

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING JINOYAT-PROTSESSUAL KODEKSI

UMUMIY QISM

BIRINCHI BO‘LIM ASOSIY QOIDALAR

1-bob. JINOYAT-PROTSESSUAL QONUNCHILIGI

(1-bobning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

1-modda. Jinoyat ishlarini yuritish tartibi

O‘zbekiston Respublikasi hududida jinoyat ishlarini yuritish tartibi Jinoyat-protsessual kodeksi bilan belgilanadi.

Jinoyat ishlarini yuritishning ushbu Kodeksda belgilangan tartibi barcha sudlar, prokuratura, tergov, surishtiruv organlari, advokatura, shuningdek fuqarolar uchun yagona hamda majburiydir.

2-modda. Jinoyat-protsessual qonunchiligining vazifalari

Jinoyat-protsessual qonunchiligining vazifalari jinoyatlarni tez va to‘la ochishdan, jinoyat sodir etgan har bir shaxsga adolatli jazo berilishi hamda aybi bo‘lmagan hech bir shaxs javobgarlikka tortilmasligi va hukm qilinmasligi uchun aybdorlarni fosh etishdan hamda qonunning to‘g‘ri tatbiq etilishini ta‘minlashdan iboratdir.

Jinoyat ishlarini yuritishning jinoyat-protsessual qonunchilikda belgilangan tartibi qonuniylikni mustahkamlashga, jinoyatlarning oldini olishga, shaxs, davlat va jamiyat manfaatlarini himoya etishga yordam qilmog‘i lozim.

(2-modda O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

3-modda. Jinoyat-protsessual qonunchiligining vaqt va hudud bo‘yicha amal qilishi

Jinoyat ishlarini yuritish, jinoyat sodir etilgan joydan qat‘i nazar, basharti O‘zbekiston Respublikasining boshqa davlatlar bilan tuzilgan shartnoma va bitimlarida o‘zgacha qoidalar belgilanmagan bo‘lsa, ish yuzasidan surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi yuritilayotgan paytda amalda bo‘lgan qonunchilikka muvofiq olib boriladi.

(3-modda O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

4-modda. Jinoyat-protsessual qonunchiligining ajnabiy fuqarolarga va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarga nisbatan amal qilishi

(4-moddaning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Ajnabiy fuqarolar va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslar tomonidan sodir etilgan jinoyatlar to‘g‘risidagi ishlarni yuritish O‘zbekiston Respublikasi hududida ushbu Kodeksga muvofiq olib boriladi.

Immunitetga ega bo‘lgan shaxslarga nisbatan ushbu Kodeks O‘zbekiston Respublikasi ishtirok etadigan xalqaro shartnomalar va bitimlarga zid kelmaydigan hollarda qo‘llaniladi.

(5 — 10-moddalar O‘zbekiston Respublikasining 2010-yil 28-sentabrdagi O‘RQ-262-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O‘R QHT, 2010-y., 39-son, 340-modda)

2-bob. JINOYAT PROTSESSI PRINSIPLARI

11-modda. Qonuniylik

Sudya, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi, himoyachi, shuningdek jinoyat ishini yuritishda ishtirok etuvchi barcha shaxslar O‘zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasi**, ushbu Kodeks va O‘zbekiston Respublikasining boshqa qonun hujjatlariga aniq rioya etishlari va ularning talablarini bajarishlari shart.

(11-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Qonunlarni aniq bajarishdan va ularga rioya qilishdan har qanday chekinish, qanday sabablarga ko‘ra yuz berganidan qat’i nazar, jinoyat protsessida qonuniylikni buzish hisoblanadi va belgilangan javobgarlikka sabab bo‘ladi.

12-modda. Odil sudlovning faqat sud tomonidan amalga oshirilishi

O‘zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasiga** muvofiq jinoyat ishlari bo‘yicha odil sudlovni faqat sud amalga oshiradi.

13-modda. Jinoyat ishlarini hay’atda va yakka tartibda ko‘rib chiqish

Jinoyat ishlari hay’atda ko‘riladi, Jinoyat kodeksi 15-moddasining **ikkinchi — to‘rtinchi** qismlarida nazarda tutilgan jinoyatlar to‘g‘risidagi ishlar esa, sudya tomonidan yakka tartibda ko‘riladi.

(13-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O‘RQ-463-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son — 2018-yil 1-apreldan kuchga kiradi)

Agar sudya tomonidan yakka tartibda ko‘rib chiqilayotgan jinoyat ishi bo‘yicha sud muhokamasi vaqtida Jinoyat kodeksi 15-moddasining **beshtinchi qismida** nazarda tutilgan jinoyatlar sodir etilganligini ko‘rsatuvchi holatlar aniqlansa, ishning ko‘rilishi uni yakka tartibda ko‘rib chiqishni boshlagan sudya tomonidan davom ettiriladi.

(13-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O‘RQ-463-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son — 2018-yil 1-apreldan kuchga kiradi)

Ish birinchi instansiya sudi tomonidan hay’atda ko‘rilganda sud tarkibiga sudya va ikki nafar xalq maslahatchisi kiradi. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi ishlarni uch nafar sudyadan iborat tarkibda ko‘rib chiqadi.

Odil sudlovni amalga oshirishda xalq maslahatchilari sudyaning barcha huquqlaridan foydalanadilar. Ular sud majlisida ishni ko‘rish jarayonida kelib chiqadigan hamma masalalarni hal qilishda va hukm chiqarishda raislik qiluvchi bilan teng huquqqa egadirlar.

Tegishli sud hay’atlarida apellyatsiya, kassatsiya va taftish tartibida ishlarni ko‘rish uch nafar sudyadan iborat tarkibda amalga oshiriladi. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining hukmlari ustidan apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish tartibida berilgan shikoyatlar (protestlar) O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo‘yicha sudlov hay’atida besh nafar sudyadan iborat tarkibda ko‘rib chiqiladi. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosatida — Rayosat a’zolarining ko‘pchiligi hozir bo‘lgan taqdirda ko‘riladi.

(13-moddaning beshinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O‘RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024-yil 1-yanvardan kuchga kiradi)

(13-moddaning oltinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(13-moddaning yettinchi qism O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O‘RQ-421-sonli Qonuniga asosan o‘z kuchini yo‘qotgan — O‘R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

14-modda. Sudyalarning mustaqilligi va ularning faqat qonunga bo‘ysunishi

Odil sudlovni amalga oshirishda sudyalar va xalq maslahatchilari mustaqildirlar hamda faqat qonunga bo‘ysunadilar. Sudyalar va xalq maslahatchilari jinoyat ishlarini qonun asosida ko‘rib chiqadilar va hal qiladilar.

Sudyalar va xalq maslahatchilarining odil sudlovni amalga oshirish borasidagi faoliyatiga biron-bir tarzda aralashishga yo‘l qo‘yilmaydi va bunday aralashuv qonunga muvofiq javobgarlikka sabab bo‘ladi.

15-modda. Jinoyat ishini qo‘zg‘atishning muqarrarlighi

Prokuror, tergovchi va surishtiruvchi jinoyat alomatlari topilgan har bir holda, o'z vakolatlari doirasida jinoyat ishini qo'zg'atishlari, jinoiy hodisani, jinoyat sodir etishda aybdor bo'lgan shaxslarni aniqlash va ularni jazolash uchun qonunda nazarda tutilgan barcha choralarni ko'rishlari shart.

(15-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

16-modda. Odil sudlovni fuqarolarning qonun va sud oldida tengligi asosida amalga oshirish

Jinoyat ishlari bo'yicha odil sudlov fuqarolarning, jinsi, irqi, millati, tili, dini, e'tiqodi, ijtimoiy kelib chiqishi, ijtimoiy mavqeyidan qat'i nazar, qonun va sud oldida tengligi asosida amalga oshiriladi.

(16-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 20-sentabrdagi O'RQ-963-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.09.2024-y., 03/24/963/0735-son)

17-modda. Shaxsning sha'ni va qadr-qimmatini hurmat qilish

Sudya, prokuror, tergovchi va surishtiruvchi ishda qatnashayotgan shaxslarning sha'ni va qadr-qimmatini hurmat qilishlari shart.

Hech kim qiynoqqa solinishi, zo'ravonlikka, shafqatsiz yoki inson sha'ni va qadr-qimmatini kamsituvchi boshqa tarzda tazyiqqa duchor etilishi mumkin emas.

Inson sha'ni va qadr-qimmatini kamsitadigan, uning shaxsiy hayotiga taalluqli ma'lumotlar tarqalib ketishiga olib keladigan, sog'lig'ini xavf ostiga qo'yadigan, asossiz ravishda unga jismoniy va ma'naviy azob-uqubat yetkazadigan harakatlar qilish yoki qarorlar chiqarish taqiqlanadi.

18-modda. Fuqarolarning huquq va erkinliklarini muhofaza qilish

Jinoyat ishini yuritish uchun mas'uliyatli barcha davlat organlari va mansabdor shaxslar jinoyat protsessida qatnashayotgan fuqarolarning huquq va erkinliklarini muhofaza qilishlari shart.

Hech kim sud qaroriga asoslanmagan holda hibsga olinishi yoki qamoqda saqlanishi mumkin emas.

(18-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyuldagi O'RQ-100-sonli Qonuni tahririda — Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-y., 6-son, 249-modda)

Sud va prokuror qonunga xilof ravishda ozodlikdan mahrum etilgan yoki qonun yoxud sud hukmida nazarda tutilganidan ortiq muddat hibsdan ushlab turilgan yoki qamoqda saqlangan yoxud uy qamog'ida bo'lgan har qanday shaxsni darhol ozod qilishi shart.

(18-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Fuqarolarning shaxsiy hayoti, ularning turar joylari daxlsizligi, o'zaro yozishmalari, telegraf aloqalari va telefon orqali so'zlashuvlarining sir saqlanishi qonun bilan qo'riqlanadi.

Shaxs egallab turgan turar joy yoki boshqa bino va hududda tintuv o'tkazish, olib qo'yish, ko'zdan kechirish, aloqa muassasalarida pochta-telegraf jo'natmalarini xatlab qo'yish va ularni olib qo'yish, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish faqat ushbu Kodeksda belgilangan hollarda va tartibda amalga oshirilishi mumkin.

(18-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 30-noyabrdagi O'RQ-651-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 01.12.2020-y., 03/20/651/1577-son)

Ishni yuritish jarayonida shaxsning huquq va erkinliklarini buzish oqibatida unga yetkazilgan zarar ushbu Kodeksda belgilangan asoslar va tartibda undirilishi lozim.

19-modda. Sudda jinoyat ishlarining oshkora ko'rilishi

Barcha sudlarda jinoyat ishlari oshkora ko'riladi, bundan davlat sirlarini qo'riqlash manfaatlariga zid keladigan hollar, shuningdek jinsiy jinoyatlar to'g'risidagi ishlar ko'rilayotgan hollar mustasno.

Sudlarda jinoyat ishlarini oshkora ko'rish sudning tashabbusi bilan yoki jinoyat protsessi ishtirokchilarining iltimosnomasiga ko'ra audio- va videoyozuvdan foydalangan holda, shuningdek videokonferensaloqa rejimida o'tkazilishi mumkin.

O'n sakkiz yoshga to'lmagan shaxslarning jinoyatlari to'g'risidagi ishlarni, shuningdek fuqarolarning shaxsiy hayoti haqidagi ma'lumotlarni yoki ularning sha'ni va qadr-qimmatini kamsitadigan ma'lumotlarni oshkor qilmaslik maqsadida hamda jabrlanuvchining, guvohning yoki ishda ishtirok etuvchi boshqa shaxslarning, xuddi shuningdek ular oila a'zolarining yoki yaqin qarindoshlarining xavfsizligini ta'minlash taqozo etilgan hollarda boshqa ishlarni sud ajrimi bilan yopiq sud majlisida ko'rishga yo'l qo'yiladi.

Shaxsiy yozishma va shaxsiy telegraf xabarnomalari ochiq sud majlisida faqat bu xat va xabarlarini jo'natgan hamda olgan shaxslarning roziligi bilan o'qib eshittirilishi mumkin. Aks holda ular yopiq sud majlisida o'qib eshittiriladi va tekshiriladi.

Ishni yopiq sud majlisida ko'rish barcha protsessual qoidalarga rioya qilgan holda amalga oshiriladi. Ishni yopiq majlisda ko'rish to'g'risidagi sudning ajrimi butkul muhokamaga nisbatan yoki uning alohida qismlariga nisbatan chiqarilishi mumkin. Bu ajrim sud majlisiga yig'ilganlarga taalluqli bo'lib, jinoyat protsessi ishtirokchilariga nisbatan tatbiq etilmaydi.

Yopiq sud majlisida videokonferensaloqa tizimidan foydalanishga yo'l qo'yilmaydi, bunday majlisni audio- va videoyozuvga olish esa amalga oshirilmaydi.

Sud sudlanuvchining va jabrlanuvchining yaqin qarindoshlarini, shuningdek boshqa shaxslarni yopiq majlislarda tekshiriladigan holatlar to'g'risidagi ma'lumotlarni va tafsilotlarni oshkor qilganlik uchun javobgarlik haqida ogohlantirib, ularning bu majlislarda hozir bo'lishiga ruxsat berishga haqli.

(19-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 26-sentabrdagi O'RQ-1084-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.09.2025-y., 03/25/1084/0874-son)

Sud majlisi zalida tartibni saqlab turish uchun zarur bo'lgan hollarda, sud ayrim shaxslarning sudning ochiq majlislarida hozir bo'lishini taqiqlashga haqli.

Sud zalida ovozlarni yozib olish, fotosuratga, videoyozuvga va kinotasvirga olishga faqat sud majlisida raislik qiluvchining ruxsati bilan yo'l qo'yiladi, bu haqda tegishli ajrim chiqariladi.

Sud hukmlari, ajrimlari va qarorlari barcha hollarda oshkora e'lon qilinadi.

Sudning qonuniy kuchga kirgan qarorlari jinoyat protsessi ishtirokchilarining roziligi bilan yoki shaxsini ko'rsatmagan tarzda sudning rasmiy veb-saytida e'lon qilinishi mumkin, bundan yopiq sud majlislarida ko'rilgan ishlar bo'yicha sud qarorlari mustasno.

Sudlov faoliyatida oshkoralikni kengaytirish uchun sudlar zarur hollarda ommaviy axborot vositalari xodimlarini, tegishli jamoat birlashmalarini va jamoalarni bo'lajak protsesslar to'g'risida xabardor qilishi, shuningdek protsesslarni bevosita korxonalarda, muassasalarda, tashkilotlarda, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlarida hamda ta'lim muassasalarida o'tkazishi mumkin.

Sudlarda jinoyat ishlarining oshkora ko'rilishi prinsipini cheklaydigan qo'shimcha talablarni joriy etish taqiqlanadi, bundan ushbu Kodeksda to'g'ridan-to'g'ri nazarda tutilgan hollar mustasno.

(19-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

20-modda. Jinoyat ishlari yuritiladigan til

Jinoyat ishlarini yuritish o'zbek tilida, qoraqalpoq tilida yoki muayyan joydagi ko'pchilik aholi so'zlashadigan tilda olib boriladi.

Ish yuritilayotgan tilni bilmaydigan yoki yetarli darajada tushunmaydigan protsess ishtirokchilariga o'z ona tilida yoki o'zi biladigan boshqa tilda og'zaki yoki yozma arz qilish, ko'rsatuv va tushuntirishlar berish, iltimosnoma va shikoyatlar bilan murojaat qilish, sudda so'zlash huquqi ta'minlanadi. Bunday hollarda, shuningdek ish materiallari bilan tanishish vaqtida protsess ishtirokchilari qonunda belgilangan tartibda tarjimon xizmatidan foydalanishlari mumkin.

Ayblanuvchiga, sudlanuvchiga yoki protsessda ishtirok etuvchi boshqa shaxslarga taqdim etilishi lozim bo'lgan tergov va sud hujjatlari ularning ona tiliga yoki ular biladigan boshqa tilga tarjima qilib berilishi lozim.

21-modda. Jinoyat ishlarini yuritishda jamoatchilikning ishtiroki

Jinoyat ishi bo'yicha tergov olib borish va ishni sudda ko'rish chog'ida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud jinoyat sodir etilgan holatlarni aniqlab olish, aybdorlarni qidirish va fosh

etish, adolatli hukm chiqarish, shuningdek jinoyatning sodir etilish sabablari va unga imkon bergan sharoitlarni aniqlash uchun o'z vakolatlari doirasida jamoatchilik yordamidan foydalanishga haqlidir.

Jamoat birlashmalari va jamoalarning vakillari jinoyat ishini yuritishda jamoat ayblovdchilari hamda jamoat himoyachilari tariqasida qatnashishga haqlidir.

22-modda. Haqiqatni aniqlash

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud jinoyat yuz berganligini, uning sodir etilishida kim aybdorligini, shuningdek u bilan bog'liq barcha holatlarni aniqlashi shart.

Ish bo'yicha haqiqatni aniqlash uchun faqat ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibda topilgan, tekshirilgan va baholangan ma'lumotlardan foydalanish mumkin. Gumon qilinuvchidan, ayblanuvchidan, sudlanuvchidan, jabrlanuvchidan, guvohdan va ishda ishtirok etuvchi boshqa shaxslardan zo'rlash, qo'rqitish, huquqlarini cheklash va qonunga xilof bo'lgan o'zgacha choralar bilan ko'rsatuvlar olishga harakat qilish man etiladi.

Ish bo'yicha isbotlanishi lozim bo'lgan barcha holatlar sinchkovlik bilan, har tomonlama, to'la va xolisona tekshirib chiqilishi kerak. Ishda yuzaga keladigan har qanday masalani hal qilishda ayblanuvchini yoki sudlanuvchini ham fosh qiladigan, ham oqlaydigan, shuningdek uning javobgarligini ham yengillashtiradigan, ham og'irlashtiradigan holatlar aniqlanishi va hisobga olinishi lozim.

Dalillarni to'plash va mustahkamlashda ruxsat berilmagan usullar qo'llanilganligi to'g'risidagi murojaatlar qonunchilikda belgilangan tartibda sud-tibbiy ekspertizasi yoki boshqa ekspertiza o'tkazilgan holda majburiy tekshirilishi lozim.

(22-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

23-modda. Aybsizlik prezumpsiyasi

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi uning jinoyat sodir etishda aybdorligi qonunda nazarda tutilgan tartibda isbotlangunga va qonuniy kuchga kirgan sud hukmi bilan aniqlangunga qadar aybsiz hisoblanadi.

Aybdorlikka oid barcha shubhalar, agar ularni bartaraf etish imkoniyatlari tugagan bo'lsa, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yoki mahkumning foydasiga hal qilinishi kerak. Shuningdek qonun qo'llanilayotganda kelib chiqadigan shubhalar ham gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yoki mahkumning foydasiga hal qilinishi kerak.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi o'zining aybsizligini isbotlashi shart emas va istalgan vaqtda sukut saqlash huquqidan foydalanishi mumkin.

Agar shaxsning o'z aybini tan olganligi unga qarshi yagona dalil bo'lsa, u aybdor deb topilishi yoki jazoga tortilishi mumkin emas.

(23-moddaning ikkinchi va uchinchi qismlari O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 9-iyundagi O'RQ-1067-sonli Qonuniga asosan ikkinchi, uchinchi va to'rtinchi qismlar bilan almashtirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 10.06.2025-y., 03/25/1067/0498-son)

24-modda. Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi va sudlanuvchini himoyalash huquqi bilan ta'minlash

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi va sudlanuvchi himoyalash huquqiga ega bo'lib, ularga o'zini himoya qilish uchun barcha imkoniyatlar ta'minlanadi.

(24-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 9-iyundagi O'RQ-1067-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 10.06.2025-y., 03/25/1067/0498-son)

Himoyalash huquqi surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud zimmasidagi gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga va sudlanuvchiga unga berilgan huquqlarni tushuntirib berish hamda u o'ziga qo'yilgan ayblovdan himoyalash uchun qonunda nazarda tutilgan barcha vosita va usullardan foydalanishda haqiqiy imkoniyatga ega bo'lishiga qaratilgan chora-tadbirlar ko'rish majburiyati bilan ta'minlanadi.

25-modda. Sudda ishlarni yuritishda tortishuv

Birinchi instansiya sudining sud majlisida, shuningdek ishlar yuqori sudlarda ko‘rilayotganda ish yuritish taraflarning o‘zaro tortishuvi asosida amalga oshiriladi.

Ish sudda ko‘rilayotganda ayblash, himoya qilish va ishni hal qilish vazifalari bir-biridan alohida bajarilib, aynan bir organ yoki aynan bir mansabdor shaxs zimmasiga yuklatilishi mumkin emas.

Birinchi instansiya sudida ish yuritish faqat ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi yoxud tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari qo‘llash uchun ishni sudga yuborish to‘g‘risidagi qaror mavjud bo‘lganda boshlanishi mumkin.

(25-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Davlat va jamoat ayblovchilari, sudlanuvchi, voyaga yetmagan sudlanuvchining qonuniy vakili, himoyachi, jamoat himoyachisi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari sud majlisida taraflar sifatida ishtirok etadilar va dalillar taqdim etish, ularni tekshirishda qatnashish, iltimos bilan murojaat qilish, ishning to‘g‘ri hal etilishi uchun ahamiyatga molik har qanday masala bo‘yicha o‘z fikrlarini bildirishda teng huquqlardan foydalanadilar.

Sud ayblov yoki himoya tarafida turmaydi hamda ularning biron-bir manfaatlarini ifodalamaydi.

Sud xolislik va beg‘arazlikni saqlagan holda taraflar protsessual majburiyatlarini bajarishlari va berilgan huquqlarini amalga oshirishlari uchun zarur sharoitlar yaratib beradi.

(25-modda O‘zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrdagi 163-II-son Qonuniga muvofiq beshinchi va oltinchi qismlar to‘ldirilgan — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 1-2-son, 11-modda)

26-modda. Dalillarni bevosita va og‘zaki usulda tekshirish

Jinoyat ishini yuritishni amalga oshirishda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud dalillarni bevosita tekshirishlari: gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi va guvohlarni so‘roq qilishlari, ekspert xulosalarini eshitishlari, dalillarni ko‘zdan kechirishlari, bayonnoma va boshqa hujjatlarni o‘qib eshittirishlari shart. Ushbu Kodeksda nazarda tutilgan alohida hollardagina bu qoidalaridan chetga chiqishga yo‘l qo‘yilishi mumkin.

(26-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O‘RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Sud faqat sud majlisida tekshirilgan dalillarga asosanib hukm chiqaradi.

27-modda. Protsessual harakatlar va qarorlar ustidan shikoyat qilish huquqi

Protsess ishtirokchilari va boshqa shaxslar, shuningdek jinoyat ishini yuritishdan manfaatdor bo‘lgan korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning vakillari ushbu Kodeksda belgilab qo‘yilgan tartibda va muddatda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudya va sudning protsessual harakati yoki qarori ustidan shikoyat berishga haqlidir.

Mahkum (oqlangan shaxs), uning himoyachisi, qonuniy vakili, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar, ularning vakillari sudning hukmi (ajrimi) ustidan tegishincha apellyatsiya, kassatsiya va taftish tartibida shikoyat berishga, prokuror protest bildirishga haqli.

(27-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O‘RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024-yil 1-yanvardan kuchga kiradi)

Protsessning istalgan paytida iltimosnoma bildirish va shikoyat berish mumkin.

(27-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrdagi 163-II-son Qonuniga muvofiq ikkinchi va uchinchi qismlar bilan almashtirilgan — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 1-2-son, 11-modda)

Murojaat va unga ilova qilinadigan hujjatlar sudga elektron hujjat tarzida yuborilishi mumkin.

Ish holatlari hujjatlarning faqat asl nusxalari bilan tasdiqlanishi lozim bo‘lganda, shuningdek boshqa zarur hollarda sudning talabi bilan hujjatlarning asl nusxalari taqdim etiladi.

(27-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 24-dekabrda O'RQ-597-sonli Qonuniga asosan to'rtinchi va beshinchi qismlar bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 25.12.2019-y., 03/19/597/4193-son)

IKKINCHI BO'LIM JINOYAT PROTSESSI ISHTIROKCHILARI

3-bob. JINOYAT ISHINI YURITISHGA MAS'UL BO'LGAN DAVLAT ORGANLARI VA MANSABDOR SHAXSLAR

28-modda. Sud

O'zbekiston Respublikasida jinoyat ishlari bo'yicha odil sudlovni O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyatlar, Toshkent shahar sudlari, jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudlari va harbiy sudlar amalga oshiradi.

Birinchi instansiya sudi jinoyat ishi bo'yicha hukm yoki ajrim chiqarish huquqiga ega. Apellyatsiya instansiyasi sudi birinchi instansiya sudining qonuniy kuchga kirmagan hukmlari va ajrimlari ustidan berilgan shikoyatlar (protestlar) bo'yicha ishlarni ko'rib, hukm yoki ajrim chiqaradi. Kassatsiya instansiyasi sudi birinchi instansiya sudining qonuniy kuchga kirgan hukmlari va ajrimlari ustidan, agar ular apellyatsiya tartibida ko'rilmagan bo'lsa, shikoyatlar (protestlar) bo'yicha ishlarni ko'rib, hukm yoki ajrim chiqaradi.

(28-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024-yil 1-yanvardan kuchga kiradi)

Taftish instansiyasi sudi birinchi instansiya sudining apellyatsiya yoki kassatsiya, tegishli taftish instansiyasi sudida ko'rib chiqilgan hukmlari va ajrimlari ustidan, shuningdek apellyatsiya yoki kassatsiya, tegishli taftish instansiyasi sudining hukmlari yoxud ajrimlari ustidan berilgan shikoyatlar (protestlar) bo'yicha ishlarni ko'rib, hukm, ajrim yoxud qaror chiqaradi.

(28-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024-yil 1-yanvardan kuchga kiradi)

29-modda. Sudning vakolatlari

Sudning vakolatlariga: qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash yoxud qamoqda saqlash yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish masalalari bilan bog'liq iltimosnoma, shikoyat va protestni ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida ajrim chiqargan sudni albatta xabardor qilgan holda ko'rib chiqish; pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash haqidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish haqidagi yoki ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risidagi, murdani ekskumatsiya qilish haqidagi, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi, tintuv o'tkazish haqidagi, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risidagi, mol-mulkni xatlash haqidagi iltimosnomalarni ko'rib chiqish; prokurorning amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi yoki jinoyat ishini tugatish haqidagi yoxud mahkumni jazodan ozod qilish to'g'risidagi iltimosnomasini ko'rib chiqish; prokurorning guvoh va jabrlanuvchining (fuqaroviy da'vogarning) ko'rsatuvlarini oldindan mustahkamlash to'g'risidagi iltimosnomasini ko'rib chiqish; prokurorning xorijiy davlat sudining qarorini tan olish va ijroga qaratish to'g'risidagi iltimosnomasini ko'rib chiqish; jinoyat ishini sud muhokamasiga tayyorlash; dastlabki eshituv o'tkazish; ishni muhokama qilish va hukm chiqarish yoki boshqa qaror qabul qilish; ishni apellyatsiya, kassatsiya va taftish tartibida ko'rib chiqish; hukmni ijro ettirish kiradi.

(29-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustdagi O'RQ-1081-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

Yuqori sudlar, bundan tashqari, o'z vakolatlari doirasida quyi sudlarning sudlov faoliyati ustidan nazoratni amalga oshiradilar.

30-modda. Sudyalar va xalq maslahatchilari

Jinoyat ishini ko'rishda ushbu sud tarkibiga tayinlangan yoki saylangan sudyalar va xalq maslahatchilari qatnashadilar.

31-modda. Sudyaning vakolatlari

Sudya yakka o'zi yoki sud tarkibida ish tutib, ushbu Kodeksning 29-moddasida nazarda tutilgan vakolatlarni amalga oshiradi. Bundan tashqari, sudya ishni sud muhokamasiga tayyorlash bilan bog'liq harakatlarni bajaradi, sud majlisida raislik qiladi va ushbu Kodeksda nazarda tutilgan boshqa huquq va majburiyatlarni amalga oshiradi.

31¹-modda. Tergov sudyasining vakolatlari

Tergov sudyasi yakka o'zi ish tutib, ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibda sudga qadar ish yuritish bosqichida shaxsning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlariga rioya etilishi ustidan sud nazoratini amalga oshiradi.

Tergov sudyasining vakolatlari jumlasiga: qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; qamoqda saqlash yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; ushlab turish muddatini qirq sakkiz soatgacha uzaytirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash haqidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish haqidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; murdani ekskumatsiya qilish haqidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; prokurorning guvoh va jabrlanuvchining (fuqaroviy da'vogarning) ko'rsatuvlarini oldindan mustahkamlash to'g'risidagi iltimosnomalarini ko'rib chiqish; tintuv o'tkazish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish; telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risidagi iltimosnomalarni ko'rib chiqish; mol-mulkni xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish kiradi.

(31¹-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustdagi O'RQ-1081-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

Ushbu moddaning ikkinchi qismida nazarda tutilgan vakolatlar tergov sudyasi tomonidan ushbu Kodeksning 416 va 417-moddalari tartibida qo'shimcha protsessual harakatlarni bajarish chog'ida ham amalga oshiriladi.

(31¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

32-modda. Sud majlisi kotibi

Sud majlisida sud majlisi kotibi vazifalarini sudyaning yordamchisi (katta yordamchisi) bajaradi.

Sud majlisi kotibi jinoyat ishini sud majlisida ko'rish uchun tayyorlaydi; sud muhokamasining vaqti va joyi to'g'risida protsess ishtirokchilarini xabardor qiladi; sudga chaqirilgan protsess ishtirokchilarining kelgan-kelmaganligini tekshiradi, hozir bo'lmagan shaxslarning kelmaganligi sababini aniqlab, bu haqda sudga ma'lum qiladi; sud majlislari bayonnomasini yuritadi; raislik qiluvchining sud muhokamasini tayyorlash va o'tkazish bilan bog'liq boshqa topshiriqlarini bajaradi.

Sud majlisi kotibi bayonnomada sudning harakatlari va qarorlarini, shuningdek sud majlisi barcha ishtirokchilarining harakatlari, arizalari, iltimosnomalari, ko'rsatuvlarini to'liq va to'g'ri bayon qilib borishi shart.

(32-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O'RQ-463-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son — 2018-yil 1-apreldan kuchga kiradi)

33-modda. Prokuror

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori va unga bo'ysunuvchi prokurorlar surishtiruv va dastlabki tergov bosqichlarida O'zbekiston Respublikasi qonunlarining aniq va bir xilda ijro etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi.

Prokuror surishtiruv va dastlabki tergov bosqichlarida qonunning buzilishini, kim tomonidan sodir etilganligidan qat'i nazar, bartaraf etish uchun qonunda nazarda tutilgan chora-tadbirlarni o'z vaqtida ko'rish shart.

Prokuror o'z vakolatlarini har qanday organ va mansabdor shaxsdan mustaqil ravishda, faqat qonunga bo'ysunib va O'zbekiston Respublikasining Bosh prokurori ko'rsatmalariga tayangan holda amalga oshiradi.

34-modda. Prokurorning vakolatlari

Prokuror surishtiruv va dastlabki tergov bosqichlarida ushbu Kodeksning 243, 382 — 388, 558, 589-moddalarida nazarda tutilgan vakolatlarni amalga oshiradi.

(34-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

Prokuror sud muhokamasida qatnashib, ushbu Kodeksning 409-moddasida nazarda tutilgan vakolatlarni amalga oshiradi.

35-modda. Tergovchi

Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki tergovni prokuratura, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti, ichki ishlar organlarining va davlat xavfsizlik xizmatining tergovchilari olib boradilar.

(35-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 25-fevraldagi O'RQ-1038-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.02.2025-y., 03/25/1038/0188-son)

36-modda. Tergovchining vakolatlari

Tergovchi: jinoyat ishini qo'zg'atishga va tugatishga, ishni qo'zg'atishni rad etishga; jinoyatni sodir etishda gumon qilinayotgan shaxslarni ushlash va so'roq qilishga; ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tergov harakatlarini olib borishga; shaxsni ishda gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok qilish uchun jalb etish to'g'risida qaror qabul qilishga; shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok qilish uchun jalb etish to'g'risida va unga nisbatan ehtiyot chorasini tanlash haqida qaror qabul qilishga, bundan qamoqqa olish yoki uy qamog'i mustasno; o'z yurituviga qabul qilgan ishlar bo'yicha tezkor-qidiruv tadbirlarini bajarish to'g'risida yozma topshiriqlar berishga; boshqa tergovchi va surishtiruvchilarga ayrim tergov harakatlarini yuritish to'g'risida topshiriq berishga; tergovga qadar tekshiruv yoki tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarga shaxslarni ushlab turish, majburiy keltirish, qidirish to'g'risidagi qarorlarning ijrosini topshirishga, ulardan ayrim tergov harakatlarini yuritishda ko'maklashishni talab qilishga; qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash, uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiq (cheklov) belgilash to'g'risida iltimosnoma berishga, shuningdek ehtiyot chorasini ushbu Kodeksning 240 va 243¹-moddalariga muvofiq bekor qilishga yoki o'zgartirishga; pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma berishga; O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risida iltimosnoma berishga; ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish haqida iltimosnomalar berishga, shuningdek mazkur protsessual majburlov choralari ushbu Kodeksda belgilangan tartibda bekor qilishga; murdani eksqumatsiya qilish to'g'risida, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash haqida iltimosnomalar berishga, shuningdek mazkur choralarni ushbu Kodeksda belgilangan tartibda bekor qilishga; tintuv o'tkazish to'g'risida, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish haqida, mol-mulkni xatlash to'g'risida iltimosnomalar berishga; amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risida yoki jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish to'g'risida prokurorga taqdimnoma kiritishga haqlidir.

(36-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustdagi O'RQ-1081-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

Tergovchi tergovning yo‘nalishi va tergov harakatlarini yuritishga oid barcha qarorlarni, prokuror ruxsatini olish qonunda nazarda tutilgan hollarni istisno etganda, mustaqil ravishda qabul qiladi.

Tergovchi prokurorning shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish haqidagi, jinoyatni tavsif qilish va ayblov hajmi haqidagi, qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llash, uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilash, pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to‘xtatib turish to‘g‘risida iltimosnoma qo‘zg‘atish haqidagi, O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to‘g‘risida iltimosnoma qo‘zg‘atish haqidagi, ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlor choralarini qo‘llash to‘g‘risidagi amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo‘zg‘atishni rad qilish to‘g‘risida yoki jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish to‘g‘risida prokurorga taqdimnoma kiritish haqidagi ishni sudga yuborish yoki ishni tugatish haqidagi, tugallangan ishni qo‘shimcha tergovga qaytarish haqidagi ko‘rsatmalariga rozi bo‘lmasa, o‘z e‘tirozlarini yozma ravishda bayon qilgan holda ishni yuqori turuvchi prokurorga taqdim etishga haqlidir. Bunday hollarda quyi turuvchi prokurorning ko‘rsatmasini yuqori turuvchi prokuror o‘z qarori bilan yo bekor qiladi yoki ish bo‘yicha tergov yuritishni boshqa tergovchiga topshiradi.

(36-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustdagi O‘RQ-1081-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

Tergovchining o‘z yuritishidagi ish yuzasidan qonunga muvofiq bergan yozma topshiriqlari va chiqargan qarorlari barcha korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, mansabdor shaxslar va fuqarolar tomonidan ijro etilishi majburiydir.

37-modda. Tergov boshqarmasi, bo‘limi, bo‘linmasi, guruhi boshlig‘ining va uning o‘rinbosarining vakolatlari

Tergov boshqarmasi, bo‘limi, bo‘linmasi, guruhining boshlig‘i va uning o‘rinbosari o‘z vakolatlari doirasida jinoyatlarni ochish va ularning oldini olish yuzasidan tergovchilarning o‘z vaqtida harakat qilishini nazorat etadilar, jinoyat ishlari bo‘yicha dastlabki tergovni to‘la, har tomonlama va xolisona olib borish choralarini ko‘radilar.

Tergov boshqarmasi, bo‘limi, bo‘linmasi, guruhining boshlig‘i va uning o‘rinbosari ishlarni tekshirib ko‘rishga, shuningdek dastlabki tergov o‘tkazish, shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok qilish uchun jalb etish, jinoyatni tavsif qilish va ayblovning hajmi, ishning yo‘nalishini belgilash, ayrim tergov harakatlarini o‘tkazish haqida tergovchiga ko‘rsatmalar berishga, ishni bir tergovchidan ikkinchi tergovchiga olib berishga, ishni tergov qilishni bir necha tergovchiga topshirishga, shuningdek tergovchi vakolatlaridan foydalanib, dastlabki tergov olib borishda qatnashishga va dastlabki tergovni shaxsan o‘zi olib borishga haqlidir.

Tergov boshqarmasi, bo‘limi, bo‘linmasi, guruhi boshlig‘ining va uning o‘rinbosarining ish yuzasidan ko‘rsatmalari tergovchiga yozma tarzda beriladi va ularning ijro etilishi majburiydir.

Olingan ko‘rsatmalar ustidan prokurorga shikoyat qilinishi, ushbu Kodeks 36-moddasining **uchinchi qismida** nazarda tutilgan hollarni istisno etganda, ularning ijro etilishini to‘xtatib qo‘ymaydi.

38-modda. Surishtiruv

Jinoyat ishlari bo‘yicha surishtiruv:

- 1) ichki ishlar organlarining;
- 2) O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamentining va uning joylardagi bo‘linmalarining;
- 3) O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Majburiy ijro byurosining va uning joylardagi bo‘linmalarining;
- 4) O‘zbekiston Respublikasi Davlat bojxona qo‘mitasining va uning joylardagi bo‘linmalarining;
- 5) O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasining va uning joylardagi bo‘linmalarining surishtiruvchilari tomonidan amalga oshiriladi.

(38-modda matni O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 8-iyuldagi O'RQ-548-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 09.07.2019-y., 03/19/548/3395-son)

38¹-modda. Surishtiruvchining vakolatlari

Surishtiruvchi: jinoyat ishini qo'zg'atishga va tugatishga, ishni qo'zg'atishni rad etishga; jinoyatni sodir etishda gumon qilinayotgan shaxslarni ushlash va so'roq qilishga; ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tergov harakatlarini olib borishga; shaxsni ishda gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok qilish uchun jalb etish to'g'risida qaror qabul qilishga; shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok qilish uchun jalb etish haqida va unga nisbatan ehtiyot chorasini tanlash to'g'risida qaror qabul qilishga, bundan qamoqqa olish yoki uy qamog'i mustasno; o'z yurituviga qabul qilgan ishlar bo'yicha tezkor-qidiruv tadbirlarini bajarish haqida yozma topshiriqlar berishga; boshqa surishtiruvchilarga ayrim tergov harakatlarini yuritish to'g'risida topshiriq berishga; tergovga qadar tekshiruv yoki tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarga shaxslarni ushlab turish, majburiy keltirish, qidirish to'g'risidagi qarorlarning ijrosini topshirishga, ulardan ayrim tergov harakatlarini yuritishda ko'maklashishni talab qilishga; qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash, uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiq (cheklov) belgilash to'g'risida iltimosnoma berishga, shuningdek ehtiyot chorasini ushbu Kodeksning 240 va 243¹-moddalariga muvofiq bekor qilishga yoki o'zgartirishga; pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma berishga; O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risida iltimosnoma berishga; ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish haqida iltimosnomalar berishga, shuningdek mazkur protsessual majburlov choralari ushbu Kodeksda belgilangan tartibda bekor qilishga; murdani eksqumatsiya qilish to'g'risida, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash haqida iltimosnomalar berishga, shuningdek mazkur choralarni ushbu Kodeksda belgilangan tartibda bekor qilishga; tintuv o'tkazish to'g'risida, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish haqida, mol-mulkni xatlash to'g'risida iltimosnomalar berishga; amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risida yoki jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish haqida prokurorga taqdimnoma kiritishga haqlidir.

(38¹-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustdagi O'RQ-1081-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

Surishtiruvchi surishtiruvning yo'nalishiga oid barcha qarorlarni mustaqil ravishda qabul qiladi, bundan qonunda prokuror ruxsatini olish nazarda tutilgan hollar mustasno.

Surishtiruvchi prokurorning shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish haqidagi, jinoyatni tavsif qilish va ayblov hajmi haqidagi, qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash, uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiq (cheklov) belgilash, pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi, O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi, ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov choralari qo'llash haqidagi, amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risida yoki jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish haqida prokurorga taqdimnoma kiritish to'g'risidagi, ishni sudga yuborish yoki ishni tugatish haqidagi, tugallangan ishni qo'shimcha tergovga qaytarish to'g'risidagi ko'rsatmalariga rozi bo'lmasa, o'z e'tirozlarini yozma ravishda bayon qilgan holda ishni yuqori turuvchi prokurorga taqdim etishga haqlidir. Bunday hollarda yuqori turuvchi prokuror quyi turuvchi prokurorning ko'rsatmasini o'z qarori bilan yo bekor qiladi yoki ish bo'yicha surishtiruv yuritishni boshqa surishtiruvchiga topshiradi.

(38¹-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustdagi O'RQ-1081-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

Surishtiruvchining o'z yuritishidagi ish yuzasidan qonunga muvofiq bergan yozma topshiriqlari va chiqargan qarorlari barcha korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, mansabdor shaxslar va fuqarolar tomonidan ijro etilishi majburiydir.

(38¹-modda O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

39-modda. Surishtiruv bo‘linmasi boshlig‘ining va uning o‘rinbosarining vakolatlari

Surishtiruv bo‘linmasining boshlig‘i va uning o‘rinbosari o‘z vakolatlari doirasida jinoyatlarni ochish va ularning oldini olish yuzasidan surishtiruvchilarning o‘z vaqtida harakat qilishini nazorat etadilar, jinoyat ishlari bo‘yicha surishtiruvni to‘la, har tomonlama va xolisona olib borish choralari ko‘radilar.

Surishtiruv bo‘linmasi boshlig‘i va uning o‘rinbosari ishlarni tekshirib ko‘rishga, surishtiruvchiga surishtiruv yuritish, shaxsni ishda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi tariqasida ishtirok qilish uchun jalb etish, jinoyatni tavsif qilish va ayblovning hajmi, ishning yo‘nalishini belgilash, ayrim tergov harakatlarini o‘tkazish haqida ko‘rsatmalar berishga, ishni bir surishtiruvchidan ikkinchi surishtiruvchiga olib berishga, ishni tergov qilishni bir necha surishtiruvchiga topshirishga, shuningdek surishtiruvchi vakolatlaridan foydalanib, surishtiruv yuritishda qatnashishga va surishtiruvni shaxsan o‘zi olib borishga haqlidir.

Surishtiruv bo‘linmasi boshlig‘ining va uning o‘rinbosarining ish yuzasidan ko‘rsatmalari surishtiruvchiga yozma tarzda beriladi va ularning ijro etilishi majburiydir.

Olingan ko‘rsatmalar ustidan prokurorga shikoyat qilinishi, ushbu Kodeks 38¹-moddasining **uchinchi qismida** nazarda tutilgan hollarni istisno etganda, ularning ijro etilishini to‘xtatib qo‘ymaydi.

(39-modda O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

39¹-modda. Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organlar

Tergovga qadar tekshiruv quyidagilar tomonidan amalga oshiriladi:

- 1) ichki ishlar organlari;
- 2) harbiy qismlar, qo‘shimlarning komandirlari, harbiy muassasalar va harbiy o‘quv yurtlarining boshliqlari — ularga bo‘ysunuvchi harbiy xizmatchilar, shuningdek o‘quv mashqlari o‘tkazilayotgan vaqtda harbiy xizmatga majburlar tomonidan sodir etilgan jinoyatlarga doir ishlar bo‘yicha; O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari xodimlarining xizmat majburiyatini bajarish bilan bog‘liq jinoyatlari yoki qism, qo‘shilma, muassasa yoxud o‘quv yurti joylashgan yerda sodir etgan jinoyatlariga doir ishlar bo‘yicha;

- 3) davlat xavfsizlik xizmati organlari — qonunga ko‘ra ularning yuritishiga berilgan ishlar bo‘yicha;

(39¹-modda birinchi qismining 3-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-fevraldagi O‘RQ-522-sonli Qonuni tahririda — O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-y., 2-son, 47-modda)

- 4) O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi jazoni ijro etish tizimini boshqarish organlarining boshliqlari, jazoni ijro etish koloniyalari, tarbiya koloniyalari, tergov hibsxonalari hamda turmalarning boshliqlari — shu muassasalar xodimlari xizmatni o‘tashning belgilangan tartibiga qarshi qilgan jinoyatlarga doir ishlar, xuddi shuningdek mazkur muassasalar hududida sodir etilgan boshqa jinoyatlarga doir ishlar bo‘yicha;

- 5) davlat yong‘indan nazorat qilish organlari — yong‘inlarga doir va yong‘inga qarshi qoidalarni buzganlikka doir ishlar bo‘yicha;

- 6) O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmatining Chegara qo‘shinlari — O‘zbekiston Respublikasining Davlat chegarasini buzganlikka doir ishlar bo‘yicha;

(39¹-modda birinchi qismining 6-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 10-oktabrdagi O‘RQ-974-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 10.10.2024-y., 03/24/974/0804-son)

- 7) olis safarda bo‘lgan dengiz kemalarining kapitanlari;

- 8) davlat bojxona xizmati organlari — bojxona to‘g‘risidagi qonunchilikni buzganlikka doir ishlar bo‘yicha;

(39¹-modda birinchi qismining 8-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

- 9) O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti va uning joylardagi bo‘linmalari — budjet, soliq va valyuta to‘g‘risidagi

qonunchilikni buzganlikka doir ishlar, shuningdek elektr, issiqlik energiyasi, gaz, vodoprovoddan foydalanish bilan bog'liq jinoyatlar to'g'risidagi ishlar bo'yicha;

(39¹-modda birinchi qismining 9-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 25-avgustdagi O'RQ-711-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.08.2021-y., 03/21/711/0825-son)

10) O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Majburiy ijro byurosi va uning joylardagi bo'linmalari — voyaga yetmagan yoki mehnatga layoqatsiz shaxslarni, ota-onani moddiy ta'minlashdan bo'yin tovlashga, sud hujjatini ijro etmaslikka, sud hujjatlarini va boshqa organlar hujjatlarini majburiy ijro etish jarayoniga aralashishga, band solingan mol-mulkni qonunga xilof ravishda tasarruf etishga doir ishlar bo'yicha;

(39¹-modda birinchi qismining 10-bandi O'zbekiston Respublikasining 2022-yil 11-apreldagi O'RQ-762-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.04.2022-y., 03/22/762/0290-son)

11) O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasining Chakana savdo va xizmat ko'rsatish sohasida huquqbuzarliklarni profilaktika qilish bosh boshqarmasi va uning hududiy bo'limlari — bozorlar, savdo komplekslari hududlarida va ularga tutash bo'lgan avtotransport vositalarini vaqtincha saqlash joylarida aniqlangan moliyaviy-iqtisodiy va soliq sohalaridagi huquqbuzarliklarga doir ishlar bo'yicha.

(39¹-modda birinchi qismining 12-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-noyabrdagi O'RQ-583-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.11.2019-y., 03/19/583/4016-son)

13) O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi va uning joylardagi bo'linmalari — qonun bilan ularning ish yuritishiga berilgan ishlar bo'yicha.

(39¹-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 8-iyuldagi O'RQ-548-sonli Qonuniga asosan o'n uchinchi band bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 09.07.2019-y., 03/19/548/3395-son)

14) O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati — uning yurituviga taalluqli ishlar bo'yicha.

(39¹-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 5-sentabrdagi O'RQ-564-sonli Qonuniga asosan o'n to'rtinchi band bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 05.09.2019-y., 03/19/564/3690-son)

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organlar zimmasiga zarur choralar ko'rish vazifasi, shu jumladan jinoyat alomatlarini va jinoyat sodir etgan shaxslarni topish, ushbu Kodeksning qoidalariga muvofiq tekshirib chiqilganidan so'ng jinoyat ishi yuzasidan dalil tariqasida foydalanish mumkin bo'lgan ma'lumotlarni aniqlash maqsadida ilmiy-texnika vositalaridan foydalangan holda, zarur choralar ko'rish vazifasi yuklatiladi. Ichki ishlar, davlat xavfsizlik xizmati, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati, davlat bojxona xizmati organlari, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Majburiy ijro byurosi hamda Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti va ularning joylardagi bo'linmalari shu maqsadda tezkor-qidiruv tadbirlarini o'tkazishga haqli.

(39¹-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 5-sentabrdagi O'RQ-564-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 05.09.2019-y., 03/19/564/3690-son)

Tezkor-qidiruv faoliyatini o'tkazish tartibi qonun bilan belgilanadi.

(39¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

39²-modda. Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ boshlig'ining va uning mansabdor shaxsining vakolatlari

Ushbu Kodeksning 39¹-moddasida sanab o'tilgan har bir organning rahbarlari tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning boshlig'i sifatida harakat qila turib, tergovga qadar tekshiruvni boshlashga yoki o'ziga bo'ysunuvchi boshqa mansabdor shaxsga uni yuritishni topshirishga, jinoyat ishini qo'zg'atishga yoki ish qo'zg'atishni rad etishga yoxud arizani, xabarni tergovga tegishliligiga ko'ra o'tkazishga haqlidir.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi mansabdor shaxs zimmasiga tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirishga doir vazifalarni yuklatish tartibi mazkur organ tomonidan belgilanadi.

Boshliqning topshirig'iga binoan va uning rahbarligida ishlayotgan mansabdor shaxs jinoyatning oldini olish yoki uning sodir etilishiga yo'l qo'ymaslik, dalillarni to'plash va saqlash, jinoyat sodir etishda gumon qilinganlarni ushlash va yashiringan gumon qilinuvchilarni qidirib topish hamda jinoyat tufayli yetkazilgan mulkiy zararning o'rni qoplanishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan, kechiktirib bo'lmaydigan barcha harakatlarni amalga oshirishi shart.

Tergovga qadar tekshiruvni yoki tezkor-qidiruv tadbirlarini amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi zimmasiga tergovchi, surishtiruvchi yuritayotgan ish bo'yicha ayrim protsessual harakatlarni va tezkor-qidiruv tadbirlarini o'tkazish to'g'risidagi topshiriqlarini bajarish hamda tergovchiga, surishtiruvchiga protsessual harakatlarni bajarishida ko'maklashish majburiyati ham yuklatiladi.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotganda, xuddi shuningdek tergovchining, surishtiruvchining topshirig'ini bajarayotganda, ushbu Kodeksda belgilangan qoidalarga amal qilgan holda protsessual harakatlarni amalga oshiradi va qarorlar qabul qiladi.

Gumon qilinuvchidan, ayblanuvchidan yoki sudlanuvchidan tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarning mansabdor shaxslari tomonidan arizalar, tushuntirishlar yoki ko'rsatuvlar olish mazkur jinoyat ishi o'z yurituvda bo'lgan surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudyaning yozma ruxsatiga asosan va faqat himoyachi ishtirokida amalga oshiriladi, bundan belgilangan tartibda himoyachidan voz kechilgan hollar mustasno.

(39²-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan oltinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining qarorlari mazkur organ boshlig'i tomonidan tasdiqlanishi lozim. Boshliqning yozma ko'rsatmalari ularni bajarishni to'xtatmay turib, ushbu ko'rsatmalar ustidan prokurorga shikoyat qilishga haqli bo'lgan unga bo'ysunuvchi mansabdor shaxs uchun majburiydir.

Prokurorning yozma ko'rsatmalari tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ boshlig'i va uning mansabdor shaxsi uchun majburiydir. Ular prokurorning ko'rsatmalaridan norozi bo'lgan taqdirda, ko'rsatmalarni bajarishni to'xtatmay turib, yuqori turuvchi prokurorga ularning ustidan shikoyat qilishga haqlidir.

(39²-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

4-bob. JINOYAT ISHINI YURITISHDA ISHTIROK ETUVCHI JAMOAT BIRLASHMALARI, JAMOALAR VA ULARNING VAKILLARI

40-modda. Jamoat birlashmalari va jamoalarning jinoyat protsessida ko'rilishi lozim bo'lgan ariza va iltimoslari

Jamoat birlashmalari va jamoalar, ularning rahbar organlari hamda vakillari sodir etilgan yoki tayyorlanayotgan jinoyat to'g'risidagi xabar bilan surishtiruv organiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga murojaat etishlari mumkin. Ular: ayblanuvchiga yoki sudlanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasi sifatida jamoat birlashmasi yoki jamoa kafilligiga berishni tanlash haqida; mahkumni muddatidan ilgari shartli ravishda jazodan ozod qilish yoki jazoni yengilrog'i bilan almashtirish haqida; ozodlikdan mahrum etishga hukm qilinganlarning jazoni o'tash sharoitlarini o'zgartirish haqida; sudlanganlikni olib tashlash haqida va boshqa masalalar bo'yicha ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda hamda tartibda iltimos qilishga haqlidirlar.

41-modda. Jamoat birlashmalari va jamoalarni jinoyat haqida xabardor qilish

Surishtiruvchi va tergovchi fuqaroning og'ir va o'ta og'ir jinoyatlar to'g'risidagi ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilingani haqida uning ish, o'qish yoki yashash joyidagi jamoaga xabar beradi, sud esa ularga shu ish bo'yicha sud muhokamasi qachon va qayerda o'tkazilishi haqida xabar beradi.

42-modda. Jamoat ayblovchilari va jamoat himoyachilari

Jamoat birlashmalari va jamoalar sud muhokamasida jamoat ayblovchisi yoki jamoat himoyachisi tariqasida ishtirok etish uchun o'z vakillarini yuborishlari mumkin.

Jamoat ayblovchilari va jamoat himoyachilarini jamoat birlashmasining yoki korxona, muassasa, tashkilot jamoasining yig'ilishi ko'rsatadi. Yig'ilish qarori sudga taqdim etilishi lozim.

Jamoat birlashmasi, jamoa o'zi yo'llagan jamoat ayblovchisi yoki jamoat himoyachisini xohlagan vaqtda chaqirib olishga yoki uni boshqa vakil bilan almashtirishga haqlidir.

43-modda. Jamoat ayblovchisining huquq va majburiyatlari

Sud muhokamasida ishtirok etayotgan jamoat ayblovchisi: ish materiallari bilan tanishishga; dalillar taqdim etishga va ularni tekshirishda ishtirok etishga; iltimosnoma berishga; taraflarning muzokaralarida so'zga chiqib, ayblovning isbotlangani haqida sudga fikr bildirishga haqlidir. Jamoat ayblovchisi ayblovdan voz kechishga haqli.

Jamoat ayblovchisi: sud muhokamasida ishtirok etishi; jamoat birlashmasi yoki jamoaning fikrini sudda bayon qilishi va ish holatlarini aniqlashga ko'maklashishi shart.

44-modda. Jamoat himoyachisining huquq va majburiyatlari

Sud muhokamasida ishtirok etayotgan jamoat himoyachisi: ish materiallari bilan tanishishga, dalillar taqdim etishga va ularni tekshirishda ishtirok etishga; iltimosnoma berishga; taraflarning muzokaralarida so'zga chiqib, sudlanuvchini oqlaydigan yoki uning javobgarligini yengillashtiradigan holatlar xususida sudga fikr bildirishga haqlidir.

Jamoat himoyachisi: sud muhokamasida ishtirok etishi; jamoat birlashmasi yoki jamoaning fikrini sudda bayon qilishi va ishning sudlanuvchining ahvolini yengillashtiruvchi holatlarini aniqlashga ko'maklashishi shart.

5-bob. JINOYAT PROTSESSIDA O'Z MANFAATLARINI HIMOYA QILADIGAN SHAXSLAR. HIMOYACHILAR VA VAKILLAR

45-modda. Ayblanuvchi

Ayblanuvchi ushbu Kodeksda belgilangan tartibda ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi haqida qaror chiqarilgan shaxsdir.

Ayblanuvchi sudda sudlanuvchi deb, hukm chiqarilganidan keyin esa, mahkum yoki oqlangan deb ataladi.

46-modda. Ayblanuvchining huquq va majburiyatlari

Ayblanuvchi: o'zining nimada ayblanayotganligini bilish; qamoqqa olinganligi va turgan joyi to'g'risida advokatga yoki yaqin qarindoshiga telefon orqali qo'ng'iroq qilish yoxud xabar berish; himoyachiga ega bo'lish hamda uchrashuvlarning soni va davom etish vaqti cheklanmagan holda u bilan xoli uchrashish, ushbu Kodeks 230-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan hollar bundan mustasno; o'ziga qo'yilgan ayblov yuzasidan hamda ishning boshqa har qanday holatlari bo'yicha ko'rsatuvlar berish yoxud ko'rsatuvlar berishdan bosh tortish va ko'rsatuvlaridan jinoyat ishiga doir dalillar sifatida uning o'ziga qarshi foydalanilishi mumkinligi haqida xabardor bo'lish; o'z ona tilidan hamda tarjimon xizmatidan foydalanish; o'zining himoyalani huquqini shaxsan o'zi amalga oshirish; iltimosnoma berish va rad qilish; dalillar taqdim etish; surishtiruvchi yoki tergovchining ruxsati bilan tergov harakatlarida ishtirok etish; surishtiruv yoki dastlabki tergov tamom bo'lganidan so'ng ishning barcha materiallari bilan tanishib chiqish hamda undan zarur ma'lumotlarni yozib olish, materiallar va hujjatlardan texnika vositalari yordamida o'z hisobidan ko'chirma nusxalar olish yoki ulardagi ma'lumotlarni o'zga shaklda qayd etish; jinoyat ishining surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror tomonidan tugatilganligiga qarshi e'tiroz bildirish hamda sud muhokamasi o'tkazilishini talab qilish; sud tomonidan ish bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazilayotganda ishtirok etish, yarashuv to'g'risidagi, amnistiya aktini qo'llash haqidagi ishlar bo'yicha, birinchi instansiya va apellyatsiya instansiyasi sudining majlislarida, sudning ruxsati bilan esa, kassatsiya va taftish instansiyasi sudining majlislarida ishtirok etish; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyatlar berish; sud majlisining bayonnomasi bilan tanishish hamda u haqda o'z mulohazalarini bildirish; ish bo'yicha keltirilgan

protestlar, apellyatsiya, kassatsiya va taftish shikoyatlaridan xabardor bo'lish va ularga nisbatan e'tirozlar bildirish huquqiga ega.

(46-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024-yil 1-yanvardan kuchga kiradi)

Sudlanuvchi oxirgi so'z bilan chiqish huquqiga ega.

(46-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrdagi O'RQ-198-sonli Qonuni asosida birinchi va ikkinchi qismlar bilan almashtirilgan — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

Ayblanuvchi: surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi; surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasida ishtirok etishdan bosh tortmasligi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va boshqa qonunga xilof harakatlar bilan to'sqinlik qilmasligi; o'ziga nisbatan tanlangan ehtiyot chorasidan kelib chiqadigan talablarni bajarishi; guvohlantirish, ekspert tekshiruvi uchun namunalar olish, ekspertiza o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirish haqidagi surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarorlari va sudning ajrimlari hamda ushbu Kodeksda nazarda tutilgan boshqa protsessual qarorlar ijro etilishiga to'sqinlik qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

(46-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchi zimmasiga ko'rsatuv berish, shuningdek o'zining aybdor emasligini yoki ishning boshqa biror holatlarini isbotlash majburiyati yuklanishi mumkin emas.

47-modda. Gumon qilinuvchi

Gumon qilinuvchi jinoyat sodir etgani to'g'risida ma'lumotlar bor bo'lsa-da, bu ma'lumotlar uni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish uchun yetarli bo'lmagan shaxsdir. Shaxsni gumon qilinuvchi tariqasida e'tirof etish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror qaror chiqaradi.

48-modda. Gumon qilinuvchining huquq va majburiyatlari

Gumon qilinuvchi: o'zining nimada gumon qilinayotganligini bilish; ushlab turilganligi va turgan joyi to'g'risida advokatga yoki yaqin qarindoshiga telefon orqali qo'ng'iroq qilish yoxud xabar berish; u amalda ushlangan yoki jinoyat joyida ushlab bilan bog'liq tezkor-qidiruv tadbiri amalda yakunlangan yoxud uning gumon qilinuvchi deb e'tirof etilganligi to'g'risidagi qaror unga ma'lum qilingan paytdan boshlab himoyachiga ega bo'lish hamda uchrashuvlarning soni va davom etish vaqti cheklanmagan holda u bilan xoli uchrashish, ushbu Kodeksning 230-moddasi **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan hollar bundan mustasno; ushlanganidan keyin yigirma to'rt soatdan kechiktirmay so'roq qilinishini talab qilish; o'ziga nisbatan qo'yilgan gumon xususida hamda ishning boshqa har qanday holatlari to'g'risida ko'rsatuvlar berish yoxud ko'rsatuvlar berishdan bosh tortish va ko'rsatuvlaridan jinoyat ishiga doir dalillar sifatida uning o'ziga qarshi foydalanilishi mumkinligi haqida xabardor bo'lish; o'z ona tilidan hamda tarjimon xizmatidan foydalanish; o'zining himoyalaniş huquqini shaxsan o'zi amalga oshirish; iltimosnoma berish va rad qilish; dalillar taqdim etish; surishtiruvchi yoki tergovchining ruxsati bilan tergov harakatlarida ishtirok etish; yarashuv to'g'risidagi, amnistiya aktini qo'llash haqidagi ishlar bo'yicha sud majlislarida ishtirok etish; surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyatlar berish huquqiga ega.

(48-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Gumon qilinuvchi: surishtiruvchi, tergovchi va prokurorning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi, surishtiruvda va dastlabki tergovda ishtirok etishdan bosh tortmasligi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar bilan to'sqinlik qilmasligi; o'ziga nisbatan tanlangan ehtiyot chorasidan kelib chiqadigan talablarni bajarishi; surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning guvohlantirish, ekspert tekshiruvi uchun namunalar olish, ekspertiza o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi qarorlari va

ushbu Kodeksda nazarda tutilgan boshqa protsessual qarorlar ijro etilishiga to'sqinlik qilmasligi; ishni tergov qilishda tartibga rioya etishi shart.

(48-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Gumon qilinuvchi zimmasiga ko'rsatuv berish, shuningdek o'zining jinoyatga aloqador emasligini yoki ishning boshqa biror holatlarini isbotlash majburiyati yuklanishi mumkin emas.

49-modda. Himoyachi

Himoyachi gumon qilinuvchilarning, ayblanuvchilarning, sudlanuvchilarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini qonunda belgilangan tartibda himoya qilishni amalga oshirish hamda ularga zarur yuridik yordam ko'rsatish vakolatiga ega bo'lgan shaxsdir.

Ishda himoyachilar sifatida advokatlar ishtirok etishlari mumkin. Advokatning ishda ishtirok etishiga u advokat guvohnomasini ko'rsatganidan va muayyan ishni yuritishga vakolatli ekanligini tasdiqlovchi orderni taqdim etganidan keyin yo'l qo'yiladi.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yaqin qarindoshlari yoki qonuniy vakillaridan birining advokat bilan bir qatorda himoyachi sifatida ishtirok etishiga gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining iltimosnomasi bo'yicha surishtiruvchining, tergovchining qarori yoki sud ajrimiga binoan yo'l qo'yilishi mumkin.

Himoyachining ishda ishtirok etishiga jinoyat protsessining har qanday bosqichida, shaxs ushlanganida esa uning harakatlanish erkinligiga bo'lgan huquqi amalda cheklangan paytdan boshlab ruxsat etiladi.

(49-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O'RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

(49-modda matni O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 15-sentabrda O'RQ-178-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 37-38-son, 365-modda)

50-modda. Himoyachini taklif etish

Himoyachi gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, ularning qonuniy vakillari, shuningdek gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining iltimosi yoki roziligi bilan boshqa shaxslar tomonidan taklif etiladi.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining iltimosiga ko'ra surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud ishda himoyachining ishtirok etishini ta'minlaydi.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi tomonidan tanlangan himoyachining yigirma to'rt soat ichida ishga kirishish imkoniyati bo'lmagan hollarda, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga yoxud ularning qarindoshlariga boshqa himoyachini taklif qilishni tavsiya etadi. Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi tanlangan himoyachi istalgan vaqtda ishga kirishishga haqlidir.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud "Davlat hisobidan yuridik yordam ko'rsatish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonunida belgilangan tartibda gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining himoyachisi sifatida davlat hisobidan yuridik yordam ko'rsatadigan advokatning ishtirok etishini ta'minlash choralarini ko'radi.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror davlat hisobidan yuridik yordam ko'rsatish to'g'risida qaror qabul qiladi, sud esa ajrim chiqaradi va advokatning ishga kirishish vaqtini belgilaydi.

Davlat hisobidan yuridik yordam ko'rsatish to'g'risida surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi "Yuridik yordam" axborot tizimiga kiritiladi.

Davlat hisobidan yuridik yordam ko'rsatadigan advokat "Yuridik yordam" axborot tizimi orqali avtomatik ravishda tanlanadi.

Davlat hisobidan yuridik yordam ko'rsatadigan advokatni jalb qilishda advokatning ishda ishtirok etishi tasdiqlangan paytdan e'tiboran unga ishga kirishish uchun kamida to'rt soat vaqt berilishi kerak.

"Yuridik yordam" axborot tizimi orqali tanlangan hamda tegishli ishda o'zining ishtirok etishini tasdiqlagan advokat davlat hisobidan yuridik yordam ko'rsatish to'g'risida

surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qarorida yoki sudning ajrimida belgilangan muddatda ishga kirishishi shart.

“Davlat hisobidan yuridik yordam ko‘rsatish to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi **Qonunida** nazarda tutilgan hollarda advokat davlat hisobidan yuridik yordam ko‘rsatadigan advokatlarning navbatchilik jadvaliga asosan ishda ishtirok etish uchun jalb qilinishi mumkin.

Advokat gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining iltimosiga ko‘ra yoki ularning roziligi bilan boshqa shaxslar tomonidan taklif qilingan yoxud ushbu moddaning **uchinchi qismida** belgilangan muddatda himoyachini taklif qilish huquqidan foydalanish niyati bildirilgan hollarda, davlat hisobidan yuridik yordam ko‘rsatadigan advokatni jalb etishga yo‘l qo‘yilmaydi.

(50-moddaning uchinchi va to‘rtinchi qismlari O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 27-fevraldagi O‘RQ-915-sonli Qonuniga asosan uchinchi — o‘n birinchi qismlar bilan almashtirilgan — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 28.02.2024-y., 03/24/915/0160-son)

51-modda. Himoyachi ishtirok etishi shart bo‘lgan hollar

Quyidagi ishlar bo‘yicha:

1) voyaga yetmaganlarning ishi bo‘yicha;

2) soqovlar, karlar, ko‘rlar, jismoniy nuqsoni yoki ruhiy holati buzilganligi sababli o‘zini o‘zi himoya qilish huquqini amalga oshirishga qiynaladigan boshqa shaxslarning ishi bo‘yicha;

(51-modda birinchi qismining 2-bandida O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O‘RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

3) sudlov ishi olib borilayotgan tilni bilmaydigan shaxslarning ishi bo‘yicha;

4) jazo chorasi sifatida umrbod ozodlikdan mahrum qilish jazosi tayinlanishi mumkin bo‘lgan jinoyatlarni sodir etishda gumon qilinayotgan yoki ayblanayotgan shaxslarning ishi bo‘yicha;

(51-modda birinchi qismining 4-bandida O‘zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyuldagi O‘RQ-99-sonli Qonuni tahririda — Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-y., 6-son, 248-modda)

5) shaxslarning manfaatlari o‘zaro qarama-qarshi bo‘lib, ulardan aqalli biri himoyachiga ega bo‘lgan ishlar bo‘yicha;

6) davlat ayblovchisi yoki jamoat ayblovchisi ishtirok etayotgan ishlar bo‘yicha;

7) jabrlanuvchining vakili sifatida advokat ishtirok etayotgan ishlarda;

8) tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari qo‘llash to‘g‘risidagi ishlarda;

8.¹) sud tomonidan dastlabki eshituv o‘tkazilayotgan ishlarda;

8.²) o‘ta og‘ir jinoyat sodir etganlikda gumon qilinayotgan yoki ayblanayotgan shaxslarga oid ishlar bo‘yicha;

8.³) shaxsga nisbatan qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llash, shuningdek qamoqda saqlash, uy qamog‘i muddatini uzaytirish masalasi ko‘rib chiqilayotganda;

8.⁴) aybiga iqrorlik to‘g‘risida kelishuv tuzilgan ishlar bo‘yicha;

(51-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuniga asosan 8¹ — 8⁴-bandlar bilan to‘ldirilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

9) apellyatsiya, kassatsiya va taftish instansiyalari sudi tomonidan ko‘riladigan ishlarda himoyachi ishtirok etishi shart.

(51-modda birinchi qismining 9-bandida O‘zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O‘RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024-yil 1-yanvardan kuchga kiradi)

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud ishning murakkabligi va boshqa holatlari tufayli gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi o‘z huquqlarini amalga oshirishda qiynalishi mumkin degan xulosaga kelsa, boshqa ishlar bo‘yicha ham himoyachining ishtirok etishini shart deb topishga haqlidir.

Agar ushbu moddaning **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** nazarda tutilgan hollarda gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining iltimosiga ko‘ra yoxud ularning roziligi bilan boshqa shaxslar tomonidan himoyachi taklif qilinmagan bo‘lsa, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud ushbu Kodeks 50-moddasining **to‘rtinchi — o‘ninchi qismlarida** belgilangan tartibda jinoyat ishi bo‘yicha himoyachining ishtirokini ta‘minlashi shart.

(51-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 27-fevraldagi O'RQ-915-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 28.02.2024-y., 03/24/915/0160-son)

52-modda. Himoyachidan voz kechish

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi ish yuritishning istalgan paytida himoyachidan voz kechishga haqlidir. Bunday voz kechishga faqat gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining tashabbusi bilan va himoyachining ishda ishtirok etishiga surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tomonidan advokat taklif etish orqali ta'minlanadigan real imkoniyat mavjud bo'lgandagina yo'l qo'yiladi, bunda advokat o'z himoyasi ostidagi shaxs bilan xoli uchrashganidan keyin himoyadan voz kechilganligini tasdiqlaydi. Himoyachidan voz kechish jarayoni videoyozuv orqali qayd etilishi shart. Himoyachidan voz kechganlik haqida gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, shuningdek advokat, surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan imzolanadigan bayonnoma tuziladi yoxud sud majlisi bayonnomasiga yozib qo'yiladi. Videoyozuv materiallari bayonnomaga ilova qilinadi. Bunda himoyachining himoya ostidagi shaxs bilan xoli uchrashishi videoyozuv orqali qayd etilmaydi.

(52-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-maydagi O'RQ-617-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son)

Ushbu Kodeks 51-moddasi birinchi qismining 1 — 4, 8, 8³, 8⁴ va 9-bandlarida nazarda tutilgan hollarda himoyachidan voz kechishga yo'l qo'yilmaydi.

(52-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Himoyachidan voz kechish gumon qilinuvchini, ayblanuvchini yoki sudlanuvchini keyinchalik ishda himoyachi ishtirok etishiga ruxsat berish haqida iltimos qilish huquqidan mahrum qilmaydi. Bunday iltimos barcha hollarda qanoatlantirilishi kerak. Sud tergovi davomida himoyachining ishtirok etishi haqida berilgan iltimosnoma ishning holatlarini hisobga olib va sudlanuvchiga himoya huquqini ta'minlash manfaatlarini ko'zlab sud tomonidan hal etiladi. Himoyachining sud majlisi davomida ishga kirishishi sud tergovini qayta boshlash uchun asos bo'lmaydi.

53-modda. Himoyachining huquq va majburiyatlari

Himoyachi: manfaatlarini himoya qilayotgan shaxsning nimada gumon qilinayotganligi yoki ayblanayotganligini bilish; advokatlik guvohnomasini ko'rsatganidan va muayyan ishni yuritishga vakolatli ekanligini tasdiqlovchi orderni taqdim etganidan so'ng ishda ishtirok etish; gumon qilinuvchi so'roq qilinayotganda ishtirok etish, shaxsga ayblov e'lon qilinayotganda hozir bo'lish hamda ayblanuvchi so'roq qilinayotganda, shuningdek ularning ishtirokida o'tkaziladigan boshqa tergov harakatlarida ishtirok etish va gumon qilinuvchilarga, ayblanuvchilarga, guvohlarga, ekspertlarga, mutaxassislariga savollar berish; boshqa tergov harakatlari yurgizilayotganda surishtiruvchi yoki tergovchining ruxsati bilan ishtirok etish; o'zi ishtirok etgan tergov harakatining yuritilishi xususida yozma mulohazalar berish; iltimosnoma berish va rad etish; ushbu Kodeks 87-moddasining **ikkinchi qismiga** muvofiq dalillarni to'plash va taqdim etish; gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi ishtirokida o'tkazilgan protsessual harakatlarga oid hujjatlar bilan, surishtiruv yoki dastlabki tergov tamom bo'lganidan keyin esa jinoyat ishining barcha materiallari bilan tanishish hamda undan zarur ma'lumotlarni yozib olish, materiallar va hujjatlardan texnika vositalari yordamida o'z hisobidan ko'chirma nusxalar olish yoki ularda ko'rsatilgan ma'lumotlarni o'zga shaklda qayd etish; agar himoyani amalga oshirish uchun zarur bo'lsa, davlat sirlari, tijorat siri yoki boshqa sirni o'z ichiga olgan axborot bilan qonunchilikda nazarda tutilgan tartibda tanishish; sud tomonidan ish bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazilayotganda va sud muhokamasida taraf sifatida ishtirok etish; surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyatlar keltirish; sud majlisining bayonnomasi bilan tanishish va bu haqda o'z mulohazalarini bildirish; ish bo'yicha keltirilgan shikoyatlar, protestlar to'g'risida bilish hamda ularga nisbatan e'tirozlar bildirish; apellyatsiya, kassatsiya va taftish instansiyasi sudi majlislarida ishtirok etish huquqiga ega.

(53-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024-yil 1-yanvardan kuchga kiradi)

Agar gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi qamoqda saqlanayotgan yoki uy qamog'ida bo'lsa, himoyachi u bilan jinoyat ishini yuritishga mas'ul bo'lgan davlat organlari va mansabdor shaxslarning ruxsatisiz, uchrashuvlarning soni va davom etish vaqti cheklanmagan holda xoli uchrashishga haqli.

(53-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Himoyachi o'z vazifasini amalga oshirishi munosabati bilan bilgan ma'lumotlarni oshkor qilishga haqli emas.

Himoyachi: gumonni yoki ayblovni rad etadigan yoxud javobgarlikni yengillashtiradigan holatlarni aniqlash uchun qonunda nazarda tutilgan barcha vosita va usullarni qo'llashi hamda gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga yoki sudlanuvchiga zarur yuridik yordam ko'rsatishi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar bilan to'sqinlik qilmasligi; ishning tergovi va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

Ishda ishtirok etish haqida bitim tuzilgan yoki tayinlangan vaqtdan boshlab advokat himoyachi vazifasini bajarishni rad etishga haqli emas.

54-modda. Jabrlanuvchi

Jinoyat, xuddi shuningdek aqli noraso shaxsning ijtimoiy xavfli qilmishi shaxsga ma'naviy, jismoniy yoki mulkiy zarar yetkazgan deb hisoblash uchun dalillar bo'lgan taqdirda, bunday shaxs jabrlanuvchi deb e'tirof etiladi. Jabrlanuvchi deb e'tirof etish haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi.

Jabrlanuvchi voyaga yetmagan yoki belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz deb e'tirof etilgan shaxs bo'lsa, ishda u bilan birgalikda yoki uning o'rniga qonuniy vakili ishtirok etadi.

55-modda. Jabrlanuvchining huquq va majburiyatlari

Jabrlanuvchi: ko'rsatuv berish; dalillar taqdim qilish; iltimosnoma berish va rad qilish; o'z ona tilidan va tarjimon xizmatidan foydalanish; o'z manfaatlarini himoya qilish uchun vakil olish; surishtiruvchi yoki tergovchining ruxsati bilan tergov harakatlarida ishtirok etish; surishtiruv yoki dastlabki tergov tamom bo'lganidan so'ng ishning barcha materiallari bilan tanishish va undan zarur ma'lumotlarni yozib olish, materiallar va hujjatlardan texnika vositalari yordamida o'z hisobidan ko'chirma nusxalar olish yoki ulardagi ma'lumotlarni o'zga shaklda qayd etish; qonunda nazarda tutilgan hollarda yarashuv to'g'risida ariza berish hamda sud tomonidan ish bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazilayotganda va yarashuv to'g'risidagi ishlar bo'yicha, birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya va taftish instansiyasi sudining majlislarida ishtirok etish; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyatlar keltirish; shaxsan o'zi yoki vakili orqali sudda ayblovni quvvatlash; sud majlisining bayonnomasi bilan tanishish va u haqda o'z mulohazalarini bildirish; ish bo'yicha keltirilgan shikoyatlar, protestlardan xabardor bo'lish va ularga nisbatan e'tirozlar bildirish huquqiga egadir.

(55-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Jabrlanuvchi: surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi; haqqoniy ko'rsatuvlar berishi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar bilan to'sqinlik qilmasligi; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning talabi bo'yicha dalillar taqdim qilishi; ishning tergovi va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

Jabrlanuvchi uzrsiz sababga ko'ra kelmagan taqdirda ushbu Kodeksning 261 — 264-moddalarida nazarda tutilgan tartibda majburiy olib kelinishi mumkin.

Jabrlanuvchi ko'rsatuv berishdan bosh tortganlik va bila turib yolg'on ko'rsatuvlar berganlik uchun qonunda belgilangan tarzda javobgar bo'ladi.

Jabrlanuvchining o'limiga olib kelgan jinoyatlar to'g'risidagi ishlar bo'yicha ushbu moddada ko'rsatilgan huquq va majburiyatlarni dastlabki tergov organlari yoki sud tomonidan marhumning qonuniy vakili deb e'tirof etilgan yaqin qarindoshlari yoki boshqa shaxslar amalga oshiradilar.

56-modda. Fuqaroviy da'vogar

Jinoyat, xuddi shuningdek aqli noraso shaxsning jamoat uchun xavfli qilmishi shaxsga, korxonaga, muassasaga yoki tashkilotga mulkiy zarar yetkazgan deb hisoblash uchun dalillar bo'lsa, ular fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etiladi. Fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etish haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi.

Voyaga yetmaganlarning, shuningdek muomalaga layoqatsiz deb e'tirof etilgan shaxslarning manfaatlarini himoya qilish uchun fuqaroviy da'vo ularning qonuniy vakillari va prokuror tomonidan qo'zg'atilishi mumkin.

57-modda. Fuqaroviy da'vogarning huquq va majburiyatlari

Fuqaroviy da'vogar: fuqaroviy da'vo qo'zg'atish va uni quvvatlash; dalillar taqdim qilish; qo'zg'atilgan da'vo bo'yicha tushuntirishlar berish; o'z manfaatlarini himoya qilish uchun vakil olish; iltimosnoma berish va rad qilish; surishtiruvchidan, tergovchidan, prokurordan yoki suddan da'voni ta'minlash choralari ko'rish haqida iltimos qilish; surishtiruv yoki dastlabki tergov tamom bo'lganidan so'ng ishning barcha materiallari bilan tanishish va undan zarur ma'lumotlarni yozib olish, materiallar va hujjatlardan texnika vositalari yordamida o'z hisobidan ko'chirma nusxalar olish yoki ulardagi ma'lumotlarni o'zga shaklda qayd etish; sud tomonidan ish bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazilayotganda hamda birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya va taftish instansiyasi sudining majlislarida ishtirok etish; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyatlar berish; sud hukmi va ajrimining fuqaroviy da'voga tegishli qismi ustidan shikoyat qilish; ish bo'yicha keltirilgan shikoyatlar, protestlardan xabardor bo'lish va ularga nisbatan e'tirozlar bildirish huquqiga egadir.

(57-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Fuqaroviy da'vogar: surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi va ularning talablariga asosan fuqaroviy da'voga tegishli bo'lgan dalillar taqdim etishi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar bilan to'sqinlik qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

Fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etilgan shaxs ayni vaqtda jabrlanuvchining barcha huquqlaridan foydalanadi va uning majburiyatlarini bajaradi.

58-modda. Fuqaroviy javobgar

Ayblanuvchi tomonidan yoki ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan aqli noraso shaxs tomonidan yetkazilgan zarar uchun qonunga ko'ra mulkiy javobgar shaxs, korxona, muassasa yoki tashkilot ishda fuqaroviy javobgar sifatida ishtirok etish uchun jalb qilinishi mumkin. Fuqaroviy javobgar sifatida jalb qilish haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi.

59-modda. Fuqaroviy javobgarning huquq va majburiyatlari

Fuqaroviy javobgar: ayblov va fuqaroviy da'voning mazmunini bilish; da'voga e'tiroz bildirish; tushuntirish berish; o'z manfaatlarini himoya qilish uchun vakil olish; dalillar taqdim qilish; iltimosnoma berish va rad qilish; surishtiruv yoki dastlabki tergov tamom bo'lganidan so'ng ishning barcha materiallari bilan tanishish va undan zarur ma'lumotlarni yozib olish, materiallar va hujjatlardan texnika vositalari yordamida o'z hisobidan ko'chirma nusxalar olish yoki ulardagi ma'lumotlarni o'zga shaklda qayd etish; sud tomonidan ish bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazilayotganda hamda birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya va taftish instansiyasi sudining majlislarida ishtirok etish; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari va qarorlari ustidan shikoyatlar keltirish; sud hukmi va ajrimining fuqaroviy da'voga tegishli qismi ustidan

shikoyatlar berish; ish bo'yicha keltirilgan shikoyat va protestlardan xabardor bo'lish va ularga nisbatan e'tirozlar bildirish huquqiga egadir.

(59-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Fuqaroviy javobgar: surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi va ularning talablariga asosan fuqaroviy da'voga tegishli bo'lgan dalillar taqdim qilishi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar bilan to'sqinlik qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

60-modda. Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining, jabrlanuvchining qonuniy vakillari

Qonuniy vakil ishda ishtirok etishga voyaga yetmagan yoxud belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz deb e'tirof etilgan gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yoki jabrlanuvchining huquq va manfaatlarini himoya qilish uchun jalb qilinadi.

Ishda qonuniy vakil sifatida ota-onalar, farzandlikka olganlar, vasiylar, homiylar, voyaga yetmaganga yoki belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz deb e'tirof etilgan ishtirokchiga homiylik qiluvchi muassasalar va tashkilotlarning vakillari qatnashishlari mumkin. Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining va sudlanuvchining qonuniy vakili ishda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi bilan birga, jabrlanuvchining qonuniy vakili esa jabrlanuvchi bilan birga, shuningdek uning o'rnida ham ishtirok etadi.

Voyaga yetmagan gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yoki jabrlanuvchining iltimosiga ko'ra, ishda ushbu moddaning ikkinchi qismida nazarda tutilgan shaxslar bilan bir qatorda uning katta yoshdagi yaqin qarindoshlaridan birining yoki o'zi ishonadigan boshqa shaxsning qonuniy vakil sifatida ishtirok etishiga yo'l qo'yilishi mumkin.

(60-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrdagi O'RQ-587-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Qonuniy vakilning ishda ishtirok etishiga yo'l qo'yilganligi haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yoki jabrlanuvchining manfaatlar bilan qonuniy vakilning manfaatlar o'zaro mos kelmagan taqdirda, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki jabrlanuvchi tarafida ishda ishtirok etish uchun xuddi o'sha qaror yoxud ajrim bilan advokatni jalb etish choralari ko'riladi.

(60-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 27-fevraldagi O'RQ-915-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 28.02.2024-y., 03/24/915/0160-son)

61-modda. Qonuniy vakilning huquq va majburiyatlari

Qonuniy vakil: o'zi vakillik qilayotgan shaxsning surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga chaqirilganligidan xabardor bo'lish; o'zi vakillik qilayotgan qamoqdagi shaxs bilan xoli uchrashish; o'zi vakillik qilayotgan shaxs ushbu Kodeksga muvofiq ega bo'lgan protsessual huquqlarni amalga oshirish huquqiga ega.

(61-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrdagi O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Qonuniy vakil: o'zi vakillik qilayotgan shaxsga nisbatan o'tkaziladigan protsessual harakatlarda ishtirok etishi; surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning va sudning chaqiruvlariga binoan hozir bo'lishi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar orqali to'sqinlik qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

(61-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrdagi O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Qonuniy vakil guvoh sifatida so'roq qilinishi, shuningdek himoyachi, fuqaroviy da'vog'ar yoki fuqaroviy javobgar tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi mumkin. Bunday hollarda

qonuniy vakil yuqorida aytib o‘tilgan protsess ishtirokchilarining huquqlari va majburiyatlariga ega bo‘ladi.

62-modda. Jabrlanuvchining, fuqaroviy da’vogarning va fuqaroviy javobgarning vakillari

Jabrlanuvchining, fuqaroviy da’vogarning, fuqaroviy javobgarning vakillari tariqasida advokatlar, vakil sifatida ishtirok etishga maxsus ruxsatnomalari bo‘lgan shaxslar, surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori yoki sudning ajrimiga ko‘ra ishda qatnashishga ruxsat berilgan yaqin qarindoshlar va boshqa shaxslar ishtirok etishlari mumkin.

Vakilning ishda ishtirok etishi uchun uning jabrlanuvchi, fuqaroviy da’vogar yoki fuqaroviy javobgar bilan tuzgan topshiriq shartnomasi asos bo‘ladi. Yuridik shaxsning vakili sifatida uning rahbari ishtirok etishi uchun alohida vakolatnoma kerak emas. Rahbar tomonidan berilgan ishonch qog‘ozi bo‘yicha yuridik shaxslarning vakillari sifatida uning shtatdagi xodimlariga va advokatlarga ruxsat etiladi.

Jabrlanuvchining, fuqaroviy da’vogarning yoki fuqaroviy javobgarning vakili ishda o‘zi vakillik qilayotgan shaxs bilan birga, shuningdek uning o‘rnida ham ishtirok etadi. Jabrlanuvchi, fuqaroviy da’vogar va fuqaroviy javobgar ish yuritishning istalgan vaqtida vakildan voz kechishga yoki boshqa shaxsni vakil qilib olishga haqlidir.

63-modda. Vakilning huquq va majburiyatlari

Jabrlanuvchining, fuqaroviy da’vogarning, fuqaroviy javobgarning vakili tegishincha jabrlanuvchi, fuqaroviy da’vogar, fuqaroviy javobgar ega bo‘lgan protsessual huquqlardan foydalanadi. Vakil ish yuritishning istalgan vaqtida o‘z majburiyatlarini bajarishni davom ettirishdan voz kechishga haqlidir.

Vakil: o‘zi vakillik qilayotgan shaxslarning huquqi va qonuniy manfaatlarini himoya qilishi; ularning ishonchini suiiste‘mol qilmasligi; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning chaqiruviga binoan hozir bo‘lishi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo‘q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko‘ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar bilan to‘sqinlik qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

64-modda. Protsess ishtirokchilarining huquqlarini tushuntirib berish va bu huquqlarni amalga oshirishni ta’minlash majburiyati

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudya gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga, shuningdek jabrlanuvchiga, fuqaroviy da’vogarga, fuqaroviy javobgarga va ularning vakillariga berilgan huquqlarini tushuntirib berishi va bu huquqlarni amalga oshirish imkoniyatlarini ta’minlashi shart. Shu bilan birga protsess ishtirokchilariga yuklangan majburiyatlar va ularni bajarmaslik oqibatlari tushuntirilishi lozim.

6-bob. JINOYAT PROTSESSIDA ISHTIROK ETUVCHI BOSHQA SHAXSLAR

65-modda. Guvoh

Jinoyat ishi bo‘yicha aniqlanishi lozim bo‘lgan biror holatni bilishi mumkin bo‘lgan har qanday shaxs guvoh sifatida ko‘rsatuv berish uchun chaqirilishi mumkin.

66-modda. Guvohning huquq va majburiyatlari

Guvoh: advokatning yuridik yordamidan foydalanish; tergov harakatlarida advokat bilan birga ishtirok etish; so‘roq yuritilayotgan tilni bilmasa yoki yetarlicha bilmasa, o‘z ona tilida ko‘rsatuvlar berish va bu holda tarjimon xizmatidan foydalanish; uning so‘roq qilinishida ishtirok etuvchi tarjimonni rad qilish; dalillarni taqdim etish; ko‘rsatuvlarini o‘z qo‘li bilan yozib berish; o‘ziga va yaqin qarindoshlariga qarshi ko‘rsatuv bermaslik; so‘roq bayonnomasi bilan tanishish, unga qo‘shimcha va o‘zgartishlar kiritish; ko‘rsatuvlar berishda yozma belgilar va hujjatlardan foydalanish; o‘z manfaatlarini himoya qilish uchun, surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyatlar keltirish huquqiga ega.

(66-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2025-yil 9-iyundagi O‘RQ-1067-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 10.06.2025-y., 03/25/1067/0498-son)

Guvoh: surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi; ish bo'yicha o'ziga ma'lum hamma narsa haqida haqqoniy so'zlab berishi; berilgan savollarga javob qaytarishi; ish bo'yicha o'ziga ma'lum bo'lgan holatlarni so'roq qiluvchining ruxsatisiz oshkor etmasligi; ishning terгови va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

Guvoh uzrsiz sababga ko'ra kelmagan taqdirda ushbu Kodeksning 261 — 264-moddalarida nazarda tutilgan tartibda majburiy ravishda olib kelinishi mumkin.

Guvoh ko'rsatuv berishdan bosh tortganlik, shuningdek bila turib yolg'on ko'rsatuv berganlik uchun qonunda belgilangan tarzda javobgar bo'ladi.

66¹-modda. Guvohning advokati

Guvohning advokati belgilangan tartibda guvohning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish hamda unga zarur yuridik yordam ko'rsatish vakolatiga ega bo'lgan shaxsdir.

Jinoyat ishida taraflar manfaatini himoya qilayotgan shaxs mazkur ish bo'yicha guvohning advokati bo'lishi mumkin emas.

Guvohning advokati ishda ishtirok etishga u advokatlik guvohnomasini ko'rsatganidan va orderni taqdim etganidan so'ng, guvoh chaqirilgan paytdan e'tiboran qo'yiladi.

Guvohning advokati: huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilayotgan shaxsning qaysi jinoyat ishi bo'yicha chaqirilganligini bilish; guvohning so'roq qilinishida, shuningdek u ishtiroki bilan o'tkazilayotgan boshqa tergov harakatlarida ishtirok etish, unga qisqa maslahatlar berish; so'roq qilayotgan shaxsning ruxsati bilan guvohga savollar berish; guvohni so'roq qilishda ishtirok etayotgan tarjimonni rad qilish haqida qonunda belgilangan tartibda arz qilish; so'roq tugaganidan so'ng guvohning huquqlari va qonuniy manfaatlari buzilganligi to'g'risidagi, so'roq bayonnomasiga kiritilishi lozim bo'lgan arzlarni bayon etish huquqiga ega.

Guvohning advokati: guvohga zarur yuridik yordam ko'rsatishi; dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va boshqa qonunga xilof harakatlar orqali haqiqatni aniqlashga to'sqinlik qilmasligi; ishni tergov qilishda va sud majlisi vaqtida tartibga rioya qilishi shart.

(66¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O'RQ-198-sonli Qonuni bilan kiritilgan — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

66²-modda. Voyaga yetmagan guvohning qonuniy vakili

Guvoh voyaga yetmagan shaxs bo'lgan hollarda, uning huquqlari va manfaatlarini himoya qilish uchun guvohning qonuniy vakili ishda ishtirok etishga jalb qilinadi.

Ishda qonuniy vakil sifatida ota-ona, farzandlikka olgan shaxs, vasiylar, homiylar, vasiylik va homiylik organining vakillari ishtirok etishi mumkin. Voyaga yetmagan guvohning qonuniy vakili ishda o'zi vakillik qilayotgan shaxs bilan birga ishtirok etadi.

Qonuniy vakilning ishda ishtirok etishiga yo'l qo'yilganligi haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Guvohning manfaatlari bilan qonuniy vakilning manfaatlari o'zaro mos kelmagan taqdirda, qaror yoxud ajrim bilan boshqa qonuniy vakil yoki advokat jalb qilinadi.

Voyaga yetmagan guvohning qonuniy vakili ushbu Kodeksda qonuniy vakil uchun nazarda tutilgan huquq va majburiyatlarga ega bo'ladi.

(66²-modda O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 17-apreldagi O'RQ-1130-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.04.2026-y., 03/26/1130/0376-son)

67-modda. Ekspert

Xulosa berish uchun zarur fan, texnika, san'at yoki hunar sohasida maxsus bilimlarga ega bo'lgan har qanday jismoniy shaxs ekspert sifatida chaqirilishi mumkin.

(67-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

Ekspert chaqirish, ekspertiza tayinlash va o'tkazish ushbu Kodeksning 172 — 187-moddalarida nazarda tutilgan tartibda amalga oshiriladi.

68-modda. Ekspertning huquq va majburiyatlari

Ekspert: ekspertiza predmetiga oid ish materiallari bilan tanishish, ulardan zarur ma'lumotlarni yozib olish yoki ko'chirma nusxalar olish; ekspertizani o'tkazish uchun zarur bo'lgan qo'shimcha materiallar va tekshirish obyektlari taqdim etilishi haqida iltimosnomalar berish; tergov harakatlari o'tkazilayotganda surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning ruxsati bilan hozir bo'lish hamda shu tergov harakatlarida ishtirok etuvchi shaxslarga ekspertiza predmetiga oid savollar berish; sud muhokamasida ekspertiza predmetiga oid dalillarni tekshirishda ishtirok etish va so'roq qilinayotgan shaxslarga sudning ruxsati bilan savollar berish; dalillar va hujjatlarni ko'zdan kechirish; o'z xulosasida nafaqat o'zining oldiga qo'yilgan savollar bo'yicha, balki ekspertiza predmetiga oid va ish uchun ahamiyatga molik boshqa masalalar bo'yicha ham fikrlarini bayon etish; uning xulosasi yoki ko'rsatuvlari protsess ishtirokchilari tomonidan noto'g'ri talqin qilinganligi xususida tergov harakati yoki sud majlisi bayonnomasiga kiritilishi lozim bo'lgan bayonotlar berish; agar u ish yuritilayotgan tilni bilmasa yoki yetarlicha bilmasa, o'z ona tilida xulosa taqdim etish va ko'rsatuvlar berish hamda bunday holda tarjimon xizmatidan foydalanish; agar ishni yuritayotgan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning qarorlari, harakatlari (harakatsizligi) ekspertning huquq va erkinliklarini buzayotgan bo'lsa, bu qarorlar, harakatlar (harakatsizlik) ustidan shikoyatlar qilish huquqiga egadir.

(68-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Ekspert: ushbu Kodeksning 76 va 78-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda o'zini o'zi rad etishi haqida darhol arz qilishi; o'ziga taqdim etilgan tekshirish obyektlarini har tomonlama va to'liq tekshirishdan o'tkazishi, o'z oldiga qo'yilgan savollar yuzasidan asosli va xolisona yozma xulosa berishi; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning chaqiruviga binoan surishtiruvda, dastlabki tergovda yoki sud majlisida shaxsan ishtirok etish uchun kelishi; o'zi o'tkazgan ekspertiza xususida ko'rsatuvlar berishi va o'zi bergan xulosani tushuntirish uchun qo'shimcha savollarga javob berishi; ekspertizani o'tkazishi munosabati bilan o'ziga ma'lum bo'lib qolgan ma'lumotlarni oshkor qilmasligi; taqdim etilgan tekshirish obyektlari va ish materiallarining saqlanishini ta'minlashi; ish tergov qilinayotganda va sud muhokamasi vaqtida tartibga rioya qilishi shart.

Ekspert uzrsiz sabablarga ko'ra kelmagan taqdirda qonunda nazarda tutilgan javobgarlikka tortilishi mumkin.

Ekspert bila turib noto'g'ri xulosa berganligi, surishtiruv yoki dastlabki tergov ma'lumotlarini surishtiruvchining, tergovchining yoxud prokurorning ruxsatisiz, yopiq sud majlisi muhokamasi ma'lumotlarini hamda tafsilotlarini esa sudning ruxsatisiz oshkor qilganligi, shuningdek uzrsiz sabablarga ko'ra xulosa berishni rad etganligi yoki bu ishdan bo'yin tovlaganligi uchun jinoiy javobgar bo'ladi.

(68-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 26-sentabrdagi O'RQ-1084-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.09.2025-y., 03/25/1084/0874-son)

69-modda. Mutaxassis

Tergov va sud muhokamasini o'tkazishda dalillarni topish va mustahkamlashda surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga va sudga yordam berish uchun mutaxassis chaqiriladi. Mutaxassis sifatida shifokor, pedagog hamda zarur bilim va malakaga ega bo'lgan boshqa shaxslar chaqirilishi mumkin.

Himoyachining iltimosnomasiga ko'ra surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud tomonidan mutaxassis tushuntirish berish uchun chaqirilishi mumkin.

(69-modda O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrdagi O'RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

Tergov va sud muhokamasini o'tkazishda ilmiy-texnika vositalarini (magnitofon, videomagnitofon, kinoga olish apparatlari va boshqa apparatlarni) qo'llash uchun mutaxassis chaqirilishi mumkin.

Tergov va sud muhokamasiga mutaxassis chaqirish hamda uning ishtirok etishi tartibi ushbu Kodeksning 91, 92, 136 — 138, 146, 147, 149, 151, 156-moddalarida, 22¹-bobida va 193-moddasida nazarda tutilgan tartibda amalga oshiriladi.

(69-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 29-dekabrda O'RQ-418-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 1-son, 1-modda)

70-modda. Mutaxassisning huquq va majburiyatlari

Mutaxassis: o'zining qanday maqsadda chaqirilganligini bilish; basharti tegishli bilimlarga ega bo'lmasa, ish yuritishda ishtirok etishdan bosh tortish; o'zi ishtirok etayotgan protsessual harakatlarga oid ish materiallari bilan tanishish; o'zi ishtirok etayotgan protsessual harakatlarga aloqador arz va mulohazalar bildirish; tergov harakatlari va sud muhokamasida ishtirok etayotgan shaxslarga surishtiruvchining, tergovchining, prokuror va sudning ruxsati bilan savollar berish; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari ustidan shikoyatlar keltirish huquqiga egadir.

Mutaxassis: surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi; tergov harakatlari va sud muhokamasini yuritishda dalillarni topish va mustahkamlash uchun ilmiy-texnika vositalari, maxsus bilim va malakasidan foydalangan holda ishtirok etishi; ish bo'yicha haqiqatni aniqlash uchun ahamiyatli bo'lgan holatlarga surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning e'tiborini qaratishi; o'zi bajarayotgan harakatlar bo'yicha tushuntirishlar berishi; jinoyatning kelib chiqish sabablarini, sodir qilinishiga imkon bergan sharoitlarni aniqlash va ularni bartaraf etish choralarini ishlab chiqishda surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga va sudga yordam berishi; surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning ruxsatisiz surishtiruv va dastlabki tergov materiallarini, shuningdek yopiq sud majlisi muhokamasi ma'lumotlarini hamda tafsilotlarini sudning ruxsatisiz oshkor etmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

(70-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 26-sentabrda O'RQ-1084-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.09.2025-y., 03/25/1084/0874-son)

71-modda. Tarjimon

Tarjimon quyidagi hollarda chaqiriladi:

1) gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar yoxud ularning vakillari, guvoh, ekspert, mutaxassis ish yuritilayotgan tilni bilmasa yoki yetarli darajada bilmasa yoki kar yoki soqov bo'lsa;

2) biror matnni boshqa tildan tarjima qilishga zarurat bo'lsa.

Tarjimonga tegishli qoidalar ish yuritishda ishtirok etish uchun taklif qilingan, kar yoki soqovning imo-ishoralari tushunadigan shaxsga nisbatan ham qo'llaniladi.

72-modda. Tarjimonning huquq va majburiyatlari

Tarjimon: tarjimoni aniqlashtirish maqsadida protsess ishtirokchilariga savollar berish; o'zi qatnashgan tergov harakatlari bayonnomasi, shuningdek sud majlisi bayonnomasi bilan tanishish hamda bayonnomaga kiritilishi lozim bo'lgan mulohazalar bildirish; basharti tarjima qilish uchun zarur bilim va malakaga ega bo'lmasa, ish yuritishda ishtirok etishdan voz kechish; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari va qarorlari ustidan shikoyat keltirish huquqiga egadir.

Tarjimon: surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning, sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi; o'ziga topshirilgan tarjimoni aniq va to'liq bajarishi; tarjimonning to'g'riligini o'zining ishtirokida o'tkazilgan tergov harakati bayonnomasi va sud majlisining bayonnomasiga, shuningdek protsess ishtirokchilariga ularning ona tiliga yoki ular biladigan boshqa tilga tarjima qilib topshiriladigan protsessual hujjatlarga imzo chekish bilan tasdiqlashi; surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning ruxsatisiz surishtiruv va dastlabki tergov materiallarini, shuningdek yopiq sud majlisi muhokamasi ma'lumotlarini hamda tafsilotlarini sudning ruxsatisiz oshkor qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

(72-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 26-sentabrda O'RQ-1084-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.09.2025-y., 03/25/1084/0874-son)

Tarjimon bila turib noto'g'ri tarjima qilgan taqdirda qonunda belgilangan javobgarlikka tortiladi.

73-modda. Xolislar

Xolislar surishtiruvchi, tergovchi, prokuror tomonidan tergov yoki boshqa harakatlar o'tkazilganini, uni o'tkazish jarayoni va natijalarini tasdiqlash uchun ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda chaqiriladi.

Tergov harakatlarini yuritishda ishtirok etish uchun ishning oqibatidan manfaatdor bo'lmagan, kamida ikki nafar voyaga yetgan fuqaro chaqirilishi lozim. Tergov harakatini boshlashdan oldin surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror xolislariga ularning huquq va majburiyatlarini tushuntiradi.

74-modda. Xolislarining huquq va majburiyatlari

Xolis: tergov harakatida ishtirok etish; tergov harakati bo'yicha bayonnomaga kiritilishi lozim bo'lgan arz va mulohazalar berish; o'zi ishtirok etgan tergov harakatining bayonnomasi bilan tanishish; surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning harakatlari va qarorlari ustidan shikoyat keltirish huquqiga egadir.

Xolis: surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi; tergov harakatini yuritishda ishtirok etishi; tergov harakati o'tkazilgani, uni o'tkazish jarayoni va natijalarini tergov harakati bayonnomasida imzo chekib tasdiqlashi; surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning ruxsatisiz surishtiruv va dastlabki tergov materiallarini oshkor qilmasligi shart.

Xolis uzrsiz sababga ko'ra o'z vazifasini bajarishdan bosh tortganlik uchun qonunda belgilangan javobgarlikka tortiladi.

Xolis o'zi ishtirok etgan tergov harakatini yuritish bilan bog'liq holatlar bo'yicha guvoh tariqasida so'roq qilinishi mumkin. U bunday hollarda ushbu Kodeksning 66-moddasida nazarda tutilgan huquqlardan foydalanadi va majburiyatlarni bajaradi.

75-modda. Jabrlanuvchilarga va ularning vakillariga, guvohlarga, ekspertlarga, mutaxassislarga, tarjimonlarga va xolislariga ularning sarf-xarajatlarini to'lash

Jabrlanuvchi yoki uning vakili, guvoh, ekspert, mutaxassis, tarjimon yoki xolis sifatida chaqirilgan shaxsning ish joyidagi o'rtacha oylik maoshi uning surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud huzuriga chaqirilishi munosabati bilan ketgan hamma vaqt uchun saqlanadi. Ishlamaydigan shaxslarga ular kundalik mashg'ulotlari bilan shug'ullana olmaganliklari uchun haq to'lanadi. Bundan tashqari ko'rsatilgan hamma shaxslar chaqirilish munosabati bilan qilgan sarf-xarajatlarini undirish huquqiga egadirlar.

Ekspert, mutaxassis va tarjimon o'z majburiyatlarini bajarganliklari uchun haq olish huquqiga ega. Ushbu majburiyatlar xizmat topshirig'i tarzida bajarilgan hollar bundan mustasno.

Sarf-xarajatlar qonunda belgilangan tartibda va miqdorda to'lanadi.

7-bob. JINOYAT PROTSESSIDA ISHTIROK ETISHGA MONELIK QILADIGAN HOLATLAR. RAD QILISHLAR

76-modda. Sudyaning, prokurorning, tergovchining, surishtiruvchining, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining va sud majlisi kotibining ishda ishtirok etishiga monelik qiladigan holatlar

(76-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Quyidagi hollarda sudya, shuningdek xalq maslahatchisi, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, sud majlisining kotibi jinoyat ishini yuritishda ishtirok etishga haqli emas va uni rad qilish lozim, basharti:

(76-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

1) u shu ish bo'yicha jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar, ekspert, mutaxassis, tarjimon, xolis, guvoh, himoyachi sifatida, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining qonuniy vakili yoki jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning, fuqaroviy javobgarining vakili sifatida ishtirok etayotgan yoki ilgari ishtirok etgan bo'lsa;

2) u ushbu ishni yuritish uchun mas'ul bo'lgan biror mansabdor shaxsning yoki ushbu modda birinchi qismining 1-bandida ko'rsatilgan o'zga shaxslarning qarindoshi bo'lsa;

3) uning xolisligiga va beg'arazligiga shubha tug'diradigan boshqa holatlar mavjud bo'lsa.

Sudya ilgari shu ishni yuritishda tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organing mansabdor shaxsi surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud majlisining kotibi sifatida ishtirok etgan bo'lsa, o'sha ishni kelgusida ko'rishda qatnasha olmaydi.

(76-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Birinchi, apellyatsiya, kassatsiya va taftish instansiyasi sudida ishni ko'rishda ishtirok etgan sudya o'z ishtirokida chiqarilgan hukm, ajrim bekor qilinganidan keyin o'sha ishni ko'rishda ishtirok eta olmaydi.

(76-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Jinoyat ishini birinchi instansiya sudida ko'rishda ishtirok etgan sudya shu jinoyat ishini apellyatsiya, kassatsiya va taftish instansiyasi sudida ko'rishda ishtirok eta olmaydi.

(76-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Jinoyat ishini apellyatsiya instansiyasi sudida ko'rishda ishtirok etgan sudya shu jinoyat ishini birinchi instansiya yoki taftish instansiyasi sudida ko'rishda ishtirok eta olmaydi.

(76-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Jinoyat ishini kassatsiya instansiyasi sudida ko'rishda ishtirok etgan sudya shu jinoyat ishini birinchi instansiya yoki taftish instansiyasi sudida ko'rishda ishtirok etishi mumkin emas.

(76-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Jinoyat ishini taftish instansiyasi sudida ko'rishda ishtirok etgan sudya ushbu jinoyat ishini birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudida ko'rishda, shuningdek ishni yuqori instansiya sudida taftish tartibida qayta ko'rishda ishtirok etishi mumkin emas.

(76-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan yettinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Surishtiruvchining, tergovchining, shuningdek sud majlisi kotibining o'z protsessual majburiyatlarini bajarishi ularning shu ish bo'yicha tegishincha surishtiruvni, dastlabki tergovni yuritishda takroran ishtirok etishi, shuningdek sud majlisi bayonnomasini yuritishi uchun monelik qilmaydi.

(76-moddaning uchinchi — sakkizinchi qismlari O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan uchinchi — yettinchi qismlar bilan almashtirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

77-modda. Jamoat birlashmasi yoki jamoa vakilining ishda ishtirok etishiga monelik qiladigan holatlar

Jamoat ayblovchisi, jamoat himoyachisi va jamoat birlashmasi yoki jamoaning boshqa vakillari ushbu Kodeksning 76-moddasida nazarda tutilgan holatlar mavjud bo'lgan taqdirda ishda ishtirok etishga haqli emaslar va rad qilinishlari lozim.

78-modda. Ekspertning, mutaxassisning, tarjimonning, xolisning ishda ishtirok etishiga monelik qiladigan holatlar

Ekspert, mutaxassis, tarjimon, xolis ushbu Kodeksning 76-moddasida nazarda tutilgan holatlar mavjud bo'lgan taqdirda, shuningdek ishda ishtirok etayotgan shaxslardan birortasiga xizmat yuzasidan yoki boshqa jihatdan tobe bo'lsa, jinoyat ishini yuritishda ishtirok etishga haqli emas va rad qilinishi lozim.

Bundan tashqari, basharti ekspert, mutaxassis, tarjimonning o'z kasbiga noliyiqligi ayon bo'lib qolsa, xolislar esa, ichki ishlar organi, O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati,

Milliy gvardiyasi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati, prokuratura, adliya yoki sud xodimi bo'lsalar, rad qilinishlari lozim.

(78-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 29-oktabrdagi O'RQ-726-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 30.10.2021-y., 03/21/726/1001-son)

Materiallari ishning qo'zg'atilishiga asos bo'lgan taftish yoki o'zga idoraviy tekshiruv o'tkazgan shaxs ushbu ishda ekspert yoki mutaxassis sifatida ishtirok etishga haqli emas.

Ishda mutaxassis sifatida ishtirok etgan shaxs kelgusida ushbu ish bo'yicha ekspert qilib tayinlanishi mumkin.

79-modda. Himoyachining, jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar yoki fuqaroviy javobgar vakilining ishda ishtirok etishiga monelik qiladigan holatlar

Himoyachi, shuningdek jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning yoki fuqaroviy javobgarning vakili quyidagi hollarda jinoyat ishini yuritishda ishtirok etishga haqli emas, basharti u:

1) ilgari shu ish bo'yicha sudya, xalq maslahatchisi, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, sud majlisining kotibi, guvoh, ekspert, mutaxassis, tarjimon yoki xolis sifatida ishtirok etgan bo'lsa;

(79-moddaning 1-bandini O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

2) ushbu ishning tergovida yoki sudda ko'rilishida ishtirok etgan yoxud ishtirok etayotgan sudya, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi yoki sud majlisining kotibi bilan qarindoshlik munosabatida bo'lsa yoxud yuridik yordam ko'rsatish to'g'risida u bilan bitim tuzgan protsess ishtirokchisining manfaatlariga manfaati qarama-qarshi bo'lgan shaxs bilan qarindoshlik munosabatida bo'lsa;

3) sudya, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi lavozimida bo'lsa, quyidagi hollar bundan mustasno: basharti u muomalaga layoqatsiz shaxslarning vakili bo'lsa yoki o'zi ishlaydigan va fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etilgan yoki fuqaroviy javobgar tariqasida ishga jalb qilingan muassasaning vakili sifatida qatnashsa;

4) o'z himoyasidagi gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yoki o'zi vakillik qilayotgan jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning, fuqaroviy javobgarning manfaatlariga manfaati qarama-qarshi bo'lgan shaxsga yuridik yordam ko'rsatayotgan yoki muqaddam shunday yordam ko'rsatgan bo'lsa.

80-modda. Rad qilish va o'zini o'zi rad etish hamda ularni hal qilish tartibi

Ushbu Kodeksning 76 — 79-moddalarida ko'rsatilgan holatlar mavjud bo'lgan taqdirda sudya, xalq maslahatchisi, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi, sud majlisining kotibi, jamoat birlashmasining yoki jamoaning vakili, himoyachi, jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning yoki fuqaroviy javobgarning vakili, ekspert, mutaxassis, tarjimon, xolis o'zini o'zi rad etishi shart. Agar o'zlari bunday qilmasalar, ular shu asosga ko'ra gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari, himoyachi tomonidan, sud majlisida esa, bundan tashqari davlat ayblovcisi, jamoat birlashmasi yoki jamoaning vakili tomonidan rad qilinishi mumkin.

Ishni tergov qilish chog'ida rad etish masalasi prokuror, tergovchi, surishtiruvchi tomonidan, sud majlisida esa, sud tomonidan ham qo'yilishi mumkin.

Rad qilish haqidagi arz asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Rad qilingan shaxs rad etish haqidagi masala ko'rilguniga qadar tushuntirish berishga haqli.

Sudyani rad qilish masalasi qolgan sudyalardan tomonidan rad qilingan shaxsning ishtirokisiz ko'rib chiqiladi. Ovozlar teng bo'linganda sudya rad qilingan hisoblanadi. Ko'pchilik sudyalarni yoki sudning butkul tarkibini yoxud sud majlisining kotibini rad qilish haqidagi masala to'la tarkibdagi sud tomonidan oddiy ko'pchilik ovoz bilan hal etiladi. Ishni yakka o'zi ko'rayotgan sudyani rad qilish masalasini uning o'zi hal qiladi.

Prokurorni rad qilish masalasi ishni tergov qilish chog'ida yuqori turuvchi prokuror tomonidan, sud majlisida esa, ishni ko'rayotgan sud tomonidan hal etiladi.

Jamoat birlashmasi yoki jamoa vakilini rad qilish masalasi ishni ko'rayotgan sud tomonidan hal etiladi.

Surishtiruvchi yoki tergovchini rad qilish masalasi surishtiruv va dastlabki tergov ustidan nazorat olib boruvchi prokuror tomonidan hal etiladi.

Ekspertni, mutaxassisni, tarjimonni, himoyachini, jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarining, fuqaroviy javobgarining vakillarini rad qilish masalasi ishni tergov qilish chog'ida surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan, sud majlisida esa, ishni ko'rayotgan sud tomonidan hal etiladi.

Xolisni rad qilish masalasi surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan hal etiladi.

Ishni tergov qilish chog'ida qo'yilgan rad qilish masalasi surishtiruvchi, tergovchi, prokuror tomonidan yigirma to'rt soat ichida hal etiladi. Rad qilish sud majlisida qo'yilgan bo'lsa, bu masala shu majlisda darhol hal etiladi.

Rad qilishni qanoatlantirish yoki qanoatlantirmaslik haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi.

Agar tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organing mansabdor shaxsi ushbu Kodeksning 76, 79-moddalarida ko'rsatilgan holatlar mavjudligi sababli o'zini o'zi rad etmasa, uni rad qilish masalasi manfaatdor shaxslarning arizalariga ko'ra tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ boshlig'i yoki prokuror tomonidan hal qilinadi. Rad qilishni qanoatlantirish yoki qanoatlantirmaslik haqida qaror chiqariladi.

(80-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan o'n uchinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

UCHINCHI BO'LIM **DALILLAR VA ISBOT QILINISHI LOZIM BO'LGAN HOLATLAR**

8-bob. DALILLAR

81-modda. Dalillarning turlari

Ijtimoiy xavfli qilmishning yuz bergan-bermaganligini, shu qilmishni sodir etgan shaxsning aybli-aybsizligini va ishni to'g'ri hal qilish uchun ahamiyatga molik boshqa holatlarni surishtiruvchining, tergovchining va sudning qonunda belgilangan tartibda aniqlashiga asos bo'ladigan har qanday faktik ma'lumotlar jinoyat ishi bo'yicha dalil hisoblanadi.

(81-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Bu ma'lumotlar guvohning, jabrlanuvchining, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining ko'rsatuvlari, ekspertning xulosasi, ashyoviy, yozma va raqamli dalillar, ovozli yozuvlar, videoyozuvlar, kinotasvir va fotosuratlardan iborat materiallar, tergov va sud harakatlarining bayonnomalari va boshqa hujjatlar bilan aniqlanadi.

(81-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Agar tezkor-qidiruv tadbirlarining natijalari faqat qonun talablariga muvofiq olingan bo'lsa, ushbu Kodeks normalariga muvofiq tekshirilgan va baholanganidan keyin hamda huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarining yoki tezkor-qidiruv tadbirida ishtirok etgan boshqa shaxslarning harakatlariga bog'liq bo'lmagan holda shaxsda jinoyat sodir etish uchun shakllangan qasd mavjud bo'lganligidan dalolat bersa, ushbu natijalar dalil sifatida tan olinishi mumkin.

(81-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

82-modda. Ayblash va hukm qilish uchun asoslar

Ishni ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi bilan sudga yuborish va ayblov hukmi chiqarish uchun quyidagilar isbotlangan bo'lishi kerak:

(82-moddaning birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

1) jinoyat obyekti; jinoyat tufayli yetkazilgan ziyonning xususiyati va miqdori, jabrlanuvchining shaxsini tavsiflovchi holatlar;

2) sodir etilgan jinoyatning vaqti, joyi, usuli, shuningdek Jinoyat kodeksida ko'rsatib o'tilgan boshqa holatlari; qilmish va ro'y bergan ijtimoiy xavfli oqibatlar o'rtasidagi sababiy bog'lanish;

3) jinoyatning ushbu shaxs tomonidan sodir etilganligi;

4) jinoyat to'g'ri yoki egri qasd bilan yoxud beparvolik yoki o'z-o'ziga ishonish oqibatida sodir etilganligi, jinoyatning sabablari va maqsadlari;

5) ayblanuvchining, sudlanuvchining shaxsini tavsiflovchi holatlar.

83-modda. Reabilitatsiya uchun asoslar

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi quyidagi hollarda aybsiz deb topiladi va reabilitatsiya etilishi lozim:

1) ish qo'zg'atilgan va tergov harakatlari yoki sud muhokamasi o'tkazilgan ish bo'yicha jinoiy hodisa yuz bermagan bo'lsa;

2) uning qilmishida jinoyat tarkibi bo'lmasa;

3) uning sodir etilgan jinoyatga daxli bo'lmasa.

84-modda. Ayblilik to'g'risidagi masalani hal qilmay turib jinoyat ishini tugatish uchun asoslar

Quyidagi hollarda shaxsning jinoyat sodir etilishida aybliligi to'g'risidagi masalani hal qilmay turib jinoyat ishi tugatilishi lozim, basharti:

1) shaxsni javobgarlikka tortish muddati o'tgan bo'lsa;

2) e'lon qilingan amnistiya akti sodir etilgan jinoyat yoki shaxsga daxldor bo'lsa;

3) ayblanuvchi, sudlanuvchi vafot etgan bo'lsa;

4) shaxsga nisbatan aynan shu ayblov bo'yicha sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bo'lsa;

5) shaxsga nisbatan aynan shu ayblov bo'yicha ishni tugatish haqida sudning qonuniy kuchga kirgan ajrimi (qarori) yoki vakolatli mansabdor shaxsning jinoyat ishi qo'zg'atishni rad etish yoxud ishni tugatish haqida bekor qilinmagan qarori bo'lsa;

6) ish faqat jabrlanuvchining shikoyati bilan qo'zg'atiladigan hollarda uning shikoyati bo'lmasa, ushbu Kodeksning 325-moddasida nazarda tutilgan hollar bundan mustasno;

7) shaxs ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan paytda jinoiy javobgarlikka tortish mumkin bo'lgan yoshga to'lmagan bo'lsa;

8) O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi Maxsus qismining tegishli moddasida shaxsning o'z qilmishiga amalda pushaymon bo'lganligi tufayli yoxud belgilangan muddat ichida yetkazilgan moddiy zararining o'zni qoplanganligi va (yoki) jinoyat oqibatlari bartaraf etilganligi munosabati bilan javobgarlikdan ozod qilinishi nazarda tutilgan bo'lsa.

(84-moddaning birinchi qismi 8-band O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 29-dekabrda O'RQ-418-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 1-son, 1-modda)

Ushbu modda birinchi qismining 1, 2, 3 va 8-bandlarida nazarda tutilgan hollarda, agar ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki vafot etgan ayblanuvchining, sudlanuvchining yaqin qarindoshlari talab qilsa, ishni yuritish umumiy tartibda davom ettirilishi mumkin. Bunday hollarda hukm qilish uchun asoslar mavjud bo'lsa, ayblov hukmi jazo tayinlanmasdan chiqariladi.

(84-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 27-dekabrda O'RQ-277-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 52-son, 509-modda)

Jinoyat sodir etganidan keyin ruhiy holatining o'z harakatlari ahamiyatini anglay olmaydigan yoki ularni boshqara olmaydigan darajada buzilishi yuzaga kelgan shaxs to'g'risidagi jinoyat ishi ushbu Kodeksning 61-bobida belgilangan tartibda aybdorlik haqidagi masala hal qilinmasdan tugatiladi.

(84-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrda O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Jabrlanuvchi Jinoyat kodeksining 66¹-moddasida nazarda tutilgan jinoyatlar to'g'risidagi ishlar bo'yicha gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi bilan yarashgan taqdirda jinoyat ishi

ushbu Kodeksning 62-bobida belgilangan tartibda sud tomonidan ayblilik haqidagi masala hal qilinmasdan tugatilishi mumkin.

(84-modda O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuniga muvofiq to'rtinchi qismi bilan to'ldirilgan— Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

Jinoyat ishi quyidagi hollarda shaxsning roziligi bilan uning aybliligi haqidagi masalani hal qilmay turib tugatilishi mumkin, basharti:

1) ishni tergov qilish yoki sudda ko'rib chiqish paytiga kelib, qilmish ijtimoiy xavflilik xususiyatini yo'qotgan yoxud vaziyat o'zgarishi oqibatida bu shaxs ijtimoiy jihatdan xavfli bo'lmay qolgan deb e'tirof etilsa;

2) ijtimoiy xavfi katta bo'lmagan yoki uncha og'ir bo'lmagan jinoyatni birinchi marta sodir etgan shaxs aybini bo'yniga olish to'g'risida arz qilgan, chin ko'ngildan pushaymon bo'lgan, jinoyatning ochilishiga faol yordam bergan va keltirilgan zararni bartaraf qilgan bo'lsa;

(84-modda beshinchi qismining 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 27-dekabrda O'RQ-277-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 52-son, 509-modda)

3) sodir etilgan qilmishning xususiyatini, birinchi marta ijtimoiy xavfi katta bo'lmagan jinoyat sodir etganing shaxsini hisobga olib, materiallarni bolalar masalalari bo'yicha komissiyaga qarab chiqish uchun berish maqsadga muvofiq bo'lsa.

(84-modda beshinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 11-apreldagi O'RQ-829-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.04.2023-y., 03/23/829/0208-son)

9-bob. ISBOT QILISHNING UMUMIY SHARTLARI

85-modda. Isbot qilish

Isbot qilish ishni qonuniy, asoslangan va adolatli hal qilish uchun ahamiyatga ega bo'lgan holatlar to'g'risidagi haqiqatni aniqlash maqsadida dalillarni to'plash, tekshirish va baholashdan iboratdir.

86-modda. Isbot qilish ishtirokchilari

Isbot qilishni surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud amalga oshiradi.

Isbot qilishda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, himoyachi, jamoat ayblovchisi, jamoat himoyachisi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ishtirok etish huquqiga egadirlar.

Isbot qilishda ishtirok etishga guvohlar, ekspertlar, mutaxassislar, tarjimonlar, xolislar, shuningdek boshqa fuqarolar va mansabdor shaxslar jalb etiladi. Ular ushbu Kodeksda belgilangan tartibda dalillarni to'plash, tekshirish va baholash bilan bog'liq huquqlarni amalga oshiradilar hamda majburiyatlarni bajaradilar.

87-modda. Dalillar to'plash

Dalillar tergov va sud harakatlarini yuritish: gumon qilinuvchini, ayblanuvchini, sudlanuvchini, guvohni, jabrlanuvchini, ekspertni so'roq qilish; yuzlashtirish; tanib olish uchun ko'rsatish; ko'rsatuvni hodisa ro'y bergan joyda tekshirish; olib qo'yish; tintuv; ko'zdan kechirish; guvohlantirish; murdani eksperiment qilish; eksperiment o'tkazish; ekspertiza tadqiqotlarini o'tkazish uchun namunalar olish; ekspertiza va taftish tayinlash; taqdim etilgan ashyolarni, hujjatlarni va elektron ma'lumotlarni qabul qilish; telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish, shuningdek tezkor-qidiruv tadbirlarini o'tkazish yo'li bilan to'planadi.

(87-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrda O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Himoyachi jinoyat ishi bo'yicha dalillarni to'plash va taqdim etishga haqli bo'lib, ular jinoyat ishi materiallariga qo'shib qo'yilishi, shuningdek tergovga qadar tekshiruv, surishtiruv, dastlabki tergov o'tkazish va jinoyat ishini sudda ko'rish jarayonida majburiy baholanishi lozim. Ushbu dalillar: ishga taalluqli axborotga ega bo'lgan shaxslarni so'rovdan o'tkazish hamda ularning roziligi bilan yozma tushuntirishlar olish; davlat organlariga va boshqa organlarga, shuningdek korxonalar, muassasalar va tashkilotlarga so'rov yuborish hamda ulardan ma'lumotnomalar, tavsifnomalar, tushuntirishlar va boshqa hujjatlarni olish orqali to'planishi mumkin.

(87-moddaning ikkinchi va uchinchi qismlari O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 4-apreldagi O'RQ-470-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan almashtirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 05.04.2018-y., 03/18/470/1005-son)

88-modda. Isbot qilish jarayonida fuqarolar, korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning huquq va qonuniy manfaatlarini qo'riqlash

Dalillarni to'plash, tekshirish va baholash jarayonida fuqarolarning, shuningdek korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini qo'riqlash ta'minlanishi kerak.

Isbot qilishda quyidagilar taqiqlanadi:

1) shaxslarning hayoti va sog'lig'i uchun xavfli bo'lgan yoki ularning sha'ni va qadr-qimmatini kamsituvchi xatti-harakatlar sodir etish;

2) zo'rlik, po'pisa qilish, aldash va qonunga xilof boshqa yo'llar bilan ko'rsatuv, tushuntirish, xulosalar olishga, eksperimental harakatlarni bajarishga, hujjatlar yoki buyumlar tayyorlanishiga va berilishiga erishish;

3) tungi vaqtda, ya'ni kech soat 22-00 dan ertalab soat 6-00 gacha tergov harakatlari olib borish. Tayyorlanayotgan yoki sodir etilayotgan jinoyatning oldini olish, jinoyat izi yo'qolishiga yoki gumon qilinuvchining qochib ketishiga yo'l qo'ymaslik, eksperiment jarayonida tekshirilayotgan hodisaning holatini qaytadan tiklash zarurati bo'lgan hollar bundan mustasno.

4) shaxsni g'ayriqonuniy harakatlar sodir etishga undash va bunday undash oqibatida sodir etilgan jinoyat uchun uni ayblash;

5) shaxsni jinoyat ishiga gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi sifatida jalb qilish uchun asoslar mavjud bo'lgan taqdirda, uni guvoh tariqasida so'roq qilish, bundan ekspertiza yoki taftish o'tkazish talab etiladigan hollar mustasno;

6) shaxsga uning protsessual huquqlari tushuntirilguniga qadar undan biron-bir yozma yoki og'zaki ko'rsatuvlar olish;

7) ushlangan gumon qilinuvchining yoki ayblanuvchining yaqin qarindoshlarini protsess ishtirokchisi sifatida jalb qilish uchun asoslar mavjud bo'lmagan taqdirda, ularni huquqni muhofaza qiluvchi organlarga chaqirish va so'roq qilish;

8) mazmunan ko'rib chiqish uchun sudga yuborilgan jinoyat ishi doirasida protsess ishtirokchilarini surishtiruv va dastlabki tergov organlari xodimlari tomonidan huquqni muhofaza qiluvchi organlarga chaqirish va (yoki) so'roq qilish, bundan ular bilan bog'liq bo'lgan alohida ish yurituvga ajratilgan jinoyat ishi yoki sudning yozma topshirig'i mavjud bo'lgan hollar mustasno.

(88-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan 4 — 8-bandlar bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Tergov yoki sud harakatlari bilan bog'liq ishlarni bajarayotganda, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudya va ishda mutaxassis yoki ekspert sifatida ishtirok etayotgan shifokorlardan boshqa shaxslarning o'zga jinsdagi shaxsni yalang'och qilib yechintirish chog'ida hozir bo'lishlari taqiqlanadi.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudya tergov va sud muhokamasi jarayonida gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi va boshqalarning shaxsiy hayotiga doir aniqlangan ma'lumotlarni oshkor qilmaslik chora-tadbirlarini ko'rishi shart. Buning uchun shunday ma'lumotlar aniqlanishi mumkin bo'lgan tergov yoki sud harakatlari olib borilayotganda ishtirok etadigan shaxslar doirasi cheklanadi, ishtirokchilar esa ularni oshkor qilganlik uchun javobgarlik to'g'risida ogohlantiriladi.

Tergov yoki sud harakatlari jarayonida olib qo'yiladigan narsalar, hujjatlar va elektron ma'lumotlar tegishli bayonnomalarda aniq ko'rsatilishi kerak, bunda narsaning yoki hujjatning yoxud elektron ma'lumotlarning egasiga bayonnoma nusxasi yoki uning ko'chirmasi topshirilib, tilxat olinadi. Ishga aloqasi bo'lmagan narsalar, hujjatlar va elektron ma'lumotlar qonuniy egasiga darhol qaytarilishi kerak. Bunda, agar ishga taalluqli bo'lmagan dalillar tergov organining va (yoki) sudning tasarrufida qolgan bo'lsa, ular qayta tiklanmaydigan tarzda yo'q qilinishi lozim. Fuqarolar saqlashi taqiqlangan narsalar, hujjatlar va elektron ma'lumotlar yo'q qilinishi yoxud ularni saqlashga xamda tasarruf etishga vakolatli bo'lgan muassasalarga yoki tashkilotlarga berilishi lozim.

(88-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

89-modda. Davlat sirlarini qo'riqlash

Davlat sirlari bo'lgan narsalarni yoki hujjatlarni yoxud elektron ma'lumotlarni ko'zdan kechirish, olib qo'yish va unga doir boshqa harakatlar faqat surishtiruvchi yoki tergovchining prokuror sanksiya bergan qaroriga binoan yoxud sud ajrimiga ko'ra amalga oshirilishi mumkin.

(89-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Prokuror yoki sud majlisida raislik qiluvchi bunday harakatlarni o'tkazish vaqti, joyi va boshqa shartlarini shu narsalarni yoki hujjatlarni yoxud elektron ma'lumotlarni saqlash uchun javobgar bo'lgan korxona, muassasa yoki tashkilot rahbari bilan kelishib oladi.

(89-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Bunday harakatlarni yuritishda ekspert, mutaxassis, xolis sifatida faqat davlat sirlari bo'lgan narsalar, hujjatlar va elektron ma'lumotlar bilan tanishishga ruxsat berilgan shaxslar ishtirok etadilar.

(89-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

90-modda. Dalillarni bayonnomada qayd etish

Ma'lumotlar va narsalardan, ular tergov harakati bayonnomasi yoki sud majlisi bayonnomasida qayd etilganidan keyingina dalil sifatida foydalanish mumkin.

Bayonnomalar yuritish uchun mas'uliyat surishtiruv va dastlabki tergov bosqichida surishtiruvchi va tergovchi, sudda esa, raislik qiluvchi va sud majlisi kotibi zimmasiga yuklatiladi.

Bayonnomalarga: tergov yoki sud harakatining ishtirokchilari to'g'risidagi ma'lumotlar, bu shaxslarga ularning huquq va majburiyatlari tushuntirilgani; tergov yoki sud harakatining o'tkazilish joyi va vaqti, shart-sharoitlari, jarayoni va natijalari, bunda topilgan moddiy obyektlar tavsifi va ularning ish uchun ahamiyatli bo'lgan belgilari; tergov harakatlari yoki sud muhokamasi ishtirokchilari tasdiqlashni so'ragan faktlar; ularning yuz berayotgan hodisa sabablari xususidagi ko'rsatuvlari, tushuntirishlari, mulohazalari; ular tomonidan berilgan iltimosnomalar, shikoyatlar, rad etishlar; tergov harakatini olib borish yoki sud muhokamasi jarayonidagi tartibbuzarlik hollari, shuningdek bu tartibbuzarliklarni bartaraf etish va oldini olish uchun ko'rilgan chora-tadbirlar kiritiladi.

91-modda. Dalillarni qayd etishda yordamchi usullar. Bayonnomaga ilovalar

Dalillarni qayd etish uchun bayonnoma tuzish bilan bir qatorda ovoz yozish, videoyozuv, kinotasvir, fotosuratga tushirish, qoliplar tayyorlash, nusxalar olish, rejalar, sxemalar tayyorlash va axborotni aks ettirishning boshqa usullari qo'llanilishi mumkin. Surishtiruvchi, tergovchi, sud dalillarni mustahkamlashning bu usullarini qo'llanishga ko'maklashish uchun mutaxassislarni jalb etishi mumkin.

Surishtiruvchi, tergovchi, sud tomonidan dalillarni qayd etishning qanday usullari qo'llangani, foydalanilgan apparatlar, asboblari, uskunalar, materiallarning texnikaviy tavsifi keltirilib, tegishli tergov harakati bayonnomasi yoki sud majlisi bayonnomasida aks ettiriladi.

Tergov yoki sud harakatining borishi va natijalari aks ettirilgan fotosuratlar, fonogrammalar, videoyozuvlar, kinotasvirlar, qoliplar, nusxalar, rejalar, sxemalar va boshqalar bayonnomaga ilova qilinadi. Har qaysi ilovada tergov yoki sud harakatining nomi, o'tkazilgan joyi, sanasi ko'rsatilgan izohlovchi matn bo'lishi lozim. Bu izohlovchi matnni surishtiruv va dastlabki tergov bosqichida surishtiruvchi yoki tergovchi va xolislar, sudda esa, raislik qiluvchi va sud majlisi kotibi o'z imzolari bilan tasdiqlaydilar.

Quyidagi protsessual harakatlar videoyozuv orqali qayd etilishi shart:

- 1) o'ta og'ir jinoyatlar bo'yicha hodisa sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirish;
- 2) tintuv;
- 3) ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirish;
- 4) tergov eksperimenti;

- 5) shaxsni ushlash;
- 6) himoyachidan voz kechish;
- 7) shaxsni ushlash jarayonida o'tkaziladigan shaxsiy tintuv va olib qo'yish.

(91-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-maydagi O'RQ-617-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son)

Ushbu modda to'rtinchi qismining 5, 6 va 7-bandlarida nazarda tutilgan protsessual harakatlarni videoyozuv orqali qayd etish ushbu Kodeksda belgilangan xususiyatlar inobatga olingan holda amalga oshiriladi.

(91-modda O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-maydagi O'RQ-617-sonli Qonuniga asosan beshinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son)

91¹-modda. Tergov harakatlarini videokonferensaloqa rejimida o'tkazish

Guvohlar, jabrlanuvchilar, gumon qilinuvchilar va ayblanuvchilar ishtirokidagi tergov harakatlari (so'roq, shaxslarni va narsalarni tanib olish, yuzlashtirish) mazkur shaxslarni ular turgan joydagi yoki yashash joyidagi viloyatning yoki tumanning yoxud shaharning huquqni muhofaza qiluvchi organiga yoki sudiga chaqirgan, texnik vositalardan foydalangan holda videokonferensaloqa rejimida o'tkazilishi mumkin. Videokonferensaloqa jarayonida tergov harakati ishtirokchilari tergov harakati jarayoni va natijalarini to'g'ridan-to'g'ri translyatsiya orqali bevosita kuzatib boradi.

Tergov harakatlarini videokonferensaloqa rejimida o'tkazish to'g'risidagi qaror surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud tomonidan o'z tashabbusi bilan yoxud jinoyat protsessi ishtirokchilarining iltimosnomasiga ko'ra qabul qilinadi.

Tergov harakatlarini videokonferensaloqa rejimida o'tkazishda foydalaniladigan texnik vositalar va uskunalar quyidagi minimal talablarga javob berishi zarur:

tasvir sifati bo'yicha — o'lchami 1920×1080, sekundiga 50 ta kadr;

ovoz sifati bo'yicha — chastota diapazoni 100-12 000 Gs;

axborot xavfsizligini ta'minlash bo'yicha — VPN himoyalangan aloqa kanalidan foydalangan holda.

91²-modda. Tergov harakatlarini videokonferensaloqa rejimida o'tkazish asoslari

Tergov harakatlari quyidagi hollarda videokonferensaloqa rejimida o'tkaziladi:

1) shaxsning jinoyat ishini tergov qilayotgan organga yoki tergov harakati o'tkazilayotgan joyga sog'lig'ining holatiga yoki boshqa uzrli sabablarga ko'ra bevosita kelish imkoniyati bo'lmaganda;

2) jinoyat protsessi ishtirokchilarining xavfsizligini ta'minlash zarurati tug'ilganda;

3) kechiktirib bo'lmaydigan tergov harakatlari o'tkazilganda;

4) tergov harakatini o'tkazish qiyinlashishi yoki ortiqcha xarajatlar keltirib chiqarishi mumkinligi haqida asosli sabablar mavjud bo'lganda.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan asoslar mavjud bo'lganda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud tegishli qaror chiqaradi.

91³-modda. Tergov harakatlarini videokonferensaloqa rejimida o'tkazish shartlari va tartibi

Muayyan tergov harakatini videokonferensaloqa rejimida o'tkazish haqida qaror qabul qilingan taqdirda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud jinoyat protsessining muayyan ishtirokchisini chaqirtirishni va tergov harakatini videokonferensaloqa rejimida o'tkazishni tashkil etishni so'rab tegishli organga ushbu Kodeks talablariga muvofiq topshiriq yuboradi.

Surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning topshirig'ini bajaruvchi mansabdor shaxs chaqirtirilgan jinoyat protsessi ishtirokchisining shaxsini tasdiqlovchi hujjatlarini tekshirishi, uning ushbu Kodeksda nazarda tutilgan huquqlarini ta'minlashi va tergov harakati tugallanganiga qadar uning yonida bo'lishi kerak.

Tergov harakatini videokonferensaloqa rejimida o'tkazish uchun mutaxassislar jalb qilinishi mumkin.

Videokonferensaloqa rejimida so‘roq, shaxslarni yoki narsalarni tanib olish yoxud yuzlashtirish ushbu Kodeksning 96 — 108, 112 — 131-moddalari talablariga rioya etgan holda amalga oshiriladi. Tergov harakati ishtirokchilariga videokonferensaloqada ishtirok etayotgan shaxslarga savollar berish va ulardan javoblar olish, ushbu Kodeksda nazarda tutilgan protsessual huquqlar va majburiyatlarni amalga oshirish imkoniyati ta’minlanishi kerak.

91⁴-modda. Videokonferensaloqa rejimida o‘tkazilgan tergov harakati jarayoni va natijalarini qayd qilish

Videokonferensaloqa rejimida o‘tkazilgan tergov harakati jarayoni va natijalari elektron ma’lumotlarni tashuvchi tegishli vositalarga bayonnoma tuzilgan holda yoziladi va qayd etiladi.

Tergov harakatining bayonnomasi surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud va topshiriqni bajaruvchi mansabdor shaxs tomonidan tuziladi. Videokonferensaloqa materiallari bayonnomaga qo‘shib qo‘yiladi.

Tergov harakatining bayonnomasi ushbu Kodeksda nazarda tutilgan umumiy qoidalarga rioya qilingan holda tuziladi va unda jinoyat protsessi ishtirokchilari ko‘rsatuvlarining mohiyati aks ettiriladi.

Videokonferensaloqa yozuvining vaqti o‘tkazilgan tergov harakatining aniq vaqtiga mos kelishi kerak. Videokonferensaloqa jarayonidagi tanaffuslar yuzasidan izoh berilishi hamda ular videoyozuvda va bayonnomada aks ettirilishi kerak.

Videokonferensaloqa rejimida o‘tkazilgan tergov harakati bayonnomasi surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud, topshiriqni bajarayotgan mansabdor shaxs hamda tergov harakatining boshqa ishtirokchilari tomonidan imzolanadi. Topshiriqni bajarayotgan mansabdor shaxs tomonidan tuzilgan bayonnoma surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga yuboriladi.

(91¹ — 91⁴-moddalar O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 23-maydagi O‘RQ-542-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son)

92-modda. Dalillarni qayd etishning to‘g‘riligini tasdiqlash

Tergov harakatlari ishtirokchilarining, shuningdek sud muhokamasidagi taraflarning bu harakatlar jarayoni va natijalari aks ettirilgan bayonnoma bilan tanishish, xuddi shuningdek bayonnomaga qo‘shimcha va tuzatishlar kiritish huquqlari ta’minlanishi kerak.

Surishtiruvchi yoki tergovchi tergov harakatlari tamom bo‘lishi bilanoq bu harakat ishtirokchilariga bayonnomani o‘qib chiqishga imkon beradi yoxud iltimoslariga ko‘ra ularga o‘qib beradi. Shunday tartibda raislik qiluvchi yoki uning topshirig‘iga binoan sud majlisi kotibi sud zalidan tashqarida bajarilgan sud harakati ishtirokchilarini, shuningdek taraflarni sud majlisi bayonnomasidagi ushbu sud harakatiga taalluqli yozuvlar bilan tanishtiradi.

Og‘zaki bildirilgan qo‘shimchalar, tuzatishlar, fikr-mulohazalar, e‘tirozlar, iltimoslar va shikoyatlar bayonnomaga kiritiladi, yozma ravishda ifoda etilganlari esa bayonnomaga ilova qilinadi. O‘chirishlar yoki kiritilgan qo‘shimcha so‘zlar yoxud boshqa tuzatishlar xususida bayonnoma oxiridagi imzolar oldidan izohot beriladi.

Tergov harakati bayonnomasi bilan tanishtirilgan shaxslar bayonnomaning har bir sahifasi ostiga va uning oxiriga imzo chekadilar.

93-modda. Bayonnomaga imzo chekishdan bosh tortish yoki imzo cheka olmaslik hollarini tasdiqlash

Surishtiruvchi yoki tergovchi protsess ishtirokchilaridan birontasining yoki boshqa shaxslarning ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda tergov harakatlari bayonnomasiga imzo chekishdan bosh tortganligi to‘g‘risida bayonnomaga yozib qo‘yib, uni o‘z imzosi bilan tasdiqlaydi.

Yuqorida nazarda tutilgan hollarda sud majlisi bayonnomasining sud harakatlari to‘g‘risidagi yozuvlarini imzolashdan bosh tortilganligi haqida shu bayonnomaga yoziladi hamda uni raislik qiluvchi va sud majlisi kotibi o‘z imzosi bilan tasdiqlaydilar.

Bayonnomaga imzo chekishdan bosh tortgan shaxs bosh tortish sababini tushuntirishga haqli. Bu tushuntirish bayonnomaga kiritilishi lozim.

Tergov yoki sud harakati ishtirokchisi o'zining jismoniy nuqsoni tufayli bayonnomani o'qib, imzolay olmasa, bayonnomani uning roziligi bilan himoyachi, vakil yoki mazkur shaxs ishonadigan boshqa fuqaro o'qib beradi va imzo chekadi. Bu haqda bayonnomaga yozib qo'yiladi.

94-modda. Dalillarni tekshirish

Ish bo'yicha qabul qilinadigan qaror sinchkovlik bilan, to'la, har tomonlama va xolisona tekshirilgan dalillargagina asoslangan bo'lishi lozim. Tekshiruv qo'shimcha dalillarni to'plashdan iborat bo'lib, ular tekshirilayotgan dalillarni tasdiqlashi yoki rad etishi mumkin.

95-modda. Dalillarga baho berish

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud ishdagi barcha holatlarni sinchkovlik bilan, to'la, har tomonlama va xolisona ko'rib chiqishga asoslangan holda qonunga va huquqiy ongga amal qilib o'zlarining ichki ishonchlari bo'yicha dalillarga baho beradilar. Har bir dalil ishga aloqadorligi, maqbulligi va ishonchliligi nuqtai nazaridan baholanishi lozim.

Dalillar jinoyat ishi uchun ahamiyatli bo'lgan mavjud holatlar haqidagi xulosalarni tasdiqlovchi, rad etuvchi yoki shubha ostiga oluvchi faktlar yoki narsalar to'g'risidagi ma'lumotlarni aks ettirgan taqdirdagina ishga aloqador deb e'tirof etiladi.

Dalillar belgilangan tartibda to'plangan va ushbu Kodeksning 88, 90, 92 — 94-moddalarida nazarda tutilgan shartlarga muvofiq bo'lsagina, ular maqbul deb e'tirof etiladi.

(95-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O'RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

Tekshiruv natijasida haqiqatga muvofiq ekanligi aniqlangan dalillar ishonchli deb hisoblanadi.

Isbotlanishi kerak bo'lgan barcha va har bir holatning haqiqiylikini so'zsiz tasdiqlovchi ishga oid barcha ishonchli dalillar to'plangan bo'lsa, ularning jami ishni hal qilish uchun yetarli deb hisoblanadi.

95¹-modda. Dalillarning maqbul emasligi

Agar faktik ma'lumotlar qonunga xilof usullar orqali yoki jinoyat protsessi ishtirokchilarini qonun bilan kafolatlangan huquqlaridan mahrum qilish yoki bu huquqlarni cheklash yo'li bilan yoxud ushbu Kodeks talablari buzilgan holda olingan bo'lsa, shu jumladan:

1) jinoyat protsessi ishtirokchilariga yoki ularning yaqin qarindoshlariga nisbatan qiynoqqa solish va boshqa shafqatsiz, g'ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala hamda jazo turlarini qo'llagan holda;

2) ularni soxtalashtirish (qalbakilashtirish) yo'li bilan;

3) gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining himoyaga bo'lgan huquqlari, shuningdek tarjimon xizmatlaridan foydalanish huquqi buzilgan holda;

4) jinoyat ishi bo'yicha protsessual harakatning mazkur jinoyat ishini yuritishni amalga oshirish huquqiga ega bo'lmagan shaxs tomonidan bajarilishi natijasida;

5) noma'lum manbadan yoxud jinoyat ishini yuritish jarayonida aniqlash mumkin bo'lmagan manbadan;

6) jabrlanuvchi, guvoh, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchining surishtiruvdagi, dastlabki tergovdagi sudda dalillar majmui bilan o'z tasdig'ini topmagan ko'rsatuvlaridan olingan bo'lsa, ular dalil sifatida maqbul emas deb topiladi.

Faktik ma'lumotlardan dalil sifatida foydalanishning maqbul emasligi tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning o'z tashabbusi bilan yoki ishtirokchilarning iltimosnomasi bo'yicha aniqlanadi. Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudya dalillarning maqbul emasligi to'g'risidagi masalani hal qilayotganida har bir holatda yo'l qo'yilgan buzilish nimada aniq ifodalanganligini aniqlab olishi va asoslantirilgan qaror qabul qilishi shart.

Guvoh, jabrlanuvchi, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchidan ushbu Kodeks normalari buzilgan holda olingan ko'rsatuvlardan, ekspert xulosasidan, ashyoviy, yozma va raqamli dalillardan, audio-, videoyozuvlardan va boshqa materiallardan dalil sifatida foydalanish taqiqlanadi.

(95¹-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Olib qo'yish yoki ko'zdan kechirish bo'yicha tergov harakatlari olib borilayotganda mutaxassis ishtirokisiz olingan elektron ma'lumotlar nomaqbul dalillar deb topiladi.

(95¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuniga asosan to'rtinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

10-bob. SO'ROQ QILISHNING UMUMIY QOIDALARI

96-modda. So'roq qilish joyi

Surishtiruvchi yoki tergovchi guvohni, jabrlanuvchini, gumon qilinuvchini va ayblanuvchini surishtiruv, dastlabki tergov o'tkaziladigan joyda yoki so'roq qilinuvchi qayerda bo'lsa, o'sha joyda, sud esa sud muhokamasi yuritilayotgan joyda so'roq qiladi.

97-modda. So'roq qilish uchun chaqiruv

Guvoh, jabrlanuvchi, shuningdek ozodlikda yurgan gumon qilinuvchi, ayblanuvchi va sudlanuvchi surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga va sudga chaqiruv qog'ozi bilan chaqiriladi. Chaqiruv qog'ozi pochta orqali jo'natiladi yoki chopar orqali topshiriladi. Chaqiruv telefonogramma, telegramma, radiogramma bilan yoki telefaks orqali ham bo'lishi mumkin.

Chaqiruv qog'ozida shaxs kim sifatida, qaysi manzilga va kimning huzuriga chaqirilayotganligi, qaysi kunda va qaysi soatga kelishi kerakligi, shuningdek uzrsiz sabablarga ko'ra kelmay qolgan taqdirda qanday oqibatlar ro'y berishi ko'rsatilgan bo'lishi lozim.

Chaqiruv qog'ozi chaqiriluvchiga topshirilib, tilxat olinadi. Chaqiruv qog'ozi olib borilganda chaqiriluvchi vaqtincha yo'q bo'lsa, unga berib qo'yish uchun chaqiruv qog'ozi u bilan birga yashovchi voyaga yetgan oila a'zolaridan biriga, yotoqxona ma'muriyatiga, uy egasiga yoki fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi vakiliga topshirilib, tilxat olinadi.

Qamoqda saqlash joylarida, reabilitatsiya markazlarida, jazoni ijro etish muassasalarida saqlanayotgan shaxslar so'roq qilish uchun mazkur joylar va muassasalarning ma'muriyati orqali chaqirtiriladi.

(97-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

98-modda. So'roq qilinuvchining shaxsini aniqlash

Surishtiruvchi, tergovchi va sud so'roq qilish oldidan so'roq qilinuvchidan uning familiyasi, ismi va otasining ismini, tug'ilgan vaqti (yili, oyi, kuni) va tug'ilgan joyini, yashash joyi va ish joyini, mansabi, mashg'ulot turi, ma'lumoti, oilaviy ahvolini, sudlanganligi yoki sudlanmaganligini aniqlashi hamda bu ma'lumotlarni jinoyat ishidagi yoki so'roq qilinuvchining shaxsiy hujjatlaridagi ma'lumotlar bilan solishtirib ko'rishi yoxud so'roq qilinuvchi o'zini kim deb tanishtirgan bo'lsa, aynan o'sha shaxs ekanligiga boshqa yo'llar bilan ishonch hosil qilishi lozim.

99-modda. So'roq qilinuvchining qaysi tilda ko'rsatuv bera olishini aniqlash

So'roq qilinuvchi ish yuritilayotgan tilni biladimi, u qaysi tilda ko'rsatuv bera olishi mumkin, degan savollar tug'ilib qolsa, bu masala aniqlanishi lozim. Ushbu Kodeksning 71-moddasida nazarda tutilgan hollarda tarjimon chaqiriladi va u kelguncha so'roq qilish to'xtatib turiladi.

100-modda. Huquq va majburiyatlarni tushuntirish

So'roq qilinuvchining shaxsi aniqlangandan keyin unga ushbu Kodeksda nazarda tutilgan huquq va majburiyatlari tushuntiriladi. Bu huquq va majburiyatlar tushuntirilganligi so'roq bayonnomasi yoki sud majlisi bayonnomasida qayd etiladi.

101-modda. Ishning holatlari to'g'risida erkin so'zlab berish

So'roq qilinuvchiga ishning unga ma'lum bo'lgan holatlari to'g'risida so'zlab berish taklif qilinmog'i lozim. So'roq qilinuvchi erkin so'zlab berganidan keyin uning ko'rsatuvlarini to'ldirish va aniqlashga qaratilgan savollar berilishi mumkin.

102-modda. Ishora qiluvchi savollar berishga yo'l qo'yilmasligi

Kutilayotgan javobga bevosita yoki bilvosita yo'naltirish mazmunidagi savollar ishora qiluvchi savollar deb hisoblanadi. Ishora qiluvchi savollar berish taqiqlanadi.

103-modda. So'roq qilinuvchining hujjatlar va boshqa yozuvlardan foydalanishi

So'roq qilinuvchining ko'rsatuvlari raqamlar yoki xotirada saqlanishi qiyin boshqa ma'lumotlarga taalluqli bo'lsa, u so'roq jarayonida o'zidagi yoki ishga qo'shib qo'yilgan hujjatlardan yoxud boshqa yozuvlardan foydalanishi mumkin.

So'roq qilinuvchiga so'roq qilish jarayonida o'zidagi hujjatlar va boshqa yozuvlarni o'qib eshittirishga ruxsat etilishi mumkin.

Surishtiruvchi, tergovchi va sud so'roq qilinuvchidan so'roq qilish jarayonida u foydalanayotgan hujjatlar va boshqa yozuvlarni talab qilishi, ularni keyin qaytarib berishi yoki ishga qo'shib qo'yishi mumkin.

104-modda. So'roq qilinuvchining ilgarigi so'roqlarda bergan ko'rsatuvlarini o'qib eshittirish

So'roq qilinuvchining ilgarigi so'roqda bergan ko'rsatuvlari faqat uning hozirgi so'roqda bergan ko'rsatuvlari tinglanib, qayd qilinib, u imzo chekkanidan keyin va quyidagi hollarda o'qib eshittirilishi mumkin:

- 1) hozirgi va ilgarigi so'roqlarda berilgan ko'rsatuvlar o'rtasida jiddiy qarama-qarshiliklar bo'lganda;
- 2) so'roq qilinuvchi sudda ko'rsatuv berishdan bosh tortganda;
- 3) ish so'roq qilinuvchining ishtirokisiz ko'rib chiqilayotganda.

105-modda. So'roq qilinuvchiga narsalarni, hujjatlarni va elektron ma'lumotlarni ko'rsatish

So'roq jarayonida surishtiruvchi, tergovchi va sud, shuningdek sud muhokamasida taraflar ishga qo'shib qo'yilgan yoki taraflar ixtiyorida bo'lgan narsalarni, hujjatlarni va elektron ma'lumotlarni so'roq qilinuvchiga ko'rsatishlari, shuningdek bu hujjatlarni o'qib eshittirishlari mumkin.

So'roq bayonnomasida yoki sud majlisi bayonnomasida qanday narsalar yoki hujjatlar yoxud elektron ma'lumotlar ko'rsatilganligi, hujjat matnining qaysi qismi va uning kim tomonidan o'qib eshittirilganligi, narsalarni yoki hujjatlarni yoxud elektron ma'lumotlarni ko'rsatish vaqtida qanday savollar berilganligi va bunga javoban so'roq qilinuvchi qanday ko'rsatuvlar berganligi aniq aks ettirilishi kerak.

(105-modda O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

106-modda. So'roq jarayoni va natijalarini qayd qilish

So'roq jarayoni va natijalari surishtiruv va dastlabki tergov bosqichida so'roq bayonnomasida, sud muhokamasida esa sud majlisi bayonnomasida qayd qilinadi.

So'roq jarayonida bayonnoma yuritish bilan bir qatorda ovozni yozib olish, videoyozuv va kinotasvirga olish ham qo'llanilishi mumkin.

Ko'rsatuvlar bayonnomaga birinchi shaxs nomidan, imkon boricha so'zma-so'z yozib boriladi. Savol-javob so'roq jarayonida qanday olib borilgan bo'lsa, shunday izchillikda qayd qilinadi. Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud majlisida raislik qiluvchi tomonidan chetlatilgan, shuningdek so'roq qilinuvchi javob berishdan bosh tortgan savollar ham bayonnomaga kiritilishi kerak.

Bayonnomada bundan tashqari, so'roq qilinuvchi tomonidan avvalgi so'roqlarda berilgan ko'rsatuvlarning o'qib eshittirilgani, ko'rsatuv berish jarayonida so'roq qilinuvchining hujjat yoki boshqa yozuvlardan foydalangani, so'roq qilinuvchiga so'roq davomida narsalar, hujjatlar va elektron ma'lumotlar ko'rsatilgani, so'roq paytida ovoz yozish, videoyozuv, kinotasvirga olish o'tkazilgani qayd qilinadi. Fonogramma, videoyozuv va kinotasma bayonnomaga ilova qilinadi.

(106-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

So'roq tugaganidan keyin bayonnoma o'qib chiqish uchun so'roq qilinuvchiga ko'rsatiladi yoxud uning iltimosiga ko'ra surishtiruvchi, tergovchi tomonidan unga o'qib beriladi.

So'roq qilinuvchi ko'rsatuvni o'z qo'li bilan yozma ravishda bayon qilishga haqli. O'z qo'li bilan yozilgan ko'rsatuv bayonnomaga ilova qilinib, bu haqda bayonnomaga yozib qo'yiladi.

So'roq qilinuvchi yoki taraflarning iltimosiga ko'ra sud majlisida bayonnomaga imzo qo'yilguniga qadar yozilgan ovoz, videoyozuv yoki kinotasvir namoyish qilinishi mumkin. Ular bilan bayonnoma o'rtasida jiddiy tafovut bo'lgan hollarda, tafovut sababini aniqlash uchun yangitdan so'roq qilinishi mumkin.

So'roq qilinuvchi bayonnomani o'qib bo'lgach, ko'rsatuvlari to'g'ri yozilganligi va u bilan tanishganligini imzo chekib, tasdiqlaydi. Imzo bayonnomaning oxiriga qo'yiladi, bosharti ko'rsatuvlar bir necha sahifaga yozilgan bo'lsa, har qaysi sahifaga alohida imzo chekiladi.

So'roq qilishda tarjimon qatnashayotgan bo'lsa, u so'roq qilinayotgan shaxsning bayonnomadagi ko'rsatuvini unga og'zaki tarjima qiladi, so'roq qilinuvchining o'z qo'li bilan yozib bergan ko'rsatuvlarini esa, yozma ravishda tarjima qiladi. Tarjimon ko'rsatuvlar yozilgan bayonnomaning oxiriga va har bir sahifasiga alohida, shuningdek so'roq qilinuvchining o'z qo'li bilan yozib bergan ko'rsatuvlarining tarjimasiga imzo chekadi.

107-modda. So'roqning davom etish vaqti

So'roqning umumiy davom etish vaqti bir kunda sakkiz soatdan oshmasligi lozim. Dam olish va ovqatlanish uchun beriladigan bir soat tanaffus bu hisobga kirmaydi.

108-modda. Qo'shimcha so'roq

Qo'shimcha so'roq quyidagi hollarda o'tkaziladi:

1) so'roq qilinuvchi ishning o'ziga ma'lum bo'lgan barcha holatlari to'g'risida ko'rsatuv bera olishi uchun ushbu Kodeksning 107-moddasida nazarda tutilgan so'roqning umumiy davom etish vaqti yetarli bo'lmasa;

2) so'roq qilingan shaxs ilgari bergan ko'rsatuvlarini to'ldirish yoki o'zgartirish istagini bildirsa;

3) ayblanuvchiga yangi yoki o'zgartirilgan yoxud qo'shimcha ayblov e'lon qilinsa;

4) surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan ilgari so'roq qilingan shaxsning ko'rsatuvlari to'g'ri yozilganligini prokuror qo'shimcha so'roq qilish yo'li bilan tekshirib ko'rishni lozim topsa;

5) boshqa surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan ilgari so'roq qilingan shaxsning ko'rsatuvlari to'g'ri yozilganligini ishni yuritish uchun qabul qilgan surishtiruvchi yoki tergovchi qo'shimcha so'roq qilish yo'li bilan tekshirib ko'rishni lozim topsa;

(108-moddaning 5-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

6) ilgari so'roq qilingan shaxsga berilishi kerak bo'lgan ish uchun muhim yangi savollar tug'lsa;

7) shaxs so'roq qilinganidan keyin ishga kirishgan zaxiradagi xalq maslahatchisi ushbu shaxsni yangitdan so'roq qilishni talab qilsa.

11-bob. GUMON QILINUVCHINI VA AYBLANUVCHINI SO'ROQ QILISH

109-modda. Gumon qilinuvchini va ayblanuvchini so'roq qilish tartibi

Gumon qilinuvchini va ayblanuvchini so'roq qilish ushbu Kodeksning 96 — 108-moddalarida nazarda tutilgan umumiy qoidalarga, shuningdek, ushbu bobning quyidagi moddalariga rioya qilgan holda olib boriladi.

110-modda. So'roq qilish muddatlari

Surishtiruv va dastlabki tergov o'tkazish jarayonida gumon qilinuvchi, ayblanuvchi ushlangan, so'roq qilish uchun chaqirilgan, qamoqqa olingan yoki majburiy keltirilgandan keyin darhol yoki yigirma to'rt soatdan kechiktirmay, so'roq qilinishi kerak.

Sud tergovi ketayotganda sudlanuvchiga istagan vaqtida ko'rsatuv berish huquqi sudya tomonidan ta'minlanishi shart. Agar sudlanuvchi biror sud harakati o'tkazilayotgan paytda ko'rsatuv berish to'g'risida istak bildirsa, sud unga shu harakatlar tugashi bilanoq ko'rsatuv berish uchun imkoniyat yaratadi.

111-modda. Gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchini birinchi marta so'roq qilishdan oldingi harakatlar

Gumon qilinuvchini, shuningdek ayblanuvchini birinchi marta so'roq qilishdan bevosita oldin surishtiruvchi, tergovchi ushbu Kodeksning 98 — 100-moddalarida nazarda tutilgan harakatlarni bajarishi shart.

Shundan so'ng surishtiruvchi, tergovchi:

1) gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga uning ushbu Kodeksning 46 va 48-moddalarida nazarda tutilgan protsessual huquqlari va majburiyatlarini tushuntiradi;

2) gumon qilinuvchi, ayblanuvchi shartnoma tuzgan himoyachining yoxud, agar gumon qilinuvchi, ayblanuvchi shartnoma tuzishga ulgurmagani yoki tuza olmagan bo'lsa, boshqa himoyachining so'roqda ishtirok etishini ta'minlaydi;

3) gumon qilinuvchiga uning qanday jinoyat sodir etishda gumon qilinayotganligini e'lon qiladi;

4) gumon qilinuvchiga ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinganligi to'g'risidagi qarorni taqdim qiladi va ayblovning mohiyatini tushuntiradi.

Surishtiruvchi, tergovchi ayblanuvchini birinchi marta so'roq qilishdan oldin u o'zini aybli hisoblashi-hisoblamasligini yoki o'z aybini to'la yoxud qisman rad etishi yoki etmasligini aniqlashi shart.

Surishtiruvchi, tergovchi ushbu moddada sanab o'tilgan harakatlarning bajarilishini gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchining so'roq bayonnomasida, sud esa sud majlisi bayonnomasida qayd qiladi.

112-modda. Gumon qilinuvchi va ayblanuvchining ko'rsatuvlarini baholash

Gumon qilinuvchining u sodir etgan jinoyat haqidagi ko'rsatuvlari va ayblanuvchining o'z aybiga iqror bo'lishi, bu iqror bo'lish mavjud dalillar majmui bilan tasdiqlangan taqdirdagina, uni ayblash uchun asos qilib olinishi mumkin.

Gumon qilinuvchi va ayblanuvchining bergan ko'rsatuvlari bilan aniqlangan holatlar, ayblanuvchi o'z aybiga iqror bo'lgan taqdirda ham, o'zining aybdor ekanligini inkor qilgan taqdirda ham ishning hamma holatlari bilan bog'langan holda boshqa dalillar kabi tekshirib chiqilishi va baholanishi lozim.

113-modda. Aybini bo'yniga olish to'g'risidagi arz

Aybini bo'yniga olish to'g'risidagi arz — ariza beruvchining o'zi sodir etgan jinoyati to'g'risida u shu jinoyatni sodir etishda gumon qilinmasdan va unga ayblov e'lon etilmasdan oldin bergan xabaridir.

Aybini bo'yniga olish to'g'risidagi arz og'zaki yoki yozma bo'lishi mumkin. Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud og'zaki xabarni bayonnomada aks ettiradi, unga arz qiluvchining shaxsiga doir ma'lumotlar kiritiladi va unda arzning mazmuni birinchi shaxs nomidan bayon qilinadi. Bayonnomaga arz qiluvchi va surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudya imzo chekadi.

Aybini bo'yniga olish to'g'risidagi arz surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud tomonidan ushbu Kodeksning 112-moddasida ko'rsatilgan qoidalarga muvofiq baholanadi.

12-bob. GUVOH VA JABRLANUVCHINI SO'ROQ QILISH

114-modda. Guvoh va jabrlanuvchini so'roq qilish tartibi

Guvoh va jabrlanuvchini so'roq qilish ushbu Kodeksning 96 — 108-moddalarida nazarda tutilgan umumiy qoidalarga, shuningdek ushbu bobning quyidagi moddalariga rioya qilgan holda olib boriladi.

So‘roqqa o‘z advokati bilan hozir bo‘lgan guvohni yoki jabrlanuvchini so‘roq qilish advokat ishtirokida amalga oshiriladi. So‘roq tugaganidan so‘ng advokat guvohning yoki jabrlanuvchining huquqlari hamda qonuniy manfaatlarini buzilganligi to‘g‘risidagi, so‘roq bayonnomasiga kiritilishi lozim bo‘lgan arzlari bayon etishga haqli.

(114-modda O‘zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O‘RQ-198-sonli Qonuni asosida ikkinchi qism bilan to‘ldirilgan — O‘R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko‘rsatilgan shaxslar uzrli sabablarga ko‘ra sudga kelmagan taqdirda, sudning tashabbusi bilan yoki jinoyat protsessi ishtirokchilarining iltimosnomasiga ko‘ra videokonferensaloqa vositasida so‘roq qilinishi mumkin.

(114-modda O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-aprelda O‘RQ-476-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to‘ldirilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

115-modda. Guvoh va jabrlanuvchi tariqasida so‘roq qilinishi mumkin bo‘lmagan shaxslar

Guvoh va jabrlanuvchi tariqasida:

1) hukm va ajrim chiqarish jarayonida kelib chiqqan masalalarni maslahatxonada muhokama qilishga oid holatlar to‘g‘risida — sudyani va xalq maslahatchisini;

2) jinoyat ishi yuzasidan o‘z vazifalarini bajarishlari natijasida o‘zlariga ma‘lum bo‘lgan holatlar to‘g‘risida — himoyachini, shuningdek jabrlanuvchining, fuqaroviy da‘vogarning, fuqaroviy javobgarining vakilini;

3) ruhiy holati buzilganligi yoki jismoniy nuqsoni sababli ish uchun ahamiyatli bo‘lgan holatni to‘g‘ri idrok etish va bu haqda ko‘rsatuv bera olish layoqatiga ega bo‘lmagan shaxsni so‘roq qilish mumkin emas.

(115-modda birinchi qismining 3-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrda O‘RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

116-modda. Guvoh yoki jabrlanuvchi tariqasida faqat o‘z roziligi bilan so‘roq qilinishi mumkin bo‘lgan shaxslar

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yaqin qarindoshlari gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga taalluqli holatlar haqida guvoh yoki jabrlanuvchi tariqasida faqat o‘zlarining roziliklari bilan so‘roq qilinishlari mumkin.

117-modda. Guvoh va jabrlanuvchini protsessual majburiyatlarni buzganlik uchun javobgarlik to‘g‘risida ogohlantirish

Guvoh yoki jabrlanuvchining shaxsi aniqlangandan va unga protsessual huquq hamda majburiyatlari tushuntirilgandan keyin u ko‘rsatuv berishdan bosh tortganlik va bila turib yolg‘on ko‘rsatuv berganlik uchun jinoiy javobgarlik to‘g‘risida ogohlantirilib, bu haqda so‘roq bayonnomasi yoki sud majlisi bayonnomasiga yozib qo‘yiladi.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yaqin qarindoshlari ko‘rsatuv berishdan bosh tortganlik uchun javobgarlik to‘g‘risida ogohlantirilmaydilar.

118-modda. Alohida holatlarni bahona qilib ko‘rsatuv berishdan bosh tortishga yo‘l qo‘yilmasligi

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tomonidan aniqlanayotgan holatlar o‘zida davlat sirlarini yoki kasb sirini yoxud gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi yoxud boshqa shaxslar hayotining sir tutiladigan tomonlarini aks ettirganligini bahona qilib, guvoh va jabrlanuvchi ko‘rsatuv berishdan bosh tortishga haqli emas.

Aniqlanishi lozim bo‘lgan holatlar o‘zida davlat sirini yoki kasb sirini aks ettiradi yoxud shaxslar hayotining sir tutiladigan tomonlariga tegishli deb hisoblash uchun asos bo‘lganda, surishtiruvchi, tergovchi va sud guvoh yoki jabrlanuvchini so‘roq qilish chog‘ida bu holatlarning oshkor etilishiga yo‘l qo‘ymaslik chora-tadbirlarini ko‘rishi shart.

119-modda. Guvoh va jabrlanuvchining ko‘rsatuvlari

Guvoh yoki jabrlanuvchi protsessual majburiyatlarni buzganlik uchun javobgarlik to'g'risida ogohlantirilganidan keyin jabrlanuvchi gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar bilan o'zaro munosabatlari, guvoh esa, shuningdek jabrlanuvchi bilan o'zaro munosabatlari to'g'risidagi savollarga javob beradi. Shundan so'ng so'roq qiluvchining taklifiga ko'ra guvoh yoki jabrlanuvchi ish bo'yicha o'zlari bilgan barcha ma'lumotlarni aytib beradilar. Ular ish uchun ahamiyatli bo'lgan yoki ahamiyatli bo'lishi mumkin bo'lgan har qanday holat to'g'risida, shu jumladan gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining va protsess boshqa ishtirokchilarining shaxsi haqida ham ko'rsatuvlar berishlari mumkin.

120-modda. Guvohni va jabrlanuvchini ularning iltimosiga ko'ra so'roq qilish

Tergov olib borilayotgan joyda yoki sudda bo'lgan guvoh yoki jabrlanuvchi ko'rsatuv berishga xohish bildirsa, ular qoida tariqasida o'sha kunning o'zida yoki keyingi kundan kechiktirmay so'roq qilinishi kerak.

Guvoh yoki jabrlanuvchining ko'rsatuv berishga xohishi to'g'risidagi xabar tergovchi yoki sudga pochta orqali kelsa, unga so'roq o'tkaziladigan joy va vaqt darhol xabar qilinadi va u kelishi bilanoq so'roq o'tkaziladi.

121-modda. Voyaga yetmagan guvoh yoki jabrlanuvchini so'roq qilishning o'ziga xos jihatlari

Voyaga yetmagan guvoh yoki jabrlanuvchini so'roq qilish qonuniy vakili yoki katta yoshdagi yaqin qarindoshi, pedagog va (yoki) psixolog yoxud jabrlanuvchining vakili ishtirokida ularning roziligi bilan o'tkaziladi. Ko'rsatilgan shaxslar so'roq qiluvchining ruxsati bilan guvoh yoki jabrlanuvchiga savollar berishlari mumkin.

(121-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 7-dekabrda O'RQ-735-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2021-y., 03/21/735/1141-son)

Pedagogni va (yoki) psixologni so'roq qilishga jalb etish voyaga yetmagan guvoh yoki jabrlanuvchi qonuniy vakilining yoki katta yoshdagi yaqin qarindoshining, jabrlanuvchi vakilining iltimosiga binoan yoxud surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning tashabbusiga ko'ra amalga oshiriladi. Pedagogning va (yoki) psixologning ishtiroki jinoyat ishini yuritayotgan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud tomonidan ta'minlanadi.

Voyaga yetmagan jabrlanuvchi yoki guvohni so'roq qilishda ishtirok etish uchun pedagogni va (yoki) psixologni jalb etish to'g'risida iltimosnoma berish huquqi so'roq qilishdan oldin uning qonuniy vakiliga yoki katta yoshli yaqin qarindoshiga, jabrlanuvchi vakiliga surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud tomonidan tushuntiriladi.

Voyaga yetmagan guvohni yoki jabrlanuvchini so'roq qilishning bir kun mobaynidagi umumiy davomiyligi voyaga yetmaganning yoshidan va holatidan kelib chiqishi hamda:

- 1) 7 yoshgacha bo'lganlarga nisbatan — tanaffuslarsiz o'ttiz daqiqadan, jami bir soatdan;
- 2) 7 yoshdan 14 yoshgacha bo'lganlarga nisbatan — tanaffuslarsiz bir soatdan, jami ikki soatdan;
- 3) 14 yoshdan 18 yoshgacha bo'lganlarga nisbatan — tanaffuslarsiz ikki soatdan, jami to'rt soatdan oshmasligi kerak.

Voyaga yetmagan guvohni yoki jabrlanuvchini qo'shimcha so'roq qilish so'roq qilinuvchi ishning o'ziga ma'lum bo'lgan barcha holatlari to'g'risida ko'rsatuv bera olishi uchun ushbu moddaning to'rtinchi qismida nazarda tutilgan so'roqning umumiy davom etish vaqti yetarli bo'lmagan hollarda, shuningdek ushbu Kodeks 108-moddasining 2 — 7-bandlarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda ham amalga oshiriladi.

(121-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 17-apreldagi O'RQ-1130-sonli Qonuniga asosan to'rtinchi va beshinchi qismlar bilan almashtirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.04.2026-y., 03/26/1130/0376-son)

O'n olti yoshgacha bo'lgan guvohlar va jabrlanuvchilar ko'rsatuv berishdan bosh tortganlik va bila turib yolg'on ko'rsatuv berganlik uchun javobgarlik to'g'risida ogohlantirilmaydilar, biroq surishtiruvchi, tergovchi yoki sud majlisida raislik qiluvchi shu guvoh va jabrlanuvchilarga ularning

protsessual huquqi va majburiyatlarini tushuntirish chogʻida haqqoniy koʻrsatuv berish va bu bilan jinoyat ishi boʻyicha haqiqatni aniqlashga koʻmaklashish maʼnaviy burch ekanligini eslatib oʻtadi.

Jinsiy erkinlikka qarshi, oʻn sakkiz yoshga toʻlmagan shaxslar savdosiga oid jinoyat ishlari boʻyicha voyaga yetmagan guvohni yoki jabrlanuvchini soʻroq qilish, shuningdek boshqa holatlarda soʻroq qilish, agar buni odil sudlovning yoki voyaga yetmagan shaxsning manfaatlari talab etsa, stenografiya, videokuzatuv, shuningdek audio- va video qayd etish tizimlari bilan jihozlangan maxsus xonada qonuniy vakil, pedagog va (yoki) psixolog ishtirokida oʻtkazilishi mumkin.

(121-moddaning oltinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2021-yil 7-dekabrda OʻRQ-735-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik maʼlumotlari milliy bazasi, 07.12.2021-y., 03/21/735/1141-son)

Soʻroqni stenografiya, videokuzatuv, shuningdek audio- va video qayd etish tizimlari bilan jihozlangan maxsus xonalarda oʻtkazish tartibi surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud tomonidan belgilanadi.

Zarur boʻlgan hollarda, himoyachi, voyaga yetmagan shaxsning qonuniy vakili, pedagog yoki psixolog savollarni surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning ruxsati bilan qayta tuzish huquqiga ega, bunda savollarning mohiyati oʻzgartirilmaydi.

Voyaga yetmagan guvohni yoki jabrlanuvchini soʻroq qilish stenografiyasi, ular koʻrsatuvlarining audio- va videoyozuvlari ushbu moddaga muvofiq bayonnomaga ilova qilinadi.

(121-modda Oʻzbekiston Respublikasining 2019-yil 23-mayda OʻRQ-542-sonli Qonuniga asosan uchinchi — oltinchi qismlar bilan toʻldirilgan — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son)

121¹-bob. KOʻRSATUVLARNI OLDINDAN MUSTAHKAMLAB QOʻYISH

121¹-modda. Koʻrsatuvlarni oldindan mustahkamlab qoʻyish

Koʻrsatuvlarni oldindan mustahkamlab qoʻyish guvoh va jabrlanuvchini (fuqaroviy daʼvogarni) ishni sudga qadar yuritish bosqichida prokurorning iltimosiga binoan soʻroq qilishdan iborat boʻlib, u ushbu Kodeksda nazarda tutilgan sud muhokamasi qoidalariga koʻra sud tomonidan amalga oshiriladi.

121²-modda. Koʻrsatuvlarni oldindan mustahkamlab qoʻyish uchun asoslar

Guvohni, jabrlanuvchini (fuqaroviy daʼvogarni) obyektiv sabablarga koʻra (Oʻzbekiston Respublikasidan tashqariga chiqib ketishi, ularda jinoyat ishini yuritishda ishtirok etishni istisno qiladigan ogʻir va davomli kasallik mavjudligi) ishni sudga qadar yuritish yoki sud muhokamasi chogʻida keyinchalik soʻroq qilish mumkin boʻlmay qoladi deb taxmin qilish uchun asoslar mavjud boʻlgan hollarda, ularning koʻrsatuvlari oldindan mustahkamlab qoʻyilishi mumkin.

Koʻrsatuvlarni oldindan mustahkamlab qoʻyish zarur boʻlganda surishtiruvchi, tergovchi koʻrsatuvlarni oldindan mustahkamlab qoʻyish toʻgʻrisida iltimosnoma qoʻzgʻatish haqida qaror chiqaradi va uni zarur materiallar bilan birga prokurorga yuboradi.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, jabrlanuvchi (fuqaroviy daʼvogar), guvoh va himoyachi koʻrsatuvlarni oldindan mustahkamlab qoʻyish toʻgʻrisida prokurorga murojaat qiladi.

Prokuror koʻrsatuvlarni oldindan mustahkamlab qoʻyish toʻgʻrisida iltimosnoma qoʻzgʻatish haqidagi qarorning yoxud murojaatning asosililigini tekshirib, unga rozi boʻlgan taqdirda, koʻrsatuvlarni oldindan mustahkamlab qoʻyish toʻgʻrisida iltimosnoma qoʻzgʻatish haqidagi qarorni yoki murojaatni surishtiruv, dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari boʻyicha tuman (shahar) sudiga yuboradi.

(121²-moddaning toʻrtinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi OʻRQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik maʼlumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Iltimosnomaga koʻrsatuvlarni oldindan mustahkamlab qoʻyish zarurligini tasdiqlovchi jinoyat ishi materiallarining koʻchirma nusxalari ilova qilinadi.

121³-modda. Koʻrsatuvlarni oldindan mustahkamlab qoʻyish toʻgʻrisidagi iltimosnomani koʻrib chiqish shartlari

Koʻrsatuvlarni oldindan mustahkamlab qoʻyish toʻgʻrisidagi iltimosnoma surishtiruv, dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari boʻyicha tuman (shahar) sudining tergov

sudyasi tomonidan, mazkur sudning sudyasi bo'lmagan yoxud ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda esa Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning tergov sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(121³-modda O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuniga asosan birinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Sud ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risidagi iltimosnomani materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran yigirma to'rt soatdan kechiktirmay ko'rib chiqadi va iltimosnomani qanoatlantirish hamda sud majlisini tayinlash yoki iltimosnomani qanoatlantirishni rad qilish to'g'risida ajrim chiqaradi va bu haqda taraflarga xabar beradi.

Iltimosnoma qanoatlantirilgan taqdirda, sudya ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlash bo'yicha sud majlisini uch sutkadan kechiktirmay o'tkazadi.

Agar sudya ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlashni iltimosnomani va unga ilova qilingan hujjatlarni ko'rib chiqish natijasida asossiz deb topsa, iltimosnomani qanoatlantirishni rad etadi.

Sudning ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risidagi iltimosnomani qanoatlantirishni rad etish haqidagi ajrimi ustidan ushbu ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida apellyatsiya tartibida xususiy shikoyat yoki xususiy protest berilishi mumkin. Apellyatsiya shikoyati, protesti ajrimni chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud yigirma to'rt soat ichida ularni materiallar bilan birga apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi ushbu materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmay yakka tartibda ko'rib chiqishi kerak.

(121³-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Apellyatsiya instansiyasi sudi apellyatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirmasdan qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilishga va ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yishga haqli.

Apellyatsiya instansiyasi sudining ajrimi ustidan shikoyat, protest berilishi mumkin emas.

Iltimosnomani qanoatlantirish rad etilganidan keyin sudga takroran murojaat qilishga faqat ko'rsatuvlarni mustahkamlash to'g'risida iltimosnoma berish uchun yangi asoslar mavjud bo'lgan taqdirdagina yo'l qo'yiladi.

121⁴-modda. Ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish tartibi

Guvohning, jabrlanuvchining (fuqaroviy da'vogarning) ko'rsatuvlarini oldindan mustahkamlab qo'yish sudda so'roq qilish tartibiga rioya etilgan holda, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, uning himoyachisi va zarurat bo'lganda protsessning boshqa ishtirokchilari ishtirokida sud majlisida ushbu Kodeksning 442-moddasiga muvofiq amalga oshiriladi.

Ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, u ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish zarurligini asoslaydi.

Sud majlisi audio- va videoyozuvdan foydalangan holda, shuningdek videokonferensaloqa rejimida o'tkazilishi mumkin.

Ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlash jarayonida gumon qilinuvchi, ayblanuvchining ishtiroki guvoh yoki jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar)ning xavfsizligiga tahdid soladigan yoki ruhiy holatiga ta'sir qiladigan bo'lsa, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi sud majlisiga chaqirilmaydi.

Sud majlisining joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Agar surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki himoyachi uzrli sabablarga ko'ra kelmagan va bu haqda sudga oldindan xabar bergan bo'lsa, ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yishga doir harakatlarning amalga oshirilishi keyinga qoldirilishi mumkin.

Guvohning yoki jabrlanuvchining (fuqaroviy da'vogarning) ko'rsatuvlarini oldindan mustahkamlab qo'yishga doir harakatlar amalga oshirilganligi haqida ushbu Kodeksning [426, 427-moddalari](#) talablariga muvofiq sud majlisining bayonnomasi tuziladi.

Taraflar sud majlisi bayonnomasining ko'chirma nusxasini, shuningdek o'z hisobidan audio- va videoyozuvlarni olishga hamda sud majlisining bayonnomasi yuzasidan o'z mulohazalarini berishga haqlidir.

Sudya sud majlisining bayonnomasi yuzasidan berilgan mulohazalarni darhol ko'rib chiqadi va ularni qabul qilish yoki rad etish to'g'risida qaror chiqaradi.

Sud majlisining bayonnomasi, audio- va videoyozuvlar, bayonnoma yuzasidan berilgan mulohazalar va ularni ko'rib chiqish natijasi bo'yicha qabul qilingan qaror jinoyat ishi materiallariga qo'shish uchun prokurorga yuboriladi.

Bayonnomaning va unga ilova qilingan materiallarning ko'chirma nusxalari sudga saqlanadi.

121⁵-modda. Ko'rsatuvlari oldindan mustahkamlab qo'yilgan shaxsni qayta so'roq qilish uchun asoslar

Ko'rsatuvlari oldindan mustahkamlab qo'yilgan guvohlarni, jabrlanuvchilarni (fuqaroviy da'vogarlarni) qayta so'roq qilishga keyinchalik sudga qadar ish yuritish bosqichida yoki sud muhokamasi davomida ko'rsatuvlari oldindan mustahkamlab qo'yilgan shaxsga berilishi kerak bo'lgan ish uchun muhim ahamiyatga molik yangi savollar tug'ilganda yo'l qo'yiladi.

(12¹-bob O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

13-bob. YUZLASHTIRISH

122-modda. Yuzlashtirish uchun asoslar

Yuzlashtirish ilgari so'roq qilingan ikki shaxs ko'rsatuvlari o'rtasida jiddiy qarama-qarshiliklar bo'lganda bu qarama-qarshiliklarning sababini aniqlash uchun o'tkaziladi.

Yuzlashtirishda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi va guvoh so'roq qilinishi mumkin.

123-modda. Yuzlashtirish o'tkazishning tartibi

Yuzlashtirish o'tkazish chog'ida ushbu Kodeksning [96 — 108-moddalarida](#) nazarda tutilgan so'roq qilishning umumiy qoidalariga, shuningdek ushbu bobning quyidagi qoidalariga rioya qilinadi.

Yuzlashtirib so'roq qilish oldidan surishtiruvchi, tergovchi yoki sud majlisida raislik qiluvchi har bir so'roq qilinuvchidan navbat bilan ularning o'zaro tanishligi yoki tanish emasligini, o'zaro munosabatlari qanday ekanligini so'raydi va javoblarini tinglaydi. Shundan so'ng har bir so'roq qilinuvchiga navbat bilan qarama-qarshilik kelib chiqqan holatlar to'g'risidagi savollarga javob berish taklif qilinadi. Basharti qarama-qarshilik bir nechta masalaga yoki bir nechta holatga taalluqli bo'lsa, yuzlashtirishda har ikki so'roq qilinuvchi bir masala yoki bir holat bo'yicha ko'rsatuv bergach, ularga keyingi masala yoki keyingi holat to'g'risidagi savollar berilishi mumkin.

Yuzlashtirish chog'ida so'roq qilinayotgan shaxs surishtiruvchi, tergovchi yoki sud majlisida raislik qiluvchining ruxsati bilan boshqa so'roq qilinuvchiga savol berishi mumkin. Sud majlisida so'roq qilinuvchilarning har ikkalasiga xalq maslahatchilari, shuningdek taraflar savol berishlari mumkin. Surishtiruvchi, tergovchi va sud majlisida raislik qiluvchi ish uchun jiddiy ahamiyatga ega bo'lmagan yoki yuzlashtirishda aniqlashtirilayotgan qarama-qarshilikka taalluqli bo'lmagan savollarni chetlatishga haqlidir.

124-modda. Yuzlashtirish chog'ida ilgarigi ko'rsatuvlarni o'qib eshittirish

Yuzlashtirish chogʻida soʻroq bayonnomasi yoki soʻroq qilinayotgan shaxslar avvalgi soʻroqlarda bergan koʻrsatuvlarning fonogrammalari shu shaxslar yuzlashtirilib, ularning koʻrsatuvlari bayonnomaga kiritilganidan keyingina oʻqib berilishi yoki eshittirilishiga yoʻl qoʻyiladi.

14-bob. TANIB OLISH UCHUN KOʻRSATISH

125-modda. Tanib olish uchun koʻrsatish asoslari

Tanib olish uchun koʻrsatish guvoh, jabrlanuvchi, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchining biror shaxs yoki narsa toʻgʻrisidagi koʻrsatuvini tekshirib koʻrish uchun quyidagi hollarda amalga oshiriladi:

1) bu koʻrsatuv muayyan bir shaxs yoki muayyan bir narsaga oid ekanligini aniqlash zarur boʻlganda;

2) surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga maʼlum boʻlgan koʻplab shaxs yoki narsalar orasidan koʻrsatuvda tasvirlab berilgan shaxs yoki narsani topish zarur boʻlganda.

126-modda. Tanib olish uchun koʻrsatishdan oldin soʻroq qilish

Tanib oluvchi tanib olish lozim boʻlgan shaxs yoki narsaning belgilari, alomatlari, xususiyatlari toʻgʻrisida oldindan soʻroq qilinishi lozim.

127-modda. Shaxsni tanib olish uchun koʻrsatish tartibi

Shaxs tanib olish uchun tergov olib borilayotgan ishga aloqasi boʻlmagan, tashqi belgilari bilan oʻziga oʻxshaydigan shaxslar guruhi orasida xolislar huzurida koʻrsatiladi. Tanib olish uchun koʻrsatilayotgan shaxslarning umumiy soni uch nafardan kam boʻlmasligi kerak.

Tanib olinuvchiga tanib olish uchun koʻrsatiladigan shaxslar guruhi orasida istagan joyni egallash taklif qilinadi.

Tanib olinuvchi kiyimi, soch qirqtirishi yoki tarashi yoxud boshqa belgilari bilan tanib olish uchun koʻrsatiladigan oʻzga shaxslar orasida yaqqol ajralib turmasligi lozim.

Shaxsni tanib olish uchun koʻrsatishning iloji boʻlmaganda yoxud xavfsizlikni taʼminlash maqsadida uning fotosuratidan foydalanish mumkin.

Tanib olish uchun jadval qogʻozga yaxshilab yopishtirilib, muhrlangan va raqamlangan, lekin suratga olingan shaxslarning ismi va familiyalari koʻrsatilmagan kamida uchta fotosurat koʻrsatiladi.

Tanib oluvchining xavfsizligini taʼminlash maqsadida shaxsni tanib olish uchun koʻrsatish surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning qaroriga koʻra tanib olinuvchining tanib oluvchini koʻrib turishi istisno etiladigan sharoitlarda oʻtkazilishi mumkin. Bu holda xolislar tanib oluvchi turgan joyda boʻladi.

(127-modda Oʻzbekiston Respublikasining 2019-yil 23-maydagi OʻRQ-542-sonli Qonuniga asosan oltinchi qism bilan toʻldirilgan — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son)

128-modda. Koʻchar narsalarni tanib olish uchun koʻrsatish tartibi

Tergov olib borilayotgan joyga, sudga yoki boshqa joyga olib borilishi mumkin boʻlgan narsalar, narsalarning boʻlagi va hayvonlar ushbu ishga aloqasi boʻlmagan boshqa turdosh narsalar orasida tanib olish uchun koʻrsatiladi.

Tanib oluvchi soʻroq qilinganda tasvirlaganidan tashqi belgilari, alomatlari, xususiyatlari boʻyicha jiddiy farq qilmaydigan narsalar turdosh deb hisoblanadi. Tanib olish uchun koʻrsatilayotgan narsalarni joylashtirish tartibi surishtiruvchi, tergovchi tomonidan xolislar huzurida belgilanadi.

Turdosh obyektlar orasidan tanib olish toʻgʻrisidagi qoida murdani tanib olishda qoʻllanilmaydi.

129-modda. Koʻchmas obyektни tanib olish uchun koʻrsatish tartibi

Jabrlanuvchi, guvoh, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi joy, bino, binodagi alohida xona yoki boshqa koʻchmas obyekt nomini aytib va tasvirlab bersa-da, biroq uning joylashgan

o'rnini aniq aytib bera olmasa, biror aniq joydan obyektga borish yo'lini ko'rsatishga istak bildirsa, unga shu obyektни ko'rsatishga imkon beriladi.

Surishtiruvchi yoki tergovchi va xolislar yoxud sud tarkibi va taraflar tanib oluvchi bilan birgalikda u aytgan joyga keladilar. Tanib olish uchun ko'rsatish ishtirokchilari shu joydan boshlab tanib oluvchining ko'rsatuvi bo'yicha yura boshlaydilar. Bunda tanib oluvchiga tanib olish uchun ko'rsatishning boshqa ishtirokchilari yoki yot shaxslar tarafidan yo'nalish aytib qo'yilishining oldini olish choralari ko'rilishi lozim.

130-modda. Tanib olish uchun ko'rsatish chog'ida tanib oluvchining ko'rsatuvi

Tanib olish uchun bir guruh shaxslar yoki bir nechta narsani ko'rsatilganidan keyin tanib oluvchiga u ilgari tasvirlagan shaxs yoki narsani ko'rsatish taklif etiladi.

Tanib oluvchi ko'rsatilgan shaxslardan yoki narsalardan birini ko'rsatsa, unga ko'rsatilgan boshqa shaxslar yoki narsalar orasidan bu shaxsni yoki narsani qaysi belgilari yoki xususiyatlariga ko'ra taniganligini tushuntirib berish taklif qilinadi.

Tanib oluvchi tanib olish uchun unga ko'rsatilgan shaxslar yoki narsalarni ilgari ko'rmaganligini aytsa, unga qidirilayotgan shaxs yoki qidirilayotgan narsa ulardan nimasi bilan farq qilishini tushuntirib berish taklif qilinadi.

131-modda. Tanib olish uchun ko'rsatish holatini mustahkamlash

Surishtiruv yoki dastlabki tergov vaqtida o'tkazilgan tanib olish uchun ko'rsatish to'g'risida bayonnoma tuziladi. Sud muhokamasida o'tkazilgan tanib olish uchun ko'rsatish sud majlisi bayonnomasida qayd qilinadi.

Barcha hollarda bayonnomaga: tanib oluvchi, tanib olish uchun ko'rsatish sharoiti, jarayoni va natijalari, tanib olish uchun ko'rsatilgan shaxslar, ularning yoshi, bo'yi, millati, turar joyi, ko'zga tashlanuvchi belgilari, kiyimlari; tanib olish uchun ko'rsatilgan narsalar tavsifi; tanib olish uchun ko'chmas obyektlar ko'rsatilganda esa, shuningdek tanib oluvchi ko'rsatgan yo'nalishlar va izlanayotgan obyektga biror aniq joydan borish yo'llari to'g'risidagi ma'lumotlar kiritilishi lozim.

Agar shaxsni tanib olish ko'rib turishni istisno etadigan sharoitlarda o'tkazilgan bo'lsa, bayonnomaga bu haqda tegishli yozuv kiritilishi kerak.

(131-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 23-maydagi O'RQ-542-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son)

Tanib olish uchun fotosuratlar ko'rsatilgan bo'lsa, bayonnomaga fotojadval ilova qilinishi lozim.

Tanib oluvchining ko'rsatuvlari, shuningdek unga surishtiruvchi, tergovchi, sud, taraflar yoki boshqa shaxslar tomonidan berilgan savollar va qaytarilgan javoblar ushbu Kodeksning 106-moddasida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilingan holda bayonnomaga yozib boriladi.

15-bob. KO'RSATUVLARNI HODISA SODIR BO'LGAN JOYDA TEKSHIRISH

132-modda. Ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirish uchun asoslar

Surishtiruvchi, tergovchi, sud gumon qilinuvchilar, ayblanuvchilar, sudlanuvchilar, guvohlar hamda jabrlanuvchilarning ko'rsatuvlarini tekshirilayotgan hodisa sodir bo'lgan joyda holatlarni qayta tiklash yo'li bilan tekshirib ko'rishga haqlidir.

Ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirishdan maqsad: ko'rsatuvlari tekshirilayotgan shaxsga ma'lum bo'lgan, surishtiruvchiga, tergovchiga va sudga esa noma'lum bo'lgan narsalar, hujjatlar, elektron ma'lumotlar, izlar va belgilarni topish; shaxsning tergov yoki sud muhokamasi davomida topilgan narsalar, hujjatlar, elektron ma'lumotlar, izlar qayerda bo'lganligini ko'rsatib berishi; bir necha shaxsning ayni bir hodisa to'g'risida bergan ko'rsatuvlaridagi o'xshashlik va farqlarni aniqlash uchun ishda ahamiyatga ega bo'lgan joyni yoki yo'nalishni shaxs ko'rsatib berishi; holatlarni qayta tiklash va hodisa sodir bo'lgan joydagi sharoit bilan qiyoslash orqali ko'rsatuvlarning to'g'riligini yoki noto'g'riligini aniqlashdan iborat.

(132-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Ko'rsatuvi tekshirilayotgan shaxs hodisa sodir bo'lgan joyda bir vaqtning o'zida ko'rsatish, ko'zdan kechirish yoki ba'zi narsalarni, hujjatlarni, elektron ma'lumotlarni, izlarni olish yoxud muayyan harakatlarni namoyish qilish orqali tushuntirish beradi yoki o'zining avval bergan ko'rsatuvlariga aniqlik kiritadi.

(132-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Raqamli dalillar bilan bog'liq ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirish chog'ida ko'rsatuvlarning ishonchlilikini masofadan turib tekshirish uchun axborot tizimlaridan foydalanilishi mumkin.

(132-modda O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuniga asosan to'rtinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchining ko'rsatuvlarini hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirish natijalari, bu shaxslarning muayyan hodisalar haqida bilganlari faqat ularning jinoyat sodir etishga daxldorligidan darak bersagina, dalil kuchiga ega bo'ladi.

133-modda. Ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirish tartibi

Ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirishni surishtiruvchi yoki tergovchi xolislar ishtirokida, sud esa taraflar ishtirokida o'tkazadi. Ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirishga mutaxassislar va ekspertlar jalb qilinishi mumkin.

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud taraflar va bu tergov harakatining boshqa qatnashchilari ishtirokida tekshiriladigan ko'rsatuvlarni e'lon qiladi, ko'rsatuv bergan shaxsdan ularning to'g'ri yoki noto'g'riligini, qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritishga ehtiyoj bor yoki yo'qligini so'raydi, tekshirishning maqsadi va tartibini tushuntiradi. Basharti guvoh yoki jabrlanuvchining ko'rsatuvlari tekshirilayotgan bo'lsa, ular, o'n olti yoshga to'lmagan shaxslarni istisno qilganda, ko'rsatuv berishdan bosh tortganlik va bila turib yolg'on ko'rsatuv berganlik uchun jinoiy javobgarlikka tortilish haqida ogohlantirilishi lozim.

Bir vaqtning o'zida bir necha shaxsning ko'rsatuvlarini hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirishga yo'l qo'yilmaydi.

Ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirish quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin: ko'rsatuv bergan shaxs tekshirilayotgan hodisaning sharoit va holatini joyida tiklaydi; ish uchun ahamiyatli bo'lgan narsalarni, hujjatlarni, elektron ma'lumotlarni, izlarni qidirib topadi va ko'rsatadi; ayrim harakatlarni namoyish qiladi; tekshirilayotgan hodisada u yoki bu narsaning qanday ahamiyati bo'lganligini ko'rsatadi; hodisa sodir bo'lgan joyda sharoitning o'zgarganligiga e'tiborni qaratadi; o'zining avvalgi ko'rsatuvlarini aniqlashtiradi va ularga oydinlik kiritadi. Bu harakatlar vaqtida chetdan aralashishga, gap o'rgatishga va ishora qiluvchi savollar berishga yo'l qo'yilmaydi.

(133-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Ko'rsatuvi tekshirilayotgan shaxs erkin so'zlab bergach va harakatlarni erkin namoyish qilib bo'lgach, unga savollar berilishi mumkin. Ko'rsatuvni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirishda qatnashayotgan shaxslar surishtiruvchi, tergovchi va sudning e'tiborini, ularning fikricha ish holatlarini aniqlashtirishga yordam beradigan barcha narsalarga qaratishga, ba'zi harakatlarning takrorlanishini talab qilishga haqlidir. Ko'rsatuvlari hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirilayotgan shaxs va tergov harakatining boshqa ishtirokchilari o'tkazilayotgan tergov harakati yuzasidan ularni qo'shimcha ravishda so'roq qilishni talab etishga haqlidir.

134-modda. Ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirish bayonnomasi

Ko'rsatuvlar hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirilgani haqida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq surishtiruvchi yoki tergovchi bayonnomaga tuzadi, sud esa tekshiruvning borishi va natijalarini sud majlisi bayonnomasiga kiritadi.

Bundan tashqari bayonnomada: ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirish qayerda, qachon, qanday sharoitda o'tkazilganligi; qanday joylar va narsalar ko'zdan kechirilganligi; hodisa sodir bo'lgan joyda berilgan ko'rsatuvlarning mazmuni qandayligi; hodisaning sharoiti va

holatlarini tiklash nimada o'z aksini topganligi; shaxs o'zining avvalgi ko'rsatuvlariga qanday aniqliklar kiritganligi ko'rsatilishi lozim.

16-bob. KO'ZDAN KECHIRISH

135-modda. Ko'zdan kechirish uchun asoslar

Jinoyat izlari, ashyoviy dalillarni topish, hodisa sodir bo'lgan vaziyatni va ish uchun ahamiyatli bo'lgan boshqa holatlarni aniqlashtirish maqsadida tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud hodisa sodir bo'lgan joyni, murdani, hayvonlarni, tevarak-atrofni, binolarni, narsalarni, hujjatlarni va elektron ma'lumotlarni ko'zdan kechiradi.

(135-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Odam badanini ko'zdan kechirish guvohlantirish yoki ekspertiza o'tkazish qoidalariga asoslangan holda (ushbu Kodeksning 142 — 147 va 172 — 187-moddalari) amalga oshiriladi. Pochta-telegraf jo'natmalarini ko'zdan kechirish ushbu Kodeksning 167-moddasida nazarda tutilgan tartibda o'tkaziladi.

Narsalarni olib qo'yish va tintuv o'tkazish chog'ida topilgan narsalar, hujjatlar va elektron ma'lumotlar shu tergov harakatlarini o'tkazish uchun belgilangan qoidalarga rioya qilgan holda ko'zdan kechirilishi lozim.

(135-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

136-modda. Ko'zdan kechirish tartibining umumiy qoidalari

Tergovga qadar tekshiruv, surishtiruv yoki dastlabki tergov bosqichida ko'zdan kechirish xolislar ishtirokida o'tkaziladi. Jinoyat ishi ko'rilayotgan vaqtda ko'zdan kechirishga zarurat tug'ilsa, sud bu haqda ajrim chiqaradi va ko'zdan kechirishni taraflar ishtirokida o'tkazadi.

(136-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Zarur hollarda tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ko'zdan kechirish chog'ida o'ltiruvchi, fotosuratga, kinotasvirga, videoyozuvga tushiradi, rejalar, sxemalar, chizmalar tuzadi, izlardan qoliplar va nusxalar oladi. Bu ishlarni bajarishga yordam berish uchun ko'zdan kechirishga mutaxassislar jalb qilinishi mumkin.

(136-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ko'zdan kechirish chog'ida topilgan va olib qo'yilgan barcha narsalar xolislariga, taraflarga va ko'zdan kechirishning boshqa ishtirokchilariga ko'rsatilishi lozim.

Ko'zdan kechirishda ishtirok etayotgan shaxslar surishtiruvchi, tergovchi va sudning e'tiborini o'zlarining fikricha ish holatlarini oydinlashtirishga yordam berishi mumkin bo'lgan barcha hollarga qaratishga haqlidirlar.

137-modda. Hodisa sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirish

Hodisa sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirish aynan ana shu joyda jinoyat sodir etilganligi yoki uning izlari borligi haqida ma'lumotlar bo'lgan taqdirda o'tkaziladi.

Kechiktirib bo'lmaydigan hollarda hodisa sodir bo'lgan joy jinoyat ishi qo'zg'atilishidan oldin ham ko'zdan kechirilishi mumkin.

(137-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 23-sentabrdagi O'RQ-411-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2016-y., 39-son, 457-modda)

Katta maydonlarni va binolarni ko'zdan kechirish bir necha surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan amalga oshirilishi mumkin, bunda ularning har biri kamida ikki nafar xolis ishtirokida ko'zdan kechirilishi lozim.

Hodisa sodir bo'lgan joydan olingan narsalar, hujjatlar va izlar o'raladi va muhrlanadi. Katta hajmdagi narsalar olinmaydi va muhrlanmaydi, lekin tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi yoki tergovchi ularni saqlash choralari ko'rishi lozim.

(137-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

138-modda. Murdani ko'zdan kechirish

Surishtiruvchi yoki tergovchi murdani tashqi ko'rinishini u topilgan joyda xolislar va sud-tibbiyot sohasidagi mutaxassis shifokor ishtirokida ko'zdan kechiradi. Bunday mutaxassis shifokor ishtirok etishiga imkoniyat bo'lmagan taqdirda, boshqa shifokor ishtirok etadi. Zarur hollarda murdani ko'zdan kechirish uchun boshqa mutaxassislar, shuningdek ekspertlar jalb qilinadi.

Eksyumatsiya vaqtida murdani ko'zdan kechirish ushbu Kodeksning 148 — 152-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilgan holda o'tkaziladi.

Murda topilgan joyda uni tanib olish uchun ko'rsatish chog'ida ushbu Kodeksning 126 va 131-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilinadi. Tanib olinmagan murdalarning barmoq izlari olinishi shart. Ushbu Kodeksning 188 — 191, 193 va 197-moddalari talablariga rioya qilgan holda murdadan tekshirish uchun boshqa xil namunalar ham olinishi mumkin.

Tanib olinmagan murdani faqat prokuror ruxsati bilangina ko'miladi.

139-modda. Tevarak-atrof va binolarni ko'zdan kechirish

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi va sud tevarak-atrof va binolarni quyidagi qoidalarga rioya qilgan holda ko'zdan kechiradilar.

(139-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Fuqaroning uyi yoki xizmat joyini ko'zdan kechirish zarurati bo'lsa, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi yoki tergovchi bu haqda qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Turar joyi ko'zdan kechirilayotgan shaxs yoki tegishli korxona, muassasa, tashkilotning vakili chiqarilgan qaror yoki ajrim bilan tanishtirilib, bu haqda imzo chektiriladi.

(139-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ko'zdan kechirish korxonada, muassasada, tashkilotda o'tkazilsa — ma'muriyat vakilining, harbiy qismda, shtabda va muassasada o'tkazilsa — qo'mondonlik vakilining, zarur hollarda esa, moddiy javobgar shaxsning qatnashishi shart. Binolarni ko'zdan kechirishda ushbu Kodeksning 160 va 161-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilinishi lozim.

140-modda. Narsalarni, hujjatlarni va elektron ma'lumotlarni ko'zdan kechirish

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi va sud narsalarni, hujjatlarni va elektron ma'lumotlarni ular topilgan joyda, basharti ko'zdan kechirish ko'p vaqt yoki qo'shimcha texnik vositalar talab qilsa, keyinchalik surishtiruv, dastlabki tergov yoki sud muhokamasi o'tkazilayotgan joyda ko'zdan kechiradilar.

Ko'zdan kechirish texnik vositalardan foydalanilgan holda, shu jumladan telekommunikatsiya tarmoqlarida, agar narsalarning yoki hujjatlarning yoxud elektron ma'lumotlarning yo'qolishiga yoki shikastlanishiga olib kelmasa, shuningdek Internet jahon axborot tarmog'ida o'tkazilishi mumkin.

(140-modda O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

141-modda. Ko'zdan kechirish bayonnomasi

Ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi yoki tergovchi ko'zdan kechirish o'tkazilganligi to'g'risida bayonnoma tuzadi, sud esa ko'zdan kechirish jarayonini va uning natijalarini sud majlisi bayonnomasida qayd etadi.

(141-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Bayonnomada ko'zdan kechirish davomida topilgan barcha narsalar, ular qanday tartibda ko'zdan kechirilgan bo'lsa, xuddi shu tartibda, ko'zdan kechirish paytida qanday holatda kuzatilgan

bo'lsa, xuddi shu holatda qayd etiladi. Ko'zdan kechirish chog'ida topilgan va olingan barcha izlar, narsalar, hujjatlar va elektron ma'lumotlar sanab o'tiladi. Olingan buyumning egasiga tegishli ma'lumotnoma yoki bayonnomaning nusxasi beriladi.

(141-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Bundan tashqari, bayonnomada: ko'zdan kechirish qaysi vaqtda, qanday ob-havoda va qanday yorug'likda o'tkazilganligi; qanday ilmiy-texnika vositalari qo'llanilganligi va qanday natijalar olinganligi; ko'zdan kechirishda ko'maklashish uchun kimlar jalb qilinganligi va ko'maklashish nimada o'z aksini topganligi; qanday narsalar va hujjatlar qay tartibda va qanday muhr bilan muhrlanganligi; ko'zdan kechirilganidan keyin murda va ish uchun ahamiyatli bo'lgan narsalarning qayerga yuborilganligi ko'rsatilgan bo'lishi lozim.

17-bob. GUVOHLANTIRISH

142-modda. Guvohlantirish uchun asoslar

Guvohlantirish:

1) odamning badanidagi ish uchun ahamiyatga molik xususiyat yoki alomatlarni, alohida belgilarni, uning jismoniy rivojlanganligi to'g'risidagi ma'lumotlarni, dog'larni, tirnalgan, shilingan, qontalash joylarni topish zarurati tug'ilgan hollarda, agar buning uchun ekspertiza o'tkazish lozim bo'lmasa;

2) ekspertiza o'tkazishni talab qilmaydigan usullarni qo'llash yo'li bilan shaxsning mastlik va boshqa fiziologik holatini aniqlash zarurati tug'ilgan hollarda o'tkaziladi.

143-modda. Guvohlantiriladigan shaxslar

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi va jabrlanuvchi guvohlantirilishlari mumkin. Guvoh uning ko'rsatuvlari to'g'riligini tekshirish uchungina guvohlantirilishi mumkin.

144-modda. Guvohlantirishni o'tkazish to'g'risidagi qaror yoki ajrim

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki jabrlanuvchining badanida jinoyat izlari, ish uchun ahamiyatga molik boshqa belgilar yoki uning g'ayritabiiy fiziologik holati to'g'risida yetarli ma'lumotlar bo'lsa, guvohlantirishni o'tkazish haqida surishtiruvchi yoki tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi.

Qarorda yoki ajrimda: guvohlantirishni kim va qanday maqsadda o'tkazishi; kimni guvohlantirish kerakligi; guvohlantirilishi uchun shaxs kimning huzuriga va qachon yetib kelishi ko'rsatilgan bo'lishi lozim.

145-modda. Guvohlantirish haqidagi qarorning yoki ajrimning majburiyligi

Surishtiruvchining, tergovchining guvohlantirish o'tkazish to'g'risidagi qarori yoki sudning shu to'g'ridagi ajrimi qaysi shaxs xususida chiqarilgan bo'lsa, o'sha shaxsga nisbatan majburiydir.

Guvohlantirishdan bosh tortayotgan shaxslar majburiy keltirilishi va guvohlantirilishi mumkin.

146-modda. Guvohlantirishni o'tkazish tartibi

Guvohlantirishni o'tkazish haqidagi qaror yoki ajrim guvohlantiriluvchiga e'lon qilinadi. Guvohlantirishning barcha ishtirokchilariga ularning huquq va burchlari tushuntirilishi lozim.

Shaxsni yechintirib yalang'ochlash, shuningdek uning badanidagi tirnalgan, shilingan, qontalash joylarni aniqlash bilan bog'liq bo'lmagan guvohlantirish surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan xolislar ishtirokida, zarur hollarda esa, shifokor yoki boshqa mutaxassis ishtirokida o'tkaziladi. Ushbu turdagi guvohlantirish taraflar ishtirokida sud tomonidan ham o'tkazilishi mumkin.

Shaxsni yechintirib yalang'ochlash yoki uning badanidagi tirnalgan, shilingan, qontalash joylarni aniqlash bilan bog'liq bo'lgan, shuningdek ushbu Kodeks 142-moddasining [ikkinchi bandida](#) nazarda tutilgan guvohlantirish surishtiruvchi, tergovchi yoki sudning topshirig'iga binoan shifokor yoxud boshqa mutaxassis tibbiy xodim tomonidan o'tkaziladi.

147-modda. Guvohlantirish bayonnomasi

Guvohlantirish o'tkazilganligi haqida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq surishtiruvchi yoki tergovchi bayonnoma tuzadi, sud esa guvohlantirish jarayoni va natijalarini sud majlisi bayonnomasida qayd etadi. Bayonnomada guvohlantirish o'tkazgan shaxsning hamma harakatlari va guvohlantirish davomida aniqlangan barcha izlar, xususiyatlar va belgilar qayd etilgan bo'lishi lozim.

Guvohlantirish shifokor yoki boshqa mutaxassis tomonidan o'tkazilgan bo'lsa, u bayonnoma tuzadi va imzolaydi, guvohlantirilgan shaxs va xolislar ham imzolaganidan so'ng bayonnomani tegishincha surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga taqdim etadi.

18-bob. MURDANI EKSGUMATSIYA QILISH

148-modda. Murdani eks gumatsiya qilish asoslari va tartibi

Ko'zdan kechirish, tanib olish, tekshirish yoki ekspertizaga namunalar olish uchun murdani qabrdan chiqarib olish zarur bo'lgan taqdirda prokuror, tergovchi yoki surishtiruvchi murdani eks gumatsiya qilish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida mazkur tergov harakatini o'tkazish asoslarini bayon etgan holda qaror chiqaradi. Qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

Tergovchining yoki surishtiruvchining murdani eks gumatsiya qilish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

Prokuror murdani eks gumatsiya qilish to'g'risidagi iltimosnomaning asoslilikini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, murdani eks gumatsiya qilish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

Sud murdani eks gumatsiya qilishni surishtiruv organlariga yoki tergovchiga topshiradi, bu haqda ajrim chiqaradi.

(148-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

148¹-modda. Murdani eks gumatsiya qilish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish

Murdani eks gumatsiya qilish to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining tergov sudyasi tomonidan, mazkur sudning sudyasi bo'lmagan yoxud murdani eks gumatsiya qilish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda esa Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning tergov sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(148¹-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Murdani eks gumatsiya qilish to'g'risidagi iltimosnoma materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmay yopiq sud majlisida ko'rib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, tergovchi, surishtiruvchi, qonuniy vakil yoki murdasi eks gumatsiya qilinishi lozim bo'lgan vafot etgan shaxsning yaqin qarindoshlaridan biri, zarur hollarda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, shuningdek, agar ishda ishtirok etayotgan bo'lsa, himoyachi va qonuniy vakil ishtirok etadi.

Sud majlisining o'tkazilish joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning sud majlisiga kelmaganligi murdani eks gumatsiya qilish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Murdani eks gumatsiya qilish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, u mazkur tergov harakatini o'tkazish zaruratini asoslab beradi, so'ngra taqdim qilingan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

(148¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

148²-modda. Sud ajrimi

Sudya murdani eksqumatsiya qilish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, murdani eksqumatsiya qilish to'g'risida yoki murdani eksqumatsiya qilishni rad etish haqida ajrim chiqaradi.

Sudyaning murdani eksqumatsiya qilishni rad etish to'g'risidagi ajrimi asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Sudyaning murdani eksqumatsiya qilish to'g'risidagi ajrimi o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi. Sudyaning ajrimi prokurorga ijro uchun, gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, himoyachiga esa ma'lumot uchun yuboriladi.

Sudyaning murdani eksqumatsiya qilish to'g'risidagi yoki murdani eksqumatsiya qilishni rad etish haqidagi ajrimi ustidan u chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida apellyatsiya tartibida shikoyat berilishi, protest bildirilishi mumkin. Apellyatsiya shikoyati, protesti ajrimni chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud yigirma to'rt soat ichida ularni materiallar bilan birga apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi ushbu materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay yakka tartibda ko'rib chiqishi kerak.

(148²-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Apellyatsiya shikoyati yoki protesti berilishi sudning murdani eksqumatsiya qilish to'g'risidagi ajrimi ijrosini to'xtatib turadi.

Apellyatsiya instansiyasi sudi apellyatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirmay qoldirishga; sudyaning ajrimini bekor qilishga va murdani eksqumatsiya qilishga ruxsat berishga yoki murdani eksqumatsiya qilishni rad etishga haqli.

Murdani eksqumatsiya qilish rad etilgan taqdirda, aynan o'sha murdaga nisbatan mazkur masala bo'yicha takroran sudga murojaat qilishga murdani eksqumatsiya qilishni taqozo etadigan yangi holatlar yuzaga kelganda yo'l qo'yiladi.

(148²-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

149-modda. Murdani eksqumatsiya qilish tartibi

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud murdani eksqumatsiya qilishni sog'liqni saqlash organlari bilan kelishgan holda va murda ko'milgan joy vakilining ishtirokida amalga oshiradi. Eksqumatsiya surishtiruv yoki dastlabki tergov vaqtida amalga oshirilayotgan bo'lsa, xolislarning ishtirok etishi shart. Sud eksqumatsiyani taraflar ishtirokida amalga oshiradi.

Murdani eksqumatsiya qilishda sud tibbiyoti sohasidagi mutaxassis shifokor, zarur bo'lsa, boshqa mutaxassislar ham qatnashadilar. Agar ekspertiza tayinlangan bo'lsa, eksqumatsiya o'tkazishda sud tibbiyoti ekspertining ishtirok etishi shart.

Zarur hollarda, eksqumatsiyani o'tkazishga gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, shuningdek murdani tanib olishi mumkin bo'lgan shaxslar jalb qilinishi mumkin.

150-modda. Murdani eksqumatsiya qilish bilan bog'liq protsessual harakatlar

Eksqumatsiya ekspertiza qilish maqsadida o'tkazilayotgan bo'lsa, ekspertiza o'tkazish haqida qaror yoki ajrim chiqarilishi lozim. Bunda murda ekspertiza muassasasiga jo'natiladi yoki ekspertiza murda ko'milgan joyning o'zida o'tkaziladi.

Murdani ko'zdan kechirish, tanib olish va ekspert tekshiruvi uchun namunalar olish ushbu Kodeksning 125, 126, 131, 138, 188 — 191, 193 va 197-moddalarida nazarda tutilgan qoidalar asosida amalga oshiriladi.

151-modda. Murdani eksqumatsiya qilish bayonnomasi

Murdani eksqumatsiya qilish to'g'risida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq surishtiruvchi yoki tergovchi bayonnoma tuzadi, sud esa eksqumatsiya jarayoni va natijalarini sud majlisining bayonnomasida qayd etadi. Bayonnomaga qabr, tobut va murdaning fotosuratlarini, kinotasvir va videoyozuvlari ilova qilinishi mumkin.

Murda eks gumatsiya qilinganidan so'ng ko'zdan kechirish, tanib olish yoki ekspert tekshiruv uchun namunalar olish amalga oshirilgan bo'lsa, mazkur tergov harakatlari to'g'risida bayonnoma tuziladi.

152-modda. Murdani eks gumatsiyadan so'ng ko'mish

Eks gumatsiyadan va boshqa protsessual harakatlardan so'ng murdani ko'mish murdani eks gumatsiya qilish to'g'risida qaror yoki ajrim chiqargan shaxsning ishtirokida amalga oshiriladi. Murda ko'milganligi to'g'risida bayonnoma tuziladi.

19-bob. EKSPERIMENT

153-modda. Eksperiment o'tkazish uchun asoslar

Surishtiruvchi, tergovchi va sud guvohlar, jabrlanuvchilar, gumon qilinuvchilar, ayblanuvchilar, sudlanuvchilarning ko'rsatuvlarini, boshqa dalillarni, shuningdek ish yuzasidan qilingan tasmol, tekshirilayotgan hodisaga oid muayyan harakatlar, sharoit va holatlarni tiklash hamda zaruriy tajribalar o'tkazish orqali tekshirishga haqlidir.

Eksperiment biror hodisani idrok qilish, muayyan harakatlarni bajarish, biror hodisaning sodir bo'lish imkoniyatini tekshirish, shuningdek hodisaning yuz berish va izlarning qolish yo'sinlarini aniqlash uchun o'tkaziladi.

154-modda. Eksperiment o'tkazish to'g'risidagi qaror yoki ajrim

Eksperiment o'tkazish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Eksperiment natijasida fuqarolar, korxonalar, muassasalar va tashkilotlarga mulkiy zarar yetkazilishi, ishlab chiqarish tartibotining, transport vositalari harakati jadvalining buzilishi va boshqa noxush oqibatlarining kelib chiqishi ehtimol bo'lsa, surishtiruvchining, tergovchining bunday eksperiment o'tkazish to'g'risidagi qaroriga prokuror sanksiya berishi lozim.

Eksperiment jamoat tartibi yoki axloq normalarining buzilishiga olib keladigan bo'lsa, uni o'tkazishga yo'l qo'yilmaydi.

Ekspert tomonidan o'tkaziladigan eksperiment sud ekspertizasining tarkibiy qismi hisoblanadi.

155-modda. Eksperimentni o'tkazish tartibi

Surishtiruvchi yoki tergovchi eksperimentni xolislar, sud esa taraflar ishtirokida o'tkazadi.

Eksperiment o'tkazishga mutaxassis va ekspert, shuningdek tajriba harakatlarini olib boruvchi shaxslar jalb qilinishi mumkin. Murakkab eksperimentlar kamida ikki nafar xolis va bir necha mutaxassis ishtirokida o'tkazilishi mumkin. Eksperiment o'tkazishga, shuningdek ko'rsatuvlari tekshirilishi lozim bo'lgan shaxslar ham jalb qilinishi lozim. Bunda guvohlar va jabrlanuvchilar ko'rsatuv berishdan bo'yin tovlaganlik va bila turib yolg'on ko'rsatuv berganlik uchun javobgarlik to'g'risida ogohlantirilishi lozim. Eksperiment ishtirokchilariga uning maqsadi va o'tkazilish tartibi tushuntiriladi.

Tajriba harakatlarini o'tkazishdan oldin o'rganilayotgan hodisa sharoitlari tekshirilayotgan ko'rsatuv yoki tasmollarga to'la muvofiq holda tiklangan bo'lishi lozim. Buning uchun gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi, guvohlarning har biriga alohida-alohida o'zi qatnashgan yoki shohid bo'lgan hodisaning sharoit va holatlarini tiklash taklif qilinishi mumkin. Shundan keyin surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tegishli tajriba harakatlarini o'tkazadi, shu maqsadda o'lchash, fotosuratga tushirish, kinotasvirga olish, ovoz yozish, videoyozuv, reja, sxema va chizmalar tuzish, eksperimental qoliplar va izlarning nusxalarini tayyorlash mumkin.

Eksperiment o'tkazish sharoiti tiklanayotgan harakat yoki hodisalar yuz bergan sharoitga iloji boricha o'xshash bo'lishi lozim. Tajribalar imkon boricha bir necha marta o'tkaziladi. Tajribalarning sharoitlari o'zgartirilishi mumkin.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi, guvoh, mutaxassis va ekspertga eksperiment yuzasidan savol berilishi mumkin. Sudning ijozati bilan eksperimentda ishtirok etayotgan shaxslarga taraflar ham savol berishi mumkin. Taraflar va eksperimentda ishtirok etayotgan boshqa shaxslar surishtiruvchining, tergovchining va sudning e'tiborini, ularning fikricha ish holatini

aniqlashga yordam berishi mumkin bo'lgan barcha holatlarga qaratishga, eksperiment sharoitiga aniqlik kiritishni va tajriba harakatlarini takrorlashni talab qilishga haqlidir. Ko'rsatuvi tekshirilayotgan shaxs eksperiment munosabati bilan o'zining qo'shimcha so'roq qilinishini talab qilishi mumkin.

156-modda. Eksperiment bayonnomasi

Eksperiment o'tkazilganligi haqida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq surishtiruvchi, tergovchi bayonnoma tuzadi, sud esa eksperimentning borishi va natijalarini sud majlisi bayonnomasida aks ettiradi. Bundan tashqari, bayonnomada: eksperiment qanday maqsadda, qachon, qayerda va qanday sharoitda o'tkazilganligi; hodisaning sharoitini va holatini tiklash aynan nimalarda o'z aksini topganligi; qanday tajriba harakatlari qay tartibda, kim tomonidan va necha marta o'tkazilganligi; qanday natijalar olinganligi ko'rsatilgan bo'lishi lozim.

20-bob. OLIB QO'YISH VA TINTUV

157-modda. Olib qo'yish uchun asoslar

Jinoyat ishi uchun ahamiyatga molik narsalarning, hujjatlarning va elektron ma'lumotlarning aynan kimda va qayerda ekanligi ma'lum bo'lib, ularni qidirishning hojati bo'lmasa, surishtiruvchi, tergovchi va sud ularni olib qo'yishga haqlidir.

(157-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

158-modda. Tintuv o'tkazish uchun asoslar

Surishtiruvchi va tergovchi biror turar joy, xizmat, ishlab chiqarish binosida yoki o'zga joyda yoxud biror shaxsda ish uchun ahamiyatli bo'lgan narsalar yoki hujjatlar yoxud elektron ma'lumotlar bor deb o'ylash uchun yetarli ma'lumotga ega bo'lgan taqdirda tintuv o'tkazishga haqlidir.

(158-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Tintuv qidirilayotgan shaxsni, shuningdek murdani topish uchun ham o'tkazilishi mumkin.

158¹-modda. Tintuv o'tkazish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish

Tintuv o'tkazish uchun asoslar mavjud bo'lgan taqdirda prokuror, tergovchi yoki surishtiruvchi tintuv o'tkazish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida uni o'tkazish uchun asoslarni bayon etgan holda qaror chiqaradi.

Tintuv o'tkazish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

Tergovchining yoki surishtiruvchining tintuv o'tkazish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

Prokuror tintuv o'tkazish to'g'risidagi iltimosnomaning asoslilikini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, tintuv o'tkazish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

Kechiktirib bo'lmaydigan hollarda tintuv tergovchining yoki surishtiruvchining qaroriga asosan sudning roziligisiz o'tkazilishi mumkin, biroq keyinchalik sud va prokuror o'tkazilgan tintuv haqida yigirma to'rt soat ichida xabardor qilinadi. Xabarnomada kechiktirib bo'lmaydigan holatlar aniq ko'rsatilishi kerak. Tintuv o'tkazish haqidagi qarorning qonuniyligini tekshirish uchun mazkur xabarnomaga tergovchining yoki surishtiruvchining tintuv o'tkazish haqidagi qarorining, tintuv bayonnomasining va zarur materiallarning ko'chirma nusxalari ilova qilinadi. Mazkur xabarnomani va unga ilova qilingan materiallarni olgach, sudya o'tkazilgan tintuvning qonuniyligini qirq sakkiz soat ichida ushbu Kodeksning 158² va 158³-moddalari tartibida tekshiradi hamda uning qonuniyligi yoki qonunga xilofligi to'g'risida ajrim chiqaradi. Agar sudya o'tkazilgan tintuvni qonunga xilof deb topsa, tintuv o'tkazish chog'ida olingan barcha dalillar ushbu Kodeksning 95¹-moddasiga muvofiq nomaqbul deb topiladi.

158²-modda. Tintuv o'tkazish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish

Tintuv o'tkazish to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining tergov sudyasi tomonidan, mazkur sudning sudyasi bo'lmagan yoxud tintuv o'tkazish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda esa Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning tergov sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

Tintuv o'tkazish to'g'risidagi iltimosnoma materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran sakkiz soatdan kechiktirmay yopiq sud majlisida ko'rib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, zarur bo'lgan taqdirda tergovchi, surishtiruvchi ishtirok etadi.

Tintuv o'tkazish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, u mazkur tergov harakatini o'tkazish zaruratini asoslab beradi, keyin taqdim etilgan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

158³-modda. Sud ajrimi

Sudya tintuv o'tkazish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, tintuv o'tkazish to'g'risida yoki tintuv o'tkazishni rad etish haqida ajrim chiqaradi. Sudyaning tintuv o'tkazishni rad etish to'g'risidagi ajrimi asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Sudyaning tintuv o'tkazish to'g'risidagi ajrimi o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi. Sud tintuv o'tkazishni prokurorga, surishtiruvchiga yoki tergovchiga topshiradi.

Sudyaning tintuv o'tkazish to'g'risidagi yoki tintuv o'tkazishni rad etish haqidagi ajrimi ustidan o'ziga nisbatan tintuv o'tkazilgan shaxs ajrim ijro etilgan kundan e'tiboran yigirma to'rt soat ichida apellyatsiya tartibida shikoyat berishi, prokuror ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran shu muddat ichida apellyatsiya tartibida protest bildirishi mumkin. Apellyatsiya shikoyati (protesti) ajrimni chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud yigirma to'rt soat ichida ularni materiallar bilan birga apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi mazkur materiallarni shikoyat (protest) bilan birga kelib tushgan paytdan e'tiboran yigirma to'rt soatdan kechiktirmay yakka tartibda ko'rib chiqishi kerak.

Apellyatsiya shikoyati (protesti) berilishi sudning tintuv o'tkazish to'g'risidagi ajrimi ijrosini to'xtatib turmaydi.

Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi apellyatsiya shikoyatini (protestini) ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni (protestni) esa qanoatlantirmay qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilishga va tintuv o'tkazishga rozilik berishga yoki tintuv o'tkazishni rad etishga haqli.

Tintuv o'tkazish rad etilgan taqdirda, mazkur masala bo'yicha takroran sudga murojaat qilishga tintuv o'tkazishni taqozo etadigan yangi holatlar yuzaga kelganda yo'l qo'yiladi.

(158¹ — 158³-moddalar O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

159-modda. Olib qo'yishni o'tkazish to'g'risidagi qaror yoki ajrim

Olib qo'yish surishtiruvchining yoki tergovchining qarori yoxud sudning ajrimiga ko'ra o'tkaziladi, bunda ular olib qo'yishni o'tkazishni surishtiruv organiga yoki tergovchiga topshirishga haqli.

Olib qo'yishni o'tkazish to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda bu harakat qayerda va kimnikida bajarilishi zarurligi, qaysi narsalar yoki hujjatlar yoxud elektron ma'lumotlar olib qo'yilishi lozimligi ko'rsatilgan bo'lishi kerak.

(159-modda O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

160-modda. Olib qo'yish yoki tintuv o'tkazish vaqtida hozir bo'ladigan shaxslar

Olib qo'yish yoki tintuv o'tkazishda xolislar, zarurat bo'lgan taqdirda mutaxassis va tarjimon ham ishtirok etadilar.

Olib qo'yish yoki tintuv o'tkazish jarayonida bu harakatlar uyida o'tkazilayotgan shaxsning o'zi yoki hech bo'lmaganda uning voyaga yetgan oila a'zolaridan birining ishtirok etishi ta'minlanishi lozim. Basharti ularning ishtirok etishini ta'minlashga imkon bo'lmasa, tegishli hokimlik yoki fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organining vakili taklif qilinadi.

Korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, harbiy qismlar joylashgan binolarda olib qo'yish yoki tintuv ularning vakillari ishtirokida o'tkaziladi.

Tintuv qilinayotganlarga, xolislarga, mutaxassislarga, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, harbiy qismlarning vakillariga tintuv yoki olib qo'yish o'tkazilishidan avval ularning surishtiruvchi yoki tergovchining barcha harakatlari chog'ida hozir bo'lish hamda ana shu harakatlar xususida arz qilish huquqlari tushuntirilishi kerak. Bunday arz bayonnomaga kiritilishi shart.

161-modda. Olib qo'yish va tintuv o'tkazish tartibi

(161-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Surishtiruvchi yoki tergovchi olib qo'yish yoki tintuv o'tkazish haqidagi qarorga yoki ajrimga asosan ish uchun ahamiyatli bo'lgan narsalarni, hujjatlarni va elektron ma'lumotlarni qidirib topish maqsadida turar joyga yoki boshqa binoga kirishga haqlidir.

(161-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Surishtiruvchi, tergovchi olib qo'yish yoki tintuv o'tkazishga kirishishdan oldin olib qo'yish yoki tintuv o'tkazilayotgan shaxsni qaror yoki ajrim bilan tanishtirib imzo qo'ydirishi shart.

Surishtiruvchi, tergovchi olib qo'yish yoki tintuv o'tkazilayotgan binoda yoki o'zga joyda turgan shaxslarning olib qo'yish yoki tintuv tamom bo'lgunga qadar shu bino yoki joydan chiqib ketishini, shuningdek ularning bir-birlari bilan yoki boshqa shaxslar bilan gaplashishini taqiqlab qo'yishga haqlidir.

Surishtiruvchi, tergovchi olib qo'yish chog'ida qaror yoki ajrim bilan tanishtirganidan keyin olinishi lozim bo'lgan narsalarni, hujjatlarni va elektron ma'lumotlarni ixtiyoriy ravishda berishni taklif qiladi, taklif rad etilgan taqdirda majburiy ravishda oladi. Agar bu narsalar, hujjatlar va elektron ma'lumotlar olib qo'yishni amalga oshirish to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda ko'rsatilgan joydan topilmasa, u holda tintuv o'tkaziladi.

(161-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Surishtiruvchi, tergovchi tintuv o'tkazishga kirishayotganida qarorni yoki ajrimni taqdim etganidan keyin olib qo'yilishi kerak bo'lgan narsalarni, hujjatlarni yoki elektron ma'lumotlarni berishni taklif etadi. Agar ular ixtiyoriy ravishda berilsa, olib qo'yish bayonnomasi tuziladi. Agar qidirilayotgan narsalar, hujjatlar yoki elektron ma'lumotlar berilmasa yoxud to'liq holda berilmasa, tintuv o'tkaziladi. Tintuv chog'ida tintuv o'tkazish to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda ko'rsatilgan narsalar yoki hujjatlar yoxud elektron ma'lumotlar qidiriladi va olinadi. Ish uchun ahamiyatga ega bo'lgan boshqa narsalar, hujjatlar yoki elektron ma'lumotlar, xuddi shuningdek saqlanishi taqiqlangan ashyolar topilgan taqdirda, ular ham olib qo'yilishi lozim. Surishtiruvchini, tergovchini bu narsalarni yoki hujjatlarni yoxud elektron ma'lumotlarni olib qo'yishga undagan asoslar tintuv o'tkazilganligi haqidagi bayonnomada aks ettiriladi.

(161-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Olinayotgan narsalarning, hujjatlarning va elektron ma'lumotlarning hammasi xolislarga, olib qo'yish yoki tintuv o'tkazishda hozir bo'lgan boshqa shaxslarga ko'rsatiladi, bayonnomada to'liq aks ettiriladi, zarurat bo'lgan taqdirda o'ralib, muhrlanadi. O'rovni ochishga va muhrni olib tashlashga keyingi ish yuritish davomida faqat xolislari ishtirokida yo'l qo'yiladi.

(161-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Olib qo'yish yoki tintuv o'tkazish vaqtida yopiq binolarni yoki buyumlar saqlanadigan joyni uning egasi o'z ixtiyori bilan ochib berishdan bosh tortsa, surishtiruvchining, tergovchining o'zi

ularni ochishga haqlidir. Bunda zarurat bo'lmaganda qulflar, eshiklar va boshqa narsalarning shikastlantirilishiga yo'l qo'yilmasligi hamda uydagi saranjomlik buzilmasligi lozim.

Shaxsiy elektron ma'lumotlarni olib qo'yish va tintuv qilish qonunga hamda sudning qaroriga asosan amalga oshiriladi.

(161-modda O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuniga asosan to'qqizinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

162-modda. Shaxsiy tintuv va olib qo'yish

Ushbu Kodeksning 157 va 158-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda surishtiruvchi yoki tergovchi shaxsning kiyimlari, uning yonidagi buyumlari ichidan yoki badanidan topilgan, ish uchun ahamiyatga molik narsalarni, hujjatlarni hamda elektron ma'lumotlar mavjud bo'lgan elektron jismlarni olib qo'yishi mumkin.

(162-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi faqat ushbu Kodeksning 224-moddasiga asosan shaxsni ushlagan taqdirda, unda qurol borligi yoki u jinoyat sodir etganligini fosh qiluvchi dalillardan qutulish niyatida ekanligini taxmin qilishga yetarli asoslar mavjud bo'lsa, uni shaxsiy tintuv qilishni va olib qo'yishni amalga oshirishga ham haqlidir. Bunda shaxsiy tintuv va olib qo'yish bayonnomasi ushbu Kodeksning 163-moddasi talablariga rioya qilgan holda tuziladi.

(162-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Shaxsiy tintuv va olib qo'yish ushbu Kodeksning 157, 158, 159, 160 va 161-moddalarida ko'rsatilgan qoidalar asosida o'tkaziladi. Ammo shaxsiy tintuv va olib qo'yish quyidagi hollarda alohida qaror yoki ajrim chiqarilmasdan o'tkazilishi mumkin:

(162-modda uchinchi qismining birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

1) gumon qilinuvchini ushlash chog'ida ushlanuvchining yonida qurol borligiga yoxud jinoyat sodir etganligini fosh qiladigan dalillardan qutulmoqchi ekanligiga yetarli asoslar bo'lganda (ushbu Kodeksning 224-moddasi);

(162-modda uchinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

2) gumon qilinuvchi ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga olib kelinib, uni ushlash haqida ushbu Kodeksning 225-moddasiga asosan bayonnoma tuzilganda;

(162-modda uchinchi qismining 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

3) ayblanuvchiga nisbatan qamoqda saqlash tarzidagi ehtiyot chorasi qo'llanilayotganida, basharti uning yonida qurol, shuningdek saqlanishi man etilgan buyumlar yoxud ish uchun ahamiyatga molik narsalar, hujjatlar va elektron ma'lumotlar bo'lishi mumkin deb o'ylashga yetarli asoslar bo'lganida;

(162-modda uchinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

4) olib qo'yish yoki tintuv o'tkazilayotgan binoda yoki boshqa joyda turgan shaxs olib qo'yish va tintuv o'tkazish haqidagi qarorga yoki ajrimga ko'ra olinishi zarur bo'lgan narsalarni yoki hujjatlarni yoxud elektron ma'lumotlar mavjud bo'lgan elektron jismlarni o'z yonida yashirincha saqlamoqda deb o'ylash uchun yetarli asoslar bo'lganida.

(162-modda uchinchi qismining 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Shaxsiy tintuv hamda narsa va hujjatlarni olib qo'yish tintilayotgan shaxs bilan bir jinsdagi mutaxassis hamda xolislari ishtirokida o'tkazilishi mumkin.

(162-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

163-modda. Olib qo'yish yoki tintuv bayonnomasi

Surishtiruvchi, tergovchi olib qo'yish yoki tintuv o'tkazilgani to'g'risida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan talablarga rioya qilgan holda bayonnoma tuzadi. Sud tomonidan o'tkazilgan narsalarni, hujjatlarni va elektron ma'lumotlarni olib qo'yish natijalari sud majlisi bayonnomasida aks ettiriladi.

(163-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Bayonnomada narsalarning, hujjatlarning va elektron ma'lumotlar mavjud bo'lgan elektron jismlarning aynan qayerda va qanday sharoitda topilganligi, ixtiyoriy ravishda berilganligi yoki majburiy ravishda olinganligi ko'rsatilishi kerak. Barcha olingan narsalar, hujjatlar va elektron ma'lumotlar mavjud bo'lgan elektron jismlar bayonnomada birma-bir qayd qilinib, ularning miqdori, o'lchovi, og'irligi, har qaysisining o'ziga xos belgilari ko'rsatilishi, zarurat bo'lgan taqdirda o'ralishi va muhrlanishi kerak.

(163-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Olib qo'yish yoki tintuv vaqtida izlanayotgan narsalarni yoki hujjatlarni yoxud elektron ma'lumotlarni yo'q qilishga yoki yashirishga urinish hollari sodir bo'lgan taqdirda, bu hol surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan ko'rilgan choralar ham ko'rsatilib bayonnomada aks ettirilishi lozim.

(163-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

164-modda. Olib qo'yish yoki tintuv to'g'risidagi qaror va bayonnomaning nusxasini topshirish shartligi

Olib qo'yish yoki tintuv to'g'risidagi qaror va bayonnomaning nusxasi yo sud majlisining olib qo'yishni o'tkazish to'g'risidagi bayonnomasidan ko'chirma tintilgan shaxsga yoki uning voyaga yetgan oila a'zolariga, ular bo'lmagan taqdirda esa, tegishli hokimlik yoxud fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi vakiliga topshirilib, tilxat olinadi. Zarur hollarda mazkur shaxslarga olib qo'yilayotgan hujjatlarning nusxalari beriladi.

165-modda. Diplomatiya vakolatxonalarining binolaridan va diplomatiya vakillaridan olib qo'yish yoki ularda tintuv o'tkazish

Olib qo'yish yoki tintuv diplomatiya vakolatxonasi hududida o'tkazilayotganda diplomatiya vakolatxonalari va ularning diplomatiya daxlsizligiga ega bo'lgan xodimlari, shuningdek ularning oila a'zolari egallab turgan binolarda faqat diplomatiya vakolatxonasi boshlig'ining iltimosiga ko'ra yoki uning roziligi bilan o'tkazilishi mumkin, diplomatiya vakolatxonasi xodimlarining yoki ularning voyaga yetgan oila a'zolarining istiqomat joylarida yoxud ular egallab turgan boshqa binolarda olib qo'yish va tintuv ularning iltimoslariga ko'ra yoki roziliklari bilan o'tkazilishi mumkin. Ko'rsatilgan imtiyozlar O'zbekiston Respublikasida akkreditatsiya qilinmagan bo'lsa-da diplomatiya daxlsizligiga ega bo'lgan ajnabiy vakillarga va ularning oila a'zolariga ham beriladi.

Diplomatiya daxlsizligiga ega bo'lgan shaxsga va uning oila a'zolariga nisbatan shaxsiy tintuv yoki olib qo'yish ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan talablarga rioya qilgan holda o'tkazilishi mumkin.

Diplomatiya vakili yoki uning oila a'zolarining olib qo'yishga yoki tintuv o'tkazishga roziligi O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi orqali so'raladi.

Diplomatiya vakolatxonalari va diplomatiya daxlsizligidan foydalanadigan vakillar, shuningdek ularning oila a'zolari joylashgan binolarda tintuv yoki olib qo'yish o'tkazish chog'ida prokuror va O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligining vakili hozir bo'lishi shart.

166-modda. Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlab qo'yish

Gumon qiluvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining boshqa shaxslarga yuborgan yoxud boshqa shaxslarning gumon qiluvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga yuborgan pochta-telegraf jo'natmalarida sodir etilgan jinoyatga doir ma'lumotlar yoki ish uchun ahamiyatga molik hujjatlar, buyumlar bor deb gumon qilish uchun yetarlicha asoslar mavjud bo'lganda, prokuror, tergovchi yoki surishtiruvchi mazkur shaxslarning barcha pochta-telegraf jo'natmalarini yoki ularning ayrimlarini xatlash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida mazkur tergov harakatini o'tkazish asoslarini bayon etgan holda qaror chiqaradi.

Xatlab qo'yilishi mumkin bo'lgan pochta-telegraf jo'natmalari jumlasiga barcha turdagi xatlar, telegrammalar, radiogrammalar, banderollar, posilkalar, pochta konteynerlari kiradi.

Prokurorning, tergovchining yoki surishtiruvchining pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorida: xat-xabarlari ushlab turilishi lozim bo'lgan shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi; bu shaxsning doimiy yashash joyi manzili; xatlanayotgan pochta-telegraf jo'natmalarining turlari; xatlash chorasining muddati; jo'natmalarni ushlab turish va bu haqda prokurorga, tergovchiga yoki surishtiruvchiga ma'lum qilish majburiyati yuklatilgan aloqa muassasasining nomi ko'rsatiladi. Qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

Tergovchining yoki surishtiruvchining pochta-telegraf jo'natmalarini xatlab qo'yish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

Prokuror pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomaning asosligini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

Gumon qiluvchining, ayblanuvchining boshqa shaxslarga yoki boshqa shaxslarning gumon qiluvchiga, ayblanuvchiga yuborgan pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi masala ushbu bobda belgilangan tartibda, sudlanuvchining boshqa shaxslarga yoki boshqa shaxslarning sudlanuvchiga yuborgan pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash esa ushbu Kodeksning 423, 438-moddalarida nazarda tutilgan tartibda sud tomonidan hal etiladi.

(166-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

166¹-modda. Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish

Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining tergov sudyasi tomonidan, mazkur sudning sudyasi bo'lmagan yoxud pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda esa Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning tergov sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(166¹-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnoma materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmay yopiq sud majlisida ko'rib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, zarurat bo'lgan hollarda tergovchi, surishtiruvchi, gumon qiluvchi, ayblanuvchi, shuningdek, agar ishda qatnashayotgan bo'lsa, himoyachi va qonuniy vakil ham ishtirok etadi.

Sud majlisining o'tkazilish joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning sud majlisiga kelmaganligi pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, u mazkur tergov harakatini o'tkazish zaruratini asoslab beradi, so'ngra taqdim qilingan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

(166¹-moddal O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

166²-modda. Sud ajrimi

Sudya pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risida yoki pochta-telegraf jo'natmalarini xatlashni rad etish haqida ajrim chiqaradi.

Sudyaning pochta-telegraf jo'natmalarini xatlashni rad etish haqidagi ajrimi asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan sud ajrimi o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi. Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi ajrim tegishli aloqa muassasasining boshlig'iga yuboriladi va uni bajarish mazkur boshliq uchun majburiydir. Bu ajrimni bajarmaganlik yoki uning mazmunini oshkor etganlik qonunda belgilangan javobgarlikka sabab bo'ladi.

Aloqa muassasasining boshlig'i sud ajrimida ko'rsatilgan xat-xabarlar va boshqa jo'natmalarni ushlab turadi hamda bu haqda prokurorga, tergovchiga, surishtiruvchiga yoki sudga darhol ma'lum qiladi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan sud ajrimi ustidan mazkur ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, uning himoyachisi va qonuniy vakili tomonidan apellyatsiya tartibida shikoyat berilishi yoxud prokuror tomonidan protest bildirilishi mumkin. Apellyatsiya shikoyati, protest ajrimni chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud ularni qirq sakkiz soat ichida materiallar bilan birga apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Shikoyat yoki protest berilishi sudning pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi ajrimi ijrosini to'xtatib turmaydi. Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi ushbu materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay yakka tartibda ko'rib chiqishi kerak.

(166²-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Apellyatsiya instansiyasi sudi apellyatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirmay qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilishga va pochta-telegraf jo'natmalarini xatlab qo'yishga yoki pochta-telegraf jo'natmalarini xatlashni rad etishga haqli.

Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash rad etilgan taqdirda, aynan o'sha gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga nisbatan mazkur masala bo'yicha takroran sudga murojaat qilishga pochta-telegraf jo'natmalarini xatlashni taqozo etadigan yangi holatlar yuzaga kelganda yo'l qo'yiladi.

(166²-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

167-modda. Pochta-telegraf jo'natmalarini ko'zdan kechirish va olib qo'yish

Surishtiruvchi yoki tergovchi aloqa muassasasiga borib, ushlab turilgan pochta-telegraf jo'natmalarini xolislar ishtirokida, zarurat bo'lganda esa tegishli mutaxassis ishtirokida ochadi va ko'zdan kechiradi. Ish uchun ahamiyatga ega bo'lgan ma'lumotlar, narsalar, hujjatlar, elektron ma'lumotlar topilgan taqdirda, surishtiruvchi, tergovchi tegishli pochta-telegraf jo'natmalarini olib qo'yadi yoxud ularidan nusxa ko'chirish bilan chegaralanadi. Ko'zdan kechirilgan jo'natmalarda ish uchun ahamiyatga ega bo'lgan ma'lumotlar, narsalar, hujjatlar, elektron ma'lumotlar mavjud bo'lmagan taqdirda, surishtiruvchi, tergovchi ko'zdan kechirilgan xat-xabarni egasiga yetkazish to'g'risida yoki uni o'zi belgilagan muddatgacha ushlab turish haqida ko'rsatma beradi.

(167-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Ushlangan jo'natmalar ko'zdan kechirilgan har bir holda bayonnoma tuzilib, unda qaysi pochta-telegraf jo'natmalari ko'zdan kechirilganligi, nimalar olinganligi va nimalar egalariga yuborilishi, nimalar esa vaqtincha ushlab qolinishi kerakligi, qaysi jo'natmalardan nusxalar olinganligi ko'rsatilishi lozim. Bayonnoma ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan talablarga rioya etilgan holda tuziladi.

168-modda. Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlab qo'yishni bekor qilish

Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash qaror chiqargan sudni albatta xabardor etgan holda, surishtiruvchi, tergovchi tomonidan prokurorning roziligi bilan yoki bu chorani qo'llashga zarurat qolmasa, sud tomonidan bekor qilinadi. Surishtiruv yoki dastlabki tergov bosqichida ish tugatilganda, birinchi instansiya sudida esa, ishni tugatish haqida ajrim chiqarilganda yoxud hukm qonuniy kuchga kirgach, xatlab qo'yish chorasi bekor qilinishi lozim.

(168-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash chorasining bekor qilinganligi aynan bir shaxsga nisbatan pochta-telegraf jo'natmalarini xatlab qo'yish to'g'risidagi iltimosnoma bilan sudga takroran murojaat etishga monelik qilmaydi.

(168-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

21-bob. TELEFONLAR VA BOSHQA TELEKOMMUNIKATSIYA QURILMALARI ORQALI OLIB BORILADIGAN SO'ZLASHUVLARNI ESHITIB TURISH, ULAR ORQALI UZATILADIGAN AXBOROTNI OLISH

169-modda. Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risidagi iltimosnomani qo'zg'atish

Agar ish bo'yicha to'plangan dalillar ish uchun ahamiyatga molik ma'lumotlar olinishi mumkinligiga yetarli darajada asos bo'la olsa, surishtiruvchi, tergovchi telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida qaror chiqarib, unda ushbu harakatlarni o'tkazish asoslarini bayon etadi.

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

Tergovchining yoki surishtiruvchining telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

Prokuror telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risidagi iltimosnomaning asoslilikini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

Kechiktirib bo'lmaydigan hollarda, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish tergovchining yoki surishtiruvchining qarori asosida sudning rozilgisiz amalga oshirilishi mumkin. Bunda tergovchi yoki surishtiruvchi telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risidagi qarorni sudning rozilgisiz maxsus vakolatli davlat organiga yuborishga haqli bo'lib, keyinchalik sud hamda prokuror telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish amalga oshirilganligi haqida yigirma to'rt soat ichida xabardor qilinadi. Xabarnomada kechiktirib bo'lmaydigan holatlar aniq ko'rsatilishi kerak. Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish haqidagi qarorning qonuniyligini tekshirish uchun mazkur xabarnomaga tergovchining yoki surishtiruvchining telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish haqidagi qarorning, ushbu tergov harakati bayonnomasining va zarur materiallarning ko'chirma nusxalari ilova qilinadi.

Mazkur xabarnomani va unga ilova qilingan materiallarni olgach, sudya amalga oshirilgan telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turishning, ular orqali uzatiladigan axborotni olishning qonuniyligini ushbu Kodeksning 169¹ va 169²-moddalari tartibida qirq sakkiz soat ichida tekshiradi hamda uning qonuniyligi yoki qonunga xilofligi toʻgʻrisida ajrim chiqaradi. Agar sudya telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni qonunga xilof ravishda amalga oshirilgan deb topsa, ularni amalga oshirish davomida olingan barcha dalillar ushbu Kodeksning 95¹-moddasiga muvofiq nomaqbul deb topiladi.

(169-modda Oʻzbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi OʻRQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik maʼlumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

169¹-modda. Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish toʻgʻrisidagi iltimosnomani koʻrib chiqish

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish toʻgʻrisidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari boʻyicha tuman (shahar) sudining tergov sudyasi tomonidan, mazkur sudning sudyasi boʻlmagan yoxud telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish toʻgʻrisidagi iltimosnomani koʻrib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud boʻlgan taqdirda esa Qoraqalpogʻiston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining koʻrsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning tergov sudyasi tomonidan yakka tartibda koʻrib chiqiladi.

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish toʻgʻrisidagi iltimosnoma materiallar kelib tushgan paytdan eʼtiboran sakkiz soatdan kechiktirmay yopiq sud majlisida koʻrib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, tergovchi, surishtiruvchi ishtirok etadi.

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish toʻgʻrisidagi iltimosnomani koʻrib chiqish prokurorning maʼruzasi bilan boshlanadi, u mazkur tergov harakatini oʻtkazish zaruratini asoslab beradi, keyin taqdim etilgan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

169²-modda. Sud ajrimi

Sudya telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish toʻgʻrisidagi iltimosnomani koʻrib chiqib, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish toʻgʻrisida yoki ularni oʻtkazishni rad etish haqida ajrim chiqaradi.

Sudyaning telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirishni rad etish haqidagi ajrimi asoslantirilgan boʻlishi kerak.

Sudyaning telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish toʻgʻrisidagi ajrimi oʻqib eshittirilgan paytdan eʼtiboran kuchga kiradi. Sud telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni prokurorga, surishtiruvchiga yoki tergovchiga topshiradi.

Sudyaning ajrimi ustidan ushbu tergov harakatlari oʻziga nisbatan amalga oshirilgan shaxs ajrim ijro etilgan kundan eʼtiboran yigirma toʻrt soat ichida apellyatsiya tartibida shikoyat berishi, prokuror ajrim chiqarilgan kundan eʼtiboran shu muddat ichida apellyatsiya tartibida protest bildirishi mumkin. Apellyatsiya shikoyati (protesti) ajrimni chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud yigirma toʻrt soat ichida ularni materiallar bilan birga apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart.

Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi ushbu materiallarni shikoyat (protest) bilan birga kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmay yakka tartibda ko'rib chiqishi kerak.

Apellyatsiya shikoyati (protesti) berilishi telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish to'g'risidagi sud ajrimining ijrosini to'xtatib turmaydi.

Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi apellyatsiya shikoyatini (protestini) ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni (protestni) esa qanoatlantirmay qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilishga hamda telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirishga rozilik berishga yoki ularni amalga oshirishni rad etishga haqli.

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish rad etilgan taqdirda, mazkur masala bo'yicha takroran sudga murojaat qilishga telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish taqozo etadigan yangi holatlar yuzaga kelganda yo'l qo'yiladi.

(169¹ va 169²-moddalar O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

170-modda. Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish tartibi

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchining telefonlari va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarini eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish sudning ajrimiga binoan amalga oshiriladi.

Jabrlanuvchiga, guvohga, xuddi shuningdek ularning qarindoshlari va yaqinlariga nisbatan kuch ishlatish, tovlamachilik yoki boshqa qonunga xilof harakatlar sodir etish xavfi mavjud bo'lgan taqdirda, ushbu shaxslarning arizalari bo'yicha yoxud ularning yozma roziligi hamda sudning roziligi bilan ularning telefonlari va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish amalga oshirilishi mumkin.

Kechiktirib bo'lmaydigan hollarda, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish haqida chiqarilgan qaror bir sutka davomida qonuniy kuchga ega bo'ladi.

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risidagi qaror yoki ajrim unda eshitib turiladigan axborotning xususiyati hamda hajmi, shuningdek so'zlashuvlarni eshitib turishni, uzatiladigan axborotni olishni va natijalarini qayd etish shakli belgilanib, maxsus vakolatli davlat organiga ijro etish uchun yuboriladi. Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish olti oydan ortiq davom etishi mumkin emas.

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish chog'ida olingan axborot qayd etilishi (yozilishi) kerak. Qayd etilgan axborot (yoki yozuv) tergov harakati bayonnomasiga qo'shib qo'yilishi lozim.

(170-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

171-modda. Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish bayonnomasi

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni hamda qayd qilishni amalga oshirgan shaxs ishga aloqador axborotning mazmunini bayon etgan holda bayonnoma tuzadi. So'zlashuvlar, xabarlar va ma'lumotlar yozuvi muhrlanadi hamda bayonnomaga qo'shib qo'yiladi.

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan soʻzlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish bayonnomasida abonentning raqami, eshitib turish va qayd qilish vaqti hamda joyi, foydalanilgan texnik vositalarning turi va modeli, bu ishlarni amalga oshirgan shaxslar toʻgʻrisidagi maʼlumotlar, shuningdek ish uchun ahamiyatga ega boʻlishi mumkin boʻlgan boshqa maʼlumotlar ham aks ettiriladi.

(21-bob Oʻzbekiston Respublikasining 2020-yil 30-noyabrdagi OʻRQ-651-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 01.12.2020-y., 03/20/651/1577-son)

22-bob. EKSPERTIZA

172-modda. Ekspertiza tayinlash uchun asoslar

Ish uchun ahamiyatli holatlar toʻgʻrisidagi maʼlumotlarni fan, texnika, sanʼat yoki kasb sohasi boʻyicha bilimi boʻlgan shaxs oʻtkazadigan maxsus tekshirish orqali olish mumkin boʻlganda ekspertiza tayinlanadi. Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudya, mutaxassislar, xolislarning bunday bilimlarga ega boʻlishi ekspertiza tayinlash zaruratidan ozod etmaydi.

(172-moddaning birinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi OʻRQ-442-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ekspert oldiga qoʻyilgan savollar va uning bergan xulosasi ekspertning maxsus bilimlari doirasidan tashqari chiqishi mumkin emas.

Ekspertizani ushbu Kodeksda belgilangan tartibga xilof ravishda oʻtkaziladigan tekshiruv bilan almashtirishga yoʻl qoʻyilmaydi. Idoraviy tekshiruv xulosasi, taftish hujjatlari, mutaxassislar maslahati ekspertiza oʻtkazish zaruratini istisno etmaydi.

173-modda. Ekspertiza tayinlash va oʻtkazishning shartligi

Basharti, ish boʻyicha:

- 1) oʻlimning sababini, yetkazilgan tan jarohatlarining xususiyati va ogʻirlik darajasini;
- 2) jinsiy aloqada boʻlganlikni, homiladorlik holatini va homilani sunʼiy yoʻl bilan tushirish belgilarini;
- 3) gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchining yoshini, agar bu haqda hujjatlar boʻlmasa yoki hujjatlar shubha tugʻdirsa;
- 4) gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchining, ustidan tibbiy yoʻsindagi majburlov choralarini qoʻllashga doir ish yuritilayotgan shaxsning ruhiy va jismoniy ahvolini hamda ularning gʻayrihuquqiy qilmishni sodir etayotgan paytda oʻz harakatlarini idrok etish va idora qilish layoqatini, shuningdek jinoiy javobgarlikning ahamiyatini tushunish, jinoyat protsessida koʻrsatuvlar berish hamda oʻz huquqlari va qonuniy manfaatlarini mustaqil himoya qila olish layoqatini;
- 5) jabrlanuvchining, guvohning ruhiy va jismoniy holatini hamda ular ish uchun ahamiyatli boʻlgan holatlarni idrok qilish, esda saqlash va soʻroq qilganda ifodalab berish layoqatiga ega ekanliklarini, shuningdek jabrlanuvchining jinoyat protsessi chogʻida oʻz huquqlari va qonuniy manfaatlarini mustaqil himoya qila olish layoqatini;
- 6) tanosil va boshqa yuqumli kasalliklarga chalingan, surunkali ichkilikbozlikka va giyohvandlikka duchor boʻlgan shaxslarni davolash zarurligini va imkoniyatlarini;
- 7) giyohvandlik vositalari, psixotrop moddalar yoki ularning analoglari yoxud kuchli taʼsir qiluvchi moddalar mavjudligini, ularning turi va miqdorini;

(173-modda birinchi qismining 7-bandi Oʻzbekiston Respublikasining 2026-yil 11-iyundagi OʻRQ-1151-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik maʼlumotlari milliy bazasi, 12.06.2026-y., 03/26/1151/0589-son)

- 8) pul belgilari, qimmatli qogʻozlar va boshqa hujjatlar qalbakilashtirilganligini;
- 9) portlashlar, halokatlar va boshqa favqulodda hodisalarning texnikaviy sabablarini aniqlash zarur boʻlganda ekspertiza tayinlash va oʻtkazish shart.

Ish uchun ahamiyatga molik boshqa holatlarni aniqlashda ham, agar buning uchun maxsus bilimlarni qoʻllash zarur boʻlsa va bu holatlar isbotlashning boshqa vositalari bilan puxta aniqlanmagan boʻlsa, ekspertiza oʻtkazish shart.

174-modda. Ekspert etib tayinlanadigan shaxslar

Ekspert sifatida davlat sud-ekspertiza muassasasi eksperti, boshqa korxona, muassasa, tashkilot xodimi yoki boshqa jismoniy shaxs ishtirok etishi mumkin.

Belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz yoki muomala layoqati cheklangan deb topilgan shaxslar, shuningdek qasddan sodir etgan jinoyatlari uchun sudlanganlik holati tugallanmagan yoki sudlanganligi olib tashlanmagan shaxslar ekspert sifatida jalb etilishi mumkin emas.

Sud-tibbiyot, sud-psixiatriya, sud-psixologiya, sud-avtotexnika, sud-iqtisodiy, kriminalistika ekspertizalarini faqat davlat sud-ekspertiza muassasalarining mutaxassislari, alohida hollarda esa, boshqa korxona, muassasa, tashkilotlarning mutaxassislari o'tkazadi. Alohida hol ekspertiza tayinlash to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda asoslantirilishi lozim.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi, sudning ekspert etib tayinlangan shaxsni chaqirish va uning ekspertiza o'tkazishi to'g'risidagi talabi ushbu shaxs ishlayotgan korxona, muassasa yoki tashkilot rahbari uchun majburiydir.

(174-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

175-modda. Tekshirish obyektlari

Ashyoviy dalillar, ekspert tekshiruvni uchun namunalar, boshqa moddiy obyektlar, murdalar va ularning qismlari, hujjatlar, axborot tizimlarida, elektron jismlarda va Internet jahon axborot tarmog'i manbalarida saqlanayotgan elektron ma'lumotlar, shuningdek ekspertiza o'tkazilayotgan ish materiallari tekshirish obyektlari bo'lishi mumkin. Ekspert tekshiruvlari tirik odamga nisbatan ham o'tkaziladi.

(175-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Ekspertizani o'tkazishda tekshirish obyektlari (tirik odamdan tashqari) ekspert tekshiruvini o'tkazish uchun qay darajada zarur bo'lsa, shu darajada shikastlanishi yoki ishlatilishi mumkin. Bunda tekshirish obyektining qisman shikastlanishi yoki ishlatilishiga ekspertizani tayinlagan organning (shaxsning) yozma ruxsati olinishi zarur, tayinlangan ekspertizaning o'ziga xos xususiyatlari obyektning shikastlanishini (buzilishini) yoki ishlatilishini taqozo etuvchi hollar bundan mustasno.

Tekshirish obyektlarining ekspertizani tayinlagan organning (shaxsning) yozma ruxsati bilan yoxud tayinlangan ekspertizaning o'ziga xos xususiyatlari bilan bog'liq holda shikastlanganligi yoki ishlatilganligi davlat sud-ekspertiza muassasasi, boshqa korxona, muassasa, tashkilot yoki ekspert tomonidan mazkur obyektlarning mulkdoriga zararning o'rni qoplab berilishiga sabab bo'lmaydi.

Tekshirish obyektlari, agar ularning o'lchamlari va xossalari imkon bersa, o'ralgan va muhrlangan holda ekspertga topshirilishi kerak.

Tekshirish obyektini ekspertning ish joyiga yetkazib berishning iloji bo'lmaganda, ekspertizani tayinlagan organ (shaxs) unga mazkur obyektни moneliksiz kirib ko'rishni va uni tekshirish imkoniyatini ta'minlaydi.

Tekshirish obyektlari davlat sud-ekspertiza muassasalarida, surishtiruv, dastlabki tergov, prokuratura organlarida va sudlarda ashyoviy dalillarni saqlash qoidalariga rioya qilingan holda saqlanadi.

Ekspertiza tugallanganidan keyin tekshirish obyektlari, agar ular to'la ishlatilgan bo'lmasa, ekspertizani tayinlagan organga (shaxsga) qaytariladi.

(175-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

176-modda. Qo'shimcha va qayta ekspertizalar

Qo'shimcha ekspertiza ekspert (ekspertlar komissiyasi) xulosasidagi bo'shliqlarning o'rnini to'ldirish uchun tayinlanadi va shu yoki boshqa ekspert (ekspertlar komissiyasi) tomonidan o'tkaziladi.

Ekspert (ekspertlar komissiyasi) xulosasi asoslantirilmaganda yoki uning to'g'riligiga shubha tug'ilganda yoxud unga asos qilib olingan dalillar ishonchli emas deb topilganda yoki ekspertizani o'tkazishning protsessual qoidalari jiddiy buzilganda qayta ekspertiza tayinlanadi.

Qayta ekspertiza tayinlanganda ekspert (ekspertlar komissiyasi) oldiga ilgari qo'llanilgan ekspert tekshiruvi usullarining ilmiy asoslanganligi to'g'risidagi masala qo'yilishi mumkin.

Qayta ekspertizani tayinlash to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda qayta ekspertizani tayinlagan organning (shaxsning) birinchi (oldingi) ekspertiza xulosasiga qo'shilmaganligi sabablari ko'rsatilishi lozim.

Qayta ekspertizani o'tkazish boshqa ekspertga (ekspertlar komissiyasiga) topshiriladi. Birinchi (oldingi) ekspertizani o'tkazgan ekspert (ekspertlar komissiyasi) qayta ekspertizani o'tkazishda hozir bo'lishi va tushuntirishlar berishi mumkin, lekin u ekspert tekshiruvini o'tkazish va xulosa tuzishda ishtirok etmaydi.

(176-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

176¹-modda. Ekspertizaning ekspertlar komissiyasi tomonidan o'tkazilishi

Ekspertiza bir xil (komissiyaviy ekspertiza) yoki turli xil (kompleks ekspertiza) sud-ekspert ixtisosligidagi bir necha ekspert tomonidan o'tkazilishi mumkin.

Ekspertizaning ekspertlar komissiyasi tomonidan o'tkazilishi ekspertizani tayinlagan organ (shaxs) yoki mazkur ekspertizaning o'tkazilishini tashkil etuvchi davlat sud-ekspertiza muassasasi yoxud boshqa korxona, muassasa, tashkilot rahbari tomonidan belgilanadi.

Ekspertizani o'tkazish topshirilgan ekspertlar komissiyasi o'z oldiga qo'yilgan masalalarni hal etish zarurligidan kelib chiqib, o'tkaziladigan ekspert tekshiruvlarining maqsadi, ketma-ketligi va hajmini kelishib oladi.

Ekspertizani o'tkazish topshirilgan ekspertlar komissiyasi tarkibidagi har bir ekspert ekspert tekshiruvlarini mustaqil va alohida olib boradi, shaxsan o'zi va komissiyaning boshqa a'zolari tomonidan olingan natijalarni baholaydi hamda qo'yilgan savollar yuzasidan o'z maxsus bilimlari doirasida fikrlarini shakllantiradi.

Ekspert tekshiruvlarining ekspertlar komissiyasi tarkibiga kiritilmagan shaxslar tomonidan to'liq yoki qisman o'tkazilishiga yo'l qo'yilmaydi

(176¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

177-modda. Komissiyaviy ekspertiza

Komissiyaviy ekspertiza o'tkazilayotganda ekspertlarning har biri ekspert tekshiruvlarini to'liq hajmda o'tkazadi va ular olingan natijalarni birgalikda tahlil qiladi.

Ekspertlar umumiy fikrga kelganidan so'ng birgalikdagi xulosani yoki xulosa berishning iloji yo'qligi to'g'risidagi hujjatni tuzadi va imzolaydi.

Ekspertlar o'rtasida kelishmovchiliklar kelib chiqqan taqdirda, ularning har biri kelishmovchiliklar kelib chiqqan barcha yoki ayrim masalalar bo'yicha alohida xulosa beradi.

(177-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

178-modda. Kompleks ekspertiza

Kompleks ekspertiza ish uchun ahamiyatga molik holatlarni turli ilm sohalaridan foydalangan holda bir necha ekspert tekshiruvini o'tkazish yo'li bilangina aniqlash mumkin bo'lgan hollarda tayinlanadi.

Kompleks ekspertizani o'tkazishda ekspertlarning har biri o'z vakolati doirasida ekspert tekshiruvlarini olib boradi. Kompleks ekspertizaning xulosasida ekspertlarning har biri qaysi ekspert tekshiruvlarini va qancha hajmda olib borganligi, qaysi holatlarni shaxsan o'zi aniqlaganligi hamda qanday fikrlarga kelganligi ko'rsatiladi. Ekspertlarning har biri xulosaning ushbu ekspert tekshiruvlari bayon etilgan qismini imzolaydi va ular uchun javobgar bo'ladi.

Umumiy fikrni (fikrlarni), olingan natijalarni baholashga va ushbu fikrni (fikrlarni) shakllantirishga vakolatli bo'lgan ekspertlar qiladi. Agar ekspertlar komissiyasi yakuniy fikrining

yoki uning bir qismining asosi sifatida ekspertlardan birining (alohida ekspertlarning) aniqlagan holatlari olingan bo'lsa, bu haqda xulosada ko'rsatilishi kerak.

Ekspertlar o'rtasida kelishmovchiliklar kelib chiqqan taqdirda, ularning har biri kelishmovchiliklar kelib chiqqan barcha yoki ayrim masalalar bo'yicha alohida xulosa beradi.

Agar kompleks ekspertizani o'tkazish davlat sud-ekspertiza muassasasiga topshirilgan bo'lsa, unda ushbu ekspertizani tashkil qilish uning rahbari zimmasiga yuklatiladi.

(178-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

179-modda. Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchining ekspertiza tayinlash va o'tkazishdagi huquqlari

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi ekspertiza tayinlash va o'tkazishda:

1) ekspertiza o'tkazilgunga qadar ekspertiza tayinlash to'g'risidagi qaror yoki ajrim bilan tanishib chiqish va o'ziga berilgan huquqlar tushuntirilishini talab qilish. Bu haqda bayonnoma tuziladi yoki sud majlisi bayonnomasiga yozib qo'yiladi;

2) ekspertni rad etish;

3) o'zi ko'rsatgan shaxslar orasidan ekspert tayinlanishini iltimos qilish;

4) ekspert xulosa berishi uchun uning oldiga qo'shimcha savollar qo'yish, qo'shimcha materiallar taqdim etish;

5) ekspertiza o'tkazilayotganda surishtiruvchi, tergovchi, sudning ruxsati bilan hozir bo'lish, ekspertdan tekshiruv vaqtida qo'llayotgan usullarining va olingan natijalarning mohiyatini tushuntirib berishni talab qilish, ekspertga tushuntirishlar berish;

6) ekspert xulosasi bilan tanishib chiqish va qo'shimcha yoki qayta ekspertiza o'tkazish to'g'risida iltimos qilish huquqiga ega.

Sanab o'tilgan huquqlardan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanayotgan shaxs ham, agar bunga uning ruhiy holati imkon bersa, foydalanadi.

180-modda. Ekspertiza tayinlash to'g'risidagi qaror yoki ajrim

Ekspertiza tayinlash to'g'risida tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Unda: ekspertiza tayinlash uchun asos bo'lgan sabablar; ekspertizaga yuborilayotgan ashyoviy, yozma va raqamli dalillar yoki boshqa obyektlar, ularning qachon, qayerda va qaysi holatda topilganligi va olinganligi; ish materiallari bo'yicha ekspertiza o'tkazishda esa ekspert xulosasi asoslanishi lozim bo'lgan ma'lumotlar; ekspert oldiga qo'yilgan savollar; ekspertiza muassasasining nomi yoki ekspertiza o'tkazish topshirilgan shaxsning familiyasi ko'rsatilishi lozim.

(180-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Zarur hollarda ekspertiza jinoyat ishi qo'zg'atilishidan oldin ham tayinlanishi mumkin.

Ekspertiza o'tkazish to'g'risidagi qaror yoki ajrim unga taalluqli shaxslar uchun majburiydir.

181-modda. Ekspertiza o'tkazishda majburlov chegarasi

Murakkab tibbiy tekshiruv usullaridan, shuningdek kuchli og'riq berish bilan bog'liq usullardan majburiy foydalanishga faqat ekspertiza o'tkazilayotgan shaxsning roziligi bilan, agar ushbu shaxs voyaga yetmagan yoki uning ruhiy holati buzilgan bo'lsa, uning qonuniy vakilining, vasiysining yoki homiysining roziligi bilan yo'l qo'yiladi.

(181-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrdagi O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

182-modda. Davlat sud-ekspertiza muassasasida yoki boshqa korxona, muassasa, tashkilotda ekspertiza o'tkazish

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ekspertiza tayinlash to'g'risida o'zi chiqargan qarorni yoki ajrimni, tekshirish obyektlarini, zarur hollarda esa jinoyat ishini ham davlat sud-ekspertiza muassasasining yoki boshqa korxona, muassasa, tashkilotning rahbariga yuboradi. Agar qaror yoki ajrimda ekspert ko'rsatilmagan

bo'lsa, tashkilotning rahbari mazkur tashkilot xodimlaridan qaysi biri ekspertiza o'tkazishi to'g'risida farmoyish berishi kerak. Bu haqda u ekspertizani tayinlagan organga (shaxsga) xabar beradi.

(182-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Davlat sud-ekspertiza muassasasining yoki boshqa korxona, muassasa, tashkilotning rahbari ekspertiza o'tkazishni tashkil qiladi, tekshirish obyektlarining saqlanishini ta'minlaydi, ekspertizani o'tkazish muddatlarini aniqlaydi, ekspert tekshiruvni tugaganidan so'ng xulosani, tekshirish obyektlari va ish materiallarini ekspertizani tayinlagan organga (shaxsga) yuboradi.

Davlat sud-ekspertiza muassasasining yoki boshqa korxona, muassasa, tashkilotning rahbari, agar mazkur tashkilotda ekspert tekshiruvlarini o'tkazish uchun tegishli mutaxassislar yoxud zarur moddiy-texnik baza yoki maxsus sharoitlar bo'lmasa, ekspertizani tayinlash to'g'risidagi qaror yoki ajrimni ijro etmasdan hamda ekspertizani o'tkazish uchun taqdim etilgan tekshirish obyektlari va ish materiallarini uch kunlik muddatda qaytarish; ekspertizani tayinlagan organdan (shaxsdan) ekspertlar komissiyasi tarkibiga ushbu tashkilotda ishlamaydigan shaxslarni, shu jumladan boshqa davlatlardan mutaxassislarni, agar ekspertizani o'tkazish uchun ularning maxsus bilimlari zarur bo'lsa, kiritish to'g'risida iltimos qilish huquqiga ega.

Davlat sud-ekspertiza muassasasining yoki boshqa korxona, muassasa, tashkilotning rahbari ekspertizani tayinlagan organning (shaxsning) roziligisiz ekspertizani o'tkazish uchun ushbu tashkilotda ishlamaydigan mutaxassislarni jalb etishga; ekspertizani o'tkazish uchun zarur bo'lgan qo'shimcha tekshirish obyektlarini ekspertizani tayinlagan organning (shaxsning) qarori yoki ajrimisiz talab qilib olishga haqli emas.

(182-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

183-modda. Ekspertiza muassasasidan tashqarida ekspertiza o'tkazish

Ekspertiza ekspertiza muassasasidan tashqarida o'tkaziladigan bo'lsa, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ekspertiza o'tkazish to'g'risida qaror yoki ajrim chiqargandan keyin ekspertiza o'tkazish topshirilayotgan shaxsni chaqirtiradi, uning shaxsi va malakasini, gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga, jabrlanuvchiga bo'lgan munosabatini va uni rad etishga asoslar bor-yo'qligini aniqlaydi.

(183-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ekspertizani tayinlagan tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ekspertga ekspertiza tayinlanganligi to'g'risidagi qarorni yoki ajrimni taqdim etadi, uni ushbu Kodeksning 68-moddasida ko'rsatilgan huquq va majburiyatlari bilan tanishtiradi va bila turib noto'g'ri xulosa berganligi, surishtiruv yoki dastlabki tergov ma'lumotlarini surishtiruvchining, tergovchining yoxud prokurorning ruxsatisiz ish yopiq sud majlisida ko'rilganda esa yopiq sud majlisi muhokamasi ma'lumotlarini hamda tafsilotlarini sudning ruxsatisiz oshkor qilganligi, shuningdek xulosa berishni rad etganligi yoki bundan bo'yin tovlaganligi uchun jinoiy javobgarlik to'g'risida ogohlantiradi. Ekspert bergan ariza va iltimosnomalar ham shu zaylda qayd etiladi. Ekspertning iltimosi rad etilgan taqdirda, ekspertiza tayinlagan tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud bu haqda qaror yoki ajrim chiqaradi.

(183-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 26-sentabrdagi O'RQ-1084-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.09.2025-y., 03/25/1084/0874-son)

Agar gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi yoki guvohning badanini yoxud ruhiy holatini tekshirish zarurati paydo bo'lsa, ekspertiza tayinlagan tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ularning ekspertga olib kelinishini ta'minlashi shart.

(183-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

184-modda. Ekspertning yoki ekspertlar komissiyasining xulosasi

Ekspert yoki ekspertlar komissiyasi ekspert tekshiruvlarini o'tkazib bo'lganidan keyin tegishincha ekspert yoxud ekspertlar komissiyasi tarkibiga kiruvchi har bir ekspert imzosi bilan tasdiqlanadigan xulosa tuzadi.

Xulosada: ekspertiza o'tkazilgan sana va joy; ekspertizani o'tkazish asosi; ekspertizani tayinlagan organ (shaxs) to'g'risida ma'lumotlar; ekspert (famiyasi, ismi, otasining ismi, ma'lumoti, ixtisosligi, ish staji, ilmiy darajasi, ilmiy unvoni, egallab turgan lavozimi) va ekspertizani o'tkazish topshirilgan tashkilot haqida ma'lumotlar; ekspertning bila turib noto'g'ri xulosa berganligi, surishtiruv yoki dastlabki tergov ma'lumotlarini surishtiruvchining, tergovchining yoxud prokurorning ruxsatisiz, ish yopiq sud majlisida ko'rilganda esa yopiq sud majlisi muhokamasi ma'lumotlarini hamda tafsilotlarini sudning ruxsatisiz oshkor qilganligi, shuningdek xulosa berishni rad etganligi yoki bu ishdan bo'yin tovlaganligi uchun jinoiy javobgarlik to'g'risida ogohlantirilganligi; ekspertning oldiga qo'yilgan savollar; ekspertga taqdim etilgan tekshirish obyektlari va ish materiallari; ekspertiza o'tkazilayotganda hozir bo'lgan shaxslar haqida ma'lumotlar; qo'llanilgan usullar ko'rsatilgan holda ekspert tekshiruvlarining mazmuni va natijalari, shuningdek bu ekspert tekshiruvlari, agar ekspertlar komissiyasi ishlagan bo'lsa, kim tomonidan o'tkazilganligi; ekspert tekshiruvi natijalarining baholanishi, qo'yilgan savollarga berilgan asosli javoblar; ish uchun ahamiyatga molik bo'lgan va ekspertning tashabbusiga ko'ra aniqlangan holatlar ko'rsatilishi lozim.

(184-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 26-sentabrdagi O'RQ-1084-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.09.2025-y., 03/25/1084/0874-son)

Xulosada huquqbuzarlik sabablari va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlar, shuningdek ularni bartaraf etishga doir tashkiliy-texnikaviy tavsiyalar ko'rsatilgan bo'lishi mumkin.

Xulosani va uning natijalarini tasvirlovchi materiallar ushbu xulosaga ilova qilinadi hamda uning tarkibiy qismi bo'lib xizmat qiladi. Ekspert tekshiruvining olib borilishi, shart-sharoitlari va natijalarini hujjatlashtiradigan materiallar davlat sud-ekspertiza muassasasida yoki boshqa korxona, muassasa, tashkilotda qonunchilikda belgilangan muddatlarda saqlanadi. Ular ekspertizani tayinlagan organing (shaxsning) talabiga binoan ishga qo'shib qo'yish uchun taqdim etiladi.

(184-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Agar taqdim etilgan tekshirish obyektlarining, materiallarning yoki ekspertning maxsus bilimlari yetarli emasligi ekspert tekshiruvi davomida ma'lum bo'lib qolsa, xulosa ayrim qo'yilgan savollarga javob berishni rad etish asosini o'z ichiga olgan bo'lishi lozim.

Ekspert tekshiruvi tugaganidan so'ng xulosa, tekshirish obyektlari va ish materiallari ekspertizani tayinlagan organga (shaxsga) yuboriladi.

(184-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

185-modda. Xulosa berishning iloji yo'qligi to'g'risidagi hujjat

Agar ekspert qo'yilgan savollarni uning maxsus bilimlari asosida hal qilish mumkin bo'lmazligiga yoki unga taqdim etilgan tekshirish obyektlarining yoxud materiallarning yaroqsizligiga yoki xulosa berish uchun yetarli emasligiga va ularni to'ldirib bo'lmazligiga yoxud fan va sud-ekspertlik amaliyotining holati qo'yilgan savollarga javob topish imkoniyatini bermazligiga ishonch hosil qilsa, u xulosa berishning iloji yo'qligi to'g'risida asoslantirilgan hujjat tuzadi hamda uni ekspertizani tayinlagan organga (shaxsga) yuboradi.

(185-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

186-modda. Ekspertni so'roq qilish

Ekspertning xulosasi yetarli darajada aniq bo'lmay, kamchiliklarini to'ldirish uchun qo'shimcha tekshirish o'tkazishga zarurat bo'lmasa yoki ekspert foydalangan usullarga aniqlik kiritish zarur bo'lib qolsa, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ekspertni ushbu Kodeksning 98 — 108-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya etgan holda so'roq qilish huquqiga ega.

Ekspert faqat o'zi tomonidan berilgan xulosa va shaxsan o'tkazgan ekspert tekshiruvlari yuzasidan so'roq qilinishi mumkin.

Ekspertni u xulosa berguniga qadar so‘roq qilish taqiqlanadi.

(186-modda O‘zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O‘RQ-250-son Qonuniga asosan ikkinchi va uchinchi qismlar bilan to‘ldirilgan — O‘R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

187-modda. Ekspert xulosasini baholash

Ekspert xulosasi tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tomonidan jinoyat ishi yoki tergovga qadar tekshiruv materiallari bo‘yicha to‘plangan boshqa dalillar bilan birgalikda uning ilmiy asoslanganligi va ekspertiza o‘tkazish uchun belgilangan barcha protsessual qoidalarga rioya etilganligi nuqtai nazaridan baholanadi.

(187-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ekspertning xulosasi surishtiruvchi, tergovchi yoki sud uchun muqarrar daliliy kuchga ega emas. Xulosaga qo‘shilmaslik qarorda yoki ajrimda asoslab berilishi lozim.

Agar jinoyat ishi yoki tergovga qadar tekshiruv materiallari bo‘yicha bir necha ekspertiza o‘tkazilgan va ekspertlar bir xil fikrga kelmagan bo‘lsa, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ba‘zi ekspertlarning xulosalariga qo‘shilish va boshqa ekspertlarning xulosalariga qo‘shilmaslik to‘g‘risidagi o‘z fikrini asoslab berishi lozim.

(187-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

22¹-bob. Taftish

187¹-modda. Taftish tayinlash uchun asoslar

Yuridik shaxslar va yakka tartibdagi tadbirkorlarni taftish qilish ish uchun ahamiyatli bo‘lgan holatlar haqidagi ma‘lumotlarni tekshirilayotgan subyektlarning buxgalteriya, moliya, statistika, bank hujjatlarini va boshqa hujjatlarini o‘rganish hamda taqqoslab ko‘rish yo‘li bilan olish mumkin bo‘lgan hollarda tayinlanadi. Surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudyaning maxsus bilimlarga ega ekanligi taftishni tayinlashdan ozod etmaydi.

Tadbirkorlik subyektini taftish qilish faqat uning qonunchilikni buzganligi faktlari bo‘yicha qo‘zg‘atilgan jinoyat ishi doirasida amalga oshiriladi. Bunda taftishga tadbirkorlik subyektlarining faqat qo‘zg‘atilgan jinoyat ishi bilan bog‘liq faoliyati qamrab olinishi mumkin.

(187¹-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Jinoyat ishi qo‘zg‘atilguniga qadar taftishni tayinlashga faqat qonunchilikda belgilangan hollarda va tartibda yo‘l qo‘yiladi.

(187¹-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

187²-modda. Taftishni tayinlash

Taftish tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining, surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bilan tayinlanadi.

(187²-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Taftishni tayinlash to‘g‘risidagi qarorda yoki ajrimda quyidagilar ko‘rsatilgan bo‘lishi kerak:

1) tekshiriladigan subyektning to‘liq nomi va uning tashkiliy-huquqiy shakli (yakka tartibdagi tadbirkorning familiyasi, ismi, otasining ismi), soliq to‘lovchining identifikatsiya raqami va yuridik manzili;

2) jinoyat ishining raqami yoki taftishni tayinlash uchun tergovga qadar tekshirish jarayonida yuzaga kelgan asoslar yoxud qo‘shimcha yoki qayta taftish tayinlash uchun asoslar;

3) taftish o‘tkazish chog‘ida o‘rganiladigan masala yoki masalalar doirasi;

4) moliya-xo‘jalik faoliyatining taftish qilinishi lozim bo‘lgan davri;

5) taftish o'tkazish topshirilgan vakolatli organning nomi, shu jumladan qo'shimcha ravishda jalb etiladigan davlat organlari va tashkilotlar.

Taftish o'tkazish chog'ida taftishni tayinlash to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda ko'rsatilmagan masalani yoki masalalar doirasini, shuningdek moliya-xo'jalik faoliyatining davrini o'rganish taqiqlanadi.

Ushbu Kodeksning 187³-moddasida ko'rsatilgan organlar va tashkilotlar taftishni tayinlash to'g'risidagi qaror yoki ajrim olingan paytdan e'tiboran ikki ish kunidan kechiktirmay taftish o'tkazish haqida taftishni o'tkazish uchun tayinlangan shaxslarni albatta ko'rsatgan holda buyruq chiqaradi.

187³-modda. Taftish o'tkazish uchun tayinlanadigan shaxslar

Taftish o'tkazish uchun tayinlanadigan shaxslar sifatida O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamentining, davlat soliq xizmatining, O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligining mutaxassisleri ishtirok etishi mumkin.

(187³-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 25-fevraldagi O'RQ-1038-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.02.2025-y., 03/25/1038/0188-son)

Zarur bo'lgan hollarda, surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qaroriga yoxud sudning ajrimiga ko'ra boshqa davlat organlari va tashkilotlarning xodimlari ham taftish o'tkazish uchun jalb etilishi mumkin.

187⁴-modda. Tadbirkorlik subyektlarini taftishdan o'tkazish shartlari

Tadbirkorlik subyektlarini taftish qilish yuridik xizmat vakillari va (yoki) jalb etilgan advokatlar albatta ishtirok etgan holda (tadbirkorlik subyekti mazkur huquqdan voz kechgan hollar bundan mustasno) o'tkaziladi.

Yuridik xizmat vakilining ishtirokidan va (yoki) advokatning yuridik yordamidan voz kechish taftishning keyingi bosqichlarida tadbirkorlik subyekti tomonidan ularni jalb etish uchun to'siq bo'lmaydi.

Taftish o'tkazuvchi shaxs tadbirkorlik subyektining vakolatli vakiliga uning taftish o'tkazishda ishtirok etishga yuridik xizmat vakilini va (yoki) advokatni jalb etishga yoxud ularning ishtirokidan voz kechishga bo'lgan huquqini taftish o'tkazish boshlanguniga qadar yozma shaklda tushuntiradi va bu haqda bayonnoma tuziladi.

Agar tadbirkorlik subyektining mansabdor shaxsi yoki vakili tomonidan yuridik xizmat vakilini va (yoki) advokatni jalb etish niyati bildirilsa, taftish o'tkazishning boshlanishi yuridik xizmat vakili va (yoki) advokat yetib kelguniga qadar, biroq ko'pi bilan yigirma to'rt soatga to'xtatib turiladi.

Yuridik xizmat vakilining va (yoki) advokatning yigirma to'rt soat ichida yetib kelish imkoniyati bo'lmagan taqdirda, taftish ularning ishtirokisiz boshlanadi.

Taftish o'tkazish uchun asos bo'lib xizmat qiluvchi quyidagi hujjatlarning mavjud bo'lishi tadbirkorlik subyektini taftishdan o'tkazishning majburiy shartidir:

taftish tayinlash to'g'risidagi qaror yoki ajrim;
vakolatli organning taftish o'tkazish to'g'risidagi buyrug'i;
taftish o'tkazuvchi shaxsning xizmat guvohnomasi;
taftishga ruxsat berish to'g'risidagi maxsus guvohnoma.

187⁵-modda. Taftish o'tkazish tartibi

Taftish o'tkazish uchun tayinlangan shaxslar tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxslarini yoki vakillarini taftish o'tkazish uchun asos bo'lgan hujjatlar bilan taftish o'tkazish boshlanguniga qadar tanishtirishi, shuningdek tekshiruvlarni ro'yxatdan o'tkazish kitobiga yozuv kiritishi shart.

Taftish tayinlash to'g'risidagi qarorning yoki ajrimning va vakolatli organning taftish o'tkazish haqidagi buyrug'ining ko'chirma nusxalari tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsiga yoki vakiliga imzo qo'ydirib topshirilgan, shuningdek ular xizmat guvohnomasi va taftishga

ruxsat berish to'g'risidagi maxsus guvohnoma bilan tanishtirilgan payt taftish o'tkazish boshlangan payt deb hisoblanadi.

Tekshirilayotgan subyekt mansabdor shaxsining yoki vakilining taftish o'tkazish uchun asos bo'lgan hujjatlarni olish va ular bilan tanishishdan bosh tortishi taftishni bekor qilish uchun asos bo'lmaydi.

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili tegishli hujjatlarni olish va ular bilan tanishishdan bosh tortgan taqdirda, taftish o'tkazish uchun tayinlangan shaxs tomonidan uning o'zi va tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili imzolaydigan bayonnoma tuziladi. Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili mazkur bayonnomaning imzolashdan bosh tortgan taqdirda, unga tegishli yozuv yozib qo'yiladi. Mazkur holda bayonnoma imzolangan payt taftish o'tkazish boshlangan payt deb hisoblanadi.

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili taftish o'tkazish uchun zarur bo'lgan hujjatlarni, axborotni va materiallarni taftish o'tkazish uchun asos bo'lgan hujjatlar olinganidan va ular bilan tanishib chiqilganidan keyin taqdim etishi shart.

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili hujjatlarni, axborot va materiallarni taqdim etishdan bosh tortgan taqdirda, taftish o'tkazuvchi shaxs bundan buyongi protsessual harakatlarni o'tkazish to'g'risida qaror qabul qiladigan surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga bu haqda darhol xabar qiladi.

Hujjatlarni olib qo'yish zarur bo'lgan taqdirda, surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror olib qo'yish to'g'risida qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Olib qo'yish ushbu Kodeksning [20-bobida](#) belgilangan qoidalar bo'yicha amalga oshiriladi.

Taftish o'tkazuvchi shaxs zarur bo'lgan taqdirda, tekshirilayotgan subyektning hududi va binolarini tekshiruvdan, shuningdek mol-mulkini inventarizatsiyadan o'tkazishi mumkin.

Taftish tayinlash to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda ko'rsatilgan masalalarni o'rganish soliq, valyutaga oid, buxgalteriya to'g'risidagi qonunchilikka va boshqa qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi.

(187⁵-moddaning to'qqizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Taftish o'tkazuvchi shaxsning tekshirilayotgan subyektning hududiga va binolariga (turar joylar bundan mustasno) kirishiga to'sqinlik qilingan, shuningdek taftishni amalga oshirish uchun uning mol-mulkini inventarizatsiyadan o'tkazish rad qilingan taqdirda, taftish o'tkazuvchi shaxsning o'zi va tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili tomonidan imzolangan bayonnoma tuziladi. Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili bayonnomaning imzolashdan bosh tortgan taqdirda, unga tegishli yozuv yozib qo'yiladi. Bayonnoma bundan buyongi protsessual harakatlarni o'tkazish to'g'risida qaror qabul qiladigan surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga taqdim etiladi.

Taftish o'tkazuvchi shaxsning tekshirilayotgan subyektning hududiga va binolariga (turar joylar bundan mustasno) kirishiga to'sqinlik qilinganligi, shu jumladan ushbu subyektning mol-mulkini inventarizatsiyadan o'tkazish rad etilganligi, shuningdek taftish o'tkazuvchi shaxsning o'z xizmat majburiyatlarini bajarishiga to'sqinlik qilinganligi qonunda nazarda tutilgan javobgarlikka sabab bo'ladi.

Taftish o'tkazuvchi shaxslarning o'z xizmat majburiyatlarini bajarishiga to'sqinlik qilinganligi uchun javobgarlikka tortish taftishni bekor qilish uchun asos bo'lmaydi.

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsiga yoki vakiliga taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnoma topshirilgan kun taftish o'tkazish tugallangan kun deb hisoblanadi.

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning olishdan bo'yin tovlagan taqdirda, taftish o'tkazuvchi shaxs taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaga bu haqda tegishli yozuv kiritadi va shu paytdan e'tiboran taftish tugallangan deb hisoblanadi. Mazkur holda taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning bir nusxasi tekshirilayotgan subyektga pochta orqali buyurtma xat bilan yuboriladi.

187⁶-modda. Ayrim hollarda taftish o'tkazish tartibi

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili turgan joy noma'lum bo'lgan taqdirda, taftish o'tkazuvchi shaxs taftishni tayinlash to'g'risidagi qarorning yoki ajrimning va vakolatli organning taftish o'tkazish haqidagi buyrug'ining ko'chirma nusxalarini tekshirilayotgan subyektning yuridik manziliga va uning mansabdor shaxsining yashash joyi manziliga uch ish kuni ichida buyurtma xat bilan yuboradi. Bunday holda buyurtma xat yuborilgan sana taftish o'tkazish boshlangan sana deb hisoblanadi.

Tekshirilayotgan subyekt mansabdor shaxsining yoki vakilining yo'qligi taftishni bekor qilish uchun asos bo'lmaydi. Bunday holda taftish tekshirilayotgan subyektning moliya-xo'jalik faoliyati to'g'risidagi, ishda mavjud bo'lgan hujjatlar, axborot va materiallar asosida o'tkaziladi.

Tekshirilayotgan subyektning hujjatlari, axboroti va materiallari yo'qotilgan, yo'q qilingan yoki mavjud bo'lmagan taqdirda, taftish o'tkazuvchi shaxs taftishni tayinlash to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda ko'rsatilgan masalalarni o'rganishni soliq, valyutaga oid, buxgalteriya to'g'risidagi qonunchilikka va boshqa qonunchilikka muvofiq o'tkazishi mumkin.

(187⁶-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnoma tekshirilayotgan subyektning yuridik manziliga va dalolatnomaning ko'chirma nusxasi tekshirilayotgan subyekt mansabdor shaxsining yashash joyiga buyurtma xatlar bilan yuborilgan kun taftish o'tkazish tugallangan kun deb hisoblanadi.

187⁷-modda. Taftish o'tkazish muddatlari

Taftish o'tkazish muddati o'ttiz kalendar kundan iboratdir.

Zarur bo'lgan taqdirda, tekshirilayotgan subyektning hujjatlari hajmi, faoliyatining turi va ko'lamlari hisobga olingan holda, taftish muddati moliya-xo'jalik faoliyatining taftishini o'tkazuvchi shaxsning asoslantirilgan iltimosnomasi bo'yicha surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qarori bilan O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining yoki uning o'rinbosarining roziligiga ko'ra yoxud sudning ajrimi bilan:

tadbirkorlik subyektlariga nisbatan o'ttiz kalendar kunga;

davlat organlari va tashkilotlariga, shuningdek ustav fondidagi (ustav kapitalidagi) davlat ulushi 50 foiz va undan ortiq miqdorda bo'lgan xo'jalik yurituvchi subyektlarga nisbatan surishtiruvning, dastlabki tergovning va sud majlisida jinoyat ishini muhokama qilishning ushbu Kodeksda belgilangan muddatlaridan oshmaydigan muddatga uzaytirilishi mumkin.

(187⁷-modda matni O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 20-iyuldagi O'RQ-485-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 21.07.2018-y., 03/18/485/1552-son)

187⁸-modda. Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnoma

Taftish o'tkazuvchi shaxslar o'tkazilgan taftish natijalariga ko'ra dalolatnoma tuzadi.

Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomada quyidagilar ko'rsatiladi:

- 1) taftish o'tkazilgan joy, dalolatnoma tuzilgan sana;
- 2) taftish o'tkazish uchun asoslar;
- 3) taftish o'tkazilgan muddat;
- 4) taftish o'tkazgan shaxslarning familiyasi, ismi, otasining ismi;
- 5) yuridik shaxsning to'liq nomi, tekshirilayotgan davrda uning rahbarlik vazifalarini yoki buxgalteriya hisobi va moliyaviy boshqaruv vazifalarini amalga oshirgan mansabdor shaxslarining familiyasi, ismi, otasining ismi (yakka tartibdagi tadbirkorning familiyasi, ismi, otasining ismi);
- 6) tekshirilayotgan subyektning joylashgan yeri (pochta manzili), bank rekvizitlari, shuningdek uning soliq to'lovchining identifikatsiya raqami;
- 7) tekshirilayotgan subyekt moliya-xo'jalik faoliyatining ilgari tekshiruvlari to'g'risidagi ma'lumotlar;
- 8) tekshirilayotgan davr hamda taftish o'tkazish uchun taqdim etilgan hujjatlar, axborot va materiallar to'g'risidagi umumiy ma'lumotlar;
- 9) qonunchilikning aniqlangan buzilishlarining (ular mavjud bo'lgan taqdirda) batafsil tavsifi qonunchilikning buzilgan normalariga havola qilingan holda;

(187⁸-modda ikkinchi qismining 9-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

10) o'tkazilgan taftish natijalariga doir, shu jumladan qonunchilikning buzilishlari mavjud emasligi to'g'risidagi xulosalar.

(187⁸-modda ikkinchi qismining 10-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnoma kamida uch nusxada tuziladi.

Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning barcha nusxalari taftish o'tkazuvchi shaxslar tomonidan imzolanadi. Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning bir nusxasi tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsiga yoki vakiliga topshiriladi, u dalolatnomaning barcha nusxalariga olganligi to'g'risida olish sanasini ko'rsatgan holda imzo qo'yishi shart. Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning qolgan nusxalari taftish materiallariga qo'shib qo'yiladi.

Tekshirilayotgan subyekt mansabdor shaxsining yoki vakilining taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomadagi imzosi uning taftish natijalaridan rozi ekanligini bildirmaydi.

Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaga taftishni tayinlash to'g'risidagi qarorning yoki ajrimning va vakolatli organning taftish o'tkazish haqidagi buyrug'ining ko'chirma nusxalari, taftish doirasida sodir etilgan harakatlar to'g'risidagi bayonnomalari, inventarizatsiya dalolatnomalari, taftish o'tkazish chog'ida olingan materiallar, shuningdek taftish doirasida sodir etilgan harakatlarni tasdiqlovchi boshqa hujjatlar qo'shib qo'yilishi kerak.

Taftish tugallangan kundan e'tiboran keyingi ish kunidan kechiktirmay taftish materiallari taftish o'tkazish vakolatiga ega bo'lgan organda qonunchilikda belgilangan tartibda ro'yxatdan o'tkazilishi va taftishni tayinlagan surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga taqdim etilishi kerak.

(187⁸-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Taftish o'tkazgan organ taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning tasdiqlangan ko'chirma nusxasini qonuniy choralari ko'rilishi uchun tegishli vakolatli organga ham yuboradi.

187⁹-modda. Qo'shimcha yoki qayta taftish

Qo'shimcha taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomada mavjud bo'lgan kamchiliklarni to'ldirish va ish bo'yicha yangidan aniqlangan holatlarni aniqlashtirish uchun tayinlanadi.

Qayta taftish quyidagi hollarda tayinlanadi:

taftish xulosalari va natijalariga rozi emaslik to'g'risida tekshirilgan subyekt, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi tomonidan taqdim etilgan e'tirozlar asosli deb topilganda;

taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomada taftish materiallari va jinoyat ishining boshqa materiallari bilan qarama-qarshiliklar mavjud bo'lganda, shuningdek taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomadagi xulosalarga asos bo'lgan hujjatlar, axborot va materiallar noto'g'ri deb topilganda;

taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomada ko'rsatilgan xulosalar asossiz bo'lganda yoki ularning to'g'riligi shubha tug'dirganda.

Dastlabki taftishni o'tkazgan shaxslar qayta taftish o'tkazish uchun tayinlanishi mumkin emas.

Qo'shimcha taftish yoki qayta taftish ushbu bobda belgilangan tartibda va muddatlarda o'tkaziladi.

187¹⁰-modda. Tekshirilayotgan subyekt mansabdor shaxslarining yoki vakillarining huquqlari va majburiyatlari

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxslari yoki vakillari quyidagilarga haqli:

tekshiruvchi shaxslardan taftish o'tkazish uchun asos bo'lgan hujjatlarni talab qilish, xizmat guvohnomasi, shuningdek taftishga ruxsat berish to'g'risidagi maxsus guvohnoma bilan tanishish;

o'z faoliyati taftishdan o'tkazilishi to'g'risida tegishli axborotga ega bo'lish, taftish o'tkazuvchi shaxslar tomonidan tadbirlar o'tkazilishi chog'ida tushuntirishlar berish va ularda hozir bo'lish;

taftish o'tkazuvchi shaxslarning o'z vakolatiga kirmaydigan masalalarga doir talablarini bajarmaslik va ushbu shaxslarni taftish mavzuyiga taalluqli bo'lmagan hujjatlar, axborot va materiallar bilan tanishtirmaslik;

xizmat guvohnomasini, taftishga ruxsat berish to'g'risidagi maxsus guvohnomani, taftishni tayinlash haqidagi qarorning yoki ajrimning, vakolatli organning taftish o'tkazish to'g'risidagi buyrug'ining ko'chirma nusxalarini taqdim etmagan shaxslarni taftish o'tkazish uchun hududga va binolarga kiritmaslik, shuningdek taftish muddatlari boshlanmagan yoki o'tib ketgan yoxud taftish o'tkazuvchi shaxs tekshiruvlarni ro'yxatdan o'tkazish kitobini to'ldirishni rad etgan taqdirda, hududga va binolarga kiritmaslik;

taftish tugallangan kunda taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning bir nusxasini taftish o'tkazuvchi shaxslardan olish;

qonunchilikda belgilangan tartibda taftish natijalari ustidan shikoyat qilish, shu jumladan surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga qo'shimcha yoki qayta taftish tayinlash to'g'risida iltimosnoma kiritish yo'li bilan shikoyat qilish.

(187¹⁰-modda birinchi qismining yettinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxslari yoki vakillari:

taftish o'tkazuvchi shaxslarni taftish o'tkazish uchun hududga va binolarga kiritishi;

taftish o'tkazish uchun zarur bo'lgan hujjatlarni, axborotni va materiallarni taftish o'tkazuvchi shaxslarning qonuniy talabiga ko'ra taqdim etishi;

taftish o'tkazuvchi shaxslarning o'z majburiyatlarini bajarishida ularga ko'maklashishi shart.

187¹¹-modda. Taftish o'tkazuvchi shaxslarning huquqlari va majburiyatlari

Taftish o'tkazuvchi shaxslar o'z vakolatlari doirasida quyidagilarga haqli:

tekshirilayotgan subyektning hududini va binolarini tekshirish, uning mol-mulkini inventarizatsiyadan o'tkazish;

taftish o'tkazish uchun zarur bo'lgan hujjatlarni, axborotni va materiallarni talab qilib olish;

tekshirilayotgan subyektning rahbarlik vazifalarini yoki buxgalteriya hisobi va moliyaviy boshqaruv vazifalarini amalga oshiruvchi shaxslaridan, moddiy javobgar xodimlaridan hamda boshqa xodimlaridan tushuntirishlar olish;

qonunchilikning aniqlangan buzilishlari bartaraf etilishini talab qilish;

(187¹¹-modda birinchi qismining beshinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

obyektiv asoslar mavjud bo'lgan taqdirda, taftish o'tkazish muddatini uzaytirish to'g'risida surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga iltimosnoma kiritish;

(187¹¹-modda birinchi qismining oltinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

ushbu Kodeksda va boshqa qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan o'zga harakatlarni bajarish.

(187¹¹-modda birinchi qismining yettinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Taftish o'tkazuvchi shaxslarning qonuniy talablari tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxslari va vakillari tomonidan ijro etilishi shart.

Taftish o'tkazuvchi shaxslar o'z vakolatlari doirasida:

xizmat guvohnomasini, shuningdek taftishga ruxsat berish to'g'risidagi maxsus guvohnomani taqdim etishi;

taftishni tayinlash to'g'risidagi qarorning yoki ajrimning va vakolatli organning taftish o'tkazish haqidagi buyrug'ining ko'chirma nusxalarini tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsiga yoki vakiliga imzo qo'ydirib topshirishi;

tekshirilayotgan subyektlar faoliyatining amalga oshirilishiga to'siqlarni yuzaga keltirmasligi va faoliyatining to'xtatib qo'yilishiga yo'l qo'ymasligi, bundan qonunchilikda nazarda tutilgan hollar mustasno;

(187¹¹-modda uchinchi qismining to'rtinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

davlat sirlarini yoki qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sirni tashkil etuvchi ma'lumotlarni oshkor etmasligi;

yuridik xizmat vakillarining va (yoki) jalb etilgan advokatlarning taftishning istalgan bosqichida ishtirok etishga bo'lgan huquqi to'g'risida hamda qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa huquqlar haqida tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsini yoki vakilini xabardor qilishi;

(187¹¹-modda uchinchi qismining oltinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

tekshiruvlarni ro'yxatdan o'tkazish kitobini qonunchilikda belgilangan hollarda va tartibda to'ldirishi;

(187¹¹-modda uchinchi qismining yettinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomani rasmiylashtirishi, uning bir nusxasini tekshirilayotgan subyektda taftish tugallangan kuni qoldirishi;

huquqbuzarlik faktlari aniqlangan taqdirda, qonunchilikda nazarda tutilgan ta'sir choralari ko'rishi shart.

(187¹¹-modda uchinchi qismining to'qqizinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

23-bob. EKSPERTIZA TEKSHIRUVI UCHUN NAMUNALAR OLISH

188-modda. Namunalarning turlari va ularni olish usullari

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tirik odamning, murdaning, hayvonning, o'simlikning, buyumning, materialning yoki moddaning xususiyatlarini o'zida aks ettiruvchi namunalar olishga, basharti ularning ekspert tekshiruvchi ekspert oldiga qo'yilgan savollarni hal qilish uchun zarur bo'lsa, haqlidir.

(188-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

Tirik odamdan o'zida uning xususiyatlarini aks ettiruvchi: biologik — qon, soch, so'lak, inson organizmidan ajralib chiqadigan moddalar; psixofizik — dastxat; anatomik — teri naqshining chiziqlari, tish qoliplari; shuningdek ovozning xususiyatlari, kasb malakasini aks ettiruvchi namunalar olinishi mumkin. Murdani ko'zdan kechirishda ham tekshiruv o'tkazish uchun kerakli moddiy namunalar olinishi mumkin.

Namuna tariqasida xom ashyo, mahsulot va boshqa materiallardan moddaning turga oid yoki o'ziga xos fizik yoxud kimyoviy xossalari aks ettiruvchi namunalar olinishi mumkin.

Tekshiruv o'tkazish jarayonida ekspert gilza, o'q, buzish asboblari va boshqa obyektlarning tajriba namunalarini tayyorlashga va ularning eksperimental izlariga qarab, o'xshashlik yoki farqlanish masalasini hal etishga haqlidir.

189-modda. Namuna olish huquqiga ega bo'lgan shaxslar va organlar

Ekspert tekshiruvchi namunalar olinadigan shaxsni yechintirib yalang'ochlash bilan bog'liq bo'lmasa va alohida kasb mahoratini talab qilmasa, surishtiruvchi, tergovchi yoki sudning o'zi, zarurat bo'lganda esa shifokor, boshqa mutaxassis, ekspert ishtirokida ekspert tekshiruvchi uchun namunalar olishga haqlidir.

Ekspert tekshiruvchi uchun namunalar olish yalang'och bo'lishni taqozo etsa yoki alohida kasb mahoratini talab qilsa, surishtiruvchi, tergovchi yoki sudning topshirig'iga binoan tekshiruv uchun namunalarni shifokor yoki boshqa tibbiy mutaxassis oladi.

190-modda. Namuna olinishi mumkin bo'lgan shaxslar

Ekspert tekshiruv uchun namunalar gumon qilinuvchidan, ayblanuvchidan, sudlanuvchidan, jabrlanuvchidan, shuningdek tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash bo'yicha ustidan ish yuritilayotgan shaxsdan olinishi mumkin.

Hodisa sodir bo'lgan joyda yoki ashyoviy dalillarda boshqa shaxslar tomonidan ham iz qoldirilgan bo'lishi mumkinligi to'g'risida yetarlicha asoslar bo'lgan taqdirda shu shaxslardan ham ekspert tekshiruv uchun namuna olinishi mumkin.

191-modda. Namuna olish to'g'risidagi qaror yoki ajrim

Namuna olish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Unda: namuna oladigan shaxs yoki organ; namuna olinishi kerak bo'lgan shaxs; aynan qanday namuna va qancha miqdorda olinishi lozimligi; namuna olinadigan shaxs qachon va kimning huzuriga kelishi zarurligi; olingan namunaning qachon va kimga taqdim qilinishi kerakligi ko'rsatilishi lozim.

192-modda. Namuna olishda majburlov chegarasi

O'zidan namuna olinishi uchun kelishdan bosh tortayotgan gumon qilinuvchilar, ayblanuvchilar, sudlanuvchilar, jabrlanuvchilar majburiy keltirilishi mumkin, bunda, basharti qo'llaniladigan usullar og'riq bermaydigan hamda inson hayoti va salomatligi uchun xavfsiz bo'lsa, ulardan majburlov yo'li bilan namunalar olinadi.

O'zga shaxslardan namunalar faqat ushbu Kodeksning 190-moddasida nazarda tutilgan hollarda hamda tanosil kasalligi va boshqa yuqumli kasalliklarni aniqlash bilan bog'liq bo'lgan hollarda majburlov yo'li bilan olinishi mumkin.

193-modda. Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tomonidan namunalar olish tartibi

Surishtiruvchi yoki tergovchi namuna olinishi kerak bo'lgan shaxsni chaqirtiradi yoki u turgan joyga borib, uni namuna olish to'g'risidagi qaror yoki sudning o'ziga kelib tushgan ajrimi bilan tanishtirib tilxat oladi va bu shaxsga, mutaxassisga, xolislariga ularning huquq va majburiyatlarini tushuntiradi, agar kimdir rad etilgan bo'lsa, bu masalani hal qiladi. Keyin surishtiruvchi yoki tergovchi kerakli harakatlarni bajaradi va ekspert tekshiruv uchun namunalar oladi. Bunda og'riq bermaydigan hamda inson hayoti va salomatligi uchun xavfli bo'lmagan ilmiy-texnikaviy vositalar qo'llanilishi mumkin.

Murdadan, shuningdek xom ashyolardan, mahsulotlardan, boshqa materiallardan namunalar olish eksperimental qilish, olib qo'yish yoki tintuv o'tkazish yo'li bilan amalga oshiriladi.

Olingan namunalar o'raladi va muhrlanadi. Keyin surishtiruvchi yoki tergovchi ularni namuna olish bayonnomasi bilan birga tegishli ekspertga yuboradi. Agar namuna olish sudning ajrimiga binoan amalga oshirilgan bo'lsa, ushbu ajrimni bajargan surishtiruvchi yoki tergovchi namunalarni ularni olish to'g'risidagi bayonnoma bilan birga sudga yuboradi. Sud taraflar ishtirokida namunalarni ko'zdan kechirib, ularning haqiqiylikiga va to'la saqlanganligiga ishonch hosil qilgandan keyin olingan namunani ajrim va bayonnoma bilan birga tegishli ekspertga yuboradi.

194-modda. Shifokor yoki boshqa mutaxassis tomonidan namunalar olish tartibi

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tegishli shaxsni, shuningdek undan namuna olish to'g'risidagi qarorni yoki ajrimni shifokorga yoki boshqa mutaxassisga yuboradi. Shifokorni, boshqa mutaxassisni, xolislarini rad etish masalasini qaror yoki ajrim chiqargan surishtiruvchi, tergovchi yoki sud hal qiladi.

Shifokor yoki boshqa mutaxassis zarur harakatlarni bajaradi va ekspert tekshiruv uchun namunalar oladi. Bunda og'riq bermaydigan hamda inson hayoti va salomatligi uchun xavfli bo'lmagan ilmiy-texnikaviy vositalardan foydalanilishi mumkin. Namunalar o'ralib va muhrlanib, surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga yuboriladi.

Tekshirish uchun hayvonlardan namunalar olish zarurati tug'ilsa, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tegishli qarorni yoxud ajrimni veterinarga yoki boshqa mutaxassisga yuboradi.

195-modda. Ekspert tomonidan tajriba uchun namunalar olish

Tekshiruv o'tkazish jarayonida ekspert tomonidan ushbu Kodeks 188-moddasining to'rtinchi qismida nazarda tutilgan tajriba namunalari tayyorlanishi mumkin.

Surishtiruvchi yoki tergovchi bunday namunalarni tayyorlash chog'ida hozir bo'lishga haqli bo'lib, bu hol ular tomonidan tuziladigan bayonnomada aks ettiriladi.

Ekspert tekshiruv o'tkazib bo'lganidan keyin namunalarni muhrlangan holda o'z xulosasiga qo'shib qo'yadi.

Surishtiruvchi yoki tergovchi, sud muhokamasida esa sud va taraflar ekspert taqdim qilgan tajriba namunalarini ko'zdan kechiradilar, shundan so'ng ular ashyoviy dalil sifatida jinoyat ishiga qo'shib qo'yiladi.

196-modda. Namunalar olishda shaxs huquqlarining himoya qilinishi

Ekspert tekshiruvi uchun namunalar olishda qo'llaniladigan usullar va ilmiy-texnikaviy vositalar inson hayoti va salomatligi uchun xavfsiz bo'lishi lozim. Kuchli og'riq beradigan murakkab tibbiy tadbirlar va usullarni qo'llash namuna olinishi lozim bo'lgan shaxsning roziligi bilan, bosharti u voyaga yetmagan yoki ruhiy holati buzilgan bo'lsa, uning qonuniy vakili, vasiylari yoki homiylarining roziligi bilan amalga oshirilishi mumkin.

(196-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrda O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Namuna olish namuna olinuvchini yechintirib yalang'ochlash bilan bog'liq bo'lsa, shifokor, boshqa mutaxassis, xolislar namuna olinuvchi shaxs bilan bir jinsda bo'lishlari lozim.

197-modda. Namunalar olish bayonnomasi

Ekspert tekshiruvi uchun namunalar olinganligi to'g'risida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq surishtiruvchi yoki tergovchi bayonnoma tuzadi, sud esa, o'ziga kelgan namunalarni sud majlisi bayonnomasida aks ettiradi.

24-bob. NARSALARNI, HUJJATLARNI VA ELEKTRON MA'LUMOTLARNI TAQDIM QILISH

(24-bobning nomi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrda O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

198-modda. Narsalarni ularning egasi bo'lmish shaxslar tashabbusi bilan surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga taqdim qilish

Fuqarolar, shuningdek korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning rahbarlari va boshqa mansabdor shaxslari o'z fikrlariga ko'ra ish uchun ahamiyatga molik bo'lgan narsalarni surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga taqdim qilishga haqlidir.

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud taqdim qilingan narsani ushbu Kodeksning 136, 137, 139 va 140-moddalarida bayon qilingan qoidalarga asosan ko'zdan kechirishi, agar taqdim qilingan narsani ish uchun ahamiyatli deb topsa yoki kelgusida ahamiyati bo'lishi mumkin deb hisoblasa, uni qabul qilishi shart. Shuningdek ushbu ish uchun ahamiyatli bo'lmagan, lekin muomaladan chiqarilgan narsalar (qurollar, giyohvandlik vositalari, pornografiya nashrlari va boshqalar) ham qabul qilib olinishi lozim.

(198-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 11-iyundagi O'RQ-1151-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.06.2026-y., 03/26/1151/0589-son)

Ish uchun ahamiyatli bo'lmagan va muomaladan chiqarilmagan narsalar taqdim qilingan hollarda, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ularni ko'zdan kechirib bo'lganidan keyin egalariga darhol qaytarib beradi.

199-modda. Surishtiruvchi, tergovchi yoki sudning talabiga ko'ra narsalarni taqdim qilish

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tintuv yoki olib qo'yish o'tkazmasdan turib, korxona, muassasa, tashkilot rahbaridan, shuningdek fuqarodan tergov va sud harakatlarini yuritish chog'ida vaqtincha foydalanish uchun zarur bo'lgan narsalarni taqdim etishlarini talab qilishga haqlidir. Bunday narsalar jumlasiga quyidagilar kiradi:

1) eksperiment o'tkazishda tekshirilayotgan hodisaning holatini va sharoitini qayta tiklash uchun foydalaniladigan o'xshash narsalar yoki maketlar;

2) tanib olish uchun ko'rsatilayotgan narsa bilan turdosh bo'lgan narsalar;

3) tergov yoki sud harakatlarini yuritish yoxud ekspert tekshiruvini o'tkazish uchun zarur bo'lgan moslamalar, asbob-uskunalar, anjomlar, materiallar, agar bunday narsalar surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga yoxud ularning topshirig'i bo'yicha harakat qilayotgan mutaxassis, ekspert yoki ekspertiza muassasasida bo'lmasa. Zarurat qolmagach, bu narsalar egasiga qaytarilishi lozim.

200-modda. Hujjatlarni ularning egasi bo'lmish shaxslar tashabbusi bilan surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga taqdim qilish

Fuqarolar, shuningdek korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning rahbarlari va boshqa mansabdor shaxslari o'z ixtiyorlaridagi hujjatlarni yoki o'zlaridagi mavjud ma'lumotlar asosida maxsus tuzilgan hujjatlarni surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga taqdim qilishga haqlidirlar.

201-modda. Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning talabiga ko'ra hujjatlarni taqdim qilish

Korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning rahbarlari va boshqa mansabdor shaxslari surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning talabiga ko'ra o'z ixtiyorlaridagi hujjatlarni yoki o'zlaridagi mavjud ma'lumotlar asosida maxsus tuzilgan hujjatlarni taqdim qilishlari shart.

Korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning rahbarlari va boshqa mansabdor shaxslari surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning talabiga ko'ra o'z vakolatlari doirasida taftish yoki boshqa xizmat tekshiruvi o'tkazishlari va taftish yoki tekshiruv natijalari to'g'risidagi dalolatnomani barcha ilovalari bilan birga belgilangan muddatda taqdim qilishlari shart.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud taftish yoki tekshiruv natijalari to'g'risidagi dalolatnomada yoxud boshqa hujjatda belgilangan qoidalaridan chekinishlar, nuqsonlar, ziddiyatlar va boshqa kamchiliklarni aniqlagan taqdirda, hujjatdagi qayd etilgan xatolar bartaraf etilishini talab qilishga haqli.

(201-modda O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 29-dekabrda O'RQ-418-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 1-son, 1-modda)

201¹-modda. Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organning mansabdor shaxsiga, surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga elektron ma'lumotlarni o'z tashabbusi bilan taqdim etish

Fuqarolar, shuningdek korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning rahbarlari va boshqa mansabdor shaxslari o'z tasarrufida bo'lgan elektron ma'lumotlarni tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organning mansabdor shaxsiga, surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga o'z tashabbusi bilan taqdim etishga haqli.

(201¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrda O'RQ-1003-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

202-modda. Narsalarni, hujjatlarni va elektron ma'lumotlarni taqdim etish bayonnomasi

(202-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrda O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Ashyoviy dalillar sifatida ahamiyatga ega bo'lishi mumkin bo'lgan narsalar, hujjatlar va elektron ma'lumotlar taqdim etilganligi to'g'risida tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi ushbu Kodeksning 90, 91 va 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq bayonnoma tuzadi, sud esa sud majlisining bayonnomasiga yozib qo'yadi.

(202-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrda O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Bayonnoma:

1) narsalarni yoki hujjatlarni yoxud elektron ma'lumotlarni taqdim etgan shaxs to'g'risidagi ma'lumotlar;

2) ushbu shaxsning narsalarni yoki hujjatlarni yoxud elektron ma'lumotlarni ishga qo'shib qo'yish to'g'risidagi iltimosnomasi;

3) narsalarni yoki hujjatlarni yoxud elektron ma'lumotlarni ko'zdan kechirish jarayoni va natijalari, agar ular pochta orqali yuborilgan bo'lsa, ularning o'rovini ko'zdan kechirish natijalari;

4) narsalarning yoki hujjatlarning yoxud elektron ma'lumotlarning tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organning mansabdor shaxsiga, surishtiruvchiga, tergovchiga yoki sudga haqiqatan ham topshirilganligi yoxud narsalar yoki hujjatlar yoxud elektron ma'lumotlar uni taqdim etgan shaxsga qaytarib berilganligi ko'rsatiladi.

(202-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Ashyoviy dalil sifatida ahamiyatli bo'lgan yoki ahamiyatga ega bo'lishi mumkin bo'lgan narsa yoki hujjatni taqdim etgan shaxsga surishtiruvchi yoki tergovchi bayonnomadan nusxa, sud majlisida raislik qiluvchi esa sud majlisi bayonnomasidan ko'chirma beradi.

Qabul qilib olingan narsa yoki hujjat pochta orqali kelgan bo'lsa, bayonnomaning nusxasi yoki undan olingan ko'chirma narsani yoki hujjatni yuborgan shaxsga jo'natiladi, pochta pattasi bayonnomaga ilova qilinadi. Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud pochta orqali olingan narsa yoki hujjatni ishga aloqador emas deb topib, uni yuboruvchiga pochta orqali qaytargan taqdirda ham pochta pattasi bayonnomaga qo'shib qo'yiladi.

Taqdim etilgan narsa yoki hujjatni ashyoviy dalil sifatida ishga qo'shib qo'yish haqidagi iltimosni rad qilish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Taftishlar va boshqa xizmat tekshiruvlarining dalolatnomalari yozma dalil sifatida taqdim qilingan boshqa hujjatlar qatori ishga maxsus rasmiylashtirilmasdan qo'shib qo'yiladi.

Tergov yoki sud harakatlarini yuritishda vaqtincha foydalanish uchun so'ralgan narsalarning qabul qilingani va qaytarib berilgani surishtiruvchi, tergovchi, sud majlisida raislik qiluvchi yoki sud majlisining kotibi, shuningdek narsalarning egasi tomonidan beriladigan tilxatlar bilan rasmiylashtiriladi. Taqdim qilingan narsalar ish uchun ahamiyatga ega bo'lishi mumkin bo'lsa, ularning belgilari, xossalari, texnikaviy tavsifi, basharti ular yuritilayotgan tergov davomida ishlatilgan bo'lsa, shu tergov harakati bayonnomasida yoki sud majlisi bayonnomasida aks ettiriladi.

25-BOB. NARSALARNI, HUJJATLARNI VA ELEKTRON MA'LUMOTLARNI ASHYOVIY, YOZMA VA RAQAMLI DALIL SIFATIDA ISHGA QO'SHIB QO'YISH

(25-bobning nomi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

203-modda. Ashyoviy dalillar

Kelib chiqishini, kimga tegishlilikini, ma'lum maqsadlarda foydalanilganligini yoki foydalanishga yaroqliligini, qo'ldan-qo'lga o'tganligi yoki turgan joyi o'zgarganligini, u yoki bu moddalar, narsa, jarayon va hodisalar ta'sir etganligini aniqlash mumkin bo'lgan fizikaviy alomatlar yoki belgilarga, shuningdek ish holatlarini aniqlashga xizmat qiladigan har qanday boshqa alomatlar va belgilarga ega bo'lgan narsa ashyoviy dalil hisoblanadi.

203¹-modda. Jinoyat quroli

Dalil deb e'tirof etilgan, jinoyatga tayyorgarlik ko'rish yoki sodir etish uchun maxsus mo'ljallangan, tayyorlangan yoki moslashtirilgan narsalar, elektron ma'lumotlar, shuningdek jinoiy maqsadlarga erishish uchun jinoyat sodir etish jarayonida bevosita foydalanilgan mol-mulk jinoyat qurolidir.

(203¹-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

204-modda. Yozma dalillar

Mansabdor shaxs yoki fuqaro tomonidan so'z, raqam, chizma yoki boshqa shaklda yozilgan va ish uchun ahamiyatli bo'lishi mumkin bo'lgan ma'lumotlarni saqlash, o'zgartirish, berish uchun mo'ljallangan hujjat yoki boshqa yozuvlar yozma dalil hisoblanadi.

Tergov harakatining bayonnomasi, sud majlisining bayonnomasi va ularning ilovalari ham yozma dalil hisoblanadi.

Ushbu Kodeksning 203-moddasida ko'rsatilgan alomatlari, belgilari, izlari bo'lgan hujjatlar va boshqa xatlar ham ashyoviy dalil bo'lib xizmat qilishi mumkin.

204¹-modda. Elektron ma'lumotlar

Elektron ma'lumotlar elektron qurilmalardan va axborot tizimlaridan, shuningdek axborot texnologiyalaridan foydalangan holda yaratiladigan, ishlov beriladigan hamda saqlanadigan ma'lumotlardir.

Guvoh, jabrlanuvchi, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi va boshqa shaxslar elektron ma'lumotlarni ushbu ma'lumotlarning ko'chirma nusxasini elektron jismdan elektron ma'lumotlar mavjud bo'lgan boshqa elektron jismga olish orqali taqdim etishga haqli.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud taqdim etilgan elektron ma'lumotlarni mutaxassis ishtirokida qabul qilib oladi hamda elektron ma'lumotlar mavjud bo'lgan birlamchi elektron jismlarni ko'zdan kechiradi.

Ish uchun ahamiyatga ega bo'lmagan elektron ma'lumotlar mavjud bo'lgan elektron jismlar egalarga darhol qaytarib beriladi.

204²-modda. Raqamli dalillar

Ish uchun ahamiyatga ega bo'lgan holatlar to'g'risidagi ma'lumotlar mavjud bo'lgan elektron ma'lumotlar, shu jumladan elektron tarzda fayllar, audio-, videoyozuvlar, Internet jahon axborot tarmog'ida saqlanayotgan ma'lumotlar, shuningdek boshqa elektron ma'lumotlar raqamli dalillardir.

Raqamli dalildan ko'chirma nusxa olishga, basharti uning yaxlitligi va aynan o'xshashligi saqlansa, yo'l qo'yiladi.

Raqamli dalildan ko'chirma nusxa olishga yo'l qo'yilishi o'zidan mazkur ko'chirma nusxa olingan raqamli dalilning asli mavjudligi bilan ta'minlanadi.

Guvoh, jabrlanuvchi, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi va boshqa shaxslar raqamli dalillarning ko'chirma nusxalarini qog'ozda chop etilgan shaklda taqdim etish huquqiga ega. Bunda raqamli dalilning qog'ozdagi shakli yozma dalil deb hisoblanishi mumkin emas.

Tergovga qadar tekshiruv, surishtiruv, tergov va sud jarayonida tuzilgan protsessual bayonnomalarga ilova qilingan, elektron ma'lumotlar tarzida shakllantirilgan audio-, videoyozuvlar ham raqamli dalillar hisoblanadi.

Raqamli dalilning ko'chirma nusxasi ish materiallari bilan birga saqlanadi.

(204¹ va 204²-moddalar O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

205-modda. Ashyoviy, yozma va raqamli dalillarni olish usullari

Ashyoviy, yozma va raqamli dalillar sifatida foydalaniladigan narsalar, hujjatlar, elektron ma'lumotlar va boshqa yozuvlar hodisa sodir bo'lgan joyni yoki boshqa joylarni, binolarni, shuningdek texnika vositalarini, telekommunikatsiya tarmoqlarini yoki Internet jahon axborot tarmog'ini ko'zdan kechirish chog'ida, tanib olish uchun ko'rsatish, guvohlantirish, murdani eksqumatsiya qilish, ekspert tekshiruvi uchun namunalar olish, ko'rsatuvni hodisa yuz bergan joyda tekshirish chog'ida, olib qo'yish, tintuv yoki eksperiment o'tkazish chog'ida olinishi mumkin yoxud ular ushbu Kodeksning 198 — 202-moddalarida nazarda tutilgan tartibda tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organning mansabdor shaxsiga, surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga taqdim etilishi mumkin.

(205-modda O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

206-modda. Ashyoviy dalillarni ko'zdan kechirish

Boshqa shaxslardan topilgan, olib qo'yilgan yoki qabul qilib olingan narsalar ushbu Kodeksning 135 — 137, 139 va 140-moddalarida ko'rsatilgan qoidalarga asosan darhol ko'zdan kechiriladi.

Ko'zdan kechirishda narsaning ishga taalluqliligi haqida xulosa chiqarishga asos bo'ladigan, shuningdek uni boshqa narsalardan farqlovchi belgilar aniqlanishi lozim.

Ko'zdan kechirish jarayoni va uning natijalari narsa olingan paytda o'tkazilayotgan tergov harakati bayonnomasida yoki sud majlisi bayonnomasida qayd etiladi.

207-modda. Narsani ashyoviy dalil deb e'tirof etish va uni jinoyat ishiga qo'shib qo'yish

Narsani ashyoviy dalil deb e'tirof etish va uni jinoyat ishiga qo'shib qo'yish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Ushbu qaror yoki ajrimda ashyoviy dalilni ishda qoldirish yoki uni saqlash uchun topshirish masalasi ham hal qilinishi lozim.

208-modda. Ashyoviy, yozma va raqamli dalillarni saqlash hamda boshqa joyga yuborish

Ashyoviy, yozma va raqamli dalillarni saqlash, shuningdek ushbu dalillarning ekspertizaga yuborilganligi yoki jinoyat ishi boshqa tergovga qadar tekshiruv, surishtiruv, dastlabki tergov organiga, prokurorga yoxud sudga o'tkazilganligi munosabati bilan ularni boshqa joyga yuborish chog'ida ashyoviy, yozma va raqamli dalillar yo'qolishining, shikastlanishining, buzilishining, bir-biriga qo'shib yoki aralashib ketishining oldini olish choralari ko'rilishi kerak.

Ishni o'tkazishda u bilan birga yuborilayotgan ashyoviy, yozma va raqamli dalillar ilova xatda yoki unga ilova qilinayotgan ro'yxatda sanab o'tiladi. Bundan tashqari ayblov xulosasiga yoki ayblov dalolatnomasiga ilova qilingan ma'lumotnomada ishdagi mavjud barcha ashyoviy, yozma va raqamli dalillar xar birining qayerda ekanligi ko'rsatilgan xolda birma-bir sanab o'tilgan bo'lishi kerak.

Ashyoviy, yozma va raqamli dalillar pochta yoki chopar orqali yetkazib berilganda tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudya olingan dalillarni xolislar ishtirokida, zarur bo'lgan hollarda esa ekspert yoxud mutaxassislar ishtirokida ko'zdan kechiradi va ularni ilova xati yoki ro'yxati bilan solishtiradi. Ko'zdan kechirish jarayoni va natijalari to'g'risida bayonnoma tuziladi.

Ashyoviy, yozma va raqamli dalillar ular haqidagi masala sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi, ajrimi bilan yoxud tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organ mansabdor shaxsining, surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning ishni tugatish to'g'risidagi qarori bilan hal qilinmaguniga qadar saqlab turiladi. Ushbu Kodeksning 210-moddasida nazarda tutilgan hollarda ashyoviy dalillar to'g'risidagi qaror ish yuritish tamom bo'lguniga qadar qabul qilinishi mumkin.

Ashyoviy, yozma va raqamli dalil sifatida ishga qo'shib qo'yilgan narsaga, hujjatga va (yoki) elektron ma'lumotlarga egalik qilish huquqi to'g'risidagi nizo fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida hal qilinishi lozim bo'lganda ushbu narsa, hujjat va (yoki) elektron ma'lumotlar fuqaroviy ish bo'yicha sud chiqargan hal qiluv qarori qonuniy kuchga kirguniga qadar saqlanishi kerak.

(208-modda O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

209-modda. Pul, qimmatli qog'ozlar, valyuta boyliklari va zargarlik buyumlarini saqlash uchun topshirish

Ishga ashyoviy dalil sifatida qo'shib qo'yilgan pul, qimmatli qog'ozlar, valyuta boyliklari, zargarlik buyumlari va qimmatbaho metallardan, qimmatbaho toshlardan yasalgan boshqa buyumlar, shuningdek bunday buyumlarning rezgilari topilganda mutaxassis ishtirokida ko'zdan kechirilishi va belgilangan tartibda saqlash uchun topshirilishi lozim.

Fuqaroviy da'voni ta'minlash maqsadida yoxud garov tariqasida olib qo'yilgan yoki qabul qilingan pullar uch sutkadan kechiktirmay surishtiruv, dastlabki tergov organi yoki sudning depozit hisobiga topshirilishi shart.

(209-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

210-modda. Jinoyat ishini yuritish tamom bo'lgunga qadar ashyoviy dalillar to'g'risida qabul qilinadigan qarorlar

Ashyoviy dalillardan: tez buziladigan narsalar, kundalik ro'zg'orda zarur bo'ladigan narsalar; uy hayvonlari, parrandalar va boqish lozim bo'lgan boshqa hayvonlar zarur tergov harakatlari o'tkazilgach, kechiktirmay egalariga qaytarib berilishi lozim.

Tez buziladigan narsalar yoki uy hayvonlari, parrandalar va boshqa hayvonlarning qonuniy egasi yoxud mulkdori noma'lum bo'lgan yoki boshqa sabablarga ko'ra ularni qaytarib berish mumkin bo'lmagan hollarda ular qarab turish yoki belgilangan maqsadga muvofiq foydalanish uchun tegishli korxona, muassasa, tashkilotga topshirilishi lozim.

211-modda. Jinoyat ishini yuritish tamom bo'lganligi munosabati bilan ashyoviy dalillar to'g'risida qabul qilinadigan qarorlar

Hukmda, shuningdek jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi ajrimda yoki qarorda ashyoviy dalillar masalasi quyidagi qoidalarga rioya etilgan holda hal qilinadi:

1) gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga, mahkumga tegishli bo'lgan jinoyat qurollari musodara qilinishi kerak va ular tegishli muassasalarga topshiriladi yoki yo'q qilib yuboriladi. Gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga, mahkumga tegishli bo'lmagan mol-mulk qonuniy egalariga, mulkdorlariga yoki ularning huquqiy vorislariga, shuningdek merosxo'rlariga qaytarib beriladi. Gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga, mahkumga tegishli bo'lmagan mol-mulkning qonuniy egalari, mulkdorlari yoki ularning huquqiy vorislari, xuddi shuningdek merosxo'rlari aniqlanmagan taqdirda, ushbu mol-mulk davlat daromadiga o'tkaziladi;

(211-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 16-oktabrdagi O'RQ-448-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 2017-y.)

2) muomaladan chiqarilgan ashyolar tegishli muassasalarga berilishi lozim yoki yo'q qilib yuboriladi;

3) hech qanday qimmatga ega bo'lmagan ashyolar yo'q qilib yuboriladi, manfaatdor shaxslar yoki muassasalar iltimos qilgan hollarda esa ularga berilishi mumkin;

4) jinoyat yoki boshqa g'ayrihuquqiy harakatlar sodir qilinishi natijasida qonuniy egasi va mulkdoridan mahrum bo'lib qolgan pullar yoki boshqa boyliklar qonuniy egalariga, mulkdorlariga yoki ularning huquq vorislariga, shuningdek merosxo'rlariga qaytarib berilishi lozim;

5) jinoiy yo'l bilan orttirilgan pullar va boshqa boyliklar sudning hukmiga binoan jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy zararni qoplashga o'tkaziladi, mulkiy zarar ko'rgan shaxs aniqlanmagan taqdirda, davlat foydasiga o'tkaziladi;

6) ashyoviy dalil hisoblanuvchi hujjatlar ularni saqlash zarurati tugagunga qadar ishda asrab turiladi yoki manfaatdor shaxslarga yoxud muassasalarga beriladi.

212-modda. Ashyoviy dalillarni shikastlaganlik yoki yo'qotganlik uchun javobgarlik

Ekspertiza o'tkazish yoki boshqa qonuniy harakatlar natijasida shikastlangan yoki yo'qolgan ashyoning qiymati sud chiqimlariga qo'shiladi.

Ayblov hukmi chiqarilganda, agar bu ashyo mahkumga yoki fuqaroviy javobgarga tegishli bo'lsa, uning qiymati to'lanmaydi; agar ashyo boshqa biror shaxsga tegishli bo'lsa, uning qiymati bu shaxsga sud tomonidan to'lanishi va ayni vaqtda bu summa mahkum yoki fuqaroviy javobgar hisobidan davlat foydasiga undirilishi lozim.

Oqlov hukmi chiqarilganda hamda ish tugatilgan hollarda ekspertiza o'tkazish yoki boshqa qonuniy harakatlar natijasida shikastlangan yoki yo'qolgan ashyoning qiymati qonuniy egasiga yoki mulkdoriga, shuningdek protsessual mavqeyidan qat'i nazar, ularning huquq vorislari va merosxo'rlariga to'lanadi.

Ashyoviy dalillar shikastlangan yoki yo'qolgan boshqa barcha hollarda ularning qiymati zarar keltirish natijasida kelib chiqadigan majburiyatlarga doir fuqaroviy qonunchilik qoidalariga muvofiq to'latirilishi lozim.

(212-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

TO'RTINCHI BO'LIM PROTSESSUAL MAJBURLOV

26-bob. JINOYAT PROTSESSIDA SHAXS HUQUQLARINI CHEKLASH ASOSLARI VA CHEGARALARI

213-modda. Protsessual majburlov choralarini qo'llash uchun asoslar

Jinoyat protsessi ishtirokchisi tergov yoki sud harakatlarini amalga oshirishga to'sqinlik qilayotgan, o'ziga yuklatilgan majburiyatlarni bajarmayotgan bo'lsa, shuningdek gumon qilinuvchi, ayblanuvchining kelgusi jinoiy faoliyatining oldini olish va hukm ijrosini ta'minlash uchun zarur bo'lsa, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud ushbu Kodeksda belgilangan hollarda hamda tartibda majburlov choralarini qo'llashga haqlidir.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi ushlab turish tarzidagi protsessual majburlov chorasini ushbu Kodeksning 221 va 224-moddalarida belgilangan hollarda va tartibda qo'llashga haqlidir.

(213-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

214-modda. Protsessual majburlov choralarini qo'llashning qonuniyligi va asosliliigi

Protsessual majburlov choralarini faqat asoslar mavjud bo'lganda va qonunda belgilangan tartibda qo'llanilishi mumkin.

Ushbu Kodeksda boshqacha asoslar nazarda tutilmagan bo'lsa, protsessual majburlov faqat qo'zg'atilgan jinoyat ishi bo'yicha va surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarorida yoki sudning ajrimida ko'rsatilgan shaxslarga nisbatan qo'llaniladi.

215-modda. Ushlab turilgan, qamoqda saqlanayotgan yoki tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxslar bilan munosabatda bo'lish

Ushlab turilgan, qamoqda saqlanayotgan yoki ekspertiza o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxslar, ular saqlanadigan joylardagi tartibga oid cheklashlarni istisno etganda, qonunchilikda belgilangan huquqlarga egadirlar va shu hujjatlarda ko'rsatilgan majburiyatlarni bajaradilar.

(215-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Ushlab turilgan, qamoqda saqlanayotgan yoki tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxslarga nisbatan g'ayriinsoniy munosabatda bo'lish mumkin emas.

Ushlab turilgan, qamoqda saqlanayotgan yoki tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxsga o'zining himoyachisi bilan xoli uchrashish, qonunchilikka oid materiallardan foydalanish imkoniyati berilishi, shikoyat, iltimosnoma va boshqa protsessual hujjatlarni yozishi uchun ixtiyorida qog'oz va yozuv jihozlari bo'lishi lozim.

(215-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

(216-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

217-modda. Protsessual majburlov chorasi qo'llanilgani haqida xabar qilish

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga nisbatan ushlab turish tarzidagi, sud esa qamoqqa olish, uy qamog'i yoki ekspertiza o'tkazish uchun shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini qo'llaganida shaxsga nisbatan qo'llanilgan protsessual majburlov chorasi hamda uning ushlab turilgan joyi to'g'risida darhol oila a'zolaridan biriga, ular bo'lmagan taqdirda esa boshqa qarindoshlariga yoki yaqin kishilariga xabar berishi, shuningdek bu haqda ish yoxud o'qish joyiga ma'lum qilishi shart.

Ushlab turilgan, qamoqqa olingan, uy qamog'iga yoki tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxs boshqa davlatning fuqarosi bo'lsa, bu haqda darhol O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligiga xabar berilishi shart. Xabarnomaning ko'chirma nusxasi ishga ilova qilinadi.

(217-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-maydagi O'RQ-617-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son)

218-modda. Ushlab turilgan, qamoqqa olingan yoki tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxsning qaramog'idagilarga homiylik qilish va uning mol-mulkini qo'riqlash choralari

Ushlab turilgan, qamoqqa olingan yoki ekspertiza o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxsning qarovsiz va yordamga muhtoj voyaga yetmagan farzandlari, keksaygan otionalari, boshqa boqimlari bo'lganda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud ularni qarindoshlarining yoki boshqa shaxslar yoxud muassasalarning homiyligiga topshirishi, majburlov chorasini qo'llanilgan shaxsning nazoratsiz qolayotgan mol-mulki yoxud uy-joyi bo'lsa, ularni qo'riqlash chorasini ko'rish shart.

Shaxsning qaramog'idagilarga homiylik qilish va uning mol-mulkini qo'riqlash to'g'risidagi ko'rsatilgan choralar ushlab turish tarzidagi protsessual majburlov chorasini qo'llagan tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi tomonidan ham ko'rilishi shart.

(218-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

219-modda. Prokurorning protsessual majburlov choralari qo'llanilishi to'g'risidagi ko'rsatmasining majburiyligi

Prokurorning protsessual majburlov choralari qo'llash haqidagi ko'rsatmalari surishtiruvchi va tergovchi, shuningdek tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ uchun majburiydir. Bunday ko'rsatmalarga e'tirozlar yuqori turuvchi prokurorga ushbu Kodeksning 36, 39 va 39²-moddalarida nazarda tutilgan tartibda taqdim etilishi mumkin.

(219-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

27-bob. USHLAB TURISH

220-modda. Ushlab turish maqsadi

Ushlab turish jinoyatni sodir etishda gumon qilinayotgan shaxsni uning jinoiy faoliyat bilan shug'ullanishiga barham berish, qochib ketishining, dalillarni yashirishi yoki yo'q qilib yuborishining oldini olish maqsadida qisqa muddatga ozodlikdan mahrum qilishdan iboratdir.

Ushlab turish jinoyat ishi qo'zg'atilgunga qadar ham, ish qo'zg'atilganidan keyin ham amalga oshirilishi mumkin. Keyingi holatda ushlab turishga faqat surishtiruvchining, tergovchining yoki prokurorning qaroriga binoan yo'l qo'yiladi.

(220-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

221-modda. Ushlab turish asoslari

Jinoyatni sodir etishda gumon qilingan shaxs quyidagi asoslar mavjud bo'lganda ushlab turilishi mumkin:

- 1) shaxs jinoyat ustida yoki bevosita uni sodir etganidan keyin qo'lga tushsa;
- 2) jinoyat shohidlari, shu jumladan jabrlanuvchilar uni jinoyat sodir etgan shaxs tariqasida to'g'ridan-to'g'ri ko'rsatsalar;
- 3) uning o'zida yoki kiyimida, yonida yoki uyida sodir etilgan jinoyatning yaqqol izlari topilsa;
- 4) shaxsni jinoyat sodir etishda gumon qilish uchun asos bo'ladigan ma'lumotlar mavjud bo'lib, u qochmoqchi bo'lsa yoki doimiy yashaydigan joyi yo'q yoxud shaxs aniqlanmagan bo'lsa.

222-modda. Jinoyat ishi qo'zg'atilgunga qadar gumon qilinuvchini ushlab turish huquqiga ega bo'lgan shaxslar

Ichki ishlar organining, tergovga qadar tekshiruvni, surishtiruvni yoki dastlabki tergovni amalga oshiruvchi boshqa organing xodimi, shuningdek muomalaga layoqatli har qanday shaxs ushbu Kodeksning 221-moddasida ko'rsatilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda, jinoyat sodir etishda

gumon qilingan shaxsni ushlab va yaqin oradagi ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga olib kelishga haqlidir.

(222-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

223-modda. Ushlab chog'ida immunitet huquqidan foydalanuvchi shaxslar

Deputatlar, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati a'zolari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman), O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo'yicha vakil, sudyalari va prokurorlar ushlab turilishi hamda ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga olib kelinishi mumkin emas. Mazkur taqiq ushbu Kodeks 221-moddasining 1-bandida nazarda tutilgan ushlab turish hollariga nisbatan tatbiq etilmaydi.

(223-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 14-sentabrdagi O'RQ-446-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 37-son, 978-modda)

224-modda. Jinoyat ishi qo'zg'atilgunga qadar ushlab turish tartibi

Ichki ishlar organi xodimi, boshqa vakolatli shaxs ushlab turishning ushbu Kodeksning 221-moddasida ko'rsatilgan asoslaridan bittasi mavjudligini bevosita aniqlasa yoki boshqa shohidlarning so'zlaridan aniqlasa:

1) o'zini tanishtirishi va ushlab turilgan shaxsning talabiga ko'ra o'z shaxsini tasdiqlovchi hujjatni ko'rsatishi;

2) gumon qilinuvchiga u jinoyat sodir etishda gumon qilib ushlanganligini ma'lum qilishi;

3) ushlab turilgan shaxsga advokatga yoki yaqin qarindoshiga telefon qilish yoki xabar berish, himoyachiga ega bo'lish, ko'rsatuvlar berishni rad etishga bo'lgan protsessual huquqlarini tushuntirishi;

4) ushlab turilgan shaxsga u bergan ko'rsatuvlardan jinoyat ishiga doir dalillar sifatida uning o'ziga qarshi foydalanilishi mumkinligini bildirishi;

5) ushlab turilgan shaxsdan yaqin oradagi ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga birga borishini talab qilishi shart.

Ushlanayotgan shaxsda qurol borligi yoki u jinoyat sodir etganligini fosh qiluvchi dalillardan qutulish niyatida ekanligini taxmin qilishga yetarli asoslar mavjud bo'lsa, ushlayotgan vakolatli shaxs uni shaxsiy tintuv yoki olib qo'yishni amalga oshirishga haqlidir. Shaxsiy tintuv o'tkazish yoki olib qo'yish to'g'risidagi bayonnoma ushlangan shaxs ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga keltirilganidan so'ng xolislar hozirligida tuzilishi mumkin.

Ushbu moddaning **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** nazarda tutilgan protsessual harakatlar videoyozuv orqali qayd etilishi shart.

Ushbu moddaning **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** nazarda tutilgan protsessual harakatlarni bajarishni kechiktirib bo'lmaydigan hollarda, ularni videoyozuv orqali qayd etmasdan amalga oshirishga yo'l qo'yiladi. Mazkur qoida ichki ishlar organi yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organ binosida amalga oshiriladigan ushlab turishga nisbatan tatbiq etilmaydi.

Shaxsni ushlab videoyozuv orqali qayd etilmagan holda, ichki ishlar organi xodimi yoki boshqa vakolatli shaxs ushlab turilgan shaxs yaqin oradagi ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga olib kelinganidan so'ng videoyozuvdan foydalangan holda uning protsessual huquqlarini tushuntirishi shart. Ushlab turilgan shaxsga videoyozuv uni namoyish qilish orqali tanishtiriladi.

Shaxsni yalang'ochlash bilan bog'liq shaxsiy tintuvni videoyozuv orqali qayd etish taqiqlanadi.

Ushlab turish, shaxsiy tintuv qilish yoki olib qo'yish bayonnomasiga protsessual harakatlar videoyozuv orqali qayd etilganligi haqida yozib qo'yilib, videoyozuv materiallari bayonnomaga qo'shib qo'yiladi.

Agar ushlangan shaxs ish yuritilayotgan tilni bilmasa yoki yetarlicha bilmasa, gumon qilinuvchining huquqlari unga tarjimon ishtirokida birinchi so'roqqa qadar tushuntirilib, bu haqda bayonnomaga yozib qo'yiladi.

Vakolatli shaxslar va fuqarolar qonunga xilof yoki asossiz ushlab turganlik yoxud ushlab vaqtida vakolatlari doirasidan chetga chiqqanlik uchun qonunda belgilangan javobgarlikka tortiladi.

(224-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-maydagi O'RQ-617-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son)

225-modda. Ushlab turish bayonnomasini tuzish va ushlab turishning asoslilikini tekshirish

Ushlab turilgan shaxs ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga keltirilganidan so'ng huquqni muhofaza qiluvchi organning navbatchisi yoki boshqa xodimi ushlab turish bayonnomasini boshliqning ko'rsatmasiga binoan darhol tuzishi, unda quyidagilarni ko'rsatishi kerak:

- 1) bayonnoma tuzilgan joy va vaqtni;
- 2) ushbu shaxsning kimligi, kim tomonidan, qachon, qanday holatlarda, qonunda ko'rsatilgan qanday asoslarga ko'ra ushlanganligini;
- 3) ushlangan shaxs qanday jinoyatni sodir etganlikda gumon qilinayotganligini;
- 4) ushlangan shaxs ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga qaysi vaqtda olib kelinganligini;
- 5) shaxsiy tintuv qilish va olib qo'yish natijalarini (ular o'tkazilgan bo'lsa);
- 6) ushlab turishning videoyozuv orqali qayd etilganligi (u o'tkazilgan bo'lsa), ushlangan shaxsning videoyozuv materiallari bilan tanishganligi, shuningdek shaxsni ushlab turish vaqtida foydalanilgan vositalarning texnik xususiyatlarini. Bayonnomaning ushlab turishning asoslilikini tekshirish vazifasi topshirilgan ichki ishlar organi xodimi yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organ xodimi, ushlab keltirgan vakolatli shaxs yoki fuqaro, ushlangan shaxs va xolislar imzo chekib, tasdiqlaydi.

(225-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-maydagi O'RQ-617-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son)

Ichki ishlar organi xodimi yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organning xodimi amalga oshirilgan ushlab turish haqida ushlangan shaxs ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga keltirilgan paytdan e'tiboran o'n ikki soat ichida prokurorga yozma shaklda xabar berishi shart.

(225-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ushlab turishning asosli ekanligini tekshirish, hujjatlarni talab qilish va ko'zdan kechirish ushlangan shaxs ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga keltirilgan paytdan e'tiboran yigirma to'rt soatdan kechiktirmay o'tkazilishi lozim.

(225-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ushlab turishga asos bo'lmagan taqdirda, ichki ishlar organi bo'linmasining boshlig'i yoki boshqa vakolatli shaxs ushlanganni ozod qilish to'g'risida qaror chiqaradi. Qarorning nusxasi darhol prokurorga yuboriladi.

(225-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Shaxs amalda ushlangan yoki uni jinoyat joyida ushlab turish bilan bog'liq tezkor-qidiruv tadbiri amalda yakunlangan paytdan boshlab u bilan bog'liq protsessual harakatlar amalga oshirilguniga qadar uning himoyachi bilan xoli uchrashishi ta'minlanadi. Bu haqda bayonnoma tuziladi.

(225-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan beshinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Ushlab turish, jinoyat ishi qo'zg'atish, ishda gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to'g'risidagi qarorlar darhol gumon qilinuvchiga e'lon qilinadi, ayni vaqtda unga ushbu Kodeksning 48-moddasida nazarda tutilgan huquqlari tushuntiriladi va tanlangan yoki tayinlangan himoyachiga tanishib chiqish uchun taqdim etiladi. Qaror bilan tanishtirilgani va huquqlari tushuntirilgani qarorda qayd etilib, vakolatli shaxs va ushlangan shaxs tomonidan imzolaniib,

tasdiqlanadi. Bunda ushlangan shaxs ushlab keltirilgan paytdan boshlab yigirma to‘rt soatdan kechiktirilmay so‘roq qilinishi lozim.

(225-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O‘RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

226-modda. Ushlab turish muddati

Ushlab turish muddati shaxs amalda ushlangan paytdan (erkin harakatlanishga bo‘lgan huquqlarning haqiqiy cheklangan payti) e‘tiboran ko‘pi bilan qirq sakkiz soatni tashkil etadi. Surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror tomonidan zarur va yetarli asoslar taqdim etilganda ushlab turish sudning qarori bilan qo‘shimcha ravishda qirq sakkiz soatga uzaytirilishi mumkin.

(226-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Ushlab turish muddati tugagunga qadar va asoslar mavjud bo‘lganda shaxs ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi, unga ayb e‘lon qilinishi, ushbu Kodeksning 109 — 112-moddalaridagi qoidalar bo‘yicha so‘roq qilinishi va ushbu Kodeksning 236 — 240-moddalari qoidalariga amal qilgan holda ehtiyot chorasini tanlash haqidagi masala hal qilinishi zarur.

Alohida hollarda, ushlab turilgan gumon qilinuvchiga nisbatan sud tomonidan qamoqqa olish, uy qamog‘i yoki garov tarzidagi ehtiyot choralari qo‘llanilishi mumkin. Bunda gumon qilinuvchiga u ushlangan kundan e‘tiboran o‘n kun ichida ayblovi e‘lon qilinishi kerak. Aks holda ehtiyot chorasini bekor qilinishi va shaxs qamoqdan yoki uy qamog‘idan ozod etiladi, garov esa garovga qo‘yuvchiga qaytariladi. Jinoyat ishi qo‘zg‘atilganidan keyin va ushlab turishning butun muddati mobaynida ishni yuritish o‘ziga taalluqli bo‘lgan surishtiruvchi va tergovchi jinoyatni sodir etish holatlarini aniqlash, ushlab turishning asosli ekanligini tekshirish uchun o‘z vakolatlari doirasida tergov harakatlari o‘tkazishi mumkin.

(226-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O‘RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

227-modda. Surishtiruvchining, tergovchining yoki prokurorning qaroriga binoan ushlab turish

(227-moddaning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O‘RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Surishtiruvchining, tergovchining yoki prokurorning ushlab turish, gumon qilinuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilish haqidagi qarori asosida ichki ishlar organi yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organ xodimi ushlangan shaxsni ushbu Kodeksning 224-moddasi qoidalariga rioya etgan holda eng yaqin ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga darhol olib borishi shart. Amalga oshirilgan ushlab turish to‘g‘risida ushlab turish haqida qaror chiqargan vakolatli shaxs darhol xabardor qilinishi lozim.

(227-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

(227-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyuldagi O‘RQ-100-sonli Qonuni bilan chiqarilgan — Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-y., 6-son, 249-modda)

Gumon qilinuvchi haqiqiy ushlangan paytdan boshlab o‘tgan vaqt ayblanuvchini qamoqqa saqlash yoki uning uy qamog‘ida bo‘lishi hamda Jinoyat kodeksining 62-moddasida belgilanganiga mutanosib ravishda sud tomonidan tayinlangan jazo muddatiga kiritiladi.

(227-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

228-modda. Ushlab turilganlarni saqlash joylari

Ushlangan shaxs ichki ishlar organi yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga keltirilganidan so‘ng u ozodlikdan mahrum etish joyi hisoblanmagan xizmat binolarida saqlanadi yoki vaqtincha saqlash hibsxonasi kamerasiga, ushlab turilgan harbiy xizmatchi esa gauptvaxtaga joylashtiriladi.

(228-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ushlab turilganlarni ayrim joylarda istisno tarzida maxsus moslashtirilgan binolarda, dengiz va daryo kemalarida esa, maxsus ajratilgan kayutalarda saqlashga yo'l qo'yiladi.

(228-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

Jazoni ijro etish muassasalarida ushlab turilganlarni saqlash uchun maxsus kameralar jihozlanadi.

(228-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

Ushlab turilganlarni qamoqda saqlash joylarida saqlash tartibi va shart-sharoitlari qonunda belgilanadi.

(228-moddaning to'rtinchi, beshinchi va oltinchi qismlari O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan to'rtinchi qism bilan almashtirilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

(229-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

230-modda. Ushlab turilganlarga uchrashish uchun ruxsat berish

Ushlab turilgan shaxsga himoyachi bilan uchrashuvga ushbu Kodeks 46-moddasining **birinchi qismida** va 48-moddasining **birinchi qismida** nazarda tutilgan qoidalarga ko'ra ruxsat beriladi.

Ushlab turilgan shaxsga himoyachi bilan birinchi xoli uchrashuvga birinchi so'roqqacha ruxsat beriladi. Qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi tanlanayotgan ushlab turilgan shaxsning himoyachi bilan uchrashuviga ushbu Kodeks 226-moddasining **birinchi** va **ikkinchi** qismlarida nazarda tutilgan ehtiyot chorasi qo'llanilishi lozim bo'lgan, muddatlar inobatga olingan holda ruxsat beriladi hamda uchrashuv surishtiruvchi, tergovchi va prokuror tomonidan ikki soatga qadar cheklanishi mumkin.

Ushlab turilgan shaxsga qarindoshlari va boshqa shaxslar bilan uchrashuvga ushlab turilgan shaxslar saqlanadigan joyning ma'muriyati ushlab turish to'g'risidagi materiallar qaysi tergovchi yoki surishtiruvchining ish yurituvida bo'lsa, faqat o'sha tergovchi yoki surishtiruvchining yozma ruxsati asosida ijozat beradi, himoyachi bilan uchrashuv bundan mustasno.

(230-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrdagi O'RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

(231-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

(232-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

(233-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

234-modda. Ushlab turilganni ozod qilish asoslari va tartibi

Jinoyat sodir etishda gumon qilinib ushlab turilgan shaxs, agar:

1) jinoyat sodir etganligi haqidagi gumon tasdiqlanmasa;

2) ushlab turilganga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash zarurati bo'lmasa yoki uni qo'llash sud tomonidan rad etilsa;

3) ushlab turishning belgilangan muddati tugagan bo'lsa va ushlab turilganga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi qo'llanilmagan yoxud ushbu Kodeks 243-moddasi o'ninchi qismining **3-bandiga** muvofiq ushlab turish muddati uzaytirilmagan bo'lsa, ozod qilinadi.

Ushlab turilgan shaxsni ozod qilish surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qaroriga yoxud sudning ajrimiga binoan ushlab turilganlar saqlanadigan joyning boshlig'i tomonidan amalga oshiriladi. Ozod qilish to'g'risidagi qaror yoki ajrim ushlab turilganlar saqlanadigan joyga kelib tushishi bilan darhol ijro etiladi.

Ushlab turilgan shaxsni bundan buyon ushlab turish uchun asoslar yo'qligi aniqlanishi bilanoq surishtiruvchi va tergovchi uni darhol ozod qilishlari shart.

Prokurorning, tergovchining yoki surishtiruvchining ushlab turilgan shaxsni ozod qilish haqidagi qarori yoxud sudning uni ushlab turish muddatini uzaytirish to'g'risidagi yoki unga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash haqidagi ajrimi qonunda belgilangan ushlab turish muddati ichida ushlab turilganlar saqlanadigan joyga kelib tushmasa, ushlab turilganlar saqlanadigan joyning boshlig'i bu shaxsni ozod qiladi va uning ozod qilinganligi to'g'risida prokurorga, tergovchiga yoki surishtiruvchiga bildirish xati yuboradi.

Zarur hollarda ushlab turilganlar saqlanadigan joyning ma'muriyati ozod qilingan shaxslarning yashash joyiga tekin jo'nab ketishini ta'minlaydi; ularning iltimosiga ko'ra, ushlab turilganlar saqlanadigan joyda bo'lgan vaqti haqida ma'lumotnoma beradi.

(234-modda O'zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyuldagi O'RQ-100-sonli Qonuni tahririda — Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-y., 6-son, 249-modda)

235-modda. Ushlab turish tufayli yetkazilgan ziyonni undirish

Shaxsga qonunsiz ushlab turish tufayli yetkazilgan ziyon, basharti keyinchalik unga nisbatan oqlov hukmi chiqarilgan bo'lsa yoki ushbu Kodeksning 83-moddasida nazarda tutilgan asoslarga ko'ra ish tugatilgan bo'lsa, to'liq hajmda qoplanadi.

28-bob. EHTIYOT CHORALARI

236-modda. Ehtiyot choralari qo'llanilishining maqsad va asoslari

Ehtiyot chorasi ayblanuvchi, sudlanuvchi surishtiruvdan, dastlabki tergovdan va suddan bo'yin tovlashining oldini olish; uning bundan buyongi jinoiy faoliyatining oldini olish; uning ish bo'yicha haqiqatni aniqlashga halal beradigan urinishlariga yo'l qo'ymaslik; hukmning ijro etilishini ta'minlash maqsadida qo'llaniladi.

Ayblanuvchi, sudlanuvchi sodir etgan, Jinoyat kodeksi 15-moddasining to'rtinchi va beshinchi qismlarida nazarda tutilgan jinoyatning xavfiligi tufayli u surishtiruvdan, dastlabki tergovdan va suddan yashirinishi mumkin degan o'rinli taxmin ham qamoqda saqlash tarzidagi ehtiyot chorasini tanlash uchun asos bo'lishi mumkin.

Ekspertiza o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirilishini kutayotgan shaxslarga, shuningdek aqli norasolik holatida ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan yoki jinoyat sodir etganidan keyin ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan shaxslarga nisbatan ehtiyot choralari ularning qochib ketishining va boshqa ijtimoiy xavfli qilmishlar sodir etishining oldini olish, shuningdek tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash haqidagi sud ajrimining ijrosini ta'minlash maqsadida qo'llanilishi mumkin.

(236-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

237-modda. Ehtiyot choralarining turlari

Ehtiyot choralariga quyidagilar kiradi: munosib xulq-atvorda bo'lish to'g'risida tilxat; shaxsiy kafillik, jamoat birlashmasi yoki jamoaning kafilligi; garov; uy qamog'i; qamoqqa olish; voyaga yetmaganlarni kuzatuv ostiga olish uchun topshirish; harbiy xizmatchining xulq-atvori ustidan qo'mondonlik kuzatuvi. Bir shaxsga nisbatan bir vaqtning o'zida ana shu choralardan faqat bittasi qo'llanilishiga yo'l qo'yiladi.

(237-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

238-modda. Ehtiyot chorasini tanlashda e'tiborga olinadigan holatlar

Ehtiyot choralaridan qaysi birini qo'llash to'g'risidagi masalani hal qilishda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud ushbu Kodeksning 236-moddasida nazarda tutilgan asoslardan tashqari qo'yilgan aybning og'irligini, ayblanuvchining shaxsini, mashg'ulot turini, yoshi, sog'lig'i, oilaviy ahvoli va boshqa holatlarni ham hisobga oladi.

(238-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

239-modda. Ehtiyot chorasi qo'llanilishi mumkin bo'lgan shaxslar

Ehtiyot chorasi faqat ayblanuvchilarga, sudlanuvchilarga, mahkumlarga va aqli norasolik holatida ijtimoiy xavfli qilmishlar sodir etgan yoki jinoyat sodir etganidan keyin ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan shaxslarga nisbatan qo'llanilishi mumkin.

(239-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Alohida hollarda, ishni sudga qadar yuritish bosqichida ushlab turilgan gumon qilinuvchiga nisbatan sud tomonidan qamoqqa olish, uy qamog'i yoki garov tarzidagi ehtiyot choralari qo'llanilishi mumkin.

(239-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi:

(239-moddaning ikkinchi qismi birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

1) O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi deputati va Senati a'zosiga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining tegishli palatasi yoki uning Kengashi roziligi bilan;

2) O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo'yicha vakiliga (ombudsmanga) nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining roziligi bilan;

2¹) O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo'yicha vakilga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Prezidentining roziligi bilan;

(239-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 14-sentabrdagi O'RQ-446-sonli Qonuniga asosan 2¹-band bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 37-son, 978-modda)

3) Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi deputatiga, xalq deputatlari viloyat, Toshkent shahar, tuman va shahar Kengashining deputatiga nisbatan — Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, tegishli xalq deputatlari Kengashi roziligi bilan;

(239-modda uchinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 14-yanvardagi O'RQ-666-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.01.2021-y., 03/21/666/0032-son)

4) O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudining sudyalariga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudining roziligi bilan, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyatlar va Toshkent shahar sudlarining, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar ma'muriy sudlarining, fuqarolik ishlari bo'yicha tumanlararo, tuman, shahar sudlarining, jinoyat ishlari bo'yicha tuman, shahar sudlarining, tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudlarining, tumanlararo ma'muriy sudlarining va O'zbekiston Respublikasi harbiy sudlarining sudyalariga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashining xulosasi mavjud bo'lganda O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining roziligi bilan;

(239-modda uchinchi qismining 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

4¹) O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashining a'zosiga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashining roziligi bilan;

(239-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O'RQ-463-sonli Qonuniga asosan 4¹-band bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son — 2018-yil 1-apreldan kuchga kiradi)

5) prokuror va prokuratura tergovchisiga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining roziligi bilan qo'llanilishi mumkin.

(239-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyuldagi O'RQ-100-sonli Qonuni tahririda — Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-y., 6-son, 249-modda)

240-modda. Ehtiyot chorasini qo'llash, bekor qilish, o'zgartirish to'g'risidagi qaror yoki ajrim

Ehtiyot chorasi surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori va sudning ajrimi bilan qo'llanilishi, bekor qilinishi va o'zgartirilishi mumkin.

(240-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ishni sudga qadar yuritish bosqichida qo'llanilgan qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi shaxsni bundan keyin qamoqda saqlash yoki uning uy qamog'ida bo'lishi uchun asoslar mavjud bo'lmaganda prokuror tomonidan, shuningdek prokurorning roziligi bilan surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan ehtiyot choralari to'g'risida qaror chiqargan sudni albatta xabardor etgan holda bekor qilinishi yoki o'zgartirilishi mumkin. Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasining bekor qilinishi yoki o'zgartirilishi ushbu ehtiyot chorasini aynan o'sha shaxsga nisbatan qo'llash to'g'risidagi iltimosnoma bilan sudga takroran murojaat etishga monelik qilmaydi.

(240-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ishni sudga qadar yuritish bosqichida sud tomonidan qo'llanilgan garov tarzidagi ehtiyot chorasi uni bundan buyon qo'llash uchun asoslar mavjud bo'lmaganda, xuddi shuningdek ish yuritish tugatilgan taqdirda, mazkur ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida qaror chiqargan sud albatta xabardor etilgan holda prokuror tomonidan, shuningdek prokurorning roziligi bilan surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan bekor qilinishi yoki o'zgartirilishi mumkin.

(240-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Ehtiyot chorasini qo'llash, bekor qilish, o'zgartirish to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda: shaxsning qanday jinoyatni sodir etishda ayblanayotganligi; ehtiyot chorasi qanday qonuniy asoslarga tayanib qo'llanganligi yoxud tegishli dalillar keltirish yo'li bilan bu asoslar yo'qligi yoki o'zgargani; ehtiyot chorasini tanlashga ta'sir qiluvchi, qonun bilan belgilangan holatlarni hisobga olib, ehtiyot choralari qo'llash, bekor qilish yoki o'zgartirish zaruratini izohlovchi sabablar ko'rsatilgan bo'lishi lozim. Qaror yoki ajrim kimga nisbatan chiqarilgan bo'lsa, shu shaxsga darhol e'lon qilinadi, shaxsning og'ir kasalligi yoki uning qochib ketganligi tufayli e'lon qilinishi mumkin bo'lmagan hollar bundan mustasno.

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi bekor qilingan yoxud o'zgartirilgan taqdirda, qamoqda yoki uy qamog'ida bo'lgan shaxs darhol ozod qilinishi kerak.

(240-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

241-modda. Ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi qaror ustidan shikoyat berish va protest bildirish

Ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi qaror ustidan tergovni nazorat qilayotgan, uni bekor qilishga yoki o'zgartirishga haqli bo'lgan prokurorga shikoyat berilishi mumkin. Prokuror shikoyatni olgan paytdan e'tiboran uch sutka ichida uni ko'rib chiqishi hamda shikoyat bergan shaxsni o'z qaroridan xabardor etishi shart.

Surishtiruv yoki dastlabki tergov bosqichida qamoqqa olish, uy qamog'i, garov tarzidagi ehtiyot choralari qo'llash haqidagi yoki qamoqda saqlash, uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risidagi yoxud uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiq (cheklov) belgilash haqidagi masala yuzasidan sudning ajrimi ustidan mazkur ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida apellyatsiya tartibida shikoyat berilishi, protest bildirilishi mumkin. Shikoyat, protest ajrim chiqargan sud orqali beriladi, ushbu sud ularni yigirma to'rt soat ichida materiallar bilan birga apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi ushbu materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay yakka tartibda ko'rib chiqishi kerak.

(241-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Shikoyat yoki protest berilishi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi masala bo'yicha qaror ijrosini to'xtatib qo'ymaydi.

Sirtidan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi qo'llanilgan shaxs mazkur ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi ajrim ustidan u tegishli vakolatli organga keltirilgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soat ichida sud tartibida shikoyat qilishga haqli.

(241-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 4-apreldagi O'RQ-470-sonli Qonuniga asosan to'rtinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 05.04.2018-y., 03/18/470/1005-son)

242-modda. Qamoqqa olish

Ehtiyot chorasi sifatida qamoqqa olish Jinoyat kodeksida uch yildan ortiq muddatga ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan qasddan sodir etilgan jinoyatlarga doir hamda ehtiyotsizlik oqibatida sodir etilib, buning uchun Jinoyat kodeksida besh yildan ortiq muddatga ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha qo'llaniladi.

Alohida hollarda qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi uch yildan ortiq bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan qasddan sodir etilgan jinoyatlarga doir, shuningdek ehtiyotsizlik oqibatida sodir etilib, buning uchun besh yildan ortiq bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha quyidagi holatlardan biri mavjud bo'lgan taqdirda:

ayblanuvchi, sudlanuvchi tergov va suddan yashiringanida;

ushlab turilgan gumon qilinuvchining shaxsi aniqlanmaganida;

ilgari qo'llanilgan ehtiyot chorasi ayblanuvchi, sudlanuvchi tomonidan buzilganida;

ushlab turilgan gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi, sudlanuvchi O'zbekiston Respublikasida doimiy yashash joyiga ega bo'lmaganida;

jinoyat ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazoni o'tash davrida sodir etilganida, qo'llanilishi mumkin.

(242-moddaning ikkinchi qismi oltinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

242¹-modda. Uy qamog'i

Uy qamog'i gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga yoki sudlanuvchiga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini tanlash uchun asoslar mavjud bo'lganida uning yoshini, sog'lig'i holatini, oilaviy ahvolini va boshqa holatlarni hisobga olgan holda qamoqqa olish maqsadga nomuvofiq deb topilgan taqdirda qo'llaniladi.

Uy qamog'i gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining jamiyatdan to'liq yoxud qisman ajratib qo'yilib, o'zi mulkdor, ijaraga oluvchi sifatida yoki boshqa qonuniy asoslarda yashab turgan turar joyda taqiqlar (cheklovlar) yuklatilgan, shuningdek uning ustidan nazorat amalga oshirilgan holda bo'lishidan iborat bo'ladi.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining sog'lig'i holatini hisobga olgan holda tibbiy muassasa uy qamog'ida saqlash joyi etib belgilanishi mumkin.

Uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini tanlash to'g'risidagi sudning ajrimida gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi duchor qilinadigan ozodlik bo'yicha aniq taqiqlar (cheklovlar), shuningdek o'rnatilgan taqiqlarga (cheklovlarga) rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirish zimmasiga yuklatilayotgan organ ko'rsatiladi.

(242¹-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

O'ziga nisbatan uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi tanlangan shaxsga quyidagi taqiqlar (cheklovlar) o'rnatilishi mumkin:

1) muayyan shaxslar bilan aloqada bo'lish;

2) xat-xabar olish va jo'natish;

3) har qanday aloqa vositalaridan foydalanish va ular yordamida so'zlashuvlar olib borish;

4) uy-joyni tark etish.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi barcha taqiqlarga (cheklovlarga) yoxud ulardan ayrimlariga duchor etilishi mumkin.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi himoyachi, qonuniy vakil, belgilangan taqiqlarga (cheklovlar) rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirish vazifasi zimmasiga yuklatilgan organ, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud bilan so'zlashish uchun, shuningdek zaruriyat yuzaga kelgan taqdirda, huquqni muhofaza qiluvchi organlarni, tez tibbiy yordamni, yong'in xavfsizligi xizmatini, qutqaruv xizmatini va boshqa shoshilinch xizmatlarni chaqirish uchun telefon aloqasidan foydalanish huquqidan cheklanishi mumkin emas. Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi o'z yashash joyidagi uy qamog'ini ijro etish zimmasiga yuklatilgan ichki ishlar organiga har bir shunday qo'ng'iroq haqida xabar beradi.

(242¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuniga asosan yettinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Qamoqqa olinganning yashash joyi qo'riqlanishi mumkin. Zarur hollarda uning xulq-atvori ustidan nazorat o'rnatiladi.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining uy-joyidan chiqishi bo'yicha o'rnatilgan taqiqlarga (cheklovlar) rioya etishi ustidan nazorat amalga oshirilayotganda ichki ishlar organi uning yashash joyida bo'lishini sutkaning istalgan vaqtida tekshirishga haqli.

Tekshirish kunduzgi vaqtda ko'pi bilan bir marta va tungi vaqtda ko'pi bilan bir marta o'tkaziladi.

Zarur hollarda, uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi qo'llanilgan shaxsga nisbatan elektron kuzatish vositalari qo'llanilishi mumkin.

Uy qamog'ini ijro etish gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining yashash joyidagi ichki ishlar organi zimmasiga yuklatiladi.

Agar tibbiy ko'rsatuvlarga ko'ra gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi sog'liqni saqlash muassasasiga olib kelingan va yotqizilgan bo'lsa, sud o'rnatgan taqiqlarning (cheklovlarning) amal qilishi gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga yoki sudlanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasini o'zgartirish yoxud bekor qilish masalasi prokuror tomonidan, shuningdek prokurorning roziligi bilan surishtiruvchi yoki tergovchi sud tomonidan hal etilguniga qadar davom etadi. Tegishli sog'liqni saqlash muassasasining hududi uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini ijro etish joyi hisoblanadi.

(242¹-moddaning o'n uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi surishtiruv organiga yoki dastlabki tergov organiga, shuningdek sudga nazorat qiluvchi organing transport vositasida olib boriladi.

Uy qamog'ida jamiyatdan to'liq ajratib qo'yilgan sharoitda bo'lgan gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining himoyachi, qonuniy vakil bilan uchrashuvlari ushbu ehtiyot chorasi ijro etilayotgan joyda o'tkaziladi.

Uy qamog'ining muddati, uni uzaytirish va uning ustidan shikoyat qilish tartibi ushbu Kodeksning 241, 243, 245 — 248-moddalarida nazarda tutilgan qoidalar bilan belgilanadi.

O'rnatilgan taqiqlar (cheklovlar) uy qamog'ida bo'lgan gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi tomonidan buzilgan taqdirda unga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi qo'llanilishi mumkin.

(242¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

243-modda. Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash tartibi

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi faqat ushlab turilgan gumon qilinuvchiga yoki ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilingan shaxsga nisbatan qo'llanilishi mumkin.

Qonunda nazarda tutilgan holatlar mavjud bo'lganda va surishtiruv yoki dastlabki tergov davomida qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi tanlanganda prokuror, shuningdek prokurorning roziligi bilan surishtiruvchi yoki tergovchi qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida qaror chiqaradi.

(243-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorda ushlab turilgan gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchini qamoqqa olish yoki uni uy qamog'iga joylashtirish zaruratini keltirib chiqargan asoslar bayon qilinadi.

Prokuror qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnomaning asoslilikini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, iltimosnoma qo'zg'atish to'g'risidagi qaror va zarur materiallarni sudga yuboradi. Agar iltimosnoma ushlab turilgan gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchiga nisbatan qo'zg'atilayotgan bo'lsa, qaror va ko'rsatilgan materiallar ushlab turish muddati tugashidan kamida sakkiz soat oldin sudga taqdim qilinishi kerak.

(243-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnoma jinoyat sodir etilgan yoki surishtiruv, dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining tergov sudyasi tomonidan, mazkur sudning sudyasi bo'lmaganda esa yoxud qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi materialni ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning tergov sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(243-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnoma yopiq sud majlisida, materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran sakkiz soat ichida, lekin ushlab turishning eng ko'p muddatidan kechiktirmay ko'rib chiqiladi.

(243-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnoma prokuror, himoyachi, ushlab turilgan gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi ishtirokida ko'rib chiqiladi. Ushlab turilgan gumon qilinuvchi, ayblanuvchi sud majlisiga olib kelinadi. Sud majlisida gumon qilinuvchining yoki ayblanuvchining qonuniy vakili, shuningdek surishtiruvchi, tergovchi ishtirok etishga haqli. Zarur bo'lgan hollarda surishtiruvchi, tergovchi sudga chaqirilishi mumkin.

(243-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Sud majlisining joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi, himoyachi bundan mustasno. Qidiruv e'lon qilingan ayblanuvchiga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnoma ayblanuvchining ishtirokisiz ko'rib chiqiladi.

(243-moddaning sakkizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokuror ma'ruzasi bilan boshlanadi, u mazkur ehtiyot chorasini qo'llash zarurligini asoslab beradi. Shundan so'ng gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi, himoyachi, sudda hozir bo'lgan boshqa shaxslar eshitiladi, taqdim qilingan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

Sudya gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchiga nisbatan qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

- 1) qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida;
- 2) qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llashni rad qilish to'g'risida;

2¹) qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llashni rad qilish va uy qamog'i yoki garov tarzidagi ehtiyot chorasini tanlash to'g'risida;

2²) uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llashni rad qilish va garov tarzidagi ehtiyot chorasini tanlash to'g'risida;

(243-moddaning o'ninchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan 2¹ va 2²-bandlar bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

3) taraflar qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llashning asoslanganligi yoki asoslanmaganligiga doir qo'shimcha dalillarni taqdim etishlari uchun ushlab turish muddatini qirq sakkiz soatdan ko'p bo'lmagan muddatga uzaytirish to'g'risida.

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash rad qilingan va garov tarzidagi ehtiyot chorasini tanlangan taqdirda, gumon qilinuvchini yoki ayblanuvchini ushlab turish muddati garov kiritish imkonini berish uchun sud tomonidan ko'pi bilan qirq sakkiz soatgacha bo'lgan muddatga uzaytiriladi, ko'rsatilgan muddatda garov kiritilmagan taqdirda qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash haqidagi iltimosnoma qanoatlantirilgan hisoblanadi.

(243-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan o'n birinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Sudyaning qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash haqidagi yoki uni qo'llashni rad qilish to'g'risidagi ajrimi u o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi va darhol ijro qilinishi kerak. Sudyaning ajrimi ijro uchun prokurorga, ma'lumot uchun esa gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, himoyachiga yuboriladi. Sudyaning ajrimi ustidan ushbu Kodeks 241-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan qoidalarga binoan apellyatsiya tartibida shikoyat berilishi, protest bildirilishi mumkin.

Apellyatsiya instansiyasi sudi apellyatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

1) sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyat yoki protestni esa qanoatlantirmasdan qoldirishga;

2) sudyaning ajrimini bekor qilish va gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchini qamoqdan, uy qamog'idan ozod qilish yoxud unga nisbatan qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llashga haqli.

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash rad qilingan taqdirda, aynan o'sha gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga nisbatan mazkur masala bo'yicha takroran sudga murojaat qilishga qamoqqa olishni yoki uy qamog'ini qo'llashni taqozo etadigan yangi holatlar yuzaga kelganda yo'l qo'yiladi.

(243-modda O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

243¹-modda. Uy qamog'i bo'yicha belgilangan taqiqlarni (cheklovlar) bekor qilish yoki o'zgartirish yoxud qo'shimcha taqiqlar (cheklovlar) belgilash tartibi

Uy qamog'i bo'yicha taqiqlar (cheklovlar) asoslar mavjud bo'lganda prokuror tomonidan, shuningdek prokurorning roziligi bilan surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan qisman bekor qilinishi yoki o'zgartirilishi mumkin.

Ushbu Kodeks 242¹-moddasining **beshinchi qismi** doirasidagi uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiqlar (cheklovlar) prokurorning yoki prokurorning roziligi bilan surishtiruvchining yoxud tergovchining iltimosnomasiga ko'ra sudyaning ajrimi asosida belgilanishi mumkin.

Uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiqlar (cheklovlar) belgilash to'g'risidagi iltimosnoma ushbu Kodeks 243-moddasining **beshinchi, oltinchi va yettinchi qismlarida** nazarda tutilgan tartibda tegishli sudning sudyasi tomonidan ko'rib chiqiladi.

Uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiqlar (cheklovlar) belgilash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, u qo'shimcha taqiqlar (cheklovlar) belgilash zarurligini asoslab beradi. Shundan so'ng gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi, himoyachi, sudda hozir bo'lgan boshqa shaxslar eshitaladi, taqdim etilgan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

Sud gumon qilinuvchiga yoki ayblanuvchiga nisbatan uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiqlar (cheklovlar) belgilash to‘g‘risidagi iltimosnomani ko‘rib chiqib, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilash haqida;

qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilashni rad qilish to‘g‘risida.

Sudyaning uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilash haqidagi yoki qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilashni rad qilish to‘g‘risidagi ajrimi o‘qib eshittirilgan paytdan e‘tiboran kuchga kiradi va darhol ijro etilishi lozim. Sudyaning ajrimi ijro etish uchun prokurorga, ma‘lumot uchun esa — gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga va himoyachiga yuboriladi. Sudyaning ajrimi ustidan ushbu Kodeks 241-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan qoidalarga binoan apellyatsiya tartibida shikoyat qilinishi, protest bildirilishi mumkin.

Apellyatsiya instansiyasi sudi apellyatsiya shikoyatini, protestni ko‘rib chiqib, o‘z ajrimi bilan:

1) sudyaning ajrimini o‘zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirmay qoldirishga;

2) sudyaning ajrimini bekor qilishga va gumon qilinuvchiga yoki ayblanuvchiga nisbatan uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilashga;

3) sudyaning gumon qilinuvchiga yoki ayblanuvchiga nisbatan uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilash to‘g‘risidagi ajrimini bekor qilishga haqli.

(243¹-modda O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O‘RQ-476-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

244-modda. Qamoqda saqlash joylari

Ehtiyot chorasi tariqasida qamoqqa olingan gumon qilinuvchilar va ayblanuvchilar tergov hibsxonasining kameralarida saqlanadi. Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud bir jinoyat ishi bo‘yicha yoki bir necha o‘zaro bog‘liq jinoyat ishlari bo‘yicha gumon qilinuvchilarni va ayblanuvchilarni alohida-alohida saqlash to‘g‘risida tergov hibsxonasining ma‘muriyatiga yozma ko‘rsatma berishga haqli.

Agar qamoqqa olinganlar Jinoyat kodeksi 15-moddasining **to‘rtinchi** va **beshinchi qismlarida** nazarda tutilgan og‘ir va o‘ta og‘ir jinoyatlarni sodir etishda ayblanayotgan bo‘lsa, prokurorning qaroriga yoki sudning ajrimiga ko‘ra tergov hibsxonasining bir kishilik kamerasida qamoqda saqlab turilishi mumkin. Bu chora voyaga yetmaganlarga, oltmish yoshdan oshganlarga, shifokorning yozma xulosasi bilan tasdiqlangan og‘ir kasallarga va ruhiy holati buzilgan shaxslarga nisbatan qo‘llanilmaydi.

(244-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O‘RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Qamoqqa olinganlar vaqtincha saqlash hibsxonalarida o‘n sutkagacha saqlanishi mumkin. Qamoqqa olinganlarni tergov hibsxonasiga olisligi yoki lozim darajadagi qatnov yo‘llari mavjud emasligi tufayli olib borishning imkoniyati bo‘lmagan hollarda, bunday shaxslar vaqtincha saqlash hibsxonalarida surishtiruvchi yoki tergovchining prokuror bilan kelishilgan qaroriga, shuningdek prokurorning qaroriga yoxud sudning ajrimiga ko‘ra o‘ttiz sutkagacha saqlanishi mumkin.

(244-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Qamoqqa olingan harbiy xizmatchilar gauptvaxtalarda ko‘pi bilan yigirma sutkagacha, olis joylarda esa, bu ehtiyot chorasining butun amal qilish muddati mobaynida saqlanishi mumkin. Harbiy xizmatchini gauptvaxtada saqlash muddati harbiy sudlar tomonidan ishni sudda ko‘rib chiqish vaqtiga, lekin ko‘pi bilan o‘n besh sutkaga uzaytirilishi mumkin. Intizomiy qismga yuborishga hukm qilingan harbiy xizmatchilar hukm qonuniy kuchga kirguniga qadar gauptvaxtalarda saqlanishi mumkin.

Tergov harakatlarini bajarish yoki jinoyat ishlarini tergov hibsxonalarida joylashgan aholi punktlari hududidan tashqarida sudda ko‘rib chiqish uchun zarur bo‘lgan hollarda, qamoqqa olinganlarni mazkur harakatlarni amalga oshirish va sud majlislarini o‘tkazish uchun har kuni olib borish imkoniyati bo‘lmaganda ular tergov hibsxonalaridan vaqtincha saqlash hibsxonalariga

o'tkazilishi, lekin bir oy mobaynida ko'pi bilan o'n sutkaga o'tkazilishi mumkin. Bunday o'tkazish uchun qamoqqa olinganni boshqa yerga ko'chirish to'g'risidagi surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qarori yoxud sudning ajrimi asos bo'ladi.

(244-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modd)

Basharti mahkum boshqa jinoyat ishi bo'yicha guvoh yoki jabrlanuvchi bo'lsa, u sud hukmi qonuniy kuchga kirganidan keyin jazoni ijro etish muassasasidan tergov hibsxonasiga o'tkazilishi yoki tergov hibsxonasida qoldirilishi mumkin. Bu holda mahkum: Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurorining, viloyatlar, Toshkent shahar prokurorlarining, shuningdek ularga tenglashtirilgan prokurorlarning roziligi bilan uch oygacha muddatga, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosari roziligi bilan olti oygacha muddatga, sudning ajrimiga ko'ra esa ish sudda ko'rib chiqilishi vaqtiga tergov hibsxonasida saqlanishi mumkin.

Boshqa tumanda (shaharda) turgan mahkum boshqa yerga ko'chirish to'g'risidagi surishtiruvchining yoki tergovchining prokuror bilan kelishilgan qaroriga, shuningdek prokurorning qaroriga yoxud sudning ajrimiga muvofiq boshqa yerga o'tkaziladi. Mahkumni boshqa yerga ko'chirishni ijro etish O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligining maxsus bo'linmalari zimmasiga yuklanadi.

(244-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modd)

Qamoqqa olinganlarni qamoqda saqlash joylarida saqlash tartibi va shart-sharoitlari qonunda belgilanadi.

(244-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modd)

245-modd. Qamoqda va uy qamog'ida saqlab turish muddati

(245-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modd)

Jinoyatlar tergov qilinayotganda qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddati ko'pi bilan uch oyni tashkil etadi.

(245-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modd)

Qamoqda saqlab turishning yoki uy qamog'ining qonun normalarida belgilangan uch oylik muddatini:

besh oygacha uzaytirish imkoni — Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori yoki viloyat, Toshkent shahar prokurori va ularga tenglashtirilgan prokurorlarning iltimosnomasiga binoan;

yetti oygacha uzaytirish imkoni — O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosarlarining iltimosnomasiga binoan sud tomonidan ko'rib chiqiladi.

Muddatni yanada uzaytirishga yo'l qo'yilmaydi. Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan iltimosnomalarni ko'rib chiqishda sud taqdim etilgan materiallarning asoslilikini, shuningdek protsessual normalar va talablarga rioya etilganligini inobatga oladi.

Qamoqda saqlab turish muddatiga ushbu Kodeksning **599-moddasiga** muvofiq shaxsni O'zbekiston Respublikasiga ushlab berish to'g'risidagi so'rovga ko'ra uning xorijiy davlat hududida qamoqda saqlangan vaqti qo'shib hisoblanadi.

Agar O'zbekiston Respublikasiga xorijiy davlat tomonidan ushlab berilgan shaxsni ushbu modda ikkinchi qismining **uchinchi xatboshisida** belgilangan qamoqda saqlab turishning oxirgi muddati tugagan bo'lsa va ishning holatlariga ko'ra qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini o'zgartirish mumkin bo'lmasa, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosarlarining iltimosnomasiga binoan sud ushbu Kodeksning **247-moddasida** nazarda tutilgan talablarga rioya etgan holda, qamoqda saqlab turishning qo'shimcha muddatini belgilashga haqli, ammo ushbu muddat shaxs O'zbekiston Respublikasi hududida vaqtincha saqlash hibsxonasiga yoxud tergov hibsxonasiga joylashtirilgan paytdan e'tiboran uch oydan ortiq bo'lmasligi kerak.

Tergovi tamomlangan jinoyat ishining materiallari ayblanuvchiga va uning himoyachisiga tanishib chiqish uchun ushbu modda ikkinchi qismining **uchinchi xatboshisida** yoxud ushbu

moddaning **beshinch**i qismida nazarda tutilgan qamoqda saqlab turishning oxirgi muddati tugashidan kamida bir oy oldin taqdim etilgan bo'lishi lozim.

Ayblanuvchi va uning himoyachisi ishning materiallari bilan tanishib chiqishi uchun ketgan vaqt ehtiyot chorasi tariqasida qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini hisoblab chiqishda inobatga olinmaydi.

(245-moddaning ikkinchi — oltinchi qismlari O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan ikkinchi — yettinchi qismlar bilan almashtirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

(246-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

247-modda. Qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish tartibi

(247-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Ayblanuvchini qamoqda saqlab turishning yoki u uy qamog'ida bo'lishining belgilangan muddati tugashidan kamida olti sutka oldin tegishli prokuror qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida qaror chiqaradi, bu qaror sudga yuboriladi.

(247-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorda tergovning cho'zilib ketganligi sabablari, tekshirilishi lozim bo'lgan tushmollar va holatlar, qo'shimcha ravishda so'ralayotgan muddat ko'rsatilishi kerak.

Qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnoma jinoyat sodir etilgan yoki surishtiruv, dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining tergov sudyasi tomonidan, mazkur sudning sudyasi bo'lmagan yoxud qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risidagi materialni ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning tergov sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(247-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnoma materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soat ichida yopiq sud majlisida ko'rib chiqiladi.

Qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnoma prokuror, ayblanuvchi, himoyachi ishtirokida ko'rib chiqiladi. Zarur hollarda surishtiruvchi, tergovchi sudga chaqirilishi mumkin.

(247-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Ayblanuvchi statsionar sud-psixiatriya ekspertizasidan o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirilgan taqdirda, qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnoma sud tomonidan ayblanuvchining ishtirokisiz ko'rib chiqilishi mumkin. Bunda ayblanuvchining himoyachisi sud majlisida ishtirok etishi shart.

Sudya qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

- 1) qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risida;
- 2) qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirishni rad qilish to'g'risida.

Sudyaning qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish haqidagi yoki qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirishni rad qilish to'g'risidagi ajrimi o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi va darhol ijro qilinishi kerak. Sudyaning ajrimi ijro uchun prokurorga, ma'lumot uchun esa ayblanuvchiga, himoyachiga yuboriladi. Sudyaning ajrimi ustidan ushbu Kodeks 241-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan qoidalarga binoan yetmish ikki soat ichida apellyatsiya tartibida shikoyat berilishi, protest bildirilishi mumkin.

(247-moddaning ikkinchi — sakkizinchi qismlari O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Apellyatsiya instansiyasi sudi apellyatsiya shikoyatini, protestini ko‘rib chiqib, o‘z ajrimi bilan:

1) sudyaning ajrimini o‘zgarishsiz, shikoyat yoki protestni esa qanoatlantirmasdan qoldirishga;

2) sudyaning ajrimini bekor qilish va qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirishni rad etishga yoxud qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirishga haqli. Qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddati tugab, ozod etilgan ayblanuvchiga nisbatan qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddati uzaytirilgan taqdirda, sud unga nisbatan qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llashi kerak.

(247-moddaning to‘qqizinchi qismi 2-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

248-modda. Qonunga xilof ravishda qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘iga joylashtirish tufayli yetkazilgan zararni qoplash

Ehtiyot chorasi tariqasida qonunga xilof ravishda qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘iga joylashtirish tufayli shaxsga yetkazilgan ziyon, basharti keyinchalik unga nisbatan oqlov hukmi chiqarilgan bo‘lsa yoki jinoyat ishi ushbu Kodeksning 83-moddasida nazarda tutilgan asoslarga ko‘ra tugatilgan bo‘lsa, to‘liq hajmda qoplanadi. Bunda ushbu Kodeksning yettinchi bo‘limi qoidalari qo‘llaniladi.

(248-modda O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

249-modda. Garov

Garov gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, ularning qarindoshlari, boshqa fuqarolar yoki yuridik shaxslar tomonidan surishtiruv, dastlabki tergov organining yoxud sudning depozit hisobvarag‘iga topshiriladigan pul mablag‘idan yoki qimmatbaho buyumlardan iboratdir. Garov tariqasida ko‘chmas mulk ham qabul qilinishi mumkin.

Ishni sudga qadar yuritish bosqichida gumon qilinuvchiga yoki ayblanuvchiga nisbatan sud tomonidan pul tarzidagi garov qo‘llanilgan taqdirda, garov surishtiruv yoki dastlabki tergov organining depozit hisobvarag‘iga o‘tkaziladi.

Garovni qabul qilish haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror bayonnoma tuzadi, sud esa sud majlisi bayonnomasiga tegishli belgi qo‘yadi. Bayonnomada gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga yoki sudlanuvchiga uning ushbu Kodeksning 46 va 48-moddalarida ko‘rsatilgan majburiyatlari tushuntirilganligi va u bu majburiyatlarni buzmaslikka so‘z berganligi, garovga qo‘yuvchiga esa gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi majburiyatlarini bajarmagan taqdirda garov summasidan mahrum bo‘lishi ma‘lum qilinganligi ko‘rsatilishi kerak. Bayonnoma garovni qabul qilgan mansabdor shaxs, garovga qo‘yuvchi va gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi tomonidan imzolaniadi.

Garov summasi bazaviy hisoblash miqdorining yigirma baravaridan kam bo‘lishi mumkin emas va uni ushbu ehtiyot chorasini tanlagan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud ayblovning og‘irligini, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining va garovga qo‘yuvchining shaxsini, garovga qo‘yuvchining mulkiy ahvolini hamda uning gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi bilan munosabatlarini inobatga olgan holda belgilaydi.

(249-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 3-dekabrdagi O‘RQ-586-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 04.12.2019-y., 03/19/586/4106-son)

Garovga qo‘yuvchi garovni topshirish chog‘ida, shu ehtiyot chorasi tanlangan ayblovning mohiyati, gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga tayinlanishi mumkin bo‘lgan jazo va o‘zining javobgarligi to‘g‘risida xabardor qilinishi kerak. U o‘zi qabul qilgan majburiyatlaridan garovning davlat mulkiga o‘tib ketishi uchun sabab bo‘ladigan asoslar yuzaga kelguniga qadar voz kechishi mumkin.

Garovga qo'yuvchi gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining xulq-atvorini kuzatishga imkoni bo'lmaganligini bahona qilishga haqli emas, bundan u bartaraf etib bo'lmaydigan vaziyatning ta'sirini isbotlab beradigan hollar mustasno.

Agar ehtiyot chorasini o'zgartirish uni tanlash shart-sharoitlari buzilganligi tufayli ro'y bermayotgan bo'lsa, xuddi shuningdek ish bo'yicha ish yuritish tugatilgan yoxud sud hukmi kuchga kirgan taqdirda garov garovga qo'yuvchiga qaytariladi.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi o'z zimmasiga olgan majburiyatlarini buzgan taqdirda garov sud ajrimi bilan davlat mulkiga o'tkaziladi va gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga nisbatan jiddiyroq ehtiyot chorasi qo'llaniladi.

(249-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

250-modda. Munosib xulq-atvorda bo'lish haqidagi tilxat

Munosib xulq-atvorda bo'lish haqidagi tilxat ayblanuvchining yoki sudlanuvchining surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga tergov va suddan yashirinmaslik, jinoyat ishi bo'yicha haqiqatni aniqlashga to'sqinlik qilmaslik, jinoiy faoliyat bilan shug'ullanmaslik, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning chaqiruvi bilan yetib kelish haqida bergan yozma majburiyatidan iboratdir. Tilxat beruvchi shaxs bundan tashqari o'z zimmasiga surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning ijozatisiz ushbu aholi punktidan chiqib ketmaslik va shu aholi punkti doirasida istiqomat joyini o'zgartirsa, bu haqda ularni xabardor qilish majburiyatini oladi.

(250-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchi yoki sudlanuvchi o'z zimmasiga olgan majburiyatlarini buzgan taqdirda unga nisbatan jiddiyroq ehtiyot chorasi qo'llanilishi mumkin, bu haqda u tilxat olish chog'ida ogohlantiriladi.

251-modda. Shaxsiy kafillik

Shaxsiy kafillik ishonchga sazovor bo'lgan shaxslarning ayblanuvchi, sudlanuvchi munosib xulq-atvorda bo'lishiga kafil ekanliklari haqida yozma majburiyat olishidan iboratdir.

Kafillar sonini surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud belgilaydi. Alohida hollarda yuksak ishonchga sazovor bo'lgan bitta shaxs ham kafil bo'lishi mumkin.

(251-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Kafillar ushbu ehtiyot chorasi qo'llanilishiga sabab bo'lgan ayblovning mohiyati, ayblanuvchiga qo'llanilishi mumkin bo'lgan jazo, oldini olish maqsadida kafillik tariqasidagi ehtiyot chorasi ko'rilgan harakat ayblanuvchi, sudlanuvchi tomonidan sodir etilgan taqdirda kafillarning javobgarligi haqida ogohlantirilishi lozim. Bu ma'lumotlar kafillikka berish bayonnomasida qayd qilinib, uni shu ehtiyot chorasini qo'llayotgan mansabdor shaxs, ayblanuvchi, sudlanuvchi va kafillar imzolashi lozim yoki bu ma'lumotlar sud majlisi bayonnomasida aks ettiriladi. Bundan tashqari, har bir kafillikka oluvchi kafillik to'g'risida tilxat beradi.

Kafillar ularni javobgarlikka tortish uchun sabab bo'ladigan asoslar kelib chiqqunga qadar o'z zimmalariga olingan majburiyatlardan voz kechishlari mumkin.

Kafillar ayblanuvchining, sudlanuvchining xulq-atvorini kuzatishga imkoni bo'lmaganligini bahona qilishga haqli emaslar, ular bartaraf etib bo'lmaydigan vaziyatning ta'sirini isbotlab beradigan hollar bundan mustasno.

Ayblanuvchi, sudlanuvchi oldi olinishi uchun shaxsiy kafillik qo'llanilgan harakatlarni sodir etgan taqdirda, kafil qonunda belgilangan javobgarlikka tortilishi mumkin.

252-modda. Jamoat birlashmasi yoki jamoaning kafilligi

Jamoat birlashmasi yoki jamoa ishda ayblanuvchi, sudlanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilingan shaxsni kafillikka olish to'g'risida qaror qabul qilishga haqlidir.

Jamoat birlashmasi yoki jamoa o'z qarorini ayblanuvchining, sudlanuvchining munosib xulq-atvorda bo'lishiga kafil ekanligi to'g'risidagi yozma majburiyat tarzida bayon qiladi. Bu

majburiyat surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudga taqdim qilinadi, ular jamoat birlashmasi yoki jamoaning qaroriga rozi bo'lsalar, shunday ehtiyot chorasini tanlab, bu haqda qaror yoki ajrim chiqaradilar. Ayni vaqtda jamoat birlashmasi yoki jamoa vakiliga ushbu ehtiyot chorasi qo'llanilishiga sabab bo'lgan ayblovning mohiyati, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga esa, basharti xulq-atvori nomunosib bo'lsa, ehtiyot chorasi jiddiyrog'i bilan almashtirilishi mumkinligi tushuntirilgani to'g'risida bayonnoma tuziladi.

(252-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchi, sudlanuvchi boshqa ishga o'tgan yoxud istiqomat joyini o'zgartirgan taqdirda jamoat birlashmasi yoki jamoa bu haqda ehtiyot chorasini tanlagan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudga darhol xabar berishi shart. Bunday hollarda jamoa kafilligi bekor qilinadi va boshqa ehtiyot chorasi bilan almashtirilishi mumkin.

(252-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchining, sudlanuvchining xulq-atvori nomunosib bo'lgan taqdirda jamoat birlashmasi yoki jamoa kafillikdan voz kechishga haqlidir.

253-modda. Voyaga yetmaganlarni kuzatuv ostiga olish uchun topshirish

Voyaga yetmaganlarni ota-onalari, vasiylari, homiylari, bolalar muassasasining ma'muriyati kuzatuv ostiga olishi uchun topshirish ushbu Kodeksning 556-moddasida ko'rsatilgan tartibda amalga oshiriladi.

254-modda. Harbiy xizmatchining xulq-atvori ustidan qo'mondonlik kuzatuvi

Ayblanayotgan muddatli harbiy xizmat harbiy xizmatchisi yoki o'quv yig'iniga chaqirilgan harbiy xizmatga majbur shaxs surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bo'yicha harbiy qism, qo'shima, harbiy muassasa, harbiy o'quv yurti qo'mondonligining kuzatuviga berilishi mumkin.

(254-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Qo'mondonlik kuzatuvi qonunchilikda nazarda tutilgan va ayblanuvchining munosib xulq-atvorda bo'lishini ta'minlaydigan choralarni ko'rishdan iborat.

(254-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Ushbu ehtiyot chorasini qo'llash, bekor qilish yoki o'zgartirish to'g'risidagi surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori va sudning ajrimi qo'mondonlik uchun majburiydir, unga harbiy xizmatchi ustidan kuzatuv o'rnatish zaruratini keltirib chiqargan ayblovning mohiyati tushuntirilishi lozim. Oldini olish maqsadida mazkur ehtiyot chorasi qo'llanilgan harakatlar ayblanuvchi tomonidan sodir etilgan taqdirda, qo'mondonlik surishtiruvchini, tergovchini, prokurorni yoki sudni bu haqda darhol xabardor qilishi shart.

(254-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

28¹-bob. Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish

254¹-modda. Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish maqsadi va asoslari

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish ayblanuvchi, sudlanuvchi surishtiruvdan, dastlabki tergovdan va suddan bo'yin tovlashining oldini olish, uning bundan keyingi jinoiy faoliyatining oldini olish, hukmning ijro etilishini ta'minlash maqsadida amalga oshiriladi.

Ayblanuvchi yoki sudlanuvchi pasportdan (harakatlanish hujjatidan) foydalanib, xorijda harakatlanishi mumkin, deb hisoblashga yetarli asoslar mavjud bo'lsa, mazkur pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishi to'xtatib turilishi mumkin.

(254¹-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustdagi O'RQ-1081-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

Ayblanuvchi pasportining (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi masala ushbu bobda belgilangan tartibda, sudlanuvchi pasportining (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish haqidagi masala esa, ushbu Kodeksning **423-moddasida** nazarda tutilgan tartibda sud tomonidan hal qilinadi.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish faqat davlatlararo yoki xalqaro qidiruv e'lon qilingan ayblanuvchiga yoki sudlanuvchi shaxsga nisbatan qo'llaniladi.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini tugatishga yoki fuqaroligi bo'lmagan shaxsning huquqiy maqomini bekor qilishga sabab bo'lmaydi.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish deganda pasportning, biometrik pasportning, xorijga chiqish uchun biometrik pasportning va fuqaroligi bo'lmagan shaxs harakatlanish hujjatining amal qilishini vaqtinchalik to'xtatib turish tushuniladi.

254²-modda. Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish

Prokuror, tergovchi, surishtiruvchi pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida mazkur protsessual majburlov chorasini qo'llash asoslarini bayon etgan holda qaror chiqaradi.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorda pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish zaruriyati yuzaga kelishiga sabab bo'lgan asoslar bayon qilinadi. Qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

Surishtiruvchining, tergovchining pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

Prokuror pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnomaning asoslilikini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

254³-modda. Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining tergov sudyasi tomonidan, mazkur sudning sudyasi bo'lmagan yoxud pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi materialni ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda esa Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning tergov sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(254³-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnoma materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmay yopiq sud majlisida ko'rib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, shuningdek, agar ishda qatnashayotgan bo'lsa, himoyachi va qonuniy vakil ishtirok etadi. Zarur hollarda surishtiruvchi, tergovchi sudga chaqirilishi mumkin.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanib, u davlatlararo yoki xalqaro qidiruv e'lon qilingan ayblanuvchi yoki sudlanuvchi pasportining (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatish zaruriyatini asoslab beradi. So'ngra himoyachi, sudga hozir bo'lgan boshqa shaxslar eshitiladi, taqdim etilgan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga (maslahatxonaga) chiqadi.

254⁴-modda. Sud ajrimi

Sudya pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

1) pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida;

2) pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turishni rad etish haqida.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi sudyaning ajrimida: qidiruv e'lon qilingan ayblanuvchi yoki sudlanuvchi haqidagi ma'lumotlar; pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish asoslari ko'rsatiladi.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turishni rad etish haqidagi sudyaning ajrimi asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi yoki pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turishni rad etish haqidagi sudyaning ajrimi u o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi. Sudyaning ajrimi ijro etish uchun prokurorga, ma'lumot uchun esa, himoyachiga yuboriladi.

Sudyaning ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan ajrimi ustidan u chiqarilgan kundan e'tiboran qirq sakkiz soat ichida ayblanuvchining yoki sudlanuvchining himoyachisi va qonuniy vakili tomonidan shikoyat berilishi yoxud apellyatsiya tartibida prokuror tomonidan protest bildirilishi mumkin. Shikoyat, protest ajrimni chiqargan sud orqali berilib, mazkur sud qirq sakkiz soat ichida ularni materiallar bilan birga apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart.

Shikoyat yoki protest berish pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi sudyaning ajrimi ijrosini to'xtatib turadi.

Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi ushbu materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmay yakka tartibda ko'rib chiqishi kerak.

(254⁴-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Apellyatsiya instansiyasi sudi apellyatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa, qanoatlantirmasdan qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilishga va pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turishga yoki pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turishni rad etishga haqli.

254⁵-modda. Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi sud ajrimi ustidan shikoyat berish

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishi to'xtatib turilgan shaxs pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi sudyaning ajrimi ustidan u tegishli vakolatli organga keltirilgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soat ichida sud tartibida shikoyat qilishga haqli.

254⁶-modda. Amal qilishi to'xtatib turilgan pasport (harakatlanish hujjati) o'rniga yangi pasport(harakatlanish hujjati) berish

Ayblov hukmi chiqarilganda yoki ushbu Kodeksning **84-moddasi** asosida aybdorlik to'g'risidagi masalani hal qilmay turib jinoyat ishi tugatilganda surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning qaroriga ko'ra qonunchilikda belgilangan tartibda yangi pasport (harakatlanish hujjati) berilishi bilan pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishi tiklanadi.

(254⁶-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

28²-bob. O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDAN CHIQISH HUQUQINI VAQTINCHA CHEKLASH

254⁷-modda. O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklashning maqsadi va asoslari

O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga yoki sudlanuvchiga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi qo'llanilmagan, biroq O'zbekiston Respublikasi hududidan chiqib ketib, surishtiruvdan, dastlabki tergovdan yoxud suddan uzrli sabablarsiz bo'yin tovlashi mumkin deb hisoblash uchun yetarli asoslar mavjud bo'lganda qo'llaniladi.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risidagi masala ushbu bobda belgilangan tartibda, sudlanuvchining O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash haqidagi masala esa ushbu Kodeksning **423-moddasida** nazarda tutilgan tartibda sud tomonidan hal qilinadi.

254⁸-modda. O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish

Prokuror, tergovchi, surishtiruvchi O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida mazkur protsessual majburlov chorasini qo'llash asoslarini bayon etgan holda qaror chiqaradi.

O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorda chiqish huquqini vaqtincha cheklash zaruriyatining yuzaga kelishiga sabab bo'lgan asoslar bayon etiladi. Qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi surishtiruvchining yoki tergovchining qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

Prokuror O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risidagi iltimosnomaning asoslilikini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

254⁹-modda. O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish

O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining tergov sudyasi tomonidan, mazkur sudning sudyasi bo'lmagan yoxud O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risidagi materialni ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda esa Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning tergov sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risidagi iltimosnoma materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran sakkiz soatdan kechiktirmay yopiq sud majlisida ko'rib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi, shuningdek, agar ishda ishtirok etayotgan bo'lsa, himoyachi va qonuniy vakil ishtirok etadi. Zarur hollarda, surishtiruvchi, tergovchi sudga chaqirilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanib, u gumon qilinuvchining, ayblanuvchining O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash zaruriyatini asoslab beradi. Keyin himoyachi, sudga hozir bo'lgan boshqa shaxslar eshitaladi, taqdim etilgan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga (maslahatxonaga) kiradi.

254¹⁰-modda. Sud ajrimi

Sudya O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

- 1) O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risida;

2) O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklashni rad etish haqida.

O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to‘g‘risidagi sudyaning ajrimida gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi haqidagi ma’lumotlar, O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash asoslari ko‘rsatiladi.

O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklashni rad etish haqidagi sudyaning ajrimi asoslantirilgan bo‘lishi kerak.

O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to‘g‘risidagi yoki O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklashni rad etish haqidagi sudyaning ajrimi o‘qib eshittirilgan paytdan e’tiboran kuchga kiradi. Sudyaning ajrimi ijro etish uchun ichki ishlar organlariga va O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmatining Chegara qo‘shinlariga yuboriladi, ma’lumot uchun prokurorga, surishtiruvchiga yoki tergovchiga hamda gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, himoyachiga beriladi.

Sudyaning ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan ajrimi ustidan ajrim chiqarilgan kundan e’tiboran qirq sakkiz soat ichida gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi, ularning himoyachisi va qonuniy vakili tomonidan shikoyat berilishi yoxud prokuror tomonidan apellyatsiya tartibida protest bildirilishi mumkin. Shikoyat, protest ajrimni chiqargan sud orqali berilib, mazkur sud qirq sakkiz soat ichida ularni materiallar bilan birga apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart.

Shikoyat yoki protest berish O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to‘g‘risidagi sudyaning ajrimi ijrosini to‘xtatib turmaydi.

Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi mazkur materiallarni ular shikoyat yoki protest bilan birga kelib tushgan paytdan e’tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmay yakka tartibda ko‘rib chiqishi kerak.

Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi apellyatsiya shikoyatini, protestini ko‘rib chiqib, o‘z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o‘zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirmasdan qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilishga va O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklashga yoki O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklashni rad etishga haqli.

O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash rad etilgan taqdirda, mazkur masala bo‘yicha takroran sudga murojaat qilishga O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklashni taqozo etadigan yangi holatlar yuzaga kelganda yo‘l qo‘yiladi.

254¹¹-modda. O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklashni bekor qilish

O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash jinoyat ishi surishtiruv va dastlabki tergov bosqichida tugatilganda, sudda esa jinoyat ishini tugatish haqida ajrim chiqarilganda yoki hukm qonuniy kuchga kirganda bekor qilinadi.

O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklashga zarurat qolmaganda esa ushbu chora ajrim chiqargan sudni albatta xabardor etgan holda, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud tomonidan bekor qilinadi.

O‘zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining O‘zbekiston Respublikasidan tashqarida jinoyat protsessida ishtirok etishi zarurligi yoki sog‘lig‘ining yomonlashuvi va unga O‘zbekiston Respublikasi hududida tibbiy yordam ko‘rsatish imkoni yo‘qligi yoki xorijdagi yaqin qarindoshlarining vafoti bilan bog‘liq uzrli sabablar yuzaga kelgan hollarda, tegishincha prokurorning roziligi bilan surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan, shuningdek prokuror yoxud sud tomonidan, ajrim chiqargan sudni albatta xabardor etgan holda bekor qilinishi mumkin.

(28²-bob O‘zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustdagi O‘RQ-1081-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

29-bob. LAVOZIMDAN CHETLASHTIRISH

255-modda. Ayblanuvchini, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish asoslari va muddatlari

Basharti ayblanuvchi, sudlanuvchi o'z ish joyida qolsa, jinoyat ishi bo'yicha haqiqatni aniqlashga yoki jinoyat oqibatida yetkazilgan zararining o'rnini qoplashga to'sqinlik qiladi yoxud jinoiy faoliyatini davom ettiradi, deb hisoblashga yetarli asoslar mavjud bo'lsa, ular lavozimidan chetlashtirilishi mumkin.

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi masala ushbu bobda belgilangan tartibda, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish haqidagi masala esa ushbu Kodeksning 423, 438-moddalarida nazarda tutilgan tartibda sud tomonidan hal qilinadi.

Ayblanuvchini, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish mazkur protsessual majburlov chorasini qo'llash uchun asos bo'lgan holatlar bekor bo'lguniga qadar o'tgan vaqt mobaynida qo'llaniladi.

Ayblanuvchini, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini qaror chiqargan sudni albatta xabardor etgan holda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud tomonidan bekor qilinadi.

(255-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini qo'llash rad qilingan yoki u bekor qilingan taqdirda, aynan o'sha ayblanuvchiga nisbatan mazkur masala bo'yicha takroran sudga murojaat qilishga lavozimidan chetlashtirish uchun asos bo'ladigan yangi holatlar yuzaga kelganda yo'l qo'yiladi.

(255-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

256-modda. Ishni sudga qadar yuritish bosqichida ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish uchun asoslar mavjud bo'lganda prokuror, tergovchi va surishtiruvchi ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida mazkur protsessual majburlov chorasini qo'llash asoslarini bayon etgan holda qaror chiqaradi.

(256-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorda: lavozimidan chetlashtiriladigan shaxs haqidagi ma'lumotlar; uning ish joyi; lavozimidan chetlashtirish asoslari ko'rsatiladi. Qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

Surishtiruvchining, tergovchining ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

(256-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Prokuror ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi iltimosnomaning asoslilikini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

(256-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

257-modda. Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining tergov sudyasi tomonidan, mazkur sudning sudyasi bo'lmagan yoxud ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi materialni ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning tergov sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(257-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O‘RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risidagi iltimosnoma yopiq sud majlisida, materiallar kelib tushgan paytdan e‘tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmasdan ko‘rib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, ayblanuvchi, shuningdek, agar ishda qatnashayotgan bo‘lsa, himoyachi va qonuniy vakil ishtirok etadi. Zarur bo‘lganda surishtiruvchi, tergovchi sudga chaqirilishi mumkin.

(257-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud majlisining joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risidagi iltimosnomani ko‘rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risidagi iltimosnomani ko‘rib chiqish prokurorning ma‘ruzasi bilan boshlanadi, u mazkur protsessual majburlov chorasini qo‘llash zaruratini asoslab beradi. So‘ngra ayblanuvchi, himoyachi, sudda hozir bo‘lgan boshqa shaxslar eshitiladi, taqdim qilingan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

(257-modda O‘zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O‘RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

258-modda. Sud ajrimi

Sudya ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risidagi iltimosnomani ko‘rib chiqib, ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risida yoki ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirishni rad qilish haqida ajrim chiqaradi.

Sudyaning ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risidagi ajrimida: lavozimidan chetlashtiriladigan shaxs haqidagi ma‘lumotlar; uning ish joyi; lavozimidan chetlashtirish asoslari; ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risida tegishli korxona, muassasa, tashkilot rahbariga qo‘yiladigan talab ko‘rsatiladi.

Sudyaning ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirishni rad qilish haqidagi ajrimi asoslantirilgan bo‘lishi kerak.

Sudyaning ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risidagi ajrimi u o‘qib eshittirilgan paytdan e‘tiboran kuchga kiradi. Ajrim tegishli korxona, muassasa, tashkilot rahbariga ijro uchun, prokurorga, ayblanuvchiga, himoyachiga esa ma‘lumot uchun yuboriladi.

Sudyaning ushbu modda **birinchi qismida** nazarda tutilgan ajrimi ustidan u chiqarilgan kundan e‘tiboran yetmish ikki soat ichida ayblanuvchi, uning himoyachisi va qonuniy vakili, lavozimidan chetlashtirilgan ayblanuvchi ishlagan tegishli korxona, muassasa, tashkilot rahbari tomonidan apellyatsiya tartibida shikoyat berilishi yoxud prokuror tomonidan protest bildirilishi mumkin. Shikoyat, protest ajrimni chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud qirq sakkiz soat ichida ularni materiallar bilan birga apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Shikoyat yoki protest berish sudning ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risidagi ajrimi ijrosini to‘xtatib qo‘ymaydi. Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi ushbu materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga kelib tushgan paytdan e‘tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay yakka tartibda ko‘rib chiqishi kerak.

(258-moddaning beshinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O‘RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Apellyatsiya instansiyasi sudi apellyatsiya shikoyatini, protestini ko‘rib chiqib, o‘z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o‘zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirishsiz qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilish va ayblanuvchiga nisbatan lavozimidan chetlashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini qo‘llashga yoki mazkur protsessual majburlov chorasini bekor qilishga haqli.

(258-modda O‘zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O‘RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

259-modda. Ayblanuvchini, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi ajrimni ijro etish

Sudning ayblanuvchini, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi ajrimi korxona, muassasa, tashkilot rahbari uchun majburiy bo'lib, rahbar ajrimni olishi bilan darhol uni ijro etishi hamda bu haqda surishtiruvchini, tergovchini, prokurorni va sudni xabardor qilishi shart.

(259-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

260-modda. Shaxsni lavozimidan qonunga xilof ravishda chetlashtirish oqibatida yetkazilgan ziyonni qoplash

Shaxsning lavozimidan qonunga xilof ravishda chetlashtirilgani oqibatida yetkazilgan ziyon, basharti keyinchalik unga nisbatan oqlov hukmi chiqarilgan yoki jinoyat ishi ushbu Kodeksning 83-moddasida nazarda tutilgan asoslarga ko'ra tugatilgan bo'lsa, to'la hajmda qoplanadi.

30-bob. MAJBURIY KELTIRISH

261-modda. Chaqiruvga binoan hozir bo'lish majburiyati

Jinoyat ishini yuritish munosabati bilan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud tomonidan belgilangan tartibda chaqirilgan shaxslar aynan ko'rsatilgan vaqtda hozir bo'lishlari shart.

Uzsiz sabablarga ko'ra kelmaganlari taqdirda ular majburiy keltiriladilar.

262-modda. Majburiy keltirish lozim bo'lgan shaxslar

Majburiy keltirish gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining, jabrlanuvchining, guvohning protsessual harakatlarda yoki sud majlisida ishtirok etishini ta'minlash uchun, basharti ular uzsiz sabablarga ko'ra kelishdan bosh tortganligi aniqlangan taqdirda, qo'llaniladi.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchini oldindan chaqiruvsiz majburiy keltirish ular surishtiruv, dastlabki tergov va suddan yashirinib yurgan yoki aniq yashash joyi bo'lmagan taqdirda qo'llanilishi mumkin.

Sudlanuvchining sudga kelmaganligi sababini oldindan aniqlamasdan turib, majburiy keltirishga alohida hollarda, ishni ko'rish sudlanuvchi bo'lmaganligi sababli keyinga qoldirilayotgan va bunda uning turgan joyi to'g'risida ma'lumot bo'lmagan taqdirda yo'l qo'yiladi.

Guvohga yoki jabrlanuvchiga nisbatan majburiy keltirishning qo'llanilgani ularni ko'rsatuv berishdan bosh tortganlik uchun qonunda belgilangan javobgarlikdan ozod qilmaydi.

263-modda. Majburiy keltirish to'g'risidagi qaror yoki ajrim

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror majburiy keltirish to'g'risida qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Ushbu qarorda yoki ajrimda: majburiy keltirilishi kerak bo'lgan shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi; uning protsessual mavqeyi; yashash yoki ish joyi; majburiy keltirish uchun asoslar; shaxsni qayerga va qachon olib kelish kerakligi; majburiy keltirish kimga topshirilganligi ko'rsatilgan bo'lishi lozim.

264-modda. Majburiy keltirish to'g'risidagi qarorni yoki ajrimni bajarish

Majburiy keltirish to'g'risidagi qaror yoki ajrim ijro etish uchun ish yuritilayotgan joydagi ichki ishlar organiga topshiriladi.

Majburiy keltirilishi lozim bo'lgan shaxsni topgan ichki ishlar organining xodimi uni qaror yoki ajrim bilan tanishtirib tilxat oladi va mazkur qarorni yoki ajrimni chiqargan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoxud sudga olib keladi. Bunda qarorga (ajrimga) shaxs topilgan vaqt va joy, uni olib kelib topshirilgan vaqt, shuningdek uning majburiy keltirilishi bilan bog'liq ariza, shikoyat va iltimoslar haqidagi ma'lumotnoma ilova qilinishi lozim.

Ichki ishlar organi shaxsning qochib ketganligi, ta'tilda, xizmat safarida ekanligi, og'ir kasalligi yoki boshqa sabablarga ko'ra yo'qligi oqibatida majburiy keltirishga imkon bo'lmaganligini aniqlasa, bu haqda ma'lumotnoma tuzadi hamda qarorni yoki ajrimni chiqargan surishtiruvchi, tergovchi, prokurorga yoxud sudga xabar beradi.

31-bob. SHAXSNI TIBBIY MUASSASAGA JOYLASHTIRISH

265-modda. Sud ekspertizasini o'tkazish uchun shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish asoslari va muddatlari

Agar sud-tibbiyot yoki sud-psixiatriya ekspertizasini o'tkazishda ayblanuvchini, sudlanuvchini statsionar ko'rikdan o'tkazish zarurati vujudga kelsa, ular tegishli tibbiy muassasaga joylashtirilishi mumkin.

Ruhiy holati ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilish va ayblov e'lon qilish imkoniyatini istisno etadigan gumon qilinuvchi ham, agar aynan uning ijtimoiy xavfli qilmish sodir etganligiga yetarlicha dalillar mavjud bo'lsa, ekspertiza o'tkazish uchun tibbiy psixiatriya muassasasiga joylashtirilishi mumkin.

Agar shaxsning gumon qilinuvchi tariqasida bo'lishi muddati statsionar sud-psixiatriya ekspertisasi tamom bo'lguniga qadar tugasa, uning ruhiy holati imkon bersa, unga ayblov e'lon qilish yoki uni tibbiy psixiatriya muassasasidan ozod qilish yoxud uni tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash bo'yicha ish yuritilayotgan shaxs tariqasida e'tirof etish to'g'risida qaror chiqarish zarur.

Jabrlanuvchilar va guvohlar tegishli sud ekspertizasini o'tkazish uchun tibbiy muassasaga majburiy joylashtirilishi mumkin emas, ular gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining Jinoyat kodeksi 15-moddasining to'rtinchi va beshinchi qismlarida nazarda tutilgan og'ir yoki o'ta og'ir jinoyatlarni sodir etganligini fosh qilayotgan va ular bergan ko'rsatuvlarning ishonchliligini tekshirishning boshqa imkoniyati bo'lmagan hollar bundan mustasno.

Ishni sudga qadar yuritish bosqichida shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi masala ushbu bobda belgilangan tartibda, sudlanuvchini tibbiy muassasaga joylashtirish haqidagi masala esa ushbu Kodeksning 423, 438-moddalarida nazarda tutilgan tartibda sud tomonidan hal qilinadi.

Shaxs tibbiy muassasaga ko'pi bilan bir oy muddatga joylashtirilishi mumkin. Alohida hollarda, shifokorlarning statsionar sud ekspertizasini o'tkazish davomida olingan xulosasiga asosan, bu muddat sud tomonidan faqat ayblanuvchi va sudlanuvchiga nisbatan bir oygacha uzaytirilishi mumkin. Ayblanuvchining ishni sudga qadar yuritish bosqichida tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish sud tomonidan prokurorning ushbu bobda belgilangan tartibda kiritilgan iltimosnomasiga binoan, sudlanuvchining tibbiy muassasada bo'lish muddatini uzaytirish esa ushbu Kodeksning 423, 438-moddalarida belgilangan tartibda hal qilinadi.

Ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnoma ayblanuvchi tibbiy muassasada bo'lishining belgilangan muddati tugashidan kamida olti sutka oldin tegishli prokuror tomonidan kiritiladi.

Ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash bo'yicha ish yuritilayotgan shaxs tibbiy muassasaga joylashtirilayotganda, agar mazkur muassasa qamoqqa olinganlarni yoki uy qamog'idagi shaxslarni saqlash uchun moslashtirilgan bo'lsa, qamoqqa olish yoxud uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi tanlanishi mumkin. Boshqa holda mazkur ehtiyot chorasi bekor qilinishi yoki yengilroq'i bilan almashtirilishi kerak.

(265-moddaning sakkizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining tibbiy muassasada bo'lgan vaqti qamoqda yoki uy qamog'ida saqlash muddatiga qo'shib hisoblanadi.

(265-moddaning to'qqizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

266-modda. Ishni sudga qadar yuritish bosqichida shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish

Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish uchun asoslar mavjud bo'lganda prokuror, tergovchi va surishtiruvchi shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida mazkur protsessual majburlov chorasini qo'llash asoslarini bayon etgan holda qaror chiqaradi.

(266-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorda: tibbiy muassasaga joylashtiriladigan shaxs haqidagi ma'lumotlar va uning protsessual holati; shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish asoslari; shaxs joylashtiriladigan tibbiy muassasaning nomi; ehtiyot chorasi to'g'risida taklif etilayotgan qaror ko'rsatiladi. Qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

Surishtiruvchining yoki tergovchining shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

(266-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Prokuror shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnomaning asoslilikini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

(266-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

267-modda. Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi yoki ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish haqidagi iltimosnomani ko'rib chiqish

Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining tergov sudyasi tomonidan, mazkur sudning sudyasi bo'lmagan yoxud tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning tergov sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(267-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnoma yopiq sud majlisida, materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soat ichida ko'rib chiqiladi.

Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnoma prokuror, himoyachi, shuningdek, agar ishda qatnashayotgan bo'lsa, o'ziga nisbatan ekspertiza o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirish masalasi ko'rib chiqilayotgan shaxslarning manfaatlarini ifodalovchi jabrlanuvchining vakili, guvohning advokati, qonuniy vakillar ishtirokida ko'rib chiqiladi. Tibbiy muassasaga joylashtirilayotgan shaxs, agar uning sog'lig'i imkon bersa, sud majlisida qatnashishga haqli. Zarur hollarda surishtiruvchi yoki tergovchi sudga chaqirilishi mumkin.

(267-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud majlisining joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, u mazkur protsessual majburlov chorasini qo'llash zaruratini asoslab beradi. So'ngra tibbiy muassasaga joylashtirilayotgan shaxs, agar u sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, himoyachi, sudda hozir bo'lgan boshqa shaxslar eshitiladi, taqdim qilingan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

Ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joyda yoki tibbiy muassasa joylashgan yerda, ushbu moddada nazarda tutilgan tartibda ko'rib chiqiladi.

(267-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda sud taqdim etilgan materiallarning asoslilikini, shuningdek protsessual normalarga va talablarga rioya etilganligini hisobga oladi.

(267-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

268-modda. Sud ajrimi

Sudya shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida yoki shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirishni rad qilish haqida ajrim chiqaradi.

Sudning shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi ajrimida: tibbiy muassasaga joylashtiriladigan shaxs haqidagi ma'lumotlar; uning protsessual holati; shaxs joylashtirilayotgan tibbiy muassasaning nomi; shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish asoslari; ehtiyot chorasini to'g'risidagi qaror, zarur hollarda esa, shaxsni mazkur muassasaga ko'chirish to'g'risidagi farmoyish ko'rsatiladi.

Sudya ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish haqida yoki ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirishni rad qilish to'g'risida ajrim chiqaradi.

Ushbu moddaning **birinchi** va **uchinchi qismlarida** nazarda tutilgan sud ajrimi o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi. Ajrim ijro uchun prokurorga, ma'lumot uchun esa himoyachiga, jabrlanuvchining vakiliga, guvohning advokatiga, qonuniy vakilga yuboriladi.

Ushbu moddaning **birinchi** va **uchinchi qismlarida** nazarda tutilgan sud ajrimi ustidan mazkur ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida tibbiy muassasaga joylashtirilayotgan shaxs, uning himoyachisi, jabrlanuvchining vakili, guvohning advokati va qonuniy vakil tomonidan apellyatsiya tartibida shikoyat berilishi yoxud prokuror tomonidan protest bildirilishi mumkin. Shikoyat, protest ajrim chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud ularni qirq sakkiz soat ichida materiallar bilan birga apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Shikoyat yoki protest berilishi sud ajrimining ijrosini to'xtatib qo'ymaydi. Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi ushbu materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay yakka tartibda ko'rib chiqishi kerak.

(268-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Apellyatsiya instansiyasi sudi apellyatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirishsiz qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilish va shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini qo'llashga yoki ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirishga yoxud mazkur protsessual majburlov chorasini bekor qilishga haqli.

(268-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

269-modda. Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini bekor qilish

Statsionar sud-tibbiy yoki sud-psixiatriya ekspertizasi xulosasini olganidan so'ng prokuror, tergovchi va surishtiruvchi qaror chiqargan sudni albatta xabardor qilgan holda shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini bekor qilish haqida qaror chiqaradi.

(269-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud ekspertizasi natijalariga ko'ra shaxs aqli noraso deb e'tirof etilganda uning tibbiy muassasada bundan buyon bo'lishi to'g'risidagi masala ushbu Kodeksning **61-bobi** normalariga muvofiq hal etiladi, jabrlanuvchi, guvoh aqli noraso deb e'tirof etilgan yoki shaxsning psixiatriya yordami ko'rsatish talab etiladigan boshqa turdagi ruhiy kasalligi aniqlangan hollarda esa, qonunchilikka muvofiq umumiy asoslarda hal etiladi.

(269-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

32-bob. PROTSESS ISHTIROKCHILARINING XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH. SURISHTIRUV, DASTLABKI TERGOV VA SUDDA PROTSESSUAL MAJBURIYATLAR HAMDA TARTIBNI BUZGANLIK UCHUN JAVOBGARLIK

270-modda. Jinoyat protsessi ishtirokchilarining xavfsizligini ta'minlash

Jabrlanuvchi, guvoh yoki ishda ishtirok etayotgan boshqa shaxslarga, shuningdek ularning oila a'zolari yoki yaqin qarindoshlariga o'ldirish, kuch ishlatish, mol-mulkini yo'q qilib tashlash yoxud mol-mulkiga shikast yetkazish bilan yoki o'zga g'ayrihuquqiy xatti-harakatlar bilan tahdid qilinayotir deyish uchun yetarli ma'lumotlar mavjud bo'lgan taqdirda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud bu shaxslarning hayoti, salomatligi, sha'ni, qadr-qimmati va mol-mulkini muhofaza qilish, shuningdek aybdorlarni aniqlash hamda ularni javobgarlikka tortish choralari ko'rishlari shart.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud ichki ishlar organlariga ishda ishtirok etayotgan shaxslarning hayoti, salomatligi, sha'ni, qadr-qimmati va mol-mulki muhofaza qilinishini ta'minlovchi barcha zarur choralarni ko'rish xususida yozma ravishda topshiriq berishga haqlidir.

Ichki ishlar organi xavf tahdid solayotgan shaxslarga doir jinoyat ishidagi mavjud ma'lumotlardan, bu xavfning ehtimol tutilgan xususiyati, manbalari, joyi, vaqti va boshqa holatlaridan xabardor etilishi lozim.

Ushbu moddaning birinchi qismida ko'rsatib o'tilgan shaxslarni himoya qilish uchun xavfsizlik choralari qo'llash asoslari va tartibi qonun bilan belgilanadi.

(270-modda O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 22-iyundagi O'RQ-1155-sonli Qonuniga asosan to'rtinchi qism bilan o'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 23.06.2026-y., 03/26/1155/0616-son)

271-modda. Protsessual majburiyatlarni buzganlik uchun javobgarlik

Jinoyat ishini yuritish chog'ida Jinoyat kodeksining 230 — 241-moddalarida nazarda tutilgan, odil sudlovga qarshi qaratilgan jinoyatni sodir etgan protsess ishtirokchilari ushbu Kodeksning umumiy qoidalariga binoan javobgarlikka tortiladilar.

Bundan tashqari protsessual majburiyatlarni buzganliklari uchun, xususan:

jabrlanuvchilar va guvohlar — surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning guvohlantirishdan, ekspertizadan o'tish, ekspert tekshiruvi uchun namunalar taqdim etish to'g'risidagi qonuniy talablarini bajarishdan bosh tortganlik uchun;

uyida olib qo'yish, tintuv o'tkazilayotgan shaxslar, shuningdek, mol-mulki xatlangan shaxslar (gumon qilinuvchi, ayblanuvchi va ularning yaqin qarindoshlaridan tashqari) — surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning talabi bilan izlanayotgan ashyolarni berishdan bosh tortganlik uchun;

aloqa muassasalarining xodimlari — sudning pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi ajrimini bajarmaganlik yoki yetarli darajada bajarmaganlik uchun;

(271-moddaning ikkinchi qismi to'rtinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

mansabdor shaxslar va fuqarolar — basharti ular hodisa sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirishga, tergov eksperimenti o'tkazishga, murdani eksqumatsiya qilishga, olib qo'yish va tintuv o'tkazishga to'sqinlik qilsalar;

protsess ishtirokchilari — surishtiruv, dastlabki tergov ma'lumotlarini yoki yopiq sud majlisi muhokamasi ma'lumotlarini hamda tafsilotlarini oshkor qilganlik uchun, agar ular ma'lumotlarni oshkor qilishga yo'l qo'yilmasligi haqida tegishincha surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoxud sud tomonidan ogohlantirilgan bo'lsa;

(271-modda ikkinchi qismining oltinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 26-sentabrdagi O'RQ-1084-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.09.2025-y., 03/25/1084/0874-son)

korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning rahbarlari — surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning chaqiruviga binoan gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, guvoh, mutaxassis, ekspert, tarjimon, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar, ularning vakillari, jamoat ayblovdchisi, jamoat himoyachisi, xalq maslahatchilarining kelishiga to'sqinlik qilganlik, jinoyatning

sabablariga va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarga barham berish to'g'risidagi surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning taqdimnomasini yoki sudning xususiy ajrimini bajarmaganlik yoxud talab darajasida bajarmaganlik uchun qonunda nazarda tutilgan javobgarlikka tortilishlari mumkin.

272-modda. Sud majlisida tartibni buzganlik uchun javobgarlik

Sud majlisida tartibni buzgan, raislik qiluvchining farmoyishlariga bo'ysunmagan yoki sudni behurmat qilgan taqdirda tartibbuzar bunday harakatlarning takrorlanishi uni sud majlisi zalidan chiqarib yuborishga sabab bo'lajagi haqida, ushbu moddaning to'rtinchi qismida nazarda tutilgan tartibbuzar esa, bundan tashqari, ma'muriy javobgarlikka tortilishi ham mumkinligi xususida ogohlantiriladi. Bu ogohlantirish ta'sir qilmasa, protsess ishtirokchisi sudning ajrimiga, boshqa shaxslar esa, raislik qiluvchining farmoyishiga muvofiq sud majlisi zalidan chiqarib yuboriladi. Ishni ko'rish chiqarib yuborilgan shaxslarsiz davom ettiriladi.

Sudning ajrimi ayblovchi yoki himoyachiga taalluqli bo'lsa, ishni eshitish keyinga qoldirilishi lozim, bir shaxsni bir necha ayblovchi ayblayotgan yoki bir necha himoyachi himoya qilayotgan hollar bundan mustasnodir. Zalidan chiqarib yuborilgan ayblovchi yoki himoyachining nomunosib xulq-atvori to'g'risida sud xususiy ajrim chiqarib, uni tegishlilikiga qarab, yuqori turuvchi prokurorga yoki O'zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasining hududiy boshqarmasi huzuridagi malaka komissiyasiga yuboradi.

(272-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 21-apreldagi O'RQ-288-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2011-y., 16-son, 162-modda)

Sud zalidan sudlanuvchi chiqarib yuborilgan bo'lsa, hukm uning ishtirokida e'lon qilinishi yoki e'lon qilinganidan keyin unga darhol ma'lum qilinib, tilxat olinishi lozim.

Sud majlisi zalidan chiqarib yuborilgan shaxs (sudlanuvchi, ayblovchi va himoyachi bundan mustasno) raislik qiluvchi tomonidan uning joyning o'zida chiqargan ajrimiga asosan ma'muriy javobgarlikka tortilishi mumkin. Ajrim sud majlisining bayonnomasida qayd etiladi.

273-modda. Sud majlisida protsessual majburiyatlarni buzganlik uchun javobgarlikni yuklashga qaratilgan sud harakatlari

Agar protsess ishtirokchisining odil sudlovga qarshi jinoyat sodir etganlik uchun jinoiy javobgarlikka tortilishiga asoslar sud muhokamasida yoki ish apellyatsiya, kassatsiya yoxud taftish tartibida ko'rib chiqilayotganda aniqlangan bo'lsa, unda sud jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risidagi masalani hal qilish uchun tegishli materiallarni ilova qilgan holda bu haqda prokurorga xabar qiladi.

(273-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

274-modda. Pul undirish va jarima solish to'g'risidagi masalani sud tomonidan hal qilish tartibi

Ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda pul undirish va jarima solish jinoyat ishini ko'rish qaysi sudga taalluqli bo'lsa, shu sud tomonidan amalga oshiriladi. Protsessual majburiyatlarni yoki tartibni buzishga bevosita sud majlisida yo'l qo'yilgan bo'lsa, jarima solish haqidagi ajrim ishni ko'rayotgan sud tomonidan shu majlisning o'zida chiqariladi.

Boshqa hollarda pul undirish to'g'risidagi masala sud tomonidan pul undiriladigan shaxs chaqirilib hal qilinadi. Mazkur shaxsning uzrsiz sabablarga ko'ra kelmasligi ishni ko'rishga monelik qilmaydi.

Sud majlisida surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror tomonidan tartibbuzarlik to'g'risida tuzilgan bayonnoma va unga ilova qilingan materiallar yoxud sud majlisi bayonnomasidan olingan tegishli ko'chirma o'qib eshittiriladi. Shundan so'ng javobgarlikka tortilayotgan shaxsning izohlari, sud majlisida prokuror qatnashayotgan bo'lsa, uning fikri eshittiriladi va ajrim chiqariladi.

Tarjimonga, mutaxassisga, kafilga pul undirish yoxud sud majlisi zalida tartibni buzgan shaxsga jarima solish to'g'risidagi ajrimni chiqargan sud bu ajrimning ijrosini uch oygacha muddatga kechiktirishga yoki ijroning bo'lib-bo'lib bajarilishiga ruxsat berishga haqlidir.

BESHINCHI BO'LIM
JINOYAT NATIJASIDA YETKAZILGAN MULKIY ZIYONNI QOPLASH
33-bob. JINOYAT PROTSESSIDA FUQAROVIIY DA'VO. BOSHQA MULKIY
UNDIRISHLAR

275-modda. Jinoyat protsessida ko'riladigan fuqaroviy da'volar

Bevosita jinoyat tufayli yoki aqli noraso shaxsning ijtimoiy xavfli qilmishi natijasida fuqarolarga va yuridik shaxslarga yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplash, shuningdek jabrlanuvchini dafn etish yoki uning statsionarda davolanish xarajatlarini hamda sug'urta tariqasida unga to'langan pul, nafaqa yoki pensiya pulini undirish to'g'risidagi fuqaroviy da'volar jinoyat protsessida ko'riladi.

Fuqaroviy da'voning sudlovga tegishliligi bu da'vo qo'zg'atilgan jinoyat ishining qaysi sudlovga tegishliligiga qarab aniqlanadi.

276-modda. Fuqaroviy da'voni qo'zg'atish

Jinoyat tufayli yoki aqli noraso shaxsning ijtimoiy xavfli qilmishi natijasida o'zini mulkiy ziyon ko'rgan deb hisoblovchi shaxs yoxud uning vakili jinoyat ishi qo'zg'atilgan paytdan boshlab to sud tergovi boshlangunga qadar fuqaroviy da'vo qo'zg'atishga haqlidir.

Jinoyat sodir etish yoki aqli noraso shaxsning ijtimoiy xavfli qilmishi natijasida mol-mulki yo'qolgan yoki shikastlangan shaxs vafot etgan taqdirda uning merosxo'rlari jinoyat protsessida fuqaroviy da'vo qo'zg'atish va uni quvvatlash huquqiga ega bo'ladi.

Fuqaroviy da'vo yozma shaklda ham, og'zaki shaklda ham qo'zg'atilishi mumkin. Og'zaki da'vo arizasi bayonnomaga yozib qo'yiladi.

Jinoyat protsessida fuqaroviy da'vo qo'zg'atish, uni ko'rib chiqish va hal qilish uchun davlat boji undirilmaydi.

Jinoyat protsessida fuqaroviy da'vo qo'zg'atmagan shaxs, shuningdek da'vosi ko'rilmadan qoldirilgan shaxs uni fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida qo'zg'atishga haqlidir.

277-modda. Fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etish

Fuqaroviy da'vo qo'zg'atilgan hollarda sodir etilgan qilmish oqibatida shaxsga mulkiy ziyon yetkazilgan deb hisoblasa, uni fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Qarorning yoki ajrimning nusxasi da'voni qo'zg'atgan shaxsga yoki uning vakiliga taqdim etiladi. Bunda fuqaroviy da'vogarga ushbu Kodeksning **57-moddasida** nazarda tutilgan huquq va majburiyatlar, fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etish rad qilingan shaxsga esa, qaror ustidan shikoyat qilish tartibi tushuntiriladi.

278-modda. Ishda fuqaroviy javobgar tariqasida ishtirok etishga jalb qilish

Ariza beruvchi fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etilgach va ayblanuvchining, sudlanuvchining yoki o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanilishi to'g'risidagi masala qo'yilgan shaxsning qilmishlari oqibatida yetkazilgan ziyon uchun qonunga ko'ra boshqa shaxslar mulkiy javobgar ekanligi aniqlangach, tegishli fuqaroni yoki yuridik shaxsni ishda fuqaroviy javobgar tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Qaror yoki ajrim fuqaroviy javobgarga yoki uning vakiliga e'lon qilinadi. Bunda ularga ushbu Kodeksning **59** va **63-moddalarida** nazarda tutilgan huquq va majburiyatlar tushuntiriladi.

279-modda. Prokurorning fuqaroviy da'voni qo'zg'atishi va uni quvvatlashi

Prokuror fuqaroviy da'voni qo'zg'atishi yoki qo'zg'atilgan fuqaroviy da'voni quvvatlashi yoxud, basharti davlat yoki jamiyat manfaatlarini yoxud fuqarolarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish taqozo etsa, da'voga qarshi e'tiroz bildirishi shart.

280-modda. Jinoyat protsessida fuqaroviy-protsessual qonunchilikdagi qoidalarining qo'llanishi

Surishtiruv, dastlabki tergov jarayonida va sudda fuqaroviy da'vo bo'yicha ish yuritish ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibda olib boriladi. Fuqaroviy da'vo bo'yicha yuzaga keladigan

protsessual munosabatlar ushbu Kodeks bilan tartibga solinmagan bo'lsa, unda jinoyat protsessi prinsiplariga xilof bo'lmagan fuqaroviy-protsessual qonunchilikning qoidalarini qo'llanadi.

(280-moddani O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

281-moddani. Ziyonni undirish asoslari, shart-sharoiti, hajmi va usuli to'g'risidagi qoidalarini qo'llanilishi. Da'vo muddati

Fuqaroviy da'vo bo'yicha ish yuritishda ziyonni undirish asoslari, shart-sharoiti, hajmi va usuli fuqaroviy, mehnat va boshqa soha qonunchiligi qoidalariga muvofiq aniqlanadi.

(281-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Boshqa soha qonunchiligida belgilangan da'vo muddati jinoyat protsessidagi fuqaroviy da'voga nisbatan qo'llanilmaydi.

(281-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

282-moddani. Da'voni tan olish, taraflarning o'zaro kelishuvi va da'vodan voz kechish oqibatlari

Ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki fuqaroviy javobgarining da'voni tan olganligi, shuningdek fuqaroviy da'vogar, ayblanuvchi, sudlanuvchi yoxud fuqaroviy javobgarining o'zaro kelishganlik to'g'risidagi arizasi fuqaroviy da'vo bo'yicha ish yuritishning tugatilishiga olib kelmaydi va surishtiruvchini, tergovchini fuqaroviy da'voga doir holatlarni sinchkovlik bilan, to'la, har tomonlama va xolisona tekshirish majburiyatidan, sudni esa fuqaroviy da'voni ko'rish va hal qilish majburiyatidan ozod etmaydi.

Da'vodan voz kechishning qabul qilinishi da'vo bo'yicha ish yuritishni tugatishga asos bo'ladi va jinoyat protsessida ham, fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida ham fuqaroviy da'vogarni o'sha shaxsga xuddi shu asos bilan da'voni qayta qo'zg'atish huquqidan mahrum qiladi.

283-moddani. Sudning fuqaroviy da'voga oid hukmi va ajrimi

Ayblovi hukmini chiqarishda, shuningdek tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash yoki sodir etgan qilmishning xususiyatiga va o'zining ruhiy holatiga ko'ra shaxs ijtimoiy xavfli bo'lmagan hollarda bunday chorani qo'llamaslik haqida ajrim chiqarishda sud asoslarning isbotlanishi va da'vo hajmini e'tiborga olib, uni to'liq yoki qisman qanoatlantiradi yoxud uni qanoatlantirishni rad etadi.

Sud oqlov hukmini chiqarayotganda, shuningdek tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash bo'yicha ishni tugatish haqida ajrim chiqarayotganda fuqaroviy da'voni qondirishni quyidagi hollarda rad etadi, basharti:

- 1) jinoyat yoki ijtimoiy xavfli qilmish hodisasi yuz bermagan bo'lsa;
- 2) sudlanuvchining yoki tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash masalasi hal etilayotgan shaxsning sodir etilgan jinoyatga yoki ijtimoiy xavfli qilmishga daxli yo'qligi aniqlangan bo'lsa;
- 3) sudlanuvchining yoki tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash masalasi hal etilayotgan shaxsning mulkiy ziyon keltirgan harakati zaruriy mudofaa chegarasidan chiqmagan holda sodir etilgan bo'lsa.

Sudlanuvchi tomonidan sodir etilgan qilmish jinoyat deb topilmaganligi sababli u oqlangan taqdirda, shuningdek ushbu moddaning **ikkinchi qismida** ko'rsatilgan asoslardan boshqa asoslarga ko'ra tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash bo'yicha ish yuritish tugatilganda sud da'voning isbotlanish darajasi va hajmini e'tiborga olib, uni to'liq yoki qisman qanoatlantiradi yoki qanoatlantirishni rad etadi.

Da'voning hajmi jinoyat tavsifiga va aybdorga jazo chorasi tayinlashga ta'sir etmasa, fuqaroviy da'voni qanoatlantirishda sud da'vo talabi chegarasidan chiqishga haqlidir.

Jinoyat protsessida qo'zg'atilgan fuqaroviy da'vo qanoatlantirilmagan taqdirda da'vogar shu shaxsga va xuddi shu asoslar bo'yicha fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida da'vo qo'zg'atish huquqidan mahrum bo'ladi.

284-modda. Jinoyat narsalarini davlat egaligiga o'tkazish

Jinoyat narsasi bo'lgan mol-mulk, basharti avvalgi egasiga qaytarib berilishi lozim bo'lmasa, sud hukmi bilan davlat egaligiga o'tkaziladi. Bu mol-mulk topilmagan bo'lsa, sud hukmi bilan, jinoyat ishi tugatilgan bo'lsa, sudning fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida chiqargan hal qiluv qaroriga ko'ra uning qiymati davlat foydasiga undiriladi.

285-modda. Jinoiy yo'l bilan orttirilgan mol-mulkning bundan buyon kimga tegishli bo'lishini belgilash

Ayblanuvchi tomonidan jinoiy yo'l bilan orttirilgan pullar, buyumlar va boshqa boyliklar sud hukmi bilan yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplash uchun sarflanadi, ziyonni qoplashdan ortgan summa esa, davlat foydasiga o'tkaziladi.

Jinoyat narsasi bo'lmish mol-mulk uchinchi shaxslarda topilib, ulardan tortib olingan va tegishligiga qarab, qaytarilgan bo'lsa, sudlanuvchi tomonidan ushbu mol-mulkni sotish yo'li bilan orttirilgan pullar, buyumlar va boshqa boyliklar sud hukmi bilan davlat egaligiga o'tkaziladi. Mol-mulkni insofli egallovchiga bu mol-mulk egasiga qaytarilishi natijasida yetkazilgan ziyonni undirish haqida mahkumga nisbatan fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida da'vo qo'zg'atish huquqi tushuntiriladi.

(285-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 12-dekabrda O'RQ-311-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2011-y., 51-son, 542-modda)

286-modda. Hukmning fuqaroviy da'vo va boshqa mulkiy undirishlar bilan bog'liq qismini ijro etish

Hukmning va tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi ajrimning fuqaroviy da'voni qanoatlantirishga, shuningdek boshqa mulkiy undirishlarga oid qismi qonunchilikda nazarda tutilgan tartibda ijro etiladi.

(286-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

34-bob. MOL-MULKNI JABRLANUVCHI YOKI FUQAROVIIY DA'VOGARGA QAYTARISH

287-modda. Yo'qolgan mol-mulkni qaytarish

Jinoyat sodir etilishi natijasida jabrlanuvchi yoki yuridik shaxsning yo'qolgan va ashyoviy dalil deb e'tirof etilgan mol-mulki egasiga qaytarilishi lozim. Jabrlanuvchi vafot etgan taqdirda uning mol-mulki merosxo'rlariga, tugatilgan yuridik shaxsning mol-mulki esa, uning huquq vorisiga o'tkaziladi.

Egasini aniqlab bo'lmagan mol-mulk davlat egaligiga o'tkaziladi.

Mol-mulkni qaytarib berish yoki uni davlat egaligiga o'tkazish sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi yoki tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash to'g'risidagi ajrimiga asosan, ish tugatilganda esa, surishtiruvchining, tergovchining qarori yoki sudning ajrimiga ko'ra amalga oshiriladi.

288-modda. Mol-mulk qiymatini undirib berish to'g'risida da'vo mavjud bo'lgan taqdirda uning bundan buyon kimga tegishli bo'lishini belgilash

Jinoyat sodir etilishi natijasida mahrum bo'lingan va ish bo'yicha ashyoviy dalil deb e'tirof etilgan mol-mulkning mulkdori yoki qonuniy egasi bu mol-mulkdan voz kechsa va uning qiymatini undirib berish to'g'risida fuqaroviy da'vo qo'zg'atsa, sud mol-mulkdan voz kechishni asosli deb topib, fuqaroviy da'voni qanoatlantirgan holda mol-mulkni mahkumga yoki fuqaroviy javobgarga beradi.

Sud mol-mulkdan voz kechishni asossiz deb topsa, da'voni qondirmaydi yoki qisman qondirib, qaytariladigan mol-mulkning qiymati qanchaga pasaygan bo'lsa, shu summani yoxud tovar ko'rinishini yo'qotganligi sababli ta'mirlashga qilinadigan chiqim summasini va tovonini jabrlanuvchi yoki fuqaroviy da'vogar foydasiga undirib beradi. Mol-mulkning dastlabki va keyingi qiymati hamda tovar ko'rinishini yo'qotganlik uchun tovon puli mutaxassis yoki ekspert ishtirokida

aniqlanadi, ta'mirlash qiymati esa, ta'mirlashni amalga oshirayotgan korxona bergan hujjat asosida aniqlanadi.

289-modda. Jabrlanuvchi va boshqa shaxslarning mol-mulkini rekvizitsiya qilish va musodara etish

Xususiy egalikda bo'lishi man qilingan mol-mulk ish bo'yicha ashyoviy dalil deb e'tirof etilgan bo'lsa, mulkdor to'g'ri yoki g'ayrihuquqiy ravishda qo'lga kiritganiga qarab, u rekvizitsiya qilinadi yoki musodara etiladi, ya'ni mol-mulk haqini to'lash yoki to'lamaslik sharti bilan sud tomonidan bunday mol-mulkka egalik qilish, undan foydalanish hamda uni tasarruf etish huquqiga ega bo'lgan tegishli davlat organiga yoki yuridik shaxsga beriladi.

35-bob. HUKMNING MULKIY UNDIRISHLAR TO'G'RISIDAGI QISMI IJROSINI TA'MINLASH

290-modda. Mol-mulkni xatlash asoslari va tartibi

Hukmning fuqaroviy da'voga va boshqa mulkiy undirishlarga doir qismining ijrosini ta'minlash uchun surishtiruvchi, tergovchi yoki sud gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi va fuqaroviy javobgarning mol-mulkini xatlashi shart. Ashyoviy dalil deb e'tirof etilgan mol-mulkni o'zlashtirishning, xarj qilib yuborishning, yashirishning, yo'q qilib tashlashning yoki shikastlantirishning oldini olish maqsadida ushbu mol-mulk ham xatlanadi. Shu maqsadda tergovchi yoki surishtiruvchi gumon qilinuvchi, ayblanuvchi va fuqaroviy javobgarning mol-mulkini xatlash haqida iltimosnoma qo'zg'atish to'g'risida qaror chiqarib, unda mazkur protsessual harakatni o'tkazish asoslarini bayon etadi.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi va fuqaroviy javobgar oilasining normal turmushini ta'minlash uchun zarur bo'lgan uy-joy, kvartira, uy anjomlari va jihozlari, kiyim va boshqa buyumlar xatlanmaydi.

Turar joylar yoki yashash uchun mo'ljallanmagan joylar, mulk shaklidan qat'i nazar, davlatga xoinlik qilish, konstitutsiyaviy tuzumga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga tajovuz qilish, terrorizm, qo'poruvchilik jinoyatlari sodir etish uchun foydalanilgan yoxud bu jinoyatlar qasddan odam o'ldirish, bosqinchilik, talonchilik yoki boshqa og'ir, o'ta og'ir jinoyatlar bilan bog'liq bo'lgan hollarda — bu joylar xatlanadi.

Xatlash mulkdorga yoki mol-mulkning egasiga mol-mulkni tasarruf qilish, zarur hollarda esa, undan foydalanish man etilganligini e'lon qilishdan yoxud mol-mulkni tortib olishdan va uni saqlab turish uchun boshqa shaxslarga topshirishdan iboratdir.

Tergovchining yoki surishtiruvchining mol-mulkni xatlash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qaroriga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

Tergovchining yoki surishtiruvchining mol-mulkni xatlash to'g'risidagi iltimosnomani qo'zg'atish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

Prokuror mol-mulkni xatlash to'g'risidagi iltimosnomaning asoslilikini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, mol-mulkni xatlash to'g'risidagi iltimosnomani qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

Kechiktirib bo'lmaydigan hollarda, mol-mulkni xatlash sudning roziligisiz, tergovchining yoki surishtiruvchining qarori asosida amalga oshirilishi mumkin, lekin keyinchalik sud hamda prokuror qaror va bayonnomaning ko'chirma nusxalari ilova qilingan holda yigirma to'rt soat ichida xabardor qilinadi. Xabarnomada kechiktirib bo'lmaydigan holatlar aniq ko'rsatilishi kerak. Mazkur xabarnomaga tergovchining yoki surishtiruvchining mol-mulkni xatlash to'g'risidagi qarorining, mol-mulkni xatlash bayonnomasining va zarur materiallarning ko'chirma nusxalari ularni yuritish to'g'risidagi qarorning qonuniyligini tekshirish uchun ilova qilinadi.

Mazkur xabarnomani va unga ilova qilingan materiallarni olganidan keyin sudya mol-mulkni xatlash amalga oshirilganligining qonuniyligini ushbu Kodeks [290¹](#) va [290²-moddalari](#) tartibida qirq sakkiz soat ichida tekshiradi va uning qonuniyligi yoki qonunga xilofligi to'g'risida ajrim chiqaradi. Agar sudya mol-mulkni xatlash qonunga xilof ravishda amalga oshirilgan deb topsa, uni amalga oshirish davomida olingan barcha dalillar ushbu Kodeksning [95¹-moddasiga](#) muvofiq nomaqbul deb topiladi.

Surishtiruvchi yoki tergovchi hukmning mulkiy undirishlarga oid qismi ijrosini ta'minlovchi choralarni yoki mulkiy yo'sindagi jazo choralarni ko'rmagan taqdirda, ishni yuritayotgan sud ajrim chiqarib, ularning zimmasiga bunday choralarni ko'rish majburiyatini yuklaydi.

Fuqaroviy da'voni qanoatlantirganda yoki boshqa mulkiy undirishlarni qo'llayotganda hukm qonuniy kuchga kirguniga qadar, basharti oldin chora ko'rilmagan bo'lsa, sud hukmning shu qismi ijrosini ta'minlaydigan choralar ko'rish haqida ajrim chiqarishga va uning ijrosini tergov yoki surishtiruv organiga topshirishga haqli.

Diplomatik vakolatxonalarning binolaridagi va diplomatik vakillarga qarashli mol-mulkni xatlashda ushbu Kodeksning 165-moddasida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilinishi kerak.

(290-modda O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

290¹-modda. Mol-mulkni xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish

Mol-mulkni xatlash to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining tergov sudyasi tomonidan, mazkur sudning sudyasi bo'lmagan yoxud mol-mulkni xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda esa Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning tergov sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

Mol-mulkni xatlash to'g'risidagi iltimosnoma materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran sakkiz soatdan kechiktirmay yopiq sud majlisida ko'rib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, zarur hollarda tergovchi, surishtiruvchi, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, shuningdek, agar ishda ishtirok etayotgan bo'lsa, himoyachi va (yoki) qonuniy vakil ishtirok etadi.

Sud majlisining o'tkazilish joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning sud majlisiga kelmaganligi mol-mulkni xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Mol-mulkni xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, u mazkur protsessual harakatni o'tkazish zaruratini asoslab beradi, keyin taqdim etilgan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

290²-modda. Sud ajrimi

Sudya mol-mulkni xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, mol-mulkni xatlash to'g'risida yoki mol-mulkni xatlashni rad etish haqida ajrim chiqaradi.

Sudyaning mol-mulkni xatlashni rad etish haqidagi ajrimi asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Xatlash to'g'risidagi ajrimda u kim tomonidan, qachon va qaysi ish bo'yicha chiqarilgani, nima maqsadda va kimning mol-mulki xatlanishi lozimligi ko'rsatiladi.

Sudyaning mol-mulkni xatlash to'g'risidagi ajrimi o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi. Sudyaning ajrimi prokurorga, surishtiruvchiga yoki tergovchiga ijro uchun, gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, qonuniy vakilga, himoyachiga esa ma'lumot uchun yuboriladi.

Mol-mulkni xatlash to'g'risidagi iltimosnomani qo'zg'atish haqidagi qaror chiqarilganidan keyin surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan garov reyestriga bir kun ichida tegishli yozuv kiritiladi, mol-mulkni xatlash to'g'risida sud ajrimi chiqarilganidan keyin esa qonunchilikka muvofiq vakolatli bo'lgan organlar tomonidan uch sutka ichida shunday yozuv kiritiladi.

Sudyaning mol-mulkni xatlash to'g'risidagi yoki mol-mulkni xatlashni rad etish haqidagi ajrimi ustidan mol-mulk xatlangan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida ayblanuvchi, qonuniy vakil, himoyachi tomonidan apellyatsiya tartibida shikoyat berilishi, ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran shu muddat ichida apellyatsiya tartibida prokuror tomonidan protest bildirilishi mumkin. Apellyatsiya shikoyati (protesti) ajrim chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud yigirma to'rt soat ichida ularni materiallar bilan birga apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi ushbu materiallarni shikoyat (protest) bilan birga kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay yakka tartibda ko'rib chiqishi kerak.

Apellyatsiya shikoyati (protesti) berilishi sudning mol-mulkni xatlash to'g'risidagi ajrimi ijrosini to'xtatib turmaydi.

Apellyatsiya instansiyasi sudining sudyasi apellyatsiya shikoyatini (protestini) ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni (protestni) esa qanoatlantirmay qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilishga va mol-mulkni xatlashga rozilik berishga yoki mol-mulkni xatlashni rad etishga haqli.

Mol-mulkni xatlash rad etilgan taqdirda, mazkur masala bo'yicha takroran sudga murojaat qilishga mol-mulkni xatlashni taqozo etadigan yangi holatlar yuzaga kelganda yo'l qo'yiladi.

(290¹ va 290²-moddalar O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O'RQ-1022-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

291-modda. Mol-mulkni xatlash bayonnomasi

Surishtiruvchi yoki tergovchi mol-mulkni xatlash to'g'risida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalariga rioya qilgan holda ikki nafardan kam bo'lmagan xolislar ishtirokida bayonnoma tuzadi. Bayonnomada xatlangan barcha mol-mulkning nomi, o'lchovi, og'irligi, eskirish darajasi va boshqa o'ziga xos belgilari sanab o'tilib, mol-mulkni xatlayotgan shaxsning harakatlari to'g'risidagi va bayonnomaga kiritilgan mol-mulkning uchinchi shaxslarga tegishliligi haqidagi arzlari bayon etiladi. Mol-mulk olib qo'yilgan taqdirda aynan nimaning olinganligi va qayerga yoki kimga saqlash uchun topshirilganligi bayonnomada ko'rsatiladi.

Mol-mulkni xatlash chog'ida uni yashirish, yo'q qilib yuborish yoki shikastlashga urinishlar qilingan bo'lsa, surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan qo'llangan choralar ko'rsatilib, bayonnomada aks ettirilishi lozim.

292-modda. Mol-mulk xatlanganligi to'g'risidagi bayonnomaning nusxasini taqdim qilish majburiyligi

Mol-mulk xatlanganligi to'g'risidagi bayonnomaning nusxasi mol-mulki ro'yxatga olingan shaxsga yoki uning voyaga yetgan oila a'zolaridan biriga, ular bo'lmagan taqdirda, mol-mulk ro'yxatga olingan hududdagi fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi vakiliga topshirilib tilxat olinadi.

Korxona, muassasa, tashkilot yoki diplomatiya vakolatxonasi hududidagi mol-mulkni ro'yxatga olish o'tkazilgan bo'lsa, mol-mulk xatlanganligi to'g'risidagi bayonnomaning nusxasi tegishli ma'muriyat yoki diplomatiya vakolatxonasi vakiliga topshirilib, qo'l qo'ydirib olinadi.

293-modda. Xatlash chog'ida mol-mulkni baholash

Xatlanayotgan mol-mulk surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan uning eskirish darajasini e'tiborga olib, baholash paytida mavjud bo'lgan bozor narxida baholanadi. Zarur hollarda baholash mutaxassis ishtirokida yoki baholovchi tashkilot tomonidan amalga oshiriladi.

(293-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 17-sentabrdagi O'RQ-257-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 37-son, 315-modda)

Pullar, obligatsiyalar, cheklar, aksiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlar o'z qiymati bo'yicha hisobga olinadi.

Hukmning fuqaroviy da'vo qismi ijrosini ta'minlash uchun mol-mulkni xatlashda bayonnomaga qiymati ziyonni qoplash uchun yetarli mol-mulk kiritiladi. Bunda mulkdor yoki mol-mulk egasi, o'zining fikricha, qaysi mol-mulkni bayonnomaga kiritish zarur deb hisoblasa, shu mol-mulkni ko'rsatishga haqlidir.

294-modda. Xatlangan mol-mulkni olib qo'yish va saqlash

Xatlangan mol-mulk olib qo'yilib, saqlash uchun fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi yoxud boshqa tashkilot vakiliga topshirilishi mumkin.

Xatlangan mol-mulk mulkdorga yoki mol-mulk egasiga, uning voyaga yetgan oila a'zolaridan biriga yoki boshqa shaxsga saqlab turish uchun qoldirilib, unga ushbu mol-mulkning to'la-to'kis saqlanishi uchun qonunda nazarda tutilgan javobgarlik tushuntiriladi va bu haqda undan tilxat olinadi.

Muomalada bo'lishi man qilingan ashyolar har qanday hollarda ham olib qo'yilishi kerak. Ularni saqlash tartibi qonun bilan belgilanadi.

Bank muassasalarida saqlanayotgan pullar, shuningdek davlat zayomi obligatsiyalari, aksiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlar olib qo'yilmaydi, lekin mol-mulk xatlangani to'g'risidagi qarorni yoki ajrimni olish bilan oq, ularni xarjlash operatsiyalari to'xtatib qo'yiladi.

295-modda. Mol-mulk xatlanganligini bekor qilish

Oqlov hukmi qonuniy kuchga kirganda, jinoyat ishi tugatilganda, shuningdek fuqaroviy da'vogar o'z da'vosidan voz kechganda hamda fuqaroviy da'voni qanoatlantirish yuzasidan ko'rilgan choralarga sabab bo'lgan asoslar bartaraf etilgan boshqa hollarda mol-mulkning xatlanganligi bekor qilinadi. Bunda garov reyestridan mol-mulkni xatlash to'g'risidagi yozuv chiqarib tashlanadi.

(295-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 22-oktabrdagi O'RQ-572-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 23.10.2019-y., 03/19/572/3943-son)

OLTINCHI BO'LIM JINOYATLARNING OLDINI OLISH CHORALARI

36-bob. Jinoyatlarning oldini olish choralari

296-modda. Jinoyatning sabablarini va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni aniqlash majburiyati

Jinoyat ishlarini yuritishda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud jinoyatning sabablarini va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni aniqlashlari shart.

297-modda. Jinoyatning sabablarini va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni bartaraf qilish to'g'risida surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning taqdimnomasi

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror jinoyat ishini tergov qilish chog'ida jinoyatning sabablarini va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni aniqlab chiqib, tegishli davlat organiga, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organiga, jamoat birlashmasiga, jamoaga yoki mansabdor shaxsga ana shu sabab va shart-sharoitlarni bartaraf qilish choralari to'g'risida taqdimnoma kiritadi. Taqdimnomaning nusxasi ishga qo'shib qo'yiladi.

298-modda. Jinoyatning sabablarini va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni bartaraf qilish to'g'risida sudning xususiy ajrimi

Jinoyat ishini ko'rish jarayonida jinoyatning sabablari va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlar aniqlanganidan keyin sud xususiy ajrim chiqarib, unda tegishli davlat organlaridan, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlaridan, jamoat birlashmalaridan, jamoalardan yoki mansabdor shaxslardan ana shu sabab va shart-sharoitlarni bartaraf etish choralari to'g'risida talab qiladi.

299-modda. Taqdimnomani va xususiy ajrimlarni bajarish majburiyati

Jinoyatning sabablarini va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni bartaraf qilish to'g'risidagi taqdimnoma yoki xususiy ajrim yuborilgan davlat organi, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi, jamoat birlashmasi, jamoa yoki mansabdor shaxs zarur choralarni ko'rish va ko'rilgan choralarning natijalari to'g'risida kechi bilan bir oylik muddat ichida tegishincha surishtiruvchini, tergovchini, prokurorni yoki sudni xabardor qilishi shart.

Taqdimnoma yoki xususiy ajrim bajarilmagan yoki vijdonan bajarilmagan taqdirda korxona, muassasa yoki tashkilotning aybdor rahbari qonunda nazarda tutilgan javobgarlikka tortiladi.

300-modda. Fuqaro ijtimoiy burchini namunali bajarganligi to'g'risida taqdimnoma va xususiy ajrim

Surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror — taqdimnoma, sud esa, xususiy ajrim chiqarish yo'li bilan tegishli korxona, muassasa va tashkilot rahbarini va jamoasini jinoyatning oldini olish yoki uni fosh etishda fuqaro yuksak onglik, jasorat ko'rsatgani, ijtimoiy burchini namunali bajarganligi to'g'risida xabardor qilishi mumkin.

YETTINCHI BO'LIM REABILITATSIYA

37-bob. Reabilitatsiya asoslari va oqibatlari

301-modda. Reabilitatsiya asoslari

Oqlov hukmi, shuningdek ushbu Kodeksning 83-moddasida nazarda tutilgan holatlar shaxsni reabilitatsiya etishga asos bo'ladi.

302-modda. Reabilitatsiya etilishning mulkiy va boshqa oqibatlari

Reabilitatsiya etilgan shaxs qonunga xilof ravishda ushlab turilgani, ehtiyot chorasi sifatida qonunga xilof ravishda qamoqda saqlangani yoki uy qamog'iga joylashtirilgani, pasportining (harakatlanish hujjatining) amal qilishi qonunga xilof ravishda to'xtatib turilgani, ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilingani tufayli vazifasidan qonunga xilof ravishda chetlashtirilgani yoxud tibbiy muassasaga qonunga xilof ravishda joylashtirilgani natijasida unga yetkazilgan mulkiy zararni undirish hamda ma'naviy ziyon oqibatlari bartaraf etilishini talab qilish huquqiga ega.

(302-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 28-avgustdagi O'RQ-558-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son)

Bunday hollarda reabilitatsiya etilgan shaxsning ushbu Kodeksning 310-moddasida nazarda tutilgan mehnat qilish, nafaqa olish, uy-joydan foydalanish va boshqa huquqlari ham tiklanishi lozim.

303-modda. Qisman reabilitatsiya etilishning asoslari va oqibatlari

Shaxsning qisman reabilitatsiya etilishiga quyidagilar asos bo'ladi:

1) shaxsning qamoqda yoki uy qamog'ida saqlab turilganiga qaraganda kamroq muddatga ozodlikdan mahrum etishga yoki ozodlikni cheklashga yoxud ozodlikdan mahrum qilish bilan bog'liq bo'lmagan jazoga hukm qilinganligi;

2) hukmdan ayblovning qisman chiqarib tashlanganligi va buning natijasida qonunga ko'ra qamoqda yoki uy qamog'ida saqlash yoxud ozodlikdan mahrum qilish yoki ozodlikni cheklash mumkin emasligi;

3) ozodlikdan mahrum qilish yoki ozodlikni cheklash muddatining yuqori sud tomonidan haqiqatda o'talgan muddatga qaraganda kamaytirilganligi yoxud boshqa yengilroq jazo turi bilan almashtirilganligi;

(303-moddaning birinchi qismi 1 — 3-bandlari O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

4) jinoiy jazo tayinlamay hukm chiqarilgan hollarda ushlab turish, qamoqqa olish yoki uy qamog'ining, tibbiy muassasaga joylashtirishning asossizligi.

(303-moddaning birinchi qismi 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Qisman reabilitatsiya etish ayblanuvchiga yoki mahkumga yetkazilgan mulkiy ziyonning asossiz qismi qoplanishiga va ma'naviy ziyon oqibatlarining asossiz qismi bartaraf qilinishiga sabab bo'ladi.

38-bob. REABILITATSIYA ETILGAN SHAXSGA YETKAZILGAN ZIYONNI QOPLASH VA UNING BOSHQA HUQUQLARINI TIKLASH TARTIBI

304-modda. Mulkiy ziyonni qoplash hajmi

Reabilitatsiya etilgan shaxsga ushbu Kodeksning 302 va 303-moddalarida ko'rsatilgan qonunga xilof harakatlar bilan yetkazilgan mulkiy ziyon to'la hajmda qoplanadi.

Quyidagilar qoplanishi lozim bo'ladi:

1) reabilitatsiya etilgan shaxs o'ziga nisbatan sodir etilgan qonunga xilof harakatlar natijasida mahrum bo'lgan ish haqi va mehnatdan topiladigan boshqa daromadlar;

2) pensiya va nafaqalar, basharti ularni to'lash to'xtatib qo'yilgan bo'lsa;

3) pullar, pul jamg'armalari va ularga to'lanadigan foizlar, davlat zayomi obligatsiyalari va ularga chiqqan yutuqlar, aksiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlar, shuningdek sudning hukmi,

ajrimiga (qaroriga) asosan musodara qilingan yoxud davlat foydasiga o'tkazilgan ashyolar yoxud boshqa mol-mulkning qiymati;

4) surishtiruv, dastlabki tergov organlari yoki sud tomonidan olingan va yo'qotilgan mol-mulk qiymati;

5) sud hukmini ijro qilish chog'ida undirilgan jarimalar va sud chiqimlari;

6) yuridik yordam ko'rsatilishi uchun shaxs tomonidan advokatlar byurosiga, hay'atiga yoki firmasiga to'langan pul, shuningdek unga nisbatan sodir etilgan qonunga xilof harakatlar natijasida qilingan boshqa xarajalar.

(304-moddaning ikkinchi qismi 6-band O'zbekiston Respublikasining 1997-yil 30-avgustdagi 485-I-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 1997-y., 9-son, 241-modda)

Reabilitatsiya etilgan shaxs vafot etgan taqdirda ushbu moddaning 1, 3, 4, 5 va 6-bandlarida nazarda tutilgan ziyonni undirish huquqiga uning merosxo'rlari, 2-bandida nazarda tutilgan ziyonni undirish huquqiga esa boquvchisini yo'qotganlik pensiyasi bilan ta'minlanishi lozim bo'lganlar jumlasiga kiruvchi oila a'zolari ega bo'ladilar.

305-modda. Mulkiy ziyonni qoplash manbai

Ushbu Kodeks 304-moddasining 1, 3, 4, 5 va 6-bandlarida ko'rsatilgan ziyon moliya organlari tomonidan, 2-bandida ko'rsatilgan ziyon O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi bo'limlari tomonidan davlat budjeti hisobidan qoplanadi.

(305-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 9-sentabrdagi O'RQ-254-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 35-36-son, 300-modda)

306-modda. Mulkiy ziyonni undirish huquqi va uning miqdori masalasini hal qilish

Ushbu Kodeks 83-moddasida nazarda tutilgan asoslarga ko'ra chiqarilgan oqlov hukmida yoki ishni tugatish haqidagi ajrimda sud, ishni tugatish to'g'risidagi qarorda esa surishtiruvchi, tergovchi, prokuror reabilitatsiya etilgan shaxsning o'ziga yetkazilgan mulkiy ziyonni undirib olish huquqini e'tirof etishlari lozim. Hukm, ajrim yoki qarorning nusxasi reabilitatsiya etilgan shaxsga topshiriladi yoki pochta orqali yuboriladi. Ayni vaqtda unga hukm, ajrim yoki qaror ustidan shikoyat qilish tartibi, shuningdek mulkiy ziyonni qoplash va boshqa huquqlarini tiklab olish tartibi tushuntiriladi.

(306-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Reabilitatsiya etish to'g'risida qaror chiqargan sud, prokuror, tergovchi yoki surishtiruvchi reabilitatsiya etilgan shaxsdan ariza tushgan kundan boshlab bir oydan kechiktirmasdan ziyon miqdorini aniqlaydi, zarurat tug'ilganda buning uchun moliya organlaridan va O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi bo'limlaridan hisob-kitob talab qilib oladi. Ish apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish tartibida ko'rish chog'ida sud tomonidan tugatilgan bo'lsa, ziyon miqdorini hukm chiqargan sud aniqlaydi.

(306-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

307-modda. Mulkiy ziyonni qoplash tartibi

Mulkiy ziyonning miqdori hisoblab chiqarilganidan keyin bu ziyonni qoplash uchun pul to'lovlarini amalga oshirish to'g'risida sud ajrim, surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror qaror chiqaradi.

(307-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ajrim yoki qarorning nusxasi gerbli muhr bilan tasdiqlanib, to'lovni amalga oshirishi lozim bo'lgan organlarga taqdim etish uchun reabilitatsiya etilgan shaxsga, u vafot etgan bo'lsa, ushbu Kodeksning 304-moddasi uchinchisi qismida ko'rsatilgan shaxslarga beriladi yoki yuboriladi.

308-modda. To'lovni amalga oshirish to'g'risidagi qaror yoki ajrim ustidan shikoyat qilish

Surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning pul to'lovini amalga oshirish to'g'risidagi qarori ustidan manfaatdor shaxslar ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibda va muddatda sudga shikoyat qilishlari mumkin.

(308-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sudning to'lovni amalga oshirish to'g'risidagi ajrimi ustidan manfaatdor shaxslar yuqori sudga umumiy tartibda shikoyat qilishlari, prokuror esa protest kiritishi mumkin.

309-modda. Reabilitatsiya etilgan shaxsga yetkazilgan ma'naviy ziyon oqibatlarini bartaraf qilish

Shaxs ushlab turilganligi, qamalganligi yoki uy qamog'ida turganligi, lavozimidan chetlashtirilganligi, tibbiy muassasaga joylashtirilganligi yoki hukm qilinganligi to'g'risidagi ma'lumotlar matbuotda e'lon qilingan, radio, televideniye yoki boshqa ommaviy axborot vositalari orqali tarqatilgan bo'lsa, reabilitatsiya etilgan shaxsning, u vafot etgan bo'lsa, qarindoshlarining, sud, prokuror, tergovchining va surishtiruvchining talabiga ko'ra tegishli ommaviy axborot vositalari uning reabilitatsiya etilganligi to'g'risida bir oy ichida xabar berishlari shart.

(309-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

310-modda. Reabilitatsiya etilgan shaxsning boshqa huquqlarini tiklash

Qonunga xilof ravishda hukm qilingani, qonunga xilof ravishda tibbiy muassasaga joylashtirilgani, ehtiyot chorasi tariqasida qonunga xilof ravishda qamoqqa olingani yoki uy qamog'iga joylashtirilgani, qonunga xilof ravishda ushlab turilgani tufayli ishdan (lavozimidan) ozod qilingan yoki ishda ayblanuvchi, sudlanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinishi munosabati bilan lavozimidan qonunga xilof ravishda chetlashtirilgan shaxs oldin ishlagan ishiga (lavozimiga) tiklanishi lozim, korxona, muassasa, tashkilot tugatilgan yoki qonunda nazarda tutilgan boshqa asoslar uni oldingi ishlab turgan ishiga (lavozimiga) tiklash imkoniyatini bermagan taqdirda unga avvalgisiga teng boshqa ish (lavozim) berilishi lozim.

(310-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Reabilitatsiya etilgan shaxsning qonunga xilof ravishda ehtiyot chorasi tariqasida qamoqda saqlangan yoki uy qamog'ida bo'lgan vaqti, jazo o'tagan vaqti, lavozimidan chetlashtirilganligi tufayli ishlamay yurgan vaqti, tibbiy muassasada saqlangan vaqti umumiy mehnat stajiga va ixtisoslik bo'yicha ish stajiga qo'shiladi.

(310-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Qonunga xilof ravishda hukm etilgani, ehtiyot chorasi tariqasida qamoqda saqlangani yoki uy qamog'iga joylashtirilgani, ushlab turilgani yoki tibbiy muassasaga joylashtirilgani tufayli o'quv yurtidan haydalgan shaxs iltimosiga ko'ra o'qishga tiklanishi shart.

(310-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Qonunga xilof ravishda hukm etilgani yoki tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanilgani tufayli uy-joydan foydalanish huquqidan mahrum bo'lgan shaxsga ilgari u egallab turgan uy-joy qaytariladi, basharti uni qaytarib berishning imkoni bo'lmasa, o'sha aholi punktning o'zida avvalgisiga teng qulayliklarga ega bo'lgan uy-joy beriladi.

Qonunga xilof ravishda hukm qilinganligi yoki ishda ayblanuvchi, sudlanuvchi sifatida ishtirok etishga jalb qilinganligi munosabati bilan pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishi to'xtatib turilgan shaxsga yangi pasport (harakatlanish hujjati) berish yo'li bilan pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishi tiklanadi.

(310-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 28-avgustdagi O'RQ-558-sonli Qonuniga asosan beshinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son)

311-modda. Huquqlarni da'vo tartibida tiklash

Shaxsning mehnat qilish, pensiya olish va uy-joydan foydalanish huquqlarini tiklash, shuningdek mol-mulkni qaytarish yoki uning qiymatini to'lash to'g'risidagi talabi qanoatlantirilmagan bo'lsa yoxud shaxs qabul qilingan qarorga rozi bo'lmasa, u tegishli talab bilan da'vo ishini yuritish tartibida sudga murojaat qilishga haqlidir.

312-modda. Talab qilish muddati

Mulkiy ziyonni qoplash uchun pul to'voni to'lashni reabilitatsiya etilgan shaxs yoki ushbu Kodeks 304-moddasining **uchinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslar bunday to'lovlarni amalga oshirish haqidagi ajrim yoki qarorni olgan paytdan e'tiboran ikki yil mobaynida talab qilishlari mumkin.

Boshqa huquqlarni tiklashni reabilitatsiya etilgan shaxs huquqlarini tiklash tartibini tushuntiruvchi bildirish xati olgan paytdan e'tiboran bir yil mobaynida talab qilishi mumkin. Uzrli sabablarga ko'ra bu muddat o'tkazib yuborilgan hollarda u manfaatdor shaxsning arizasiga binoan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud tomonidan tiklanishi lozim.

(312-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

313-modda. Reabilitatsiya etilgan harbiy xizmatchilarning mulkiy va boshqa huquqlarini tiklash

Reabilitatsiya qilingan harbiy xizmatchilarning xizmatga oid, pensiya olish, uy-joydan foydalanish va boshqa shaxsiy hamda mulkiy huquqlarini tiklash va ularga yetkazilgan mulkiy zararining o'rnini qoplash, ma'naviy ziyon oqibatlarini bartaraf etish ushbu bobda belgilangan qoidalarga muvofiq va O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, mudofaa vaziri, ichki ishlar vaziri, Davlat xavfsizlik xizmati raisi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati raisi va O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasining qo'mondoni tomonidan belgilanadigan tartibda amalga oshiriladi.

(313-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 5-sentabrdagi O'RQ-564-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 05.09.2019-y., 03/19/564/3690-son)

SAKKIZINCHI BO'LIM PROTSESSUAL MUDDATLAR VA CHIQIMLAR

39-bob. PROTSESSUAL MUDDATLAR

314-modda. Muddatlarni hisoblash

Ushbu Kodeksda belgilangan muddatlar, shuningdek qonunda nazarda tutilgan hollarda surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bilan tayinlangan muddatlar soatlar, sutkalar va oylar bilan hisoblanadi. Muddatlarni hisoblashda muddatning o'tishi boshlangan soat, sutka hisobga olinmaydi, ammo bu qoida ushlab turish, qamoqda saqlash yoki uy qamog'ida va tibbiy muassasada bo'lish muddatlarini hisoblashga taalluqli emas.

(314-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Muddatni hisoblashda ishdan holi vaqt ham e'tiborga olinadi. Muddatlar sutkalar bilan hisoblanganda muddat oxirgi sutkada soat 24-00 da tugaydi. Tegishli harakat sudda, prokuraturada yoki boshqa davlat muassasasida bajarilishi lozim bo'lsa, muddat ushbu muassasalarda ish vaqti tamom bo'lishi bilan tugaydi.

Oylar bilan hisoblanadigan muddat oxirgi oyning muddat boshlangan kuniga to'g'ri kelgan sanasida tugaydi, muddatning tugashi tegishli sanasi bo'lmagan oyga to'g'ri kelsa, muddat shu oyning so'nggi sutkasida tamom bo'ladi. Muddatning tugashi ishdan holi kunga (dam olish, bayram kuniga) to'g'ri kelsa, muddat shundan keyingi birinchi ish kunida tugaydi, ushlab turish, qamoqda saqlash yoki uy qamog'ida va tibbiy muassasada bo'lish muddatini hisoblash hollari bundan mustasno.

(314-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

315-modda. Protsessual majburlov choralari qo'llanganda muddatlarni hisoblash

Shaxsni ushlab turish, qamoqda saqlash yoki uy qamog'i va tibbiy muassasaga joylashtirishda muddat ushbu choralar amalda qo'llanilgan paytdan boshlab hisoblanadi. Ushbu Kodeksning 226, 245 va 268-moddalarida ko'rsatilgan muddat o'tgach, shaxs darhol ozod qilinishi lozim.

(315-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Shikoyat, iltimosnoma yoki boshqa hujjat muddat tugagunga qadar uni qabul qilishga vakolatli shaxsga topshirilgan yoxud xabar qilingan bo'lsa, muddatga rioya etilgan deb hisoblanadi. Shikoyat, iltimosnoma yoki boshqa hujjat muddat tugagunga qadar pochtaga topshirilgan bo'lsa, qamoqda saqlanayotgan yoxud tibbiy muassasadagi shaxslar uchun esa, dastlabki qamoq yoki tibbiy muassasa ma'muriyatiga topshirilgan bo'lsa, muddat o'tgan deb hisoblanmaydi.

316-modda. Muddatni uzaytirish

Ushbu Kodeksda belgilangan muddatlar unda nazarda tutilgan hollardagina uzaytirilishi mumkin.

Qonunda nazarda tutilgan hollarda surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bilan muayyan harakatni bajarish uchun belgilangan muddat protsessning manfaatdor ishtirokchisi qilgan iltimosga binoan muddatni belgilagan surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bilan uzaytirilishi mumkin.

317-modda. Muddatni tiklash

Uzrli sabablarga ko'ra o'tkazib yuborilgan muddat ish yuritayotgan surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bilan tiklanishi lozim. O'tkazib yuborilgan muddatni tiklash haqidagi iltimosnomani qanoatlantirish yoki rad etish xususida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Muddatni tiklashning rad etilishi ustidan umumiy tartibda shikoyat qilinishi va protest bildirilishi mumkin.

Belgilangan muddat o'tkazib yuborilgandan so'ng shikoyat qilinganda ajrim yoki qarorning ijrosi manfaatdor protsess ishtirokchisining iltimosiga binoan, o'tkazib yuborilgan muddatni tiklash haqidagi masala hal qilinguniga qadar to'xtatib turilishi mumkin.

40-bob. PROTSESSUAL CHIQIMLAR VA ULARNI QOPLASH

318-modda. Protsessual chiqimlar

Protsessual chiqimlar:

1) jabrlanuvchilarga va ularning vakillariga, guvohlarga, ekspertlarga, mutaxassislarga, tarjimonlarga, xolislarga ularning protsessual harakatlar o'tkaziladigan joyga kelib ketish, turar joyni ijaraga olish xarajatlarini qoplash uchun, shuningdek sutkalik xarajat puli tariqasida beriladigan summadan;

2) doimiy ish haqi olmaydigan jabrlanuvchilarga va ularning vakillariga, guvohlarga, xolislarga ularni odatdagi mashg'ulotidan chalg'itganlik uchun to'lanadigan summadan;

3) ekspertlarga, tarjimonlarga, mutaxassislarga ular surishtiruv, dastlabki tergov yoki sudda o'z vazifalarini bajarganligi uchun to'lanadigan haqdan, ana shu vazifalar xizmat topshirig'i tartibida bajarilgan hollar bundan mustasno;

4) ushbu Kodeksning 50-moddasiga muvofiq sudlanuvchi to'lovdan ozod qilingan taqdirda yuridik yordam ko'rsatganlik uchun himoyachiga to'lanadigan haqdan;

5) ashyoviy dalillarni saqlash va jo'natish bilan bog'liq xarajatlar summasidan;

6) ekspertiza muassasalarida ekspertiza o'tkazish uchun sarflangan summadan;

7) shaxslarni ushlab, majburiy keltirish va qidirish uchun qilingan xarajatlardan;

7¹) surishtiruv, dastlabki tergov yoki sud majlisini videokonferensaloqadan foydalangan holda o'tkazish chog'ida qilingan xarajatlardan;

(318-modda birinchi qismining 7¹-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 23-maydagi O'RQ-542-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son)

8) jinoyat ishini yuritishda qilingan boshqa xarajatlardan iborat bo'ladi.

Ushbu moddaning 1, 2, 3, 4 va 7¹-bandlarida ko'rsatilgan summalar surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qarori yoki sudning ajrimiga muvofiq budjet mablag'lari hisobidan to'lanadi.

(318-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

319-modda. O'rtacha ish haqining saqlanishi

Guvoh tariqasida, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari, ekspert, mutaxassis, tarjimon, xolis, jamoat ayblovchisi va jamoat himoyachisi tariqasida chaqiriladigan shaxsning surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga chaqirilganligi bilan bog'liq butkul vaqt uchun ularning ish joyida o'rtacha ish haqi saqlab qolinadi.

320-modda. Protsessual chiqimlarni undirish

Protsessual chiqimlar, ushbu moddaning oltinchi, yettinchi va sakkizinchi qismlarida nazarda tutilganidan tashqari hollarda, mahkumlardan undiriladi yoki davlat hisobiga o'tkaziladi.

Sud protsessual chiqimlarni, tarjimonga to'langan summadan tashqari, mahkumdan undirishga haqli. Protsessual chiqimlar jazodan ozod qilingan mahkum, shuningdek jazo tayinlanmagan mahkum zimmasiga yuklatilishi mumkin.

Sud bir necha sudlanuvchini aybli deb topgan taqdirda, ularning har biridan qancha miqdorda protsessual chiqimlarni undirish lozimligini belgilaydi. Bu holda sud aybning og'ir yoki yengilligini, jinoyat uchun javobgarlik darajasi va mahkumlarning mulkiy ahvolini inobatga oladi.

Sudlanuvchi oqlangan yoki ushbu Kodeksning 83-moddasiga muvofiq ish tugatilgan taqdirda protsessual chiqimlar davlat hisobiga o'tkaziladi. Sudlanuvchi bir ayblov bo'yicha oqlangan, boshqa ayblov bo'yicha esa aybli deb topilgan bo'lsa, sud u aybli deb topilgan ayblov bilan bog'liq protsessual chiqimlarni to'lashni uning zimmasiga yuklaydi.

Protsessual chiqimlar undirilishi lozim bo'lgan shaxsning to'lovga moddiy imkoniyati bo'lmagan taqdirda chiqimlar davlat hisobiga o'tkaziladi. Mahkumning protsessual chiqimni to'lashi uning qaramog'ida bo'lganlarning moddiy ahvoriga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lsa, sud mahkumni protsessual chiqimlarning hammasini yoxud bir qismini to'lashdan ozod etishga haqlidir. Mahkum huquqiy yordam uchun to'lovdan ozod etilgan taqdirda advokat mehnatiga haq to'lash bilan bog'liq protsessual chiqimlar, shuningdek tarjimonga beriladigan pullar davlat hisobidan to'lanadi.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudga qonunda belgilangan tartibda chaqirilgan protsess ishtirokchisining uzrsiz sabablarga ko'ra kelmastligi oqibatida ishning sudda ko'rilishini yoxud tergov harakatlari o'tkazishni kechiktirish bilan bog'liq protsessual chiqimlar ana shu kelmagan shaxsdan undiriladi.

Moddiy javobgarlik: advokat uzrsiz sabablarga ko'ra kelmagani uchun tegishli advokatlar byurosiga, hay'atiga yoki firmasiga, jamoat ayblovchisi yoki jamoat himoyachisi uzrsiz sabablarga ko'ra kelmagani uchun tegishli jamoat birlashmasi yoxud jamoaga yuklatilishi mumkin.

(320-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 1997-yil 30-avgustdagi 485-I-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 1997-y., 9-son, 241-modda)

Sud voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar yuzasidan protsessual chiqimlarni to'lashni voyaga yetmaganning xulq-atvori ustidan tegishli nazorat yo'qligida aybi bo'lgan taqdirda voyaga yetmagan mahkumning ota-onasiga yoki ularning o'rnini bosuvchi shaxslarga yuklashi mumkin.

Jabrlanuvchining shikoyati bo'yicha qo'zg'atilgan ish yuzasidan sudlanuvchi oqlangan taqdirda sud protsessual chiqimlarni ish yuritilishiga sabab bo'lgan shikoyatni bergan shaxsdan to'liq yoki qisman undirishga haqlidir.

MAXSUS QISM

TO'QQIZINCHI BO'LIM ISHNI SUDGA QADAR YURITISH

40¹-bob. Ishni sudga qadar yuritishning umumiy shartlari

320¹-modda. Ishni sudga qadar yuritishning shakllari

Ishni sudga qadar yuritish jinoyatga oid arizalar, xabarlar va boshqa ma'lumotlar qabul qilingan paytdan boshlanadi hamda tergovga qadar tekshiruvni va jinoyat ishini tergov qilishni o'z ichiga oladi.

320²-modda. Tergovga qadar tekshiruv

Tergovga qadar tekshiruv jinoyatga oid arizalar, xabarlar va boshqa ma'lumotlarni tekshirish, ularni ko'rib chiqish natijasi yuzasidan qaror qabul qilishga doir tadbirlarni, shuningdek ish uchun ahamiyatli bo'lishi mumkin bo'lgan jinoyat izlarini, narsalarni, hujjatlarni va elektron ma'lumotlarni mustahkamlash va saqlashga doir choralarni o'z ichiga oladi.

(320²-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Tergovga qadar tekshiruv mazkur Kodeksning 39¹-moddasida ko'rsatilgan organlar tomonidan ushbu Kodeksning 41-bobida belgilangan qoidalarga muvofiq amalga oshiriladi.

Tergovga qadar tekshiruv surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror tomonidan ham olib borilishi mumkin.

320³-modda. Jinoyat ishini tergov qilish

Jinoyat ishini tergov qilish surishtiruv yoki dastlabki tergov shaklida amalga oshiriladi.

Dastlabki tergov ushbu Kodeksning 345-moddasi ikkinchi — sakkizinchi qismlarida nazarda tutilgan jinoyat ishlari bo'yicha, shuningdek ushbu moddaning to'rtinchi qismida nazarda tutilgan hollarda o'tkaziladi.

(320³-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 25-fevraldagi O'RQ-1038-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.02.2025-y., 03/25/1038/0188-son)

Surishtiruv ushbu Kodeksning 381²-moddasi birinchi — uchinchi qismlarida nazarda tutilgan jinoyat ishlari bo'yicha o'tkaziladi.

Tergovi surishtiruv shaklida o'tkaziladigan jinoyat ishlari tergovning har tomonlama, xolisona va to'la o'tkazilishini ta'minlash maqsadida ushbu Kodeksning 381⁵-moddasiga muvofiq prokurorning asoslantirilgan qaroriga ko'ra dastlabki tergov olib borish uchun topshirilishi mumkin.

(40¹-bob O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

41-bob. JINOYAT ISHINI QO'ZG'ATISH

321-modda. Jinoyat ishini qo'zg'atish majburiyati

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi o'z vakolatlari doirasida jinoyat sodir etilganligi to'g'risida sabab va yetarli asoslar mavjud bo'lgan barcha hollarda jinoyat ishini qo'zg'atishi shart.

(321-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

322-modda. Jinoyat ishini qo'zg'atish sabablari va asoslari

Jinoyat ishini qo'zg'atish uchun:

- 1) shaxslarning arizalari;
- 2) korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, jamoat birlashmalari va mansabdor shaxslar bergan xabarlar;
- 3) ommaviy axborot vositalari bergan xabarlar;
- 4) jinoyat sodir etilganligini ko'rsatuvchi ma'lumotlar va izlarni surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, shuningdek tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning bevosita o'zi aniqlashi;

(322-modda birinchi qismining 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

- 5) aybini bo'yniga olish haqidagi arz sabab bo'ladi.

Jinoyat belgilari mavjudligini ko'rsatuvchi ma'lumotlar jinoyat ishini qo'zg'atish uchun asos bo'ladi.

323-modda. Jinoyat ishini anonim xabarlarga asosan qo'zg'atishga yo'l qo'yilmasligi

Jinoyat haqidagi imzosiz, qalbaki imzoli yoki uydirma shaxs nomidan yozilgan xat, ariza yoki boshqa anonim xabarlar jinoyat ishini qo'zg'atish uchun sabab bo'la olmaydi.

324-modda. Shaxslarning arizalari

Shaxslarning jinoyat to'g'risidagi arizalari yozma yoki og'zaki bo'lishi mumkin. Yozma ariza arz qiluvchi shaxs tomonidan imzolangan bo'lishi lozim.

Og'zaki ariza bayonnomada qayd etiladi. Bayonnomada arz qiluvchi, uning yashash va ishlash joyi, shuningdek shaxsiy hujjatlari to'g'risidagi ma'lumotlar aks ettirilishi lozim. Basharti arz qiluvchi hujjat ko'rsata olmasa, uning shaxsi to'g'risidagi ma'lumotlarni boshqa yo'llar bilan tekshirish chorasi ko'rilishi kerak.

Arz qiluvchi jinoyat to'g'risida bila turib yolg'on xabar berganlik uchun jinoiy javobgarlikka tortilishi haqida ogohlantiriladi va bu xususda bayonnomada qayd qilinib, uning imzosi bilan tasdiqlanadi. So'ngra bayonnomada jinoyat sodir etish holatlari xususidagi ma'lumotlar arz qiluvchi nomidan, iloji boricha so'zma-so'z aks ettiriladi. Bayonnomani arz qiluvchi va arizani qabul qilgan mansabdor shaxs imzolaydilar.

Jinoyat ishini qo'zg'atishga ushbu Kodeksning 113-moddasida nazarda tutilgan aybini bo'yniga olish to'g'risidagi arz sabab bo'lsa, bila turib yolg'on xabar berganlik uchun jinoiy javobgarlikka tortilishi to'g'risida ogohlantirilmasligini mustasno etganda, unga shaxslarning arizalarini qabul qilish va rasmiylashtirish to'g'risidagi ushbu moddada nazarda tutilgan barcha qoidalar taalluqlidir.

325-modda. Jabrlanuvchining shikoyatiga asosan jinoyat ishi qo'zg'atish

Jinoyat kodeksi 105-moddasining birinchi qismida, 109-moddasida, 110-moddasining birinchi qismida, 111-moddasida, 118-moddasining birinchi qismida, 119-moddasining birinchi qismida, 121-moddasining birinchi qismida, 136-moddasida, 139-moddasining birinchi va ikkinchi qismlarida, 140-moddasining birinchi va ikkinchi qismlarida, 141¹-moddasining birinchi qismida, 141³-moddasida, 149, 149¹-moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlar to'g'risidagi jinoyat ishlari aybdorni javobgarlikka tortishni so'rab jabrlanuvchi bergan shikoyat arizasi asosidagina qo'zg'atiladi. Jabrlanuvchi nochor ahvolda bo'lganligi, ayblanuvchiga qaram bo'lganligi tufayli yoki boshqa sabablarga ko'ra o'z huquqini va qonuniy manfaatlarini o'zi himoya qila olmaydigan alohida hollarda prokuror jabrlanuvchining shikoyatisiz ham jinoyat ishini qo'zg'atishi shart.

(325-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 8-avgustdagi O'RQ-1080-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 09.08.2025-y., 03/25/1080/0710-son. Kuchga kirish sanasi — 2025-yil 10-noyabr)

Jinoyat kodeksining 167, 170, 172, 173-moddalarida nazarda tutilgan va ustav fondida davlat ulushi bo'lmagan yuridik shaxsga nisbatan uning xodimi tomonidan sodir etilgan jinoyatlar to'g'risidagi jinoyat ishlari faqat mazkur yuridik shaxs rahbarining, mulkdorining yoki vakolatli boshqaruv organining arizasiga ko'ra qo'zg'atiladi.

(325-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 29-dekabrda O'RQ-345-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2013-y., 1-son, 1-modda)

326-modda. Korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, jamoat birlashmalari va mansabdor shaxslar bergan xabarlar

Korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, jamoat birlashmalari va mansabdor shaxslar jinoyat to'g'risida bergan xabarlar xizmat xati yoki tasdiqlangan telefonogramma, telegramma yoxud radiogramma shaklida bo'lishi lozim. Xabar yuboruvchi sodir etilgan jinoyatga oid holatlarni tasdiqlovchi o'z ixtiyoridagi hujjatlarni xabarga ilova qilib yuborishi mumkin.

327-modda. Ommaviy axborot vositalari bergan xabarlar

Muayyan jinoyat to'g'risida matbuot, radio va televideniye, hujjatli kinofilmlardagi, shuningdek ommaviy axborot vositalariga yo'llangan, lekin e'lon qilinmagan xatlardagi xabarlar jinoyat ishini qo'zg'atishga sabab bo'ladi.

Jinoyat to'g'risidagi xabarni e'lon qilgan yoki tegishli joylarga yuborgan ommaviy axborot vositalari, shuningdek bu xabar mualliflari surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning talabiga

asosan o'z ixtiyorlarida bo'lgan hujjatlarni va xabarni tasdiqlovchi boshqa materiallarni taqdim qilishlari shart.

328-modda. Jinoyat ishini qo'zg'atish vakolatiga ega bo'lgan organlar yoki mansabdor shaxs tomonidan jinoyatga oid ma'lumotlarning bevosita aniqlanishi

Jinoyat sodir etilganligini ko'rsatuvchi ma'lumotlarning bevosita aniqlanishi quyidagi hollarda jinoyat ishini qo'zg'atishga sabab bo'lishi mumkin:

1) tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi ma'muriy vazifani amalga oshirayotganida jinoyatga oid ma'lumotlarni aniqlaganida;

(328-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

2) surishtiruvchi, tergovchi boshqa jinoyatga doir ish bo'yicha dastlabki tergov yuritish chog'ida jinoyatga oid ma'lumotlarni aniqlaganida;

(328-moddaning 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

3) prokuror qonunlarning bajarilishi ustidan nazorat qilish paytida yoki boshqa jinoyatga doir ish bo'yicha dastlabki tergov olib borish chog'ida jinoyatga oid ma'lumotlarni aniqlaganida;

(328-moddaning 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

(328-moddaning 5-bandi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

329-modda. Jinoyatga oid arizalar, xabarlar va boshqa ma'lumotlarni ko'rib chiqish tartibi

Jinoyatga oid arizalar, xabarlar va boshqa ma'lumotlar ro'yxatga olinishi va darhol, jinoyat ishini qo'zg'atish uchun sabab qonuniyligini va asoslar yetarli ekanligini tekshirish zarurati bo'lgan taqdirda esa, o'n sutkadan kechiktirmasdan hal qilinishi lozim. Ushbu muddat jinoyatga oid arizalar, xabarlar va boshqa ma'lumotlar olingan paytdan boshlab hamda to ishni qo'zg'atish yoki qo'zg'atishni rad qilish to'g'risida qaror chiqarilguniga qadar yoxud tergovga qadar tekshiruv materiallari ushbu Kodeksning 587-moddasiga muvofiq prokurorga yuborilguniga qadar bo'lgan vaqtni o'z ichiga oladi.

(329-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ushbu modda birinchi qismida ko'rsatilgan muddat ichida tergovga qadar tekshiruv o'tkazilib, uning davomida qo'shimcha hujjatlar, tushuntirishlar talab qilib olish, shuningdek shaxsni ushlab turish ushbu Kodeks 162-moddasining ikkinchi qismiga muvofiq shaxsiy tintuv va olib qo'yish, hodisa sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirish, ekspertiza o'tkazish, taftish tayinlash, tezkor-qidiruv tadbirlarini o'tkazish haqida topshiriqlar berish mumkin. Tergovga qadar tekshiruv vaqtida boshqa tergov harakatlarini o'tkazish man qilinadi.

(329-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Alohida hollarda, tergovga qadar tekshiruv muddati quyidagi holatlardan biri mavjud bo'lgan taqdirda, surishtiruvchi, tergovchi yoki tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining asoslantirilgan qaroriga ko'ra prokuror tomonidan bir oygacha uzaytirilishi mumkin:

(329-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

1) o'tkazish uchun ko'p vaqt talab qiladigan ekspertiza, xizmat tekshiruvi, taftish yoki boshqa tekshiruv tayinlangan bo'lsa;

(329-moddaning uchinchi qismi 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 29-dekabrdagi O'RQ-418-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 1-son, 1-modda)

2) olis joylarda bo'lgan yoki chaqiruvga binoan hozir bo'lishdan bo'yin tovlayotgan shaxslardan tushuntirishlar talab qilib olish zarur bo'lsa;

3) yangi holatlar aniqlanib, ularni qo‘shimcha tarzda tekshirmasdan turib qaror qabul qilishning imkoni bo‘lmasa.

(329-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2009-yil 21-dekabrda O‘RQ-237-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2009-y., 52-son, 552-modd)

4) yetkazilgan moddiy zararining o‘rnini ixtiyoriy ravishda qoplash va (yoki) jinoyat oqibatlarini bartaraf etish uchun O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi **Maxsus qismining** tegishli moddasida belgilangan muddat o‘tmagan bo‘lsa.

(329-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2016-yil 29-dekabrda O‘RQ-418-sonli Qonuniga asosan 4-band bilan to‘ldirilgan — O‘R QHT, 2017-y., 1-son, 1-modd)

330-modd. Jinoyatga oid ma’lumotlarni ko‘rib chiqish natijasida qabul qilinadigan qarorlar

Jinoyatga oid ma’lumotlar olingan yoki bunday ma’lumotlar bevosita aniqlangan har bir holda quyidagi qarorlardan biri qabul qilinadi:

(330-moddaning birinchi xatboshisi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrda O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modd)

- 1) jinoyat ishini qo‘zg‘atish haqida;
- 2) ishni qo‘zg‘atishni rad qilish haqida;
- 3) ariza yoki xabarni tergovga tegishliligiga qarab yuborish haqida.

331-modd. Jinoyat ishini qo‘zg‘atish tartibi

Ushbu Kodeksning 322-moddasida nazarda tutilgan sabab va asoslar mavjud bo‘lgan taqdirda jinoyat ishini qo‘zg‘atish to‘g‘risida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror shuningdek tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi qaror chiqaradi.

(331-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrda O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modd)

Qarorda: ishni qo‘zg‘atish sabablari va asoslari; Jinoyat kodeksining jinoyat ishi qo‘zg‘atilgan jinoyatni nazarda tutuvchi moddasi; bundan buyon ishni o‘z yurituviga oluvchi mansabdor shaxs ko‘rsatiladi.

(331-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrda O‘RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modd)

Jinoyat ishini qo‘zg‘atish to‘g‘risidagi qarorning ko‘chirma nusxasi ushbu ishning tergov qilinishi ustidan nazoratni amalga oshirishi lozim bo‘lgan prokurorga yuboriladi.

(331-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrda O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modd)

Ish qo‘zg‘atilgandan keyin uzoqqa cho‘zilgan jinoyatlarning oldini olish va jinoyatlar takrorlanishiga yo‘l qo‘ymaslik, shuningdek ish uchun ahamiyati bo‘lishi ehtimol tutilgan jinoyat izlarini, narsalarni, hujjatlarni va elektron ma’lumotlarni mustahkamlash va qo‘riqlash yuzasidan darhol choralar ko‘rish lozim.

(331-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrda O‘RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Tadbirkorlik faoliyati bilan bog‘liq bo‘lgan faktlar bo‘yicha tadbirkorlik subyektiga nisbatan jinoyat ishini qo‘zg‘atishga faqat Qoraqalpog‘iston Respublikasi prokurorining, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlarining roziligi bilan yoxud O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o‘rinbosarining roziligi bilan yo‘l qo‘yiladi.

(331-modd. O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 20-iyulda O‘RQ-485-sonli Qonuniga asosan beshinchi qism bilan to‘ldirilgan — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 21.07.2018-y., 03/18/485/1552-son)

332-modd. Jinoyat ishlarini birlashtirish va ajratish

Bitta tergov yoki sud ish yurituviga faqat bir necha shaxsning bir yoki bir necha jinoyatni birgalashib sodir etganlikda ayblanishiga doir ishlar yoxud bir shaxsning bir necha jinoyatni sodir etganlikda ayblanishiga doir ishlar birlashtirilishi mumkin.

Bir yoki bir necha jinoyatni birgalashib sodir etishda ayblanayotgan shaxslarga nisbatan ishni ajratishga, basharti bu ish holatlari bo‘yicha zarur bo‘lib qolsa hamda bunday ajratish

surishtiruvning, dastlabki tergovning va sud tomonidan ishni ko'rib chiqishning to'liq va xolisona bo'lishiga ta'sir qilmasa, yo'l qo'yiladi.

Tergov qilinayotgan jinoyat ishi bilan bog'liq bo'lmagan yangi jinoyat aniqlangan taqdirda, jinoyat ishining mazkur holatga doir qismi jinoyat ishi qo'zg'atilgan holda alohida ish yurituvga ajratiladi.

Ishlarni birlashtirish va ajratish surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bilan amalga oshiriladi.

(332-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2007-yil 13-dekabrda O'RQ-123-sonli Qonuni asosida uchinchi va to'rtinchi qismlar bilan almashtirilgan — O'R QHT, 2007-y., 50-51-son, 502-modda)

333-modda. Jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish

Ushbu Kodeks 83-moddasining 1 va 2-bandlarida hamda 84-moddasi birinchi qismining 1, 3 — 8-bandlarida nazarda tutilgan holatlar aniqlangan taqdirda, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risida qaror chiqaradi, jinoyat sodir etilganligi to'g'risida xabar bergan fuqaro, korxona, muassasa, tashkilot, jamoat birlashmasi yoki mansabdor shaxs bu haqda xabardor qilinadi. Bunda ularga qaror ustidan shikoyat qilish huquqi va tartibi tushuntirilishi lozim. Jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi qarorning ko'chirma nusxasi prokurorga yuboriladi.

Ushbu Kodeks 84-moddasi birinchi qismining 2-bandida nazarda tutilgan holat surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror tomonidan aniqlangan taqdirda, jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish ushbu Kodeksning 63-bobida nazarda tutilgan qoidalarga binoan sud tomonidan amalga oshiriladi.

Ushbu Kodeks 84-moddasi birinchi qismining 1, 2, 3-bandlarida nazarda tutilgan asoslarga ko'ra jinoyat ishi qo'zg'atishni rad etishga, agar o'ziga nisbatan jinoyat ishi qo'zg'atishni rad etish to'g'risidagi masala qo'yilayotgan shaxs yoki vafot etgan shaxsning yaqin qarindoshlari bunga e'tiroz bildirsa, yo'l qo'yilmaydi.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi tomonidan ushbu Kodeks 84-moddasi birinchi qismining 2-bandida nazarda tutilgan holat aniqlangan taqdirda, jinoyatga oid ariza, xabar va boshqa ma'lumotlar darhol prokurorga yuboriladi.

(333-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrda O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

334-modda. Ma'muriy, intizomiy va boshqa huquqbuzarliklar to'g'risidagi xabarlar bo'yicha ko'riladigan choralar

Kelib tushgan xabarda jinoyat haqida emas, balki ma'muriy, intizomiy yoki boshqa huquqbuzarlik yoxud axloq normalari buzilganligi haqida ma'lumot bo'lsa, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish bilan bir paytda xabarni huquqni buzgan shaxsга nisbatan ma'muriy, intizomiy javobgarlik yoki jamoat ta'sir choralari qo'llash uchun huquqni buzgan shaxs ishlaydigan yoki o'qiydigan joy ma'muriyatiga, uning turar joyidagi jamoaga, jamoat birlashmasiga yoki bolalar masalalari bo'yicha komissiyaga, tegishli vakolatlarga ega bo'lgan davlat organi yoki mansabdor shaxsга yuboradi.

(334-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 11-apreldagi O'RQ-829-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.04.2023-y., 03/23/829/0208-son)

Kelib tushgan xabarda fuqarolarning siyosiy, mehnat, uy-joy, oilaviy yoki boshqa huquqlari buzilganligi, shuningdek korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va jamoat birlashmalarining fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida qo'riqlanadigan qonuniy manfaatlari buzilganligi ko'zga tashlansa, unda ishni qo'zg'atishni rad qilish bilan bir vaqtda manfaatdor shaxslarga sudga murojaat qilish huquqlari va tartibi tushuntirilishi lozim. Basharti ular ma'lum sabablarga ko'ra, sud orqali o'zlarini himoya qilishni so'rash imkoniyatiga ega bo'lmasalar, prokuror bunday shaxslarni himoya qilib, sudga ariza bilan murojaat etishga haqlidir.

335-modda. Jinoyat to'g'risidagi arizani (xabarni) tergovga tegishliligiga qarab yuborish

Arizani (xabarni) tergovga tegishliligiga qarab yuborishga ushbu tuman (shahar) hududidan tashqarida sodir etilgan jinoyat haqida xabar berilgan va jinoyat ishini qo'zg'atish masalasini hal qilish uchun tekshirish harakatlarini jinoyat sodir etilgan tumanda (shaharda) o'tkazish zarur bo'lgan hollardagina yo'l qo'yiladi.

336-modda. Jinoyat ishini ish qo'zg'atilganidan keyin yuborish

Jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risida qaror chiqarilganidan keyin:

1) prokuror ishni ushbu Kodeksning 345 va 381²-moddalariga muvofiq dastlabki tergov yoki surishtiruv organiga yuboradi yoxud o'zi dastlabki tergov yoki surishtiruv yuritishga kirishadi;

2) tergovchi dastlabki tergovni yuritishga kirishadi va bu haqda darhol prokurorni xabardor qiladi yoki prokurorning roziligi bilan jinoyat ishini ushbu Kodeksning 345-moddasida belgilangan tergovning tegishliligiga ko'ra boshqa dastlabki tergov organiga yoki ushbu Kodeksning 381²-moddasida belgilangan tergovning tegishliligiga ko'ra surishtiruv organiga yuboradi;

3) surishtiruvchi surishtiruv yuritishga kirishadi va bu haqda darhol prokurorni xabardor qiladi yoki prokurorning roziligi bilan jinoyat ishini ushbu Kodeksning 381²-moddasida belgilangan tergovning tegishliligiga ko'ra boshqa surishtiruv organiga yoki ushbu Kodeksning 345-moddasida belgilangan tergovning tegishliligiga ko'ra dastlabki tergov organiga yuboradi;

4) tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ boshlig'i jinoyat ishini ushbu Kodeksning 345 va 381²-moddalarida belgilangan tergovning tegishliligiga ko'ra dastlabki tergov yoki surishtiruv organiga o'tkazish uchun darhol prokurorga yuboradi. Jinoyat ishining tergovni tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirgan organning surishtiruviga yoki dastlabki tergovga tegishli bo'lgan taqdirda, jinoyat ishi prokurorni darhol xabardor qilgan holda surishtiruvni yoki dastlabki tergovni amalga oshirish uchun qabul qilinishi mumkin.

(336-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

337-modda. Jinoyat ishini qo'zg'atishning qonuniyligi ustidan prokuror nazorati

Jinoyat ishini qo'zg'atishning qonuniyligi ustidan nazorat olib borayotgan prokuror:

1) jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risidagi qarorni bekor qilishga va ish qo'zg'atishni rad qilishga;

(337-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

2) jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi qarorni bekor qilishga va ayni vaqtda ish qo'zg'atishga haqlidir.

(337-moddaning 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

(337-moddaning 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

338-modda. Jinoyat ishi qo'zg'atish to'g'risidagi qaror ustidan shikoyat qilish

Prokurorning jinoyat ishi qo'zg'atish to'g'risidagi qarori ustidan yuqori turuvchi prokurorga shikoyat qilinishi mumkin. Ish qo'zg'atish to'g'risidagi qarorining prokuror tomonidan bekor qilinishi ustidan ham xuddi shunday tartibda shikoyat qilinishi mumkin.

(338-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining, surishtiruvchining, tergovchining ish qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi qarori ustidan prokurorga, prokurorning ish qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi qarori ustidan yuqori turuvchi prokurorga, sudning ajrimi ustidan esa yuqori sudga shikoyat qilinishi mumkin.

(338-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

(42-bob O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modd)

43-bob. DASTLABKI TERGOVNING UMUMIY SHARTLARI

344-modda. Dastlabki tergovni olib borishga vakolatli mansabdor shaxslar

Dastlabki tergovni prokuratura, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti, ichki ishlar organlari va davlat xavfsizlik xizmati tergovchilari olib boradi.

(344-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 25-fevraldagi O'RQ-1038-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.02.2025-y., 03/25/1038/0188-son)

Dastlabki tergovni prokurorlar ham olib borishlari mumkin.

345-modda. Jinoyat ishining tergovga tegishliligi

Ushbu moddaning **ikkinchi — sakkizinchi qismlarida** nazarda tutilgan jinoyat ishlari bo'yicha dastlabki tergov o'tkazilishi shart.

(345-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 25-fevraldagi O'RQ-1038-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.02.2025-y., 03/25/1038/0188-son)

Jinoyat kodeksining 97 — 103¹, 108, 116, 132, 137, 141 — 149³-moddalarida, 169-moddasi ikkinchi qismining “d” va “e” bandlarida hamda uchinchi qismining “g” bandida, 175-moddasida, 186-moddasi uchinchi va to'rtinchi qismlarida, 192¹ — 192¹², 197¹, 205 — 215, 218 — 222, 229¹-moddalarida, 229³-moddasi oltinchi qismida, 229⁴, 229⁵, 230 — 230², 231-moddalarida, 232-moddasi ikkinchi qismida, 232¹ — 236, 241¹ — 242, 265-moddalarida, 276¹¹-moddasi uchinchi va to'rtinchi qismlarida nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha, shuningdek qonunda ko'rsatilgan ayrim toifadagi mansabdor shaxslarning jinoyatlariga doir ishlar bo'yicha dastlabki tergov prokuratura organlarining tergovchilari tomonidan amalga oshiriladi.

(345-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 11-iyundagi O'RQ-1151-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.06.2026-y., 03/26/1151/0589-son)

Jinoyat kodeksining 279 — 302-moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha, shuningdek harbiy xizmatchilar tomonidan sodir etilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha dastlabki tergov harbiy prokuratura tergovchilari tomonidan olib boriladi.

Jinoyat kodeksining 150 — 163, 182, 223, 246-moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha dastlabki tergov davlat xavfsizlik xizmati tergovchilari tomonidan olib boriladi.

(345-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-fevraldagi O'RQ-522-sonli Qonuni tahririda — O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-y., 2-son, 47-modda)

Jinoyat kodeksining 104-moddasida, 105-moddasi ikkinchi qismida, 106, 107-moddalarida, 110-moddasi ikkinchi qismida, 114-moddasi uchinchi qismida, 115¹-moddasida, 117-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 118, 119-moddalarida, 121-moddasi ikkinchi, uchinchi va to'rtinchi qismlarida, 122¹-moddasining ikkinchi va uchinchi qismlarida, 124-moddasida, 126¹-moddasi beshinchi — sakkizinchi qismlarida, 127-moddasida, 127¹-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 128, 128¹-moddalarida, 129-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 131-moddasi uchinchi va to'rtinchi qismlarida, 133-moddasi ikkinchi qismida, 133¹, 133², 134, 135-moddalarida, 138-moddasi ikkinchi qismida, 164, 165, 166-moddalarida, 168-moddasi ikkinchi — to'rtinchi qismlarida, 169-moddasi ikkinchi qismining “a”, “b”, “v” va “g” bandlarida, uchinchi qismining “a”, “b” va “v” bandlarida hamda to'rtinchi qismida, 171-moddasi uchinchi qismida, 173-moddasi uchinchi qismida, 176-moddasida, 193 — 196-moddalarida, 196¹-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 196²-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 197-moddasida, 198 — 204, 216-moddalarida, 216¹-moddasining ikkinchi qismida, 217-moddasida, 225-moddasi uchinchi qismida, 226-moddasi ikkinchi qismida, 228-moddasi ikkinchi qismida, 228²-moddasi uchinchi qismida, 229⁶, 244, 244³-moddalarida, 244⁴-moddasi ikkinchi — to'rtinchi qismlarida, 245, 247, 248-moddalarida, 248¹-moddasi ikkinchi — to'rtinchi qismlarida, 249, 250-moddalarida, 250¹-moddasi ikkinchi — to'rtinchi qismlarida, 252 — 255¹-moddalarida, 255²-moddasi ikkinchi — to'rtinchi qismlarida, 256, 257, 258-moddalarida, 259-moddasi ikkinchi qismida, 260-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 260¹-

moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 262-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 262¹-moddasi ikkinchi qismida, 263-moddasida, 263¹-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 264-moddasida, 266-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 267-moddasida, 268-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 269-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 270-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 271-moddasida, 273-moddasi ikkinchi — oltinchi qismlarida, 274-moddasi to'rtinchi va beshinchi qismlarida, 275-moddasida, 276-moddasi ikkinchi qismida, 276¹ — 276⁴-moddalarida, 276⁶, 276⁷-moddalarida, 276⁸-moddasi ikkinchi qismida, 276⁹-moddasi uchinchi, to'rtinchi va beshinchi qismlarida, 276¹⁰-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 276¹³-moddalarida, 277-moddasi **uchinchi qismida**, 278-moddasi **birinchi** va **ikkinchi qismlarida**, 278⁷-moddasi **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha, shuningdek voyaga yetmaganlar sodir etgan jinoyatlarga doir barcha ishlar bo'yicha (qasddan odam o'ldirish bilan bog'liq bo'lgan jinoyatlar bundan mustasno) dastlabki tergov ichki ishlar organlarining tergovchilari tomonidan amalga oshiriladi.

(345-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 11-iyundagi O'RQ-1151-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.06.2026-y., 03/26/1151/0589-son)

Jinoyat kodeksining 177-moddasi **uchinchi** va **to'rtinchi qismlarida**, 180 — 181¹-moddalarida, 184-moddasi **uchinchi qismida**, 186¹-moddasi, 276¹¹-moddasi ikkinchi qismida nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha dastlabki tergov O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamentining tergovchilari tomonidan amalga oshiriladi.

(345-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 11-iyundagi O'RQ-1151-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.06.2026-y., 03/26/1151/0589-son)

Jinoyat kodeksining 129¹-moddasi ikkinchi qismida, 167-moddasi **ikkinchi** va **uchinchi qismlarida**, 178-moddasida, 186²-moddasi **ikkinchi** va **uchinchi qismlarida**, 188, 188¹, 243, 244¹, 244², 276¹²-moddalarida, 278⁸-moddasi **uchinchi qismida**, 278⁹-moddasi **to'rtinchi qismida** nazarda tutilgan jinoyatlar to'g'risidagi ishlar bo'yicha dastlabki tergov ish qo'zg'atgan dastlabki tergov organi tomonidan amalga oshiriladi. Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organ yoki surishtiruv organi tomonidan ushbu qismda nazarda tutilgan jinoyatlar bo'yicha ish qo'zg'atilgan taqdirda, ish bo'yicha tergovni amalga oshiruvchi dastlabki tergov organi prokuror tomonidan belgilanadi.

(345-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 11-iyundagi O'RQ-1151-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.06.2026-y., 03/26/1151/0589-son)

Jinoyat kodeksining 237 — 241-moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha dastlabki tergov ushbu ish qo'zg'atilishiga sabab bo'lgan jinoyat qaysi organning tergoviga tegishli bo'lsa, o'sha organ tomonidan olib boriladi.

Agar tergovni olib borishda boshqa dastlabki tergov organi tergoviga tegishli yangi jinoyat aniqlansa, ishni yuritayotgan dastlabki tergov organi faqat tegishli prokurorning roziligi bilan tergovni to'liq hajmda tamomlashi mumkin.

Agar tergovni olib borishda surishtiruv organiga tegishli bo'lgan va tergov qilinayotgan jinoyat ishi bilan bog'liq bo'lmagan yangi jinoyat aniqlansa, jinoyat ishini ajratish va boshqalarga o'tkazish ushbu Kodeksning 332 va 381²-moddalariga muvofiq amalga oshiriladi. Bunda agar mazkur yangi jinoyat ushbu Kodeks 381²-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan jinoyatlar turkumiga kirsa, ajratilgan jinoyat ishi bo'yicha surishtiruvni amalga oshirish prokuror tomonidan surishtiruvchiga topshiriladi.

Turli dastlabki tergov organlari tergoviga tegishli jinoyat ishlari bitta ish yurituviga birlashtirilganda, prokuror tergovni olib borishni og'irroq jinoyat to'g'risidagi jinoyat ishining tergov qaysi organga tegishli bo'lsa, shu organga, jinoyatlarning xususiyati va ijtimoiy xavflilik darajasi teng bo'lganda esa, jinoyat ishini uzoqroq muddat davomida tergov qilayotgan organga topshiradi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, uning o'rinbosarlari yoki Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlari, shuningdek ularga tenglashtirilgan prokurorlar tergovning har tomonlama, to'liq va xolisona olib borilishini ta'minlash

maqsadida jinoyat ishini, tergovga tegishlilik qoidalaridan qat'i nazar, quyidagi hollarda asoslantirilgan qarorga binoan bir dastlabki tergov organidan boshqasiga o'tkazishga haqli:

1) agar jinoyat ishining tergov tegishli bo'lgan organ jinoyatni hisobga olishdan ilgari yashirgan bo'lsa;

2) agar jinoyat ishining tergov tegishli bo'lgan organning rahbari yoki rahbarning yaqin qarindoshi ish yuzasidan jabrlanuvchi, gumon qilinuvchi yoxud ayblanuvchi, fuqaroviy da'vogar yoki fuqaroviy javobgar deb topilgan bo'lsa;

3) aybsizligi ayon bo'lgan shaxs ayblanuvchi tariqasida jalb etilganda yoki qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida oldindan bila turib qonunga xilof ravishda iltimosnoma qo'zg'atilganda;

4) dastlabki tergovni olib borishda qiynoqqa solish va boshqa shafqatsiz, g'ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala turlari qo'llanilganda;

5) tergovning natijalariga va ish bo'yicha qonuniy qaror qabul qilinishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan tarzda ushbu Kodeks talablari buzilganda.

(345-moddaning o'n birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

346-modda. Hududiy jihatdan tergovga tegishlilik

Jinoyat qayerda sodir etilgan bo'lsa, jinoyat ishi o'sha tuman (shahar) tergovchisining tergoviga tegishli bo'ladi.

Dastlabki tergov, basharti ish holatlarini ancha tez, puxta, to'la, xolisona, har tomonlama tekshirishga yordam bersa, ish qo'zg'atilgan joyda yoki gumon qilinuvchi yoxud ayblanuvchi yoki guvohlarning ko'pchiligi turgan yerda o'tkazilishi ham mumkin.

Yuqori turuvchi prokuror yoki yuqori tergov bo'linmasi boshlig'ining farmoyishiga asosan dastlabki tergov hududiy jihatdan tergovga tegishlilik qoidalariga rioya qilinmagan holda olib borilishi ham mumkin.

347-modda. Tergovchining topshiriqlarini bajarish

Har bir tergovchi o'z yurituvda bo'lgan jinoyat ishi bo'yicha O'zbekiston Respublikasining hududida istalgan joyda biror tergov harakatini shaxsan o'zi bajarishga yoxud uni o'tkazishni boshqa tergovchiga yoki surishtiruvchiga topshirishga haqlidir.

Tergovchining topshirig'ida ijro etuvchi uchun majburiy bo'lgan ijro muddati ko'rsatiladi. Tergovchining topshirig'ini bu muddat ichida ijro etishning iloji bo'lmasa, topshiriq olgan shaxs topshiriq bergan tergovchiga topshiriq qachon bajarilishi mumkinligi to'g'risida yozma ravishda, telegramma yoki telefonogramma orqali xabar qiladi va uning ko'rsatmalariga binoan topshiriqni bajarishni davom ettiradi.

348-modda. Jinoyat ishini boshqalarga o'tkazish

Jinoyat ishini bir tergov bo'linmasi doirasida bir tergovchidan boshqa tergovchiga o'tkazish shu tergov bo'linmasining rahbari tomonidan amalga oshiriladi.

Ishni bir tergov bo'linmasidan boshqasiga o'tkazish yuqori tergov bo'linmasining boshlig'i tomonidan prokuror roziligi bilan amalga oshiriladi.

Ishni bir dastlabki tergov organidan boshqasiga o'tkazishga prokurorning qaroriga binoan yo'l qo'yiladi.

348¹-modda. Yo'qolgan jinoyat ishini yoki uning materiallarini tiklash

Yo'qolgan jinoyat ishini yoki uning materiallarini tiklash prokurorning qaroriga ko'ra, jinoyat ishi yoxud uning materiallari sudga yo'qolgan taqdirda esa ijro etish uchun prokurorga yuboriladigan sud ajrimiga ko'ra amalga oshiriladi.

Yo'qolgan jinoyat ishini yoki uning materiallarini tiklash jinoyat ishi hujjatlarining ushbu Kodeksda belgilangan tartibda dalillar deb topilishi mumkin bo'lgan saqlab qolingan ko'chirma nusxalari bo'yicha va protsessual harakatlarni bajarish orqali amalga oshiriladi.

Jinoyat ishi tiklanayotganda surishtiruv, dastlabki tergov ishlarini yuritish, qamoqda saqlash va uy qamog'i muddatlari ushbu Kodeksning 245, 351 va 381⁷-moddalarida belgilangan tartibda hisoblanadi.

(348¹-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Agar yo'qolgan jinoyat ishi bo'yicha qamoqda saqlashning yoki uy qamog'ining oxirgi muddati tugagan bo'lsa, ayblanuvchi darhol ozod qilinishi kerak.

(348¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

349-modda. Dastlabki tergovda jamoatchilikning ishtiroki

Tergovchi jinoyatlarning oldini olish va ularni fosh etish uchun jamoatchilikni jalb qilishga haqlidir. Shu maqsadda u jamoat birlashmalariga, jamoalarga, aholiga jinoyat ishi uchun ahamiyatga molik ma'lumotlar haqida xabar qilishni, qidirilayotgan shaxslar yoki narsalar turgan joyni ko'rsatishni so'rab murojaat qiladi.

Jamoat birlashmalari va jamoalar tergovchining iltimosiga ko'ra, ayrim tergov harakatlarida ishtirok etish uchun o'z oralaridan xolislari, tarjimonlar, mutaxassislarni tavsiya qilishlari mumkin. Jamoatchilik vakillari bo'lmish xolislarga, tarjimonlarga, mutaxassislarga nisbatan ushbu Kodeksning tegishli protsess ishtirokchilarining huquqlari va burchlari to'g'risidagi qoidalar to'liq tatbiq etiladi.

350-modda. Dastlabki tergovning boshlanishi

Tergovchi jinoyat ishini qo'zg'atib, uni o'z ish yurituviga oladi va bu haqda ish qo'zg'atilganligi to'g'risidagi qarorga yozib qo'yadi. Basharti tergovchiga oldin qo'zg'atilgan ish berilgan bo'lsa, u ishni o'z yurituviga olganligi to'g'risida qaror chiqaradi, shundan so'ng dastlabki tergovni boshlaydi.

351-modda. Dastlabki tergov muddatlari

Dastlabki tergov jinoyat ishi qo'zg'atilgan kundan boshlab uch oydan oshmagan muddatda tamomlanishi lozim.

(351-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

Jinoyat ishlari birlashtirilayotganda ular bo'yicha ish yuritish muddati uzoqroq muddat davomida tergov qilingan jinoyat ishi bo'yicha belgilanadi. Bunda qolgan jinoyat ishlari bo'yicha ish yuritish muddati uzoqroq tergov qilingan ishning muddati bilan qamrab olinadi va qo'shimcha ravishda hisobga olinmaydi.

Alohida ish yurituvga ajratilgan jinoyat ishi bo'yicha dastlabki tergov muddati, agar jinoyat ishi yangi jinoyat bo'yicha yoki yangi shaxsga nisbatan ajratilayotgan bo'lsa, tegishli qaror chiqarilgan kundan e'tiboran hisoblanadi. Qolgan hollarda muddat bu jinoyat ishi qaysi jinoyat ishidan alohida ish yurituvga ajratilgan bo'lsa, o'sha jinoyat ishi qo'zg'atilgan paytdan e'tiboran hisoblanadi.

(351-modda O'zbekiston Respublikasining 2007-yil 13-dekabrdagi O'RQ-123-sonli Qonuni asosida ikkinchi va uchinchi qismlar bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2007-y., 50-51-son, 502-modda)

Ish ayblov xulosasi bilan, ishni tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash yoxud taraflarning yarashuvi uchun sudga yuborish to'g'risidagi qaror bilan, amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish to'g'risidagi taqdimnoma bilan prokurorga topshirilgan kuni yoxud ishni tugatish haqida qaror chiqarilgan kuni dastlabki tergov tamomlangan hisoblanadi.

(351-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrdagi O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

Dastlabki tergov muddatiga quyidagilar kirmaydi:

1) ayblanuvchi, himoyachi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ish materiallari bilan tanishib chiqqan vaqt;

2) dastlabki tergov to'xtatib turilgan vaqt;

3) qo‘shimcha tergov o‘tkazish uchun prokuror tomonidan qaytarilgan ish tergovchiga kelib tushgunga qadar o‘tgan vaqt.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** belgilangan dastlabki tergov muddati tegishincha Qoraqalpog‘iston Respublikasi prokurori yoki viloyat, Toshkent shahar prokurori va unga tenglashtirilgan prokuror tomonidan besh oygacha uzaytirilishi mumkin.

Keyinchalik dastlabki tergov muddati faqat O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o‘rinbosarlari tomonidan yetti oygacha uzaytirilishi mumkin.

Ish qo‘shimcha tergov o‘tkazish uchun qaytarib yuborilganda, shuningdek to‘xtatilgan yoki tugatilgan ish qayta tiklanganda qo‘shimcha tergov muddati mazkur ishni tergovchi qabul qilgan paytdan e‘tiboran bir oy doirasida belgilanadi. Bu muddatni yanada uzaytirish ish prokurorga berilgunga, to‘xtatib turilgunga yoki tugatilgunga qadar o‘tgan tergov muddati hisobga olingan holda umumiy asoslarda amalga oshiriladi.

(351-moddaning beshinchi, oltinchi va yettinchi qismlari O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O‘RQ-421-sonli Qonuniga asosan beshinchi — sakkizinchi qismlar bilan almashtirilgan — O‘R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Tergov muddatini uzaytirish haqidagi iltimosnomani tergovchi tergov muddati tugashidan kamida o‘n sutka ilgari prokurorga topshiradi. Prokuror o‘z ustxati bilan iltimosnomani qanoatlantiradi yoki dastlabki tergovni tamomlab, ishni sudga yuborish to‘g‘risida ko‘rsatma beradi yoxud jinoyat ishini tugatish to‘g‘risida qaror chiqaradi.

352-modda. Tergov harakatlarini o‘tkazishda xolislarning ishtiroki

Dastlabki tergovda olib qo‘yish, tintuv o‘tkazish, ko‘zdan kechirish, guvohlantirish, eksperiment o‘tkazish, tanib olish uchun ko‘rsatish, ko‘rsatuvni hodisa yuz bergan joyda tekshirish, ekspert tadqiqotini o‘tkazish uchun namunalar olish, murdani eksqumatsiya qilish kamida ikki nafar xolis ishtirokida amalga oshiriladi.

Basharti bir tergov harakatini bir necha tergovchi yoki tergovchi va u rahbarlik qilayotgan surishtiruvchilar bir paytning o‘zida turli xonalarda yoki bir-biridan ancha uzoq joylarda o‘tkazayotgan bo‘lsalar, har bir tergovchi va surishtiruvchi huzurida doimo kamida ikki nafar xolis ishtirok etishi lozim.

Fuqaro tergovchining qonuniy talablarini va takliflarini bajarishdan bosh tortayotganligini yoki tergovchiga qarshilik ko‘rsatayotganligini yoxud dastlabki tergov yuritish tartibiga to‘g‘ri kelmaydigan boshqa huquqqa zid xatti-harakatlar qilayotganini tasdiqlash uchun ham xolislarni taklif qiladilar. Ushbu Kodeksning **93-moddasida** nazarda tutilgan hollar bundan mustasno.

353-modda. Jinoyat ishidagi ma’lumotlarni oshkor qilmaslik majburiyati

Tergovchi jinoyat ishidagi barcha ma’lumotlarni yoki uning muayyan qismidagi ma’lumotlarni oshkor qilinmaydigan deb e‘tirof etishga haqli. Ana shu asosda u tergov harakatlarida ishtirok etayotgan yoki tergov harakatlarini bajarishda hozir bo‘lgan yoxud tergov materiallari bilan tanishayotgan shaxslardan ularning zimmasiga ishda mavjud bo‘lgan ma’lumotlarni uning ruxsatisiz oshkor qilmaslik to‘g‘risida majburiyat yuklatilgani haqida tilxat olishi mumkin. Tilxatda, shuningdek mazkur majburiyatni buzganlik uchun Jinoyat kodeksining **239-moddasiga** binoan javobgarlik haqidagi ogohlantirish ham aks ettiriladi.

(353-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O‘RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

Ishdagi ma’lumotlarni oshkor qilmaslik majburiyati gumon qilinuvchi va ayblanuvchi zimmasiga yuklanishi mumkin emas.

Himoyachining ishdagi ma’lumotlarni oshkor qilmaslik majburiyati uning gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi bilan bo‘ladigan suhbatiga taalluqli emas.

354-modda. Dastlabki tergovni tergovchilar guruhiga topshirish

Jinoyat ishi ko‘p mehnat talab etsa, juda murakkab yoki o‘ta dolzarb bo‘lsa, prokuror yoki tergov bo‘linmasining boshlig‘i shu ish bo‘yicha dastlabki tergov yuritishni doimiy yoki maxsus tuzilgan tergov guruhiga topshirishi mumkin. Bunday topshiriq haqida qaror chiqarilishi lozim bo‘lib, unda tergov guruhining rahbari va a‘zolari ko‘rsatiladi. Basharti dastlabki tergovni tergovchilar

guruhiga topshirish to'g'risidagi qaror jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risidagi qaror bilan ayni bir vaqtda qabul qilingan bo'lsa, ikkala masala bir qarorning o'zida bayon etiladi. Guruh tarkibida o'zgarishlar bo'lganda va guruh rahbari o'zgartirilganda ham qaror chiqariladi.

355-modda. Tergovchilar guruhi rahbarining vakolatlari

Guruh rahbari bo'lgan tergovchi jinoyat ishini o'z yuritishiga qabul qilib oladi va dastlabki tergovning umumiy yo'nalishi va pirovard natijasi uchun, shuningdek jinoyat protsessining shu bosqichida bajariladigan har bir harakat va qarorning qonuniy hamda asoslangan bo'lishi uchun to'la javobgar bo'ladi.

Guruh rahbari bo'lgan tergovchi:

1) ishni o'zi rahbarlik qilayotgan tergovchilarga taqsimlab beradi, ularning har biri bajaradigan ish qismi yoki tergov yo'nalishini belgilaydi, ayrim tergov harakatlari bajarishni topshirib, ularni ijro etish muddatini belgilaydi;

2) shaxsan o'zi tergov harakatlarini bajaradi va rahbarligi ostidagi tergovchilar o'tkazayotgan ayrim tergov harakatlarida ishtirok etadi;

3) qarorlar chiqaradi, shu jumladan shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish, qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida iltimosnomalar qo'zg'atish, ishni to'la yoki uning biror qismini tugatish yoxud to'xtatish haqida qarorlar chiqaradi;

(355-moddaning ikkinchi qismi 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

4) prokurorning ko'rsatmalari ijro etilishini ta'minlaydi, ushbu Kodeks 36-moddasining **uchinchi qismida** nazarda tutilgan hollarda ishni o'z e'tirozlari bilan birga yuqori turuvchi prokurorga yuboradi;

5) tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organlarga va tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarga tergov harakatlarini yoki tezkor-qidiruv tadbirlarini olib borish to'g'risida topshiriqlar va ko'rsatmalar beradi, shuningdek ulardan tergovchilar bajarayotgan tergov harakatlarini o'tkazishda yordam berishni talab qiladi, o'z topshiriqlari, ko'rsatmalari, talablari bajarilishi ustidan nazorat qilib boradi;

(355-modda ikkinchi qismining 5-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

6) jinoyatning sabablari va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni bartaraf qilish choralari to'g'risida taqdimnomalar yuboradi;

7) ayblov xulosasini tuzadi yoki tibbiy yo'sindagi majburlor choralari qo'llash uchun ishni sudga yuborish to'g'risida qaror chiqaradi va tasdiqlash uchun ularni ish bilan birga prokurorga yuboradi yoxud amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritish haqida prokurorga taqdimnoma kiritadi.

(355-modda ikkinchi qismining 7-bandi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

356-modda. Guruh a'zolari bo'lgan tergovchilar

Guruh a'zolari bo'lgan tergovchilar guruh rahbari bo'lgan tergovchi topshiriqlarini, ko'rsatmalarini bajaradilar va bu to'g'rida uni xabardor qiladilar.

Guruh a'zolari bo'lgan tergovchilar tomonidan bajarilgan tergov harakatlarining natijalari jinoyat ishini yuritishga qabul qilib olgan tergovchi bajargan harakatning natijalari bilan bir xil ahamiyatga egadir.

Guruh a'zosi bo'lgan tergovchi guruh rahbari bo'lgan tergovchining topshirig'ini, ko'rsatmasini qonunga xilof yoki asossiz deb hisoblasa, bu haqda u guruh rahbariga o'z e'tirozlarini bildiradi. Guruh rahbari bo'lgan tergovchi bu e'tirozlarni ko'rib chiqib, topshiriqni yoki ko'rsatmani bekor qiladi yoki uni ijro etish uchun boshqa tergovchiga beradi yoxud o'zi tegishli tergov harakatini bajaradi. Guruh a'zosi bo'lgan tergovchi o'z e'tirozlari bo'yicha tergovchilar guruhining rahbari qabul qilgan qarorga rozi bo'lmasa, nazorat olib boruvchi prokurorga o'z e'tirozlarini yetkazadi, prokuror uzil-kesil qaror qabul qiladi.

357-modda. Tergov harakatining bir necha tergovchi tomonidan bajarilishi

Muayyan sharoitlarda va maqsadlarda koʻzdan kechirish, tintuv, eksperiment yoki boshqa tergov harakatlarini oʻtkazishda uning ishtirokchilari ayni bir vaqtda turli binolarda boʻlishlari yoki bir-birlaridan ancha masofaga uzoqlashishlari, shuningdek, basharti tergov harakatlarini yuritishda bir qancha ishtirokchilarni yoki hozir boʻlgan shaxslarni kuzatish taʼminlanishi lozim boʻlib qolsa, tergov harakatlarini bir necha tergovchi yoki tergovchining oʻzi unga yordam berayotgan surishtiruvchilar bilan amalga oshirishi mumkin. Bunda tergovchilardan biri qolgan tergovchilar, surishtiruvchilar va boshqa tergov harakati ishtirokchilari faoliyati ustidan rahbarlik qiladi.

358-modda. Tergovchining va prokurorning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyat berish

Tergovchining harakatlari va qarorlari ustidan shikoyat tergov boʻlinmasi boshligʻiga va ishni tergov qilishda qonunlarga rioya etilishi ustidan nazorat olib borayotgan prokurorga beriladi.

Prokurorning harakatlari va qarorlari ustidan shikoyat yuqori turuvchi prokurorga beriladi.

44-bob. JINOYAT ISHIDA GUMON QILINUVCHI TARIQASIDA VA AYBLANUVCHI TARIQASIDA ISHTIROK ETISHGA JALB QILISH

359-modda. Shaxsni jinoyat ishida gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish asoslari

Shaxs ushbu Kodeksning 221-moddasida nazarda tutilgan asoslarga koʻra, jinoyat sodir etishda gumon qilinib ushlangan boʻlsa yoxud ishda uni jinoyat sodir etishda gumon qilishga asos beruvchi maʼlumotlar mavjud boʻlsa, u jinoyat ishida gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinadi.

360-modda. Jinoyat ishida gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish toʻgʻrisidagi qaror

Shaxsni jinoyat ishida gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish toʻgʻrisida surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror qaror chiqaradi.

Biror jinoyatni sodir etishda gumon qilinayotgan shaxs ish qoʻzgʻatilgunga qadar ushlangan boʻlsa va ushbu Kodeksning 225-moddasida nazarda tutilgan tekshirish ushlab turishning asosli ekanligini tasdiqlagan boʻlsa, tergovchi shaxsni ushlab turish, ish qoʻzgʻatish va ishda gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish haqida toʻxtamlarga kelib, ularni bitta qarorda bayon qiladi.

Qarorda ushlab turilgan shaxs qaysi jinoyatni sodir etishda gumon qilinayotganligi, Jinoyat kodeksining qaysi moddasida bu jinoyat nazarda tutilgani, ushlab turishning sabab va asoslari, shuningdek shaxsni ushlab turish, agar jinoyat ishi ilgari qoʻzgʻatilmagan boʻlsa, jinoyat ishini qoʻzgʻatish va uni ishda gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish haqidagi qaror koʻrsatilishi kerak.

Qaror gumon qilinuvchiga u birinchi marta soʻroq qilinguniga qadar eʼlon qilinadi. Ayni vaqtda unga ushbu Kodeksning 48-moddasida nazarda tutilgan gumon qilinuvchining huquqlari va majburiyatlari tushuntiriladi.

361-modda. Jinoyat ishida ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish toʻgʻrisidagi qaror

Shaxsni jinoyat ishida ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish toʻgʻrisida surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror qaror chiqaradi, unda:

(361-modda birinchi qismining birinchi xatboshisi Oʻzbekiston Respublikasining 2019-yil 23-maydagi OʻRQ-542-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son)

1) ayblanuvchi tariqasida jalb etilayotgan shaxsning familiyasi, ismi va otasining ismi, tugʻilgan kuni, oyi va yili;

2) ayblovning mazmuni, yaʼni shaxsning zimmasiga qoʻyilayotgan jinoyat hodisasi, u sodir etilgan joy, vaqt va boshqa muhim holatlar bayoni;

3) Jinoyat kodeksining ushbu jinoyatni nazarda tutgan moddasi, qismi, bandi aks ettirilishi lozim.

Jinoyat **kodeksining** turli moddalari, qismlari yoki bandlarida nazarda tutilgan bir necha jinoyatni sodir etishda ayblaganda, bu jinoyatlardan har birining mohiyati va yuridik tavsifi alohida ko'rsatilishi lozim.

Qarorning xulosa qismida mazkur shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to'g'risida to'xtamga kelinganligi ifodalanishi lozim.

362-modda. Ayblovni o'zgartirish, tugatish va to'ldirish

Basharti tergov o'tkazish chog'ida dastlabki ayblovni qayta ko'rib chiqishni taqozo etadigan yangi dalillar to'plangan bo'lsa yoki dastlabki ayblovning noaniqligi yoxud yuridik tavsifi noto'g'riligi ma'lum bo'lib qolsa, dastlabki ayblov o'zgartirilishi, qisman tugatilishi yoki to'ldirilishi lozim. Bu haqda tergovchi qaror chiqaradi va unda ayblovning yangi mazmunini bayon qiladi.

Ushbu Kodeksning **83-moddasida** hamda 84-moddasining **birinchi** va **beshinch** qismlarida nazarda tutilgan ayblanuvchini reabilitatsiya etish uchun asos bo'ladigan yoki ishni yuritish uchun monelik qiladigan holatlar aniqlansa, ayblov tugatiladi.

(362-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 27-dekabrda **O'RQ-277 sonli Qonuni tahririda** — **O'R QHT, 2010-y., 52-son, 509-modda**)

Ayblovni tugatish to'g'risida tergovchi qaror chiqaradi. Bir yo'la shu qaror bilan tergovchi ayblanuvchiga nisbatan qo'llanilgan ehtiyot chorasi, mulkni xatlash, lavozimdan chetlashtirish choralarini bekor qiladi va shaxsga ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga qonunsiz jalb qilinganligi sababli ko'rgan ziyonlarini undirib olish huquqiga ega ekanligini tushuntiradi. Qarorning nusxasi shu shaxsga darhol taqdim qilinishi yoki yuborilishi lozim.

363-modda. Tugatilgan ayblovni qayta tiklash

Basharti Jinoyat **kodeksi** yoki ushbu Kodeks normalarini qo'llanishdagi xatolar natijasida ish tugatilgan bo'lsa, shuningdek ayblanuvchining aybliligini ko'rsatuvchi yangi dalillar aniqlansa, tugatilgan ayblov qayta tiklanishi mumkin. Bunday hollarda, shuningdek ayblovni noto'g'ri tugatish odil sudlovga qarshi qaratilgan jinoyatning yoki ayblanuvchi tomonidan yoxud ayblanuvchining iltimosi yoki roziligi bilan harakat qilgan o'zga shaxs tomonidan dalillarni qalbakilashtirish, yashirish yoxud yo'q qilib yuborishning oqibati bo'lsa, ayblov Jinoyat kodeksining **64-moddasida** belgilangan jinoiy javobgarlikka tortish muddati ichida qayta tiklanishi mumkin.

45-bob. DASTLABKI TERGOVNI TO'XTATISH VA QAYTA TIKLASH

364-modda. Dastlabki tergovni to'xtatish asoslari va tartibi

Dastlabki tergov:

1) ish bo'yicha ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo'lgan shaxs aniqlanmagan;

2) ayblanuvchining qayerda ekanligi noma'lum bo'lgan;

3) ayblanuvchi O'zbekiston Respublikasi hududidan chiqib ketgan, basharti uning tergovga kelishini ta'minlash imkoniyati bo'lmasa;

4) ayblanuvchi ishni yuritishda uning ishtirok etishini istisno etadigan og'ir va davomli, lekin davolab bo'ladigan kasallikka chalingan hollarda to'xtatiladi.

Dastlabki tergov ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan asoslar yuzaga kelgan vaqtdan boshlab to'xtatiladi. Lekin dastlabki tergov to'xtatilgunga qadar tergovchi ayblanuvchi yo'qligida bajarish mumkin bo'lgan barcha tergov harakatlarini bajarishi shart.

Dastlabki tergovni to'xtatish to'g'risida tergovchi qaror chiqaradi va uning nusxasini prokurorga yuboradi.

365-modda. Qidiruv e'lon qilish

Ayblanuvchining turgan joyi noma'lum bo'lganda tergovchi uning turgan joyini aniqlash uchun zarur bo'lgan barcha choralarni ko'rishi, zarur hollarda esa, unga nisbatan qidiruv e'lon qilishi shart.

Tergovchi faqat ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi to'g'risida qaror chiqarilgan shaxsga nisbatan qidiruv e'lon qilishga haqli.

Qidiruv dastlabki tergov o'tkazilayotganida ham, shuningdek dastlabki tergov to'xtatilganidan keyin ham e'lon qilinishi mumkin.

Ushbu Kodeksning 242 va 243-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lganda qidirilayotgan ayblanuvchi topilgan taqdirda, sudning ajrimi bilan unga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi qo'llanilishi mumkin

(365-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyuldagi O'RQ-100-sonli Qonuni tahririda — Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-y., 6-son, 249-modda)

Qidirilayotgan ayblanuvchi ushlangan taqdirda u ushlangan joydagi prokuror ushlangan shaxsning qidirilayotgan ayblanuvchi ekanligini aniqlashi va qamoqqa olish uchun qonuniy asoslar mavjudligiga ishonch hosil qilishi lozim.

366-modda. Ayblanuvchi kasal bo'lib qolganida dastlabki tergovni to'xtatish

Sud-tibbiyot eksperti yoki psixiatr-ekspert ayblanuvchining kasalini jinoyat ishini yuritishda uning ishtirok etishini istisno etadigan og'ir va davomli, lekin davolab bo'ladigan kasallik deb topsa, ish bo'yicha dastlabki tergov ayblanuvchi sog'aygunga qadar to'xtatiladi.

Bunday holda ayblanuvchiga nisbatan tanlangan ehtiyot chorasi tergovchi tomonidan ushbu Kodeksning 236 — 254-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilingan holda saqlab qolinishi, o'zgartirilishi yoki bekor qilinishi mumkin.

367-modda. Jinoyat ishida ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo'lgan shaxs aniqlanmagan hollarda dastlabki tergovni to'xtatish

Barcha tergov harakatlari bajarib bo'linganidan keyin ham jinoyat ishida ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo'lgan shaxs aniqlanmasa, ish yuritishni to'xtatish mumkin.

Bunday hollarda tergovchi tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organ orqali ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo'lgan shaxsni aniqlash va uni javobgarlikka tortish choralari ko'rish shart.

(367-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo'lgan shaxs aniqlanmaganligi sababli to'xtatilgan ish Jinoyat kodeksining 64-moddasida belgilangan javobgarlikka tortish muddati o'tib ketgach, tugatilishi lozim.

368-modda. Ayblanuvchi O'zbekiston Respublikasi hududidan chiqib ketgan taqdirda dastlabki tergovni to'xtatish

Ayblanuvchining O'zbekiston Respublikasi hududidan chiqib ketganligi aniqlangan bo'lsa va bu hol dastlabki tergov harakatlarida uning hozir bo'lishini ta'minlash imkonini bermasa, barcha tergov harakatlari bajarilganidan keyin ish bo'yicha dastlabki tergovni o'tkazish to'xtatiladi.

369-modda. Dastlabki tergovni to'xtatish to'g'risidagi qaror

Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki tergov tergovchining qarori bilan to'xtatiladi. Bu qarorda ishning mohiyati hamda tergovni to'xtatish asoslari, ushbu Kodeks 364-moddasining birinchi qismidagi 2, 3 va 4-bandlarda nazarda tutilgan hollarda esa, ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilingan shaxs ham ko'rsatiladi.

Tergovchi dastlabki tergovni to'xtatgach, bu haqda jabrlanuvchini, fuqaroviy da'vogarni, fuqaroviy javobgarni va ularning vakillarini xabardor qiladi.

370-modda. Tergovchining dastlabki tergov to'xtatilgandan keyingi harakatlari

Tergovchi dastlabki tergovni to'xtatish asoslariga qarab ichki ishlar organlari va boshqa vakolatli organlardan ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo'lgan shaxslarni aniqlash, yashirib yurgan ayblanuvchilarni qidirib topish uchun ko'rilayotgan choralardan muntazam xabardor bo'lib turadi va shu maqsadda o'zi so'rov xatlari yuboradi, ma'lumotlar va tushuntiruvlar oladi, jamoatchilikning yordamidan foydalanadi yoxud ayblanuvchining dastlabki tergovning to'xtatilishiga sabab bo'lgan kasalligidan vaqti-vaqti bilan

xabardor bo'lib turadi. Ayblanuvchi O'zbekiston Respublikasi hududidan chiqib ketgan hollarda tergovchi jinoyat sodir etishda ayblanayotgan va boshqa davlatlar hududida yashirilib yurgan shaxslarni ushlab berishni tartibga soluvchi qonunchilikka va xalqaro shartnomalarga muvofiq choralar ko'radi.

(370-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Dastlabki tergov to'xtatilgandan keyin va u qayta tiklangunga qadar tergov harakatlari o'tkazilishiga yo'l qo'yilmaydi.

371-modda. To'xtatilgan jinoyat ishi bo'yicha dastlabki tergovni qayta tiklash

To'xtatilgan jinoyat ishi bo'yicha dastlabki tergov:

1) tergovni to'xtatish uchun asos tariqasida ushbu Kodeksning 364-moddasida nazarda tutilgan holatlar bartaraf etilganda;

2) ish bo'yicha ayblanuvchining ishtirokisiz bajarilishi mumkin bo'lgan qo'shimcha tergov harakatlarini o'tkazish zarurati tug'ilganda qayta tiklanadi.

Dastlabki tergovni to'xtatish to'g'risidagi qaror qonunga nomuvofiq bo'lsa, prokuror uni bekor qilishi va dastlabki tergovni qayta tiklash to'g'risida qaror chiqarishi mumkin.

Tergovchi dastlabki tergovning qayta tiklanganligi haqida prokurorga darhol xabar qiladi.

Ish yuzasidan dastlabki tergov qayta tiklanishi bilan bir paytda dastlabki tergovning o'tish muddati ham tiklanadi. Tergov muddatining keyinchalik uzaytirilishi dastlabki tergovni to'xtatishdan oldin o'tgan tergov muddatini e'tiborga olgan holda ushbu Kodeksning 351-moddasiga binoan amalga oshiriladi.

46-bob. DASTLABKI TERGOVNI TAMOMLASH

372-modda. Dastlabki tergovni tamomlash turlari

Dastlabki tergov jinoyat ishini tugatish to'g'risida qaror chiqarish, ayblov xulosasi tuzish, ishni tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash yoki taraflarning yarashuvi uchun sudga yuborish to'g'risida qaror chiqarish yoxud amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish to'g'risida taqdimnoma tayyorlash bilan tamomlanadi.

(372-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

373-modda. Jinoyat ishini tugatish

Jinoyat ishi ushbu Kodeksning 83 va 84-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lganda tugatiladi.

Ushbu Kodeks 84-moddasi birinchi qismining 2-bandida nazarda tutilgan asos mavjud bo'lganda, jinoyat ishini tugatish ushbu Kodeksning 63-bobida nazarda tutilgan qoidalarga binoan sud tomonidan amalga oshiriladi.

(373-modda O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O'RQ-193-sonli Qonuni asosida ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

374-modda. Jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi qaror

Jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi qaror belgilangan qoidalarga rioya qilingan holda tuziladi.

Qarorning tavsif qismida:

1) jinoyat ishini qo'zg'atish asoslari va uning sodir etilishiga doir tergov vaqtida tekshirilgan tusmollar;

2) gumon qilinuvchi va ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilingan shaxslar to'g'risidagi ma'lumotlar, ularga qo'yilgan ayb va ularga nisbatan qo'llanilgan ehtiyot choralari, basharti bu shaxslarga qo'yilgan gumon yoki ayb ilgari chiqarilgan alohida qaror bilan tugatilmagan bo'lsa;

3) jinoyat ishini tugatish asoslari;

4) bu asoslarni tasdiqlovchi dalillar, ular ishning qaysi jildlari va sahifalarida aks ettirilganligi;

5) ashyoviy dalillarning ro'yxati, bu ashyolar saqlanayotgan joy va ularning egalari, shuningdek manfaatdor shaxslar yoki muassasalar tomonidan bu ashyolarni ularga qaytarib berish to'g'risidagi iltimoslari, basharti shunday iltimos qilingan bo'lsa;

6) fuqaroviy da'voni ta'minlash choralari bayon qilinadi.

(374-moddaning ikkinchi qismi 6-bandi O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modd)

Qarorning xulosa qismida:

1) jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi;

2) gumonni yoki ayblovni olib tashlash to'g'risidagi;

3) ehtiyot choralari, ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish, pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish, O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov choralari, shuningdek fuqaroviy da'voni ta'minlash choralari bekor qilish to'g'risidagi;

(374-moddaning uchinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustdagi O'RQ-1081-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

4) ashyoviy dalillar to'g'risidagi qarorlar bayon qilinadi.

Tergovchi ishni tugatish to'g'risida qaror chiqargach, bu haqda gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, himoyachiga, shuningdek jabrlanuvchiga, fuqaroviy da'vogarga, fuqaroviy javobgarga va ularning vakillariga, xuddi shuningdek ish korxona, muassasa, tashkilot yoki fuqaroning bergan xabari bilan qo'zg'atilgan bo'lsa, shu korxona, muassasa, tashkilot vakiliga yoxud fuqaroga xabar qiladi. Ayni vaqtda ularga ishni tugatish to'g'risidagi qaror ustidan prokurorga shikoyat qilish huquqiga ega ekanliklari tushuntiriladi.

(374-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modd)

Harbiy xizmatga chaqiriluvchi shaxsga nisbatan ish tugatilganda tergovchi bu haqda yetti kunlik muddat ichida yozma tarzda tuman (shahar) mudofaa ishlari bo'limiga xabar qiladi.

375-modd. Jinoyat ishi tamomlangandan keyin undagi materiallar bilan tanishib chiqish huquqini ta'minlash

Tergovchi to'plangan dalillarni ayblov xulosasini tuzish uchun yetarli deb topganidan keyin ayblanuvchi va himoyachiga dastlabki tergov tamomlanganligini e'lon qiladi, ularga ishdagi barcha materiallar bilan tanishib chiqishga doir huquqlarini tushuntiradi va tanishib chiqish uchun ishni taqdim etadi.

Basharti ish tugatilgan bo'lsa, tergovchi bu haqda va ish materiallari bilan tanishish huquqi haqida gumon qilinuvchini, ayblanuvchini va himoyachini xabardor qiladi hamda ularning iltimosiga binoan ularga tanishib chiqish uchun ishni taqdim etadi.

Tergovchi dastlabki tergov tamomlanganligi va ish ayblov xulosasi bilan sudga yuborilishi yoki ish tugatilganligi to'g'risida jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga xabar qiladi, basharti ular xohlasalar, barcha ish materiallari bilan tanishib chiqish huquqiga ega ekanliklarini tushuntiradi. So'ng tergovchi ko'rsatib o'tilgan protsess ishtirokchilarining iltimosiga muvofiq, tanishib chiqish uchun ularga ishni taqdim etadi.

Jabrlanuvchilar, guvohlar, xolilar va protsessning boshqa ishtirokchilari xavfsizligini ta'minlash maqsadida tergov harakatlari bayonnomasining kirish qismlari tanishib chiqish uchun taqdim qilinmasligi mumkin. Bunday hollarda bayonnomalarning ko'rsatib o'tilgan protsess ishtirokchilari to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan kirish qismlari muhrlangan holda saqlanadi.

Basharti ayblanuvchining himoyachisi yoki jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgarining vakili uzrli sabablarga binoan belgilangan vaqtda ish materiallari bilan tanishib chiqish uchun kela olmasa, tergovchi tanishib chiqish muddatini ko'pi bilan besh sutkaga kechiktirishi mumkin. Himoyachi yoki vakil bu muddat ichida kelmagan taqdirda ayblanuvchiga boshqa himoyachini taklif qilish, jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar yoki fuqaroviy javobgarga boshqa vakil chaqirish uchun imkoniyat yaratiladi.

376-modda. Jinoyat ishidagi materiallar bilan tanishib chiqish tartibi

Tergovchi ishdagi materiallarni tanishib chiqish uchun tikilgan va raqamlangan ko‘rinishda, har bir jilddagi hujjatlarni ro‘yxat qilgan tarzda taqdim etadi.

Ish bilan tanishib chiqish uchun zarur bo‘lgan muddat cheklanmaydi. Lekin protsess ishtirokchilari ishdagi materiallar bilan tanishishni ataylab cho‘zishga urinayotgan bo‘lsalar, tergovchi o‘z qarorida ishdagi materiallar bilan tanishish uchun muayyan muddat belgilashga haqlidir.

Ish bilan tanishib chiqayotgan shaxs ishdagi hujjatlardan ko‘chirmalar yozib olishga haqlidir, davlat sirlarini o‘z ichiga olgan ma’lumotlar bundan mustasno.

Tergovchi ishdagi materiallar bilan tanishib chiqqanlik to‘g‘risida bayonnoma tuzadi.

Ish bilan tanishib chiqqandan keyingi og‘zaki iltimoslarni tergovchi bayonnomaga kiritadi. Protsess ishtirokchisi yozma tarzda alohida iltimosnoma berishi mumkin, bu haqda bayonnomada yozib qo‘yiladi.

377-modda. Iltimoslar qilish va ularni ko‘rib chiqish tartibi

Ayblanuvchi, himoyachi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da’vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ish bilan tanishib chiqishgach yoki biror sababga ko‘ra tanishib chiqishdan bosh tortganlaridan keyin tergovchi ulardan qo‘shimcha tergov harakatlarini o‘tkazish yoki yangi qarorlar qabul qilish xususida iltimoslari bor yoki yo‘qligini aniqlaydi.

(377-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 1996-yil 27-dekabrda 357-I-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 1997-y., 2-son, 56-modda)

Taraflarning arizasiga binoan iltimosnomalar tayyorlash va taqdim qilish uchun uch sutka doirasida vaqt berilishi mumkin. Tergovchi iltimosnomani to‘la yoki qisman rad qilish to‘g‘risida qaror chiqaradi va bu haqda iltimosnoma berilgan vaqtdan boshlab uch sutka ichida arizachiga xabar beradi.

Arizachi iltimosni qondirish rad qilinganligi to‘g‘risidagi qaror bilan tanishib chiqqandan keyin ikki sutka ichida prokurorga rad etilganlik ustidan shikoyat qilishi mumkin.

378-modda. Iltimos qondirilgandan keyin jinoyat ishi bilan qayta tanishtirish

Tergovchi iltimos qondirilgandan keyin, u kim tomonidan va kimlarning manfaatlari yo‘lida bildirilgan bo‘lishidan qat’i nazar, ayblanuvchi, himoyachiga, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da’vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga ishdagi barcha materiallar bilan yana tanishib chiqish imkoniyatini beradi.

(378-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 1996-yil 27-dekabrda 357-I-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 1997-y., 2-son, 56-modda)

379-modda. Ayblov xulosasi

Ayblanuvchi va uning himoyachisini jinoyat ishidagi barcha materiallar bilan tanishtirib bo‘lgach, tergovchi, basharti ishni sudga yuborish uchun yetarli asoslar borligi to‘g‘risidagi fikri o‘zgarmagan bo‘lsa, ayblov xulosasi tuzadi.

Ayblov xulosasi tavsif-asoslantirish va xulosa qismlaridan iborat bo‘ladi. Tavsif qismida dastlabki tergovda aniqlangan holatlar: jabrlanuvchi, shuningdek ayblanuvchi to‘g‘risidagi ma’lumotlar; ayblanuvchining aybdorligini tasdiqlovchi dalillar, ayblanuvchining o‘zini himoya qilish uchun keltirgan vajlari va ularni tekshirish natijalari bayon qilinadi.

Xulosa qismida ayblanuvchining shaxsi to‘g‘risidagi ma’lumotlar keltiriladi hamda e’lon qilingan ayblovning mazmuni Jinoyat kodeksining shu jinoyatni nazarda tutgan moddasi yoki moddalarini ham ko‘rsatgan holda bayon qilinadi.

Ayblov xulosasida bayon qilingan holatlarni tasdiqlovchi ish sahifalari ko‘rsatilishi kerak. Ayblov xulosasi qayerda va qachon tuzilganligi ko‘rsatilib, tergovchi tomonidan imzolanadi.

380-modda. Ayblov xulosasiga ilovalar

Ayblov xulosasiga tergovchining fikricha sud majlisiga chaqirilishi lozim bo‘lgan shaxslarning ro‘yxati, shuningdek qo‘llanilgan ehtiyot choralari, gumon qilinuvchi va ayblanuvchi qancha vaqt qamoqda saqlanganligi yoki u uy qamog‘ida bo‘lganligi to‘g‘risidagi, ashyoviy, yozma

va raqamli dalillar, fuqaroviy da'voni ta'minlash choralari, sud chiqimlari to'g'risidagi ma'lumotlar ilova qilinadi.

(380-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrda O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslarning ro'yxatida tergovchi ularning turgan joyi hamda ko'rsatuvlari yoki xulosalari ishning qaysi sahifasida bayon qilinganligini ko'rsatadi.

Jabrlanuvchilar, guvohlar, xolislari va protsessning boshqa ishtirokchilari xavfsizligini ta'minlash maqsadida, sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslar ro'yxatida ularning taxalluslari ko'rsatilishi mumkin. Xavfsizligi ta'minlanishiga muhtoj bo'lgan shaxslar haqidagi ma'lumotlar ular ishtirokida o'tkazilgan tergov harakatlari bayonnomalarining kirish qismlari bilan birga muhrlangan holda sudga taqdim etiladi. Ular bilan faqat ayblov xulosasini tasdiqlovchi prokuror va ishni ko'rib chiquvchi sudya tanishishlari mumkin.

381-modd. Jinoyat ishining prokurorga yuborilishi

Tergovchi ayblov xulosasini imzolaganidan keyin jinoyat ishini darhol prokurorga yuboradi.

46¹-bob. Surishtiruvning umumiy shartlari

381¹-modda. Surishtiruvni amalga oshirishga vakolatli bo'lgan mansabdor shaxslar

Surishtiruvni ushbu Kodeksning 38-moddasida belgilangan organlarning surishtiruvchilari amalga oshiradi.

Surishtiruvni ushbu Kodeksda belgilangan hollarda prokurorlar va tergovchilar ham amalga oshirishi mumkin.

381²-modda. Jinoyat ishining tergovga tegishliligi

Surishtiruv quyidagilarning surishtiruvchilari tomonidan olib boriladi:

1) ichki ishlar organlarining — Jinoyat kodeksining 105-moddasi birinchi qismida, 109-moddasida, 110-moddasi birinchi qismida, 111, 112-moddalarida, 114-moddasi birinchi va ikkinchi qismlarida, 115-moddasida, 117-moddasi birinchi qismida, 120-moddasida, 121-moddasi birinchi qismida, 122¹-moddasi birinchi qismida, 125, 125¹, 126-moddalarida, 126¹-moddasi birinchi — to'rtinchi qismlarida, 127¹-moddasi birinchi qismida, 129-moddasi birinchi qismida, 129¹-moddasi birinchi qismida, 131-moddasi birinchi va ikkinchi qismlarida, 133-moddasi birinchi qismida, 136-moddasida, 138-moddasi birinchi qismida, 139, 140-moddalarida, 168-moddasi birinchi qismida, 169-moddasi birinchi qismida, 170-moddasida, 171-moddasi birinchi va ikkinchi qismlarida, 172-moddasida, 173-moddasi birinchi va ikkinchi qismlarida, 185, 185¹-moddalarida, 196¹-moddasi birinchi qismida, 196²-moddasi birinchi qismida, 216¹-moddasi birinchi qismida, 216²-moddasi, 225-moddasi birinchi va ikkinchi qismlarida, 226-moddasi birinchi qismida, 227, 227¹-moddalarida, 228-moddasi birinchi va uchinchi qismlarida, 228¹-moddasi, 228²-moddasi birinchi va ikkinchi qismlarida, 229, 229²-moddalarida, 229³-moddasi birinchi — beshinchi qismlarida, 244⁴-moddasi birinchi qismida (bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq jinoyatlardan tashqari), 244⁵, 244⁶-moddalarida, 248¹-moddasi birinchi qismida, 255²-moddasi birinchi qismida, 259-moddasi birinchi qismida, 260-moddasi birinchi qismida, 260¹-moddasi birinchi qismida, 261, 261¹, 261²-moddalarida, 262-moddasi birinchi qismida, 262¹-moddasi birinchi qismida, 263¹-moddasi birinchi qismida, 266-moddasi birinchi qismida, 268-moddasi birinchi qismida, 269-moddasi birinchi qismida, 270-moddasi birinchi qismida, 273-moddasi birinchi qismida, 274-moddasi birinchi, ikkinchi va uchinchi qismlarida, 276-moddasi birinchi qismida, 276⁵-moddasi, 276⁸-moddasi birinchi qismida, 276⁹-moddasi birinchi va ikkinchi qismlarida, 276¹⁰-moddasi birinchi qismida, 277-moddasi birinchi va ikkinchi qismlarida, 278-moddasi uchinchi va to'rtinchi qismlarida, 278¹ — 278⁶-moddalarida, 278⁷-moddasi birinchi qismida, 278⁸-moddasi birinchi va ikkinchi qismlarida, 278⁹-moddasi birinchi, ikkinchi va uchinchi qismlarida nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha;

(381²-modda birinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 11-iyundagi O'RQ-1151-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.06.2026-y., 03/26/1151/0589-son)

2) O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Majburiy ijro byurosi hamda uning joylardagi bo'linmalari — Jinoyat kodeksining 122, 123-moddalarida, 232-moddasi **birinchi qismida** nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha;

(381²-modda birinchi qismining 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 25-avgustdagi O'RQ-711-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.08.2021-y., 03/21/711/0825-son)

3) O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti hamda uning joylardagi bo'linmalari — Jinoyat kodeksining 177-moddasi **birinchi** va **ikkinchi qismlarida**, 179, 183-moddalarida, 184-moddasi **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** (bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq jinoyatlardan tashqari), 184¹, 185²-moddalarida, 189 — 192-moddalarida, 276¹¹-moddasi **birinchi qismida** nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha;

(381²-modda birinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2026-yil 11-iyundagi O'RQ-1151-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.06.2026-y., 03/26/1151/0589-son)

4) O'zbekiston Respublikasi Davlat bojxona qo'mitasi hamda uning joylardagi bo'linmalari — Jinoyat kodeksining 130-moddasi **birinchi** va **ikkinchi qismlarida**, 130¹-moddasida, 184-moddasi **birinchi** va **ikkinchi qismlarida**, 244³-moddasida, 244⁴-moddasi **birinchi qismida**, 250¹-moddasi **birinchi qismida** nazarda tutilgan bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq bo'lgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha.

(381²-modda birinchi qismining 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

5) O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi va uning joylardagi bo'linmalari — Jinoyat kodeksining 250¹-moddasi **birinchi qismida** (bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq jinoyatlardan tashqari) va 259¹-moddasida nazarda tutilgan jinoyatlar to'g'risidagi ishlar bo'yicha.

(381²-modda birinchi qismining 5-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Jinoyat kodeksining 130-moddasi **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** (bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq jinoyatlardan tashqari), 130¹-moddasida (bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq jinoyatlardan tashqari), 167-moddasi **birinchi qismida**, 186²-moddasi **birinchi qismida**, 244³-moddasida (bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq jinoyatlardan tashqari) nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha surishtiruv ishni qo'zg'atgan organ tomonidan olib boriladi.

(381²-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 25-fevraldagi O'RQ-1038-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.02.2025-y., 03/25/1038/0188-son)

Jinoyat kodeksining 237-moddasi **birinchi qismida**, 238-moddasi **birinchi** va **ikkinchi qismlarida**, 239, 240-moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha surishtiruv ushbu ish qo'zg'atilishiga sabab bo'lgan jinoyat qaysi organning tergoviga tegishli bo'lsa, o'sha organ tomonidan olib boriladi.

Agar surishtiruvni olib borishda boshqa surishtiruv organi tergoviga tegishli yangi jinoyat aniqlansa, ishni yuritayotgan surishtiruv organi faqat tegishli prokurorning roziligi bilan surishtiruvni to'liq hajmda tamomlashi mumkin.

Agar surishtiruvni olib borishda dastlabki tergov organiga tegishli bo'lgan va tergov qilinayotgan jinoyat ishi bilan bog'liq bo'lgan yangi jinoyat aniqlansa, prokurorning roziligi bilan jinoyat ishi ushbu Kodeksning 345-moddasida belgilangan tergovning tegishliligiga ko'ra dastlabki tergov organiga o'tkaziladi.

Agar surishtiruvni olib borishda dastlabki tergov organiga tegishli bo'lgan va tergov qilinayotgan jinoyat ishi bilan bog'liq bo'lmagan yangi jinoyat aniqlansa, jinoyat ishini ajratish va boshqalarga o'tkazish ushbu Kodeksning 332 va 345-moddalariga muvofiq amalga oshiriladi. Bunda agar mazkur yangi jinoyat ushbu Kodeks 345-moddasining **oltinchi qismida** nazarda tutilgan jinoyatlar turkumiga kirsam, ajratilgan jinoyat ishi bo'yicha dastlabki tergovni amalga oshirish prokuror tomonidan dastlabki tergov organiga topshiriladi.

Turli surishtiruv organlariga tegishli jinoyat ishlari bitta ish yurituviga birlashtirilganda, prokuror surishtiruvni olib borishni og'irroq jinoyat to'g'risidagi jinoyat ishining tergov qaysi

organga tegishli bo'lsa shu organga, jinoyatlarning xususiyati va ijtimoiy xavflilik darajasi teng bo'lganda esa, jinoyat ishi bo'yicha uzoqroq muddat davomida surishtiruv olib borayotgan organga topshiradi.

Surishtiruv organlari tergovga tegishli bo'lgan jinoyat ishlari boshqa dastlabki tergov organlari tergovga tegishli bo'lgan jinoyat ishlari bilan bitta ish yurituviga birlashtirilganda, prokuror tergovni olib borishni ushbu Kodeksning 345-moddasida belgilangan tergovga tegishlilik qoidalari bo'yicha dastlabki tergov organiga topshiradi.

Jinoyat qayerda sodir etilgan bo'lsa, jinoyat ishi o'sha tuman (shahar) surishtiruv organining surishtiruvchisiga tegishli bo'ladi.

Surishtiruv, agar ish holatlarini ancha tez, puxta, to'la, xolisona, har tomonlama tekshirishga yordam bersa, ish qo'zg'atilgan joyda yoki gumon qilinuvchi yoxud ayblanuvchi yoki guvohlarning ko'pchiligi turgan yerda ham o'tkazilishi mumkin.

Yuqori turuvchi prokuror yoki yuqori turuvchi surishtiruv bo'linmasi boshlig'ining farmoyishiga asosan surishtiruv hududiy jihatdan tergovga tegishlilik qoidalarga rioya qilinmagan holda olib borilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamentining tergovchilari ushbu modda birinchi qismining 3-bandida nazarda tutilgan jinoyat ishlari bo'yicha tergovni surishtiruv shaklida amalga oshirishi mumkin.

(381²-modda O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 25-fevraldagi O'RQ-1038-sonli Qonuniga asosan o'n ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.02.2025-y., 03/25/1038/0188-son)

381³-modda. Surishtiruvni amalga oshirishda jinoyat-protsessual qonunchilik normalarining qo'llanilishi

(381³-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Surishtiruv mazkur bobda belgilangan xususiyatlarni inobatga olgan holda ushbu Kodeks bilan belgilangan umumiy qoidalarga muvofiq amalga oshiriladi.

381⁴-modda. Surishtiruvchining topshiriqlarini bajarish

Har bir surishtiruvchi o'z yurituvda bo'lgan jinoyat ishi bo'yicha O'zbekiston Respublikasining hududida istalgan joyda biror tergov harakatini shaxsan o'zi bajarishga yoxud uni o'tkazishni boshqa surishtiruvchiga topshirishga haqlidir.

Surishtiruvchining topshirig'ida ijro etuvchi uchun majburiy bo'lgan ijro muddati ko'rsatiladi. Topshiriqni bu muddat ichida ijro etishning iloji bo'lmasa, topshiriq olgan shaxs topshiriq bergan surishtiruvchiga topshiriq qachon bajarilishi mumkinligi to'g'risida yozma ravishda, telegramma yoki telefonogramma orqali xabar qiladi va uning ko'rsatmalariga binoan topshiriqni bajarishni davom ettiradi.

381⁵-modda. Jinoyat ishini o'tkazish

Jinoyat ishini bir surishtiruv organi doirasida bir surishtiruvchidan boshqa surishtiruvchiga o'tkazish shu surishtiruv organining rahbari yoki surishtiruv bo'linmasi boshlig'i tomonidan amalga oshiriladi.

Ishni bir surishtiruv bo'linmasidan boshqasiga o'tkazish yuqori surishtiruv organi rahbari yoki yuqori surishtiruv bo'linmasining boshlig'i tomonidan prokuror roziligi bilan amalga oshiriladi.

Ishni bir surishtiruv organidan boshqa surishtiruv organiga o'tkazish prokuror roziligi bilan amalga oshiriladi.

Tergovning har tomonlama, to'la va xolisona olib borilishini ta'minlash maqsadida prokuror quyidagi holatlarda ishni sudga qadar yuritishning har qanday bosqichida jinoyat ishini dastlabki tergov shaklida tergov qilish uchun dastlabki tergov organiga o'tkazishi yoki o'z ish yurituviga olishi mumkin:

1) ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etish uchun jalb qilinishi lozim bo'lgan shaxsni aniqlash uchun dastlabki tergov organlari va tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarni jalb qilgan holda qo'shimcha tergov va protsessual choralarni qo'llash zarur bo'lganda;

2) ushbu Kodeksning 345-moddasi o‘n birinchi qismi **1 — 5-bandlarida** nazarda tutilganda. Ushbu moddaning **to‘rtinchi qismida** nazarda tutilgan asoslar bo‘yicha jinoyat ishini o‘tkazish haqida prokuror asoslantirilgan qaror chiqaradi.

381⁶-modda. Surishtiruvning boshlanishi

Surishtiruvchi jinoyat ishini qo‘zg‘atib, uni o‘z ish yurituviga oladi va bu haqda ish qo‘zg‘atish to‘g‘risidagi qarorga yozib qo‘yadi. Basharti surishtiruvchiga oldin qo‘zg‘atilgan ish berilgan bo‘lsa, u ishni o‘z yurituviga olganligi to‘g‘risida qaror chiqaradi, shundan so‘ng surishtiruvni boshlaydi.

381⁷-modda. Surishtiruv yuritish muddati

Surishtiruv jinoyat ishi qo‘zg‘atilgan kundan boshlab bir oydan oshmagan muddatda tamomlanishi lozim.

Jinoyat ishlari birlashtirilayotganda ular bo‘yicha ish yuritish muddati uzoqroq muddat davomida tergov qilingan jinoyat ishi bo‘yicha belgilanadi. Bunda qolgan jinoyat ishlari bo‘yicha ish yuritish muddati uzoqroq tergov qilingan ishning muddati bilan qamrab olinadi va qo‘shimcha ravishda hisobga olinmaydi.

Alohida ish yurituviga ajratilgan jinoyat ishi bo‘yicha surishtiruv muddati, agar jinoyat ishi yangi jinoyat bo‘yicha yoki yangi shaxsga nisbatan ajratilayotgan bo‘lsa, tegishli qaror chiqarilgan kundan e‘tiboran hisoblanadi.

Qolgan hollarda muddat bu jinoyat ishi qaysi jinoyat ishidan alohida ish yurituviga ajratilgan bo‘lsa, o‘sha jinoyat ishi qo‘zg‘atilgan paytdan e‘tiboran hisoblanadi.

Ish ayblov dalolatnomasi bilan, ishni tibbiy yo‘sindagi majburlov choralarini qo‘llash yoxud taraflarning yarashuvi uchun sudga yuborish to‘g‘risidagi qaror bilan, amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish to‘g‘risidagi taqdimnoma bilan prokurorga topshirilgan kuni yoxud ishni tugatish haqida qaror chiqarilgan kuni surishtiruv tamomlangan hisoblanadi.

Surishtiruv muddatiga quyidagilar kirmaydi:

1) ayblanuvchi, himoyachi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ish materiallari bilan tanishib chiqqan vaqt;

2) surishtiruv to‘xtatib turilgan vaqt;

3) qo‘shimcha surishtiruv o‘tkazish uchun prokuror tomonidan qaytarilgan ish surishtiruvchiga kelib tushgunga qadar o‘tgan vaqt.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** belgilangan surishtiruv muddati prokuror tomonidan yigirma kungacha uzaytirilishi mumkin.

Ish qo‘shimcha surishtiruv o‘tkazish uchun qaytarib yuborilganda, shuningdek to‘xtatilgan yoki tugatilgan ish qayta tiklanganda qo‘shimcha surishtiruv muddati mazkur ishni surishtiruvchi qabul qilgan paytdan e‘tiboran o‘n kun doirasida belgilanadi.

381⁸-modda. Surishtiruvning surishtiruvchilar guruhi tomonidan amalga oshirilishi hamda tergov harakatlarining bir necha surishtiruvchilar tomonidan bajarilishi

Jinoyat ishi ko‘p mehnat talab etsa, juda murakkab yoki o‘ta dolzarb bo‘lsa, prokuror yoki surishtiruv bo‘linmasining boshlig‘i shu ish bo‘yicha surishtiruv ishlarini yuritishni doimiy yoki maxsus tuzilgan surishtiruvchilar guruhiga topshirishi mumkin.

Surishtiruvchilar guruhini tuzish tartibi, guruh rahbari va a‘zolarining vakolatlari, shuningdek tergov harakatlarining bir necha surishtiruvchilar tomonidan bajarilishi tartibi ushbu Kodeksning **354 — 357-moddalarida** belgilangan tergovchilar guruhini tuzish, guruh rahbarining va guruh a‘zolari bo‘lgan tergovchilarning vakolatlari, shuningdek tergov harakatlarini bir necha tergovchilar tomonidan bajarish tartibi bilan bir xil belgilanadi.

381⁹-modda. Surishtiruvni to‘xtatish

Surishtiruv surishtiruvchining qarori bilan ushbu Kodeksning **364 — 371-moddalarida** belgilangan hollarda va tartibda to‘xtatiladi.

Shu bilan birga surishtiruvchi tomonidan faqat ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi to'g'risida qaror chiqarilgan shaxsga nisbatan qidiruv e'lon qilinishi mumkin.

Agar surishtiruv ushbu Kodeksning 364-moddasi **1-bandida** belgilangan asoslarga ko'ra to'xtatilgan bo'lsa, surishtiruvchi tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlar orqali ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo'lgan shaxsni aniqlash va uni javobgarlikka tortish choralari to'g'risida shart.

381¹⁰-modda. Surishtiruvni tamomlash turlari

Surishtiruv jinoyat ishini tugatish to'g'risida qaror chiqarish, ayblov dalolatnomasi, ishni tibbiy yo'sindagi majburlov choralari to'g'ri qo'llash yoki taraflarning yarashuvi uchun sudga yuborish to'g'risida qaror chiqarish yoxud amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish to'g'risida taqdimnoma tayyorlash bilan tamomlanadi.

381¹¹-modda. Jinoyat ishini tugatish

Jinoyat ishi ushbu Kodeksning **83** va **84-moddalarida** nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lganda tugatiladi.

Ushbu Kodeks 84-moddasi birinchi qismining **2-bandida** nazarda tutilgan asos mavjud bo'lganda jinoyat ishini tugatish ushbu Kodeksning **63-bobida** nazarda tutilgan qoidalarga binoan sud tomonidan amalga oshiriladi.

Surishtiruvchining jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi qarori ushbu Kodeksning **374-moddasida** nazarda tutilgan talablarga rioya etilgan holda tuziladi.

Surishtiruvchi ishni tugatish to'g'risida qaror chiqargach, bu haqda gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, himoyachiga, shuningdek jabrlanuvchiga, fuqaroviy da'vogarga, fuqaroviy javobgarga va ularning vakillariga, xuddi shuningdek ish korxona, muassasa, tashkilot yoki fuqaroning bergan xabari bilan qo'zg'atilgan bo'lsa, shu korxona, muassasa, tashkilot vakillariga yoxud fuqaroga xabar qiladi. Ayni vaqtda ularga ishni tugatish to'g'risidagi qaror ustidan prokurorga shikoyat qilish huquqi tushuntiriladi.

Harbiy xizmatga chaqiriluvchi shaxsga nisbatan ish tugatilganda surishtiruvchi bu haqda yetti kunlik muddat ichida yozma tarzda tuman (shahar) mudofaa ishlari bo'limiga xabar qiladi.

381¹²-modda. Ayblov dalolatnomasi

Surishtiruvchi to'plangan dalillarni ishni sudga o'tkazish uchun yetarli deb topsa, ayblov dalolatnomasi tuzadi.

Ayblov dalolatnomasi soddalashtirilgan shaklda tuziladi va surishtiruvda aniqlangan holatlar, ayblanuvchining shaxsi to'g'risidagi ma'lumotlar, e'lon qilingan ayblovning mazmuni, shuningdek surishtiruv davomida aniqlangan va ushbu jinoyat ishi uchun ahamiyatli bo'lgan boshqa ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Ayblov dalolatnomasining namunaviy shakli O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan tasdiqlanadi.

Ayblov dalolatnomasiga sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslarning yashash joyi ko'rsatilgan ro'yxati, shuningdek gumon qilinuvchi va ayblanuvchiga nisbatan qancha vaqt qamoqqa olish yoki uy qamog'i tariqasidagi ehtiyot chorasi qo'llanilganligi, ashyoviy, yozma va raqamli dalillar, hukmning fuqaroviy da'vo va boshqa mulkiy undirishlar bo'yicha qismi ijrosini ta'minlash choralari, sud chiqimlari to'g'risidagi ma'lumotlar ilova qilinadi.

(381¹²-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslarning xavfsizligini ta'minlash zarur bo'lgan hollarda, ushbu Kodeksning 380-moddasi **uchinchi qismiga** muvofiq mazkur shaxslarning tegishli ro'yxati tuziladi va sudga taqdim etiladi.

381¹³-modda. Jinoyat ishi tamomlanganidan keyin undagi materiallar bilan tanishib chiqish huquqini ta'minlash

Ayblov dalolatnomasi tuzilganidan so'ng surishtiruvchi ayblanuvchi va himoyachiga surishtiruv tamomlanganligini e'lon qiladi, ularga ishdagi barcha materiallar bilan tanishib chiqishga

doir huquqlarini tushuntiradi va tanishib chiqish uchun ishni tikilgan hamda raqamlangan ko‘rinishda, hujjatlarning har bir jildini ro‘yxati bilan taqdim etadi.

Basharti ish tugatilgan bo‘lsa, surishtiruvchi bu haqda va ish materiallari bilan tanishish huquqi haqida gumon qilinuvchini, ayblanuvchini, himoyachini xabardor qiladi hamda ularning iltimosiga binoan ularga tanishib chiqish uchun ishni taqdim etadi.

Surishtiruvchi surishtiruv tamomlanganligi va ish ayblov dalolatnomasi bilan sudga yuborilishi yoki ish tugatilganligi to‘g‘risida jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga xabar qiladi, basharti ular xohlasalar, barcha ish materiallari bilan tanishib chiqish huquqiga ega ekanliklarini tushuntiradi. So‘ng surishtiruvchi ko‘rsatib o‘tilgan protsess ishtirokchilarining iltimosiga muvofiq, tanishib chiqish uchun ularga ishni taqdim etadi.

Jabrlanuvchilar, guvohlar, xolislar va protsessning boshqa ishtirokchilari xavfsizligini ta‘minlash maqsadida tergov harakatlari bayonnomasining kirish qismlari tanishib chiqish uchun taqdim qilinmasligi mumkin. Bunday hollarda bayonnomalarning ko‘rsatib o‘tilgan protsess ishtirokchilari to‘g‘risidagi ma‘lumotlarni o‘z ichiga olgan kirish qismlari muhrlangan holda saqlanadi.

Basharti ayblanuvchining himoyachisi yoki jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgarining vakili uzrli sabablarga binoan belgilangan vaqtda ish materiallari bilan tanishib chiqish uchun kela olmasa, surishtiruvchi tanishib chiqish muddatini ko‘pi bilan besh sutkaga kechiktirishi mumkin. Himoyachi yoki vakil bu muddat ichida kelmagan taqdirda ayblanuvchiga boshqa himoyachini taklif qilish, jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar yoki fuqaroviy javobgarga boshqa vakil chaqirish uchun imkoniyat yaratiladi.

Ish bilan tanishib chiqayotgan shaxs ishdagi hujjatlardan ko‘chirmalar yozib olishga haqlidir, davlat sirlarini yoki qonun bilan qo‘riqlanadigan boshqa sirlarni o‘z ichiga olgan ma‘lumotlar bundan mustasno. Surishtiruvchi ayblov dalolatnomasi va ishdagi materiallar bilan tanishib chiqqanlik to‘g‘risida bayonnoma tuzadi.

Ish bilan tanishib chiqqanidan keyingi og‘zaki iltimoslarni surishtiruvchi bayonnomaga kiritadi. Protsess ishtirokchisi yozma tarzda alohida iltimosnoma berishi mumkin, bu haqda bayonnomada yozib qo‘yiladi.

381¹⁴-modda. Iltimoslar qilish va ularni ko‘rib chiqish tartibi

Ayblanuvchi, himoyachi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ish bilan tanishib chiqishgach yoki biror sababga ko‘ra tanishib chiqishdan bosh tortganlaridan keyin surishtiruvchi ulardan qo‘shimcha surishtiruv harakatlarini o‘tkazish yoki yangi qarorlar qabul qilish xususida iltimoslari bor yoki yo‘qligini aniqlaydi.

Taraflarning arizasiga binoan ularga iltimosnomalar tayyorlash va taqdim qilish uchun ikki sutka doirasida vaqt berilishi mumkin. Surishtiruvchi iltimosnomani to‘la yoki qisman rad qilish to‘g‘risida qaror chiqaradi va bu haqda iltimosnoma berilgan vaqtdan boshlab uch sutka ichida arizachiga xabar beradi.

Arizachi iltimosni qondirish rad qilinganligi to‘g‘risidagi qaror bilan tanishib chiqqanidan keyin ikki sutka ichida prokurorga rad etilganlik ustidan shikoyat qilishi mumkin.

381¹⁵-modda. Jinoyat ishi bilan qayta tanishtirish

Surishtiruvchi iltimos qondirilganidan keyin, u kim tomonidan va kimlarning manfaatlari yo‘lida bildirilgan bo‘lishidan qat’i nazar, zarur hollarda bayon qilingan tergov va boshqa protsessual harakatlarni o‘tkazgandan hamda ayblov dalolatnomasini qayta tuzgandan so‘ng, ayblanuvchi, himoyachiga, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga ayblov dalolatnomasi va jinoyat ishining boshqa materiallari bilan yana tanishib chiqish imkoniyatini beradi.

381¹⁶-modda. Jinoyat ishining prokurorga yuborilishi

Ayblov dalolatnomasi surishtiruvchi tomonidan imzolanadi va surishtiruv bo‘linmasi boshlig‘i bilan kelishilganidan so‘ng, jinoyat ishi darhol prokurorga yuboriladi.

381¹⁷-modda. Surishtiruvchining harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyat berish

Surishtiruvchining harakatlari va qarorlari ustidan shikoyatlar surishtiruv bo‘linmasi boshlig‘iga yoki ishni tergov qilishda qonunlarga rioya etilishi ustidan nazorat olib borayotgan prokurorga beriladi.

(46¹-bob O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

47-bob. Surishtiruv va dastlabki tergov organlari shuningdek tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organlarning qonunlarning ijro etishi ustidan nazorat

(47-bobning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

382-modda. Prokurorning vakolatlari

Surishtiruv va dastlabki tergov harakatlarini yuritishda qonunlarning ijro etilishi ustidan nazorat prokuror tomonidan amalga oshiriladi.

Jinoyat sodir etilgani to‘g‘risidagi ariza va xabarlarni ko‘rish hamda hal qilish, tekshirishni amalga oshirishning ushbu Kodeksda belgilangan tartibi, chiqarilgan qarorlarning qonuniyligi surishtiruv va dastlabki tergov organlarining qonunlarning ijro etilishi ustidan olib boradigan nazoratining sohasidir.

Surishtiruv va dastlabki tergov organlari tomonidan qonunlarning ijro etilishi ustidan nazoratni amalga oshirib, prokuror o‘z vakolati doirasida:

surishtiruv va dastlabki tergov organlaridan hamda tergovga qadar tekshiruvni yoki tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlardan ishlarni tekshirish uchun, sodir etilgan jinoyatlarga oid tezkor-qidiruv, surishtiruv, dastlabki tergov ishlarining borishiga doir hujjatlarni, materiallarni va boshqa ma‘lumotlarni talab qilib oladi; sodir etilgan yoki tayyorlanayotgan jinoyatlar haqidagi ariza va ma‘lumotlarni qabul qilish, ro‘yxatdan o‘tkazish va hal etish to‘g‘risidagi qonun talablari qay darajada ijro etilayotganligini har oy kamida bir marta tekshiradi;

(382-modda uchinchi qismining ikkinchi xatboshisi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

surishtiruvchilar va tergovchilarning shuningdek tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining qonunga xilof hamda asossiz qarorlarini bekor qiladi;

(382-modda uchinchi qismining uchinchi xatboshisi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

jinoyatlarni tergov qilish, ehtiyot chorasini tanlash, o‘zgartirish yoki bekor qilish, uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilash haqida iltimosnoma qo‘zg‘atish jinoyat tavsifini belgilash, ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish, ayrim tergov harakatlarini bajarish va jinoyat sodir etgan shaxslarni qidirish to‘g‘risida yozma ko‘rsatmalar beradi;

(382-moddaning uchinchi qismi to‘rtinchi xatboshisi O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O‘RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llash yoxud uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilash to‘g‘risida sudga iltimosnoma kiritadi yoki iltimosnomaga rozilik beradi yoxud qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirish to‘g‘risida sudga iltimosnoma kiritadi;

(382-moddaning uchinchi qismi beshinchi xatboshisi O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O‘RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risida, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish haqida sudga iltimosnoma kiritadi yoki iltimosnomaga rozilik beradi yoxud ayblanuvchining tibbiy muassasada bo‘lishi muddatini uzaytirish to‘g‘risida sudga iltimosnoma kiritadi;

(382-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O‘RQ-335-sonli Qonuniga asosan oltinchi xatboshi bilan to‘ldirilgan — O‘R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo‘zg‘atishni rad qilish haqida yoki jinoyat ishini tugatish to‘g‘risida sudga iltimosnoma kiritadi;

(382-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O'RQ-193-sonli Qonuni asosida oltinchi xatboshi bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

murdani eksqumatsiya qilish to'g'risida, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi yoki iltimosnomaga rozilik beradi;

(382-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martda O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan sakkizinchi xatboshi bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida yoki O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash haqida sudga iltimosnoma kiritadi yoxud iltimosnomaga rozilik beradi;

(382-modda uchinchi qismining to'qqizinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustda O'RQ-1081-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

tintuv o'tkazish haqida, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish haqida, mol-mulkni xatlash to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi yoki iltimosnomaga rozilik beradi;

(382-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvarda O'RQ-1022-sonli Qonuniga asosan o'ninchi xatboshi bilan to'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

guvohlarning va jabrlanuvchilarning (fuqaroviy da'vogarning) ko'rsatuvlarini oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi;

gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi bilan aybga iqrorlik to'g'risida ushbu Kodeksda belgilangan tartibda kelishuv tuzadi;

(382-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevralda O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan o'ninchi va o'n birinchi xatboshilar bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

tergovga qadar tekshiruvni yoki tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarga shaxslarni ushlash, majburiy keltirish, qidirish haqidagi qarorlar, sudning qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi ajrimini ijro etishni, shuningdek prokuror yoki prokuratura tergovchisi yurituvdagi ishlar yuzasidan jinoyatlarni ochish va jinoyat sodir etgan shaxslarni aniqlash uchun zarur choralarni ko'rish to'g'risida ko'rsatmalar beradi;

(382-moddaning uchinchi qismi to'qqizinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-aprelda O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

surishtiruvda, dastlabki tergovda ishtirok etadi hamda zarur hollarda, ushbu Kodeksga muvofiq har qanday ish bo'yicha ayrim tergov harakatlarini shaxsan bajaradi yoki tergovni to'liq amalga oshiradi;

(382-modda uchinchi qismining yettinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-sentabrda O'RQ-181-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 39-son, 390-modda)

uy-joy daxlsizligi, yozishmalar, telefon orqali so'zlashuvlar hamda boshqa so'zlashuvlar, aloqa tarmoqlari orqali uzatiladigan pochta, kuryerlik jo'natmalari va telegraf xabarlarini sir saqlanishi huquqlarini cheklovchi hamda abonentlar yoki abonent qurilmalari o'rtasidagi bog'lanishlar haqida axborot olishga qaratilgan tezkor-qidiruv tadbirlarini o'tkazishga, shuningdek qonunda nazarda tutilgan hollarda, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining, surishtiruvchining hamda tergovchining boshqa harakatlariga ruxsat beradi;

(382-modda uchinchi qismining o'n beshinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvarda O'RQ-1022-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

dastlabki tergov va surishtiruv muddatlarini ushbu Kodeksda belgilangan hollarda va tartibda uzaytiradi;

(382-modda uchinchi qismining o'n ikkinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrda O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

ishlarni surishtiruv va dastlabki tergov organlariga qo'shimcha tergov o'tkazish to'g'risidagi o'z ko'rsatmalari bilan qaytaradi;

jinoyat ishini prokuraturaning bir tergovchisidan boshqasiga, ushbu Kodeksda belgilangan hollarda va tartibda esa, bir dastlabki tergov va surishtiruv organidan boshqa dastlabki tergov va surishtiruv organiga o'tkazadi;

(382-modda uchinchi qismining o'n to'rtinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

surishtiruvchini yoki tergovchini, basharti ular ishning tergovi chog'ida qonun buzilishiga yo'l qo'ygan bo'lsalar, surishtiruv yoxud dastlabki tergov ishlarini davom ettirishdan chetlatadi;

jinoyat ishlari qo'zg'atadi yoki ularni qo'zg'atishni rad etadi, ishlarni tugatadi yoxud yuritilishini to'xtatadi; qonunda nazarda tutilgan hollarda tergovchi yoki surishtiruvchining ishni tugatishiga rozilik beradi; ayblov xulosasi, ayblov dalolatnomasi yoki qarorini tasdiqlaydi, ishlarni sudga yuboradi.

(382-modda uchinchi qismining o'n oltinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Prokurorning ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibga muvofiq surishtiruv va dastlabki tergov organlariga hamda tergovga qadar tekshiruvni yoki tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarga tergovga qadar tekshirish o'tkazish, ishlarni qo'zg'atish va tergov qilish bilan bog'liq bo'lgan ko'rsatmalari ana shu organlar uchun majburiydir.

(382-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

383-modda. Ko'p voqeali jinoyat ishlari bo'yicha prokurorning vakolatlari

Prokuror yoki uning o'rinbosari ko'p voqeali jinoyat ishlari bo'yicha ayblovning ayrim voqealari yuzasidan muayyan shaxsga nisbatan to'plangan dalillarni ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasini tuzish uchun yetarli deb e'tirof etsa, shu voqealar bo'yicha tergovni tamomlash va ishni sudga yuborish haqida yozma ko'rsatma berishga haqli.

(383-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

384-modda. Ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishi yuzasidan prokuror hal etishi lozim bo'lgan masalalar

Prokuror yoki uning o'rinbosari tergovchidan ayblov xulosasi yoki surishtiruvchidan ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishini o'rganib chiqishi va:

1) ayblanuvchi zimmasiga qo'yilayotgan qilmish sodir etilgan yoki etilmaganligini va bu qilmishda jinoyat tarkibi bor-yo'qligini;

2) qo'yilgan ayb ishdagi mavjud dalillar bilan asoslantirilgan-asoslantirilmaganligini;

3) ayblanuvchining isbotlangan barcha jinoiy qilmishlari ayblov mazmuniga kiritilgan-kiritilmaganligini;

4) jinoyati fosh qilingan barcha shaxslar ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilingan-qilinmaganligini;

5) ayblovni yoki ishni tugatishga sabab bo'ladigan holatlar bor-yo'qligini;

6) ayblanuvchining qilmishlariga to'g'ri yoki noto'g'ri tavsif berilganligini;

7) tergovga tegishlilik qoidalariga rioya qilinganligini;

8) ehtiyot chorasi to'g'ri yoki noto'g'ri tanlanganligini;

9) fuqaroviy da'voni va boshqa mulkiy undirishlarni ta'minlash choralari ko'rilmaganligini;

10) jinoyatning sabablari va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlar aniqlangan-aniqlanmaganligini hamda ularga barham berish choralari ko'rilmaganligini;

11) tergov sinchkovlik bilan, har tomonlama, to'la va xolisona o'tkazilgan-o'tkazilmaganligini, barcha vajlar tekshirilganligini va himoyaning iltimosnomalari ko'rib chiqilganligini;

12) ishni birlashtirishda yoki ajratishda ushbu Kodeksning 332-moddasi talablariga rioya etilgan-etilmaganligini;

13) ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi ushbu Kodeksning 379, 380 va 381¹²-moddalarida nazarda tutilgan talablarga muvofiq tuzilgan-tuzilmaganligini;

14) surishtiruvchi va tergovchi ushbu Kodeksning boshqa talablariga rioya qilgan-qilmaganligini tekshirishi shart.

(384-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

385-modda. Ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishi yuzasidan prokurorning qarori

(385-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Prokuror yoki uning o'rinbosari ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishini ko'pi bilan besh sutkada ko'rib chiqishi va quyidagi qarorlardan birini qabul qilishi shart:

1) ishni sudga yuborish uchun asoslar mavjud deb topib, ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasini tasdiqlash;

2) o'z qarori bilan ayblov mazmunidan ayrim bandlarni chiqarib tashlash, yengilroq jinoyatni nazarda tutuvchi qonunni qo'llash va shu o'zgartirishlar bilan ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasini tasdiqlash;

3) qo'shimcha tergov o'tkazish uchun ishni o'z ko'rsatmalari bilan surishtiruvchi yoki tergovchiga qaytarish;

4) surishtiruv o'tkazilgan jinoyat ishini tergovga tegishlilik qoidalarini buzilganligi aniqlangan yoki ushbu Kodeksning 381⁵-moddasi to'rtinchi qismida nazarda tutilgan hollarda dastlabki tergov organiga o'tkazish;

5) ishni yuritishni to'xtatish;

6) ishni tugatish;

7) amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritish.

(385-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Basharti ayblovdan to'ldirish yoki uni og'irlashtirish tomoniga yoxud haqiqiy holatlarga ko'ra avvalgi ayblovdan jiddiy farq qiladigan tomonga o'zgartirish talab qilinsa, prokuror yoki uning o'rinbosari qo'shimcha yoki o'zgartirilgan ayb e'lon qilish uchun ishni qo'shimcha tergovga qaytaradi.

386-modda. Ehtiyot chorasi to'g'risida qaror

Ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishi bo'yicha prokuror yoki uning o'rinbosari ehtiyot chorasini o'z qarori bilan bekor qilishga, o'zgartirishga yoki ilgari ehtiyot chorasi tanlanmagan bo'lsa, shunday chorani tatbiq etishga haqlidir. Bunda ushbu Kodeksning 28-bobidagi qoidalar qo'llaniladi.

(386-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

387-modda. Sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslarning ro'yxatini o'zgartirish

Jinoyat ishi sudga yuborilgunga qadar prokuror yoki uning o'rinbosari sud majlisiga chaqiriladigan shaxslarning ro'yxatini o'z qarori bilan qisqartirish yoki to'ldirishga haqlidir. Bunda ayblanuvchilar, muomala layoqatiga ega bo'lgan jabrlanuvchilar, voyaga yetmagan ayblanuvchilarning qonuniy vakillari, shuningdek fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etilgan shaxslar yoki fuqaroviy javobgar tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinganlar va ularning vakillari ro'yxatdan tushirib qoldirilishi mumkin emas. Dastlabki tergovda yoki surishtiruvda guvoh sifatida so'roq qilinmagan va ekspert sifatida xulosa bermagan shaxslar ro'yxatga qo'shimcha qilib kiritilishi mumkin emas.

(387-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

388-modda. Jinoyat ishini sudga yuborish

Prokuror yoki uning o‘rinbosari ayblov xulosasini yoki ayblov dalolatnomasini tasdiqlab, jinoyat ishini tegishli sudga yuboradi. Shu sudga ish bilan birga sud majlisida tekshirish va hal etish uchun barcha iltimoslar va shikoyatlar yuboriladi.

(388-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Prokuror yoki uning o‘rinbosari ishning sudga yuborilganligi haqida ayblanuvchiga va himoyachiga, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga darhol xabar qiladi va, agar iltimoslari bo‘lsa, ularni sudga yuborishga yoki sud majlisida bayon qilishga haqli ekanliklari to‘g‘risida ma‘lum qiladi. Ayni vaqtda prokuror yoki uning o‘rinbosari ayblanuvchiga va himoyachiga ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi va unga qilingan ilovalarning tasdiqlangan nusxalarini yuboradi, sud majlisiga chaqirilishi lozim bo‘lgan shaxslar ro‘yxati bundan mustasno, basharti ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi yoxud ilovaga o‘zgartishlar kiritilgan bo‘lsa, ularni o‘zgartirish to‘g‘risidagi qarorning nusxasi ham yuboriladi.

(388-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Agar ayblanuvchi qamoqda saqlanayotgan bo‘lsa, ushbu moddaning **ikkinchi qismida** ko‘rsatilgan hujjatlar prokurorning topshirig‘iga ko‘ra unga qamoqda saqlash joyining ma‘muriyati tomonidan ular kelib tushgan kuni tilxat olib topshiriladi, tilxat hujjatlar topshirilgan sana va vaqt ko‘rsatilgan holda sudga taqdim etiladi.

(388-modda O‘zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O‘RQ-299-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to‘ldirilgan — O‘R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

O‘NINCHI BO‘LIM BIRINCHI INSTANSIYA SUDIDA ISH YURITISH

48-bob. SUDLOVGA TEGISHLILIK

389-modda. Jinoyat ishlarining sudlovga tegishliligi

Jinoyat ishlari bo‘yicha tuman (shahar) sudining sudloviga harbiy sudlarning sudloviga tegishli bo‘lgan ishlardan tashqari hamma jinoyat ishlari tegishlidir.

Agar bir sudda ko‘rib chiqilayotgan jinoyat ishi bo‘yicha sud muhokamasi paytida sudlanuvchi tomonidan boshqa sud sudloviga tegishli jinoyat sodir etilganligini ko‘rsatuvchi holatlar aniqlansa, ishni ko‘rib chiqish sud muhokamasini boshlagan sud tomonidan davom ettiriladi.

Ushbu Kodeksning **31¹-moddasida** nazarda tutilgan protsessual majburlov choralarini sudga qadar ish yuritish bosqichida qo‘llash, shuningdek protsessual harakatlarni amalga oshirish masalalari tergov sudyalari sudloviga tegishlidir.

(389-modda O‘zbekiston Respublikasining 2025-yil 28-yanvardagi O‘RQ-1022-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to‘ldirilgan — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son)

Harbiy sudlarning sudloviga tegishli ishlar qonunchilik bilan belgilanadi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining, Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudining, viloyat, Toshkent shahar sudining yoki O‘zbekiston Respublikasi Harbiy sudining sudloviga o‘ta murakkab va ahamiyatli ishlar tegishlidir.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi jinoyat ishini, agar u mazmunan o‘ta murakkab va ahamiyatli bo‘lsa, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudiga, Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudiga, viloyat, Toshkent shahar sudiga, O‘zbekiston Respublikasi Harbiy sudiga ko‘rish uchun topshirishga haqli.

Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudining raisi, viloyat, Toshkent shahar sudining raislari, O‘zbekiston Respublikasi Harbiy sudining raisi jinoyat ishini, agar u mazmunan o‘ta murakkab bo‘lmasa, jinoyat ishlari bo‘yicha tegishli tuman (shahar) sudiga, shuningdek hududiy harbiy sudga ko‘rish uchun topshirishga haqli.

(389-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O‘RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

390-modda. Yuqori sudning o'zi ko'rish uchun quyi sud sudloviga tegishli jinoyat ishini olish huquqi

Yuqori sud quyi sud sudloviga tegishli har qanday jinoyat ishini birinchi instansiya sudi tariqasida o'zi ko'rish uchun olishga haqlidir.

391-modda. Jinoyat ishining hududiy jihatdan sudlovga tegishliligi

Jinoyat ishi jinoyat sodir etilgan joydagi sudda ko'riladi.

Jinoyat sodir etilgan joyni aniqlash imkoniyati bo'lmasa, ish dastlabki tergov yoki surishtiruv tamom bo'lgan hududdagi sud tomonidan ko'riladi.

(391-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Uzoqqa cho'zilgan yoki davomli jinoyatlarga doir ishlar jinoyat qaysi hududda tamomlangan yoki to'xtatilgan bo'lsa, shu hududdagi sudning sudloviga tegishli bo'ladi.

392-modda. Jinoyat ishlari birlashtirilganda ularning sudlovga tegishliligi

Bir necha shaxsni turli hududlarda sodir etgan jinoyatlari uchun ayblash to'g'risidagi jinoyat ishlari, shuningdek bir shaxsni bir necha jinoyatni sodir etishda ayblash to'g'risidagi jinoyat ishlari birlashtirilganda, agar bu ishlar bir xil darajadagi ikki yoki bir necha sudning sudloviga tegishli bo'lsa, ish dastlabki tergov yoki surishtiruv qaysi hududda tamomlangan bo'lsa, shu hududdagi sud tomonidan ko'riladi.

(392-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Bir shaxs yoki bir guruh shaxslar turli darajadagi sudlarning sudloviga tegishli bir necha jinoyatni sodir etishda ayblangan bo'lsa, bunday ishlar yuqori sud tomonidan ko'riladi.

Basharti ish bo'yicha bir shaxs yoki bir guruh shaxslar bir necha jinoyatni sodir etishda ayblansalar va bu shaxslardan loaqal biri yoki jinoyatlardan biri haqidagi ish harbiy sudning sudloviga tegishli bo'lsa, barcha jinoyatlar va barcha shaxslarga doir ish harbiy sud tomonidan ko'riladi.

393-modda. Jinoyat ishining sudlovga tegishliligiga ko'ra o'tkazilishi

Jinoyat ishi to'la, xolisona va o'z vaqtida ko'rilishini ta'minlash maqsadida ishni bir suddan boshqa sudga yuqori sud raisi qarori bilan o'tkazish mumkin.

Ishni boshqa viloyatdagi yoki Qoraqalpog'iston Respublikasidagi sudga o'tkazish masalasi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Raisi tomonidan hal etiladi.

Basharti sudya jinoyat ishini sudda muhokama qilish uchun tayinlash masalasini hal qilish chog'ida ish mazkur sudning sudloviga tegishli emasligini aniqlasa, ishni sudlovga tegishliligiga ko'ra o'tkazish to'g'risida ajrim chiqaradi.

Ishning o'tkazilishiga faqat ish sud majlisida ko'rila boshlangunga qadar yo'l qo'yiladi.

Ish shu darajadagi boshqa sudning sudloviga tegishli ekani sud majlisida ma'lum bo'lib qolsa, ishning holatlarini to'la tekshirishga zarar yetkazmaydigan bo'lsa, sud ishni ko'rishni davom ettiraveradi, aks holda sud ishni sudlovga tegishliligiga ko'ra boshqa sudga yuborib, bu haqda ajrim chiqaradi.

Sud o'z majlisida ishning yuqori sud yoki harbiy sud sudloviga tegishliligini aniqlagach, uni tegishli sudga yuborib, bu xususda ajrim chiqaradi.

Yuqori sudning sud majlisida ko'rila boshlangan ishni quyi sudga yuborishga yo'l qo'yilmaydi.

394-modda. Sudlovga tegishlilik xususida tortishuvga yo'l qo'yilmasligi

Sudlovga tegishlilik xususida sudlar o'rtasida bahs bo'lishiga yo'l qo'yilmaydi. Ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibda bir suddan boshqa sudga yuborilgan jinoyat ishi albatta ko'rib chiqish uchun qabul qilinishi lozim.

49-bob. JINOYAT ISHINI SUDDA KO'RISH UCHUN TAYYORLASH

(49-bobning nomi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

395-modda. Kelib tushgan jinoyat ishi bo'yicha sudyaning harakatlari

Sudya jinoyat ishini ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasi yoxud tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash haqidagi masalani ko'rib chiqish uchun ishini sudga yuborish to'g'risidagi qaror bilan qabul qilib olgach, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

- 1) ishini sudlovga tegishliligiga ko'ra o'tkazish to'g'risida;
- 2) ishini sudga ko'rish uchun tayinlash haqida;
- 3) dastlabki eshituv o'tkazish to'g'risida.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan masalalarga doir ajrim sudya tomonidan ish sudga kelib tushgan paytdan e'tiboran yetti sutkadan kechiktirmay qabul qilinadi. Bu muddat shu sudning raisi tomonidan ko'pi bilan uch sutkagacha uzaytirilishi mumkin.

(395-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

396-modda. Sudga kelib tushgan jinoyat ishi bo'yicha aniqlanishi lozim bo'lgan holatlar

Sudya ushbu Kodeks 395-moddasining **birinchi qismida** nazarda tutilgan masalalarni hal etishda jinoyat ishi bo'yicha har bir ayblanuvchiga nisbatan quyidagi holatlarni aniqlashi kerak:

- 1) ish mazkur sudning sudloviga tegishlimi;
- 2) ishning sud majlisida ko'rilishi uchun asoslar yetarlimi;
- 3) surishtiruv va dastlabki tergov o'tkazish chog'ida ushbu Kodeksning talablariga rioya qilinganmi;
- 4) ayblanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasi to'g'ri tanlanganmi;
- 5) jinoyat oqibatida yetkazilgan mulkiy zararning o'rni qoplanishini ta'minlash choralari ko'rilganmi;
- 6) ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi ushbu Kodeksning talablariga muvofiq tuzilganmi;
- 7) dastlabki eshituv o'tkazish uchun asoslar bormi.

(396-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

397-modda. Jinoyat ishini sudga ko'rish uchun tayinlash to'g'risidagi ajrim

(397-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Jinoyat ishini sudga ko'rish uchun tayinlash to'g'risidagi ajrimda:

(397-moddaning birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

- 1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan vaqt va joy;
- 2) sudyaning lavozimi va familiyasi;
- 3) sudlanuvchining familiyasi, ismi, otasining ismi, Jinoyat **kodeksining** unga nisbatan e'lon qilingan aybga doir moddasi;
- 4) ishning sud majlisida ko'rilishi uchun yetarli asoslar borligi to'g'risidagi xulosa;
- 5) sudlanuvchilarga nisbatan qo'llanilgan ehtiyot chorasi to'g'risidagi qaror;
- 6) sud muhokamasida davlat ayblovchisining va himoyachining ishtiroki;
- 7) ishning ochiq yoki yopiq sud majlisida ko'rilishi;
- 8) sud muhokamasining joyi va vaqti ko'rsatilishi lozim.

(397-moddaning 6 va 7-bandlari O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan 6, 7 va 8-bandlar bilan almashtirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

398-modda. Mulkiy zararni qoplashni ta'minlash choralari

Sudya surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilganda jinoyat oqibatida yetkazilgan mulkiy zararining o'zini qoplashini ta'minlash choralari ko'rilmaganligini va bunday choralar bevosita sud tomonidan ko'rilishi mumkin emasligini aniqlagach, o'z ajrimi bilan surishtiruvchining yoki tergovchining zimmasiga zarur choralar ko'rish vazifasini yuklaydi.

(398-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

(399-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

(400-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

(401-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

401¹-modda. Dastlabki tergovning texnik yo'sindagi kamchiliklarini bartaraf etish uchun ishni prokurorga yuborish

Surishtiruv yoki dastlabki tergov jarayonida yo'l qo'yilgan texnik yo'sindagi kamchiliklar, shu jumladan yozuvdagi xatolar, harfiy xatolar va arifmetik xatolar aniqlangan taqdirda, sudya ularni bartaraf etish uchun ishni prokurorga yuboradi.

Texnik yo'sindagi kamchiliklar bartaraf etilganidan va ish prokuror tomonidan qaytarilganidan keyin besh sutka ichida sud ushbu Kodeksda belgilangan umumiy qoidalarga ko'ra jinoyat ishini sudda muhokama qilish uchun tayinlash bilan bog'liq masalalarni hal etadi.

(401¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

402-modda. Protsess ishtirokchilarini jinoyat ishi materiallari bilan tanishtirish

Sudya jinoyat ishi sudda muhokama qilish uchun tayinlangandan so'ng prokuror, himoyachi, jamoat ayblovchisi, jamoat himoyachisi, shuningdek sudlanuvchi, jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga, basharti ular surishtiruv yoki dastlabki tergov davrida ish materiallari bilan tanishtirilmagan bo'lsalar, ishdagi barcha materiallar bilan tanishib chiqishlari va o'zlari uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni ko'chirib olishlariga imkoniyat yaratishi shart.

(402-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

402¹-modda. Yopiq sud majlisi ma'lumotlarini oshkor qilmaslik majburiyati

Ishni yopiq sud majlisida ko'rish to'g'risida ajrim chiqarilganda yopiq sud majlisida ishtirok etayotgan shaxslar sud muhokamasi ma'lumotlarini hamda tafsilotlarini sudning ruxsatisiz oshkor qilmaslik to'g'risida ogohlantirilib, ulardan tilxat olinadi. Tilxatda mazkur majburiyatni buzganlik uchun O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 239-moddasiga muvofiq javobgarlik haqidagi ogohlantirish ham aks ettiriladi.

(402¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 26-sentabrdagi O'RQ-1084-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.09.2025-y., 03/25/1084/0874-son)

403-modda. Sud majlisiga chaqirish

Sudya jinoyat ishini sudda ko'rish uchun tayinlash to'g'risidagi sud ajrimida ko'rsatilgan shaxslarni sud majlisiga chaqirish to'g'risida farmoyish beradi, shuningdek sud majlisiga tayyorgarlik bilan bog'liq boshqa choralarni ko'radi.

(403-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

(404-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

405-modda. Sud majlisida jinoyat ishini muhokama qilish muddati

Jinoyat ishini sudda muhokama qilishga tayinlash to'g'risida sudyaning ajrimi chiqarilgan vaqtdan boshlab ko'pi bilan o'n sutkada sud ishni ko'rishni boshlashi lozim.

(405-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Jinoyat ishini sudda muhokama qilish muddati ishni muhokama qilish boshlangan kundan e'tiboran ikki oydan oshmasligi kerak.

Jinoyat ishini ko'rish to'xtatib turilgan vaqt ishni muhokama qilish muddatiga kirmaydi.

Ushbu moddaning **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan muddat birinchi instansiya sudining ajrimiga asosan Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyat, Toshkent shahar sudining, O'zbekiston Respublikasi harbiy sudining raisi tomonidan to'rt oygacha uzaytirilishi mumkin.

(405-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Sudlarda jinoyat ishlarini ko'rib chiqish muddatini to'rt oydan ko'proqqa uzaytirishga alohida hollarda faqat murakkab va ko'p voqeali ishlar bo'yicha yo'l qo'yiladi. Birinchi instansiya sudining ajrimiga asosan besh oygacha bo'lgan bunday uzaytirish O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining o'rinbosari va olti oygacha bo'lgan shunday uzaytirish O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi tomonidan amalga oshiriladi.

(405-modda O'zbekiston Respublikasining 2003-yil 12-dekabrda 568-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2004-y., 1-2-son, 18-modda)

405¹-modda. Ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishini sudda muhokama qilish muddatlari

Ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishini sudda muhokama qilish muddati ishni muhokama qilish boshlangan kundan e'tiboran bir oydan oshmasligi kerak.

Jinoyat ishini ko'rish to'xtatib turilgan vaqt ishni muhokama qilish muddatiga kirmaydi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan muddat birinchi instansiya sudining ajrimiga asosan Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyat, Toshkent shahar sudining, O'zbekiston Respublikasi harbiy sudining raisi tomonidan ikki oygacha uzaytirilishi mumkin.

(405¹-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

49¹-bob. JINOYAT ISHI BO'YICHA DASTLABKI ESHITUV

405²-modda. Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituvni o'tkazish

Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituv ushbu bobda nazarda tutilgan o'ziga xos xususiyatlar inobatga olingan holda, sud muhokamasining umumiy qoidalari bo'yicha o'tkaziladi.

405³-modda. Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituvni o'tkazish uchun asoslar

Ushbu moddaning **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda, sud taraflarning iltimosiga ko'ra yoki o'z tashabbusi bilan jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazadi.

Dastlabki eshituv quyidagilar uchun asoslar mavjud bo'lgan taqdirda o'tkaziladi:

- 1) jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishni to'xtatib turish;
- 2) jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishni tugatish;
- 3) jinoyat ishini ayblov dalolatnomasini, ayblov xulosasini yoki tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi qarorni tasdiqlagan prokurorga yuborish;
- 4) ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda jinoyat ishlarini birlashtirish;
- 5) nomaqbul dalillarni ishdan chiqarib tashlash to'g'risida taraflardan birining iltimosi mavjud bo'lsa, ushbu dalillarni chiqarib tashlash.

405⁴-modda. Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazish to'g'risidagi ajrim

Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazish to'g'risidagi ajrimda quyidagilar ko'rsatiladi:

- 1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan vaqt va joy;

(405⁴-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

- 2) sudyaning lavozimi va familiyasi;

3) ayblanuvchining familiyasi, ismi, otasining ismi va Jinoyat kodeksining unga nisbatan ayblov qo'yilayotgan moddasi;

- 4) iltimosnoma kiritgan shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi va protsessual maqomi;
- 5) dastlabki eshituvni o'tkazish uchun asoslar;
- 6) dastlabki eshituv ishtirokchilari;
- 7) dastlabki eshituv o'tkaziladigan joy va vaqt.

405⁵-modda. Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituvni o'tkazish muddatlari

Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituv sudya tomonidan jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituvni tayinlash to'g'risidagi ajrim chiqarilgan paytdan e'tiboran besh sutkadan kechiktirmay boshlanishi kerak.

Dastlabki eshituvni o'tkazish davomiyligi dastlabki eshituv boshlangan kundan e'tiboran o'n sutkadan oshmasligi kerak.

405⁶-modda. Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituvni o'tkazish tartibi

Dastlabki eshituv sudya tomonidan yopiq sud majlisida yakka tartibda, taraflar ishtirokida o'tkaziladi.

Taraflarni sud majlisiga chaqirish to'g'risidagi bildirish dastlabki eshituv o'tkaziladigan kunga qadar kamida uch sutka oldin yuborilgan bo'lishi kerak.

Sud majlisida ayblanuvchi, uning himoyachisi, qonuniy vakili va davlat ayblovcisi ishtirok etishi shart.

(405⁶-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Dastlabki eshituv ayblanuvchi yo'qligida uning iltimosiga ko'ra yoki basharti sud muhokamasini ushbu Kodeks 410-moddasining **uchinchi qismida** nazarda tutilgan tartibda o'tkazish uchun asoslar mavjud bo'lsa, taraflardan birining iltimosiga ko'ra o'tkazilishi mumkin.

O'z vaqtida xabardor qilingan jabrlanuvchining va uning vakilining, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgarining hamda ular vakillarining sud majlisiga kelmaganligi dastlabki eshituvni o'tkazish uchun monelik qilmaydi.

Raislik qiluvchi dastlabki eshituv bo'yicha sud majlisini belgilangan vaqtda ochadi.

Raislik qiluvchi sud tarkibini e'lon qiladi, kimlar davlat ayblovcisi, himoyachi, sud majlisining kotibi ekanligini e'lon qiladi.

Raislik qiluvchi ayblanuvchining shaxsini aniqlaydi. Keyin raislik qiluvchi, agar jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishda ishtirok etayotgan bo'lsa, ayblanuvchining qonuniy vakilining, jabrlanuvchining, uning vakilining shaxsini aniqlaydi.

Raislik qiluvchi sud majlisi ishtirokchilariga ularning sudyani, davlat ayblovcisini, sud majlisi kotibini va sud majlisining boshqa ishtirokchilarini rad qilish huquqlarini tushuntiradi. Bildirilgan rad qilishlarni sud ushbu Kodeksning 80-moddasida nazarda tutilgan tartibda hal qiladi.

Raislik qiluvchi ayblanuvchidan, shuningdek sud majlisiga chaqirilgan shaxslardan iltimoslari bor-yo'qligini so'raydi.

Dastlabki eshituvni o'tkazish raislik qiluvchining ma'ruzasi bilan boshlanadi, ma'ruzadan keyin u sud majlisida hozir bo'lganlarni eshitadi. So'ngra jinoyat ishiga doir materiallar tekshiriladi.

Agar bir taraf nomaqbul dalilni chiqarib tashlash to'g'risida iltimosnoma bergan bo'lsa, sudya boshqa tarafdin unda mazkur iltimosnomaga qarshi e'tirozi bor-yo'qligini surishtiradi. E'tirozlar mavjud bo'lmagan va dalillarni nomaqbul deb e'tirof etish uchun qonunda nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda sudya iltimosnomani qanoatlantiradi.

Taraflarning qo'shimcha dalillarni talab qilib olish to'g'risidagi iltimosnomalari, agar ushbu dalillar ish uchun ahamiyatli bo'lsa, qanoatlantirilishi kerak. Shundan so'ng davlat ayblovcisining va himoyachining dastlabki eshituvda hal etilayotgan masalalar yuzasidan fikri eshutiladi. Davlat ayblovcisining va himoyachining fikrini eshitgach, raislik qiluvchi ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi, ushbu ajrim sud majlisida o'qib eshittirilishi kerak.

Dastlabki eshituv natijalari bo'yicha sudya ushbu Kodeksning **405¹⁴-moddasida** nazarda tutilgan ajrimlardan birini chiqaradi.

Dastlabki eshituv jarayonida sud majlisi kotibi ushbu Kodeksning 426-moddasida nazarda tutilgan qoidalar bo'yicha bayonnoma yuritadi.

405⁷-modda. Jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishni to'xtatib turish va qayta tiklash

Agar jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituvni o'tkazish chog'ida ayblanuvchining yashiringanligi aniqlansa, sudya ushbu ayblanuvchiga nisbatan ish yuritishni to'xtatib turish va unga nisbatan qidiruv e'lon qilish to'g'risida ajrim chiqaradi, bundan ushbu Kodeksning 410 va 418-moddalarida nazarda tutilgan hollar mustasno. Bir vaqtning o'zida ayblanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasini o'zgartirish masalasi hal etiladi.

Ayblanuvchining sud majlisida ishtirok etishini istisno etadigan og'ir va davomli kasallikka chalinganligi sud-tibbiy ekspertiza xulosasi bilan tasdiqlangan taqdirda, sudya ishni yuritishni ayblanuvchi sog'ayguniga qadar to'xtatib turish to'g'risida ajrim chiqaradi.

Jinoyat ishi bo'yicha ish yuritish uning to'xtatib turilishiga sabab bo'lgan holatlar bartaraf etilganidan keyin qayta tiklanadi.

Jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishni qayta tiklash to'g'risida sudya ajrim chiqaradi.

405⁸-modda. To'xtatib turilgan jinoyat ishini prokurorga o'tkazish

Ushbu Kodeks 405⁷-moddasining birinchi qismiga muvofiq yuritilishi to'xtatib turilgan jinoyat ishi ayblov dalolatnomasini yoki ayblov xulosasini tasdiqlagan prokurorga ayblanuvchini qidirish choralari ko'rish uchun o'tkaziladi.

405⁹-modda. Jinoyat ishini to'xtatib turish muddatlari

Jinoyat ishi quyidagi hollarda to'xtatib turiladi:

ushbu Kodeks 405⁷-moddasining birinchi qismida nazarda tutilgan taqdirda — ayblanuvchi topilguniga qadar;

ushbu Kodeks 405⁷-moddasining ikkinchi qismida nazarda tutilgan taqdirda — ayblanuvchi sog'ayguniga qadar.

405¹⁰-modda. Jinoyat ishini tugatish

Ushbu Kodeksning 83-moddasida, 84-moddasining birinchi qismida nazarda tutilgan holatlar mavjud bo'lganda sud jinoyat ishini tugatadi.

Sud ajrimida:

jinoyat ishini tugatish asoslari ko'rsatiladi;

ehtiyot choralari, shuningdek fuqaroviy da'voni ta'minlash choralari bekor qilish haqidagi masalalar hal etiladi;

ashyoviy, yozma va raqamli dalillar to'g'risidagi masala hal etiladi.

(405¹⁰-modda ikkinchi qismining to'rtinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Sud ushbu Kodeks 84-moddasining beshinchi qismida nazarda tutilgan asoslar bo'yicha ishni tugatishga haqlidir.

Jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi ajrimning ko'chirma nusxasi ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran besh sutka ichida prokurorga yuboriladi, o'ziga nisbatan ish tugatilgan shaxsga va jabrlanuvchiga topshiriladi.

405¹¹-modda. Nomaqbul dalillarni chiqarib tashlash to'g'risidagi iltimosnoma

Ayblanuvchi, himoyachi va davlat ayblovcisi jinoyat ishi materiallaridagi har qanday dalilni, agar ularni nomaqbul dalillar deb hisoblasa, chiqarib tashlash to'g'risida iltimosnoma berishga haqli.

Iltimosnoma jinoyat ishi sudga ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasi bilan birga yuborilganidan keyin, ayblov dalolatnomasining yoki ayblov xulosasining ko'chirma nusxasi olingan kundan e'tiboran uch sutka ichida berilishi mumkin.

Il'timosnomaning ko'chirma nusxasi ayblov dalolatnomasini yoki ayblov xulosasini tasdiqlagan prokurorga, shuningdek jabrlanuvchiga il'timosnoma sudga taqdim etilgan kunda yuboriladi.

Il'timosnomada quyidagilar ko'rsatilishi kerak:

- 1) taraf chiqarib tashlanishini il'timos qilayotgan dalil;
- 2) dalilni nomaqbul deb topish va chiqarib tashlash uchun ushbu Kodeksda nazarda tutilgan asoslar.

Dalillar qonunga xilof usullar bilan yoki jinoyat protsessi ishtirokchilarini qonun bilan kafolatlangan huquqlaridan mahrum qilgan yoki ularning huquqlarini cheklagan yoxud ushbu Kodeks talablarini buzgan holda olinganligiga asoslangan holda ularni chiqarib tashlash to'g'risida himoya tarafi tomonidan berilgan il'timosnomani ko'rib chiqish chog'ida himoya tarafi taqdim etgan vajlarni rad etish prokurorning zimmasida bo'ladi. Qolgan hollarda buni isbotlash vazifasi il'timosnoma bergan tarafning zimmasida bo'ladi.

Agar sud dalilni chiqarib tashlash to'g'risida qaror qabul qilsa, mazkur dalil yuridik kuchini yo'qotadi va u hukmga yoki boshqa sud qaroriga asos bo'lishi, shuningdek sud muhokamasi jarayonida bu dalilni tekshirish va undan foydalanish mumkin emas.

Ishni mazmunan ko'rish davomida ilgari nomaqbul deb topilgan va chiqarib tashlangan dalilni maqbul deb topish masalasi taraflarning il'timosnomasiga asosan ko'rib chiqilishi mumkin.

405¹²-modda. Jinoyat ishini ayblov dalolatnomasini yoki ayblov xulosasini, tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi qarorni tasdiqlagan prokurorga yuborish uchun asoslar

Sudya jinoyat ishining sud tomonidan ko'rib chiqilishiga doir to'sqinliklarni bartaraf etish uchun uni taraflarning il'timosnomasiga ko'ra yoki o'z tashabbusi bilan quyidagi hollarda prokurorga yuboradi, agar:

1) ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasi ushbu Kodeksning talablari buzilgan holda tuzilgan bo'lsa va bu mazkur ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasi asosida sud tomonidan hukm yoki boshqa qaror chiqarish imkoniyatini istisno etsa;

2) tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi qaror bilan birga sudga yuborilgan jinoyat ishi bo'yicha ayblov dalolatnomasini yoki ayblov xulosasini tuzish zarurati bo'lsa;

3) jinoyat ishlarini birlashtirish uchun ushbu Kodeksning 332-moddasida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lsa;

4) ayblanuvchi jinoyat ishi materiallari bilan tanishish chog'ida unga ushbu Kodeksning 375 va 381¹³-moddalarida nazarda tutilgan huquqlar tushuntirilmagan bo'lsa;

5) ayblov dalolatnomasida yoki ayblov xulosasida, jinoyat ishini tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash uchun sudga yuborish to'g'risidagi qarorda bayon etilgan haqiqiy holatlar ayblanuvchining, o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risida ish yuritilayotgan shaxsning xatti-harakatlarini og'irroq jinoyat, ijtimoiy xavfli qilmish sifatida malakalash uchun asoslar mavjudligidan dalolat bersa yoki bunday holatlar mavjudligi dastlabki eshituv jarayonida aniqlangan bo'lsa.

Ushbu modda birinchi qismining 5-bandida nazarda tutilgan asoslarga ko'ra jinoyat ishini prokurorga yuborishda sud ayblanuvchining, o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risida ish yuritilayotgan shaxsning xatti-harakatlarini og'irroq jinoyat, ijtimoiy xavfli qilmish sifatida tavsiflash uchun asos bo'lgan holatlarni ko'rsatishi shart. Bunda sud jinoyatni yoki ijtimoiy xavfli qilmishni O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi Maxsus qismining qaysi moddasi bilan tavsiflash lozimligini ko'rsatishga, shuningdek dalillarni baholash to'g'risida, ayblanuvchining aybdorligi haqida xulosa qilishga haqli emas.

Sudya jinoyat ishini prokurorga yuborishda ayblanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasi to'g'risidagi masalani hal etadi. Zarur bo'lgan taqdirda sudya ayblanuvchini qamoqda saqlash muddatini tergov ishlarini yuritish va boshqa protsessual harakatlarni bajarish uchun ushbu Kodeksning 245-moddasida nazarda tutilgan muddatlarni inobatga olgan holda uzaytiradi.

405¹³-modda. Jinoyat ishlarini bitta ish yurituvga birlashtirish

Dastlabki eshituv vaqtida ushbu Kodeksning **392-moddasida** nazarda tutilgan, jinoyat ishi kelib tushganidan keyin yuzaga kelgan asoslar aniqlangan taqdirda, sudya o'z tashabbusi bilan yoki taraflarning iltimosnomasiga ko'ra jinoyat ishlarini bitta ish yurituvga birlashtirish to'g'risida qaror qabul qilishga haqli.

405¹⁴-modda. Sud ajrimi

Sudya dastlabki eshituvni o'tkazish natijalari bo'yicha quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

- 1) jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishni to'xtatib turish to'g'risida;
- 2) jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishni tugatish haqida;
- 3) jinoyat ishini ayblov dalolatnomasini, ayblov xulosasini yoki tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi qarorni tasdiqlagan prokurorga yuborish to'g'risida;
- 4) ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda jinoyat ishlarini birlashtirish yoki ajratish haqida;
- 5) dalilni nomaqbul deb topish va chiqarib tashlash to'g'risidagi iltimosnomani qanoatlantirish to'g'risida yoki qanoatlantirishni rad etish haqida.

Ajrim chiqarilgan yoki ish apellyatsiya instansiyasi sudidan qaytgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay uni chiqargan sud tomonidan ijro etiladi.

405¹⁵-modda. Sud ajrimi ustidan shikoyat berish va protest keltirish

Sudyaning ajrimi ustidan u chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida apellyatsiya tartibida xususiy shikoyat, xususiy protest berilishi mumkin.

Xususiy shikoyat, xususiy protest ajrimni chiqargan sud orqali beriladi, sud uni materiallar bilan birga apellyatsiya instansiyasi sudiga yigirma to'rt soat ichida yuborishi shart. Apellyatsiya instansiyasi sudi mazkur materiallarni kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay xususiy shikoyat, xususiy protest bilan birga ko'rib chiqishi kerak.

Apellyatsiya instansiyasi sudi xususiy shikoyat, xususiy protestni ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni, protestni esa — qanoatlantirmay qoldirishga;

sudyaning ajrimini o'zgartirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilishga va ishni mohiyatan ko'rib chiqish uchun sudga yuborishga haqli.

Jinoyat ishi ajrimni chiqargan sudga apellyatsiya instansiyasi sudining ajrimi chiqarilgan paytdan e'tiboran yigirma to'rt soatdan kechiktirmay qaytarilishi kerak.

Birinchi instansiya sudining ajrimi bekor qilingan hollarda ish birinchi instansiya sudi tomonidan ishni sud muhokamasiga tayinlash bosqichidan boshlab umumiy qoidalarga asosan ko'rib chiqiladi.

(49¹-bob O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

50-bob. SUD MUHOKAMASINING UMUMIY SHARTLARI

406-modda. Jinoyat ishini muhokama qilish chog'ida sud tarkibining o'zgarmasligi

Har bir jinoyat ishi bir tarkibdagi sud yoki bir sudya tomonidan ko'rib chiqilishi lozim.

407-modda. Zaxiradagi xalq maslahatchisi

Basharti ishni muhokama qilish uzoq vaqt talab qiladigan bo'lsa, ishda zaxiradagi xalq maslahatchisi qatnashishi mumkin bo'lib, u ishni muhokama qilish boshlangan paytdan e'tiboran sud majlisi zalida hozir bo'ladi va sudyaning huquqlaridan foydalanadi, sud maslahatlashuvlarida va ish bo'yicha qaror chiqarish vaqtida qatnashish huquqi bundan mustasno.

Xalq maslahatchisi sud tarkibidan chiqib ketgan taqdirda zaxiradagi xalq maslahatchisi uning o'rnini egallaydi va ishni muhokama qilish davom etadi.

408-modda. Sud majlisida raislik qiluvchi

Sud majlisida shu sudning raisi, uning o'rinbosari yoki sudya raislik qiladi.

Raislik qiluvchi sud majlisiga rahbarlik qiladi, ishning barcha holatlarini sinchkovlik bilan, har tomonlama, to'la va xolisona tekshirish hamda haqiqatni aniqlash uchun ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hamma choralarni ko'radi, ko'rilayotgan ishga aloqasi bo'lmagan holatlarni sud muhokamasiga kiritmaydi.

Raislik qiluvchi sud majlisi zalida tartibga rioya qilinishini ta'minlaydi. Uning farmoyishlari taraflar va barcha hozir bo'lganlar uchun majburiydir.

Taraflardan yoki boshqa shaxslardan birortasi raislik qiluvchining harakatlariga e'tiroz bildirgan taqdirda bu e'tirozlar sud majlisining bayonnomasiga yozib qo'yiladi.

409-modda. Sud muhokamasida prokurorning ishtiroki

Prokuror birinchi instansiya sudlarida jinoyatlarga doir ishlarni ko'rishda ishtirok etib, davlat ayblovini quvvatlaydi, dalillarni tekshirishda ishtirok etadi, sudlanuvchilarga, jabrlanuvchilar, guvohlar, ekspertlar va sudga taklif etilgan boshqa shaxslarga savollar beradi, Jinoyat kodeksining normalarini qo'llash, sudlanuvchining harakatlarini tavsiflash, unga jazo turini va me'yorini tayinlash to'g'risida hamda sud hal etishi lozim bo'lgan boshqa masalalar yuzasidan o'z fikrini bayon qiladi, jinoyatning sabablari va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlar haqida hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan choralar xususida o'z fikrini bildiradi.

Prokuror davlat ayblovini quvvatlar ekan, ushbu Kodeksning, O'zbekiston Respublikasi boshqa qonunlarining talablariga va ishning barcha holatlarini qarab chiqishga asoslangan o'z ishonchiga amal qiladi.

Sud tergov ma'lumotlari asosida prokuror sudlanuvchiga qo'yilgan ayblovni o'zgartirish zarur degan xulosaga kelsa, u bu haqda sudga asoslantirilgan bayonot berishi shart.

Sud muhokamasi natijasida prokuror sud tergov ma'lumotlari sudlanuvchining aybsizligidan dalolat beradi degan ishonchga kelsa, u ayblovdan voz kechishi va voz kechish sabablarini sudga bayon qilishi shart. Prokurorning ayblovdan voz kechishi sud tomonidan jinoyat ishini reabilitatsiya asoslariga ko'ra tugatishga sabab bo'ladi.

(409-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Prokuror ayblovning mazmunini o'zgartirish yoki ayblovdan voz kechish sabablari xususidagi fikrini sudga yozma ravishda taqdim etishi shart.

Prokuror, basharti fuqarolarning huquqlarini va jamiyat manfaatlarini muhofaza etish maqsadlari talab qilsa, da'vo qo'zg'atadi yoki jabrlanuvchi tomonidan qo'zg'atilgan fuqaroviy da'voni quvvatlaydi.

Prokuror jinoyat ishlarini ko'rishda yoki hukmni ijro etish bilan bog'liq masalalarni yoxud ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda boshqa masalalarni hal etishda apellyatsiya, kassatsiya va taftish instansiyasi sudida ishtirok etadi.

(409-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

410-modda. Sud muhokamasida sudlanuvchining ishtiroki

Birinchi instansiya sudining majlisida jinoyat ishi sudlanuvchining ishtirokida muhokama qilinadi, sudlanuvchining sudga kelishi shart.

Sudlanuvchi sud majlisiga kelmasa, ishni muhokama qilish keyinga qoldirilishi lozim, ushbu moddaning uchinchi qismida nazarda tutilgan hollar bundan mustasno. Sudga kelmagan sudlanuvchini sud majburiy keltirishga, shuningdek unga nisbatan ehtiyot chorasini qo'llashga yoki ehtiyot chorasini o'zgartirishga haqlidir.

Ishning sudlanuvchi ishtirokisiz muhokama qilinishiga sudlanuvchi O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida bo'lgan va sudga kelishdan bo'yin tovlagan, uning yo'qligi ish bo'yicha haqiqatni aniqlashga monelik qilmagan taqdirdagina yoxud u ushbu Kodeks 272-moddasida nazarda tutilgan tartibda sud majlisi zalidan chiqarib yuborilgan bo'lsa, yo'l qo'yilishi mumkin.

411-modda. Jabrlanuvchining sud majlisiga kelmasligi oqibatlari

Jabrlanuvchi sud majlisiga kelmasa, sud jabrlanuvchining ishtirokisiz ishdagi barcha holatlarni to'la aniqlash hamda uning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish mumkin yoki mumkin emasligiga qarab, jinoyat ishini muhokama qilish yoki keyinga qoldirish masalasini hal etadi.

Jabrlanuvchi sud majlisiga uzrsiz sabablarga ko'ra kelmagan taqdirda sud uni majburiy keltirish haqida ajrim chiqaradi.

412-modda. Prokurorning, himoyachining, jamoat ayblovchisining, jamoat himoyachisining sud majlisiga kelmasligi oqibatlari

Prokuror sud majlisiga kelmay qolgan taqdirda jinoyat ishini muhokama qilish keyinga qoldiriladi.

Himoyachi sud majlisiga kelmasa, uni boshqa himoyachi bilan almashtirishga faqat sudlanuvchining roziligi bilan yo'l qo'yiladi. Shu sud majlisida himoyachini almashtirish imkoniyati bo'lmasa, ishni muhokama qilish keyinga qoldiriladi.

Jamoat ayblovchisi yoki jamoat himoyachisi sudga kelmay qolsa, ishning holatlariga qarab, sud ishni ular ishtirokisiz ko'rish mumkinligi yoki muhokamani keyinga qoldirish masalasini hal etadi.

Ishga yangi kirishgan prokurorga yoki himoyachiga sud muhokamasida ishtirok etishga tayyorgarlik ko'rish uchun zarur vaqt berilishi lozim.

Prokuror yoki himoyachining uzrsiz sabablarga ko'ra sudga kelmaganligi to'g'risida sud tegishli yuqori turuvchi prokurorga yoki O'zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasining hududiy boshqarmasi huzuridagi malaka komissiyasiga xabar qiladi. Jamoat ayblovchisi yoki jamoat himoyachisi uzrsiz sabablarga ko'ra kelmagan taqdirda sud bu haqda tegishli jamoat birlashmasiga yoki jamoaga xabar qiladi.

(412-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 21-apreldagi O'RQ-288-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2011-y., 16-son, 162-modda)

413-modda. Fuqaroviy da'vogar yoki fuqaroviy javobgarning sud majlisiga kelmasligi oqibatlari

Fuqaroviy da'vogar yoki uning vakili sud majlisiga kelmagan taqdirda, sud fuqaroviy da'voni ko'rmaydi; bu holda mulkiy zarar ko'rgan shaxsning fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida da'vo qilish huquqi saqlanadi.

Sud fuqaroviy da'voni fuqaroviy da'vogarning iltimosiga ko'ra uning ishtirokisiz ko'rishga haqlidir.

Basharti fuqaroviy da'voni prokuror quvvatlasa yoki sud uni ko'rish zarur deb topsa, fuqaroviy da'vogar yoki uning vakili kelish-kelmasligidan qat'i nazar, sud fuqaroviy da'voni ko'raveradi.

Fuqaroviy javobgar yoki uning vakilining sud majlisiga kelmasligi fuqaroviy da'voni ko'rishni to'xtatmaydi.

414-modda. Sud muhokamasining doirasi

Sudda jinoyat ishini muhokama qilish faqat ayblanuvchilarga nisbatan va e'lon qilingan ayblov bo'yicha olib boriladi.

(414-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024 yil 1 yanvardan chiqariladi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

415-modda. Ayblovning sud tomonidan o'zgartirilishi

Sud ayblovni o'zgartirishga haqli. Bunda ayblovning bir qismi yoki jinoyatning tavsifiy alomatlari chiqarib tashlanadi.

Sud surishtiruvda, dastlabki tergovda e'lon qilingan ayblovni ushbu Kodeksning 416 va 417-moddalarida nazarda tutilgan tartibda o'zgartirishga yoki to'ldirishga haqli.

(415-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

415¹-modda. Surishtiruvning, dastlabki tergovning to'liq emasligini yoki jinoyat-protsessual qonuni normalarining jiddiy buzilishlarini bartaraf etish

Surishtiruv, dastlabki tergovning to'liq emasligi yoki jinoyat-protsessual qonuni normalarining jiddiy buzilishlari jinoyat ishini ko'rib chiqish chog'ida sud tomonidan bartaraf etiladi.

Sudlanuvchiga nisbatan ayblovni og'irrog'i bilan yoki haqiqiy ahvolga ko'ra dastlabki ayblovdan jiddiy farq qiladigan ayblov bilan almashtirish uchun yoki boshqa shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish uchun asoslar aniqlangan taqdirda, sud surishtiruv, dastlabki tergovning to'liq emasligini yoki jinoyat-protsessual qonuni normalarining jiddiy buzilishlarini ushbu Kodeksning 416 va 417-moddalariga muvofiq bartaraf etadi.

(415¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

416-modda. Sudlanuvchini yangi ayblov bo'yicha jinoiy javobgarlikka tortish uchun asoslar aniqlanganda sudning harakatlari

Agar sud tergovi vaqtida sudlanuvchining unga ilgari ayblov qo'yilmagan jinoyatni sodir etganligini ko'rsatuvchi holatlar aniqlansa, sud yangi ayblov bo'yicha jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risidagi masalani hal qilish uchun tegishli materiallarni ilova qilgan holda bu haqda prokurorga xabar qiladi.

Yangi ayblov dastlabki ayblov bilan uzviy bog'liq bo'lgan va ularni alohida-alohida ko'rish imkoniyati bo'lmagan hollarda, sudlanuvchini yangi ayblov bo'yicha jinoiy javobgarlikka tortish asoslarini aniqlash tartibi davlat ayblovini qo'llab-quvvatlovchi prokurorning yoki jabrlanuvchining, uning vakilining yoxud sudlanuvchining, uning himoyachisining, qonuniy vakilining iltimosnomasiga ko'ra amalga oshiriladi.

(416-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Iltimosnomada ayblovni to'ldirish bilan bog'liq protsessual harakatlarning o'tkazilishi zarurati asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Sud berilgan iltimosnoma bo'yicha uni qanoatlantirish to'g'risida yoki qanoatlantirmasdan qoldirish haqida ajrim chiqaradi.

Iltimosnoma qanoatlantirilgan taqdirda, sud ajrimda ayblovni to'ldirish to'g'risidagi masalani hal qilish uchun qanday holatlarga aniqlik kiritilishi lozimligini ko'rsatadi va uning ijrosini ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasini tasdiqlagan prokurorga ijro muddatini bir oygacha doirada ko'rsatgan holda topshiradi.

(416-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Qo'shimcha protsessual harakatlar natijalariga ko'ra davlat ayblovini qo'llab-quvvatlovchi prokuror sudga yig'ilgan dalillarni taqdim etadi, ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasiga qo'shimchani o'qib eshittiradi hamda uning ko'chirma nusxasini sudlanuvchiga va uning himoyachisiga topshiradi.

(416-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud prokuror tomonidan taqdim etilgan materiallar bo'yicha taraflarning fikrini aniqlaydi va ularni jinoyat ishiga qo'shib qo'yish haqida ajrim chiqaradi.

Sud sudlanuvchining, uning himoyachisining iltimosnomasi bo'yicha ularning prokuror tomonidan taqdim etilgan qo'shimcha dalillar va ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasiga qo'shimcha bilan tanishishga, shuningdek ushbu dalillarga va xulosaga e'tirozlar taqdim etishga bo'lgan huquqini ta'minlaydi.

(416-moddaning sakkizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud ushbu moddaning sakkizinchi qismida ko'rsatilgan masalalarni hal qilishda sudlanuvchi va uning himoyachisi huquqlarini ta'minlash uchun sud majlisida o'n sutkagacha tanaffus e'lon qiladi.

Sudning ajrimi belgilangan muddatda ijro etilmagan yoki dastlabki ayblovni o'zgartirish yoki to'ldirish uchun dalillarni aniqlash imkoniyati mavjud bo'lmagan taqdirda, sud jinoyat ishida mavjud bo'lgan dalillar asosida sud muhokamasini davom ettiradi.

Sudning ajrimini ijro etish natijalari bo'yicha yoki sud muhokamasi jarayonida taqdim etilgan yangi dalillarni baholash va tekshirish ushbu Kodeks 443-moddasining **ikkinchi qismida** belgilangan tartibda o'tkaziladi.

To'plangan qo'shimcha dalillar va aniqlangan holatlar asosida prokuror og'irroq ayblovga o'zgartirilgan yoki to'ldirilgan ayblov asosida yoxud haqiqiy ahvolga ko'ra dastlabki ayblovdan jiddiy farq qiladigan ayblov asosida qarorning ta'rifini taraflar muzokaralarida sudga taqdim etadi.

(416-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan uchinchi — o'n ikkinchi qismlar bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

(416-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

417-modda. Jinoy javobgarlikka tortilmagan shaxs tomonidan jinoyat sodir etilganligini ko'rsatuvchi holatlar aniqlanganda sudning harakatlari

Agar sud tergov vaqtida javobgarlikka tortilmagan shaxs tomonidan jinoyat sodir etilganligini ko'rsatuvchi holatlar aniqlansa, sud jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risidagi masalani hal qilish uchun tegishli materiallarni ilova qilgan holda bu haqda prokurorga xabar qiladi.

Taxmin qilinayotgan jinoyat ko'rilayotgan ish bilan uzviy bog'liq bo'lgan va bu ishlarni alohida-alohida ko'rish imkoniyati bo'lmagan hollarda, davlat ayblovin qo'llab-quvvatlovchi prokuror yoki jabrlanuvchi, uning vakilining yoxud sudlanuvchining, uning himoyachisining, qonuniy vakilining iltimosnomasiga ko'ra sud boshqa shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish uchun asoslarni aniqlash yuzasidan tegishli protsessual harakatlarni bir oygacha bo'lgan muddatda o'tkazishni ish bo'yicha ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasini tasdiqlagan prokurorga topshirish haqida ajrim chiqaradi.

(417-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Iltimosnomada boshqa shaxsni ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilish bilan bog'liq protsessual harakatlarni amalga oshirish zarurati asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Sud ajrimini ijro etish natijalariga ko'ra davlat ayblovin qo'llab-quvvatlovchi prokuror sudga yangidan tuzilgan ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi yoxud ularga qo'shimchani taqdim etadi hamda uning ko'chirma nusxasini sudlanuvchiga va uning himoyachisiga topshiradi.

(417-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ilgari e'lon qilingan ayblov boshqa shaxs ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi munosabati bilan o'zgartirilgan taqdirda, sud ishni ko'rishni sud muhokamasining umumiy shartlari bo'yicha qayta tiklaydi. Bunday hollarda sud muhokamasining muddati o'zgartirilgan yoki to'ldirilgan ayblov bo'yicha ishni sudda ko'rish qayta tiklangan paytdan e'tiboran hisoblanadi.

Ish bo'yicha sud tergov o'tkazilayotganda sud sudda ishni yuritish to'xtatib turilguniga qadar o'tkazilgan protsessual harakatlarni takroran o'tkazish zarurligi to'g'risidagi masalani taraflarning fikrini inobatga olgan holda hal qiladi.

Prokuror tomonidan ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasiga qo'shimchalar taqdim etilganda, sud sudlanuvchiga, uning himoyachisiga prokuror tomonidan taqdim etilgan qo'shimcha dalillar va ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasiga qo'shimcha bilan tanishishga, shuningdek ushbu dalillarga va dalolatnoma yoki xulosaga e'tirozlar taqdim etishga bo'lgan huquqini ta'minlaydi.

(417-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud prokuror tomonidan taqdim etilgan materiallar bo'yicha taraflarning fikrini aniqlaydi va ularni jinoyat ishiga qo'shib qo'yish haqida ajrim chiqaradi.

Sud ushbu moddaning **yettinchi qismida** ko'rsatilgan masalalarni hal qilishda sudlanuvchi, uning himoyachisi huquqlarini ta'minlash uchun sud majlisida o'n sutkagacha tanaffus e'lon qiladi.

Qo'shimcha taqdim etilgan yangi dalillarni baholash va tekshirish ushbu Kodeks 443-moddasining **ikkinchi qismida** belgilangan tartibda o'tkaziladi.

To'plangan va qo'shimcha taqdim etilgan dalillar asosida prokuror taraflar muzokaralarida sudga to'ldirilgan ayblovni inobatga olgan holda qarorning ta'rifini taqdim etadi.

Agar sud tergov vaqtida bila turib yolg'on ko'rsatuv bergan guvoh, jabrlanuvchi yoki bila turib noto'g'ri xulosa bergan ekspert yoxud bila turib noto'g'ri tarjima qilgan tarjimon tomonidan jinoyat sodir etilganligini ko'rsatuvchi holatlar aniqlansa, sud hukm chiqarganidan so'ng jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risidagi masalani hal qilish uchun tegishli materiallarni ilova qilgan holda bu haqda prokurorga xabar qiladi.

(417-moddaning ikkinchi va uchinchi qismlari O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan ikkinchi — o'n uchinchi qismlar bilan almashtirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

(417-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

418-modda. Jinoyat ishining muhokamasini keyinga qoldirish

Sud majlisiga chaqirilgan shaxslardan birortasining kelmay qolganligi oqibatida yoki yangi dalillar talab qilib olish zarur bo'lganligi munosabati bilan yoxud sud majlisini olib borishning texnik vositalaridan, shu jumladan videokonferensaloqa tizimlaridan foydalanishda texnik nosozliklar yuzaga kelganligi tufayli jinoyat ishini muhokama qilish mumkin bo'lmasa, sud ishni muhokama qilishni keyinga qoldiradi va sud majlisiga kelmagan shaxslarni chaqirish yoki yangi dalillarni talab qilib olish yoxud texnik nosozliklarni bartaraf etish choralarini ko'radi.

(418-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

(419-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

420-modda. Jinoyat ishini ko'rishni to'xtatish

Sudlanuvchi yashiringan bo'lsa, shuningdek sudga kelishga imkoniyat bermaydigan ruhiy holati buzilgan yoki boshqa og'ir kasallikka chalingan taqdirda, sud mazkur sudlanuvchiga nisbatan ishni to'xtatadi va boshqa sudlanuvchilarga nisbatan ishni muhokama qilishni davom ettiraveradi. Agar sud ushbu Kodeksning **416** va **417-moddalarida** nazarda tutilgan tartibda prokurorga qo'shimcha protsessual harakatlarni amalga oshirishni topshirish haqida ajrim chiqarsa, shuningdek ishni alohida-alohida muhokama qilish haqiqatni aniqlashni qiyinlashtirgan taqdirda, ishni yuritish butunlay to'xtatiladi. Yashiringan sudlanuvchini qidiruv sud ajrimi bilan e'lon qilinadi.

(420-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Sudlanuvchining og'ir kasal bo'lganligi tufayli ishni ko'rish to'xtatilgan taqdirda sud unga nisbatan tanlangan ehtiyot chorasini bekor qilish yoki o'zgartirish masalasini muhokama qilishi lozim.

Sud jinoyat ishini ko'rishni to'xtatish to'g'risida ajrim chiqaradi.

(420-modda O'zbekiston Respublikasining 2003-yil 12-dekabrdagi 568-II-son Qonuniga muvofiq uchinchi qism bilan to'ldirilgan — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2004-y., 1-2-son, 18-modda)

420¹-modda. Jinoyat ishini ko'rishni qaytadan boshlash

Jinoyat ishini ko'rishni to'xtatishning asosi sifatidagi, ushbu Kodeksning **420-moddasida** nazarda tutilgan holatlar bartaraf etilgach, to'xtatilgan jinoyat ishini ko'rish qaytadan boshlanadi.

Sud jinoyat ishini ko'rishni qaytadan boshlash to'g'risida ajrim chiqaradi.

Jinoyat ishini ko'rish qaytadan boshlanganda jinoyat ishini muhokama qilish muddatining o'tishi ham bir vaqtning o'zida qaytadan boshlanadi. Mazkur muddatni yana uzaytirish ushbu Kodeksning **405** va **405¹-moddalari** asosida, jinoyat ishini muhokama qilishning jinoyat ishini ko'rish to'xtatilishidan oldingi muddatini inobatga olgan holda amalga oshiriladi.

(420¹-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

421-modda. Sud majlisida jinoyat ishining tugatilishi

Agar sud majlisida ushbu Kodeksning 83-moddasida va 84-moddasi birinchi qismining 1, 2, 3 va 8-bandlarida nazarda tutilgan asoslar aniqlansa, sud ishni ko'rishni davom ettiradi hamda 83-moddada nazarda tutilgan asoslar bo'yicha oqlov hukmi, 84-modda birinchi qismining 1, 2, 3 va 8-bandlarida nazarda tutilgan asoslar bo'yicha esa aybdor shaxsga jazo tayinlamay, ayblov hukmi chiqaradi.

(421-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 27-dekabrda O'RQ-277 sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 52-son, 509-modda)

422-modda. Ehtiyot chorasi masalasini hal etish

Sud muhokamasi vaqtida sud sudlanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasini qo'llashga, o'zgartirishga yoki bekor qilishga haqlidir.

423-modda. Sud majlisida ajrim chiqarish tartibi

Sud muhokamasi vaqtida hal qilinadigan barcha masalalar yuzasidan sud ajrim chiqaradi.

Sud ehtiyot choralari qo'llash (o'zgartirish, bekor qilish) to'g'risidagi, pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish haqidagi, O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash to'g'risidagi, ayblanuvchini, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish haqidagi, ayblanuvchining, sudlanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risidagi, murdani eksqumatsiya qilish haqidagi, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi, tintuv o'tkazish haqidagi, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turishni, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni amalga oshirish to'g'risidagi, mol-mulkni xatlash haqidagi, rad qilishlar to'g'risidagi ajrimlarni, boshqa organlarga ijro etish uchun yuboriladigan o'zga ajrimlarni, shuningdek xususiy ajrimlarni alohida xonada (maslahatxonada) chiqaradi. Bu ajrimlar alohida hujjatlar tarzida rasmiylashtiriladi va sud tomonidan imzolanadi.

(423-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustda O'RQ-1081-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

Sudlanuvchining boshqa shaxslarga yoki boshqa shaxslarning sudlanuvchiga pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi sud ajrimida aloqa muassasasi tomonidan sudga pochta-telegraf jo'natmalarini yetkazib berish haqida ko'rsatma bo'lishi lozim.

(423-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martda O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Ushbu Kodeksning 19-moddasida nazarda tutilgan ishni yopiq sud majlisida ko'rish uchun asoslar mavjud bo'lganda sud ishni yopiq sud majlisida ko'rish to'g'risida ajrim chiqaradi.

(423-modda O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 26-sentabrda O'RQ-1084-sonli Qonuniga asosan to'rtinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.09.2025-y., 03/25/1084/0874-son)

Boshqa barcha ajrimlar sudning xohishi bilan yo yuqorida ko'rsatilgan tartibda, yoki o'z joyida chiqarilib, bu ajrim sud majlisining bayonnomasiga yozib qo'yiladi.

Sud muhokamasi vaqtida sudning chiqargan har bir ajrimi darhol e'lon qilinishi lozim.

424-modda. Sud majlisining tartibi

Sudyalar kirib kelayotganda sud majlisi zalida hozir bo'lganlarning hammasi o'rinlaridan turadilar.

Sud protsessining barcha ishtirokchilari sudga tik turgan holda murojaat qiladilar, ko'rsatuvlar beradilar va bayonotlar qiladilar. Ushbu qoidadan faqat raislik qiluvchining ruxsati bilangina chetga chiqilishi mumkin.

Sud protsessining barcha ishtirokchilari, shuningdek sud zalida hozir bo'lgan barcha shaxslar raislik qiluvchining sud majlisida belgilangan tartibga rioya qilish to'g'risidagi farmoyishlarini so'zsiz bajarishlari lozim.

O'n olti yoshga to'lmagan shaxslar, basharti ular sudlanuvchi, jabrlanuvchi, guvoh bo'lmasalar, sud majlisi zaliga kiritilmaydilar.

425-modd. Sud majlisida tartibni buzuvchilarga nisbatan qo'llaniladigan choralar

Tartibbuzar sud majlisida tartibni buzganida, raislik qiluvchining farmoyishiga bo'ysunmaganida yoki sudga hurmatsizlik qilganida unga nisbatan ushbu Kodeksning 272-moddasida nazarda tutilgan choralar qo'llaniladi.

426-modd. Sud majlisining bayonnomasi

Sud muhokamasi vaqtida sud majlisining kotibi ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalar asosida bayonnoma yuritadi.

Bayonnoma qo'lda yoki kompyuterda yozilishi mumkin. Bayonnomaning to'liq bo'lishini ta'minlash uchun audioyozuv vositalaridan, stenogramma yuritishdan foydalanish mumkin.

(426-modd. O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Sud majlisining bayonnomasida quyidagilar ko'rsatiladi: sud ishining raqami; majlisning joyi va sanasi, majlis boshlangan va tamom bo'lgan vaqt ko'rsatilgan holda; sudning nomi va tarkibi; sud majlisining kotibi, tarjimon, ayblovchi, himoyachi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi va uning vakili, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari, shuningdek sud chaqirgan boshqa shaxslar; ko'rilayotgan ish; sudlanuvchining shaxsiga doir ma'lumotlar; hozir bo'lgan va hozir bo'lmagan guvohlar hamda ularning kelmaganlik sabablari. Bayonnomada: raislik qiluvchining barcha farmoyishlari ko'rsatiladi va sudning harakatlari qanday tartibda o'tgan bo'lsa, shu tartibda yoziladi; ishda ishtirok etuvchi shaxslarning ariza va iltimosnomalari; sudlanuvchi, jabrlanuvchi va guvohlar ko'rsatuvlarining batafsil mazmuni; berilgan savollarga ekspertning javoblari; sud muzokaralarining ketma-ketligi, sud muzokaralarida ishtirok etgan shaxslarning xulosalari hamda sudlanuvchi oxirgi so'zining mazmuni; basharti jinoyat protsessi ishtirokchilari iltimos qilsa, ishni ko'rish paytida yuz bergan holatlar to'g'risidagi arizlar aks ettiriladi.

(426-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

Sud majlisi videokonferensaloqa rejimida o'tkazilgan taqdirda, sud majlisi bayonnomasida ushbu moddaning ikkinchi qismida nazarda tutilganlardan tashqari:

sud majlisi videokonferensaloqa rejimida o'tkazilganligi haqidagi;

texnika vositalari to'g'risidagi;

sud majlisini videokonferensaloqa rejimida o'tkazishga ko'maklashayotgan sud va xodimlar haqidagi ma'lumotlar ko'rsatilishi kerak.

Sud majlisi audio- yoki videoyozuvga olingan taqdirda, sud majlisi bayonnomasiga sud majlisida yozib olish texnika vositalaridan foydalanilganligi to'g'risida belgi qo'yiladi.

Audio- va videoyozuv saqlanayotgan elektron yoki boshqa manbalar sud majlisi bayonnomasiga ilova qilinadi, unda ushbu vositalar qo'llanilganligi haqida belgi qo'yiladi.

Sud zarur deb topgan hollarda, guvohlar va jabrlanuvchilar sud majlisining bayonnomasidagi o'zi bergan ko'rsatuvlarni imzolaydi.

Sud majlisining bayonnomasi raislik qiluvchi va sud majlisining kotibi tomonidan imzolanadi.

Sud majlisi bayonnomasining mazmuni bo'yicha raislik qiluvchi bilan sud majlisining kotibi o'rtasida kelishmovchilik bo'lgan taqdirda, kotib o'z mulohazalarini bayonnomaga ilova qilishi shart, bu mulohazalar sud tarkibi tomonidan ko'riladi. Ushbu masala yuzasidan ajrim chiqarilib, bayonnomaga ilova qilinadi.

Sud majlisining bayonnomasi hukm chiqarilgan kunning ertasidan, murakkab ishlar bo'yicha esa uch sutkadan kechiktirmay imzolanishi kerak.

(426-moddaning o'ninchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Taraflar bayonnomaning va sud majlisi audioyozuvining ko'chirma nusxalarini o'z hisobidan olishga haqli.

(426-moddaning o'n birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

427-modda. Sud majlisining bayonnomasi yuzasidan mulohazalar berish va ularni ko'rib chiqish tartibi

Sud majlisi bayonnomasi imzolanganidan keyin besh sutka ichida taraflar shu bayonnoma va sud majlisining audioyozuvi yuzasidan o'z mulohazalarini berishga haqlidirlar. Mulohazalarni raislik qiluvchi ko'rib chiqib, ularga qo'shilgan taqdirda ularning to'g'riligini tasdiqlaydi va sud majlisi bayonnomasiga qo'shib qo'yadi.

(427-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Raislik qiluvchi sud majlisining bayonnomasi yoki audioyozuvi yuzasidan berilgan mulohazalarga qo'shilmagan taqdirda, bu mulohazalar ushbu ishni ko'rgan sud tarkibi hal etishi uchun kiritiladi. Basharti ishni sudyaning yakka o'zi ko'rib chiqqan bo'lsa, raislik qiluvchining qarori uzil-kesil hisoblanadi, lekin manfaatdor taraflar bu qaror ustidan ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibda shikoyat berishi yoki protest bildirishi mumkin.

(427-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

51-bob. SUD MAJLISINING TAYYORLOV QISMI

428-modda. Sud majlisini ochish

Raislik qiluvchi tayinlangan vaqtda sud majlisini ochadi va qanday jinoyat ishi ko'rilishini e'lon qiladi.

429-modda. Protsess ishtirokchilarining sudga kelgan- kelmaganligini tekshirish

Sud majlisining kotibi davlat ayblovchisi, jamoat ayblovchisi, sudlanuvchi, himoyachi, jamoat himoyachisi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar yoki ularning vakillari sudga kelgan-kelmaganligi to'g'risida axborot beradi. Shundan keyin sudga tarjimon, guvohlar, ekspertlar va mutaxassislar kelgan-kelmaganligi tekshiriladi. Kotib hozir bo'lmaganlarning nima sababdan kelmaganligini ma'lum qiladi.

Ishda ishtirok etayotgan shaxslarning kimligi pasport yoki identifikatsiyalovchi ID-karta yoxud ularning shaxsini tasdiqlovchi boshqa hujjatlar bo'yicha aniqlanadi.

(429-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2022-yil 14-martdagi O'RQ-759-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 14.03.2022-y., 03/22/759/0213-son)

430-modda. Tarjimonga uning huquqlarini, majburiyatlarini va javobgarligini tushuntirish

Raislik qiluvchi tarjimonga ushbu Kodeksning 72-moddasida nazarda tutilgan huquq va majburiyatlarini, shuningdek javobgarligini tushuntiradi.

431-modda. Sud tarkibini, taraflarni e'lon qilish va rad qilish huquqini tushuntirish

Raislik qiluvchi sud tarkibini e'lon qiladi, kimlar davlat ayblovchisi, jamoat ayblovchisi, himoyachi, jamoat himoyachisi ekanligini, kimlar jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va kimlar ularning vakillari ekanligini, kimlar sud majlisining kotibi, ekspert, mutaxassis, tarjimon ekanligini ma'lum qiladi. Shundan keyin sudlanuvchiga va boshqa taraflarga ularning sudyani, sud tarkibini yoki sudyalardan birortasini, shuningdek taraflardan birortasini rad qilish huquqlarini tushuntiradi.

Sud majlisida zaxiradagi xalq maslahatchisi ishtirok etayotgan bo'lsa, raislik qiluvchi bu haqda e'lon qiladi va uning familiyasini aytadi. Zaxiradagi xalq maslahatchisi ham rad qilinishi mumkin.

Rad qilishlar ushbu Kodeksning 80-moddasida belgilangan qoidalar asosida hal qilinadi.

432-modda. Guvohlarni sud majlisi zalidan chiqarib turish

Raislik qiluvchi guvohlarning sud majlisi zalidan alohida xonaga chiqib turishlari to'g'risida farmoyish beradi. Keyinchalik u so'roq qilinmagan guvohlarning so'roq qilingan guvohlar bilan, shuningdek sud majlisi zalidagi boshqa shaxslar bilan muloqotda bo'lmashligi choralarini ko'radi.

433-modda. Protsess ishtirokchilaridan birortasi kelmaganda jinoyat ishini ko'rish mumkinligi yoki mumkin emasligi masalasini hal qilish

Sudga chaqirilgan protsess ishtirokchilaridan birortasi kelmagan taqdirda sud jinoyat ishini muhokama qilish mumkinligi yoki mumkin emasligi to'g'risida taraflarning fikrini eshitadi va muhokamani davom ettirish yoki uni keyinga qoldirish to'g'risida ajrim chiqaradi.

Muhokamani keyinga qoldirish to'g'risida ajrim chiqarilgan taqdirda sud hozir bo'lgan guvohlar va ekspertni so'roq qilishi mumkin. Basharti keyinchalik ish sudning yana o'sha tarkibida yoki o'sha sudya tomonidan ko'riladigan bo'lsa, protsessning mazkur ishtirokchilari sud majlisiga ikkinchi marta faqat zarurat tug'ilgan hollarda chaqirilishi mumkin.

434-modda. Sudlanuvchining shaxsini va unga protsessual hujjatlarning nusxalari topshirilgan vaqtni aniqlash

Raislik qiluvchi sudlanuvchining familiyasi, ismi, otasining ismi, tug'ilgan yili, oyi, kuni va joyini, yashab turgan joyi, mashg'uloti, ma'lumoti, oilaviy ahvoli va uning shaxsiga daxldor boshqa ma'lumotlarni so'rab, uning shaxsini aniqlaydi.

So'ngra raislik qiluvchi sudlanuvchidan ayblov xulosasining va ayblov dalolatnomasining nusxasi, shuningdek ushbu Kodeks 388-moddasining **ikkinchi qismida** sanab o'tilgan protsessual hujjatlarning nusxalari unga topshirilgan-topshirilmaganligini va aynan qachon topshirilganligini so'raydi. Bu hujjatlarning nusxalari topshirilmagan yoki sud majlisi boshlanishiga uch sutkadan kam muddat qolganda topshirilgan bo'lsa, ishni muhokama qilish keyinga qoldirilishi lozim.

(434-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

435-modda. Sudlanuvchiga uning huquqlarini tushuntirish

Raislik qiluvchi sudlanuvchining shaxsini aniqlaganidan keyin unga ushbu Kodeksning **46-moddasida** nazarda tutilgan sud muhokamasidagi huquqlarini tushuntiradi. So'ngra sudlanuvchidan ana shu huquqlarning har birini tushungan yoki tushunmaganligini so'raydi. Basharti sudlanuvchi salbiy javob bersa, raislik qiluvchi uning yoshini, umumiy zakovat darajasini, ruhiy va jismoniy holatini e'tiborga olib, unga huquqlarini qaytadan tushuntiradi.

436-modda. Taraflarga ularning huquqlari va majburiyatlarini tushuntirish

Raislik qiluvchi jamoat ayblovchisiga, jamoat himoyachisiga, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga ushbu Kodeksning tegishlicha **43, 44, 55, 57, 59, 61** va **63-moddalarida** nazarda tutilgan sud muhokamasidagi huquqlari va majburiyatlarini tushuntiradi.

437-modda. Ekspertga va mutaxassisga ularning huquqlari va majburiyatlarini tushuntirish

Raislik qiluvchi ekspertga va mutaxassisga ularning ushbu Kodeksning tegishlicha **68** va **70-moddalarida** nazarda tutilgan sud muhokamasidagi huquqlari va majburiyatlarini tushuntiradi.

438-modda. Iltimoslar qilish va ularni hal etish

Sud majlisining tayyorlov qismi iltimoslar bor-yo'qligini aniqlash bilan yakunlanadi. Raislik qiluvchi taraflardan yangi guvohlar, ekspertlar yoki mutaxassislar chaqirish, ashyoviy, yozma va raqamli dalillar va hujjatlar talab qilib olish to'g'risida ularning iltimoslari bor-yo'qligini so'raydi. Iltimos qiluvchi taraf qo'shimcha dalillar aynan qaysi holatlarni aniqlash uchun zarurligini ko'rsatishi shart.

(438-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Taraf arz qilgan har bir iltimosni muhokama qilib, sud boshqa tarafning fikrini tinglaydi va basharti, iltimos ish uchun ahamiyatli bo'lgan holatlarni aniqlashga qaratilgan bo'lsa, uni qanoatlantiradi, aks holda qanoatlantirishni rad etadi.

Iltimosning rad etilishi sud muhokamasi davomida tarafni keyinchalik boshqa asoslarga ko'ra yana shu iltimos bilan murojaat etish huquqidan mahrum qilmaydi.

Sud o'zining tashabbusi bilan yangi guvohlarni chaqirish, ekspertiza tayinlash, hujjatlarni va boshqa qo'shimcha dalillarni talab qilib olish to'g'risida ajrim chiqarishga haqlidir.

Basharti sud qo'shimcha dalillarni tekshirishni lozim deb topsa, sud majlisiga yangi guvohlar, ekspertlar kelishini yoki hujjatlar talab qilib olinishini ta'minlash choralarini ko'rib, ayni chog'da muhokamani yo davom ettiradi yoki uni keyinga qoldiradi.

52-bob. SUD TERGOVI

439-modda. Sud tergovining boshlanishi

Raislik qiluvchi sud tergoivi boshlanishi to'g'risida e'lon qiladi. Sud tergoivi ayblov xulosasining xulosa qismida bayon etilgan, sudlanuvchiga qo'yilgan ayblovni yoxud ayblov dalolatnomasida bayon etilgan ayblovning mazmunini davlat ayblovchisi tomonidan o'qib eshittirishdan boshlanadi. Raislik qiluvchi sudlanuvchidan ayblovning mohiyati unga tushunarli yoki tushunarsiz ekanligini va o'z aybiga iqrorligi yoki iqror emasligini so'raydi.

(439-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

440-modda. Dalillarni tekshirish navbatini belgilash

Sudlanuvchilardan o'z ayblariga iqrorliklari yoki iqror emasliklari to'g'risida so'rab bo'lgach, sud dalillarni tekshirish navbati to'g'risida taraflarning takliflarini eshitadi. Bunday navbatni sud ajrimda aks ettiradi.

Basharti dalillarni tekshirish sudlanuvchilarni so'roq qilish bilan boshlangan bo'lsa, ulardan keyin sud jabrlanuvchilarni so'roq qiladi. Sudlanuvchilar ko'rsatuv berishdan bosh tortgan yoki boshqa dalillarning tekshirilishidan oldin ko'rsatuv berishga rozi bo'lmagan taqdirda jabrlanuvchilarni, guvohlarni so'roq qilish, dalillarni ko'zdan kechirish, guvohlantirish, yozma dalillarni o'qib eshittirish, ekspertiza o'tkazish va boshqa sud harakatlarini bajarish navbati to'g'risidagi masalani sud ishning muayyan holatlarini va taraflarning takliflarini inobatga olgan holda hal qiladi.

441-modda. Guvohning qasamyodi va uni javobgarlik to'g'risida ogohlantirish

Guvohni so'roq qilishdan oldin raislik qiluvchi uning shaxsini aniqlaydi va ko'rsatuv berishdan bosh tortganlik yoki bila turib yolg'on ko'rsatuv berganlik uchun javobgarlik to'g'risida ogohlantiradi. So'ngra raislik qiluvchi guvohga barchaning oldida oshkora ravishda quyidagi mazmunda qasamyod qilishni taklif etadi: "Ish yuzasidan o'zimga ma'lum bo'lgan hamma narsani sudga aytib berishga qasamyod qilaman. Faqat haqiqatni, barcha haqiqatni gapirib beraman, haqiqatdan o'zga narsani gapirmayman". Qasamyod matni guvohga uning majburiyati va javobgarligi tushuntirilgani haqidagi guvohning tilxati bilan birgalikda sud majlisining bayonnomasiga ilova qilinadi.

O'n olti yoshga to'lmagan guvohga ham ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan oshkora qasamyod qilish taklif qilinadi, lekin ko'rsatuv berishdan bosh tortgani yoki bila turib yolg'on ko'rsatuv bergani uchun javobgarlik to'g'risida ogohlantirilmaydi va undan tilxat olinmaydi.

442-modda. Sudda so'roq qilish tartibi

Sudda so'roq qilish ushbu Kodeksning **96 — 108-moddalarida** nazarda tutilgan talablarga, shuningdek quyida belgilangan qoidalarga amal qilgan holda olib boriladi.

Har bir guvoh hali so'roq qilinmagan guvohlar yo'qligida so'roq qilinadi. So'roq qilingan guvohlar sud majlisi zalida qoladilar va sud tergoivi tamom bo'lmasdan ilgari zaldan faqat sudning ijozati bilan chiqib ketishlari mumkin.

Voyaga yetmagan guvohni so'roq qilish haqiqatni aniqlash manfaatlari talab qilgan hollarda sudning ajrimi bilan sudlanuvchining yo'qligida o'tkazilishi mumkin. Sudlanuvchi sud majlisi zaliga qaytib kirgandan keyin guvohning bergan ko'rsatuvlari unga ma'lum qilinishi hamda shu guvohga savollar berishga imkoniyat yaratilishi lozim.

Voyaga yetmagan guvoh so'roq qilinib bo'lgach, sud bu guvohning majlis zalida qolishi zarur deb hisoblaydigan hollarni mustasno etganda, sud majlisi zalidan chiqarib yuborilishi lozim.

(442-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrda O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Jabrlanuvchi, shuningdek ekspert va mutaxassis sud muhokamasining boshidan oxirigacha sud majlisi zalida bo'lishga va barcha so'roqlar chog'ida hozir bo'lishga haqlidir.

Sudlanuvchini so'roq qilish ishning unga ma'lum holatlari to'g'risida ko'rsatuv berishi haqida raislik qiluvchining taklifi bilan boshlanadi. Shundan keyin sudlanuvchini davlat ayblovdchisi, jamoat ayblovdchisi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar va ularning vakillari, himoyachi, jamoat himoyachisi, fuqaroviy javobgar va uning vakili so'roq qiladilar. So'ngra sudlanuvchiga boshqa sudlanuvchilar va ularning himoyachilari savollar berishi mumkin.

Jabrlanuvchilarni, shuningdek ayblov xulosasiga va ayblov dalolatnomasiga ilova qilingan ro'yxatga binoan sud majlisiga chaqirilgan yoki ayblovchi tomonning iltimosiga binoan qo'shimcha ravishda chaqirilgan guvohlar va ekspertlarni so'roq qilish ham ushbu moddaning oltinchi qismida nazarda tutilgan tartibda o'tkaziladi. Basharti guvohlar va ekspertlar sud majlisiga himoya tomonining iltimosiga binoan chaqirilgan bo'lsalar, ularni dastlab shu iltimosni qilgan sudlanuvchi yoki uning himoyachisi, keyin esa boshqa sudlanuvchilar va ularning himoyachilari, jamoat himoyachisi, fuqaroviy javobgar va uning vakili, davlat ayblovdchisi, jamoat ayblovdchisi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar va ularning vakillari so'roq qiladilar.

(442-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrda O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Raislik qiluvchi va xalq maslahatchilari so'roq qilinayotgan har qanday shaxsga sud tergovining istalgan paytida savollar berishga haqlidir.

Sud majlisida ko'rsatuv berib bo'lgan shaxslarga bergan ko'rsatuvlarini to'ldirish va aniqliklar kiritish uchun sudning ijozati bilan savollar berilishi mumkin.

443-modda. Yozma dalillarni, ekspertlarning xulosalarini va tergov harakatlari bayonnomalarini tekshirish

Taraflarning iltimoslariga yoki sudning tashabbusiga ko'ra raislik qiluvchi, xalq maslahatchilaridan biri yoki sud majlisining kotibi surishtiruvda va dastlabki tergovda ishga qo'shib qo'yilgan, ish uchun ahamiyatli bo'lishi ehtimol tutilgan yozma dalillarni, ekspertlarning xulosalarini va tergov harakatlari bayonnomalarini o'qib eshittiradi.

Sudning talabiga ko'ra yoki boshqa shaxslarning tashabbuslari bilan taqdim qilingan hujjatlarni sud o'qib eshittiradi va taraflarga taqdim qiladi, ular esa shu hujjatlarning ishga ahamiyati bor-yo'qligi to'g'risida o'z fikrlarini bayon qiladilar. So'ngra sud hujjatlarni ishga qo'shish yoki tegishlilikiga qarab qaytarish to'g'risida ajrim chiqaradi.

444-modda. Ko'zdan kechirish

Sud ko'zdan kechirishni ushbu Kodeksning 135 — 141-moddalarida nazarda tutilgan talablarga va quyida belgilangan qoidalarga amal qilgan holda o'tkazadi.

Sud surishtiruvda va dastlabki tergovda ishga qo'shilgan ashyoviy, yozma va raqamli dalillarni, shuningdek taraflar va boshqa shaxslar bevosita sud muhokamasida taqdim etgan narsalarni, hujjatlarni va elektron ma'lumotlarni sud majlisi zalida taraflarning ishtirokida ko'zdan kechiradi. Sud ko'zdan kechirishda ishtirok etishga ekspertlarni, mutaxassislarni, guvohlarni ham jalb etishi mumkin.

(444-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrda O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Sud joy, binolar, inshootlar, xonalarni, shuningdek sud majlisi zaliga keltirib bo'lmaydigan transport vositalari va boshqa obyektlarni ular turgan joyga borib ushbu moddaning **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan shaxslar ishtirokida ko'zdan kechiradi.

445-modda. Guvohlantirish

Sud tergovida guvohlantirishni sud ushbu Kodeksning **142 — 147-moddalarida** nazarda tutilgan talablarga hamda quyida belgilangan qoidalarga amal qilgan holda o'tkazadi.

Guvohlantirish yechintirib yalang'ochlash bilan bog'liq bo'lsa, alohida xonada shifokor yoki boshqa mutaxassis tomonidan, guvohlantirilayotgan shaxsning jinsidagi xolislar ishtirokida o'tkaziladi. Guvohlantirish o'tkazib bo'linganidan so'ng protsessning mazkur ishtirokchilari sud majlisi zaliga qaytib kiradilar va u yerda taraflarning, guvohlantirilgan shaxsning va xolislarining ishtirokida shifokor yoki boshqa mutaxassis guvohlantirilgan shaxsning badanida izlar yoki belgilar aniqlangan bo'lsa, shu xususda axborot beradi hamda taraflarning, sudyalarning savollariga javob beradi. Bu ma'lumotlar, shuningdek guvohlantirilgan shaxsning hamda xolislarining mulohaza va tushuntirishlari sud majlisining bayonnomasiga yozib qo'yiladi va ular shifokorning, boshqa mutaxassisning, guvohlantirilgan shaxsning va xolislarining imzolari bilan tasdiqlanadi.

446-modda. Ekspertiza

Sud tergovida ekspertiza ushbu Kodeksning **172 — 187-moddalarida** nazarda tutilgan talablarga va quyida belgilangan qoidalarga amal qilgan holda tayinlanadi va o'tkaziladi.

Sud majlisida ekspertizani ilgari sudgacha ish yuritish bosqichida xulosa bergan ekspertlar yoki sud tayinlagan yangi ekspertlar yoxud ham ilgarigi, ham keyin tayinlangan ekspertlar birgalikda o'tkazadi.

(446-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Taraflardan birortasining iltimosi bo'yicha yoki o'z tashabbusi bilan sud ekspertiza tayinlash to'g'risida ajrim chiqaradi va uni sud majlisida o'qib eshittiradi. Ajrimda ekspertiza o'tkazish topshirilgan shaxs yoki ekspertiza muassasasi ko'rsatiladi va ekspert oldiga savollar qo'yiladi. Bunda sud taraflarga ularning ekspertni rad etish, taraf ko'rsatgan qo'shimcha shaxsni ekspertlar safiga kiritish, ekspert oldiga qo'shimcha savollar qo'yish, ekspertizani taraflarning ishtirokida o'tkazish to'g'risida iltimoslar qilish, shuningdek ekspertiza davomida izohot berib borish huquqiga ega ekanliklarini tushuntiradi.

Iltimoslar yoki ekspertni rad qilish to'g'risidagi arzlarni sud ushbu Kodeksning **80-moddasida** nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq holda ko'rib chiqadi.

Sud tergovida ekspert so'roq qilinayotgan shaxslarga savollar berishga, ashyoviy, yozma va raqamli dalillar, tergov harakatlarining bayonnomalari, boshqa ekspertlarning xulosalari bilan tanishishga, ko'zdan kechirishlar, eksperimentlarda va ekspertiza predmetiga oid sudning boshqa harakatlarida ishtirok etishga haqlidir.

(446-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Sud tergovida davomida ekspertning oldiga qo'shimcha savollar qo'yilishi mumkin.

Ekspertiza predmetiga oid holatlar tekshiruvi tugallangach, sud xulosa tayyorlash uchun ekspertga muhlat beradi. Basharti buning uchun laboratoriya tadqiqotlari o'tkazish lozim bo'lsa, sud ekspertga tegishli obyektlarni beradi.

Ekspert o'z xulosasini sud majlisida o'qib eshittiradi. Xulosa sud majlisining bayonnomasiga ilova qilinadi.

Ekspert xulosa berganidan so'ng, xulosada bayon qilingan holatlar bo'yicha u sud majlisida so'roq qilinishi mumkin.

447-modda. Tanib olish uchun ko'rsatish, eksperiment o'tkazish, ekspert tekshiruvi uchun namunalar olish

Sud tergovida tanib olish uchun ko'rsatish, eksperiment o'tkazish va ekspert tekshiruvi uchun namunalar olish ushbu Kodeksning **125 — 131, 153 — 156, 188 — 197-moddalarida** nazarda

tutilgan qoidalarga muvofiq o'tkaziladi. Taraflar shu sud harakatlari munosabati bilan iltimoslar qilishga va o'z mulohazalarini bildirishga haqlidirlar.

Sud ushbu harakatlarni o'tkazishda ko'maklashishni surishtiruvchi yoki tergovchidan talab qilishga haqlidir.

(447-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Tanib olish uchun ko'rsatish, eksperiment o'tkazish hamda namunalar olish jarayoni va natijalari, shuningdek mazkur sud harakatlarining yuritilishi munosabati bilan bildirilgan iltimoslar, mulohazalar va tushuntirishlar sud majlisining bayonnomasida qayd qilinadi.

448-modda. Sud tergovining tamomlanishi

Barcha dalillar tekshirib chiqilganidan keyin raislik qiluvchi taraflardan ular sud tergovini to'ldirmoqchilarmi va to'ldirmoqchi bo'lsalar, nima bilan to'ldirmoqchi ekanliklarini so'raydi. Basharti bu haqda iltimos qilinsa, sud uni muhokama qiladi va hal etadi.

Iltimoslarni qanoatlantirish uchun zarur bo'lgan qo'shimcha harakatlar bajarilganidan so'ng raislik qiluvchi sud tergovini tamom bo'lgan deb e'lon qiladi.

53-bob. TARAFLARNING MUZOKARASI VA SUDLANUVCHINING OXIRGI SO'ZI

449-modda. Taraflar muzokarasining mazmuni va tartibi

Sud tergoi tamomlanganidan so'ng sud taraflarning muzokarasini eshitishga o'tadi. Muzokara davlat ayblovchisi va jamoat ayblovchisining nutqlari bilan boshlanadi. So'ngra jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar yoki ularning vakillari, himoyachi va jamoat himoyachisi, sudlanuvchi, fuqaroviy javobgar yoki uning vakili so'zga chiqadi.

Davlat ayblovchisi va jamoat ayblovchisining, shuningdek himoyachi va jamoat himoyachisining so'zga chiqish navbatini sud ularning takliflarini inobatga olgan holda belgilaydi.

Taraflar o'zlarining nutqlarida sud tergovida ko'rib chiqilmagan dalillarni keltirishga haqli emas. Tekshirish uchun sudga yangi dalillarni taqdim etish lozim bo'lsa, taraflar sud tergovini yangidan boshlash to'g'risida iltimos qilishlari mumkin.

Davlat ayblovchisi sud tergovining yakunlarini inobatga olib, o'z nutqida sudlanuvchining aybliligi yoki aybli emasligi to'g'risidagi xulosasini asoslantirishi lozim. Davlat ayblovchisi sudlanuvchi aybli degan xulosaga kelganda, unga nisbatan qo'llanilishi lozim bo'lgan jazo turi va me'yori haqida sudga o'z fikrini bayon qiladi.

Taraflar nutq so'zlab bo'lganlaridan keyin, ulardan har biri boshqa tarafning nutqlarida aytilgan masalalar yuzasidan e'tirozlar yoki mulohazalar bilan yana bir martadan so'zga chiqishlari mumkin. So'nggi e'tiroz bildirish huquqi hamisha himoyachi va sudlanuvchiga beriladi.

Sud taraflarning muzokarasini muayyan muddat bilan cheklab qo'yishi mumkin emas, lekin raislik qiluvchi muzokarada ishtirok etayotgan shaxslarning nutqlarini, basharti ular ko'rilyotgan ishga daxli yo'q holatlarga taalluqli bo'lsa, to'xtatib qo'yishga haqlidir.

450-modda. Taraflarning ayblovning mohiyati yuzasidan takliflari

Muzokara tamom bo'lganidan keyin taraflar ushbu Kodeks 457-moddasining birinchi qismidagi 1 — 6-bandlarda nazarda tutilgan masalalar yuzasidan chiqariladigan qarorning o'zlari taklif etadigan mazmunini sudga yozma ravishda taqdim etishlari mumkin. Davlat ayblovchisi va himoyachi uchun qarorning bunday mazmunini sudga taqdim etish majburiydir.

451-modda. Sudlanuvchining oxirgi so'zi

Taraflarning muzokarasi tamom bo'lganidan keyin raislik qiluvchi sudlanuvchiga oxirgi so'z beradi. Sudlanuvchining oxirgi so'zi vaqtida unga hech qanday savol berishga yo'l qo'yilmaydi.

Sud sudlanuvchining oxirgi so'zini muayyan muddat bilan cheklab qo'yishi mumkin emas, lekin raislik qiluvchi sudlanuvchining so'zini, u ishga mutlaqo aloqasi yo'q holatlarni bayon qila boshlagan hollarda, to'xtatishga haqlidir.

452-modda. Sud tergovini yangidan boshlash

Basharti taraflar muzokaradagi nutqlarida yoki sudlanuvchi oxirgi soʻzida ish uchun muhim ahamiyatga molik yangi holatlar toʻgʻrisida gapirsalar yoki muqaddam tekshirilmagan, lekin ishga aloqador dalillarni keltirsalar, sud taraflarning iltimoslariga koʻra yoki oʻz tashabbusi bilan sud tergovini yangidan boshlash toʻgʻrisida ajrim chiqaradi. Yangidan boshlangan sud terгови tamom boʻlganidan keyin sud taraflarning muzokarasini yangitdan ochadi va sudlanuvchiga oxirgi soʻz beradi.

453-modda. Sudning qaror qabul qilish uchun alohida xonaga (maslahatxonaga) kirishi

Sudlanuvchining oxirgi soʻzini eshitib boʻlganidan soʻng sud hukm chiqarish yoki ajrim chiqarish uchun darhol alohida xonaga (maslahatxonaga) kiradi. Bu haqda raislik qiluvchi sud majlisi zalida hozir boʻlganlarga eʼlon qiladi.

54-bob. HUKM

454-modda. Hukm chiqarish

Sud hukmni Oʻzbekiston Respublikasi nomidan chiqaradi.

455-modda. Hukmning qonuniy, asosli va adolatli boʻlishi

Hukm qonuniy, asosli va adolatli boʻlishi shart.

Hukm qonunning barcha talablariga amal qilingan holda va qonun asosida chiqarilgan boʻlsa, qonuniy deb eʼtirof etiladi.

Hukm ishning haqiqiy holatlari unda kerakligicha toʻla va yuz berganiga haqiqatan monand tarzda aniqlangan boʻlsa, asosli deb eʼtirof etiladi.

Hukm aybdorga nisbatan jazo yoki boshqa taʼsir chorasi u sodir etgan jinoyatning ijtimoiy xavflilik darajasi va uning shaxsi eʼtiborga olinib tayinlangan boʻlsa, aybsiz shaxs esa oqlangan va rehabilitatsiya etilgan boʻlsa, adolatli deb eʼtirof etiladi.

Sud hukmni faqat sud muhokamasida tekshirilgan dalillar bilan asoslaydi.

Sudning hukmda ifodalangan barcha xulosalari asoslantirilgan boʻlishi lozim.

456-modda. Sudyalar maslahatlashuvining sir tutilishi

Sudya hukmni alohida xonada, sud esa maslahatxonada chiqaradi. Bunday paytda mazkur xonada faqat sudyaning oʻzi yoki ushbu ish boʻyicha sud tarkibiga kirgan sudyalar hozir boʻlishlari mumkin. Boshqa shaxslarning hozir boʻlishlariga yoʻl qoʻyilmaydi.

Kech kirishi bilan, zarurat boʻlgan taqdirda esa, kun davomida ham sud maslahatni toʻxtatishga haqlidir. Maslahatlashuv dam olish kuni va bayram kunida ham toʻxtatiladi. Sudyalar maslahatlashuv vaqtida aytilgan mulohazalarni oshkor qilishga haqli emas.

457-modda. Hukm chiqarish vaqtida sud hal qiladigan masalalar

Sud hukm chiqarish vaqtida alohida xonada (maslahatxonada) quyidagi masalalarni hal qiladi:

- 1) sudlanuvchi aybli deb topilayotgan qilmish haqiqatan sodir etilganmi;
- 2) bu qilmish jinoyat deb hisoblanadimi va u Jinoyat kodeksining qaysi moddasida nazarda tutilgan;
- 3) bu qilmishni sudlanuvchi sodir etganmi;
- 4) sudlanuvchi jinoyat sodir etilishida ayblimi va, basharti aybli boʻlsa, uning aybi qanday shaklda;
- 5) sudlanuvchining javobgarligini yengillashtiradigan va ogʻirlashtiradigan holatlar bormi;
- 6) sudlanuvchi sodir etgan jinoyati uchun jazolanishi kerakmi;
- 7) sudlanuvchiga qanday jazo tayinlanishi lozim va u shu jazoni oʻtashi kerakmi;
- 8) sudlanuvchini Jinoyat kodeksining 34-moddasiga muvofiq oʻta xavfli retsdivist deb topish lozimmi;
- 9) ozodlikdan mahrum qilingan mahkum jazoni qanday tartibli koloniyada oʻtashi lozim va jazo muddatining bir qismini turmada oʻtashi kerakmi;

10) fuqaroviy da'vo qanoatlantirilishi kerakmi, bu da'vo kimning foydasiga va qancha miqdorda qanoatlantirilishi lozim, shuningdek fuqaroviy da'vo qo'zg'atilmagan bo'lsa, jinoyat tufayli keltirilgan mulkiy zarar undirilishi kerakmi, sudlanuvchilar sheriklik yoki hissadorlik tartibida javobgarlikka tortilishlari lozimmi;

11) fuqaroviy da'voni ta'minlash uchun xatlangan mol-mulkni nima qilish kerak;

(457-moddaning birinchi qismi 11-band O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

12) ashyoviy, yozma va raqamli dalillarni nima qilish kerak;

(457-modda birinchi qismining 12-band O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

13) protsess chiqimlarini kimning zimmasiga va qancha miqdorda yuklash kerak;

14) sudlanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasini tanlash, ilgarigisini qoldirish, o'zgartirish yoki bekor qilish kerakmi;

15) sudlanuvchiga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash yoxud uning ustidan homiylik belgilash zarurmi.

16) sudlanuvchiga nisbatan lavozimidan chetlashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini bekor qilish kerakmi.

(457-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuniga asosan o'n oltinchi band bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

17) sudlanuvchiga nisbatan O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash tarzidagi protsessual majburlov chorasini bekor qilish zarurmi.

(457-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustdagi O'RQ-1081-sonli Qonuniga asosan 17-band bilan to'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

Sudlanuvchi bir necha jinoyatni sodir etganlikda ayblanayotgan bo'lsa, sud ushbu moddaning **1 — 8-bandlarida** nazarda tutilgan masalalarni har bir jinoyat bo'yicha alohida-alohida hal qiladi.

Jinoyatni sodir etishda bir necha sudlanuvchi ayblanayotgan bo'lsa, sud ushbu moddada ko'rsatilgan masalalarni har bir sudlanuvchiga nisbatan alohida-alohida hal qiladi.

Ushbu moddaning **15-bandida** nazarda tutilgan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari ekspertning tegishli xulosasi mavjud bo'lgandagina qo'llanilishi mumkin.

Sud muhokamasi jarayonida ushbu Kodeks 533-moddasining birinchi qismi **1 — 4-bandlarida** nazarda tutilgan holatlardan birortasi aniqlanib qolsa, sud hukmning ijrosini qonunda belgilangan tartibda kechiktirish masalasini muhokama qilishi shart.

458-modda. Sudlanuvchining ruhiy holati buzilganligi va aqli norasoligi masalasini muhokama qilish

Surishtiruv, dastlabki tergov yoki sud muhokamasi vaqtida sudlanuvchining ruhiy holati buzilganligi va aqli norasoligi haqidagi masala yuzaga kelgan hollarda sud hukm chiqarish chog'ida bu masalani yana bir bor muhokama qilishi shart. Sud sudlanuvchi ijtimoiy xavfli qilmishni sodir etish vaqtida aqli norasolik holatda bo'lgan yoki uni sodir etganidan keyin o'z harakatlarining ahamiyatini anglay olmaydigan yoki ularni boshqara olmaydigan darajada ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan deb topgan taqdirda, ushbu Kodeksning **577-moddasida** nazarda tutilgan ajrimni chiqaradi.

(458-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

459-modda. Shartli hukm qilingan shaxs ustidan kuzatuv olib borish masalasini muhokama qilish

Shartli hukm qo'llanilganda sud shartli hukm qilingan shaxs ustidan kuzatuv olib borishni kimga yuklatish lozimligini hal qiladi.

Shartli hukm qilish to'g'risida jamoat birlashmasi yoki jamoaning iltimosnomasi bo'lsa, sud shartli hukm qilingan shaxsning xulq-atvorini kuzatish uchun uni shu birlashma yoki jamoaga topshirishi mumkin.

460-modda. Sudyalarning maslahatlashuv tartibi

Ish sud tarkibi tomonidan ko'rilayotgan bo'lsa, hukm chiqarish oldidan raislik qiluvchi boshchiligida sudyalarning maslahatlashuvi o'tkazilib, raislik qiluvchi sud hal qilishi lozim bo'lgan savollarni ushbu Kodeksning 457-moddasida ko'rsatilgan izchillikda qo'yadi. Har bir savol shunday shaklda qo'yilishi kerakki, toki bu savolga ma'qullovchi, yoki rad etuvchi javob qaytariladigan bo'lsin. Javob qaytarganidan so'ng sudya javobning sabab-asoslarini ifodalashi mumkin.

Har bir savolni hal qilishda sudyalardan hech biri ovoz berishda betaraf qolishga haqli emas. Barcha masalalar ovozlarning oddiy ko'pchiligi bilan hal qilinadi. Raislik qiluvchi hammadan keyin ovoz beradi.

Birinchi navbatda sudlanuvchining manfaatiga to'laroq mos keladigan fikr ovozga qo'yiladi. Basharti oqlash to'g'risida ovoz bergan sudya yoki sudyalar ozchilikni tashkil qilib, boshqa sudyalar esa jinoyatning tavsifi yoki jazo chorasi to'g'risida har xil fikrda bo'lsalar, oqlash uchun berilgan ovoz yoki ovozlari Jinoyat kodeksining yengilroq jazo chorasini nazarda tutgan tegishli moddasi bo'yicha tavsif qilish uchun berilgan ovozga qo'shiladi.

Ishni sudya ko'rayotgan bo'lsa, ushbu Kodeksning 457 — 459-moddalarida ko'rsatilgan masalalarni yakka o'zi hal qiladi.

461-modda. Sud tergovini yana davom ettirish

Ushbu Kodeksning 457 — 459-moddalarida ko'rsatilgan masalalarni alohida xonada (maslahatxonada) muhokama qilish vaqtida sud ish uchun ahamiyati bo'lgan biror holat qo'shimcha ravishda aniqlanishi kerak deb topsa, hukm chiqarmay, sud tergovini yana davom ettirish to'g'risida ajrim chiqaradi. Sud tergovi tamom bo'lganidan keyin sud yana taraflarning muzokarasini boshlaydi va sudlanuvchining oxirgi so'zini eshitadi.

462-modda. Hukm turlari

Sud ayblov yoki oqlov hukmi chiqarishi mumkin. Sudlanuvchiga nisbatan qanday turda hukm chiqarish masalasini hal qilish vaqtida sud ushbu Kodeksning 23-moddasida nazarda tutilgan aybsizlik prezumpsiyasi prinsipi talablariga amal qilishi shart.

463-modda. Ayblov hukmi chiqarish asoslari

Ayblov hukmi taxminlarga asoslangan bo'lishi mumkin emas va faqat sudlanuvchining jinoyat sodir etishda aybli ekanligi sud muhokamasi davomida isbot qilingan taqdirdagina chiqariladi. Ayblov hukmiga jinoyat sodir etilishining ish bo'yicha barcha mumkin bo'lgan holatlarini tekshirish, ish materiallarida ma'lum bo'lib qolgan barcha kam-ko'stni to'ldirish, yuzaga kelgan hamma shubha va qarama-qarshiliklarga barham berish natijasida yig'ilgan ishonchli dalillargina asos qilib olinishi lozim.

Sud quyidagi hollarda jazodan ozod qilib, ayblov hukmini chiqaradi, basharti:

1) mazkur hukm bilan sudlanuvchiga tayinlangan jazoni qo'llashdan ozod qiluvchi amnistiya akti e'lon qilingan bo'lsa;

2) shaxsning hukm chiqquniga qadar qamoqda yoki uy qamog'ida bo'lgan vaqti Jinoyat kodeksining 62-moddasida nazarda tutilgan ushlab turishni, qamoqqa olishni yoki uy qamog'ini hisobga olish qoidalarini nazarda tutib, sud tomonidan tayinlangan jazo chorasiga teng yoxud bu choradan ortiq bo'lsa;

(463-moddaning ikkinchi qismi 2-bandida O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Sud quyidagi hollarda jazo tayinlamasdan ayblov hukmini chiqaradi, basharti:

1) mahkum sodir etgan jinoyat uchun jazo tayinlashni istisno etadigan amnistiya akti e'lon qilingan bo'lsa;

2) mazkur jinoyat uchun ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilish muddati o'tib ketgan bo'lsa;

3) hukm chiqariladigan vaqtga kelib, qilmish ijtimoiy xavfliligini yo'qotsa yoki uni sodir etgan shaxs ijtimoiy xavfli bo'lmay qolsa;

4) mahkumning tuzalishiga jamoat birlashmalari va jamoalar tomonidan qo'llaniladigan jamoat ta'sir choralari yoki ma'muriy jazo choralari ko'rish yo'li bilan erishish mumkin bo'lsa;

5) hukm chiqarish vaqtigacha sudlanuvchi vafot etgan bo'lsa;

6) O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 71-moddasiga muvofiq shaxsni o'z qilmishiga amalda pushaymon bo'lganligi tufayli jazodan ozod qilish uchun asoslar mavjud bo'lsa.

(463-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 27-dekabrda O'RQ-277 sonli Qonuniga asosan 6-band bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2010-y., 52-son, 509-modda)

464-modda. Oqlov hukmini chiqarish asoslari

Oqlov hukmi quyidagi hollarda chiqariladi, bosharti:

1) jinoiy hodisa yuz bermagan bo'lsa;

2) sudlanuvchi sodir etgan qilmishda jinoyat tarkibi bo'lmasa;

3) jinoyat sodir etilishiga sudlanuvchi daxldor bo'lmasa.

Jinoyat boshqa shaxs tomonidan sodir etilganligi aniqlansa, shuningdek sudlanuvchiga qo'yilgan ayblov ish holatlari batafsil tekshirilgandan keyin ishonarli tarzda o'z tasdig'ini topmasa, sud ushbu modda birinchi qismining 3-bandida nazarda tutilgan asosga ko'ra sudlanuvchini oqlaydi.

(464-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martda O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

465-modda. Hukmni tuzish

Ushbu Kodeksning 457 — 459-moddalarida nazarda tutilgan masalalar hal etilganidan so'ng sud hukmni tuzishga kirishadi. Sudda ish qaysi tilda ko'rilgan bo'lsa, hukm shu tilda, aniq va tushunarli iboralarda bayon qilinadi va kirish, tavsif hamda qaror qismlaridan iborat bo'ladi.

Hukm uni chiqarishda qatnashgan sudyalardan biri yoki hukmni yakka o'zi chiqargan sudya tomonidan qo'lda yoki texnik vositalardan foydalangan holda yozilishi lozim. Hukmga kiritilgan tuzatishlar hukm e'lon qilinishidan oldin izohlanishi va sudyaning (sudyalarning) imzosi bilan tasdiqlanishi lozim.

466-modda. Hukmning kirish qismi

Hukmning kirish qismida:

1) sud ishining raqami, hukm chiqarilgan vaqt va joy;

(466-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrda O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

2) hukmni chiqargan sudning nomi, sudning tarkibi, sud majlisining kotibi, taraflar, tarjimon;

3) sudlanuvchining ismi, otasining ismi va familiyasi, tug'ilgan yili, oyi, kuni va joyi, yashash joyi, ishlash joyi, mashg'uloti, ma'lumoti, oilaviy ahvoli va sudlanuvchi xususidagi ish uchun ahamiyatli boshqa ma'lumotlar;

4) sudlanuvchiga qo'yilgan ayblov Jinoyat kodeksining qaysi moddasida nazarda tutilganligi ko'rsatiladi.

467-modda. Ayblov hukmining tavsif qismi

Ayblov hukmining tavsif qismida sud isbot etilgan deb e'tirof etgan jinoiy qilmishning tavsifi, sodir etilgan joyi, vaqti, usuli, aybning shakli, jinoyatning sabablari, maqsadlari va oqibatlari ko'rsatilishi lozim. Hukmda sudning har bir sudlanuvchiga nisbatan xulosalariga asos bo'lgan dalillar va sudning boshqa dalillarni rad etish sabablari yoziladi. Javobgarlikni yengillashtiruvchi yoki og'irlashtiruvchi holatlar, aybning bir qismi asossiz deb topilgan taqdirda yoki jinoyatning tavsifi noto'g'riligi aniqlanganda esa ayblovni o'zgartirish asoslari va sabablari ko'rsatiladi.

Sud, shuningdek Jinoyat kodeksi moddasining jazo qismida ozodlikdan mahrum qilish bilan bog'liq bo'lmagan boshqa jazo choralari ham nazarda tutilgan bo'lsa, ozodlikdan mahrum etish

tariqasidagi jazo nimaga asoslanib tayinlaganini; ozodlikdan mahrum etish jazosiga hukm qilinganga koloniyada saqlash tartibining muayyan turini belgilashni yoki ozodlikdan mahrum etish jazosini turmada o'tashni tayinlashni; sudlanuvchi o'ta xavfli retsidivist deb topilganligini; shartli hukm qo'llanilganini; Jinoyat **kodeksining** moddasida xuddi shunday jinoyat uchun nazarda tutilgan eng kam jazodan ham kamroq jazo tayinlanganligini; boshqa yengilroq jazoga o'tilganligini; umumiy qoidalaridan chekinib koloniya turi tayinlanganligini; boshqa ta'sir choralari qo'llab yoki qo'llamasdan sudlanuvchi jazodan ozod etilganligini asoslab berishi shart.

Sud qonunchilikka muvofiq sudlanuvchiga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llash yoki uning ustidan homiylik tayinlash lozim deb topsa, bunday qarorga kelish sabablarini ko'rsatishi shart.

(467-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Jamoat birlashmasining yoki jamoaning sudlanuvchini shartli hukm qilib, u bilan tarbiyaviy ish olib borish uchun o'zlariga berishni so'ragan iltimosnomalari bo'lsa, sud bu iltimosnomalarni qanoatlantirish yoki rad etish sabablarini hukmda ko'rsatadi.

Sud, shuningdek qo'zg'atilgan fuqaroviy da'vo to'g'risida yoki jinoyat oqibatida keltirilgan mulkiy zararni undirish to'g'risida o'z tashabbusi bilan chiqargan qarorning asoslarini ham ko'rsatishi lozim.

468-modda. Ayblov hukmining qaror qismi

Ayblov hukmining qaror qismida:

1) sudlanuvchining familiyasi, ismi va otasining ismi;
2) sudlanuvchining jinoyat sodir etganlikda aybli deb topilganligi to'g'risidagi qaror;
3) Jinoyat **kodeksining** sudlanuvchining aybli deb e'tirof etilishiga asos bo'lgan moddasi (moddaning qismi, bandi), shuningdek sudlanuvchining o'ta xavfli retsidivist deb topilganligi, basharti sud shunday qaror qabul qilgan bo'lsa;

4) sudlanuvchi aybli deb topilgan har bir jinoyati uchun tayinlangan jazo turi va me'yori; Jinoyat **kodeksining** moddalariga muvofiq uzil-kesil tayinlangan va o'talishi lozim bo'lgan jazo chorasi; ozodlikdan mahrum etilgan shaxsning jazo muddatini o'tashi lozim bo'lgan tegishli tartibli koloniya turi;

4¹) ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoga hukm etilgan shaxs uchun belgilanadigan taqiqlar (cheklashlar);

(468-modda O'zbekiston Respublikasining 2015-yil 10-avgustdagi O'RQ-389-sonli Qonuniga asosan 4¹-band bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2015-y., 32-son, 425-modda)

5) sudlanuvchi shartli ravishda hukm qilingan bo'lsa, sinov muddati va mahkumning ustidan kuzatuv olib borish vazifasi yuklatilgan jamoa yoki shaxs;

6) ushlab turilgan yoki qamoqda yoxud uy qamog'ida saqlangan vaqtning jazo tayinlashda jazo muddati hisobiga kiritish to'g'risidagi qaror;

(468-moddaning birinchi qismi 6-bandi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

7) hukm qonuniy kuchga kirguniga qadar sudlanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasiga doir qaror;

8) mahkumning zimmasiga yuklatilgan majburiyatlar;

9) ushbu Kodeksning **533-moddasida** nazarda tutilgan asoslar aniqlangan hollarda hukmning ijrosini kechiktirish to'g'risidagi qaror ko'rsatiladi.

Basharti sudlanuvchiga Jinoyat **kodeksining** bir necha moddasi bilan ayblov qo'yilgan bo'lsa, hukmning qaror qismida sudlanuvchi qaysi moddalar bo'yicha oqlanganligi va qaysi moddalar bo'yicha hukm qilinganligi ko'rsatilishi lozim.

Sudlanuvchi jazoni o'tashdan ozod qilingan bo'lsa, bu haqda hukmning qaror qismida ko'rsatiladi.

Barcha hollarda tayinlangan jazo shunday ifodalanishi lozimki, toki hukmni ijro etishda sud tayinlangan jazo turi va me'yori xususida hech qanday shubha tug'ilmasin.

469-modda. Oqlov hukmining tavsif qismi

Oqlov hukmining tavsif qismida quyidagilar ko'rsatiladi: sudlanuvchiga qo'yilgan ayblovning mohiyati; sud aniqlagan ish holatlari; sudlanuvchining aybsizligi to'g'risidagi sud xulosasini tasdiqlovchi dalillar; sudlanuvchining jinoyat sodir etishda aybi bor deb da'vo qilishga asos bo'lgan dalillarni sud nima uchun ishonarli emas yoki yetarli emas deb hisoblashi yoki nima uchun sud jinoiy hodisaning o'zi yuz bermagan yoxud sudlanuvchi sodir etgan qilmishni jinoyat emas deb hisoblashi; fuqaroviy da'voga oid qarorning asoslari.

470-modda. Oqlov hukmining qaror qismi

Oqlov hukmining qaror qismida:

1) sudlanuvchining ismi, otasining ismi va familiyasi;
2) sudlanuvchini jinoyat sodir etilishida aybsiz deb e'tirof etish va uni oqlash to'g'risidagi qaror;

3) sudlanuvchiga nisbatan qo'llanilgan ehtiyot chorasini bekor qilish to'g'risidagi qaror; basharti ehtiyot chorasi sifatida u qamoqda yoki uy qamog'ida saqlanayotgan bo'lsa, oqlangan shaxsni darhol, sud majlisi zalining o'zida ozod qilish to'g'risidagi qaror;

(470-moddaning 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

4) qo'zg'atilgan fuqaroviy da'voni qanoatlantirish rad etilgan bo'lsa, da'voni ta'minlash uchun ko'rilgan choralarini bekor qilish to'g'risidagi qaror;

(470-moddaning 5-bandi O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuniga muvofiq o'z ko'chini yo'qotgan — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

6) oqlangan shaxsning unga yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplash hamda ma'naviy va boshqa ziyon oqibatlarini ushbu Kodeksning 304 — 313-moddalarida nazarda tutilgan tartibda bartaraf qilish huquqini e'tirof etish.

Sudlanuvchi sodir etilgan jinoyatga daxldor emasligi sababli oqlangan taqdirda, oqlov hukmining qaror qismida jinoyat sodir etgan shaxslarni aniqlash va ularni jinoiy javobgarlikka tortish uchun ish prokurorga yuborilishi ko'rsatiladi.

(470-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

471-modda. Hukmning qaror qismida hal qilinishi lozim bo'lgan boshqa masalalar

Ayblov hukmining ham, oqlov hukmining ham qaror qismi, ushbu Kodeksning 468 va 470-moddalarida ko'rsatilgan masalalardan tashqari, quyidagilarni o'z ichiga olishi lozim:

1) sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini bekor qilish to'g'risida ushbu Kodeksning 255 — 260-moddalariga muvofiq qabul qilingan qaror; sudlanuvchining O'zbekiston Respublikasidan chiqish huquqini vaqtincha cheklash tarzidagi protsessual majburlov chorasini bekor qilish to'g'risida ushbu Kodeksning 254⁷ — 254¹¹-moddalariga muvofiq qabul qilingan qaror; qo'zg'atilgan fuqaroviy da'vo yoki sudning tashabbusi bilan ziyonni qoplash to'g'risida ushbu Kodeksning 283 — 289-moddalariga muvofiq qabul qilingan qaror;

(471-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 15-avgustdagi O'RQ-1081-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son)

2) ashyoviy dalillar hamda ishga ilova qilingan boshqa narsalar va hujjatlar to'g'risida ushbu Kodeksning 289-moddasiga muvofiq qabul qilingan qaror;

3) protsessual chiqimlar to'g'risida ushbu Kodeksning 320-moddasiga muvofiq qabul qilingan qaror;

4) hukm ustidan apellyatsiya, kassatsiya shikoyati berish, protest bildirishning ushbu Kodeksning tegishincha 497³, 497⁴, 500 va 501-moddalarida nazarda tutilgan tartibi, muddatlari.

(471-moddaning 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

472-modda. Hukmning imzolanishi va sudyaning alohida fikri

Hukm sudya tomonidan chiqarilgan bo'lsa, uni sudyaning yakka o'zi, sud tarkibi tomonidan chiqarilgan bo'lsa, sudyalarning hammasi imzolaydi. Ovoz berish vaqtida ozchilikni tashkil qilgan sudya hukmga imzo qo'yib, o'zining alohida fikrini yozma ravishda bayon qilishga haqlidir. Bu fikrni u bevosita maslahatxonada yozishi lozim. Alohida fikr ishga ilova qilinadi, lekin sud majlisining zalida e'lon qilinishi mumkin emas.

Agar alohida fikr mavjud bo'lgan ish apellyatsiya tartibida ko'rilmagan bo'lsa, hukm qonuniy kuchga kirgandan keyin ish uni belgilangan tartibda ko'rib chiqish masalasini hal etish uchun O'zbekiston Respublikasi Oliy sudiga yuborilishi lozim.

(472-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

473-modda. Hukmni e'lon qilish

Sud hukmni imzolaganidan keyin sud majlisi zaliga qaytib chiqadi va raislik qiluvchi yoki xalq maslahatchisi hukmning qaror qismini e'lon qiladi.

(473-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Sud majlisi zalida hozir bo'lganlarning hammasi, shu jumladan sud tarkibi ham hukmni tik turib eshitadilar.

Agar hukm sudlanuvchi bilmaydigan yoki yetarlicha bilmaydigan tilda bayon qilingan bo'lsa, hukmning qaror qismi e'lon qilingandan keyin, mazkur qism tarjimon tomonidan sudlanuvchining ona tilida yoki u tushunadigan boshqa tilda o'qib eshittirilishi kerak.

(473-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Raislik qiluvchi sudlanuvchiga va boshqa taraflarga hukmning mazmunini, hukm ustidan apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida shikoyat berish muddati va tartibini tushuntiradi. Basharti sudlanuvchi favqulodda jazo chorasi — umrbod ozodlikdan mahrum qilishga hukm qilingan bo'lsa, unga afv etishni so'rab iltimos qilish huquqi ham tushuntiriladi.

(473-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

474-modda. Sudlanuvchini qamoqdan yoki uy qamog'idan ozod qilish

Sudlanuvchi oqlanganda, shuningdek jazo tayinlanmasdan yoki jazodan ozod qilib yoxud shartli ravishda ozodlikdan mahrum etib yoki ozodlikdan mahrum etish bilan bog'liq bo'lmagan jazo tayinlab ayblov hukmi chiqarilganda, xuddi shuningdek sudlanuvchi dastlabki qamoqda yoxud uy qamog'ida bo'lgan vaqtdan ortiq bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish yoki ozodlikni cheklash jazosi tayinlanganda, qamoqda yoxud uy qamog'ida saqlanayotgan sudlanuvchi bevosita sud majlisi zalining o'zida darhol ozod qilinishi lozim.

(474-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

475-modda. Hukmning nusxasini mahkumga va oqlangan shaxsga berish

Hukm e'lon qilinganidan keyin uch sutkadan kechiktirilmay, hajmi katta bo'lgan taqdirda esa, o'n sutkadan kechiktirilmay, uning nusxasi mahkumga va oqlangan shaxsga berilishi lozim. Boshqa taraflarga hukm nusxasi yoki uning ko'chirmasi shu muddatda, ularning iltimoslariga asosan beriladi.

Agar mahkum qamoqda saqlanayotgan bo'lsa, hukmning ko'chirma nusxasi unga qamoqda saqlash joyining ma'muriyati tomonidan hukm kelib tushgan kuni tilxat olib topshiriladi, tilxat ko'chirma nusxa topshirilgan sana va vaqt ko'rsatilgan holda sudga taqdim etiladi.

(475-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

476-modda. Hukm chiqarish bilan bir vaqtda sud tomonidan hal qilinadigan boshqa masalalar

Ozodlikdan mahrum etishga hukm qilingan shaxsning voyaga yetmagan bolalari, qari ota-onalari, qaramog'ida boshqa shaxslar bo'lsa va ular qarovsiz hamda yordamsiz qolayotgan bo'lsa, sud ayblov hukmini chiqarish bilan bir vaqtda ularni qarindoshlari yoki boshqa shaxslarning va muassasalarning vasiyiligiga yoki homiyligiga topshirish to'g'risida, mahkumning qarovsiz qolayotgan mol-mulki yoki uy-joyi bo'lsa, ularni qo'riqlab turish choralari ko'rish to'g'risida ajrim chiqaradi.

(476-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 27-fevraldagi O'RQ-915-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 28.02.2024-y., 03/24/915/0160-son)

Ushbu Kodeksning 298 va 300-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda, shuningdek tegishli mansabdor shaxslarning e'tiborini surishtiruv va dastlabki tergov o'tkazishda yo'l qo'yilgan kamchiliklarga jalb qilish zarur bo'lganda sud hukm chiqarish bilan bir vaqtda xususiy ajrim ham chiqaradi.

Ushbu moddada ko'rsatilgan barcha protsessual qarorlar sud majlisining zalida hukm e'lon qilinganidan keyin o'qib eshittirilishi lozim.

477-modda. Mahkum bilan uchrashishga ijozat berish

Hukm e'lon qilinganidan keyin raislik qiluvchi yoki sud raisi qamoqda saqlanayotgan mahkumning yaqin qarindoshlari yoki uning himoyachisi iltimosiga ko'ra u bilan uchrashish imkoniyatini berishi shart.

O'N BIRINCHI BO'LIM.

HUKMLARNING, AJRIMLARNING, QARORLARNING QONUNIYLIGI, ASOSLILIGI VA ADOLATLILIGINI TEKSHIRISH

(o'n birinchi bo'limning nomi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

(55-bob O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

55-bob. Hukmlarning, ajrimlarning, qarorlarning qonuniyligi, asosliligi va adolatliligini tekshirishning umumiy shartlari

478-modda. Sud qarorlarining qonuniyligi, asosliligi va adolatliligini tekshirish turlari

Sud hukmlarining, ajrimlarining, qarorlarining qonuniyligi, asosliligi va adolatliligi apellyatsiya, kassatsiya va taftish tartibida tekshirilishi mumkin.

Ishni yuqori instansiya sudi tomonidan ko'rish:

1) apellyatsiya tartibida — ushbu Kodeksning 497²-moddasida ko'rsatilgan shaxslarning shikoyatlariga va protestlariga binoan;

2) kassatsiya tartibida — ushbu Kodeksning 499-moddasida ko'rsatilgan shaxslarning shikoyatlariga va protestlariga binoan;

3) taftish tartibida:

Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyatlar, Toshkent shahar sudlari, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi tomonidan — ushbu Kodeksning 511 va 512-moddalarida ko'rsatilgan shaxslarning shikoyatlariga va protestlariga binoan;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'ati tomonidan:

jinoiyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudning Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyatlar, Toshkent shahar sudlari, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi tomonidan apellyatsiya yoki kassatsiya va taftish tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari, shuningdek ushbu sudlarning tuman (shahar) sudlari, hududiy harbiy sudlar tomonidan ko'rilgan ishlar bo'yicha apellyatsiya yoki kassatsiya va taftish tartibida chiqarilgan hukmlari va ajrimlari ustidan ushbu Kodeksning 511-moddasida ko'rsatilgan shaxslarning shikoyatlarini o'rganish natijalariga ko'ra chiqarilgan O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining, uning o'rinbosarlarining protestiga yoki O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasining ajrimiga binoan;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining, Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudining, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarining, O‘zbekiston Respublikasi Harbiy sudining apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida ko‘rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari, shuningdek ushbu sudlar tomonidan birinchi instansiya tariqasida ko‘rilgan ishlar bo‘yicha apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida chiqarilgan hukmlari va ajrimlari ustidan ushbu Kodeksning 511-moddasida ko‘rsatilgan shaxslarning shikoyatlariga yoki O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining, uning o‘rinbosarlarining protestiga binoan;

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Rayosatida — O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Jinoyat ishlari bo‘yicha sudlov hay‘atining taftish tartibida chiqarilgan qarorlari ustidan ushbu Kodeksning 511-moddasida ko‘rsatilgan shaxslarning arizasiga (iltimosnomasiga), sudyaning taqdimnomasiga, ommaviy axborot vositalarining xabarlariga ko‘ra kiritilgan O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining protestiga, shuningdek O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining protestiga binoan amalga oshiriladi.

479-modda. Sud qarorlari ustidan shikoyat berish va protest bildirish huquqi hamda uning ta‘minlanishi

Ushbu Kodeksning 497², 499 va 511-moddalarida nazarda tutilgan protsess ishtirokchilari birinchi instansiya sudining hukmi va ajrimi ustidan belgilangan tartibda apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida shikoyat berishga yoki protest bildirishga, shuningdek taftish tartibida shikoyat (iltimosnoma) berishga yoxud protest bildirishga haqlidir. Bunda ular o‘z vajlarini tasdiqlash uchun qo‘shimcha materiallarni taqdim etishi mumkin.

Apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish tartibida shikoyat yoki protest tushganligi to‘g‘risida sud ushbu shikoyat yoki protest kimning manfaatlariga taalluqli bo‘lsa, o‘sha protsess ishtirokchilarini uch sutka ichida xabardor qiladi va bir vaqtning o‘zida ularga ushbu hujjatlarning ko‘chirma nusxalarini pochta orqali yoxud hukm, ajrim chiqargan sudning internet-resursi orqali yuboradi. Bunda taraflarga ularning shikoyatga, protestga doir e‘tirozlarini yozma shaklda yoxud elektron hujjat tarzida berish huquqi, e‘tirozlarni taqdim etish muddati ko‘rsatilgan holda, tushuntiriladi. Shikoyat, protest yuzasidan kelib tushgan e‘tirozlar jinoyat ishi materiallariga qo‘shib qo‘yiladi. Protsess ishtirokchilari ish bilan, shu jumladan qo‘shimcha taqdim etilgan materiallar bilan tanishishga va sudga o‘z e‘tirozlarini xabar qilishga haqlidir.

Apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish tartibida shikoyat yoki protest bergan shaxs, shuningdek shikoyat yoki protest kimning manfaatlariga taalluqli bo‘lsa, o‘sha protsess ishtirokchilari ish apellyatsiya, kassatsiya yoxud taftish tartibida ko‘riladigan vaqt va joy to‘g‘risida sud tomonidan xabardor qilinadi.

Mahkum, oqlangan shaxs, jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ishni apellyatsiya instansiyasida ko‘rish chog‘ida ishtirok etishga haqlidir. Mazkur shaxslar ishni kassatsiya yoki taftish tartibida ko‘rish chog‘ida ham ishtirok etishga haqli, bundan jazoni ijro etish muassasasida bo‘lgan yoki ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni o‘tayotgan mahkum mustasno. Jazoni ijro etish muassasasida bo‘lgan yoki ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni o‘tayotgan mahkumning kassatsiya yoki taftish instansiyasi sudining majlisida ishtirok etishi, shuningdek mahkumni sud majlisiga olib kelish zarurligi to‘g‘risidagi masala sud tomonidan hal qilinadi. Ish ko‘riladigan vaqt va joy haqida o‘z vaqtida xabardor qilingan mazkur shaxslarning uzrsiz sabablarga ko‘ra kelmaganligi ishni ko‘rishga monelik qilmaydi. Biroq sud mahkumni, oqlangan shaxsni, shuningdek jabrlanuvchini, fuqaroviy da‘vogarni, fuqaroviy javobgarni va ularning vakillarini tushuntirishlar berish uchun chaqirishi mumkin.

Mahkumning yoki oqlangan shaxsning himoyachilari va qonuniy vakillari ishni taftish tartibida ko‘rish chog‘ida ishtirok etishi shart.

480-modda. Apellyatsiya, kassatsiya shikoyati va protestning mazmuniga qo‘yiladigan talablar

Apellyatsiya, kassatsiya shikoyati va protestida quyidagilar ko‘rsatilishi kerak:

- 1) shikoyat, protest yo‘llanayotgan sudning nomi;

2) shikoyat (protest) bergan shaxs, uning protsessual mavqeyi, uning yashash joyi yoki joylashgan yeri to'g'risidagi ma'lumotlar;

3) hukm, ajrim chiqargan sudning nomi, hukm, ajrim chiqarilgan sana, sud ishining raqami, shikoyat (protest) berilayotgan hukm, ajrim, o'ziga nisbatan hukm, ajrim chiqarilgan shaxs to'g'risidagi ma'lumotlar;

4) shikoyat (protest) berayotgan shaxsning fikriga ko'ra hukmning, ajrimning noto'g'riligi nimadan iborat ekanligiga doir vajlari, sudga qadar ish yuritishni yoki sud muhokamasini amalga oshirish chog'ida qaror qabul qilishga ta'sir ko'rsatgan qonunning qaysi normalari buzilganligi to'g'risidagi vajlari, shuningdek uning iltimosining mazmuni;

5) shaxs o'z talablarini asoslayotgan dalillar, xususan, birinchi instansiya sudi tomonidan tekshirilmagan dalillar;

6) yangidan taqdim etilayotgan dalillar va ularning birinchi instansiya sudiga taqdim etilmaganligining sababi;

7) shikoyatga (protestga) ilova qilinayotgan materiallar ro'yxati;

8) shikoyat (protest) berilgan sana, shikoyat (protest) bergan shaxsning imzosi.

Agar apellyatsiya, kassatsiya shikoyatining (protestining) mazmuni ushbu moddaning birinchi qismida ko'rsatilgan talablarga javob bermasa va bu ishni keyinchalik mazmunan ko'rib chiqishga to'sqinlik qilsa, birinchi instansiya sudining sudyasi apellyatsiya, kassatsiya shikoyatini (protestini) uni bergan shaxsga qaytarish to'g'risida uch kunlik muddatda ajrim chiqarib, apellyatsiya, kassatsiya shikoyatini yoki protestini qayta tuzish uchun muddat belgilaydi.

Sudyaning apellyatsiya, kassatsiya shikoyatini, protestini qaytarish to'g'risidagi ajrimining talablari bajarilmagan va apellyatsiya, kassatsiya shikoyati (protesti) belgilangan vaqtda kelib tushmagan hollarda, u berilmagan deb hisoblanadi.

481-modda. Jinoyat ishini yuqori sud tomonidan ko'rishda prokurorning ishtirok etishi

Jinoyat ishini apellyatsiya, kassatsiya, taftish tartibida ko'rishda prokuror ishtirok etadi.

Jinoyat ishining ko'rilishida:

1) Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyatlar va Toshkent shahar sudlarining, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining hay'atlarida — O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyat, Toshkent shahar prokurori, O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori va ularga tenglashtirilgan prokurorlar, ularning o'rinbosarlari yoki ular tomonidan vakolat berilgan prokuror;

2) O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida — O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, uning o'rinbosarlari yoki ular tomonidan vakolat berilgan prokuror;

3) O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosatida — O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosarlari ishtirok etadi.

482-modda. Yuqori instansiya sudi muhokamasining predmeti

Apellyatsiya, kassatsiya instansiyasi sudi apellyatsiya, kassatsiya shikoyati (protesti) bo'yicha ishning haqiqiy holatlari to'liq aniqlanganligini va Jinoyat **kodeksining** normalari to'g'ri qo'llanilganligini, ish yuritishni amalga oshirish chog'ida ushbu Kodeks normalariga rioya etilgan-etilmaganligini, birinchi instansiya sudi hukmining, ajrimining qonuniyligi, asosliligi va adolatliligini ishda mavjud bo'lgan hamda apellyatsiya, kassatsiya instansiyasi sudi tomonidan qo'shimcha ravishda tekshirilgan dalillar bo'yicha tekshiradi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyatlar, Toshkent shahar sudlari, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi hay'atlarida taftish tartibida ishni ko'rishda taftish tartibidagi shikoyat (protest) bo'yicha ishning haqiqiy holatlari to'liq aniqlanganligi va Jinoyat **kodeksining** normalari to'g'ri qo'llanilganligi, ish yuritishni amalga oshirish chog'ida ushbu Kodeks normalariga rioya etilgan-etilmaganligi, birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya instansiyasi sudi hukmining, ajrimining qonuniyligi, asosliligi va adolatliligi ishda mavjud bo'lgan hamda taftish instansiyasi sudi tomonidan qo'shimcha ravishda tekshirilgan dalillar bo'yicha tekshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudlarining apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish tartibida ko'rib chiqilgan hukmlarini, ajrimlarini, shuningdek tuman (shahar) sudlari, hududiy harbiy sudlar tomonidan ko'rilgan ishlar bo'yicha chiqarilgan apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish instansiyasi sudining hukmlarini va ajrimlarini taftish tartibida ko'rishda shikoyat yoxud protest bo'yicha ishning haqiqiy holatlari to'liq aniqlanganligi va Jinoyat kodeksining normalari to'g'ri qo'llanilganligi, ish yuritishni amalga oshirish chog'ida ushbu Kodeks normalariga rioya etilgan-etilmaganligi, birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya va taftish instansiyasi sudi hukmining, ajrimining qonuniyligi, asosiligi va adolatligi ishda mavjud bo'lgan hamda taftish instansiyasi sudi tomonidan qo'shimcha ravishda tekshirilgan dalillar bo'yicha tekshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarining, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida ko'rib chiqilgan hukmlarini, ajrimlarini taftish tartibida ko'rishda taftish tartibidagi shikoyat (protest) bo'yicha ishning haqiqiy holatlari to'liq aniqlanganligi va Jinoyat kodeksining normalari to'g'ri qo'llanilganligi, ish yuritishni amalga oshirish chog'ida ushbu Kodeks normalariga rioya etilgan-etilmaganligi, birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya instansiyasi sudi hukmining, ajrimining qonuniyligi, asosiligi va adolatligi ishda mavjud bo'lgan hamda taftish instansiyasi sudi tomonidan qo'shimcha ravishda tekshirilgan dalillar bo'yicha tekshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosati ishni taftish tartibida ko'rishda protest bo'yicha ishning haqiqiy holatlari to'liq aniqlanganligini va Jinoyat kodeksining normalari to'g'ri qo'llanilganligini, ish yuritishni amalga oshirish chog'ida ushbu Kodeks normalariga rioya etilgan-etilmaganligini, birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya va taftish instansiyasi sudi hukmining, ajrimining qonuniyligi, asosiligi va adolatligini ishda mavjud bo'lgan hamda taftish instansiyasi sudi tomonidan qo'shimcha ravishda tekshirilgan dalillar bo'yicha tekshiradi.

483-modda. Jinoyat ishini apellyatsiya, kassatsiya, taftish tartibida ko'rish doirasi

Sud jinoyat ishini apellyatsiya, kassatsiya, taftish tartibida ko'rishda shikoyat yoki protest vajlari bilan chegaralanmaydi va ishni barcha mahkumlarga, shu jumladan tegishli shikoyatni bermagan shaxslarga yoki o'ziga nisbatan shikoyat (protest) berilmagan mahkumlarga nisbatan ham to'la hajmda tekshiradi.

Jinoyat ishini apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish tartibida ko'rib chiqayotgan sud qaror qabul qilish chog'ida quyi instansiya sudlari tomonidan tekshirilgan dalillarni ham, ishni ko'rishda apellyatsiya, kassatsiya instansiyasi yoki tegishli taftish instansiyasi sudiga taraflar tomonidan taqdim etilgan yoki ular tomonidan talab qilib olingan va tekshirilgan, e'tiborga olinadigan yangi dalillarni ham tekshiradi.

Agar quyi instansiya sudi tomonidan sud tergovining to'liq emasligiga yoki bir yoqlamaliligiga yoki protsessual buzilishlarga yo'l qo'yilgan bo'lsa, apellyatsiya, kassatsiya yoxud taftish tartibida jinoyat ishini ko'rib chiqayotgan sud to'liq yoki qisman sud tergovini o'tkazish yo'li bilan bo'shliqlarning o'rnini to'ldirish, protsessual buzilishlarni bartaraf etish choralarini ko'radi. Ishni apellyatsiya, kassatsiya yoxud taftish tartibida ko'rib chiqayotgan sud shu maqsadda:

1) ishni hal qilish uchun ahamiyatga ega bo'lgan hujjatlarni taraflarning iltimosnomasiga ko'ra talab qilib olishga;

2) zarur sud ekspertizasini tayinlashga;

3) sud majlisiga qo'shimcha guvohlarni, ekspertlarni, mutaxassislarni chaqirishga va so'roq qilishga, taraflar tomonidan taqdim etilgan yoki ularning iltimosiga ko'ra sud tomonidan talab qilib olingan yozma, ashyoviy va boshqa dalillarni tekshirishga;

4) quyi instansiya sudi tomonidan tekshirilgan dalillarni maqbul emas deb topishga va ularni dalillar majmuidan chiqarib tashlashga;

5) quyi instansiya sudi tomonidan maqbul emas deb topilganligi uchun dalillar majmuidan chiqarib tashlangan dalillarni maqbul dalillar deb topishga va ularni tekshirishga;

6) fuqaroviy da'voga taalluqli bo'lgan holatlarni tekshirishga va fuqaroviy da'vo bo'yicha qaror qabul qilishga;

7) ishning barcha materiallari to'liq, har tomonlama va xolisona tekshirilishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan boshqa harakatlarni bajarishga haqli.

Jinoyat ishi bo'yicha bir necha shaxs hukm qilingan yoki oqlangan taqdirda, apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish instansiyasi sudi o'ziga nisbatan shikoyat (protest) berilmagan mahkumlarga yoki oqlangan shaxslarga taalluqli hukmni, ajrimni bekor qilishga, agar hukmning, ajrimning bekor qilinishi ularning ahvolini og'irlashtirsa, haqli emas.

484-modda. Jinoyat ishini yuqori sud tomonidan ko'rish muddatlari

Apellyatsiya, kassatsiya instansiyasi va jinoyat ishini taftish tartibida ko'rib chiqayotgan sud ish shikoyat yoki protest bilan kelib tushgan kundan e'tiboran o'n besh sutkadan kechiktirmay ishni ko'rib chiqishga kirishishi kerak. Ish o'ta murakkab bo'lgan taqdirda va boshqa alohida hollarda tegishli sud raisi bu muddatni ko'pi bilan bir oyga uzaytirishi mumkin, bundan ushbu moddaning ikkinchi qismida nazarda tutilgan holatlar mustasno.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'ati jinoyat ishi shikoyat yoki protest bilan birga kelib tushgan kundan e'tiboran bir oydan kechiktirmay ishni ko'rib chiqishga kirishishi kerak. Ish o'ta murakkab bo'lgan taqdirda va boshqa alohida hollarda O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi yoki uning o'rinbosari bu muddatni ko'pi bilan ikki oyga uzaytirishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosati jinoyat ishi protest bilan birga kelib tushgan kundan e'tiboran bir oydan kechiktirmay ishni ko'rib chiqishga kirishishi kerak. Ish o'ta murakkab bo'lgan taqdirda va boshqa alohida hollarda O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi bu muddatni ko'pi bilan ikki oyga uzaytirishi mumkin.

Jinoyat ishini ko'rish muddati uzaytirilganligi to'g'risida protsessning manfaatdor ishtirokchilari xabardor qilinishi kerak.

Apellyatsiya, kassatsiya instansiyasi va ishni taftish tartibida ko'rib chiqayotgan sud tomonidan jinoyat ishini ko'rib chiqish davomiyligi uni ko'rib chiqish boshlangan kundan e'tiboran uch oydan oshmasligi kerak. Mazkur muddat ish murakkab bo'lgan yoki uning hajmi katta bo'lgan, shuningdek boshqa uzrli sabablar mavjud bo'lgan taqdirda, apellyatsiya, kassatsiya instansiyasi sudining va ishni taftish tartibida ko'rib chiqayotgan sudning ajrimiga ko'ra ko'pi bilan bir oyga uzaytirilishi mumkin, bundan ushbu moddaning beshinchi qismida nazarda tutilgan hollar mustasno.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'ati va Rayosati tomonidan taftish tartibida ko'rilishi lozim bo'lgan jinoyat ishi oqilona muddatlarda, biroq uni ko'rib chiqish boshlangan kundan e'tiboran ko'pi bilan uch oyda ko'rib chiqilishi kerak. Ushbu muddat ishning murakkabligi yoki hajmi kattaligi tufayli, shuningdek boshqa uzrli sabablar mavjud bo'lgan taqdirda, tegishincha O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'ati va Rayosatining ajrimi (qarori) bilan uzaytirilishi mumkin. Bunda jinoyat ishini ko'rib chiqish davomiyligi uni ko'rib chiqish boshlangan kundan e'tiboran bir yildan oshmasligi kerak.

485-modda. Hukmni, ajrimni bekor qilish yoki o'zgartirish asoslari

Apellyatsiya, kassatsiya va taftish tartibida hukmni, ajrimni bekor qilish yoki o'zgartirish asoslari quyidagilardan iborat:

- 1) sud tergovining to'liq emasligi yoki bir yoqlama olib borilganligi;
- 2) hukmda, ajrimda bayon qilingan sud xulosalari ishning haqiqiy holatlariga muvofiq emasligi;
- 3) ushbu Kodeks normalarining jiddiy ravishda buzilganligi;
- 4) Jinoyat **kodeksi** normalarining noto'g'ri qo'llanilganligi;
- 5) jazoning adolatsizligi;
- 6) Jinoyat kodeksi **Maxsus qismining** tegishli moddasidagi yetkazilgan moddiy zararining o'rni qoplangan taqdirda ozodlikdan cheklash va ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo qo'llanilmasligi haqidagi normaning qo'llanilish zaruriyati mavjudligi;
- 7) qilmishning jinoiyligini bekor qiladigan, jazoni yengillashtiradigan yoki shaxsning ahvolini boshqacha tarzda yaxshilaydigan qonunning qonuniy kuchga kirganligi;

8) sudlanuvchiga nisbatan ayblovning og'irrog'i bilan yoki haqiqiy holatlarga ko'ra dastlabki ayblovdan jiddiy farq qiladigan ayblov bilan almashtirilganligi yoki sudlanuvchining yangi ayblov bo'yicha jinoiy javobgarlikka tortilganligi yoxud boshqa shaxsning ishda ayblanuvchi sifatida ishtirok etishga jalb qilinganligi.

486-modda. Sud tergovining to'liq emasligi va bir yoqlamaligi

Sud tergovi quyidagi hollarda to'liq emas va bir yoqlama deb e'tirof etiladi, agar ish bo'yicha:

- 1) ushbu Kodeksning 82 — 84-moddalarida ko'rsatilgan holatlar yetarlicha to'liq aniqlanmagan bo'lsa;
- 2) ko'rsatuvlari ishni hal qilish uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan shaxslar so'roq qilinmagan bo'lsa;
- 3) o'tkazilishi shart bo'lgan ekspertiza o'tkazilmagan bo'lsa;
- 4) ish uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan hujjatlar, ashyoviy, yozma yoki raqamli dalillar talab qilib olinmagan bo'lsa;

(486-moddaning 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

- 5) natijalari ish uchun ahamiyatga ega bo'lishi mumkin bo'lgan boshqa tergov harakatlari o'tkazilmagan bo'lsa.

487-modda. Hukmda, ajrimda bayon etilgan sud xulosalarining ishning haqiqiy holatlariga muvofiq emasligi

Sud hukmi, ajrimi quyidagi hollarda jinoyat ishining haqiqiy holatlariga muvofiq emas deb e'tirof etiladi, agar:

- 1) sud xulosalari sud majlisida ko'rilgan dalillar bilan tasdiqlanmagan bo'lsa;
- 2) sud o'z xulosalariga jiddiy ta'sir qilishi mumkin bo'lgan holatlarni hisobga olmagan bo'lsa;
- 3) ish uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan holatlarga nisbatan bir-biriga zid dalillar mavjud bo'lgani holda, sud qaysi sabablarga ko'ra ushbu dalillarning ayrimlarini ishonarli deb topganligi va boshqalarini rad etganligi hukmda, ajrimda ko'rsatilmagan bo'lsa;
- 4) hukmda, ajrimda bayon etilgan xulosalarda jiddiy ziddiyatlar mavjud bo'lib, ular sudlanuvchining aybliligi to'g'risidagi masalani hal qilishga, Jinoyat kodeksi normalarining to'g'ri qo'llanilishiga yoki jazo chorasini belgilashga ta'sir ko'rsatgan bo'lsa yoki ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lsa.

488-modda. Ushbu Kodeks normalarining jiddiy buzilishlari

Protsess ishtirokchilarini qonun bilan kafolatlangan huquqlardan mahrum qilgan yoki bu huquqlarni cheklagan yoxud sudga ishni har tomonlama ko'rib chiqishga boshqacha tarzda xalal bergan hamda qonuniy, asosli va adolatli qaror chiqarishga ta'sir qilgan yoki ta'sir qilishi mumkin bo'lgan qoidabuzarliklar ushbu Kodeks normalarini jiddiy buzish deb e'tirof etiladi.

Quyidagi hollarda hukm, ajrim bekor qilinishi lozim, agar:

- 1) hukmni, ajrimni qonunga xilof tarkibdagi sud chiqargan bo'lsa;
- 2) sudyaning hukmni, ajrimni yakka o'zi chiqarishi tartibi yoki hukmni, ajrimni chiqarishda sudyalarning maslahatlashuvining sir tutilishi buzilgan bo'lsa;
- 3) ish sudlanuvchi yo'qligida ko'rilgan bo'lsa, bundan ushbu Kodeks 410-moddasining uchinchi qismida nazarda tutilgan hol mustasno;
- 4) surishtiruv yoki dastlabki tergov tamomlanganidan so'ng ayblanuvchi ishdagi barcha materiallar bilan tanishtirilmagan va bu qoidabuzarlik hukmni, ajrimni chiqargan sud tomonidan bartaraf etilmagan bo'lsa;
- 5) himoyachisi bo'lmagan sudlanuvchiga himoya nutqi uchun so'z berilmagan bo'lsa;
- 6) sudlanuvchiga oxirgi so'z berilmagan bo'lsa;
- 7) sudlanuvchining ona tilidan va tarjimon xizmatlaridan foydalanish huquqi buzilgan bo'lsa;

8) qonunga ko'ra himoyachi, qonuniy vakil ishtirok etishi shart bo'lsa-yu, ish ularning ishtirokisiz tergov qilingan yoki ko'rib chiqilgan bo'lsa;

9) ishni yuritishni istisno etadigan holatlar mavjud bo'la turib, surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi o'tkazilgan bo'lsa;

10) sud majlisi bayonnomasi ishda mavjud bo'lmasa yoxud imzolanmagan bo'lsa.

489-modda. Jinoyat kodeksi normalarining noto'g'ri qo'llanilishi

Quyidagilar Jinoyat kodeksi normalarining noto'g'ri qo'llanilishi deb e'tirof etiladi:

1) Jinoyat kodeksi Umumiy qismi moddalarining talablari buzilganligi;

2) jinoyatning Jinoyat kodeksining qo'llanilishi lozim bo'lgan moddasi (moddaning qismi, bandi) o'rniga boshqa moddasi (moddaning qismi, bandi) bilan tavsiflanganligi;

3) mahkumga Jinoyat kodeksining mazkur moddasida nazarda tutilmagan jazo turi va me'yori tayinlanganligi.

490-modda. Jazoning adolatsizligi

Jazo jinoyatning og'irligiga, mahkumning shaxsiga nomuvofiq bo'lsa yoki jazo Jinoyat kodeksi Maxsus qismining tegishli moddasida nazarda tutilgan doiradan chetga chiqmasdan tayinlangan bo'lsa-da, biroq turi yoki me'yori bo'yicha o'ta yengil yoki o'ta og'ir bo'lsa, adolatsiz hisoblanadi.

491-modda. Moddiy zararining o'zni qoplanganligi munosabati bilan hukmni o'zgartirish

Ishni apellyatsiya, kassatsiya, taftish tartibida ko'rib chiqayotgan sud yetkazilgan moddiy zararining o'zni qoplangan taqdirda, Jinoyat kodeksi Maxsus qismining ozodlikni cheklash va ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo qo'llanilmasligi to'g'risidagi tegishli moddasi normasini qo'llash uchun asoslar aniqlangan taqdirda hukmni o'zgartiradi.

492-modda. Qilmishning jinoiyligini bekor qiladigan, jazoni yengillashtiradigan yoki shaxsning ahvolini boshqacha tarzda yaxshilaydigan qonunning qonuniy kuchga kirganligi

Agar ishni apellyatsiya, kassatsiya, taftish tartibida ko'rib chiqish davomida Jinoyat kodeksining 13-moddasiga muvofiq orqaga qaytish kuchiga ega bo'lgan, qilmishning jinoiyligini bekor qiladigan, jazoni yengillashtiradigan yoki shaxsning ahvolini boshqacha tarzda yaxshilaydigan qonun qonuniy kuchga kirsam, sud hukmga zarur o'zgartirishlar kiritadi yoki hukmni bekor qilib, ish yuritishni tugatadi.

493-modda. Hukmni bekor qilish va ishni birinchi instansiya sudiga yuborish

Agar ushbu Kodeks 416, 417-moddalarining ikkinchi qismida nazarda tutilgan holatlar jinoyat ishini apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish tartibida ko'rish chog'ida aniqlansa, sud prokurorning yoki jabrlanuvchining, uning vakilining yoxud mahkumning, uning himoyachisining, qonuniy vakilining iltimosnomasiga ko'ra, sudlanuvchini yangi ayblov bo'yicha jinoiy javobgarlikka tortish yoki boshqa shaxsni ishda ayblanuvchi sifatida ishda ishtirok etishga jalb qilish to'g'risidagi iltimosnomani qanoatlantirish haqida ajrim chiqaradi.

Ajrimni ijro etish ayblov dalolatnomasini yoki ayblov xulosasini tasdiqlagan prokurorning zimmasiga yuklatiladi.

Sud ajrimi ushbu Kodeksning 416, 417-moddalarida belgilangan muddatda bajarilmagan yoki prokurorning ayblovga qo'shimcha kiritish yoxud yangi shaxsni ishda ayblanuvchi sifatida ishtirok etish uchun jalb etish mumkin emasligi to'g'risidagi xulosasi kelib tushgan taqdirda, apellyatsiya, kassatsiya va taftish instansiyasi sudi sud muhokamasini jinoyat ishida mavjud bo'lgan dalillar asosida davom ettiradi.

Mahkumga yangi ayblov qo'yilgan yoki yangi shaxs ayblanuvchi sifatida ishtirok etish uchun ishga jalb etilgan taqdirda apellyatsiya, kassatsiya va taftish instansiyasi sudi ayblov hukmini bekor qiladi va ishni birinchi instansiya sudiga yangidan ko'rish uchun yuboradi.

Ishning muhokamasi birinchi instansiya sudi tomonidan umumiy asoslarda amalga oshiriladi.

494-modda. Hukmni mahkumning, oqlangan shaxsning ahvolini og'irlashtirish tomonga bekor qilish

Apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish instansiyasi sudi sudning hukmini bekor qilishga va mahkumga jazoni kuchaytirgan yoki unga nisbatan e'lon qilingan ayblov doirasida og'irroq jinoyat to'g'risidagi qonunni qo'llagan holda yangi ayblov hukmi chiqarishga haqli.

Sudning ayblov hukmi apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish instansiyasi sudi tomonidan faqat prokurorning protestiga yoki jabrlanuvchining, uning vakilining shikoyatiga ko'ra, mahkumning ahvolini og'irlashtirgan holda yangi hukm chiqarish orqali bekor qilinishi mumkin.

Sudning oqlov hukmi apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish instansiyasi sudi tomonidan faqat prokurorning protestiga yoki jabrlanuvchining, uning vakilining mazkur hukmning qonunga xilofligi va asossizligi borasidagi shikoyatiga ko'ra, ayblov hukmi chiqarilgan holda bekor qilinishi mumkin.

495-modda. Sudning hukmini, ajrimini o'zgartirish

Apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish instansiyasi sudi sudning ayblov hukmini yoki ajrimini o'zgartirish chog'ida quyidagilarga haqli:

1) jazoni yengillashtirishga yoki mahkumga nisbatan yengilroq jinoyat to'g'risidagi qonunni qo'llashga;

2) mahkumni o'ta xavfli retsidivist deb topishga;

3) jazoni ijro etish muassasasi turini yengilrog'iga yoki og'irroq'iga o'zgartirishga;

4) jinoyat natijasida yetkazilgan, o'rni qoplanishi lozim bo'lgan moddiy zarar miqdorini, shuningdek ma'naviy ziyonni kompensatsiya qilish miqdorini kamaytirishga yoki ko'paytirishga;

5) Jinoyat kodeksining 96-moddasiga muvofiq mahkumga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llashga;

6) ashyoviy dalillar, protsessual chiqimlar to'g'risidagi masalalarni va boshqa masalalarni hal etishga.

Oqlov hukmining oqlov asoslariga doir qismi oqlangan shaxsning, uning himoyachisining, qonuniy vakilining shikoyatiga ko'ra o'zgartirilishi mumkin.

496-modda. Ayblov hukmini jinoyat ishini tugatgan holda bekor qilish

Apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish instansiyasi sudi jinoyat ishini ko'rib chiqib, quyidagi hollarda ayblov hukmini bekor qiladi va jinoyat ishini tugatadi, agar:

1) ish bo'yicha ushbu Kodeksning 83-moddasida hamda 84-moddasining birinchi va beshinchi qismlarida nazarda tutilgan asoslar aniqlangan bo'lsa;

2) ish bo'yicha to'plangan dalillar mahkumni aybdor deb topish uchun yetarli bo'lmasa va qo'shimcha dalillarni to'plash imkoniyati qolmagan bo'lsa.

497-modda. Sudning hukmi va ajrimi ijro etilishini to'xtatib turish

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi va uning o'rinbosarlari O'zbekiston Respublikasi har qanday sudining ustidan shikoyat (protest) berilgan hukmi va ajrimi ijro etilishini berilgan shikoyat (protest) kassatsiya yoki taftish tartibida hal qilinguniga qadar to'xtatib turishga haqli, bundan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosati tomonidan chiqarilgan sud qarorlari mustasno. Qonunning ochiqdan-ochiq buzilganligini tasdiqlovchi dalillar mavjud bo'lgan taqdirda, ushbu shaxslar ishni talab qilib olish bilan bir vaqtda hukmning, ajrimning ijro etilishini to'xtatib turishga qodir.

(55-bob O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

55¹-bob. BIRINCHI INSTANSIYA SUDINING HUKMI, AJRIMI USTIDAN APELLYATSIYA TARTIBIDA SHIKOYAT BERISH (PROTEST BILDIRISH)

497¹-modda. Apellyatsiya tartibida shikoyat beriladigan va protest bildiriladigan qarorlar

Birinchi instansiya sudining qonuniy kuchga kirmagan hukmlari ustidan apellyatsiya tartibida shikoyat berish yoki protest bildirish mumkin.

Birinchi instansiya sudining sud muhokamasi vaqtida chiqarilgan ajrimi ustidan apellyatsiya tartibida shikoyat berish va protest bildirish hukm ustidan shunday harakatlarni sodir etish bilan bir paytning o'zida amalga oshirilishi mumkin.

497²-modda. Hukm ustidan apellyatsiya tartibida shikoyat berish va protest bildirish huquqiga ega bo'lgan shaxslar

Mahkum, uning himoyachisi, qonuniy vakili, shuningdek jabrlanuvchi, uning vakili sudning qonuniy kuchga kirmagan hukmi ustidan shikoyat berishga, prokuror va uning o'rinbosari esa, protest bildirishga haqlidir.

Fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari hukmning fuqaroviy da'voga daxldor qismi ustidan shikoyat berishga haqlidir.

Sud tomonidan oqlangan shaxs, uning himoyachisi va qonuniy vakili hukmning oqlash sabablari hamda asoslariga doir qismi ustidan shikoyat berishga haqlidir.

Ishda taraf bo'lmagan shaxslar ham sud hukmining o'z huquqlari va qonuniy manfaatlariga daxldor qismi ustidan apellyatsiya tartibida shikoyat berishga haqlidir.

497³-modda. Hukmlar ustidan apellyatsiya tartibida shikoyat berish va protest bildirish tartibi

Qonuniy kuchga kirmagan hukmlar ustidan apellyatsiya tartibida quyidagicha shikoyat berilishi va protest bildirilishi mumkin:

1) jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudlarining hukmi ustidan — Qoraqalpog'iston Respublikasi sudiga, viloyatlar, Toshkent shahar sudiga;

2) hududiy harbiy sudlarning hukmi ustidan — O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudiga;

3) O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarining, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining hukmlari ustidan — ayni shu sudlarga.

(497³-moddaning birinchi qismining 3 va 4-bandlari O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 3-band bilan almashtirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Apellyatsiya shikoyatlari (protestlari) hukm chiqargan sud orqali beriladi. Shikoyat (protest) bevosita apellyatsiya instansiyasi sudiga berilgan taqdirda, mazkur sud ularni hukm chiqargan sudga ushbu Kodeksning 497⁶-moddasida bayon etilgan talablarni bajarish uchun yuboradi.

(497³-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

497⁴-modda. Hukm ustidan apellyatsiya shikoyatlarini (protestlarini) berish muddatlari

(497⁴-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Apellyatsiya shikoyati va protestlari hukm e'lon qilingan kundan e'tiboran o'n sutka ichida, mahkum, oqlangan shaxs, jabrlanuvchi tomonidan esa ularga hukmning ko'chirma nusxasi topshirilgan kundan e'tiboran shu muddat ichida berilishi mumkin.

(497⁴-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Hukm ustidan shikoyat va protest berish uchun belgilangan muddat ichida ish suddan talab qilib olinishi mumkin emas. Taraflar shu vaqt mobaynida ish bilan sud binosida tanishishga haqli.

Belgilangan muddat o'tgandan keyin berilgan shikoyat yoki protest oqibatsiz qoldiriladi, bu haqda ularni bergan shaxslarga xabar qilinadi.

497⁵-modda. Apellyatsiya shikoyati yoki protesti berish muddatini tiklash tartibi

Hukm ustidan shikoyat berish yoki protest bildirish muddati uzrli sabablarga ko'ra o'tkazib yuborilgan hollarda apellyatsiya shikoyati yoki protesti berish huquqiga ega bo'lgan shaxslar hukm chiqargan sudga muddatni tiklash so'ralgan iltimosnoma bilan murojaat qilishi mumkin. Zarur hollarda, bu masala iltimosnoma bergan shaxsning ishtirokida hal qilinadi.

Sudning o'tkazib yuborilgan muddatni tiklashni rad etish to'g'risidagi ajrimi ustidan apellyatsiya instansiyasi sudiga xususiy shikoyat (protest) berilishi mumkin bo'lib, u mazkur ajrimni bekor qilishga, o'tkazib yuborilgan muddatni tiklashga va apellyatsiya shikoyati (protesti) bo'yicha ishni ko'rishga yoxud ishni hukm chiqargan sudga ushbu Kodeks 497⁶-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan talablarni bajarish uchun yuborishga haqli.

497⁶-modda. Apellyatsiya shikoyati, protesti berilganligi to'g'risida xabar berish

Hukm chiqargan sud apellyatsiya shikoyati, protesti berilganligi to'g'risida mahkumni, oqlangan shaxsni, ularning himoyachilarini, qonuniy vakilini, jabrlanuvchini, uning vakilini, shuningdek fuqaroviy da'vogarni, fuqaroviy javobgarni, ularning vakillarini agar shikoyat, protest ularning manfaatlariga daxldor bo'lsa, xabardor qiladi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarga shikoyatning, protestning ko'chirma nusxalari yoxud hukm chiqargan sudning internet-resursi orqali ularning elektron nusxalari bilan tanishish mumkinligi to'g'risida xabarnoma yuboriladi. Bunda taraflarga shikoyat, protest yuzasidan o'z e'tirozlarini yozma shaklda yoxud elektron hujjat tarzida berish huquqi ularni taqdim etish muddati ko'rsatilgan holda tushuntiriladi. Shikoyat, protest ustidan kelib tushgan e'tirozlar ishga qo'shib qo'yiladi.

Taraflar apellyatsiya shikoyatiga, protestiga doir e'tiroz bilan birga alohida holda yangi materiallarni taqdim etishga yoxud ularni talab qilib olish va tekshirish, shuningdek o'zlari ko'rsatgan jabrlanuvchilarni, guvohlarni, ekspertlarni, mutaxassislarni sudga chaqirish va so'roq qilish haqida iltimosnoma berishga haqli.

497⁷-modda. Hukm ustidan apellyatsiya shikoyati yoki protesti berish oqibatlari

Apellyatsiya shikoyati yoki protesti berilishi hukmning qonuniy kuchga kirishini va uning ijro ettirilishini to'xtatib turadi.

Hukm ustidan shikoyat berish va protest bildirish uchun belgilangan muddat tugagach, hukm chiqargan sud ushbu Kodeksning **497⁶-moddasida** nazarda tutilgan talablarni bajarib, ishni shikoyatlar, protestlar hamda ular yuzasidan bildirilgan e'tirozlar, shuningdek taqdim etilgan qo'shimcha materiallar bilan birga o'n kundan kechiktirmay apellyatsiya instansiyasi sudiga yuboradi.

Bu muddat alohida hollarda yuqori sud raisi yoki uning o'rinbosari tomonidan ko'pi bilan yigirma kunga uzaytirilishi mumkin.

(497⁸-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024 yil 1 yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

497⁹-modda. Apellyatsiya shikoyatiga, protestiga o'zgartish va qo'shimcha kiritish

Apellyatsiya shikoyati (protesti) bergan shaxs apellyatsiya instansiyasi sudining majlisi boshlanguniga qadar uni o'zgartirishga yoki yangi vajlar bilan to'ldirishga haqli.

Hukm ustidan shikoyat (protest) berish muddati o'tganidan keyin berilgan apellyatsiya protestiga, jabrlanuvchining yoki uning vakilining apellyatsiya shikoyatiga o'zgartirish yoki qo'shimcha kiritishda mahkumning ahvolini og'irlashtirish to'g'risida masala, agar bunday talab dastlabki shikoyatda, protestda mavjud bo'lmasa, qo'yilishi mumkin emas.

Hukm ustidan shikoyat qilish muddati o'tganidan keyin ishga kirishgan himoyachi apellyatsiya shikoyatini o'zgartirishi yoki uni yangi vajlar bilan to'ldirishi, ilgari ishda ishtirok etgan himoyachi tomonidan berilgan shikoyat vajlariga qo'shimcha asoslar taqdim etishi mumkin.

497¹⁰-modda. Apellyatsiya shikoyatini yoki protestini qaytarib olish

Hukm ustidan shikoyat bergan yoki protest bildirgan shaxs o'z shikoyatini yoki protestini qaytarib olishga haqli. Yuqori turuvchi prokuror ham protestni qaytarib olish huquqiga ega.

Mahkumning himoyachisi, qonuniy vakili o‘z shikoyatini faqat mahkumning roziligi bilan qaytarib olishga haqli.

Mahkum himoyachi tomonidan berilgan shikoyatni qaytarib olishga haqli.

Apellyatsiya shikoyatini yoki protestini qaytarib olishga apellyatsiya instansiyasi sudi maslahatxonaga kirguniga qadar yo‘l qo‘yiladi.

497¹¹-modda. Birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan apellyatsiya tartibida shikoyat berish va protest bildirish

(497¹¹-moddaning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O‘RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024-yil 1-yanvardan kuchga kiradi)

Ish bo‘yicha birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan u chiqarilgan kundan e‘tiboran o‘n kunlik muddatda ushbu Kodeksning 497²-moddasida nazarda tutilgan shaxslar tomonidan xususiy shikoyat berilishi yoki xususiy protest bildirilishi mumkin.

(497¹¹-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O‘RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Hukm chiqarish bilan yakunlangan sud muhokamasi chog‘ida chiqarilgan ajrim ustidan shikoyat berilgan yoki protest bildirilgan taqdirda, ish faqat hukm ustidan xususiy shikoyat (xususiy protest) berish uchun belgilangan muddat tugaganidan keyin apellyatsiya instansiyasi sudiga yuboriladi.

(497¹¹-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O‘RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Sud muhokamasi chog‘ida chiqarilgan va dalillarni tekshirish tartibiga, jinoyat protsessi ishtirokchilarining iltimosnomalariga, ehtiyot chorasini tanlashga, uni o‘zgartirishga yoki bekor qilishga, shuningdek sud majlisi zalida tartib saqlashga taalluqli ajrimlar ustidan ushbu moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan tartibda shikoyat berish va protest bildirish mumkin emas. Ularga qarshi e‘tirozlar apellyatsiya shikoyatiga yoki apellyatsiya protestiga kiritilishi mumkin.

Ushbu ish bo‘yicha taraf hisoblanmagan shaxslar ham sud ajrimi ustidan, agar ajrim ularning manfaatlariga daxldor bo‘lsa, shikoyat berishga haqlidir.

497¹²-modda. Ishni apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborish to‘g‘risida xabar berish

Birinchi instansiya sudi jinoyat ishi apellyatsiya instansiyasi sudiga yuborilganligi to‘g‘risida ushbu Kodeksning 497²-moddasida ko‘rsatilgan shaxslarni xabardor qiladi.

(55¹-bob O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

55²-bob. APELLYATSIYA INSTANSIYASI SUDIDA ISH YURITISH

(497¹³-modda O‘zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O‘RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024 yil 1 yanvardan o‘z kuchini yo‘qotadi — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(497¹⁴-modda O‘zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O‘RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024 yil 1 yanvardan o‘z kuchini yo‘qotadi — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

497¹⁵-modda. Apellyatsiya instansiyasi sudi majlisini tayinlash va tayyorlash

Sudya apellyatsiya shikoyati, protesti bilan kelib tushgan jinoyat ishini o‘rganib, sud majlisini tayinlash to‘g‘risida yetti sutka ichida ajrim chiqaradi va unda quyidagi masalalar hal etiladi:

- 1) jinoyat ishini ko‘rib chiqish joyi, sanasi va boshlanish vaqti to‘g‘risidagi;
- 2) taraflarni, shuningdek guvohlarni, ekspertlarni va boshqa shaxslarni sud majlisiga chaqirish, shikoyatda, protestda ko‘rsatilgan qo‘shimcha dalillarni, agar mazkur iltimosnomani asosli deb topsa, talab qilib olish to‘g‘risidagi;
- 3) ushbu Kodeksning 19-moddasida nazarda tutilgan hollarda jinoyat ishini yopiq sud majlisida ko‘rish to‘g‘risidagi;

4) qamoqda yoki uy qamog'ida saqlanayotgan mahkumning sud majlisida ishtirok etishi to'g'risidagi.

Ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran uch sutka ichida protsess ishtirokchilariga sud majlisi tayinlanganligi haqida xabarnoma yuboriladi.

Agar jinoyat ishini o'rganish chog'ida birinchi instansiya sudi tomonidan ushbu Kodeks 497⁶-moddasi **ikkinchi qismining** talablari bajarilmaganligi aniqlansa, sudya apellyatsiya instansiyasi sudida ishni ko'rib chiqishga monelik qiluvchi holatlarni bartaraf etish uchun jinoyat ishini shu sudga qaytaradi.

497¹⁶-modda. Taraflarning apellyatsiya instansiyasi sudi majlisida ishtirok etishi

Apellyatsiya instansiyasi sudi majlisida quyidagilar ishtirok etishi shart:

1) tegishincha O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyat, Toshkent shahar prokurori, O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori tomonidan vakolat berilgan prokuror;

2) mahkum, oqlangan shaxs yoki o'ziga nisbatan jinoyat ishi tugatilgan shaxs — mazkur shaxs sud majlisida ishtirok etish to'g'risida iltimosnoma bergan yoki sud mazkur shaxsning sud majlisida ishtirok etishini zarur deb topgan hollarda;

3) himoyachi — ushbu Kodeksning 51 va 52-moddalarida ko'rsatilgan hollarda.

Qamoqda yoki uy qamog'ida saqlanayotgan va apellyatsiya shikoyatini (protestini) ko'rib chiqishda hozir bo'lish istagini bildirgan mahkumga sud majlisida bevosita yoki videokonferensaloqa tizimidan foydalanish orqali ishtirok etish huquqi ta'minlanadi.

497¹⁷-modda. Apellyatsiya instansiyasi sudida jinoyat ishini ko'rish tartibi

Apellyatsiya instansiyasi sudida jinoyat ishi birinchi instansiya sudida ish yuritish qoidalari bo'yicha, ushbu bobda nazarda tutilgan qoidalar inobatga olingan holda ko'riladi.

Raislik qiluvchi sud majlisini ochadi hamda qanday jinoyat ishi va kimning apellyatsiya shikoyati, protesti bo'yicha ko'rilishini e'lon qiladi.

Raislik qiluvchi sud tarkibini e'lon qiladi, prokurorning, himoyachining, sud majlisi kotibining va, agar sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, tarjimonning familiyasi, ismini va otasining ismini ma'lum qiladi.

Apellyatsiya instansiyasi sudi majlisining joyi, sanasi va vaqti to'g'risida o'z vaqtida xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi jinoyat ishini ko'rishga monelik qilmaydi, bundan sud majlisida ishtirok etishi shart bo'lgan shaxslar mustasno.

Raislik qiluvchi hozir bo'lgan jinoyat protsessi ishtirokchilariga ularning huquqlarini tushuntiradi va ularda rad qilishga oid arzlari va iltimosnomalar bor-yo'qligini, apellyatsiya shikoyatida, protestida bayon etilgan iltimoslarni quvvatlashini yoki quvvatlamasligini aniqlaydi. Bunday iltimoslar mavjud bo'lganda sud ular bo'yicha ajrim chiqaradi.

Sud muhokamasi sudyalardan birining ma'ruzasi bilan boshlanadi. U birinchi instansiya sudi hukmining yoki ajrimining mazmunini, apellyatsiya shikoyatining, protestining mazmunini va unga qarshi e'tirozlarning mohiyatini qisqacha bayon etadi.

Raislik qiluvchi apellyatsiya shikoyati bergan shaxsga, apellyatsiya shikoyati va protesti kimga nisbatan berilgan bo'lsa o'sha shaxsga, ularning himoyachilari va vakillariga, so'ngra esa prokurorga so'z beradi. Ish bo'yicha bir nechta shikoyat mavjud bo'lgan taqdirda, so'zga chiqish navbati sud tomonidan taraflarning fikri inobatga olingan holda belgilanadi. Agar berilgan apellyatsiya shikoyatlari orasida prokurorning apellyatsiya protesti bo'lsa, so'z birinchi navbatda unga beriladi.

Sud taraflarning so'zlarini eshitib, hukmning qonuniyligi, asosiligi va adolatligini lozim darajada tekshirib ko'rishni ta'minlash zaruratidan kelib chiqib, bevosita sud majlisida tekshiriladigan dalillar hajmini aniqlash to'g'risida; sud majlisiga sudlanuvchini, jabrlanuvchilarni, guvohlarni, ekspertlar va zarurat bo'lsa, boshqa shaxslarni chaqirish haqida; sudlanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasini saqlab qolish, tanlash, bekor qilish yoki o'zgartirish to'g'risida qaror qabul qiladi.

Shundan keyin sud sud majlisiga chaqirilgan sudlanuvchini, guvohlarni, jabrlanuvchilarni so'roq qilish yo'li bilan dalillarni tekshirishga, shuningdek taraflarning iltimosi bo'yicha hamda

o'zining tashabbusi bilan hujjatlarni, bayonnomalarni va ishga oid boshqa materiallarni o'qib eshittirishga kirishadi. Dalillarni tekshirish tartibi taraflarning fikrlari inobatga olingan holda sud tomonidan belgilanadi. Taraflar apellyatsiya instansiyasi sudiga apellyatsiya shikoyatida, protestida keltirilgan vajlarni tasdiqlab yoki inkor etib, qo'shimcha materiallar taqdim etishga haqli.

Birinchi instansiya sudida so'roq qilingan guvohlar, agar sud buni zarur deb topsa, apellyatsiya instansiyasi sudida so'roq qilinadilar.

Taraflarning dalillarni, shu jumladan birinchi instansiya sudi tomonidan tekshirilmagan dalillarni tekshirish to'g'risidagi va sud majlisiga guvohlar, ekspertlarni hamda boshqa shaxslarni chaqirish to'g'risidagi iltimosnomalari ushbu Kodeks 438-moddasining **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** belgilangan tartibda sud tomonidan hal etiladi. Bunda sud iltimosnomani qanoatlantirishni faqat u birinchi instansiya sudi tomonidan qanoatlantirilmaganligiga asoslanib rad etishga haqli emas.

Birinchi instansiya sudi tomonidan tekshirilmagan dalillar (yangi dalillar) sud tomonidan qabul qilinadi, bunda ularni tekshirish to'g'risida iltimosnoma bergan shaxs o'ziga bog'liq bo'lmagan sabablarga ko'ra bu dalillarni birinchi instansiya sudiga taqdim etishga imkoniyati bo'lmaganligini asoslab berishi kerak.

Apellyatsiya instansiyasi sudi dalillarni videokonferensaloqa tizimlaridan foydalangan holda tekshirishga haqli.

Sud tergovni tugallangach, sud taraflardan sud tergoviga qo'shimcha qilish yuzasidan iltimoslari bor-yo'qligini surishtiradi. Sud bu iltimoslarni hal etadi va shundan keyin taraflarning muzokaralariga o'tadi.

497¹⁸-modda. Taraflarning muzokaralari va sudlanuvchining oxirgi so'zi

Sud muzokaralari ushbu Kodeksning **449-moddasi** qoidalari asosida o'tkaziladi, bunda shikoyat, protest bergan shaxs birinchi bo'lib so'zga chiqadi.

Taraflarning muzokaralari tamom bo'lganidan keyin raislik qiluvchi sudlanuvchiga, agar u sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, oxirgi so'z beradi, shundan keyin sud qaror chiqarish uchun maslahatxonaga kiradi.

(497¹⁹-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024 yil 1 yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(497²⁰-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024 yil 1 yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(497²¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024 yil 1 yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(497²²-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024 yil 1 yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(497²³-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024 yil 1 yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(497²⁴-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024 yil 1 yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(497²⁵-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024 yil 1 yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

497²⁶-modda. Apellyatsiya instansiyasi sudining vakolatlari

Apellyatsiya instansiyasi sudi jinoyat ishini ko'rish natijalariga ko'ra quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

1) hukmni o'zgarishsiz, apellyatsiya shikoyatini, protestini esa qanoatlantirmasdan qoldirish to'g'risida;

2) ayblov hukmini bekor qilish va oqlov hukmini chiqarish to'g'risida;

3) ayblov hukmini bekor qilish va yangi ayblov hukmini chiqarish to'g'risida;

4) oqlov hukmini bekor qilish va ayblov hukmini chiqarish to'g'risida;

5) hukmni bekor qilish va jinoyat ishini tugatish to'g'risida;

6) ushbu Kodeks 493-moddasining to'rtinchi qismida nazarda tutilgan holatlar mavjud bo'lganda, sudning ayblov hukmini bekor qilish va jinoyat ishini birinchi instansiya sudiga yuborish to'g'risida;

(497²⁶-modda birinchi qismining 6-bandi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

7) hukmni o'zgartirish to'g'risida;

8) shikoyat, protest qaytarib olingan hollarda, apellyatsiya tartibida ish yuritishni tugatish to'g'risida.

Ushbu modda birinchi qismining 1-bandida, 5 — 8-bandlarida nazarda tutilgan hollarda apellyatsiya instansiyasi sudi ajrim chiqaradi.

(497²⁶-modda ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Ushbu modda birinchi qismining 2 — 4-bandlarida nazarda tutilgan hollarda, apellyatsiya instansiyasi sudi apellyatsiya hukmini chiqaradi.

Apellyatsiya instansiyasi sudining qarorini e'lon qilish ushbu Kodeksning 473-moddasi qoidalariga ko'ra amalga oshiriladi.

(497²⁷-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(497²⁸-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(497²⁹-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(497³⁰-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

497³¹-modda. Apellyatsiya instansiyasi sudining hukmi va ajrimi

Apellyatsiya instansiyasi sudining hukmi ushbu Kodeksning 454 — 477-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya etilgan holda O'zbekiston Respublikasi nomidan chiqariladi.

Apellyatsiya instansiyasi sudining ajrimida quyidagilar ko'rsatilgan bo'lishi kerak:

1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan sana va joy;

(497³¹-modda ikkinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

2) sudning nomi va tarkibi, ishni ko'rishda ishtirok etgan prokuror va boshqa shaxslar;

3) apellyatsiya shikoyati yoki protesti bergan shaxs;

4) birinchi instansiya sudining shikoyat yoki protest berilgan hukmining qaror qismi mazmuni;

5) shikoyatning, protestning, ishda ishtirok etayotgan shaxslar e'tirozlari va tushuntirishlarining mohiyati, shuningdek prokurorning fikri;

6) shikoyat, protest bo'yicha apellyatsiya instansiyasi sudining qarori.

Shikoyat, protest qanoatlantirilmay qoldirilganda apellyatsiya instansiyasi sudining ajrimida hukm qonuniy, asosli va adolatli deb, birinchi instansiya sudining ajrimi qonuniy hamda asosli deb topilganligining, shikoyat yoki protest esa qanoatlantirilmasdan qoldirilganligining asoslari ko'rsatilishi kerak.

Hukm, ajrim bekor qilingan yoki o'zgartirilgan taqdirda, apellyatsiya instansiyasi sudining ajrimida qonunning qaysi normalari talablari buzilganligi va bekor qilinayotgan yoki o'zgartirilayotgan qarorning asossizligi nimadan iborat ekanligi ko'rsatilishi kerak.

Apellyatsiya instansiyasi sudi qaror qabul qilish chog'ida birinchi instansiya sudi tomonidan tekshirilgan dalillar va apellyatsiya instansiyasi sudi tomonidan tekshirilgan yangi dalillarga asoslanishi mumkin.

Apellyatsiya instansiyasi sudining ajrimi sudning butun tarkibi tomonidan imzolanadi. Ovoz berish chog'ida ozchilik tarafda qolgan sudya ajrimni imzolab, o'zining alohida fikrini yozma shaklda bayon etishga haqli.

(497³¹-modda oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024-yil 1-yanvardan kuchga kiradi)

Apellyatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi sud majlisi zalida o'qib eshittiriladi va darhol qonuniy kuchga kiradi.

(497³¹-modda yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024-yil 1-yanvardan kuchga kiradi)

Apellyatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi uni chiqargan sudga yoki boshqa sudga chiqarilgan kundan e'tiboran besh sutkadan kechiktirmay jinoyat ishi bilan birga ijro etish uchun yuboriladi.

Mahkumni darhol qamoqdan yoki uy qamog'idan ozod etish uchun asos bo'ladigan hukm, ajrim, agar mahkum sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, sud zalida ijro etilishi lozim. Boshqa hollarda hukmning, ajrimning ko'chirma nusxasi hukm, ajrim chiqarilganidan keyin apellyatsiya instansiyasi tomonidan jazoni ijro etish muassasasining ma'muriyatiga yoki mahkumning yashash joyidagi uy qamog'ini ijro etish o'z zimmasiga yuklatilgan ichki ishlar organiga yigirma to'rt soatdan kechiktirmay yuboriladi.

497³²-modda. Apellyatsiya instansiyasi sudining xususiy ajrimi

Apellyatsiya instansiyasi sudi ushbu Kodeksning 298 va 300-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan hollarda, shuningdek tegishli mansabdor shaxslarning e'tiborini surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi jarayonida yo'l qo'yilgan kamchiliklarga qaratish zarur bo'lgan taqdirda xususiy ajrim chiqaradi.

497³³-modda. Apellyatsiya instansiyasi sudi majlisining bayonnomasi

Apellyatsiya instansiyasi sudida sud majlisining kotibi ushbu Kodeksning 426-moddasida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq bayonnoma yuritadi. Sud majlisining bayonnomasi yuzasidan mulohazalar berilishi mumkin bo'lib, ular ushbu Kodeksning 427-moddasida nazarda tutilgan tartibda ko'rib chiqiladi.

497³⁴-modda. Sud ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyatni, protestni ko'rib chiqish

Ushbu Kodeksning 497²-moddasida ko'rsatilgan shaxslar birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda apellyatsiya tartibida xususiy shikoyat (xususiy protest) berishga haqli.

Agar ish bo'yicha hukm chiqarilgan, biroq xususiy shikoyat yoki xususiy protest faqat birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan berilgan bo'lsa, sud hukm ustidan apellyatsiya shikoyati, protesti berish uchun belgilangan muddat o'tganidan so'ng ishni yuqori sudga yuboradi.

Sudning ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyat (xususiy protest) apellyatsiya instansiyasi sudida ish yuritishning umumiy qoidalari bo'yicha ko'rib chiqiladi.

Apellyatsiya instansiyasi sudi ishni birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyat (xususiy protest) bo'yicha ko'rish natijalariga ko'ra quyidagilarga haqli:

1) birinchi instansiya sudining ajrimini o'zgarishsiz, xususiy shikoyatni (xususiy protestni) esa qanoatlantirmasdan qoldirishga;

2) birinchi instansiya sudining ajrimini bekor qilishga va ishni yangidan sudga ko'rib chiqish uchun yuborishga;

- 3) birinchi instansiya sudining ajrimini bekor qilishga va ishni umumiy qoidalar bo'yicha surishtiruv yoki dastlabki tergovni o'tkazish uchun prokurorga yuborishga;
- 4) birinchi instansiya sudining ajrimini bekor qilishga va amnistiya aktini qo'llashga;
- 5) birinchi instansiya sudining ajrimini bekor qilishga va ish yuritishni tugatishga;
- 6) birinchi instansiya sudining xususiy ajrimini bekor qilishga;
- 7) birinchi instansiya sudining ajrimini o'zgartirishga.

Apellyatsiya instansiyasi sudining birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyat (xususiy protest) bo'yicha chiqarilgan ajrimi uzil-kesildir, bundan ushbu Kodeksning 308, 317-moddalarida va 59-bobida nazarda tutilgan hollar mustasno.

(497³⁴-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

497³⁵-modda. Apellyatsiya instansiyasi sudida ishni qo'shimcha ko'rish

Ba'zi mahkumlarga daxli bo'lgan, belgilangan muddatda yuborilgan apellyatsiya shikoyati yoki protesti biror sababga ko'ra apellyatsiya instansiyasi sudiga boshqa mahkumlarning jinoyat ishi ko'rib bo'linganidan keyin kelib tushsa yoki o'tkazib yuborilgan muddat ushbu Kodeksning 497⁵-moddasida nazarda tutilgan tartibda sud tomonidan tiklansa, shuningdek mahkumning, uning himoyachisining yoxud qonuniy vakilining apellyatsiya shikoyati, ushbu mahkumga doir ish protsessning boshqa ishtirokchisi bergan apellyatsiya shikoyati yoki apellyatsiya protesti bo'yicha ko'rib chiqilganidan so'ng kelib tushgan bo'lsa, apellyatsiya instansiyasi sudi bunday shikoyat yoki protestni ko'rib chiqishi va u bo'yicha hukm, ajrim chiqarishi shart.

(497³⁵-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Agar ishni qo'shimcha ko'rish chog'ida apellyatsiya instansiyasi sudi tomonidan chiqarilgan hukm, ajrim ilgari chiqarilgan hukmga, ajrimga zid bo'lsa, protest bildirish to'g'risidagi masalani hal etish uchun ish taftish tartibida protest bildirish vakolatiga ega bo'lgan prokurorga yuboriladi.

(497³⁵-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Ishni qo'shimcha ko'rish tartibi kechikib kelib tushgan xususiy shikoyatni va protestni hal etish uchun ham qo'llaniladi.

497³⁶-modda. Apellyatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi ustidan shikoyat berish

Apellyatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi ustidan taftish tartibida shikoyat, protest berilishi mumkin.

(497³⁶-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 19-yanvardagi O'RQ-899-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 19.01.2024-y., 03/24/899/0048-son)

56-bob. SUDNING HUKMI VA AJRIMI USTIDAN KASSATSIYA TARTIBIDA SHIKOYAT BERISH (PROTEST BILDIRISH)

498-modda. Kassatsiya tartibida qayta ko'rilishi mumkin bo'lgan sud hukmlari, ajrimlari

Birinchi instansiya sudining hukmlari, ajrimlari, agar ular apellyatsiya tartibida ko'rilmagan bo'lsa, kassatsiya tartibida qayta ko'rilishi mumkin.

Birinchi instansiya sudining sud muhokamasi davomida chiqarilgan ajrimlari ustidan hukm bilan bir vaqtda kassatsiya tartibida shikoyat berilishi va protest bildirilishi mumkin.

(498-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

499-modda. Birinchi instansiya sudining hukmi, ajrimi ustidan kassatsiya tartibida shikoyat berishga (protest bildirishga) bo'lgan huquq

Mahkum, uning himoyachisi, qonuniy vakili, shuningdek jabrlanuvchi, uning vakili birinchi instansiya sudining hukmi, ajrimi ustidan kassatsiya tartibida shikoyat berishga haqli.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, viloyatlar, Toshkent shahar prokurorlari, O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori va ularga tenglashtirilgan prokurorlar, shuningdek ularning o'rinbosarlari birinchi instansiya sudining hukmi, ajrimi ustidan kassatsiya tartibida protest bildirishga haqli.

Fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari birinchi instansiya sudi hukmining, ajrimining fuqaroviy da'voga daxldor qismi ustidan kassatsiya tartibida shikoyat berishga haqli.

Sud tomonidan oqlangan shaxs, uning himoyachisi va qonuniy vakili birinchi instansiya sudi hukmining, ajrimining oqlash sabablari va asoslariga doir qismi ustidan kassatsiya tartibida shikoyat berishga haqli.

Ishda taraf bo'lmagan shaxslar ham birinchi instansiya sudi hukmining, ajrimining o'z huquqlari hamda qonuniy manfaatlariga daxldor qismi ustidan kassatsiya tartibida shikoyat berishga haqli.

(499-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

500-modda. Kassatsiya shikoyatini (protestini) berish tartibi

Qonuniy kuchga kirgan hukmlar, ajrimlar ustidan kassatsiya tartibida quyidagicha shikoyat berilishi va protest bildirilishi mumkin:

1) jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudlarining hukmlari, ajrimlari ustidan — Qoraqalpog'iston Respublikasi sudiga, viloyatlar va Toshkent shahar sudlariga;

2) hududiy harbiy sudlarning hukmlari, ajrimlari ustidan — O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudiga;

3) O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyatlar va Toshkent shahar sudlarining, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining hukmlari, ajrimlari ustidan — ayni shu sudlarga.

Kassatsiya shikoyatlari va protestlari hukmni, ajrimni chiqargan sud orqali beriladi. Shikoyat (protest) bevosita kassatsiya instansiyasi sudiga berilgan taqdirda, sud uni hukmni, ajrimni chiqargan sudga ushbu Kodeksning 479-moddasida nazarda tutilgan talablarni bajarish uchun yuboradi.

(500-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

501-modda. Sud hukmlari, ajrimlarini kassatsiya tartibida qayta ko'rishga yo'l qo'yiladigan muddat

Agar shikoyatda yoki protestda og'irroq jinoyat to'g'risidagi qonunni qo'llash zarurligi haqidagi, jazoni kuchaytirish to'g'risidagi yoxud mahkumning ahvoli yomonlashishiga olib keladigan boshqa o'zgarishlar haqidagi qonunni qo'llash to'g'risidagi masala qo'yilgan bo'lsa, sudning ayblov hukmini yoxud ajrimini kassatsiya tartibida qayta ko'rishga, shuningdek sudning oqlov hukmini yoki ishni tugatish to'g'risidagi ajrimini kassatsiya tartibida qayta ko'rishga faqat ular qonuniy kuchga kirganidan keyin bir yil ichida yo'l qo'yiladi.

502-modda. Hukm, ajrim ustidan kassatsiya shikoyati (protesti) berish oqibatlari

Kassatsiya shikoyati (protesti) berilganligi hukmning, ajrimning ijrosini to'xtatib turish uchun asos bo'lmaydi.

Hukm, ajrim chiqargan sud ushbu Kodeks 479-moddasining **ikkinchi — to'rtinchi qismlarida** nazarda tutilgan talablarni bajarib, bir oylik muddatda ishni shikoyatlar (protestlar) va ularga doir e'tirozlar, shuningdek taqdim etilgan qo'shimcha materiallar bilan birga kassatsiya instansiyasi sudiga yuboradi. Mazkur muddat alohida hollarda yuqori sud raisi yoki uning o'rinbosari tomonidan uzaytirilishi, biroq ko'pi bilan yigirma kunga uzaytirilishi mumkin.

503-modda. Kassatsiya shikoyati (protesti) berilganligi to'g'risida xabardor qilish

Hukm, ajrim chiqargan sud kassatsiya shikoyati (protesti) berilganligi to'g'risida mahkumni, oqlangan shaxsni, ularning himoyachilarini, qonuniy vakillarini, prokurorni, jabrlanuvchini, uning vakilini, shuningdek fuqaroviy da'vogarni, fuqaroviy javobgarni va ularning vakillarini, agar shikoyat (protest) ularning manfaatlariga daxldor bo'lsa, uch sutka ichida xabardor qiladi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarga shikoyatning, protestning ko'chirma nusxalari yuboriladi yoxud hukmni, ajrimni chiqargan sudning internet-resursi orqali ularning elektron nusxalari bilan tanishish mumkinligi to'g'risida xabarnoma yuboriladi. Bunda taraflarga ularning shikoyatga, protestga doir e'tirozlarini yozma shaklda yoxud elektron hujjat tarzida berish huquqi, e'tirozlarni taqdim etish muddati ko'rsatilgan holda, tushuntiriladi. Shikoyat, protest yuzasidan kelib tushgan e'tirozlar jinoyat ishi materiallariga qo'shib qo'yiladi.

Taraflar kassatsiya shikoyatiga, protestiga doir e'tiroz bilan birga yangi materiallarni alohida taqdim etishga yoki ularni talab qilib olish va tekshirish to'g'risida, shuningdek o'zlari ko'rsatgan jabrlanuvchilarni, guvohlarni, ekspertlarni, mutaxassislarni sudga chaqirish va so'roq qilish haqida iltimosnoma berishga haqli.

504-modda. Kassatsiya shikoyatini, protestini o'zgartirish va unga qo'shimcha kiritish

Kassatsiya shikoyati (protesti) bergan shaxs kassatsiya instansiyasi sudining majlisi boshlanguniga qadar uni o'zgartirishga yoxud yangi vajlar bilan to'ldirishga haqli.

Kassatsiya protestini o'zgartirish yoki unga qo'shimcha kiritish, jabrlanuvchining yoxud uning vakilining kassatsiya shikoyatini o'zgartirish yoki unga qo'shimcha kiritish chog'ida mahkumning ahvolini og'irlashtirish to'g'risidagi masala, agar bunday talab dastlabki kassatsiya shikoyatida, protestida ko'rsatilmagan bo'lsa, qo'yilishi mumkin emas.

Kassatsiya shikoyati berilganidan keyin jinoyat ishini yuritishga kirishgan himoyachi shikoyatni o'zgartirishi yoxud yangi vajlar bilan to'ldirishi, ilgari ishda ishtirok etgan himoyachi tomonidan berilgan shikoyat vajlariga qo'shimcha asoslar taqdim etishi mumkin.

504¹-modda. Kassatsiya shikoyatini (protestini) qaytarib olish

Hukm, ajrim ustidan kassatsiya shikoyati (protesti) bergan shaxs uni qaytarib olishga haqlidir. Yuqori turuvchi prokuror ham protestni qaytarib olish huquqiga ega. Mahkum o'z himoyachisining shikoyatini qaytarib olishga haqli.

Mahkumning himoyachisi, qonuniy vakili o'z shikoyatini faqat mahkumning roziligi bilan qaytarib olishga haqli.

Kassatsiya shikoyatini (protestini) qaytarib olishga kassatsiya instansiyasi sudi maslahatxonaga kirguniga qadar yo'l qo'yiladi.

Shikoyat yoki protest, shuningdek uni qaytarib olish to'g'risidagi hujjat ishda qoldiriladi.

504²-modda. Birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan kassatsiya tartibida xususiy shikoyat berish va protest bildirish

Birinchi instansiya sudining qonuniy kuchga kirgan ajrimi ustidan ushbu Kodeksning **499-moddasida** ko'rsatilgan shaxslar tomonidan kassatsiya tartibida xususiy shikoyat (xususiy protest) berilishi mumkin.

Hukm chiqarish bilan yakunlangan sud muhokamasi davomida chiqarilgan ajrim ustidan shikoyat berilgan yoki protest bildirilgan taqdirda, ish kassatsiya instansiyasi sudiga yuboriladi.

Sud muhokamasi davomida chiqarilgan dalillarni tekshirish tartibiga, jinoyat protsessi ishtirokchilarining iltimosnomalariga, ehtiyot chorasini tanlashga, uni o'zgartirishga yoki bekor qilishga, shuningdek sud majlisi zalida tartib saqlashga taalluqli ajrimlar ustidan ushbu moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan tartibda shikoyat berish va protest bildirish mumkin emas. Ularga qarshi e'tirozlar kassatsiya shikoyatiga yoki kassatsiya protestiga kiritilishi mumkin.

Mazkur ish bo'yicha taraf hisoblanmagan shaxslar sud ajrimi ustidan, agar ajrim ularning manfaatlariga daxldor bo'lsa, shikoyat berishga haqlidir.

504³-modda. Ishni kassatsiya instansiyasi sudiga yuborish to'g'risida xabardor qilish

Birinchi instansiya sudi uch sutka ichida jinoyat ishi kassatsiya instansiyasi sudiga yuborilganligi to'g'risida ushbu Kodeksning 499-moddasida ko'rsatilgan shaxslarni xabardor qiladi.

(501 — 504-moddalar O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 501 — 504³-moddalar bilan almashtirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

56¹-bob. KASSATSIYA INSTANSIYASI SUDIDA ISH YURITISH

(505-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(506-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(507-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(508-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(509-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(509¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(509²-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(509³-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

(509⁴-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27-sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024-yil 1-yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

509⁵-modda. Kassatsiya instansiyasi sudining majlisini tayinlash va tayyorlash

Sudya kassatsiya shikoyati (protesti) bilan birga kelib tushgan jinoyat ishini o'rganib, sud majlisini tayinlash to'g'risida yetti sutkadan kechiktirmay ajrim chiqaradi, unda quyidagi masalalarni hal etadi:

- 1) jinoyat ishini ko'rib chiqish joyi, sanasi va boshlanish vaqti to'g'risidagi;
- 2) sud majlisiga taraflarni va jinoyat protsessining boshqa ishtirokchilarini chaqirish haqidagi;
- 3) ushbu Kodeksning 19-moddasida nazarda tutilgan hollarda jinoyat ishini yopiq sud majlisida ko'rish to'g'risidagi;
- 4) ozodlikni cheklash yoki ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazoni o'tayotgan mahkumning sud majlisida ishtirok etishi haqidagi.

Ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran uch sutka ichida jinoyat protsessi ishtirokchilariga sud majlisining joyi, sanasi va boshlanish vaqti tayinlanganligi to'g'risida xabar yuboriladi.

Agar jinoyat ishini o'rganish chog'ida birinchi instansiya sudi tomonidan ushbu Kodeks 503-moddasi **ikkinchi qismining** talabi bajarilmaganligi aniqlansa, sudya ishni kassatsiya tartibida ko'rib chiqishga monelik qiluvchi holatlarni bartaraf etish uchun ishni shu sudga qaytaradi.

(509⁵-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

509⁶-modda. Ishni kassatsiya tartibida ko‘rishda taraflarning sud majlisida ishtirok etishi

Jinoyat ishini kassatsiya tartibida sud majlisida ko‘rishda quyidagilar ishtirok etishi shart:

1) tegishincha O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyat, Toshkent shahar prokurori, O‘zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori va ularga tenglashtirilgan prokurorlar, ularning o‘rinbosarlari yoki ular tomonidan vakolat berilgan prokuror;

2) himoyachi — ushbu Kodeksning 51 va 52-moddalarida ko‘rsatilgan hollarda.

Mahkum, oqlangan shaxs, ularning himoyachilari va qonuniy vakillari, jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari kassatsiya instansiyasi sudida ishni ko‘rishda ishtirok etishga haqli. Jazoni ijro etish muassasasida bo‘lgan yoki ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni o‘tayotgan mahkumning ishtirok etishi zarurligi to‘g‘risidagi masala sud tomonidan hal etiladi. Mazkur shaxslar sud majlisida bevosita yoxud videokonferensaloqa tizimidan foydalanish orqali ishtirok etishi mumkin.

Kassatsiya tartibida ko‘rilayotgan ish bo‘yicha sud majlisining joyi, sanasi va vaqti to‘g‘risida o‘z vaqtida xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi ishni ko‘rishga monelik qilmaydi, bundan sud majlisida ishtirok etishi shart bo‘lgan shaxslar mustasno.

(509⁶-modda O‘zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O‘RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

509⁷-modda. Jinoyat ishini kassatsiya instansiyasi sudida ko‘rish tartibi

Kassatsiya instansiyasi sudining majlisi raislik qiluvchi tomonidan ochiladi, u qanday jinoyat ishi va kimning kassatsiya shikoyati (protesti) bo‘yicha ko‘rilayotganligini e‘lon qiladi. Shundan keyin raislik qiluvchi sud tarkibini e‘lon qiladi, prokurorning, himoyachining, sud majlisi kotibining, shuningdek, agar sud majlisida ishtirok etayotgan bo‘lsa, tarjimonning familiyasini, ismini va otasining ismini ma‘lum qiladi.

Raislik qiluvchi hozir bo‘lgan jinoyat protsessi ishtirokchilariga ularning huquqlarini tushuntiradi va ularda rad qilishga oid arzlarni hamda iltimosnomalar bor-yo‘qligini, ular kassatsiya shikoyatida (protestida) bayon etilgan iltimosnomalarni quvvatlashini yoki quvvatlamasligini aniqlaydi. Bunday iltimosnomalar mavjud bo‘lganda sud ular bo‘yicha ajrim chiqaradi.

Ishni ko‘rish sudyalardan biri tomonidan birinchi instansiya sudi hukmining, ajrimining, kassatsiya shikoyatining (protestining) mazmunini qisqacha bayon etish bilan boshlanadi.

Sudyaning ma‘ruzasidan keyin sud kassatsiya shikoyati (protesti) bergan taraflarning ma‘ruzalarini va boshqa tarafning e‘tirozlarini eshitadi. Bir nechta shikoyat mavjud bo‘lgan taqdirda so‘zga chiqish navbati taraflarning fikrlari hisobga olingan holda sud tomonidan belgilanadi. Agar berilgan kassatsiya shikoyatlari bilan bir qatorda prokuror bildirgan kassatsiya protesti mavjud bo‘lsa, so‘z birinchi navbatda prokurorga beriladi.

Kassatsiya instansiyasi sudining majlisida ishtirok etayotgan prokuror ko‘rib chiqilayotgan kassatsiya shikoyatlari yuzasidan fikrini bildiradi, protestda ko‘rsatilgan vajlarni bayon etadi.

Sud taraflarning fikrlarini eshitib, birinchi instansiya sudi hukmining, ajrimining qonuniyligi, asosliqligi va adolatlilikini lozim darajada tekshirish zaruratidan kelib chiqib, bevosita sud majlisida tekshirilishi lozim bo‘lgan dalillar hajmini aniqlash to‘g‘risida, sud majlisiga mahkumni (oqlangan shaxsni), jabrlanuvchini, guvohlarni, ekspertlarni va zarurat bo‘lganda boshqa shaxslarni chaqirish haqida qaror qabul qiladi. Shundan keyin sud sudning majlisiga chaqirilgan mahkumni (oqlangan shaxsni), jabrlanuvchilarni, guvohlarni so‘roq qilish yo‘li bilan dalillarni tekshirishga, shuningdek taraflarning iltimosnomasi bo‘yicha hamda o‘zining tashabbusi bilan hujjatlarni, bayonnomalarni va ishga aloqador boshqa materiallarni o‘qib eshittirishga kirishadi.

Dalillarni tekshirish tartibi taraflarning fikrlari inobatga olingan holda sud tomonidan belgilanadi. Taraflar kassatsiya instansiyasi sudiga kassatsiya shikoyatida (protestida) keltirilgan vajlarni tasdiqlab yoki inkor etib, qo‘shimcha materiallar taqdim etishga haqli.

Birinchi instansiya sudida so‘roq qilingan guvohlar, agar sud buni zarur deb topgan bo‘lsa, kassatsiya instansiyasi sudida so‘roq qilinadi.

Taraflarning dalillarni, shu jumladan birinchi instansiya sudi tomonidan tekshirilmagan dalillarni tekshirish to'g'risidagi va sud majlisiga guvohlarni, ekspertlarni hamda boshqa shaxslarni chaqirish haqidagi iltimosnomalari ushbu Kodeks 438-moddasining **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** belgilangan tartibda sud tomonidan hal etiladi. Bunda sud iltimosnomani qanoatlantirishni faqat iltimosnoma birinchi instansiya sudi tomonidan qanoatlantirilmaganligiga asosan rad etishga haqli emas.

Birinchi instansiya sudi tomonidan tekshirilmagan dalillar (yangi dalillar) sud tomonidan qabul qilinadi, bunda ularni tekshirish to'g'risida iltimosnoma bergan shaxs o'ziga bog'liq bo'lmagan qaysi sabablarga ko'ra bu dalillarni birinchi instansiya sudiga taqdim etishga imkoniyati bo'lmaganligini tushuntirib berishi kerak.

Kassatsiya instansiyasi sudi dalillarni tekshirishga, shu jumladan videokonferensaloqa tizimidan foydalangan holda tekshirishga haqli.

Sud tergovni tugallangach, sud taraflardan sud tergoviga qo'shimcha qilish yuzasidan iltimoslari bor-yo'qligini surishtiradi. Sud bu iltimoslarni hal etadi va shundan keyin taraflarning muzokaralariga o'tadi.

Sud muzokaralari ushbu Kodeksning **449-moddasi** qoidalariga asosida o'tkaziladi, bunda shikoyat (protest) bergan shaxs birinchi bo'lib so'zga chiqadi.

Taraflarning muzokaralari tamom bo'lgandan keyin raislik qiluvchi mahkumga (oqlangan shaxsga), agar u sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, oxirgi so'zni beradi, shundan so'ng sud qaror chiqarish uchun maslahatxonaga kiradi.

Kassatsiya instansiyasi sudining qarori ushbu Kodeksning **497³¹-moddasida** nazarda tutilgan tartibda qabul qilinadi.

Kassatsiya instansiyasi sudining qarorini e'lon qilish ushbu Kodeksning **473, 497³¹-moddalari** qoidalariga ko'ra amalga oshiriladi.

Kassatsiya instansiyasi sudida sud majlisining bayonnomasi yuritiladi. Sud majlisining bayonnomasi ushbu Kodeksning **426-moddasida** ko'rsatilgan muddatlarda tayyorlanishi kerak. U bilan sud majlisining barcha ishtirokchilari tanishishga haqli. Sud majlisining bayonnomasi yuzasidan ushbu Kodeksning **427-moddasida** nazarda tutilgan tartibda mulohazalar bildirilishi mumkin.

(509⁷-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

(509⁸-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan 2024 yil 1 yanvardan o'z kuchini yo'qotadi — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son)

509⁹-modda. Kassatsiya instansiyasi sudining vakolatlari

Kassatsiya instansiyasi sudi jinoyat ishini ko'rish natijalariga ko'ra quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

1) hukmni o'zgarishsiz, kassatsiya shikoyatini (protestini) esa qanoatlantirmasdan qoldirish to'g'risida;

2) ayblov hukmini bekor qilish va oqlov hukmini chiqarish haqida;

3) ayblov hukmini bekor qilish va yangi ayblov hukmini chiqarish to'g'risida;

4) oqlov hukmini bekor qilish va ayblov hukmini chiqarish haqida;

5) hukmni bekor qilish va ishni tugatish to'g'risida;

6) ushbu Kodeks 493-moddasining **to'rtinchi qismida** nazarda tutilgan holatlar mavjud bo'lgan taqdirda, sudning ayblov hukmini bekor qilish va jinoyat ishini birinchi instansiya sudiga yuborish haqida;

7) hukmni o'zgartirish to'g'risida;

8) shikoyat (protest) qaytarib olingan hollarda, kassatsiya tartibida ish yuritishni tugatish haqida.

Ushbu modda birinchi qismining **1-bandida, 5 — 8-bandlarida** nazarda tutilgan hollarda kassatsiya instansiyasi sudi ajrim chiqaradi.

Ushbu modda birinchi qismining 2 — 4-bandlarida nazarda tutilgan hollarda kassatsiya instansiyasi sudi kassatsiya hukmini chiqaradi.

(509⁹-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

509¹⁰-modda. Kassatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi

Kassatsiya instansiyasi sudining hukmida, ajrimida quyidagilar ko'rsatilgan bo'lishi kerak:

- 1) sud ishining raqami, hukm, ajrim chiqarilgan sana va joy;
- 2) sudning nomi va tarkibi, ishni ko'rishda ishtirok etgan prokuror va boshqa shaxslar;
- 3) kassatsiya shikoyatini (protestini) bergan shaxs;
- 4) birinchi instansiya sudining ustidan shikoyat (protest) berilgan hukmi, ajrimi qaror qismining mazmuni;
- 5) shikoyatning (protestning), kassatsiya instansiyasi sudi majlisida ishtirok etayotgan shaxslar e'tirozlarining va tushuntirishlarining mohiyati, shuningdek prokurorning fikri;
- 6) shikoyat (protest) bo'yicha kassatsiya instansiyasi sudining qarori.

Shikoyat (protest) qanoatlantirilmay qoldirilganda kassatsiya instansiyasi sudining ajrimida hukm qonuniy, asosli va adolatli deb, birinchi instansiya sudining ajrimi qonuniy va asosli deb topilganligining, shikoyat yoki protest esa qanoatlantirilmasdan qoldirilganligining asoslari ko'rsatilishi kerak.

Hukm, ajrim bekor qilingan yoki o'zgartirilgan taqdirda, kassatsiya instansiyasi sudining ajrimida Jinoyat kodeksining va ushbu Kodeksning qaysi normalari talablari buzilganligi hamda bekor qilinayotgan yoki o'zgartirilayotgan sud qarorining asossizligi nimadan iborat ekanligi ko'rsatilishi kerak.

Kassatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi sudning to'liq tarkibi tomonidan imzolanadi. Ovoz berishda ozchilik tomonda qolgan sudya hukmga, ajrimga imzo qo'yib, o'zining alohida fikrini ushbu Kodeks 472-moddasining talablariga rioya etgan holda yozma tarzda qoldirishga haqlidir.

Kassatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi sud majlisi zalida o'qib eshittiriladi va darhol qonuniy kuchga kiradi.

Kassatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi uni chiqargan sudga yoki boshqa sudga chiqarilgan kundan e'tiboran besh sutkadan kechiktirmay jinoyat ishi bilan birga ijro etish uchun yuboriladi.

Mahkumni darhol qamoqdan yoki ozodlikdan cheklash tariqasidagi jazodan ozod etish uchun asos bo'ladigan hukm, ajrim, agar mahkum sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, sud zalida ijro etiladi. Boshqa hollarda hukmning, ajrimning ko'chirma nusxasi hukm, ajrim chiqarilganidan keyin kassatsiya instansiyasi tomonidan jazoni ijro etish muassasasining ma'muriyatiga yoki mahkumning yashash joyidagi ozodlikdan cheklash tariqasidagi jazoni ijro etish o'z zimmasiga yuklatilgan ichki ishlar organiga yigirma to'rt soatdan kechiktirmay yuboriladi.

(509¹⁰-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

509¹¹-modda. Kassatsiya instansiyasi sudining xususiy ajrimi

Kassatsiya instansiyasi sudi ushbu Kodeksning 298 va 300-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lganda, shuningdek tegishli mansabdor shaxslarning e'tiborini surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi davomida yo'l qo'yilgan kamchiliklarga qaratish zarur bo'lgan taqdirda, xususiy ajrim chiqaradi.

(509¹¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

509¹²-modda. Sud ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyatni (xususiy protestni) ko'rib chiqish

Sudning ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyat (xususiy protest) kassatsiya instansiyasi sudida ish yuritishning umumiy qoidalari bo'yicha ko'rib chiqiladi.

Kassatsiya instansiyasi sudi ishni birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyat (xususiy protest) bo'yicha ko'rib chiqish natijalariga ko'ra quyidagilarga haqli:

1) birinchi instansiya sudining ajrimini o'zgarishsiz, xususiy shikoyatni (xususiy protestni) esa qanoatlantirmasdan qoldirishga;

2) birinchi instansiya sudining ajrimini bekor qilishga va ishni yangidan sudda ko'rib chiqish uchun yuborishga;

3) birinchi instansiya sudining ajrimini bekor qilishga va ishni umumiy qoidalar bo'yicha surishtiruv yoki dastlabki tergovni o'tkazish uchun prokurorga yuborishga;

4) birinchi instansiya sudining ajrimini bekor qilishga va amnistiya aktini qo'llashga;

5) birinchi instansiya sudining ajrimini bekor qilishga va ish yuritishni tugatishga;

6) birinchi instansiya sudining xususiy ajrimini bekor qilishga;

7) birinchi instansiya sudining ajrimini o'zgartirishga.

Kassatsiya instansiyasi sudining birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyat (xususiy protest) bo'yicha chiqarilgan ajrimi uzil-kesildir, bundan ushbu Kodeksning 308, 317-moddalarida va 59-bobida nazarda tutilgan hollar mustasno.

(509¹²-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

509¹³-modda. Ishni kassatsiya instansiyasi sudida qo'shimcha tarzda ko'rish

Agar ayrim mahkumlarga taalluqli kassatsiya shikoyati yoki protesti kassatsiya instansiyasi sudiga biror-bir sababga ko'ra boshqa mahkumlarga taalluqli jinoyat ishi ko'rib bo'linganidan keyin kelib tushsa, shuningdek, agar mahkumning, uning himoyachisining yoki qonuniy vakilining kassatsiya shikoyati, ushbu mahkumga taalluqli ish protsessning boshqa ishtirokchisining kassatsiya shikoyati yoki protesti bo'yicha ko'rib chiqilganidan so'ng kelib tushgan bo'lsa, kassatsiya instansiyasi sudi bunday shikoyatni yoki protestni ko'rib chiqishi va u bo'yicha ajrim chiqarishi shart.

Agar ishni qo'shimcha tarzda ko'rish chog'ida kassatsiya instansiyasi sudi tomonidan chiqarilgan ajrim ilgari chiqarilgan ajrimga zid bo'lsa, ish protest bildirish masalasini hal qilish uchun taftish tartibida protest bildirish vakolatiga ega bo'lgan prokurorga yuboriladi.

Jinoyat ishini qo'shimcha tarzda ko'rish tartibi kechikib kelgan xususiy shikoyatlarga va xususiy protestlarga nisbatan ham taalluqlidir.

(509¹³-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

509¹⁴-modda. Kassatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi ustidan shikoyat (protest) berish

Kassatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi ustidan taftish tartibida shikoyat (protest) berilishi mumkin.

(509¹⁴-modda O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

56²-bob. Sudning hukmi, ajrimi ustidan taftish tartibida shikoyat (protest) berish

510-modda. Taftish tartibida qayta ko'rilishi mumkin bo'lgan sud hukmlari, ajrimlari

Qoraqalpog'iston Respublikasi sudida, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarida, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudida taftish tartibida jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudlarining, hududiy harbiy sudlarning apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari, shuningdek ushbu sudlarning tuman (shahar) sudlari, hududiy harbiy sudlar tomonidan ko'rilgan ishlar bo'yicha apellyatsiya va kassatsiya instansiyasida chiqarilgan hukmlari, ajrimlari ko'rib chiqiladi.

Quyidagilar O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida taftish tartibida ko'rib chiqiladi:

jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudlarining, hududiy harbiy sudlarning Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyatlar, Toshkent shahar sudlari, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi tomonidan apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari, shuningdek ushbu sudlar tomonidan tuman (shahar) sudlari, hududiy harbiy sudlar tomonidan ko'rilgan ishlar bo'yicha apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish tartibida chiqarilgan hukmlari va ajrimlari;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarining, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining birinchi instansiya bo'yicha chiqarilgan va ayni shu sudlar tomonidan apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari, shuningdek ushbu sudlar tomonidan birinchi instansiya tariqasida ko'rilgan ishlar bo'yicha apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida chiqarilgan hukmlari va ajrimlari.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'ati tomonidan taftish tartibida chiqarilgan hukmlar, ajrimlar O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosatida taftish tartibida takroran ko'rib chiqilishi mumkin.

511-modda. Hukm va ajrim ustidan taftish tartibida shikoyat berish huquqiga ega bo'lgan shaxslar

Mahkum, uning himoyachisi, qonuniy vakili, jabrlanuvchi, uning vakili birinchi instansiya sudining apellyatsiya yoki kassatsiya, tegishli taftish tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari, shuningdek apellyatsiya yoki kassatsiya, tegishli taftish instansiyasi sudlarining hukmlari, ajrimlari ustidan taftish tartibida shikoyat berishga haqlidir.

Fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari birinchi instansiya sudining apellyatsiya yoki kassatsiya, tegishli taftish tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari, shuningdek apellyatsiya yoki kassatsiya, tegishli taftish instansiyasi sudlari hukmlarining, ajrimlarining fuqaroviy da'voga daxldor qismi ustidan taftish tartibida shikoyat berishga haqlidir.

Sudda oqlangan shaxs, uning himoyachisi va qonuniy vakili birinchi instansiya sudining apellyatsiya yoki kassatsiya, tegishli taftish tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari, shuningdek apellyatsiya yoki kassatsiya, tegishli taftish instansiyasi sudlari hukmlarining, ajrimlarining oqlash sabablari va asoslariga daxldor qismi ustidan taftish tartibida shikoyat berishga haqlidir.

Ishda taraf bo'lmagan shaxslar ham birinchi instansiya sudining apellyatsiya yoki kassatsiya, tegishli taftish tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari, shuningdek apellyatsiya yoki kassatsiya, tegishli taftish instansiyasi sudlari hukmlarining, ajrimlarining o'z huquqlari va qonuniy manfaatlariga daxldor qismi ustidan taftish tartibida shikoyat berishga haqlidir.

512-modda. Hukmlar, ajrimlar ustidan taftish tartibida protest bildirish huquqiga ega bo'lgan shaxslar

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, viloyatlar, Toshkent shahar prokurorlari, O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori va ularga tenglashtirilgan prokurorlar, shuningdek ularning o'rinbosarlari jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudlarning apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari ustidan Qoraqalpog'iston Respublikasi sudiga, viloyatlar, Toshkent shahar sudlariga, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudiga taftish tartibida protest bildirishga haqlidir.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori va uning o'rinbosarlari jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudlarning apellyatsiya yoki kassatsiya, taftish tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari, shuningdek tuman (shahar) sudlari, hududiy harbiy sudlar tomonidan ko'rilgan ishlar bo'yicha chiqarilgan apellyatsiya yoki kassatsiya, taftish instansiyasi sudlarining hukmlari va ajrimlari ustidan — O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga taftish tartibida protest bildirishga haqlidir.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori va uning o'rinbosarlari O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyatlar va Toshkent shahar sudlari, O'zbekiston

Respublikasi Harbiy sudi tomonidan birinchi instansiya bo'yicha chiqarilgan hukmlar, ajrimlar hamda ular bo'yicha apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasining chiqarilgan hukmlari, ajrimlari ustidan — O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga taftish tartibida protest bildirishga haqlidir.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi, Bosh prokurori O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atining taftish tartibida ko'rib chiqilgan ishlar bo'yicha sud qarorlari ustidan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosatiga taftish tartibida protest bildirishga haqlidir.

513-modda. Sudning ajrimi ustidan taftish tartibida xususiy shikoyat (xususiy protest) berish

Birinchi instansiya sudining apellyatsiya yoki kassatsiya, tegishli taftish instansiyasida ko'rib chiqilgan ajrimi, shuningdek apellyatsiya yoki kassatsiya, tegishli taftish instansiyasi sudining ajrimi ustidan ushbu Kodeksning 511 va 512-moddalarida ko'rsatilgan shaxslar tomonidan taftish tartibida xususiy shikoyat (xususiy protest) berilishi mumkin.

514-modda. Sud hukmlari, ajrimlarini taftish tartibida qayta ko'rib chiqishga yo'l qo'yiladigan muddat

Agar shikoyatda yoki protestda og'irroq jinoyat to'g'risidagi qonunni qo'llash zarurligi haqidagi, jazoni kuchaytirish to'g'risidagi yoki mahkumning ahvoli yomonlashishiga olib keladigan boshqa o'zgarishlar haqidagi masala qo'yilgan bo'lsa, sudning ayblov hukmini yoxud ajrimini taftish tartibida qayta ko'rib chiqishga, shuningdek sudning oqlov hukmini yoki ishni tugatish to'g'risidagi ajrimini taftish tartibida qayta ko'rib chiqishga faqat u qonuniy kuchga kirganidan keyin bir yil ichida yo'l qo'yiladi.

515-modda. Taftish tartibida shikoyat berish va protest bildirish tartibi

Quyidagilar ustidan taftish tartibida shikoyat beriladi yoki protest bildiriladi:

1) tuman (shahar) sudlarining apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari ustidan, shuningdek tuman (shahar) sudlari tomonidan ko'rilgan ishlar bo'yicha Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarining apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida chiqarilgan hukmlari, ajrimlari ustidan — Qoraqalpog'iston Respublikasi sudiga, viloyatlar, Toshkent shahar sudlariga;

2) hududiy harbiy sudlarning apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari ustidan, shuningdek hududiy harbiy sudlar tomonidan ko'rilgan ishlar bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudining hukmlari, ajrimlari ustidan — O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudiga.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga:

tuman (shahar) sudlarining, hududiy harbiy sudlarning apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish tartibida ko'rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari ustidan;

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyatlar va Toshkent shahar sudlari, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi tomonidan birinchi instansiya bo'yicha chiqarilgan hukmlar, ajrimlar va ular yuzasidan chiqarilgan apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasining hukmlari, ajrimlari ustidan shikoyat (protest) berilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atining taftish tartibida chiqarilgan hukmlari, ajrimlari ustidan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosatiga taftish tartibida takroran ko'rib chiqish uchun protest bildiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi tomonidan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosatiga protest bildirish uchun ushbu Kodeksning 511-moddasida ko'rsatilgan shaxslarning arizalari (iltimosnomalari), shuningdek sudyaning taqdimnomasi, ommaviy axborot vositalarining xabarlari sabab bo'ladi.

Ushbu modda birinchi qismining 1 va 2-bandlarida nazarda tutilgan taftish tartibidagi shikoyatlar va protestlar hukmni, ajrimni chiqargan sud orqali beriladi. Shikoyat yoki protest bevosita Qoraqalpog'iston Respublikasi sudiga, viloyat, Toshkent shahar sudiga, O'zbekiston Respublikasi

Harbiy sudga berilgan taqdirda, sud ularni hukmni, ajrimni chiqargan sudga ushbu Kodeksning 479-moddasida bayon etilgan talablarni bajarish uchun yuboradi.

Ushbu moddada belgilangan tartib taftish tartibida xususiy shikoyat berish va xususiy protest bildirish tartibiga nisbatan ham tatbiq etiladi.

516-modda. Taftish tartibida beriladigan, bildiriladigan shikoyatning, protestning (xususiy shikoyatning, xususiy protestning) mazmuni

Taftish tartibida beriladigan (bildiriladigan) shikoyatda, protestda (xususiy shikoyatda, xususiy protestda) quyidagilar ko'rsatilishi kerak:

1) shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) yuborilayotgan, ishni taftish tartibida ko'radigan sudning nomi;

2) shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) bergan shaxs, uning protsessual mavqeyi, uning yashash joyi yoki turgan joyi to'g'risidagi ma'lumotlar;

3) hukm, ajrim chiqargan sudning nomi, hukm, ajrim chiqarilgan sana, sud ishining raqami, shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) berilayotgan hukm, ajrim kimga nisbatan chiqarilgan bo'lsa, o'sha shaxs to'g'risidagi ma'lumotlar, apellyatsiya, kassatsiya instansiyasi sudining nomi;

4) shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) berayotgan shaxsning fikriga ko'ra hukmning, ajrimning noto'g'riligi nimadan iborat ekanligiga doir vajlari, sudga qadar ish yuritishni yoki sud muhokamasini amalga oshirish chog'ida qaror qabul qilishga ta'sir ko'rsatgan qonunning qaysi normalari buzilganligi to'g'risidagi vajlari, shuningdek uning iltimosining mazmuni;

5) shaxs o'z talablarini asoslayotgan dalillar;

6) shikoyatga, protestga (xususiy shikoyatga, xususiy protestga) ilova qilinayotgan materiallar ro'yxati;

7) shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) berilgan sana, shikoyat (xususiy shikoyat) bergan, protest (xususiy protest) bildirgan shaxsning imzosi.

517-modda. Hukm, ajrim ustidan taftish tartibida shikoyat (xususiy shikoyat) berish, protest (xususiy protest) bildirish oqibatlari

Hukm, ajrim chiqargan sud ushbu Kodeks 479-moddasining **ikkinchi — to'rtinchi qismlarida** nazarda tutilgan talablarni bajarib, bir oy ichida jinoyat ishini shikoyatlar, protestlar (xususiy shikoyatlar, xususiy protestlar) va ularga doir e'tirozlar, shuningdek taqdim etilgan qo'shimcha materiallar bilan birga taftish tartibida ko'ruvchi sudga yuboradi. Mazkur muddat alohida hollarda yuqori sud raisi yoki uning o'rinbosari tomonidan ko'pi bilan yigirma kunga uzaytirilishi mumkin.

518-modda. Qoraqalpog'iston Respublikasi sudiga, viloyatlar, Toshkent shahar sudlariga, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudiga taftish tartibida shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) berilganligi to'g'risida xabardor qilish

Hukm, ajrim chiqargan sud taftish tartibida shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) berilishi to'g'risida mahkumni, oqlangan shaxsni, ularning himoyachilarini, qonuniy vakillarini, prokurorni, jabrlanuvchini, uning vakilini, shuningdek fuqaroviy da'vogarni, fuqaroviy javobgarni, ularning vakillarini, agar shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) ularning manfaatlariga daxldor bo'lsa, uch sutka ichida xabardor qiladi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarga shikoyatning, protestning (xususiy shikoyatning, xususiy protestning) ko'chirma nusxalari yuboriladi yoxud hukmni, ajrimni chiqargan sudning internet-resursi orqali ularning elektron nusxalari bilan tanishish mumkinligi to'g'risida xabarnoma yuboriladi. Bunda taraflarga ularning shikoyatga, protestga (xususiy shikoyatga, xususiy protestga) doir e'tirozlarini yozma shaklda yoxud elektron hujjat tarzida berish huquqi, e'tirozlarni taqdim etish muddati ko'rsatilgan holda, tushuntiriladi. Shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) yuzasidan kelib tushgan e'tirozlar jinoyat ishi materiallariga qo'shib qo'yiladi.

Taraflar taftish tartibida beriladigan shikoyatga, protestga (xususiy shikoyatga, xususiy protestga) doir e'tiroz bilan birga yangi materiallarni alohida taqdim etishga yoki ularni talab qilib olish va tekshirish, shuningdek o'zi ko'rsatgan jabrlanuvchilarni, guvohlarni, ekspertlarni, mutaxassislarni sudga chaqirish va so'roq qilish haqida iltimosnoma berishga haqli.

519-modda. Taftish tartibida berilgan shikoyatni, protestni (xususiy shikoyatni, xususiy protestni) o'zgartirish va unga qo'shimcha kiritish

Taftish tartibida shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) bergan shaxs jinoyat ishini taftish tartibida sud majlisida ko'rish boshlanguniga qadar uni o'zgartirishga yoki yangi vajlar bilan to'ldirishga haqli.

Taftish tartibidagi protestga (xususiy protestga), jabrlanuvchining yoki uning vakilining taftish tartibidagi shikoyatiga (xususiy shikoyatiga) mahkumning ahvolini og'irlashtirishga qaratilgan o'zgartirish va qo'shimchalar kiritishga, agar bunday talab taftish tartibida berilgan dastlabki shikoyatda, protestda (xususiy shikoyatda, xususiy protestda) ko'rsatilmagan bo'lsa, yo'l qo'yilmaydi.

Taftish tartibidagi shikoyat (xususiy shikoyat) berilganidan keyin jinoyat ishini yuritishga kirishgan himoyachi shikoyatni (xususiy shikoyatni) o'zgartirishi yoki yangi vajlar bilan to'ldirishi, ilgari ishda ishtirok etgan himoyachi tomonidan berilgan shikoyat (xususiy shikoyat) vajlarining qo'shimcha asoslarini taqdim etishi mumkin.

520-modda. Taftish tartibida berilgan shikoyatni, protestni (xususiy shikoyatni, xususiy protestni) qaytarib olish

Taftish tartibida shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) bergan shaxs o'z shikoyatini, protestini (xususiy shikoyatini, xususiy protestini) qaytarib olishga haqlidir. Yuqori turuvchi prokuror ham protestni (xususiy protestni) qaytarib olishga haqli. Mahkum o'z himoyachisining shikoyatini (xususiy shikoyatini) qaytarib olishga haqli.

Mahkumning himoyachisi, qonuniy vakili o'z shikoyatini (xususiy shikoyatini) faqat mahkumning roziligi bilan qaytarib olishga haqli.

Taftish tartibida berilgan shikoyatni, protestni (xususiy shikoyatni, xususiy protestni) qaytarib olishga sud maslahatxonaga kirguniga qadar yo'l qo'yiladi.

Shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest), shuningdek uni qaytarib olish to'g'risidagi hujjat ishda qoldiriladi.

521-modda. Ish taftish instansiyasi sudiga yuborilganligi to'g'risida xabardor qilish

Hukm chiqargan sud jinoyat ishi taftish instansiyasi sudiga yuborilganligi to'g'risida ushbu Kodeksning 511-moddasida ko'rsatilgan shaxslarni uch sutka ichida xabardor qiladi.

521¹-modda. Qoraqalpog'iston Respublikasi sudida, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarida, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudida taftish tartibida jinoyat ishini ko'rib chiqish uchun sud majlisini tayinlash va tayyorlash

Sudya taftish tartibidagi shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) bilan kelib tushgan jinoyat ishini o'rganib, sud majlisini tayinlash to'g'risida yetti sutkadan kechiktirmay ajrim chiqarib, unda quyidagi masalalarni hal etadi:

- 1) jinoyat ishini ko'rib chiqish joyi, sanasi va boshlanish vaqti to'g'risidagi;
- 2) sud majlisiga taraflarni va jinoyat protsessining boshqa ishtirokchilarini chaqirish haqidagi;
- 3) ushbu Kodeksning 19-moddasida nazarda tutilgan hollarda jinoyat ishini yopiq sud majlisida ko'rish to'g'risidagi;
- 4) ozodlikdan cheklash yoki ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazoni o'tayotgan shaxsning sud majlisida ishtirok etishi haqidagi.

Ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran uch sutka ichida jinoyat protsessi ishtirokchilariga sud majlisining joyi, sanasi va boshlanish vaqti tayinlanganligi to'g'risida xabar yuboriladi.

Agar jinoyat ishini o'rganish chog'ida birinchi instansiya sudi tomonidan ushbu Kodeks 503-moddasi **ikkinchi qismining** talablari bajarilmaganligi aniqlansa, sudya ishni taftish tartibida ko'rib chiqishga monelik qiluvchi holatlarni bartaraf etish uchun ishni shu sudga qaytaradi.

521²-modda. Ishni Qoraqalpog'iston Respublikasi sudida, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarida, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudida taftish tartibida ko'rishda taraflarning sud majlisida ishtirok etishi

Jinoyat ishini taftish tartibida sud majlisida ko'rishda quyidagilar ishtirok etishi shart:

1) tegishincha O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyat, Toshkent shahar prokurori, O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori va ularga tenglashtirilgan prokurorlar, ularning o'rinbosarlari yoki ular tomonidan vakolat berilgan prokuror;

2) himoyachi — ushbu Kodeksning **51** va **52-moddalarida** ko'rsatilgan hollarda.

Mahkum, oqlangan shaxs, ularning himoyachilari va qonuniy vakillari, jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ishni taftish tartibida ko'rishda ishtirok etishga haqli. Jazoni ijro etish muassasasida bo'lgan yoki ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni o'tayotgan mahkumning ishtirok etishi zarurligi to'g'risidagi masala sud tomonidan hal etiladi. Mazkur shaxslar sud majlisida bevosita yoxud videokonferensaloqa tizimidan foydalanish orqali ishtirok etishi mumkin.

Taftish tartibida ko'rilayotgan ish bo'yicha sud majlisining joyi, sanasi va vaqti to'g'risida o'z vaqtida xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi ishni ko'rishga monelik qilmaydi, bundan sud majlisida ishtirok etishi shart bo'lgan shaxslar mustasno.

521³-modda. Jinoyat ishini Qoraqalpog'iston Respublikasi sudida, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarida, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudida taftish tartibida ko'rish tartibi

Jinoyat ishi Qoraqalpog'iston Respublikasi sudida, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarida, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudida taftish tartibida ko'rilayotganda sud majlisi raislik qiluvchi tomonidan ochiladi, u qanday ish va kimning shikoyati, protesti (xususiy shikoyati, xususiy protesti) bo'yicha ko'rilayotganligini e'lon qiladi. Shundan keyin raislik qiluvchi sud tarkibini e'lon qiladi, prokurorning, himoyachining, sud majlisi kotibining, shuningdek agar sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, tarjimonning familiyasini, ismini va otasining ismini ma'lum qiladi.

Raislik qiluvchi hozir bo'lgan jinoyat protsessi ishtirokchilariga ularning huquqlarini tushuntiradi va ularda rad qilishga oid arzlari hamda iltimosnomalar bor-yo'qligini, taftish tartibidagi shikoyatda, protestda (xususiy shikoyatda, xususiy protestda) bayon etilgan iltimosnomalarni ular quvvatlashi-quvvatlamasligini aniqlaydi. Bunday iltimosnomalar mavjud bo'lgan taqdirda sud ular bo'yicha ajrim chiqaradi.

Ishni ko'rish sudyalardan biri tomonidan birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudi hukmining, ajrimining, taftish tartibida berilgan shikoyatning, protestning (xususiy shikoyatning, xususiy protestning) mazmunini qisqacha bayon etish bilan boshlanadi.

Sudyaning ma'ruzasidan keyin sud taftish tartibida shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) bergan tarafning ma'ruzasini va boshqa tarafning e'tirozlarini eshitadi. Bir nechta shikoyat (xususiy shikoyat) mavjud bo'lgan taqdirda so'zga chiqish navbati taraflarning fikrlari hisobga olingan holda sud tomonidan belgilanadi. Agar berilgan taftish tartibidagi shikoyatlar (xususiy shikoyatlar) bilan bir qatorda prokurorning taftish tartibida bildirilgan protesti (xususiy protesti) mavjud bo'lsa, so'z birinchi navbatda unga beriladi.

Taftish instansiyasi sudining majlisida ishtirok etayotgan prokuror ko'rib chiqilayotgan taftish shikoyatlari (xususiy shikoyatlar) yuzasidan fikrini bildiradi, protestda (xususiy protestda) ko'rsatilgan vajlarni bayon etadi.

Sud taraflarning fikrlarini eshitib, birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudlari hukmining, ajrimining qonuniyligi, asosiligi va adolatligi lozim darajada tekshirilishini ta'minlash zaruratidan kelib chiqib, bevosita sud majlisida tekshirilishi lozim bo'lgan dalillar hajmini aniqlash to'g'risida, sud majlisiga mahkumni (oqlangan shaxsni), jabrlanuvchilarni, guvohlarni, ekspertlarni va, zarurat bo'lganda, boshqa shaxslarni chaqirish haqida qaror qabul qiladi.

Shundan keyin sud sudning majlisiga chaqirilgan mahkumni (oqlangan shaxsni), jabrlanuvchilarni, guvohlarni so'roq qilish yo'li bilan dalillarni tekshirishga, shuningdek taraflarning iltimosnomasiga ko'ra hamda o'z tashabbusi bilan hujjatlarni, bayonnomalarni va ishga aloqador boshqa materiallarni o'qib eshittirishga kirishadi.

Dalillarni tekshirish tartibi taraflarning fikrlari inobatga olingan holda sud tomonidan belgilanadi. Taraflar taftish instansiyasi sudiga taftish tartibida berilgan shikoyatda, protestda (xususiy shikoyatda, xususiy protestda) keltirilgan vajlarni tasdiqlab yoki inkor etib, qo'shimcha materiallar taqdim etishga haqli.

Birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudida so'roq qilingan guvohlar, agar sud zarur deb topsa, ishni taftish tartibida ko'rish chog'ida so'roq qilinadi.

Taraflarning dalillarni, shu jumladan birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudi tomonidan tekshirilmagan dalillarni tekshirish to'g'risidagi va sud majlisiga guvohlarni, ekspertlarni hamda boshqa shaxslarni chaqirish haqidagi iltimosnomalari ushbu Kodeks 438-moddasining **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** belgilangan tartibda sud tomonidan hal etiladi. Bunda sud iltimosnomani qanoatlantirishni faqat u birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudi tomonidan qanoatlantirilmaganligiga asosanib rad etishga haqli emas.

Birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudi tomonidan tekshirilmagan dalillar (yangi dalillar) sud tomonidan qabul qilinadi, bunda ularni tekshirish to'g'risida iltimosnoma bergan shaxs bu dalillarni o'ziga bog'liq bo'lmagan qanday sabablarga ko'ra birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudiga taqdim etish imkoniyati bo'lmaganligini tushuntirib berishi kerak.

Ishni taftish tartibida ko'rayotgan sud dalillarni tekshirishga, shu jumladan videokonferensaloqa tizimidan foydalangan holda tekshirishga haqli.

Sud tergovni tugallangach, sud taraflardan ularda sud tergoviga qo'shimcha qilish yuzasidan iltimosnomalari bor-yo'qligini surishtiradi. Sud bu iltimosnomalarni hal etadi, shundan keyin taraflarning muzokaralariga o'tadi.

Sud muzokaralari ushbu Kodeks **449-moddasining** qoidalari asosida o'tkaziladi, bunda shikoyat (protest) bergan shaxs birinchi bo'lib so'zga chiqadi.

Taraflarning muzokaralari tamom bo'lganidan keyin raislik qiluvchi mahkumga (oqlangan shaxsga), agar u sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, oxirgi so'z beradi, shundan keyin sud qaror chiqarish uchun maslahatxonaga kiradi.

Ishni taftish tartibida ko'rayotgan sudning qarori ushbu Kodeksning **497³¹-moddasida** nazarda tutilgan tartibda qabul qilinadi.

Taftish instansiyasi sudining qarorini e'lon qilish ushbu Kodeksning **473, 497³¹-moddalari** qoidalari muvofiq amalga oshiriladi.

Taftish instansiyasi sudida sud majlisining bayonnomasi yuritiladi. Sud majlisining bayonnomasi ushbu Kodeksning **426-moddasida** ko'rsatilgan muddatlarda tayyorlanishi kerak. U bilan sud majlisining barcha ishtirokchilari tanishishga haqli. Sud majlisining bayonnomasi yuzasidan ushbu Kodeksning **427-moddasida** nazarda tutilgan tartibda mulohazalar bildirilishi mumkin.

521⁴-modda. Jinoyat ishini taftish tartibida ko'rib chiquvchi Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarining, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining vakolatlari

Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyatlar, Toshkent shahar sudlari, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi jinoyat ishini taftish tartibida ko'rib chiqib, uning natijalariga ko'ra quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

1) birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudining hukmini, ajrimini o'zgarishsiz qoldirish, taftish tartibida berilgan shikoyatni, protestni esa qanoatlantirmasdan qoldirish to'g'risida;

2) apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudining hukmini, ajrimini bekor qilish va birinchi instansiya sudining hukmini, ajrimini o'zgarishsiz qoldirish to'g'risida;

3) ish bo'yicha qabul qilingan barcha sud qarorlarini bekor qilish va ayblov yoki oqlov hukmi chiqarish to'g'risida;

4) ish bo'yicha qabul qilingan barcha sud qarorlarini bekor qilish va ishni tugatish to'g'risida;

5) ushbu Kodeks 493-moddasining to'rtinchi qismida nazarda tutilgan holatlar mavjud bo'lgan taqdirda, ish bo'yicha qabul qilingan barcha sud qarorlarini bekor qilish va jinoyat ishini birinchi instansiya sudiga yuborish to'g'risida;

6) birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudining hukmini, ajrimini o'zgartirish to'g'risida;

7) shikoyat, protest qaytarib olingan taqdirda, taftish tartibidagi ishni yuritishni tugatish to'g'risida.

Ushbu modda birinchi qismining 1 va 2-bandlarida, 4 — 7-bandlarida nazarda tutilgan hollarda ishni taftish tartibida ko'ruvchi sud ajrim chiqaradi.

Ushbu modda birinchi qismining 3-bandida nazarda tutilgan hollarda, ishni taftish tartibida ko'ruvchi sud hukm chiqaradi.

Jinoyat ishini taftish tartibida ko'ruvchi Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi ushbu Kodeksning 298 va 300-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda, shuningdek tegishli mansabdor shaxslarning e'tiborini surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi jarayonida yo'l qo'yilgan kamchiliklarga qaratish zarur bo'lgan taqdirda xususiy ajrim chiqaradi.

521⁵-modda. Sudning ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyatni (xususiy protestni) ko'rib chiqish

Sudning ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyat, xususiy protest ushbu Kodeksning 521³-moddasida belgilangan qoidalar bo'yicha ko'rib chiqiladi.

Taftish instansiyasining sudi ishni birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudining ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyat (xususiy protest) bo'yicha ko'rib chiqish natijalariga ko'ra quyidagilarga haqli:

1) birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudlarining ajrimlarini o'zgarishsiz, xususiy shikoyatni (xususiy protestni) esa qanoatlantirmasdan qoldirishga;

2) birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudlarining ajrimlarini bekor qilishga va ishni yangidan sudga ko'rib chiqish uchun yuborishga;

3) birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudlarining ajrimlarini bekor qilishga va ishni umumiy qoidalar bo'yicha surishtiruv yoki dastlabki tergovni o'tkazish uchun prokurorga yuborishga;

4) birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudlarining ajrimlarini bekor qilishga va amnistiya aktini qo'llashga;

5) birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudlarining ajrimlarini bekor qilishga va ish yuritishni tugatishga;

6) birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiya sudining xususiy ajrimini bekor qilishga;

7) birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudlarining ajrimlarini o'zgartirishga.

521⁶-modda. Ishni taftish tartibida ko'ruvchi Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarining, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining hukmi, ajrimi

Ishni taftish tartibida ko'ruvchi Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarining, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining hukmida, ajrimida quyidagilar ko'rsatilgan bo'lishi kerak:

1) sud ishining raqami, hukm, ajrim chiqarilgan sana va joy;

2) sudning nomi va tarkibi, ishni ko'rishda ishtirok etgan prokuror va boshqa shaxslar;

3) taftish tartibida shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) bergan shaxs;

4) ustidan taftish tartibida shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) berilgan hukmning, ajrimning qaror qismi mazmuni;

5) shikoyatning, protestning (xususiy shikoyatning, xususiy protestning) taftish instansiyasi sud majlisida ishtirok etayotgan shaxslar e'tirozlarining va tushuntirishlarining mohiyati, shuningdek prokurorning fikri;

6) ishni taftish tartibida ko'ruvchi sudning qarori.

Shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) qanoatlantirilmay qoldirilgan taqdirda, ishni taftish tartibida ko'ruvchi sudning ajrimida birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudining hukmi qonuniy, asosli va adolatli deb, birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya instansiyasi sudining ajrimi qonuniy va asosli deb topilganligining, shikoyat yoki protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) esa qanoatlantirilmasdan qoldirilishining asoslari ko'rsatilishi kerak.

Hukm, ajrim bekor qilingan yoki o'zgartirilgan taqdirda, ishni taftish tartibida ko'ruvchi sudning ajrimida Jinoyat kodeksining va ushbu Kodeksning qaysi normalari talablari buzilganligi va bekor qilinayotgan yoki o'zgartirilayotgan sud qarorining asossizligi nimadan iborat ekanligi ko'rsatilishi kerak.

Ishni taftish tartibida ko'ruvchi sudning hukmi, ajrimi sudning to'liq tarkibi tomonidan imzolanadi. Ovoz berishda ozchilik tomonda qolgan sudya hukmga, ajrimga imzo qo'yib, o'zining alohida fikrini ushbu Kodeksning 472-moddasi talablariga rioya etgan holda yozma shaklda qoldirishga haqlidir.

Ishni taftish tartibida ko'ruvchi sudning hukmi, ajrimi sud majlisi zalida o'qib eshittiriladi va darhol qonuniy kuchga kiradi.

Ishni taftish tartibida ko'ruvchi sudning hukmi, ajrimi uni chiqargan sudga yoki boshqa sudga chiqarilgan kundan e'tiboran besh sutkadan kechiktirmay jinoyat ishi bilan birga ijro etish uchun yuboriladi.

Mahkumni darhol qamoqdan yoki ozodlikni cheklash tariqasidagi jazodan ozod etish uchun asos bo'ladigan hukm, ajrim, agar mahkum sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, sud zalida ijro etiladi. Boshqa hollarda, hukmning, ajrimning ko'chirma nusxasi hukm, ajrim chiqarilganidan keyin taftish instansiyasi sudi tomonidan jazoni ijro etish muassasasining ma'muriyatiga yoki mahkumning yashash joyidagi ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni ijro etish o'z zimmasiga yuklatilgan ichki ishlar organiga yigirma to'rt soatdan kechiktirmay yuboriladi.

521⁷-modda. Ishni taftish instansiyasi sudida qo'shimcha tarzda ko'rish

Agar ayrim mahkumlarga taalluqli taftish tartibida berilgan shikoyat yoki protest biror-bir sabablarga ko'ra ishni taftish tartibida ko'ruvchi sudga boshqa mahkumlarga taalluqli jinoyat ishi ko'rib bo'linganidan keyin kelib tushsa, shuningdek agar mahkumning, uning himoyachisining yoki qonuniy vakilining taftish tartibida berilgan shikoyati, ushbu mahkumga taalluqli ish protsessning boshqa ishtirokchisining taftish tartibida berilgan shikoyati yoki protesti bo'yicha ko'rib chiqilganidan so'ng kelib tushgan bo'lsa, ishni taftish tartibida ko'ruvchi sud bunday shikoyatni yoki protestni ko'rib chiqishi va u bo'yicha tegishli qaror chiqarishi shart.

Agar ishni qo'shimcha tarzda ko'rish chog'ida ishni taftish tartibida ko'ruvchi sud tomonidan chiqarilgan hukm, ajrim (qaror) ilgari chiqarilgan hukmga, ajrimga (qarorga) zid bo'lsa, protest bildirish to'g'risidagi masalani hal qilish uchun ish taftish tartibida protest bildirish vakolatiga ega bo'lgan prokurorga yuboriladi.

Jinoyat ishini qo'shimcha tarzda ko'rish tartibi kechikib kelgan xususiy shikoyatlarga va xususiy protestlarga nisbatan ham taalluqlidir.

521⁸-modda. Jinoyat ishini O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida taftish tartibida tekshirish uchun talab qilib olish

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining sudyasi taftish tartibida berilgan shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) bo'yicha jinoyat ishini suddan talab qilib olishga haqli.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi, Bosh prokurori va ularning o'rinbosarlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, viloyatlar, Toshkent shahar prokurorlari hamda ularga

tenglashtirilgan prokurorlar taftish tartibida protest (xususiy protest) kiritish to'g'risidagi masalani hal etish uchun ishni suddan o'z vakolatlari doirasida talab qilib olishga haqli. Ishlarni talab qilib olishga ushbu Kodeksning **511-moddasida** ko'rsatilgan shaxslarning shikoyatlari, shuningdek sudyaning taqdimnomasi, ommaviy axborot vositalarining xabarlari sabab bo'ladi.

521⁹-modda. Taftish tartibida berilgan shikoyatni, protestni (xususiy shikoyatni, xususiy protestni) ko'rib chiqmasdan qaytarish

Taftish tartibida berilgan shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) quyidagi hollarda ko'rib chiqilmasdan qaytariladi, agar:

1) taftish tartibida berilgan shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) ushbu Kodeksning **515-moddasida** nazarda tutilgan talablarga javob bermasa;

2) taftish tartibida berilgan shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) ushbu Kodeksning **511, 512-moddalarida** ko'rsatilgan shaxslar tomonidan berilmagan bo'lsa;

3) ish Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyatlar, Toshkent shahar sudlari, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi tomonidan taftish tartibida ko'rilmagan bo'lsa;

4) Qoraqalpog'iston Respublikasi sudida, viloyatlar, Toshkent shahar sudlarida, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudida birinchi instansiya bo'yicha ko'rib chiqilgan ishlar apellyatsiya yoki kassatsiya tartibida ko'rilmagan bo'lsa;

5) taftish tartibida berilgan shikoyatni, protestni (xususiy shikoyatni, xususiy protestni) qaytarib olish to'g'risida ariza kelib tushgan bo'lsa.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan holatlar bartaraf etilganidan keyin shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) bergan shaxs takroran umumiy asoslarda murojaat qilishga haqlidir.

521¹⁰-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga kelib tushgan taftish tartibida berilgan shikoyatlar (xususiy shikoyatlar) bo'yicha qabul qilinadigan qarorlar

Taftish tartibida berilgan shikoyat (xususiy shikoyat) unga ilova qilingan materiallar bilan birga, zarur bo'lgan hollarda esa jinoyat ishi talab qilib olingan holda O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining sudyasi tomonidan o'rganib chiqiladi.

Shikoyatni (xususiy shikoyatni) o'rganib chiqish natijalari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining sudyasi o'z ajrimi bilan quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

1) sud qarorlarini taftish tartibida qayta ko'rib chiqish uchun asoslar mavjud emasligi to'g'risida;

2) shikoyatni (xususiy shikoyatni) ish bilan birga ko'rib chiqish uchun O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga o'tkazish haqida.

Taftish tartibida shikoyat (xususiy shikoyat) bergan shaxsga qabul qilingan qaror haqida uch sutka ichida xabar qilinadi.

521¹¹-modda. Sud qarorlarini O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida taftish tartibida qayta ko'rib chiqish uchun asoslar mavjud emasligi to'g'risidagi ajrim

Sud qarorlarini O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida taftish tartibida qayta ko'rib chiqish uchun asoslar mavjud emasligi to'g'risidagi ajrimda quyidagilar ko'rsatilgan bo'lishi kerak:

1) ajrim chiqarilgan joy va sana;

2) ajrim chiqargan sudyaning familiyasi, ismi, otasining ismi;

3) taftish tartibida shikoyat (xususiy shikoyat) bergan shaxs haqidagi ma'lumotlar;

4) hukm, ajrim chiqargan birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya, taftish instansiyasi sudining nomi, birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya, taftish instansiyasi sudining hukmi, ajrimi chiqarilgan sana;

5) taftish tartibida berilgan shikoyatning (xususiy shikoyatning) mazmuni;

6) taftish tartibidagi shikoyatni (xususiy shikoyatni) ko'rib chiqish uchun O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga o'tkazishni rad etish sabablari va asoslari.

Sud qarorlarini taftish tartibida qayta ko'rib chiqish uchun asoslar mavjud emasligi to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasining ajrimi ustidan taftish tartibida shikoyat (xususiy shikoyat) bergan shaxs tomonidan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisiga, uning o'rinbosariga shikoyat qilinishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi, uning o'rinbosari taftish tartibida shikoyat (xususiy shikoyat) bergan shaxsning shikoyatiga ko'ra O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasining sud qarorlarini taftish tartibida qayta ko'rib chiqish uchun asoslar mavjud emasligi to'g'risidagi ajrimini bekor qilish haqida ajrim chiqarishga va shikoyatni (xususiy shikoyatni) jinoyat ishi bilan birga taftish tartibida ko'rib chiqish uchun O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga o'tkazishga haqlidir.

521¹²-modda. Taftish tartibida berilgan shikoyatni (xususiy shikoyatni) O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga ko'rib chiqish uchun o'tkazish to'g'risidagi ajrim

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasining taftish tartibida berilgan shikoyatni (xususiy shikoyatni) O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga ko'rib chiqish uchun o'tkazish to'g'risidagi ajrimida quyidagilar ko'rsatilgan bo'lishi kerak:

- 1) ajrim chiqarilgan joy va sana;
- 2) ajrim chiqargan sudyaning familiyasi, ismi, otasining ismi;
- 3) taftish tartibida shikoyatni (xususiy shikoyatni) bergan shaxs haqidagi ma'lumotlar;
- 4) hukm, ajrim chiqargan birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya, taftish instansiyasi sudining nomi, birinchi instansiya, apellyatsiya yoki kassatsiya, taftish instansiyasi sudining hukmi, ajrimi chiqarilgan sana;
- 5) taftish tartibida berilgan shikoyatning (xususiy shikoyatning) mazmuni;
- 6) taftish tartibidagi shikoyatni (xususiy shikoyatni) ko'rib chiqish uchun O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga o'tkazish sabablari va asoslari;
- 7) ishni O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'ati tomonidan ko'rib chiqish joyi va sanasi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining sudyasi taftish tartibida berilgan shikoyatni (xususiy shikoyatni) o'zi chiqargan ajrim bilan birga O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga jinoyat ishi bilan birga o'tkazadi.

521¹³-modda. Shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga taftish tartibida ko'rib chiqish uchun kiritilganligi to'g'risida xabardor qilish

Mahkum, oqlangan shaxs, ularning himoyachilari, qonuniy vakillari, prokuror, jabrlanuvchi yoki uning vakili, shuningdek fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar yoki ularning vakillari ish taftish tartibida ko'rib chiqish uchun yuborilganligi to'g'risida, agar shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) ularning manfaatlariga daxldor bo'lsa, uch sutka ichida xabardor qilinadi.

Ushbu moddaning birinchi qismida ko'rsatilgan shaxslarga shikoyatning, protestning (xususiy shikoyatning, xususiy protestning) ko'chirma nusxasi yuboriladi yoxud taftish instansiyasi sudining internet-resursi orqali ularning elektron nusxalari bilan tanishish mumkinligi to'g'risida xabarnoma yuboriladi. Bunda taraflarga ularning shikoyatga, protestga (xususiy shikoyatga, xususiy protestga) doir e'tirozlarini yozma shaklda yoxud elektron hujjat tarzida berish huquqi, e'tirozlarni taqdim etish muddati ko'rsatilgan holda, tushuntiriladi. Shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) yuzasidan kelib tushgan e'tirozlar jinoyat ishi materiallariga qo'shib qo'yiladi.

Taraflar taftish tartibida berilgan shikoyatga, protestga (xususiy shikoyatga, xususiy protestga) doir e'tiroz bilan birga yangi materiallarni alohida taqdim etishga yoxud ularni talab qilib

olish va tekshirish to'g'risida, shuningdek o'zlari ko'rsatgan jabrlanuvchilarni, guvohlarni, ekspertlarni, mutaxassislarni sudga chaqirish va so'roq qilish haqida iltimosnoma berishga haqli.

521¹⁴-modda. Jinoyat ishini O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida taftish tartibida ko'rib chiqish uchun tayyorlash

Jinoyat ishi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasining ajrimi shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) bilan birga kelib tushganidan keyin O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'ati taftish tartibida shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) berilganligi to'g'risida mahkumni, oqlangan shaxsni, uning himoyachisini, qonuniy vakilini, prokurorni, jabrlanuvchini, uning vakilini, shuningdek fuqaroviy da'vogarni, fuqaroviy javobgarni, ularning vakillarini, agar shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) ularning manfaatlariga daxldor bo'lsa, ishni ko'rib chiqish boshlanishidan kamida uch sutka oldin xabardor qiladi.

Ushbu moddaning birinchi qismida ko'rsatilgan shaxslarga shikoyatning, protestning (xususiy shikoyatning, xususiy protestning) ko'chirma nusxasi yuboriladi yoxud taftish instansiyasi sudining internet-resursi orqali ularning elektron nusxalari bilan tanishish mumkinligi to'g'risida xabar qilinadi. Bunda taraflarga ularning shikoyatga, protestga (xususiy shikoyatga, xususiy protestga) doir o'z e'tirozlarini yozma shaklda yoxud elektron hujjat tarzida taqdim etish huquqi, e'tirozlarni taqdim etish muddati ko'rsatilgan holda, tushuntiriladi. Shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) yuzasidan kelib tushgan e'tirozlar jinoyat ishi materiallariga qo'shib qo'yiladi.

Ushbu moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan talablar bajarilganidan keyin mahkum, oqlangan shaxs, uning himoyachisi, qonuniy vakili, prokuror, jabrlanuvchi, uning vakili, shuningdek fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar, ularning vakillari, agar shikoyat, protest (xususiy shikoyat, xususiy protest) ularning manfaatlariga daxldor bo'lsa, ish taftish tartibida ko'riladigan vaqt haqida ishni ko'rib chiqish boshlanishidan kamida uch sutka oldin xabardor qilinadi.

521¹⁵-modda. Ishni O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida taftish tartibida ko'rishda taraflarning sud majlisida ishtirok etishi

Jinoyat ishini O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida taftish tartibida sud majlisida ko'rishda quyidagilar ishtirok etishi shart:

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, uning o'rinbosari yoki ular tomonidan vakolat berilgan prokuror;

himoyachi — ushbu Kodeksning 51 va 52-moddalarida ko'rsatilgan hollarda.

Mahkum, oqlangan shaxs, ularning himoyachilari va qonuniy vakillari, jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ishni taftish tartibida ko'rishda ishtirok etishga haqli. Jazoni ijro etish muassasasida bo'lgan yoki ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni o'tayotgan mahkumning ishni ko'rishda ishtirok etishi zarurligi to'g'risidagi masala sud tomonidan hal etiladi. Mazkur shaxslar sud majlisida bevosita yoxud videokonferensaloqa tizimidan foydalanish orqali ishtirok etishi mumkin.

Taftish tartibida ko'rilayotgan ish bo'yicha sud majlisining joyi, sanasi va vaqti to'g'risida o'z vaqtida xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi ishni ko'rishga monelik qilmaydi, bundan ushbu moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan shaxslar mustasno.

521¹⁶-modda. Jinoyat ishini taftish tartibida O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida ko'rish tartibi

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida jinoyat ishini taftish tartibida ko'rishda sud majlisi raislik qiluvchi tomonidan ochiladi, u qanday jinoyat ishi va kimning taftish tartibidagi shikoyati (protesti) bo'yicha ko'rilayotganligini e'lon qiladi. Shundan keyin raislik qiluvchi sud tarkibini e'lon qiladi, prokurorning, himoyachining, sud majlisi kotibining, shuningdek, agar sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, tarjimonning familiyasini, ismini va otasining ismini ma'lum qiladi.

Raislik qiluvchi hozir bo'lgan jinoyat protsessi ishtirokchilariga ularning huquqlarini tushuntiradi va ularda rad qilishga oid arzlar hamda iltimosnomalar bor-yo'qligini, ular taftish tartibidagi shikoyatda, protestda bayon etilgan iltimosnomalarni quvvatlashi-quvvatlamasligini aniqlaydi. Bunday iltimosnomalar mavjud bo'lganda sud ular bo'yicha ajrim chiqaradi.

Ishni ko'rish sudyalardan biri tomonidan birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish instansiyasi sudi hukmining, ajrimining, taftish tartibida berilgan shikoyatning yoki protestning mazmunini qisqacha bayon etish bilan boshlanadi.

Sudyaning ma'ruzasidan keyin sud taftish tartibida shikoyat (protest) bergan tarafning ma'ruzasini va boshqa tarafning e'tirozlarini eshitadi. Bir nechta shikoyat mavjud bo'lgan taqdirda, so'zga chiqish navbati taraflarning fikrlari hisobga olingan holda sud tomonidan belgilanadi. Agar taftish tartibida berilgan shikoyatlar bilan bir qatorda prokurorning taftish tartibida bildirilgan protesti mavjud bo'lsa, so'z birinchi navbatda unga beriladi.

Taftish instansiyasi sudining majlisida ishtirok etayotgan prokuror ko'rib chiqilayotgan taftish tartibida berilgan shikoyatlar yuzasidan fikrini bildiradi, protestda ko'rsatilgan vajlarni bayon etadi.

Taraflar o'z vajlarini bayon etish bilan birga taftish tartibida berilgan shikoyatda (protestda) keltirilgan vajlarni tasdiqlab yoki rad etib sudga qo'shimcha materiallarni taqdim etishga haqli.

Qo'shimcha materiallar taqdim etilgan hollarda, sud taraflarga ular bilan tanishib chiqish va o'z vajlarini bayon etish imkonini beradi.

Jinoyat ishini taftish tartibida ko'rishda sud ushbu Kodeks 483-moddasining **uchinchi qismiga** amal qilgan holda to'liq yoki qisman sud tergovini o'tkazishga haqli.

Sud tergovi yakunlanganidan so'ng sud taraflarning muzokaralariga o'tadi.

Sud muzokaralari ushbu Kodeksning **449-moddasi** qoidalari asosida o'tkaziladi, bunda shikoyat (protest) bergan shaxs birinchi bo'lib so'zga chiqadi.

Taraflarning muzokaralari tamomlanganidan keyin raislik qiluvchi mahkumga (oqlangan shaxsga), agar u sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, oxirgi so'z beradi, shundan so'ng sud qaror chiqarish uchun maslahatxonaga kiradi.

Taftish instansiyasi sudining qarori ushbu Kodeksning **497³¹-moddasida** nazarda tutilgan tartibda qabul qilinadi.

Taftish instansiyasi sudining qarorini e'lon qilish ushbu Kodeksning **473, 497³¹-moddalari** qoidalariga ko'ra amalga oshiriladi.

Taftish instansiyasi sudida sud majlisining bayonnomasi yuritiladi. Sud majlisining bayonnomasi ushbu Kodeksning **426-moddasida** ko'rsatilgan muddatlarda tayyorlanishi kerak. U bilan sud majlisining barcha ishtirokchilari tanishishga haqli. Sud majlisining bayonnomasi yuzasidan ushbu Kodeksning **427-moddasida** nazarda tutilgan tartibda mulohazalar bildirilishi mumkin.

521¹⁷-modda. Ishni taftish tartibida ko'rib chiquvchi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atining vakolatlari

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'ati jinoyat ishini taftish tartibida ko'rib chiqish natijalari bo'yicha quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

1) birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki tegishli taftish instansiyasi sudining hukmini, ajrimini o'zgarishsiz, taftish tartibida berilgan shikoyatni (protestni) esa qanoatlantirmasdan qoldirish to'g'risida;

2) ayrim sud qarorlarini bekor qilish va ish bo'yicha ilgari qabul qilingan sud qarorlaridan birini o'z kuchida qoldirish to'g'risida;

3) ish bo'yicha qabul qilingan barcha sud qarorlarini bekor qilish va ayblov yoki oqlov hukmi chiqarish to'g'risida;

4) ish bo'yicha qabul qilingan barcha sud qarorlarini bekor qilish va ish yuritishni tugatish to'g'risida;

5) ushbu Kodeks 493-moddasining **to'rtinchi qismida** nazarda tutilgan holatlar mavjud bo'lgan taqdirda, ish bo'yicha qabul qilingan barcha sud qarorlarini bekor qilish va jinoyat ishini birinchi instansiya sudiga yuborish to'g'risida;

6) birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish instansiyasi sudining hukmini, ajrimini o'zgartirish to'g'risida;

7) shikoyat (protest) qaytarib olingan taqdirda, taftish tartibidagi ishni yuritishni tugatish to'g'risida.

Ushbu modda birinchi qismining 1 va 2-bandlarida, 4 — 7-bandlarida nazarda tutilgan hollarda ishni taftish tartibida ko'ruvchi sud ajrim chiqaradi.

Ushbu modda birinchi qismining 3-bandida nazarda tutilgan hollarda ishni taftish tartibida ko'ruvchi sud hukm chiqaradi.

Jinoyat ishini taftish tartibida ko'ruvchi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'ati ushbu Kodeksning 298 va 300-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda, shuningdek tegishli mansabdor shaxslarning e'tiborini surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi jarayonida yo'l qo'yilgan kamchiliklarga qaratish zarur bo'lgan taqdirda xususiy ajrim chiqaradi.

521¹⁸-modda. Sud ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyatni (xususiy protestni) ko'rib chiqish

Sudning ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyat (xususiy protest) ushbu Kodeksning 521¹⁶-moddasida belgilangan qoidalar bo'yicha ko'rib chiqiladi.

Taftish instansiyasi sudi ishni birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki tegishli taftish instansiyasi sudlarining ajrimlari ustidan berilgan xususiy shikoyat (xususiy protest) bo'yicha ko'rib chiqish natijalariga ko'ra quyidagilarga haqli:

1) birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki tegishli taftish instansiyasi sudlarining ajrimlarini o'zgarishsiz, xususiy shikoyatni, xususiy protestni esa qanoatlantirmasdan qoldirishga;

2) birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki tegishli taftish instansiyasi sudlarining ajrimlarini bekor qilishga va ishni yangidan sudda ko'rib chiqish uchun yuborishga;

3) birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki tegishli taftish instansiyasi sudlarining ajrimlarini bekor qilishga va ishni umumiy qoidalar bo'yicha surishtiruv yoki dastlabki tergovni o'tkazish uchun prokurorga yuborishga;

4) birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki tegishli taftish instansiyasi sudlarining ajrimlarini bekor qilishga va amnistiya aktini qo'llashga;

5) birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki tegishli taftish instansiyasi sudlarining ajrimlarini bekor qilishga va ish yuritishni tugatishga;

6) birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki tegishli taftish instansiyasi sudining xususiy ajrimini bekor qilishga;

7) birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki tegishli taftish instansiyasi sudlarining ajrimlarini o'zgartirishga.

521¹⁹-modda. Jinoyat ishini taftish tartibida ko'rib chiquvchi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atining hukmi, ajrimi

Jinoyat ishini taftish tartibida ko'rib chiquvchi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atining hukmi, ajrimi ushbu Kodeksning 521⁶-moddasida belgilangan talablarga muvofiq chiqariladi va sudning to'liq tarkibi tomonidan imzolanadi. Ovoz berishda ozchilik tomonda qolgan sudya hukmga, ajrimga imzo qo'yib, o'zining alohida fikrini ushbu Kodeks 472-moddasining talablariga rioya etgan holda yozma shaklda qoldirishga haqli.

Jinoyat ishini taftish tartibida ko'rib chiquvchi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atining hukmi, ajrimi sud majlisi zalida o'qib eshittiriladi va darhol qonuniy kuchga kiradi.

Ishni taftish tartibida ko'rib chiquvchi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atining hukmi, ajrimi ushbu Kodeks 521⁶-moddasining oltinchi va yettinchi qismlarida belgilangan tartibda ijro etiladi.

521²⁰-modda. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosatiga taftish tartibida protest (xususiy protest) bildirish to'g'risidagi iltimosnomaga qo'yiladigan talablar

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosatiga taftish tartibida protest (xususiy protest) bildirish to'g'risidagi iltimosnomada quyidagilar ko'rsatilishi kerak:

- 1) iltimosnoma yuborilayotgan tegishli vakolatli shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi;
- 2) iltimosnoma bergan shaxs, uning protsessual mavqeyi, yashash joyi yoki turgan joyi to'g'risidagi ma'lumotlar;
- 3) sud ishining raqami, birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish instansiyasi sudining nomi, hukm, ajrim chiqarilgan sana;
- 4) iltimosnoma bergan shaxsning fikriga ko'ra hukmning, ajrimning noto'g'riligi va uning iltimosining mohiyati nimadan iborat ekanligiga doir vajlari, sudga qadar ish yuritishni yoki sud muhokamasini amalga oshirish chog'ida qaror qabul qilinishiga ta'sir ko'rsatgan Jinoyat kodeksining va ushbu Kodeksning qaysi normalari buzilganligi to'g'risidagi vajlari, shuningdek uning iltimosnomasining mazmuni;
- 5) iltimosnoma bergan shaxs o'z talablarini asoslayotgan dalillar;
- 6) iltimosnomaga ilova qilinayotgan materiallar ro'yxati;
- 7) iltimosnoma berilgan sana, uni bergan shaxsning imzosi.

521²¹-modda. Ishni O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosatida taftish tartibida takroran ko'rish

Taftish instansiyasi sudi jinoyat ishini O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining, Bosh prokurorining ushbu Kodeksning 485-moddasida nazarda tutilgan asoslarga ko'ra bildirilgan protesti (xususiy protesti) bo'yicha taftish tartibida takroran ko'rib chiqadi.

Ishni taftish instansiyasi sudida takroran ko'rib chiqish O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosatida ushbu bobda bayon etilgan qoidalarga muvofiq amalga oshiriladi.

Ishni taftish tartibida takroran ko'rib chiqishda O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosati ushbu Kodeksning 521¹⁷-moddasida nazarda tutilgan vakolatlarga ega bo'lib, ishni ko'rib chiqish natijalariga ko'ra hukm yoki qaror chiqaradi.

Ishni taftish tartibida takroran ko'rib chiqish natijalariga ko'ra O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Rayosati tomonidan chiqarilgan hukm, qaror uzil-kesildir, bundan ushbu Kodeks 485-moddasining 6 va 7-bandlarida hamda 521⁷-moddasida nazarda tutilgan hollar mustasno.

(56²-bob O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

57-bob. YANGI OCHILGAN HOLATLAR TUFAYLI ISH YURITISHNI QAYTADAN BOSHlash

(57-bobning nomi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(510-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(510¹ va 510²-moddalar O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(511-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(512-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(513-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(514-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(515-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(515¹ va 515²-moddalar O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(516-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O'RQ-463-sonli Qonuniga asosan 2018-yil 1-apreldan o'z kuchini yo'qotadi — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son)

(517-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(518-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(519-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O'RQ-463-sonli Qonuniga asosan 2018-yil 1-apreldan o'z kuchini yo'qotadi — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son)

(520-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(521-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

522-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash uchun asoslar

Sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi va ajrimi yangi ochilgan holatlar tufayli bekor qilinishi hamda ish yuritish qaytadan boshlanishi mumkin.

Yangi ochilgan holatlar sudning hukmi yoki ajrimi qonuniy kuchga kirgan paytda mavjud bo'lgan, biroq sudga ma'lum bo'lmagan holatlardir.

Yangi ochilgan holatlar quyidagilardan iborat:

1) jabrlanuvchining yoki guvohning bila turib yolg'on ko'rsatuv yoxud ekspertning bila turib yolg'on xulosa berganligi, xuddi shuningdek ashyoviy, yozma va raqamli dalillar, tergov va sud harakatlari bayonnomalarining hamda boshqa hujjatlarning soxta ekanligi yoki bila turib noto'g'ri tarjima qilinganligi qonunga xilof, asossiz yoki adolatsiz hukm, qonunga xilof yoki asossiz ajrim chiqarilishiga sabab bo'lganligi sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bilan aniqlanganligi;

(522-modda uchinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrda O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

2) surishtiruvchining, tergovchining yoki prokurorning qonunga xilof, asossiz yoki adolatsiz hukm, qonunga xilof yoki asossiz ajrim chiqarilishiga olib kelgan jinoiy xatti-harakatlarga yo'l qo'yg'anligi sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bilan aniqlanganligi;

3) muayyan jinoyat ishini ko'rish chog'ida sudya tomonidan sodir etilgan jinoiy xatti-harakatlar sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bilan aniqlanganligi;

4) o'z holicha yoki ilgari aniqlangan holatlar bilan birgalikda mahkumning aybsizligidan yoxud u hukm etilganiga nisbatan og'irligi darajasi bo'yicha boshqa jinoyat sodir etganligidan yoxud oqlangan shaxsning yoki o'ziga nisbatan ish tugatilgan shaxsning aybdorligidan dalolat beradigan boshqa holatlar.

523-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash muddatlari

Mahkumning foydasini ko'zlab, ayblov hukmini yangi ochilgan holatlar tufayli qayta ko'rib chiqish hech qanday muddatlar bilan chegaralanmaydi.

Mahkumning o'limi uni rehabilitatsiya qilish maqsadida ish yuritishni yangi ochilgan holatlar tufayli qaytadan boshlash uchun monelik qilmaydi.

Oqlov hukmini yoki ishni tugatish haqidagi sud ajrimini yoki ayblov hukmini jazoning yengilligi yoki og'irroq jinoyatga doir qonunni qo'llash zarurligi munosabati bilan qayta ko'rishga faqat Jinoyat kodeksining **64-moddasida** belgilangan javobgarlikka tortishning o'tish muddatlari davomida va yangi holatlar ochilgan kundan e'tiboran bir yildan kechiktirilmagan holda yo'l qo'yiladi.

Yangi ochilgan holatlar ochilgan kun quyidagicha hisoblanadi:

1) ushbu Kodeks 522-moddasi uchinchi qismining **1 — 3-bandlarida** nazarda tutilgan hollarda — soxta dalillar taqdim etganlikda, bila turib noto'g'ri tarjima qilganlikda yoki ish bo'yicha tergov yuritishda yoxud ishni sudga ko'rishda jinoiy suiste'mol sodir etganlikda aybli shaxslarga nisbatan chiqarilgan hukm qonuniy kuchga kirgan kun;

2) ushbu Kodeks 522-moddasi uchinchi qismining **4-bandida** nazarda tutilgan hollarda — yangi ochilgan holatlar munosabati bilan ish yuritishni qaytadan boshlash to'g'risida sudga prokuror tomonidan protest yoki ushbu Kodeks 524-moddasining **birinchi qismida** nazarda tutilgan shaxslar tomonidan iltimosnoma kiritilgan kun.

524-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo'zg'atish

Mahkum, oqlangan shaxs, ularning himoyachilari va qonuniy vakillari, jabrlanuvchi hamda uning vakili taftish instansiyasi sudiga yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo'zg'atish to'g'risida iltimosnoma berishga haqli.

(524-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, uning o'rinbosarlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlari hamda ularga tenglashtirilgan prokurorlar taftish instansiyasi sudiga yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo'zg'atish to'g'risida protest berishga haqli.

(524-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo'zg'atish to'g'risida sudga protest kiritish uchun quyidagilar sabab bo'lishi mumkin:

1) fuqarolarning, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, jamoat birlashmalari mansabdor shaxslarining xabarlari;

2) ommaviy axborot vositalarining xabarlari;

3) surishtiruv, dastlabki tergov jarayonida va sudga boshqa jinoyat ishini ko'rish jarayonida olingan ma'lumotlar.

Agar sudga kelib tushgan iltimosnomada, protestda ushbu Kodeks 522-moddasi uchinchi qismining **1 — 3-bandlarida** nazarda tutilgan holatlarni ko'rsatuvchi ma'lumotlarga havola mavjud bo'lsa, sudya surishtiruv, tergov organlaridan va suddan tegishli protsessual hujjatlarni talab qilib oladi hamda asoslar mavjud bo'lgan taqdirda yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to'g'risidagi yoki bunday asoslar mavjud emasligi haqidagi masalani o'z ajrimi bilan taftish instansiyasi sudida ko'rib chiqish uchun kiritadi.

(524-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Agar sudga kelib tushgan iltimosnomada ushbu Kodeks 522-moddasi uchinchi qismining **4-bandida** ko'rsatilgan holatlar ko'rsatilgan bo'lsa, sud materiallarni tergov o'tkazish uchun prokurorga yuborish to'g'risida ajrim chiqaradi. Yangi ochilgan holatlar tergov qilinayotganda ushbu Kodeksda nazarda tutilgan qoidalarga rioya etilgan holda so'roq, ko'zdan kechirish, ekspertiza, olib qo'yish va boshqa tergov harakatlari o'tkazilishi mumkin. Tergov natijalari bo'yicha prokuror uch oylik

muddatda sudga yangi ochilgan holatlar tufayli sud hukmi, ajrimini qayta ko'rish uchun asoslar mavjudligi yoki mavjud emasligi to'g'risida tegishli materiallarni ilova qilgan holda xulosa yuboradi.

Prokurorning xulosasini ko'rib chiqish natijalari bo'yicha sudya o'z ajrimi bilan yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to'g'risidagi yoki bunday asoslar mavjud emasligi haqidagi masalani taftish instansiyasi sudida ko'rib chiqish uchun kiritadi.

(524-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Sudyaning yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash uchun asoslar mavjud emasligi to'g'risidagi ajrimi manfaatdor shaxslarning shikoyatiga ko'ra yoki O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining yoki uning o'rinbosarlarining protestiga ko'ra, materiallarni taftish instansiyasi sudiga ko'rib chiqish uchun o'tkazgan holda O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi yoki uning o'rinbosarlari tomonidan bekor qilinishi mumkin.

(524-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

525-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo'zg'atish to'g'risidagi arizalarni, xabarlarini prokuror tomonidan ko'rib chiqish

Agar prokurorga kelib tushgan arizada yoki xabarda ushbu Kodeks 522-moddasi uchinchi qismining 1 — 4-bandlarida nazarda tutilgan holatlar mavjudligi ko'rsatilgan bo'lsa, ularni tekshirish yoki tergov qilish natijalari bo'yicha ish yuritishni yangi ochilgan holatlar tufayli qaytadan boshlash uchun asoslar aniqlanganda prokuror taftish instansiyasi sudiga tegishli protest kiritadi.

(525-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

Protest ushbu Kodeks 522-moddasi uchinchi qismining 1 — 3-bandlarida nazarda tutilgan hollarda jinoyat ishi materiallari va boshqa ish bo'yicha hukmning ko'chirma nusxasi, shu modda uchinchi qismining 4-bandida nazarda tutilgan hollarda esa tergov materiallari ilova qilingan holda sudga yuboriladi.

Prokuror yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo'zg'atish to'g'risida sudga protest kiritish uchun asoslar yo'q deb topsa, bu haqda asoslantirilgan qaror chiqaradi.

Prokuror qarorining ko'chirma nusxasi uch sutka ichida arizachiga yuborilib, unga qaror ustidan yuqori turuvchi prokurorga shikoyat qilish yoki yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo'zg'atish to'g'risida iltimosnoma bilan sudga mustaqil ravishda murojaat qilish huquqi tushuntiriladi.

526-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to'g'risidagi masalani sud tomonidan ko'rib chiqish

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to'g'risidagi masala O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'ati tomonidan ko'rib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, iltimosnoma bergan shaxs, uning vakili, himoyachisi, sud majlisiga chaqirilgan boshqa shaxslar ishtirok etadi. Sud muhokamasining vaqti va joyi to'g'risida tegishli tarzda xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi iltimosnomani ko'rib chiqishga monelik qilmaydi. Zarur bo'lganda sud ularning zimmasiga sud majlisiga kelish majburiyatini yuklatishga haqli. Qamoqda saqlanayotgan mahkumning sud majlisida ishtirok etishi videokonferensaloqa tizimlaridan foydalangan holda ta'minlanishi mumkin.

Sud muhokamasi tugagach, ajrim chiqariladi.

527-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to'g'risidagi masala bo'yicha sud ajrimi

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to'g'risidagi masalani ko'rib chiqib, taftish instansiyasi sudi quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

1) sud hukmini, ajrimini bekor qilish, yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash va ishni yangidan ko‘rib chiqish uchun birinchi instansiya, apellyatsiya, kassatsiya yoki taftish instansiyasi sudiga yuborish to‘g‘risida;

2) ish bo‘yicha qabul qilingan barcha sud qarorlarini bekor qilish, yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash va ishni ushbu Kodeksning 416, 417-moddalarida nazarda tutilgan holatlar aniqlangan taqdirda prokurorga yuborish to‘g‘risida;

3) agar yangi tergov ishini yuritishga yoki jinoyat ishini sudda ko‘rishga zarurat bo‘lmasa, sud hukmini, ajrimini bekor qilish va jinoyat ishini tugatish to‘g‘risida;

4) yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlashni rad etish to‘g‘risida.

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to‘g‘risidagi masala bo‘yicha taftish instansiyasi sudi ajrimining ko‘chirma nusxasi prokurorga va arizachiga yuboriladi. Ajrimning ko‘chirma nusxasi boshqa manfaatdor shaxslarga ularning iltimosiga ko‘ra yuboriladi.

(527-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2023 yil 27 sentabrdagi O‘RQ-869-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

527¹-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli qayta boshlangan jinoyat ishi bo‘yicha ish yuritish

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritish qaytadan boshlanganligi munosabati bilan sud qarorlari bekor qilinganidan keyin jinoyat ishi bo‘yicha dastlabki tergov va sud muhokamasi umumiy tartibda amalga oshiriladi.

(522 — 527-moddalar O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuniga asosan 522 — 527¹-moddalar bilan almashtirilgan — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

O‘N IKKINCHI BO‘LIM HUKM, AJRIM, QARORLARNI IJRO ETISH

58-bob. HUKMLARNI VA AJRIMLARNI IJRO ETTIRISH

(58-bobning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

528-modda. Hukmning qonuniy kuchga kirishi va uni ijro ettirish

Agar birinchi instansiya sudining hukmi ustidan taraflar shikoyat bermagan bo‘lsa, ushbu hukm uning ustidan apellyatsiya tartibida shikoyat va protest berish muddati o‘tishi bilan qonuniy kuchga kiradi. Apellyatsiya shikoyati yoki protest berilgan taqdirda hukm, agar u bekor qilinmagan bo‘lsa, ish yuqori sud tomonidan ko‘rib chiqilgan kunda qonuniy kuchga kiradi.

Apellyatsiya instansiyasi sudining hukmi e‘lon qilingan paytdan e‘tiboran qonuniy kuchga kiradi.

Mahkumlar ikki va undan ortiq bo‘lgan taqdirda, agar ulardan loaqal bittasiga taalluqli hukm ustidan shikoyat yoki protest berilgan bo‘lsa, apellyatsiya instansiyasi sudi ishni ko‘rib chiqquniga qadar mahkumlarning hammasiga nisbatan hukm qonuniy kuchga kirmay turadi.

Hukm qonuniy kuchga kirgan yoki jinoyat ishi apellyatsiya instansiyasi sudidan qaytarilgan kundan e‘tiboran uch sutka ichida hukm birinchi instansiya sudi tomonidan ijro ettiriladi. Ish faqat birinchi instansiya sudiga yuborilishi lozim va prokurorga yoki boshqa sudga yuborilishi mumkin emas.

(528-modda O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

529-modda. Sud majlisi zalida qamoqdan yoki uy qamog‘idan ozod etish

Sud hukmni e‘lon qilgach sud majlisi zalida quyidagilarni qamoqdan yoki uy qamog‘idan darhol ozod qiladi:

- 1) oqlangan shaxsni;
- 2) jazo tayinlanmagan mahkumni;
- 3) jazodan ozod etilgan mahkumni;

4) ushlab turish yoki ehtiyot chorasini qo'llash oqibatida qamoqda yoki uy qamog'ida bo'lgan vaqtdan yoxud kassatsiya yoki nazorat tartibida bekor qilingan hukmga binoan shu ish bo'yicha jazoni o'tagan vaqtdan ko'p bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum etilgan yoki ozodligi cheklangan mahkumni;

5) shartli ravishda ozodlikdan mahrum etilgan mahkumni;

6) ozodlikdan mahrum etish bilan bog'liq bo'lmagan jazoga mahkum etilgan shaxsni.

(529-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

530-modda. Sud ajrimining qonuniy kuchga kirishi va uni ijro etish

Birinchi instansiya sudining ajrimi shu ajrim ustidan apellyatsiya tartibida xususiy shikoyat berish va xususiy protest bildirish muddati o'tishi bilan yoxud shikoyat yoki protest bildirilgan taqdirda ish apellyatsiya instansiyasi sudida ko'rib chiqilganidan keyin qonuniy kuchga kiradi va ijro etiladi.

Sudning apellyatsiya tartibida shikoyat berilishi, protest bildirilishi mumkin bo'lmagan ajrimi shu ajrim chiqarilishi bilanoq darhol kuchga kiradi va ijro etiladi.

Jinoyat ishini tugatish haqidagi sud ajrimining ayblanuvchini yoki sudlanuvchini qamoqdan yoki uy qamog'idan ozod qilishga oid qismi darhol ijro etilishi lozim.

Apellyatsiya va kassatsiya instansiyasi sudlarining ajrimi e'lon qilingan paytdan e'tiboran qonuniy kuchga kiradi.

Apellyatsiya va kassatsiya instansiyasi sudining ajrimi ushbu Kodeks 497³¹-moddasining **sakkizinchi** va **to'qqizinchi qismlarida** nazarda tutilgan qoidalarga ko'ra ijro ettiriladi.

(530-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

531-modda. Hukmni, ajrimni ijro ettirish tartibi

(531-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Hukm, ajrimni ijro ettirish ularni qabul qilgan sud zimmasiga yuklatiladi.

(531-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Hukmni ijro etish to'g'risidagi farmoyish sudya yoki sud raisi tomonidan hukmni ijro etish majburiyati yuklatilgan organga hukmning nusxasi bilan birgalikda yuboriladi. Ishni apellyatsiya, kassatsiya tartibida ko'rish chog'ida hukm o'zgartirilgan taqdirda, hukmning ko'chirma nusxasiga apellyatsiya, kassatsiya instansiyasi sudi ajrimining ko'chirma nusxasi ilova qilinadi.

(531-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Hukmni ijro etuvchi organlar uning ijro etilganligi haqida hukmni chiqargan sudga darhol xabar beradi. Jazoni ijro etish muassasasining ma'muriyati mahkum jazoni qayerda o'tayotgani haqida hukmni chiqargan sudga xabar berishi shart.

Sud qarorini o'z vaqtida yoki to'la bajarmaslik qonunchilikka binoan javobgarlikka sabab bo'ladi.

(531-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Qonuniy kuchga kirgan hukmning nusxasi zarur hollarda mahkumning ish, o'qish yoki yashash joyiga yuboriladi.

Qonuniy kuchga kirgan hukm haqida zarur hollarda matbuot yoki boshqa ommaviy axborot vositalari orqali jamoatchilikka ma'lum qilinadi.

Sud mahkumni harbiy unvonidan yoki maxsus unvonidan mahrum etish to'g'risida qaror chiqargan bo'lsa, sud hukmning nusxasini ijro etish uchun ana shu unvonni bergan organga yuboradi. Sud davlat mukofotlari bilan taqdirlangan yoki oliy harbiy yoxud maxsus unvonga ega bo'lgan shaxsga nisbatan ayblov hukmini chiqarishda uni ana shu mukofotlar yoki unvonlardan mahrum etish to'g'risida tegishli organga taqdimnoma kiritishning maqsadga muvofiqligi masalasini hal qiladi.

Sud qarorining jarima solishga va boshqa mulkiy undirishlarga taalluqli qismini ijro etish uchun ijro varaqalari yoki ularning dublikatlari sud qarorining nusxasi bilan birga birinchi instansiya sudi tomonidan sudning qarori qonuniy kuchga kirgan yoki ish apellyatsiya instansiyasi sudidan qaytarilgan kundan e'tiboran uch kundan kechiktirmay mahkumning yashash joyidagi yoxud jazoni o'tash joyidagi, shuningdek mahkumning mol-mulki turgan joydagi davlat ijrochilariga elektron hujjat tarzida yuboriladi.

(531-moddaning sakkizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 24-dekabrda O'RQ-597-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 25.12.2019-y., 03/19/597/4193-son)

Qamoqda saqlanayotgan mahkumni ozodlikdan mahrum etish to'g'risidagi hukm qonuniy kuchga kirgani va ijro ettirilishi haqida sud mahkumning oilasini xabardor qilishi shart.

Qamoqda saqlanayotgan mahkum bilan uchrashuvlarga hukmni ijro ettirishdan avval ushbu Kodeksning 477-moddasi asosida ruxsat etiladi.

Sud tomonidan mahkumning voyaga yetmagan farzandlarini muassasalarning, qarindoshlarining yoki boshqa shaxslarning homiyligiga berish to'g'risida qaror qabul qilingan bo'lsa, sud bu haqda bolalar turgan joydagi vasiylik organiga, shuningdek mahkumga xabar beradi.

Mahkumning qarovsiz qolgan mol-mulki va turar joyini qo'riqlash choralari ko'rish zarurligi to'g'risida sud mol-mulk va turar joy joylashgan yerdagi hokimlikka yoki fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organiga xabar qiladi, bu haqda mahkumni xabardor etadi.

532-modda. Hukmni ijro etish bosqichida mahkumning huquqlari

Hukmni ijro etish bosqichida mahkum: sudga hukmning ijrosini kechiktirish haqida, kasalligi yoki nogironligi tufayli jazoni o'tashdan ozod qilish haqida, jazoning o'talmay qolgan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish va muddatidan oldin shartli ozod qilish haqida, jazoni ijro etish joylarida saqlash sharoitlarini o'zgartirish va ushbu Kodeksda nazarda tutilgan boshqa masalalar bo'yicha arizalar berishga; sud majlisida ishtirok etishga va ko'rsatuvlar berishga, dalillar taqdim qilishga, iltimoslar qilishga va rad etishga; ishdagi barcha materiallar bilan tanishishga, sudning harakatlari va qarorlari ustidan shikoyatlar berishga haqli.

59-bob. HUKM, AJRIM VA QARORLARNI IJRO ETISHDA YUZAGA KELGAN MASALALARNI HAL QILISH

533-modda. Hukmning ijrosini kechiktirish

Sudya ozodlikdan mahrum etilgan shaxsga nisbatan hukm ijrosini quyidagi asoslardan birortasi mavjud bo'lganda kechiktirishi mumkin:

1) mahkum jazoni o'tashiga monelik qiladigan darajada og'ir kasal bo'lib qolganida — u sog'ayguncha;

2) hukmni ijro etish paytigacha mahkuma homilador bo'lib qolsa — bir yildan oshiq bo'lmagan muddatga;

3) mahkumaning yosh bolasi bo'lsa — u uch yoshga to'lgunga qadar;

4) jazoni darhol o'tashni boshlash yong'in yoki boshqa biror tabiiy ofat yuz berganligi, oilaning mehnatga yaroqli yagona a'zosi og'ir kasal bo'lib qolganligi, vafot etganligi oqibatida yoki boshqa favqulodda holatlar mahkum yoki uning oilasini juda mushkul ahvolga solib qo'yishi mumkin bo'lsa — uch oydan oshmagan muddatga.

Hukmning jarima solish, fuqaroviy da'voni qanoatlantirish yoki keltirilgan ziyonni qoplash qismining ijro etilishini olti oygacha kechiktirish yoki to'lovlarni bo'lib-bo'lib to'lash masalasini sudya ishning muayyan holatlarini va mahkumning moddiy ahvolini e'tiborga olib hal qiladi.

O'ta xavfli retsidivistlarga va o'ta og'ir jinoyat sodir etgan shaxslarga nisbatan hukmning ijrosini kechiktirish mumkin emas.

534-modda. Kasalligi tufayli jazoni o'tashdan ozod qilish tartibi

Mahkum jazoni o'tayotgan vaqtida jazoni o'tashga monelik qiladigan ruhiy holatining surunkali buzilishi yuzaga kelgan yoki boshqa og'ir kasallikka duchor bo'lgan taqdirda sudya jazoning ijro qilinishiga mutasaddi organing taqdimnomasiga binoan, maxsus tibbiy komissiyaning

xulosasiga asosan mahkumni o'talmay qolgan jazoni o'tashdan ozod qilish to'g'risida ajrim chiqarishga haqlidir.

(534-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Ruhiy holatining surunkali buzilishi yuzaga kelgan mahkumni o'talmay qolgan jazodan ozod qilishda sudya unga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini tayinlashga yoxud uni sog'liqni saqlash organlari yoki qarindoshlari vasiyiligiga berishga haqlidir.

(534-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Bunday shaxslar sog'aygan taqdirda, basharti bu hol jazoning ijro etish muddati tugashiga qadar sodir bo'lsa, sud tayinlangan jazoni ijro etish to'g'risida ajrim chiqaradi.

Ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan shaxslardan tashqari, og'ir kasallikka duchor bo'lgan shaxslarni o'talmay qolgan jazodan ozod qilish masalasini hal etishda sudya sodir etilgan jinoyatning og'irligini, mahkumning shaxsini va boshqa holatlarni hisobga oladi.

(534-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Mahkumni o'talmay qolgan jazodan kasalligi tufayli ozod qilganda sudya uni faqat asosiy jazodan emas, balki qo'shimcha jazo chorasidan ham ozod qilishga haqli, bu ajrimda ko'rsatilishi lozim.

535-modda. Jazoning shartliligini bekor qilish tartibi

Agar shartli hukm qilingan shaxs sinov muddati davomida sud unga yuklagan majburiyatlarni bajarmasa yoxud jamoat tartibi yoki mehnat intizomini buzganligi uchun unga ma'muriy yoki intizomiy ta'sir chorasi qo'llanilgan bo'lsa sud uning xulqi ustidan nazorat olib boruvchi organ taqdimnomasiga binoan Jinoyat kodeksi 72-moddasining **oltinchi qismiga** muvofiq, jazoning shartliligini bekor qilib, hukmda tayinlangan jazoni ijro etish to'g'risida ajrim chiqarishi mumkin.

536-modda. Jazodan muddatidan ilgari shartli ozod qilish va jazoni yengilrog'i bilan almashtirish tartibi

Jinoyat kodeksining **73** va **74-moddalarida** nazarda tutilgan hollarda jazodan muddatidan ilgari shartli ozod qilish va jazoning o'talmagan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish jazoni ijro etish muassasasi ma'muriyatining taqdimnomasiga yoki mahkumning, uning himoyachisining iltimosnomasiga binoan sudya tomonidan qo'llaniladi.

Intizomiy qismda jazoni o'tayotganlarga nisbatan ana shu choralar intizomiy qism qo'mondonligining taqdimnomasiga yoki mahkumning, uning himoyachisining iltimosnomasiga binoan sudya tomonidan qo'llaniladi.

Jazodan muddatidan ilgari shartli ozod qilish va jazoning o'talmagan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish o'n sakkiz yoshga to'lmay jinoyat sodir etgan shaxslarga nisbatan jazoni ijro etish muassasasi ma'muriyati va bolalar masalalari bo'yicha komissiyaning birgalikdagi taqdimnomasiga binoan yoxud mahkumning, uning himoyachisining iltimosnomasiga asosan sudya tomonidan qo'llaniladi.

(536-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 11-apreldagi O'RQ-829-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.04.2023-y., 03/23/829/0208-son)

Muayyan huquqdan mahrum etish tarzidagi jazodan ozod qilish jamoat birlashmasi, jamoa, mahkumning o'zi yoki uning himoyachisining iltimosnomasiga binoan sudya tomonidan amalga oshiriladi.

Ushbu masalalar to'g'risidagi taqdimnomalar yoki iltimosnomalar ularni rad etish to'g'risida qaror chiqqan kundan boshlab kamida olti oy o'tgach, qayta ko'rib chiqilishi mumkin.

(536-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2003-yil 12-dekabrdagi 568-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2004-y., 1-2-son, 18-modda)

536¹-modda. Mahkumni amnistiya aktiga asosan jazodan ozod qilish tartibi

Mahkumni amnistiya aktiga asosan asosiy va ijro etilmagan qo‘shimcha jazodan to‘liq yoki qisman ozod qilish yoxud jazodan muddatidan ilgari shartli ravishda ozod qilish yoki unga tayinlangan jazoning o‘talmay qolgan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish prokurorning iltimosnomasiga binoan mahkumning jazoni o‘tash joyidagi jinoyat ishlari bo‘yicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan amalga oshiriladi.

(536¹-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O‘RQ-463-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son — 2018-yil 1-apreldan kuchga kiradi)

536²-modda. Jazoni o‘tash muddatini shaxs tuzalish yo‘liga o‘tganligi munosabati bilan qisqartirish tartibi

Jinoyat kodeksining 74¹-moddasida nazarda tutilgan hollarda mahkumga nisbatan ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoni o‘tash muddatini qisqartirish jazoni ijro etish muassasasi ma’muriyatining taqdimnomasiga yoxud qonunda belgilangan tartibda mahkumning yoki uning himoyachisining iltimosnomasiga ko‘ra sudya tomonidan amalga oshiriladi.

(536²-modda O‘zbekiston Respublikasining 2026-yil 15-yanvardagi O‘RQ-1114-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 16.01.2026-y., 03/26/1114/0047-son. Kuchga kirish sanasi — 2026-yil 17-aprel)

537-modda. Ozodlikdan mahrum etish jazosiga hukm qilingan shaxslarni saqlash sharoitini jazoni o‘tash vaqtida o‘zgartirish

Qonunchilikda nazarda tutilgan asoslarga muvofiq mahkumni jazoni ijro etishning bir tartibli koloniyasidan boshqa tartibli koloniyasiga, turmadan koloniyaga va koloniyadan turmaga o‘tkazish jazoni ijro etish muassasasi ma’muriyatining taqdimnomasiga binoan, shuningdek mahkumning yoki uning himoyachisining iltimosnomasiga ko‘ra sudya tomonidan amalga oshiriladi.

(537-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Sudya jazoni ijro etishning bir tartibli koloniyasidan boshqa tartibli koloniyasiga, turmadan koloniyaga, koloniyadan turmaga o‘tkazishni rad etsa, bu masala yuzasidan kiritilgan taqdimnoma yoki iltimosnoma rad qilish haqida qaror chiqarilgan kundan boshlab kamida olti oy o‘tgach qayta ko‘rib chiqilishi mumkin.

Qonunchilikda nazarda tutilgan asoslarga muvofiq mahkumni tarbiya koloniyasidan jazoni ijro etish koloniyasiga o‘tkazish tarbiya koloniyasi ma’muriyatining bolalar masalalari bo‘yicha komissiya bilan kelishilgan taqdimnomasiga binoan sudya tomonidan amalga oshiriladi.

(537-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2023-yil 11-apreldagi O‘RQ-829-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 12.04.2023-y., 03/23/829/0208-son)

O‘n sakkiz yoshga to‘lgan mahkumni tarbiya koloniyasidan jazoni ijro etish koloniyasiga o‘tkazish masalasini hal etishda sudya uning tuzalish darajasini hisobga olishi lozim. Mahkum tarbiya koloniyasida jazoni o‘tash muddatini davom ettirish uchun uzog‘i bilan yigirma bir yoshga to‘lgunga qadar qoldirilishi mumkin.

(537-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

538-modda. Mahkumni tergov hibsxonasida saqlab turish

Boshqa shaxs sodir etgan jinoyat haqidagi ish yuzasidan tergov harakatlari olib borish zarur bo‘lganda jazoni ijro etish muassasasida jazoni o‘tash sharti bilan ozodlikdan mahrum qilishga hukm qilingan mahkum tergov hibsxonasiga Qoraqalpog‘iston Respublikasi prokurorining, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlarining hamda ularga tenglashtirilgan prokurorlarning roziligi bilan — uch oygacha muddatga, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o‘rinbosarlarining roziligi bilan esa olti oygacha muddatga yoki ish sudda ko‘rilishi munosabati bilan — sud ajrimiga ko‘ra ish sudda ko‘rib chiqiladigan vaqtga qadar ushlab turilishi mumkin.

(538-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O‘RQ-299-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

539-modda. Jarima solishni, majburiy jamoat ishlarini, axloq tuzatish ishlarini va ozodlikni cheklashni jazoning boshqa turi bilan almashtirish tartibi

Jarima solishni, majburiy jamoat ishlarini, axloq tuzatish ishlarini va ozodlikni cheklashni jazoning boshqa turi bilan almashtirish Jinoyat kodeksining 44, 45¹, 46, 48¹, 82, 82¹, 83 va 84¹-moddalariga muvofiq sudya tomonidan jazoni ijro etuvchi organlarning taqdimnomasiga ko'ra yoki jamoat birlashmasining yoxud mehnat jamoasining iltimosnomasi bo'yicha amalga oshiriladi.

(539-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

539¹-modda. Hukmlar, ajrimlar va qarorlarni ijro etishda fuqaroviy da'vo hamda boshqa mulkiy undiruvlarga oid qismi bo'yicha yuzaga keladigan masalalarni hal etish

Hukmlar, ajrimlar va qarorlarni ijro etishda fuqaroviy da'vo hamda boshqa mulkiy undiruvlarga oid qismi bo'yicha yuzaga keladigan masalalar fuqarolik protsessual qonunchiligida hamda sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijro etish to'g'risidagi qonunchilikda belgilangan tartibda hal etiladi.

(539¹-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

540-modda. Ijro qilinmagan boshqa hukmlar mavjud bo'lgan taqdirda hukmni ijro etish tartibi

Mahkumga nisbatan ijro etilmagan bir necha hukm mavjud bo'lib, keyingi hukmni chiqargan sud bundan bexabar bo'lsa, hukm ijro etilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudi hukm qilingan shaxsga Jinoyat kodeksining 60-moddasiga amal qilib, mazkur hukmlarning hammasida belgilangan jazolarni qo'llash to'g'risida ajrim chiqaradi.

(540-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrda 163-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 1-2-son, 11-modda)

541-modda. Hukm, ajrim va qarorning ijrosiga taalluqli masalalarni hal qiluvchi sudlar

Birinci va ikkinchi guruh nogironi bo'lib qolgan shaxslarni ozodlikdan mahrum etish tarzidagi jazoni o'tashdan ozod qilish to'g'risidagi, hukm ijrosini kechiktirish to'g'risidagi, hukmni ijro qilmaslik to'g'risidagi, jarima solishni, majburiy jamoat ishlarini, axloq tuzatish ishlarini va ozodlikni cheklashni jazoning boshqa turi bilan almashtirish to'g'risidagi, axloq tuzatish ishlari o'talgan vaqtni umumiy mehnat stajiga qo'shish to'g'risidagi, ruhiy holati buzilgan shaxslarga nisbatan qo'llanilayotgan tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini o'zgartirish, uzaytirish yoki tugatish to'g'risidagi, alkogolizm yoki giyohvandlikka muhtalo bo'lgan shaxslarga nisbatan majburiy davolash choralarini qo'llash, uzaytirish yoki to'xtatish to'g'risidagi fuqaroviy da'vo hamda boshqa mulkiy undiruvlarga oid qismi bo'yicha masalalarni, shuningdek hukmni ijro etishda yuz beradigan har qanday shubha va noaniqliklarni hukmni chiqargan sud hal qiladi. Basharti hukm uni chiqargan sud faoliyat ko'rsatayotgan hududdan tashqarida ijro etilayotgan bo'lsa, bu masalalar teng darajadagi sud tomonidan hal etiladi, hukm ijro etilayotgan hududda teng darajadagi sud bo'lmasa, yuqori sud tomonidan hal etiladi. Bunday hollarda ajrimning nusxasi hukm chiqargan sudga jo'natiladi.

(541-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrda O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Mahkumni kasalligi yoki nogironligi sababli jazoni o'tashdan ozod qilish to'g'risidagi, jazoni o'tashdan muddatidan ilgari shartli ozod qilish to'g'risidagi, jazoning o'talmagan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish to'g'risidagi, jazoni o'tash muddatini shaxs tuzalish yo'liga o'tganligi munosabati bilan qisqartirish to'g'risidagi, jazoning shartlilikini bekor qilish to'g'risidagi, bir jazoni ijro etish koloniyasidan yoki tarbiya koloniyasidan boshqa turdagi koloniyaga, jazoni ijro etish koloniyasidan turmaga va turmadan jazoni ijro etish koloniyasiga o'tkazish haqidagi masalalarni mahkum jazoni o'tab turgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining sudyasi hal qiladi.

(541-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2026-yil 15-yanvardagi O‘RQ-1114-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 16.01.2026-y., 03/26/1114/0047-son. Kuchga kirish sanasi — 2026-yil 17-aprel)

Ozodlikdan mahrum etishga shartli ravishda hukm qilinganda sinov muddatini qisqartirish yoki shartli hukmni bekor qilib, mahkumni hukmda belgilangan jazoni o‘tash uchun jo‘natish haqidagi, hukmning ijro etilishi kechiktirilgan mahkumni jazodan ozod etish, shuningdek hukmning ijrosini kechiktirishni bekor qilish va mahkumni ozodlikdan mahrum etishni o‘tash uchun yuborish to‘g‘risidagi, sudlanganlikni olib tashlash haqidagi masalalar shu mahkumning istiqomat joyidagi jinoyat ishlari bo‘yicha tuman (shahar) sudi sudyasi tomonidan hal qilinadi.

(541-moddaning ikkinchi va uchinchi qismlari O‘zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrda 163-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 1-2-son, 11-modd)

542-modda. Hukmni, ajrimni va qarorni ijro etish bilan bog‘liq masalalarni hal qilish tartibi

(542-moddaning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 4-dekabrda O‘RQ-1009-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 05.12.2024-y., 03/24/1009/1004-son)

Hukmni, ajrimni va qarorni ijro etish to‘g‘risidagi masalalar sudya tomonidan prokuror hamda mahkum ishtirokida, ushbu Kodeks 613-moddasining **bashinchi qismida** nazarda tutilgan hollarda esa mahkum yoki o‘ziga nisbatan tibbiy yo‘sindagi majburlov chorasi qo‘llanilgan shaxs ishtirokisiz sud majlisida hal qilinadi. Mahkumning ushbu Kodeks **532-moddasida** nazarda tutilgan huquqlari ta‘minlanadi. Sudya voyaga yetmagan, shuningdek jismoniy nuqsonlari bo‘lgan yoki ruhiy holati buzilgan mahkumlarga doir hukmlarni ijro etish bilan bog‘liq masalalarni ko‘rib chiqayotganida himoyachi ishtirok etishi shart.

(542-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 4-dekabrda O‘RQ-1009-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 05.12.2024-y., 03/24/1009/1004-son)

Jazoni ijro etish muassasasi hududini yoki ma‘muriyatning yo‘llanmasi bo‘yicha o‘zi turishi lozim bo‘lgan boshqa joyni o‘zboshimchalik bilan tashlab ketgan mahkumni manzil-koloniya boshqa tartibli koloniyaga o‘tkazish to‘g‘risidagi masala prokurorning iltimosnomasiga binoan ko‘rib chiqiladi. Mahkumning sudda hozir bo‘lishini ta‘minlash imkoniyati bo‘lmagan taqdirda mazkur masala sud tomonidan mahkumning ishtirokisiz ko‘rib chiqiladi. Bunda mahkumni qamoqqa olish va unga nisbatan qidiruv e‘lon qilish haqidagi masala sud tomonidan hal qilinishi kerak.

(542-modda O‘zbekiston Respublikasining 2007-yil 13-dekabrda O‘RQ-124-sonli Qonuni asosida ikkinchi qism bilan to‘ldirilgan — O‘R QHT, 2007-y., 50-51-son, 503-modda)

Jarima jazosiga, axloq tuzatish ishlariga yoki ozodlikni cheklashga hukm qilingan shaxs jarima jazosini, axloq tuzatish ishlarini va ozodlikni cheklashni jazoning boshqa turlari bilan almashtirish to‘g‘risidagi masala ko‘rib chiqilishi uchun sudga uzrsiz sabablarga ko‘ra kelmagan taqdirda, jazoni ijro etuvchi organning taqdimnomasi mahkum yo‘qligida ko‘rib chiqilishi mumkin. Jarima, majburiy jamoat ishlari yoki axloq tuzatish ishlarini ozodlikdan mahrum qilish jazosi bilan, shuningdek ozodlikni cheklash ozodlikdan mahrum qilish jazosi bilan almashtirilgan taqdirda sud mahkumga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llash va qidiruv e‘lon qilish to‘g‘risidagi masalani hal qilishi kerak.

(542-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martda O‘RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Agar masala hukmning fuqaroviy da‘vo to‘g‘risidagi qismini ijro etishga taalluqli bo‘lsa, sud majlisiga fuqaroviy da‘vog‘ar, fuqaroviy javobgar yoki ularning vakillari ham chaqiriladi. Mazkur shaxslarning sud majlisiga kelmay qolishi ishni ko‘rishni to‘xtatib qo‘ymaydi.

Mahkumni kasalligi, nogironligi sababli jazoni o‘tashdan ozod etish to‘g‘risidagi, jazoni o‘tashdan muddatidan ilgari shartli ozod qilish to‘g‘risidagi, jazoning o‘talmagan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish to‘g‘risidagi, jazoning shartlilikini bekor qilish to‘g‘risidagi, bir jazoni o‘tash koloniyasidan boshqa tartibli koloniyaga o‘tkazish to‘g‘risidagi, tarbiya koloniyasidan jazoni ijro etish koloniyasiga, jazoni ijro etish koloniyasidan turmaga va turmadan jazoni ijro etish koloniyasiga o‘tkazish to‘g‘risidagi, maxsus tartibli jazoni o‘tash koloniyasidan qattiq tartibli jazoni o‘tash koloniyasiga o‘tkazish to‘g‘risidagi, axloq tuzatish ishlari o‘talgan vaqtning mahkumning mehnat

stajiga qo'shish, shuningdek mahkumlarga nisbatan amnistiya aktini qo'llash to'g'risidagi masalalar mahkum jazoni o'tab turgan joydagi tuman (shahar) sudining ajrimi bilan hal etiladi.

(542-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

Ish jazoning ijrosini amalga oshiruvchi muassasa hamda bolalar masalalari bo'yicha komissiyaning birgalikdagi taqdimnomasiga binoan ko'rib chiqiladigan hollarda sudya mazkur komissiyani iltimosnoma ko'riladigan vaqt va joy haqida xabardor qiladi.

(542-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 11-apreldagi O'RQ-829-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.04.2023-y., 03/23/829/0208-son)

Boshqa mahkumlarga tarbiyaviy ta'sir ko'rsatish maqsadida muddatidan ilgari shartli ozod etish haqidagi taqdimnoma sudya tomonidan jazoni ijro etish koloniyasida yoki tarbiya koloniyasida ko'rib chiqilishi mumkin.

Ishni ko'rish taqdimnoma yoki iltimosnomani o'qib eshittirishdan boshlanadi, keyin sudya taqdim etilgan materiallarni tekshiradi va sud majlisida hozir bo'lgan shaxslarning fikrlarini eshitadi. Oxirida mahkum yoki uning himoyachisiga so'z beriladi. So'ngra sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

543-modda. Sinov muddati to'g'risidagi masalani ko'rib chiqish

Sudya shartli hukm qilingan shaxsning sinov muddatini qisqartirish bilan bog'liq bo'lgan masalalarni ko'rib chiqayotganida sud majlisiga ana shu shaxslarning xulq-atvori ustidan nazorat olib boruvchi organlarning, shuningdek mahkumni kuzatib turuvchi va u bilan tarbiyaviy ish olib boruvchi jamoat birlashmasi yoki jamoaning vakillari taklif etiladi.

544-modda. Sudlanganlikni olib tashlash to'g'risidagi masalani ko'rib chiqish

Sudlanganlikni olib tashlash to'g'risidagi masala sudya tomonidan jazoni o'tab bo'lgan shaxsning, uning himoyachisi yoki qonuniy vakilining yoxud jamoat birlashmasi yoki jamoaning iltimosnomasiga asosan ko'rib chiqiladi.

Sudlanganlikni olib tashlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda iltimosnoma kim haqida berilgan bo'lsa, shu shaxsning sud majlisida qatnashishi shart. U himoyachi olish huquqi bilan ta'minlanadi. Sudlanganlikni olib tashlash to'g'risidagi iltimosnoma jamoat birlashmasi yoki jamoa tomonidan berilgan bo'lsa, ularning vakillari sud majlisida ishtirok etishi shart.

Sudlanganlikni olib tashlash to'g'risidagi masalani ko'rib chiqish taqdim qilingan iltimosnomani o'qib eshittirishdan boshlanadi, so'ng sudya sudda hozir bo'lganlarning fikrlarini eshitadi va ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

Sudlanganlikni olib tashlash rad etilsa, sudyaga bu masalaga doir qayta iltimosnoma ajrim chiqqan kundan boshlab kamida bir yil o'tganidan keyin kiritilishi mumkin.

545-modda. Axloq tuzatish ishlari o'talغان vaqtни mahkumning umumiy mehnat stajiga qo'shish to'g'risidagi iltimosnomalarni ko'rib chiqish

Axloq tuzatish ishlari o'talغان vaqtни mahkumning umumiy mehnat stajiga qo'shish to'g'risidagi masala jamoat birlashmasi yoki jamoa iltimosnomasi bo'yicha, jazoni o'tab chiqqan shaxs mehnatga qobiliyatsiz bo'lgan taqdirda esa, uning iltimosnomasi bo'yicha ham mazkur shaxs turgan joydagi tuman (shahar) sudining sudyasi tomonidan ko'rib chiqiladi.

Axloq tuzatish ishlari o'talغان vaqtни mahkumning umumiy mehnat stajiga qo'shish to'g'risidagi masala sudya tomonidan ko'rib chiqilayotgan paytda iltimosnoma kim haqida berilgan bo'lsa, shu shaxsning, shuningdek iltimos qo'zg'atgan jamoat birlashmasi yoki jamoaning vakili qatnashishi shart.

Axloq tuzatish ishlari o'talغان vaqtни mahkumning umumiy mehnat stajiga qo'shish to'g'risidagi masalani ko'rib chiqish mavjud materiallarni o'qib eshittirish bilan boshlanadi, so'ng sudya chaqirilgan shaxslarni tinglaydi, mahkumning axloq tuzatish ishlarini o'tash vaqtida halol mehnat qilganligi va namunali xulqidan dalolat beruvchi ma'lumotlarni aniqlab oladi.

Axloq tuzatish ishlari o'talغان vaqtни mahkumning umumiy mehnat stajiga qo'shish to'g'risidagi iltimosnoma yuzasidan sudya chiqargan ajrim ustidan yuqori sudga shikoyat berish va protest bildirish mumkin.

546-modda. Xizmat bo'yicha cheklash, intizomiy qismda saqlash vaqtini hisobga kiritish to'g'risidagi iltimosnomalarni ko'rib chiqish

Xizmat bo'yicha cheklash yoki intizomiy qismda saqlash vaqtini harbiy xizmat muddati hisobiga kiritish to'g'risidagi masala hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan ana shunday turdagi jazolarning muddati tugagach, qo'mondonlikning iltimosnomasiga asosan ko'rib chiqiladi.

Xizmat bo'yicha cheklash yoki intizomiy qismda saqlash vaqtini harbiy xizmat muddati hisobiga kiritish to'g'risidagi masala hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan ko'rib chiqilayotgan paytda iltimosnoma kim haqida kiritilgan bo'lsa, shu shaxsning, shuningdek iltimosnoma kiritgan qo'mondonlikning vakili qatnashishi shart.

Xizmat bo'yicha cheklash yoki intizomiy qismda saqlash vaqtini harbiy xizmat muddati hisobiga kiritish to'g'risidagi masalani ko'rib chiqish mavjud materiallarni o'qib eshittirishdan boshlanadi, so'ng hududiy harbiy sudning sudyasi chaqirilgan shaxslarni tinglaydi, mahkumning xizmat bo'yicha cheklash yoki intizomiy qismda saqlash vaqtida vijdonan xizmat qilganligidan va namunali xulq-atvoridan dalolat beruvchi ma'lumotlarni aniqlab oladi.

Xizmat bo'yicha cheklash yoki intizomiy qismda saqlash vaqtini harbiy xizmat muddati hisobiga kiritish to'g'risidagi iltimosnoma yuzasidan hududiy harbiy sudning sudyasi chiqargan ajrim ustidan umumiy tartibda shikoyat berilishi va protest bildirilishi mumkin.

(546-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O'RQ-463-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son — 2018-yil 1-apreldan kuchga kiradi)

546¹-modda. Sudning hukmini, ajrimini va qarorini ijro etish chog'ida yuzaga kelgan masalalarni hal qilish to'g'risidagi ajrim ustidan xususiy shikoyat berish va xususiy protest bildirish

Sudning hukmini, ajrimini va qarorlarini ijro etish chog'ida yuzaga kelgan masalalarni hal qilish to'g'risidagi ajrim sud tomonidan o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran qonuniy kuchga kiradi.

Sudning ajrimi ustidan ushbu Kodeksning 499-moddasida ko'rsatilgan shaxslar tomonidan kassatsiya tartibida xususiy shikoyat (xususiy protest) berilishi mumkin.

Kassatsiya instansiyasining sud hukmini, ajrimini va qarorini ijro etish chog'ida yuzaga kelgan masalalarni hal qilish to'g'risidagi ajrimi ustidan ushbu Kodeksning 511 va 512-moddalarida ko'rsatilgan shaxslar tomonidan taftish tartibida xususiy shikoyat berilishi yoki xususiy protest bildirilishi mumkin.

(546¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 27 sentabrdagi O'RQ-869-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son — 2024 yil 1 yanvardan kuchga kiradi)

O'N UCHINCHI BO'LIM

ALOHIDA TOIFADAGI JINOYAT ISHLARINI YURITISH

60-bob. VOYAGA YETMAGANLARNING JINOYATLARI HAQIDAGI ISHLARNI YURITISH

547-modda. Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlarni yuritish tartibi

Jinoyat qilgunga qadar o'n sakkiz yoshga to'lmagan shaxslarning jinoyatlari haqidagi ishlarni yuritish tartibi umumiy qoidalar, shuningdek ushbu Kodeksning 548 — 564-moddalari asosida belgilanadi.

548-modda. Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo'yicha isbotlanishi lozim bo'lgan holatlar

Surishtiruv, dastlabki tergov harakatlari va sud muhokamasi davrida voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo'yicha, ushbu Kodeksning 82 — 84-moddalarida ko'rsatilgan holatlardan tashqari, quyidagilar isbotlanishi lozim:

(548-moddaning birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

1) voyaga yetmagan ayblanuvchining aniq yoshi (tug'ilgan yili, oyi, kuni);

- 2) voyaga yetmaganing shaxsiga xos xususiyatlar va uning salomatligi holati;
- 3) uning turmush va tarbiyalanish sharoitlari;
- 4) katta yoshli dalolatchilar va boshqa ishtirokchilarning bor yoki yo'qligi.

549-modda. Voyaga yetmaganing qonuniy vakili ishda qatnashishi

Voyaga yetmaganing jinoyatlari haqidagi ishni yuritishda qonuniy vakilning qatnashishi shart.

Qonuniy vakilning ishda ishtirok etishiga surishtiruvchi yoki tergovchining qarori bo'yicha voyaga yetmagan shaxsni gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi tariqasida birinchi so'roq qilish paytidan boshlab yo'l qo'yiladi. Qonuniy vakilning ishda ishtirok etishiga yo'l qo'yilganda unga ushbu Kodeksning 61-moddasida nazarda tutilgan huquqlar tushuntiriladi.

Qonuniy vakil o'z harakati bilan voyaga yetmagan shaxsning manfaatiga zarar yetkazadi deb hisoblash uchun asos bo'lsa, surishtiruvchining, tergovchining qarori yoki sudning ajrimi bilan voyaga yetmaganing qonuniy vakili ishda qatnashishdan chetlashtirilishi mumkin. Bunday holda voyaga yetmagan shaxsning manfaatlarini himoya qilish boshqa qonuniy vakilga yoki vasiylik va homiylik organining vakiliga topshiriladi.

550-modda. Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishda himoyachining ishtirok etishini ta'minlash

Voyaga yetmagan shaxsni gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi tariqasida birinchi so'roq qilishdan boshlab, surishtiruvchi yoki tergovchi ishda himoyachining ishtirok etishini ta'minlash choralarini ko'radi. Shu maqsadda voyaga yetmagan shaxsga va uning qonuniy vakiliga o'zlari xohlagan himoyachini taklif etish huquqiga ega ekanligi tushuntiriladi. Agar himoyachi voyaga yetmagan shaxsning, uning qonuniy vakilining yoxud boshqa shaxslarning topshirig'i yoki roziligi bilan chaqirilmagan bo'lsa, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ishda himoyachining ishtirok etishini o'z tashabbusi bilan ta'minlashga majbur.

551-modda. Korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning vakillarini voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo'yicha sud muhokamasida ishtirok etishga jalb qilish

Sud voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar ko'riladigan vaqt va joy haqida ularning ota-onasini, ota-ona o'rnini bosuvchi shaxslarni, voyaga yetmaganlar o'qigan yoki ishlagan korxonani, muassasani, tashkilotni, bolalar masalalari bo'yicha komissiyani, zarur bo'lsa, boshqa tashkilotlarni ham xabardor qiladi. Sud bu tashkilotlarning vakillarini, sudlanuvchining vasiy yoki homiysini sud majlisiga chaqirishga haqlidir.

(551-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 11-apreldagi O'RQ-829-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.04.2023-y., 03/23/829/0208-son)

552-modda. Voyaga yetmagan shaxsga ayblov e'lon qilish

Voyaga yetmagan shaxsga ayblov e'lon qilish vaqtida himoyachi bilan bir qatorda voyaga yetmagan shaxsning qonuniy vakili ham ishtirok etadi.

(552-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrdagi O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

553-modda. Voyaga yetmagan gumon qilinuvchi va ayblanuvchini so'roq qilish

Voyaga yetmagan gumon qilinuvchini va ayblanuvchini so'roq qilish himoyachi, qonuniy vakil ishtirokida amalga oshiriladi.

Himoyachi va qonuniy vakil gumon qilinuvchiga va ayblanuvchiga savollar berishga haqli. So'roq yakunlangach, himoyachi va qonuniy vakil bayonnoma bilan tanishishga va u haqda o'z mulohazalarini bildirishga haqli.

Voyaga yetmagan gumon qilinuvchini, ayblanuvchini so'roq qilishning umumiy davomiyligi kun davomida dam olish va ovqatlanish uchun bir soatlik tanaffusni hisobga olmaganda olti soatdan oshmasligi kerak.

(553-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrdagi O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

554-modda. Voyaga yetmagan gumon qilinuvchini yoki ayblanuvchini so‘roq qilishda pedagogning va (yoki) psixologning ishtiroki

Voyaga yetmagan gumon qilinuvchini yoki ayblanuvchini so‘roq qilishda surishtiruvchining, tergovchining yoki prokurorning ixtiyoriga ko‘ra yoxud voyaga yetmagan gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi himoyachisining, qonuniy vakilining iltimosiga binoan pedagog va (yoki) psixolog ishtirok etishi mumkin. Pedagogning va (yoki) psixologning ishtirokini ta‘minlash jinoyat ishini yuritayotgan surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning zimmasiga yuklatiladi. Pedagog va (yoki) psixolog surishtiruvchining, tergovchining ruxsati bilan gumon qilinuvchiga yoki ayblanuvchiga savollar berishga, so‘roq tugaganidan so‘ng esa, so‘roq bayonnomasi bilan tanishib, bayonnomadagi yozuvlarning to‘g‘riligi va to‘liqligi haqida o‘z fikrlarini yozma shaklda bayon etishga haqlidir. Bu huquqlar surishtiruvchi, tergovchi tomonidan pedagogga va (yoki) psixologga voyaga yetmagan shaxsni so‘roq qilishdan oldin tushuntiriladi va bu haqda so‘roq bayonnomasida qayd qilinadi.

(554-modda O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 7-dekabrda O‘RQ-735-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 07.12.2021-y., 03/21/735/1141-son)

555-modda. Voyaga yetmagan ayblanuvchiga nisbatan ehtiyot choralari

Ushbu Kodeksning 236-moddasida nazarda tutilgan asoslar bo‘lgan taqdirda voyaga yetmagan ayblanuvchiga ushbu Kodeksning 237-moddasida nazarda tutilgan ehtiyot choralaridan birini qo‘llash mumkin. Voyaga yetmagan shaxs ota-onasining, homiylar, vasiylarning qaroviga yoki, basharti u bolalar muassasasida tarbiyalanayotgan bo‘lsa, shu muassasa rahbarlarining qaroviga ham berilishi mumkin.

Voyaga yetmagan ayblanuvchiga nisbatan ehtiyot choralari qo‘llanilgani to‘g‘risida uning qonuniy vakiliga, agar bunday vakil bo‘lmasa, boshqa qarindoshlariga xabar qilinadi.

556-modda. Voyaga yetmagan shaxsni qarovga topshirish tartibi

Voyaga yetmagan shaxsni ota-onasi, vasiylar, homiylar yoki bolalar muassasasi rahbarlarining qaroviga topshirish mazkur shaxslardan birontasi voyaga yetmaganning surishtiruvchi, tergovchi, prokuror huzuriga va sudga o‘z vaqtida kelishini, shuningdek ayblanuvchining ushbu Kodeks 46-moddasida nazarda tutilgan boshqa majburiyatlarni bajarishini ta‘minlash mas‘uliyatini yozma ravishda o‘z zimmasiga olishidan iboratdir.

(556-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Voyaga yetmaganni ota-onasining, vasiylarning, homiylarning yoki boshqa shaxslarning qaroviga topshirish ularning, shuningdek voyaga yetmagan shaxsning o‘zining roziligi bilangina amalga oshiriladi.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud voyaga yetmagan shaxsni qarovga topshirishdan oldin ota-onalar, vasiylar yoki homiylarning shaxsi, ularning voyaga yetmagan shaxs bilan o‘zaro munosabati haqida ma‘lumot to‘plashi va ular o‘smirni qarov ostiga olishni lozim darajada amalga oshirishga qodir ekanligiga ishonch hosil qilishi kerak.

(556-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ota-onalar, vasiylar, homiylar o‘zlarining kasalliklari, ish bilan band ekanliklari, voyaga yetmagan shaxs bilan o‘zaro munosabatlari yomonlashganligi va shuning oqibatida uning munosib xulq-atvorda bo‘lishini ta‘minlay olmasliklari sababli voyaga yetmagan shaxs o‘z qarovlarida bo‘lishidan istagan vaqtda voz kechishga haqlidir.

Ota-onalardan, vasiylardan, homiylardan bolalar muassasasi rahbarlaridan voyaga yetmagan shaxsni qarovga qabul qilish haqida tilxat olinayotganda ular ushbu ehtiyot chorasini qo‘llanishiga asos bo‘lgan ayblovning mohiyati, ayblanuvchiga tayinlanishi mumkin bo‘lgan jazo va voyaga yetmagan shaxs sodir etishi ehtimol tutilgan qilmishlarning oldini olish maqsadida qarovga berilganidan keyin u xuddi ana shu xatti-harakatlarni sodir etsa, qarovga oluvchilarning javobgarligi haqida xabardor qilinishi lozim. Bu ma‘lumotlar qarovga berish bayonnomasida yoki sud majlisi bayonnomasida aks ettiriladi.

Ayblanuvchi o'z vazifasini bajarmagan taqdirda uni o'z qaramog'iga olgan shaxs qonunda nazarda tutilgan javobgarlikka tortilishi mumkin.

557-modda. Voyaga yetmagan shaxsni bolalar muassasasiga joylashtirish

Ehtiyot choralari qo'llash uchun asoslar bo'lgan taqdirda, voyaga yetmagan ayblanuvchini, sudlanuvchini turmush va tarbiyalanish sharoitiga ko'ra ilgari yashash joyida qoldirib bo'lmasa, u surishtiruvchining, tergovchining prokuror sanksiya bergan qaroriga yoki sudning ajrimiga binoan bolalar muassasasiga joylashtirilishi mumkin.

(557-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

558-modda. Voyaga yetmagan ayblanuvchini qamoqqa olish yoki uy qamog'iga joylashtirish

(558-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Ehtiyot chorasini sifatida qamoqqa olish yoki uy qamog'i voyaga yetmagan shaxsga nisbatan faqat ushbu Kodeksning 236-moddasida nazarda tutilgan asoslar bo'lganda va unga besh yildan ortiq muddatga ozodlikdan mahrum qilish tayinlanishi mumkin bo'lgan qasddan jinoyat sodir etganlikda ayb e'lon qilingan hamda ayblanuvchining munosib xulq-atvorda bo'lishini boshqa ehtiyot choralari ta'minlay olmaydigan taqdirda qo'llanilishi mumkin.

(558-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Voyaga yetmagan shaxsga nisbatan qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi masalani ko'rib chiqishda prokuror ish materiallari bilan shaxsan tanishib chiqishi, iltimosnomaning asoslilikini tekshirishi, hodisaning favquloddaligiga ishonch hosil qilishi va ayblanuvchini ushbu ehtiyot chorasini qo'llash bilan bog'liq holatlar bo'yicha so'roq qilishi shart.

(558-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Ehtiyot chorasini sifatida qamoqqa olish qo'llanilgan voyaga yetmagan shaxslar katta yoshdagilardan, shuningdek voyaga yetmagan mahkumlardan alohida saqlanishi lozim.

559-modda. Surishtiruvni, dastlabki tergovni tamomlash va voyaga yetmagan shaxsni ish materiallari bilan tanishtirish

Voyaga yetmagan ayblanuvchiga surishtiruv, dastlabki tergov tamomlanganligi e'lon qilinib, unga ish materiallari ko'rsatilayotganda uning qonuniy vakili ishtirok etadi. Surishtiruvchi, tergovchi qonuniy vakilga ayblanuvchini ish materiallari bilan tanishtirish vaqti va joyi to'g'risida xabar berishi kerak.

(559-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrdagi O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Surishtiruvchi, tergovchi voyaga yetmagan ayblanuvchiga uning shaxsi shakllanishiga salbiy ta'sir qilishi mumkin bo'lgan ish materiallarini tanishish uchun ko'rsatmaslik to'g'risida qaror chiqarishga haqlidir.

(559-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

560-modda. Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari to'g'risidagi ishni yopiq sud majlisida ko'rish

Ushbu Kodeks 19-moddasining birinchi va uchinchi qismlarida nazarda tutilgan hollarda voyaga yetmaganlarning jinoyatlari to'g'risidagi ish yopiq sud majlisida ko'riladi.

(560-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 26-sentabrdagi O'RQ-1084-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.09.2025-y., 03/25/1084/0874-son)

561-modda. Voyaga yetmagan sudlanuvchini sud majlisi zalidan chiqarib turish

Voyaga yetmagan sudlanuvchining himoyachisi, qonuniy vakili, shuningdek prokurorning fikrini eshitib, voyaga yetmagan shaxsga salbiy ta'sir etishi mumkin bo'lgan holatlar tekshirilayotganda sud o'z ajrimi bilan uni sud zalidan chiqarib turishga haqli.

Voyaga yetmagan shaxs sud zaliga qaytarilganidan so'ng raislik qiluvchi unga yo'qligida bo'lib o'tgan muhokama mazmunini yetarli hajmda va shaklda ma'lum qiladi va uning yo'qligida so'roq qilingan shaxslarga savol berishi uchun voyaga yetmaganga imkoniyat yaratib beradi.

562-modda. Bolalar masalalari bo'yicha komissiyaga ishning ko'rilishi haqida xabar berish

(562-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 11-apreldagi O'RQ-829-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.04.2023-y., 03/23/829/0208-son)

Sud, zarurat bo'lganda, voyaga yetmagan shaxsning jinoyati to'g'risidagi ishni ko'rish vaqti va joyi haqida bolalar masalalari bo'yicha komissiyaga xabar beradi. Sud, shuningdek bu komissiya vakillarini guvoh sifatida so'roq qilish uchun sud majlisiga chaqirishga haqlidir.

(562-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 11-apreldagi O'RQ-829-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.04.2023-y., 03/23/829/0208-son)

563-modda. Voyaga yetmagan sudlanuvchiga nisbatan hukm chiqarishda sud tomonidan hal etiladigan masalalar

Voyaga yetmagan sudlanuvchiga nisbatan hukm chiqarishda sud, ushbu Kodeksning 457-moddasida ko'rsatilgan masalalardan tashqari, basharti voyaga yetmagan shaxs shartli hukm qilinsa, unga ozodlikdan mahrum etish bilan bog'liq bo'lmagan jazo tayinlansa, voyaga yetmagan shaxsga jamoat tarbiyachisi tayinlash zarurligini muhokama qilishga majbur.

564-modda. Voyaga yetmagan shaxsni javobgarlikdan yoki jazodan majburlov choralari qo'llagan holda ozod qilish

Voyaga yetmagan shaxsni Jinoyat kodeksi 87-moddasining birinchi qismiga muvofiq javobgarlikdan ozod qilib, materiallarni bolalar masalalari bo'yicha komissiyada ko'rishga topshirish chog'ida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi.

(564-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2023-yil 11-apreldagi O'RQ-829-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.04.2023-y., 03/23/829/0208-son)

Voyaga yetmagan shaxsga nisbatan ishni ko'rishda Jinoyat kodeksi 87-moddasining ikkinchi va uchinchi qismlarida nazarda tutilgan hollarda sud voyaga yetmagan shaxsni jazodan ozod qilish va unga nisbatan majburlov chorasini qo'llanish to'g'risidagi masalani muhokama etishi shart. Sud majburlov chorasini qo'llanish yoki qo'llanmaslik to'g'risida asoslantirilgan ajrim chiqaradi.

Majburlov chorasini qo'llanish yoki qo'llanmaslik to'g'risidagi ajrim ustidan umumiy tartibda shikoyat berilishi va protest bildirilishi mumkin.

61-bob. TIBBIY YO'SINDAGI MAJBURLOV CHORALARINI QO'LLASH TO'G'RISIDAGI ISHLARNI YURITISH

565-modda. Tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risidagi masalalarni ko'rish tartibi

Tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risidagi masalalarni ko'rish tartibi ushbu Kodeksning umumiy qoidalari, shuningdek 566 — 581-moddalari asosida belgilanadi.

566-modda. Isbotlanishi lozim bo'lgan holatlar

Jinoyat sodir etganidan keyin ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan shaxsning jinoyati to'g'risidagi ish bo'yicha shaxsda ruhiy holatining jinoyat sodir etganidan keyin yuzaga kelgan va jazoning qo'llanilishini istisno etadigan tarzda buzilganligi isbotlanishi lozim.

Aqli norasolik holatida ijtimoiy xavfli qilmish sodir etganlik to'g'risidagi ish yuzasidan quyidagilar isbotlanishi lozim:

- 1) ushbu Kodeks 82-moddasining 1, 2 va 5-bandlarida nazarda tutilgan holatlar;
- 2) qilmishni sodir etgan paytida shaxsning ruhiy holati surunkali yoki vaqtincha buzilganligi, aqli zaifligi yoki ruhiy holatining boshqacha tarzda buzilganligi, bularning oqibatida u aqli norasolik

holatida bo'lganligi, ya'ni o'z harakatlarining (harakatsizligining) ahamiyatini anglay olmaganligi yoki ularni boshqara olmaganligi;

3) mazkur shaxsning surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi vaqtidagi ruhiy holati.

Jinoyat sodir etganidan so'ng ruhiy holati buzilgan shaxsning ishi bo'yicha, xuddi shuningdek ijtimoiy xavfli qilmishni aqli norasolik holatida sodir etgan shaxsning ishi bo'yicha shaxsning bundan buyongi xulq-atvori uning o'zi va atrofdagilar uchun xavf tug'dirishi mumkinligi yoki mumkin emasligi, uning davolanishga muhtojligi yoki muhtoj emasligi, unga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanilishiga zarurat borligini yoki yo'qligini va aynan qanday choralar qo'llash lozimligini hal qilish uchun asos bo'ladigan holatlar isbotlanishi lozim.

(566-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

567-modda. Sud-psixiatriya ekspertizasi

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ayblanuvchining, sudlanuvchining yoxud ishga ayblanuvchi, sudlanuvchi tariqasida jalb qilinmagan shaxsning ruhiy holatining buzilganligi masalalari yuzasidan uning jinoyat sodir etganligi yoki Jinoyat kodeksida nazarda tutilgan ijtimoiy xavfli qilmish sodir etganligi haqida ishonarli dalillar mavjud bo'lgan taqdirda, surishtiruvni, dastlabki tergovni yuritish va sud muhokamasi vaqtida mazkur shaxsning aqli norasoligi yoki ruhiy holatining buzilganligi to'g'risida asosli shubha tug'ilgan bo'lsa, sud-psixiatriya ekspertizasi tayinlaydi.

(567-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

568-modda. Sud-psixiatriya ekspertizasi aniqlaydigan masalalar

Sud-psixiatriya ekspertizasi o'tkazishda quyidagi masalalar aniqlanishi lozim:

1) shaxs ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan paytda ruhiy holati o'z harakatlarining (harakatsizligining) ahamiyatini anglay olmaydigan yoki ularni boshqara olmaydigan darajada surunkali yoki vaqtincha buzilganlik, aqli zaiflik yoki ruhiy holatining boshqacha tarzda buzilishi holatida bo'lganligi;

(568-modda birinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

2) hozirgi vaqtda shaxsning ruhiy holati buzilganligi oqibatida hukm qilish va jazolashning unga axloq tuzatish jihatidan ta'sir ko'rsata olishi yoki ko'rsata olmasligi;

(568-modda birinchi qismining 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

3) ushbu ruhiy holatning buzilishi surunkalimi yoki shaxs muayyan muddat mobaynida tuzalishi mumkinmi;

(568-modda birinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

4) shaxs duchor bo'lgan ruhiy holatning buzilishi yangi ijtimoiy xavfli qilmishni keltirib chiqarishi yoki bunga sabab bo'lishi mumkinmi;

(568-modda birinchi qismining 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

5) shaxs o'zining ruhiy holatiga ko'ra to'g'ri ko'rsatuv berishga, ko'zdan kechirish, guvohlantirish, eksperiment o'tkazish va boshqa tergov hamda sud harakatlarida ishtirok etishga qodirmi;

6) hozirgi vaqtda shaxsning aqli rasolikni istisno qilmaydigan ruhiy holati buzilganmi va ular nimalardan iborat.

(568-modda birinchi qismining 6-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Shaxsni ekspert tadqiqoti o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirish ushbu Kodeksning 265 — 269-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilib amalga oshiriladi.

569-modda. Shaxs tibbiy muassasaga joylashtirilganda jinoyat ishini yuritishning to'xtatib turilishi

Basharti gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining ruhiy holati buzilganligi yoki boshqa og'ir kasalligi ambulatoriya ekspertizasi xulosasi yoki boshqa tibbiy hujjatlar bilan tasdiqlangan bo'lsa va qanday kasallikka duchor bo'lganligini aniqlash, aqli rasoligi, muomalaga layoqatligi masalasini hal etish, shuningdek tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini tanlash uchun statsionar ekspertiza o'tkazilayotgan bo'lsa, shaxs tibbiy muassasaga joylashtirilgan davrda, basharti boshqa protsessual harakatlarni o'tkazishga hojat bo'lmasa, ishini yuritish to'xtatib turilishi mumkin.

(569-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Ishni yuritishning to'xtatib turilishi ayblanuvchini qamoqda saqlash va shaxsning tibbiy muassasada bo'lishiga oid qonunda belgilangan muddatlar o'tishini to'xtatmaydi.

570-modda. Shaxsning tergov va sud harakatlarini yuritishdagi ishtiroki

O'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanishi to'g'risida ish yuritilayotgan shaxs sog'aysa yoki unda beqaror remissiya holati yuz bersa va shu tufayli so'roqlarda to'g'ri ko'rsatuv bera olsa hamda boshqa tergov va sud harakatlarida ishtirok eta olsa, surishtiruvchi, tergovchi va sud bu shaxsga tergov qilishda va sud muhokamasida qatnashish hamda o'zini himoya qilish huquqini amalga oshirish imkonini berishi lozim.

(570-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

O'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risida ish yuritilayotgan shaxs: unga qanday ijtimoiy xavfli qilmish sodir etganlik uchun ayb qo'yilayotganini bilishga; ko'rsatuv berishga; dalillar taqdim qilishga; iltimoslar qilishga; surishtiruv yoki dastlabki tergov tamomlanganidan so'ng ishning barcha materiallari bilan tanishib chiqishga; himoyachiga ega bo'lishga; sud muhokamasida qatnashishga; rad qilishga; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyat qilishga haqlidir.

(570-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Surishtiruvchi, tergovchi tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash ishini yuritishni boshlash va sud-psixiatriya ekspertizasi tayinlash to'g'risidagi qarorni e'lon qilganda mazkur shaxsga ushbu moddaning ikkinchi qismida nazarda tutilgan huquqlarini tushuntirib beradi. Huquqlar tushuntirilganligi to'g'risida bayonnoma tuziladi.

(570-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Mazkur shaxs alohida tergov va sud harakatlarini yuritish vaqtida ushbu Kodeksdagi ayblanuvchi va sudlanuvchilar uchun belgilangan huquqlarga ham ega.

571-modda. Himoyachining ishtiroki

Tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash to'g'risidagi ishini yuritishda sud-psixiatriya ekspertizasini tayinlash haqida qaror chiqarilgan vaqtdan boshlab himoyachining ishtirok etishi shart.

Ishga kirishgan vaqtdan boshlab himoyachi, basharti himoyasi ostidagi shaxsning sog'lig'i halal bermasa, u bilan holi uchrashishga haqli, shuningdek ushbu Kodeksning 53-moddasida nazarda tutilgan boshqa barcha huquqlardan ham foydalanadi.

Sud-psixiatriya ekspertizasi o'tkazish to'g'risidagi qaror yoki ajrimni ijroga yuborishdan oldin surishtiruvchi, tergovchi yoki sud u bilan himoyachini tanishtirishi va uning quyidagi huquqlarini ta'minlashi zarur: tayinlangan ekspertni yoki umuman ekspertiza muassasasini rad qilish; muayyan shaxsni ekspert qilib tayinlashni iltimos qilish; ekspertning oldiga qo'shimcha savollar qo'yish; ekspertiza o'tkazilayotganda qatnashish uchun ruxsat so'rash. Surishtiruvchi, tergovchi yoki

sud himoyachining iltimosnomasini, basharti asoslar bo'lsa, qondiradi va ekspertizani tayinlash to'g'risidagi qaror yoki ajrimga tegishli qo'shimchalar va o'zgartishlar kiritadi.

(571-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Agar sud-psixiatriya ekspertizasining xulosasiga ko'ra, himoya ostidagi shaxs ruhiy holatining buzilishi jinoyat sodir etilgandan so'ng yuzaga kelgan yoki u ijtimoiy xavfli qilmishni aqli norasolik holatida sodir etgan bo'lsa yoxud uning aqli rasoligini istisno etmaydigan, biroq ruhiy holati o'zini himoya qilish huquqini mustaqil amalga oshirishini qiyinlashtiradigan tarzda buzilgan bo'lsa, ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan himoyachining ishda ishtirok etishi shartligi haqidagi qoida amal qilishda davom etadi.

(571-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Keyinchalik sud-psixiatriya ekspertizasining xulosasi asosida shaxs aqli raso va ruhiy sog'lom deb topilsa, ishda himoyachining ishtiroki masalasi umumiy tartibda hal qilinadi.

572-modda. Ishni sudga yuborish to'g'risidagi qaror

Surishtiruvchi, tergovchi protsess ishtirokchilarini ish materiallari bilan tanishtirgach va iltimosnomalarni hal qilgach, ishni sudga yuborish to'g'risida qaror tuzadi.

(572-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Surishtiruvchi, tergovchi qarorning tavsif-asoslash qismida ushbu Kodeksning **566-moddasida** nazarda tutilgan holatlarni, shuningdek ishni sudga yuborish asoslariga norozi bo'lgan himoyachining va boshqa shaxslarning vajrlarini, agar shunday vajlar bildirilgan bo'lsa, bayon qiladi va ish sahifalariga havola qilib, uning fikricha, ishni sudga yuborish uchun asoslar borligini tasdiqlovchi dalillar keltiradi.

(572-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ishni sudga yuborish to'g'risidagi qarorga sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslarning ro'yxati, shuningdek surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilgan muddat, ustidan tergov o'tkazilgan shaxsning qamoqda, uy qamog'ida va tibbiy muassasada bo'lgan muddati, ashyoviy, yozma va raqamli dalillar, fuqaroviy da'vo va uni ta'minlash choralari, protsessual chiqimlar to'g'risidagi ma'lumotnomalar ilova qilinadi.

(572-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

573-modda. Ishni prokurorga o'tkazish va sudga oshirish

Tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash to'g'risidagi ishni surishtiruvchi, tergovchi uni sudga oshirish to'g'risidagi qaror bilan birga prokurorga o'tkazadi.

(573-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Prokuror ish bilan tanishib chiqib, quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

1) ushbu Kodeksning **83** va **84-moddalarida**, (84-moddaning birinchi qismi **2-bandi** bundan mustasno) nazarda tutilgan asoslarga ko'ra ishni tugatish;

(573-modda ikkinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrdagi O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

2) qo'shimcha tergov o'tkazish uchun ishni surishtiruvchiga, tergovchiga qaytarish;

(573-modda ikkinchi qismining 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

3) qarorni tasdiqlab ishni sudga oshirish yoxud amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritish.

(573-modda ikkinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrdagi O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

574-modda. Ishni sud muhokamasiga tayyorlash

Sudya tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash to'g'risidagi ishni prokurordan olgach, uni ushbu Kodeksning 395 — 405-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga binoan o'tkaziladigan sud muhokamasiga tayinlaydi.

575-modda. Sud muhokamasi

Sud muhokamasi ushbu Kodeksning 50 — 52-boblarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq ravishda o'tkaziladi.

Sud majlisida prokuror va himoyachi ishtirok etishi shart.

Sud tergov prokurorining ishni sudga oshirish to'g'risidagi qarorni o'qib eshittirishidan boshlanadi. Shundan so'ng sud taraflarning ishtirokida tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash uchun asoslar mavjudligini tasdiqlaydigan yoki rad etadigan dalillarni tekshiradi: so'roq qiladi, ko'zdan kechirish o'tkazadi, hujjatlarni o'qib eshittiradi, ekspertlarni tinglaydi, haqiqatga erishish uchun zarur bo'lgan boshqa harakatlarni bajaradi.

Sud tergov tamomlanganidan so'ng sud taraflarning muzokarasiga o'tadi. Muzokarada prokuror, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ishtirok etadilar. Muzokaraning oxirida himoyachi so'zga chiqadi. Oxirgi e'tiroz bildirish huquqi ham unga beriladi.

Taraflarning nutqlarini eshitib bo'lgach, sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

576-modda. Alohida xonada sud hal qiladigan masalalar

Alohida xonada sud quyidagi masalalarni hal qiladi:

1) jinoyat sodir etilganmi yoki aqli norasolik holatida ijtimoiy xavfli qilmish sodir etilganmi;

(576-modda birinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

2) ana shu jinoyat yoki ijtimoiy xavfli qilmish ishi ko'rilayotgan shaxs tomonidan sodir etilganmi;

3) hozirgi vaqtda mazkur shaxsning ruhiy holati buzilganmi;

(576-modda birinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

4) jinoyat sodir etganidan keyin ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan yoki aqli noraso holda ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan shaxsga tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash talab etiladimi va agar talab etilsa, aynan qanday chorani qo'llash kerak;

(576-modda birinchi qismining 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

5) mazkur shaxs ruhiy kasallikdan umumiy asoslarda davolanishga muhtojmi.

Sud, shuningdek ushbu Kodeks 457-moddasi birinchi qismining 10 — 14-bandlarida nazarda tutilgan masalalarni ham hal qiladi.

577-modda. Sud ajrimi

Keyinchalik ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan shaxs sodir etgan jinoyat to'g'risidagi yoki aqli norasolik holatida sodir etilgan ijtimoiy xavfli qilmish haqidagi ish bo'yicha sud majlisida chiqarilgan sud ajrimi quyidagi qoidalar asosida tuziladi.

(577-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Sud ajrimning kirish qismida sud ishining raqamini, ishi ko'rilayotgan shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi, tug'ilgan yili, oyi, kuni va joyi, turar joyi, ish joyi, mashg'ulot turi, ma'lumotini va shaxsi to'g'risidagi ish uchun ahamiyatga molik boshqa ma'lumotlarni ko'rsatadi.

(577-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

Ajrimning tavsif-asoslash qismida sud tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash yoki qo'llamaslik uchun asos bo'lib xizmat qilgan holatlarni bayon qiladi, shu chorani qo'llashni taqozo

qiladigan, shubha ostiga qo'yadigan yoki unga monelik qiladigan dalillar keltiradi. Shundan so'ng ajrimda sud ushbu Kodeksning 576-moddasida sanab o'tilgan masalalarga o'zining javoblarini ifodalaydi.

Ajrimning xulosa qismida sud quyidagi qarorlardan birini bayon qiladi:

1) shaxsni jinoyat sodir etgan, keyinchalik unda ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan deb e'tirof etish yoxud uni ijtimoiy xavfli qilmishni aqli noraso holatda sodir etgan deb topish to'g'risida, shuningdek bu shaxsga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash yoki qo'llamaslik to'g'risida;

(577-moddaning to'rtinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

2) ishi ko'rilayotgan shaxs qilgan deb hisoblanayotgan jinoyat hodisasi yoki ijtimoiy xavfli qilmish yo'qligi sababli ishni tugatish to'g'risida;

3) shaxsning daxldor emasligi tufayli tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risidagi ish yuritishni tugatish haqida va ushbu shaxsni aniqlash hamda uni ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilish choralari ko'rish uchun ishni prokurorga yuborish to'g'risida;

(577-moddaning to'rtinchi qismi 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

4) tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risidagi ishni yuritishni tugatish va mazkur shaxsga nisbatan ish bo'yicha ushbu Kodeksning 579-moddasiga asosan sud ishi yurituvini qo'zg'atish haqida.

(577-moddaning to'rtinchi qismi 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Keyinchalik ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan shaxs sodir etgan jinoyat yoki aqli norasolik holatida sodir etilgan ijtimoiy xavfli qilmish tufayli mulkiy ziyon yetkazilgan bo'lsa, ziyonning o'rnini qoplash to'g'risidagi masala fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida hal etiladi.

(577-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Ruhiy holati buzilgan va umumiy asosda davolanishga muhtoj bo'lgan shaxsga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risidagi ishni yuritish tugatilgan taqdirda, sud bu haqda shaxsning turar joyidagi sog'liqni saqlash organiga darhol xabar qiladi.

578-modda. Tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini tugatish yoki o'zgartirish

O'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxs sog'aygan taqdirda yoxud ruhiy holati buzilgan shaxs sog'lig'ining holati u sud tomonidan dastlab belgilangan tibbiy yo'sindagi majburlov choralaridan boshqa xildagi tibbiy choraga muhtoj bo'ladigan yoxud bunday xildagi choralarga muhtoj bo'lmaydigan tarzda o'zgargan taqdirda, sud tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini tugatadi yoki o'zgartiradi.

(578-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

579-modda. Tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi ishni yuritishni tiklash

Jinoyat sodir etganligi va buning oqibatida ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelganligi tufayli o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanilgan shaxs sog'aygan taqdirda, sud ish yuritishni shaxsning ruhiy holati buzilgan bosqichdan boshlab umumiy tartibda tiklash to'g'risidagi masalani hal qilishi kerak.

(579-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

580-modda. Tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini uzaytirish, o'zgartirish yoki tugatish va ish yuritishni umumiy tartibda tiklash

(580-modda nomi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini uzaytirish, o'zgartirish yoki tugatish va ish yuritishni umumiy tartibda tiklash to'g'risidagi masalalarni sud tomonidan ko'rib chiqishga quyidagilar sabab bo'ladi.

(580-modda birinchi qismining birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

1) majburlov chorasi tayinlangan shaxs saqlanayotgan tibbiy muassasa ma'muriyatining shifokorlar komissiyasi bergan xulosaga asoslangan iltimosnomasi;

2) prokurorning shifokorlar komissiyasi bergan xulosaga asoslangan taqdimnomasi;

3) mazkur shaxsning himoyachisi, yaqin qarindoshlari, qonuniy vakillari yoki boshqa manfaatdor fuqarolarning, shuningdek jamoat birlashmalari va jamoalarning iltimosnomasi.

Tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi tayinlangan, ruhiy holati buzilgan shaxslarni shifokorlar komissiyalari yoki tibbiy-maslahat komissiyalari tomonidan tekshiruvdan o'tkazish olti oyda kamida bir marta amalga oshiriladi.

(580-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Tibbiy yo'sindagi majburlov choralari uzaytirish, o'zgartirish yoki tugatish, shuningdek ish yuritishni umumiy tartibda tiklash masalalarini tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risida ajrim chiqargan sud yoki ushbu chora qo'llanayotgan joydagi sud ko'rib chiqadi.

(580-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Ish sudda ko'rishga tayinlangani to'g'risida sud taraflarga, shuningdek iltimosnoma bilan murojaat qilgan tibbiy muassasa ma'muriyatiga, shaxslarga, jamoat birlashmalari va jamoalar rahbarlariga xabar qiladi.

Sud majlisida prokuror va himoyachining ishtirok etishi shart.

Ushbu modda birinchi qismining 3-bandida nazarda tutilgan hollarda sudya ishni sudda ko'rishga tayinlashdan oldin tegishli tibbiy muassasadan shu shaxsning sog'lig'i to'g'risida shifokorlar komissiyasining xulosasini talab qilib oladi.

Shifokorlar komissiyasining iltimosnomaga qo'shib berilgan yoki talab qilib olingan xulosasi sudda shubha tug'dirsa, sud sud-psixiatriya ekspertizasini tayinlashi, qo'shimcha hujjatlar talab qilishi, iltimosnoma kim haqida berilgan bo'lsa, shu shaxsni, jabrlanuvchini, guvohlarni so'roq qilishi va boshqa zaruriy harakatlarni o'tkazishi mumkin.

Sud majlisida dalillarni tekshirish ushbu Kodeksning 439 — 448-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq o'tkaziladi.

Dalillarni tekshirish nihoyasiga yetgach, sud tomonlarning muzokarasini eshitadi, bu muzokara prokuror va himoyachi nutqidan iborat bo'ladi.

Tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini uzaytirish, o'zgartirish yoki tugatish haqida, shuningdek uni uzaytirishni, o'zgartirishni yoki tugatishni rad etish to'g'risida sud ajrim chiqaradi, bu ajrim sud majlisida o'qib eshittiriladi.

(580-moddaning o'ninchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

(580-moddaning o'n birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

581-modda. Sudning ajrimi ustidan shikoyat berish yoki protest bildirish

Tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash haqidagi ishni yuritishni to'xtatish va tugatish, ushbu choralarni qo'llash, ularni bekor qilish yoki o'zgartirish, ishni yuritishni umumiy tartibda tiklash, shuningdek tibbiy yo'sindagi majburlov choralari bekor qilish yoki o'zgartirishni rad etish to'g'risidagi hamda ish yuritishni umumiy tartibda tiklashni rad etish to'g'risidagi sud ajrimi ustidan o'ziga nisbatan sud ajrimi chiqarilgan shaxs, uning himoyachisi, jabrlanuvchi va uning vakili xususiy shikoyat berish, prokuror esa xususiy protest bildirish huquqiga ega.

Fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risidagi masala bo'yicha sud ajrimining fuqaroviy da'voga tegishli qismi ustidan xususiy shikoyat berishga haqli.

Ushbu moddada nazarda tutilgan ajrimlar ustidan berilgan xususiy shikoyatni, protestni apellyatsiya instansiya sudi ushbu Kodeksning 55²-bobida belgilangan qoidalarga rioya etgan holda ko'rib chiqadi.

(581-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

62-bob. YARASHUV TO'G'RISIDAGI ISHLAR BO'YICHA ISH YURITISH

582-modda. Yarashilganligi munosabati bilan ko'rib chiqiladigan jinoyat ishlari

Yarashilganligi munosabati bilan Jinoyat kodeksining 66¹-moddasida nazarda tutilgan jinoyatlar to'g'risidagi ishlar ko'rib chiqilishi mumkin.

583-modda. Yarashuv to'g'risidagi ariza

Yarashuv to'g'risidagi ariza jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar) yoxud uning qonuniy vakili tomonidan surishtiruv va dastlabki tergovning, shuningdek sud muhokamasining istalgan bosqichida, ammo sud alohida xonaga (maslahatxonaga) kirishidan oldin berilishi mumkin, bundan ushbu moddaning ikkinchi qismida nazarda tutilgan hollar mustasno.

(583-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-oktabrdagi O'RQ-978-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 22.10.2024-y., 03/24/978/0835-son)

Oilaviy (maishiy) zo'ravonlik bilan bog'liq ishlar yuzasidan yarashuv to'g'risidagi ariza sud muhokamasining istalgan bosqichida, ammo sud alohida xonaga (maslahatxonaga) kirishidan oldin berilishi mumkin.

(583-modda O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-oktabrdagi O'RQ-978-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 22.10.2024-y., 03/24/978/0835-son)

Arizada yetkazilgan ziyon bartaraf etilgani, shuningdek yarashilganligi munosabati bilan jinoyat ishi bo'yicha ish yuritilishini tugatish to'g'risidagi iltimos ko'rsatilgan bo'lishi shart.

Agar yarashuv to'g'risidagi ariza ish birinchi instansiya sudida sud muhokamasidan o'tkazilayotganda berilgan bo'lsa, sud uni darhol ko'rib chiqishga kirishadi.

Agar ish bo'yicha bir necha jabrlanuvchi bo'lsa, faqat barcha jabrlanuvchilar bilan yarashuvga erishilgan taqdirda, yarashuv to'g'risidagi ishni yuritish mumkin.

Arizani qabul qilish paytida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud jabrlanuvchiga yoki uning qonuniy vakiliga sud yarashuvni tasdiqlasa, u mazkur ish bo'yicha ish yuritishni qayta tiklash to'g'risida iltimosnoma berish huquqini yo'qotishini tushuntirishi shart.

584-modda. Jinoyat ishini sudga yuborish tartibi

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror jabrlanuvchining (fuqaroviy da'vogarning) yoki uning qonuniy vakilining yarashuv to'g'risidagi arizasini olgach, yetti sutkadan ortiq bo'lmagan muddatda gumon qilinuvchining, ayblanuvchining roziligi bilan ishni sudga yuborish to'g'risida qaror chiqaradi.

Qarorning tavsif qismida quyidagilar ko'rsatiladi: jinoyat ishi qo'zg'atilishining asoslari, ishda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi sifatida ishtirok etishga jalb qilingan shaxslar to'g'risidagi ma'lumotlar, ular ayblanayotgan qilmishlar va ularga nisbatan qo'llanilgan ehtiyot choralari, shuningdek yarashuv to'g'risidagi arizaning mazmuni hamda gumon qilinuvchi, ayblanuvchining arizaga munosabati.

Qarorning qaror qismida:

- 1) ishni sudga yuborish to'g'risidagi;
- 2) ehtiyot chorasi to'g'risidagi, shuningdek fuqaroviy da'voni ta'minlash choralari to'g'risidagi;
- 3) ashyoviy, yozma va raqamli dalillar to'g'risidagi qaror ko'rsatiladi.

(584-modda uchinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrda O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

Agar ish bo'yicha gumon qilinuvchi, ayblanuvchi sifatida ishtirok etish uchun bir necha shaxs jalb qilingan bo'lib, barchasi bilan ham yarashuvga erishilgan bo'lmasa, yarashuvga erishilmagan gumon qilinuvchilarga, ayblanuvchilarga taalluqli materiallar ajratiladi va ular bo'yicha ish yuritish umumiy qoidalarga rioya etilgan holda amalga oshiriladi, bu haqda qarorda ko'rsatiladi.

Ish qaror chiqarilganidan keyin uch sutka ichida prokurorning roziligi bilan sudga yuboriladi.

585-modda. Sud muhokamasi

Yarashuv to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud muhokamasi jinoyat ishi sudga kelgan paytdan e'tiboran o'n sutkadan kechiktirmay o'tkaziladi.

Sud majlisida gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar), ularning qonuniy vakillari, himoyachilari, prokuror ishtirok etadi.

Yarashuv to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud muhokamasi jabrlanuvchining yarashuv to'g'risidagi arizasini o'qib eshittirish bilan boshlanadi.

Sud gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi va jabrlanuvchining (fuqaroviy da'vogarning) sodir etilgan jinoyat holatlari to'g'risidagi so'zlarini eshitadi.

Sud:

yarashuvning ixtiyoriyligi va uning sabablarini;

gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi o'z aybiga ixtiyoriy iqror bo'lganligini;

gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi o'zi sodir etgan qilmishning oqibatlarini anglaganligini va yetkazilgan zararni bartaraf etish choralarini ko'rgan-ko'rmaganligini;

jabrlanuvchiga (fuqaroviy da'vogarga) yoki gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchiga biron bir tazyiq bo'lgan-bo'lmaganligini;

yetkazilgan zararining o'rnini qoplash bilan bog'liq masalalarni;

gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, ularning qonuniy vakillari yarashuvga roziliklarini aniqlaydi.

Shundan so'ng sud himoyachi va prokurorning fikrini eshitadi.

Agar sud majlisi davomida yarashuv, aybga iqror bo'lish ixtiyoriy emasligi, zararni qoplashdan bosh tortish, shuningdek sodir etilgan qilmishda og'irroq jinoyat tarkibi belgilari mavjudligi aniqlangudek bo'lsa, sud umumiy qoidalar bo'yicha surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilishi uchun ishni prokurorga yuborish to'g'risida ajrim chiqaradi.

(585-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrda O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud muhokamasining natijalari bo'yicha sud qonunda belgilangan tartibda ajrim chiqaradi.

Sud majlisi vaqtida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga binoan bayonnoma yuritiladi.

586-modda. Sud ajrimi

Sudning ajrimi quyidagi qoidalar bo'yicha tuziladi.

Sud ajrimining kirish qismida:

1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan vaqt va joy;

(586-modda ikkinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrda O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

2) ajrim chiqargan sudning nomi, sudyaning, sud majlisi kotibining, taraflarning, tarjimonning ismi, otasining ismi va familiyasi;

3) gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining ismi, otasining ismi va familiyasi, tug'ilgan yili, oyi, kuni va joyi, yashash joyi, ishlash joyi, mashg'uloti, ma'lumoti va ish uchun ahamiyatga molik boshqa ma'lumotlar ko'rsatiladi.

Sud ajrimining tavsif qismida yarashuv uchun asos bo'lgan holatlar bayon etiladi, ushbu Kodeksning 585-moddasida sanab o'tilgan masalalarga javoblar ifodalanadi.

Ajrimning qaror qismida sud quyidagi masalalarni hal etadi:

1) jinoyat ishini taraflarning yarashganligi munosabati bilan yoki ushbu Kodeksning 83 va 84-moddalarida belgilangan boshqa asoslar bo'yicha tugatish yoxud uni umumiy qoidalar bo'yicha surishtiruv yoki dastlabki tergovni amalga oshirish uchun prokurorga yuborish to'g'risidagi;

(586-modda to'rtinchi qismining 1-bandida O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

2) ehtiyot chorasi to'g'risidagi;

3) ashyoviy, yozma va raqamli dalillar to'g'risidagi;

(586-modda to'rtinchi qismining 3-bandida O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O'RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

4) zararni qoplash to'g'risidagi.

Sudning ajrimiga gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar), ularning qonuniy vakillari, himoyachi tomonidan xususiy shikoyat berilishi hamda prokuror tomonidan xususiy protest keltirilishi mumkin.

(62-bob O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuniga muvofiq kiritilgan — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

62¹-bob. AYBGA IQRORLIK TO'G'RISIDAGI KELISHUV

586¹-modda. Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv va uni tuzish shartlari

Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv jinoyat ishini yuritishni o'ziga nisbatan qo'yilgan gumonga, ayblovga rozi bo'lgan, jinoyatning ochilishiga faol ko'maklashgan va keltirilgan zararni bartaraf etgan gumon qilinuvchining yoki ayblanuvchining iltimosnomasiga asosan nazorat qiluvchi prokuror bilan ijtimoiy xavfi katta bo'lmagan, uncha og'ir bo'lmagan va og'ir jinoyatlar bo'yicha tuziladigan kelishuvdir.

Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv quyidagi shartlar mavjud bo'lgan taqdirda tuziladi:

1) gumon qilinuvchi, ayblanuvchi o'z harakatlarining mohiyatini, shuningdek o'zi bergan iltimosnomaning oqibatini anglab yetgan bo'lsa;

2) iltimosnoma ixtiyoriy ravishda va ishda ishtirok etayotgan himoyachi bilan maslahatlashuvlar o'tkazilganidan keyin berilgan bo'lsa;

3) gumon qilinuvchi, ayblanuvchi surishtiruv yoki tergov organi tomonidan qo'yilgan gumonni yoxud ayblovni, ish bo'yicha mavjud bo'lgan dalillarni, shuningdek yetkazilgan zararning xususiyati va miqdorini inkor etmasa hamda uni bartaraf etgan bo'lsa.

Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv quyidagi hollarda tuzilishi mumkin emas, agar:

1) ushbu Kodeksning 61-bobida belgilangan tartibda tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash uchun asoslar mavjud bo'lsa;

2) shaxs tomonidan bir nechta jinoyat sodir etilgan bo'lib, ulardan loaqal bittasi ushbu moddada belgilangan talablarga to'g'ri kelmasa.

586²-modda. Aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnoma va uni berish tartibi

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomani surishtiruvning va dastlabki tergovning istalgan bosqichida berishi mumkin.

Kelishuv tuzish haqidagi iltimosnoma gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, uning himoyachisi va, agar ishda qatnashayotgan bo'lsa, qonuniy vakili tomonidan imzolangan bo'lishi lozim.

Iltimosnomada gumon qilinuvchi, ayblanuvchi surishtiruv va dastlabki tergovda qo'yilgan gumonni yoki ayblovni tan olishi, dalillarni inkor qilmasligi, jinoyatni tergov qilishga ko'maklashishi, jinoyat natijasida olingan mol-mulkning topilishi uchun qaysi harakatlarni amalga oshirish shartligini, jinoyatga aloqador boshqa axborotni taqdim etishga doir majburiyatlarini hamda jinoyat oqibatida yetkazilgan zarar bartaraf etilganligini ko'rsatadi.

Kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomada gumon qilinuvchi, ayblanuvchi tomonidan bajariladigan va jinoyatni fosh etish uchun ko'maklashadigan muayyan harakatlar ham ko'rsatilishi mumkin.

586³-modda. Aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomaning prokuror tomonidan ko'rib chiqilishi

Aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnoma jinoyat ishini yuritayotgan surishtiruvchiga, tergovchiga taqdim etiladi.

Surishtiruvchi, tergovchi aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzish to'g'risidagi iltimosnomani olgan paytdan e'tiboran yigirma to'rt soat ichida jinoyat ishi materiallarini kelishuv tuzish masalasini hal qilish uchun prokurorga yuboradi.

Prokuror kelishuv tuzish to'g'risidagi iltimosnomani u kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soat ichida surishtiruvchi yoki tergovchi hamda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, uning himoyachisi ishtirokida ko'rib chiqadi va ushbu Kodeksning 586¹-moddasida ko'rsatilgan talablarga rioya etilganligini tekshiradi. Zarur hollarda, prokuror jabrlanuvchini yoki fuqaroviy da'vogarni ham kelishuv tuzish masalasini ko'rib chiqish uchun jalb qiladi.

Prokuror kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomani ko'rib chiqayotganda:

1) jinoyat ishi materiallarini va taqdim qilingan yoki talab qilib olingan qo'shimcha materiallarni o'rganadi, kelishuv tuzishning asoslarini tekshiradi, shuningdek gumon qilinuvchining, ayblanuvchining kelishuv predmeti bo'lgan harakatlarni amalga oshirish imkoniyatlarini baholaydi;

2) gumon qilinuvchi, ayblanuvchi aybga iqrорlik to'g'risidagi kelishuvning barcha shartlari bilan tanishgan-tanishmaganligini, iltimosnomani ixtiyoriy ravishda va o'z xohishi bilan, shuningdek himoyachi bilan muhokama qilganidan keyin bergan-bermaganligini, unga nisbatan biron-bir tazyiq yoki majburlov o'tkazilgan-o'tkazilmaganligini, tuzilayotgan kelishuvning mohiyatini tushungan-tushunmaganligini aniqlaydi.

Shundan keyin prokuror, agar kelishuvga asosan hukm chiqarilib, jazo tayinlanganidan keyin gumon qilinuvchining, ayblanuvchining bila turib yolg'on ko'rsatuvlar berganligi yoki tergovdan biron-bir muhim va ish uchun ahamiyatli bo'lgan ma'lumotlarni qasddan yashirganligi, kelishuvda nazarda tutilgan shartlar va majburiyatlarni bajarmaganligi aniqlansa, hukm qayta ko'rib chiqilishi mumkinligini aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzish haqida iltimosnoma bergan gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga tushuntiradi.

586⁴-modda. Prokurorning aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi qarori

Prokuror aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

- 1) aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomani qanoatlantirish haqida;
- 2) aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomani rad qilish to'g'risida.

Prokuror tomonidan aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomaning rad qilinishi gumon qilinuvchi, ayblanuvchi va uning himoyachisini ushbu masala yuzasidan takroran iltimosnoma berish huquqidan mahrum etmaydi.

586⁵-modda. Aybga iqrорlik to'g'risidagi kelishuvning mazmuni

Aybga iqrорlik to'g'risidagi kelishuvda quyidagilar ko'rsatilgan bo'lishi kerak:

kelishuv tuzilgan sana va joy;

kelishuv tuzayotgan prokuror to'g'risidagi ma'lumotlar;

kelishuv tuzayotgan gumon qilinuvchining, ayblanuvchining familiyasi, ismi va otasining ismi, boshqa ma'lumotlari, himoyachi haqidagi ma'lumotlar;

jinoyat sodir etilgan joy va vaqtning, shuningdek isbotlanishi lozim bo'lgan boshqa holatlarning tavsifi;

Jinoyat kodeksining mazkur jinoyat uchun javobgarlikni nazarda tutuvchi moddasi, qismi, bandi;

gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga qo'llanilishi mumkin bo'lgan jazoni yengillashtiruvchi holatlar, aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzilgan jinoyatlar bo'yicha jazo tayinlash tartibi;

sodir etilgan jinoyatni fosh etish, jinoyat ishi bo'yicha dalillarni taqdim etish, jinoiy yo'l bilan orttirilgan mol-mulkni aniqlash bo'yicha gumon qilinuvchi, ayblanuvchi kelishuv imzolanganidan keyin bajarishni o'z zimmasiga oladigan harakatlar;

yetkazilgan zararining miqdori va uning o'rni qoplanishi;

ushbu Kodeks 586³-moddasining **bashinchi qismida** nazarda tutilgan shartlarni bajarmaganlik oqibatlari.

Agar ish bo'yicha gumon qilinuvchi, ayblanuvchi sifatida bir necha shaxs jalb etilgan bo'lsa, aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv har bir gumon qilinuvchi, ayblanuvchi bilan alohida-alohida tuziladi.

Kelishuv prokuror, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, uning himoyachisi tomonidan imzolaniadi. Kelishuv imzolanganiga qadar gumon qilinuvchi, ayblanuvchi kelishuv tuzish masalasini va uning oqibatlari himoyachi bilan xoli qolib va maxfiy holda muhokama qilish huquqiga ega.

586⁶-modda. Surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzilganidan keyingi harakatlari

Aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv imzolanganidan keyin ish bo'yicha tergov va boshqa protsessual harakatlar o'tkazish zarurati mavjud bo'lmagan taqdirda prokuror ayblov xulosasini yoki ayblov dalolatnomasini tasdiqlab, ishni zudlik bilan sudga yuboradi.

Aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv imzolanganidan keyin tergov va boshqa protsessual harakatlar o'tkazish zarurati mavjud bo'lgan taqdirda, prokuror ishni surishtiruv yoki tergov organiga yuboradi.

Surishtiruvchi, tergovchi gumon qilinuvchining, ayblanuvchining aybini tasdiqlash uchun yetarli hajmda dalillarni to'playdi.

Agar ishni sudga qadar yuritish jarayonida jinoyatning aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuvda nazarda tutilmagan boshqa holatlari aniqlansa, kelishuv o'z kuchini yo'qotadi.

Bunda aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzishni istisno etadigan holatlar aniqlangan taqdirda, jinoyat ishi bo'yicha ish yuritish umumiy tartibda olib boriladi.

Agar aniqlangan holatlar aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzishni istisno etmasa, kelishuv ushbu Kodeksning 586² — 586⁴-moddalarida nazarda tutilgan tartibda va muddatlarda qayta ko'rib chiqilishi mumkin.

Gumon qilinuvchining yoki ayblanuvchining aybini tasdiqlash uchun dalillar to'planganidan keyin surishtiruvchi, tergovchi ishni prokurorga taqdim etadi. Prokuror jinoyat ishi materiallarini besh sutka ichida ko'rib chiqib, ayblov xulosasini yoki ayblov dalolatnomasini tasdiqlab, ishni aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv bilan birga sudga yuboradi.

Agar ish bo'yicha gumon qilinuvchi, ayblanuvchi sifatida ishtirok etish uchun bir necha shaxs jalb qilingan bo'lsa va ularning barchasi bilan ham aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzilmagan bo'lsa, o'zi bilan kelishuv tuzilmagan gumon qilinuvchilarga, ayblanuvchilarga taalluqli materiallar ajratiladi va ular bo'yicha ish yuritish umumiy qoidalarga rioya etgan holda amalga oshiriladi, bu haqda kelishuvda ko'rsatiladi.

586⁷-modda. Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuvni sud tomonidan ko'rib chiqish tartibi

Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuvga doir ishlar ushbu moddada nazarda tutilgan o'ziga xos xususiyatlar inobatga olingan holda umumiy tartibda, jinoyat ishi kelishuv bilan birga sudga kelib tushgan paytdan e'tiboran bir oydan kechiktirmay ko'rib chiqiladi.

Sud majlisida sudlanuvchi, jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar), agar ishda ishtirok etayotgan bo'lsa, qonuniy vakil, himoyachi, prokuror ishtirok etadi.

Sud majlisi o'tkaziladigan joy va sana haqida lozim darajada xabardor qilingan jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar) yoki uning vakilining kelmaganligi ishni ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuvga oid ishlar bo'yicha sud muhokamasida prokuror kelishuvning mazmunini o'qib eshittiradi, sudlanuvchining surishtiruv hamda dastlabki tergovga ko'maklashganligini tasdiqlaydi va bu aynan nimada ifodalanganligini tushuntiradi.

Sud aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuvga oid ishlarni ko'rib chiqish chog'ida:

kelishuvni tuzishda gumon qilinuvchining, ayblanuvchining protsessual huquqlari ta'minlangan-ta'minlanmaganligini va ushbu Kodeksning 586¹-moddasida ko'rsatilgan talablar bajarilgan-bajarilmaganligini;

kelishuvning gumon qilinuvchi, ayblanuvchi tomonidan ixtiyoriy ravishda tuzilgan-tuzilmaganligini;

gumon qilinuvchi, ayblanuvchi kelishuvning mohiyatini, uning shartlarini tushungan-tushunmaganligini, uning oqibatlarini anglab yetgan-yetmaganligini;

sudlanuvchi kelishuvni qo'llab-quvvatlashi yoki qo'llab-quvvatlanmasligini;

gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yetkazilgan zararni bartaraf etish choralarini ko'rgan-ko'rmaganligini aniqlaydi.

Sud sudlanuvchi va uning himoyachisining, prokurorning, shuningdek zarur hollarda, jabrlanuvchining (fuqaroviy da'vogarning) fikrini eshitadi, shundan so'ng qaror qabul qilish uchun alohida xonaga kiradi.

Sud majlisi vaqtida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga ko'ra bayonnoma yuritiladi.

586⁸-modda. Sudning aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv bo'yicha qarori

Sud aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi qarorni ko'rib chiqib, quyidagi qarorlardan birini chiqaradi:

1) kelishuvni tasdiqlash to'g'risida;

2) kelishuvni tasdiqlashni rad etish va ishni prokurorga yuborish haqida.

Kelishuv tasdiqlangan hollarda, sud ayblov hukmi chiqaradi.

586⁹-modda. Sudning aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuvni tasdiqlashni rad etishi va jinoyat ishini prokurorga yuborishi

Sud aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi qarorni ko'rib chiqib, agar:

1) kelishuvni tasdiqlash uchun asoslar mavjud bo'lmasa yoki kelishuvni tuzishda protsessual qonunchilik talablari buzilgan bo'lsa;

2) sud kelishuvda nazarda tutilgan sudlanuvchiga qo'yilgan ayblovda jinoyatning malakalanishga taalluqli shartlarga rozi bo'lmasa;

3) sudlanuvchining aybdorligi borasida sudda asosli shubha tug'ilgan bo'lsa;

4) taraflar tuzilgan kelishuvdan voz kechsa, kelishuvni tasdiqlashni rad etish haqida ajrim chiqaradi va jinoyat ishini umumiy qoidalar bo'yicha tergov qilish yoki kelishuvni qayta ko'rib chiqish uchun prokurorga yuboradi.

Sudning ajrimiga sudlanuvchi, jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar), ularning qonuniy vakillari, himoyachi tomonidan xususiy shikoyat berilishi hamda prokuror tomonidan xususiy protest keltirilishi mumkin.

586¹⁰-modda. Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv bo'yicha sud hukmini chiqarish

Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv bo'yicha ayblov hukmi ushbu Kodeksning 54-bobi talablariga muvofiq chiqariladi.

Ayblov hukmining tavsif qismida kelishuv tuzish uchun asos bo'lib xizmat qilgan holatlar bayon etiladi, ushbu Kodeksning 586⁷-moddasida sanab o'tilgan savollarga javoblar shakllantiriladi.

Ayblov hukmining qaror qismida kelishuvni tasdiqlash haqidagi qaror va sudlanuvchiga ushbu hukm yuzasidan shikoyat qilish huquqi tushuntirilganligi ham bayon etiladi.

(62¹-bob O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

63-bob. ISHNI SUDGA QADAR YURITISH BOSQICHIDA AMNISTIYA AKTINI QO'LLASH

587-modda. Tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv materiallarini yoki jinoyat ishini surishtiruvchi, tergovchi tomonidan prokurorga yuborish tartibi

Amnistiya aktini qo'llash uchun asoslar mavjud bo'lgan taqdirda, surishtiruvchi, tergovchi tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv materiallarini yoki jinoyat ishini qaysi shaxsga nisbatan amnistiya aktini qo'llash to'g'risidagi masala qo'yilayotgan bo'lsa, o'sha shaxsning, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining arizasi hamda amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni

rad qilish haqida yoxud jinoyat ishini tugatish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritish haqidagi taqdimnoma bilan prokurorga yuboradi.

Agar bir nechta shaxsga nisbatan jinoyat ishi bo'yicha ulardan loaqal bittasi amnistiya aktining ta'sir doirasiga tushsa, unga nisbatan jinoyat ishining qismi amnistiya aktini qo'llash to'g'risida sudga iltimosnoma kiritish uchun ushbu Kodeksning 332-moddasida nazarda tutilgan qoidalarga binoan alohida ish yuritishga ajratilishi mumkin.

588-modda. Amnistiya aktini qo'llash to'g'risidagi ariza

Amnistiya aktini qo'llash to'g'risidagi ariza tergovga qadar tekshiruv qaysi shaxsga nisbatan o'tkazilayotgan bo'lsa, o'sha shaxs, gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi tomonidan, tegishincha tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruvning, surishtiruvning va dastlabki tergovning istalgan bosqichida berilishi mumkin.

589-modda. Jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi yoki jinoyat ishini tugatish haqidagi iltimosnomani sudga kiritish to'g'risidagi masalaning prokuror tomonidan ko'rib chiqish tartibi

Prokuror surishtiruvchining, tergovchining taqdimnomasi asosililigini tekshirib unga rozi bo'lgan taqdirda, amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi yoki jinoyat ishini tugatish haqidagi iltimosnomani tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv materiallari yoxud jinoyat ishi bilan birga sudga yuboradi. Prokuror iltimosnomani tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv materiallari yoki jinoyat ishi unga kelib tushgan kundan e'tiboran besh sutkadan kechiktirmay sudga yuborishi lozim.

Jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi yoki jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi iltimosnomani sudga yuborish uchun asoslar bo'lmagan taqdirda, prokuror tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv materiallarini yoki jinoyat ishini surishtiruvchiga yoxud tergovchiga qaytarish haqida asoslantirilgan qaror chiqaradi. Prokurorning qarori ustidan yuqori turuvchi prokurorga shikoyat berilishi mumkin.

590-modda. Sud majlisi

Prokurorning amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish haqidagi yoki jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi iltimosnomasi jinoyat sodir qilingan yoxud surishtiruv, dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan, mazkur sudlarning sudyasi bo'lmagan yoxud iltimosnomani ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda esa Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyat, Toshkent shahar sudining raisi, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining raisi belgilaydigan boshqa tegishli sudning sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(590-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Sud majlisi iltimosnoma jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv materiallari yoki jinoyat ishi bilan birga sudga kelib tushgan paytdan e'tiboran o'n sutkadan kechiktirmay o'tkaziladi.

Iltimosnomani ko'rib chiqish sud tomonidan prokuror albatta ishtirok etgan holda amalga oshiriladi.

Sud majlisida amnistiya aktini qo'llash haqidagi masala qaysi shaxsga nisbatan qo'yilayotgan bo'lsa, o'sha shaxs, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, shuningdek agar ishda qatnashayotgan bo'lsa, ularning himoyachilari va qonuniy vakillari ishtirok etadi. Sud majlisi o'tkaziladigan vaqt va joy haqida lozim darajada xabardor qilingan mazkur shaxslarning uzrsiz sabablarga ko'ra kelmaganligi sud majlisining o'tkazilishiga monelik qilmaydi.

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi qaysi gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga nisbatan tanlangan bo'lsa, o'sha gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida bo'lgan gumon qilinuvchining, ayblanuvchining sud majlisida ishtirok etishi zarurligi masalasi sud tomonidan hal qilinadi.

(590-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Sud majlisi prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, prokuror amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish yoki jinoyat ishini tugatish zarurligini asoslab beradi. So'ngra amnistiya aktini qo'llash haqidagi masala qaysi shaxsga nisbatan qo'yilayotgan bo'lsa, o'sha shaxsning, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, himoyachining, qonuniy vakilning so'zlari eshitiladi, taqdim etilgan materiallar tekshiriladi.

(590-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modd)

Sud taraflarda jinoyat ishini tugatish yoxud jinoyat ishi qo'zg'atishni ushbu Kodeksning 83 va 84-moddalarida belgilangan boshqa asoslar bo'yicha rad qilish uchun asoslar bor-yo'qligini aniqlaydi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

(590-moddaga O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan yettinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modd)

Sud majlisi vaqtida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga ko'ra bayonnoma yuritiladi.

Sud muhokamasi natijalari bo'yicha sudya qonunda belgilangan tartibda ajrim chiqaradi, ushbu ajrimning gumon qilinuvchini yoki ayblanuvchini qamoqdan yoki uy qamog'idan ozod qilishga doir qismi darhol ijro etilishi lozim.

(590-moddaning to'qqizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Sudning ajrimi ijro etish uchun prokurorga, ma'lumot uchun esa amnistiya aktini qo'llash haqidagi masala qaysi shaxsga nisbatan qo'yilgan bo'lsa, o'sha shaxsga, gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, jabrlanuvchiga (fuqaroviy da'vogarga), himoyachiga va qonuniy vakilga yuboriladi.

Agar sud majlisi davomida amnistiya aktini qo'llash uchun asoslar mavjud emasligi aniqlansa, sud tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv materiallarini yoki jinoyat ishini umumiy qoidalar bo'yicha tegishincha tergovga qadar tekshiruv o'tkazish yoki surishtiruv yoxud dastlabki tergov ishini yuritish uchun prokurorga yuborish to'g'risida ajrim chiqaradi.

(590-moddaning o'n birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modd)

591-modd. Sudning ajrimi

Sud ajrimining kirish qismida:

1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan vaqt va joy;

(591-moddaga birinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

2) ajrim chiqargan sudning nomi, sudyaning, sud majlisi kotibining, taraflarning, tarjimonning ismi, otasining ismi va familiyasi;

3) amnistiya aktini qo'llash haqidagi masala qaysi shaxsga nisbatan qo'yilayotgan bo'lsa, o'sha shaxsning, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining ismi, otasining ismi va familiyasi, tug'ilgan yili, oyi, kuni va joyi, yashash joyi, ishlash joyi, mashg'uloti, ma'lumoti, oilaviy ahvoli va ularning shaxsi to'g'risidagi, ish uchun ahamiyatli boshqa ma'lumotlar ko'rsatiladi.

Sud ajrimining tavsif-asoslash qismida iltimosnomani qanoatlantirish yoki qanoatlantirishni rad etish uchun asos bo'lgan holatlar bayon etiladi.

Ajrimning qaror qismida sud quyidagi masalalarni hal etadi:

amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish haqidagi yoxud jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi;

prokurorning jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi yoki jinoyat ishini tugatish haqidagi iltimosnomasini qanoatlantirishni rad etish hamda tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv yoki surishtiruv materiallarini yoxud jinoyat ishini umumiy qoidalar bo'yicha tegishincha tergovga qadar tekshiruv o'tkazish yoki surishtiruv yoxud dastlabki tergov ishini yuritish uchun prokurorga yuborish to'g'risidagi;

(591-modda uchinchi qismining uchinchi xatboshisi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

prokurorning iltimosnomasini qisman qanoatlantirish va ushbu Kodeksning 83 va 84-moddalarida belgilangan boshqa asoslar bo‘yicha jinoyat ishini qo‘zg‘atishni rad etish yoki jinoyat ishini tugatish to‘g‘risidagi;

(591-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O‘RQ-421-sonli Qonuniga asosan to‘rtinchi xatboshi bilan to‘ldirilgan — O‘R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

ehtiyot chorasi to‘g‘risidagi;

ashyoviy, yozma va raqamli dalillar to‘g‘risidagi;

(591-modda uchinchi qismining oltinchi xatboshisi O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O‘RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

fuqaroviy da‘voni ta‘minlash choralari to‘g‘risidagi.

Sudning ajrimiga amnistiya aktini qo‘llash haqidagi masala qaysi shaxsga nisbatan qo‘yilgan bo‘lsa, o‘sha shaxs tomonidan gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, jabrlanuvchi (fuqaroviy da‘vog‘ar), ularning himoyachilari, qonuniy vakillari tomonidan xususiy shikoyat berilishi va prokuror tomonidan xususiy protest keltirilishi mumkin, bunday shikoyat va protestlar tegishincha apellyatsiya tartibida ko‘rib chiqilishi lozim.

(591-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(63-bob O‘zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrdagi O‘RQ-193-sonli Qonuni bilan kiritilgan — O‘R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

O‘N TO‘RTINCHI BO‘LIM

JINOIY SUD ISHLARINI YURITISH SOHASIDAGI XALQARO HAMKORLIK

64-BOB. SUDLAR, PROKURORLAR, TERGOVCHILAR VA SURISHTIRUV ORGANLARINING XORIJIY DAVLATLAR VAKOLATLI ORGANLARI BILAN O‘ZARO HAMKORLIGINING TARTIBI TO‘G‘RISIDAGI ASOSIY QOIDALAR

592-modda. Protsessual harakatlarni xorijiy davlat hududida bajarish to‘g‘risida so‘rov yuborish

Ushbu Kodeksda nazarda tutilgan protsessual harakatlarni xorijiy davlat hududida bajarish zarur bo‘lganda sud, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi mazkur harakatlar O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq yoki o‘zarolik prinsipi asosida xorijiy davlatning vakolatli organi tomonidan bajarilishi to‘g‘risida so‘rov kiritadi.

(592-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

O‘zarolik prinsipi so‘rov kiritilayotganda O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi, O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi, O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati yoki O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasining ayrim protsessual harakatlarni bajarishda xorijiy davlatning vakolatli organiga huquqiy yordam ko‘rsatish to‘g‘risidagi yozma majburiyati bilan tasdiqlanadi.

(592-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-fevraldagi O‘RQ-522-sonli Qonuni tahririda — O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-y., 2-son, 47-modda)

Protsessual harakatlarni bajarish to‘g‘risidagi so‘rov:

umumiy yurisdiksiya sudlari tomonidan amalga oshiriladigan jinoyat ishlarini yuritish bilan bog‘liq masalalar bo‘yicha — O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi orqali;

sudning qarori yoki prokurorning roziligi (sanksiyasi) talab qilinmaydigan protsessual harakatlar bo‘yicha — O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi, O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati orqali;

(592-modda uchinchi qismining uchinchi xatboshisi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-fevraldagi O‘RQ-522-sonli Qonuni tahririda — O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-y., 2-son, 47-modda)

qolgan hollarda — O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi orqali yuboriladi.

Zarur hollarda, ushbu moddaning **uchinchi qismida** ko‘rsatilgan organlar O‘zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi orqali xorijiy davlatlarning vakolatli organlari bilan aloqa bog‘laydi.

593-modda. Protsessual harakatlarni xorijiy davlat hududida bajarish to‘g‘risidagi so‘rovning mazmuni va shakli

Protsessual harakatlarni bajarish to‘g‘risidagi so‘rovda quyidagilar bo‘lishi kerak:

- 1) so‘rov yuborayotgan organning nomi;
- 2) so‘rov yuborilayotgan organning nomi va joylashgan yeri;
- 3) jinoyat ishining nomlanishi va so‘rovning xususiyati;

4) o‘ziga nisbatan so‘rov yuborilayotgan shaxs to‘g‘risidagi ma’lumotlar, shu jumladan uning tug‘ilgan sanasi va joyi, fuqaroligi, mashg‘uloti turi, yashash joyi yoki turgan joyi haqidagi ma’lumotlar, uning protsessual maqomi, yuridik shaxs uchun esa uning nomi, yuridik manzili va joylashgan yeri;

5) aniqlanishi lozim bo‘lgan holatlar bayoni, shuningdek so‘ralayotgan hujjatlar, ashyoviy, yozma, raqamli va boshqa dalillar ro‘yxati;

(593-modda birinchi qismining 5-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2024-yil 21-noyabrdagi O‘RQ-1003-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son)

6) sodir etilgan jinoyatning haqiqiy holatlari to‘g‘risidagi ma’lumotlar, uning tavsifi, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat **kodeksining** qilmish jinoyat deb e’tirof etilishiga asos bo‘ladigan tegishli moddasi matni;

7) agar jinoyat natijasida zarar yetkazilgan bo‘lsa, uning miqdori to‘g‘risidagi ma’lumotlar.

Protsessual harakatlarni bajarish to‘g‘risidagi so‘rovda uni ijro etish uchun zarur bo‘lgan boshqa ma’lumotlar ham bo‘lishi mumkin.

Protsessual harakatlarni bajarish to‘g‘risidagi so‘rov uni yuborayotgan mansabdor shaxs tomonidan imzolanadi.

Protsessual harakatlarni bajarish to‘g‘risidagi so‘rov va unga ilova qilinayotgan hujjatlar so‘rovni yuborayotgan organning gerbli muhri bilan tasdiqlanadi hamda ular yuborilayotgan xorijiy davlatning rasmiy tiliga yoki O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida nazarda tutilgan boshqa tilga tarjima qilinadi.

594-modda. Xorijiy davlat hududida olingan dalillarning yuridik kuchi

Xorijiy davlat hududida jinoyat ishi bo‘yicha protsessual harakatlarni bajarish to‘g‘risidagi so‘rovni ijro etish davomida uning vakolatli organlari tomonidan olingan yoki O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq yoki o‘zarolik prinsipi asosida shaxsni jinoiy javobgarlikka tortish to‘g‘risidagi so‘rovga ilova qilinib, O‘zbekiston Respublikasiga yuborilgan, belgilangan tartibda tasdiqlangan va topshirilgan dalillar ushbu Kodeks talablariga muvofiq O‘zbekiston Respublikasi hududida olingan dalillar singari yuridik kuchga ega bo‘ladi.

595-modda. Protsessual harakatlarni bajarish to‘g‘risidagi so‘rovni O‘zbekiston Respublikasi hududida ijro etish

Sud, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi xorijiy davlatning tegishli vakolatli organidan kelib tushgan, o‘zlariga belgilangan tartibda topshirilgan protsessual harakatlarni bajarish to‘g‘risidagi so‘rovni O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq yoki o‘zarolik prinsipi asosida ijro etadi.

(595-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Agar protsessual harakatlarni bajarish to‘g‘risidagi so‘rov kelib tushgan organ uni ijro etishga vakolatli bo‘lmasa, u so‘rovni vakolatli organga yuboradi va bu haqda so‘rov tashabbuskorini yozma ravishda xabardor qiladi.

Bevosita sudga, prokurorga, tergov organiga, surishtiruv organiga protsessual harakatlarni bajarish to'g'risida kelib tushgan so'rov ushbu Kodeks 592-moddasining **uchinchi qismida** ko'rsatilgan tegishli organlar bilan kelishilgan holdagina ijro etilishi mumkin.

Protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rovni ijro etishda ushbu Kodeks normalari qo'llaniladi. Xorijiy davlat vakolatli organining iltimosi bo'yicha, agar bu O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga zid bo'lmasa, xorijiy davlatning protsessual qonunchiligi normalari qo'llanilishi mumkin.

(595-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarida nazarda tutilgan hollarda yoki o'zarolik prinsipi asosida, protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rovni ijro etishda xorijiy davlat vakolatli organining vakillari ushbu Kodeks 592-moddasining **uchinchi qismida** ko'rsatilgan tegishli organlar ruxsati bilan hozir bo'lishi mumkin.

Agar protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rovni ijro etish mumkin bo'lmasa, u holda olingan hujjatlar so'rovni ijro etishga to'sqinlik qilgan sabablar ko'rsatilib, so'rovni olgan organ orqali, zarur bo'lganda esa diplomatik yo'llar orqali xorijiy davlatning so'rovni yuborgan vakolatli organiga qaytarib yuboriladi.

Agar so'rov O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga zid bo'lsa yoki uning ijrosi O'zbekiston Respublikasi suverenitetiga yoxud xavfsizligiga zarar yetkazishi mumkin bo'lsa, u ijro etilmasdan qaytarib yuboriladi.

(595-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

596-modda. O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida bo'lgan guvohni, jabrlanuvchini, ekspertni, fuqaroviy da'vogarni, fuqaroviy javobgarni, ularning vakillarini chaqirish

O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida bo'lgan guvoh, jabrlanuvchi, ekspert, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar, ularning vakillari O'zbekiston Respublikasi hududida protsessual harakatlarni bajarish uchun jinoyat ishini yuritayotgan mansabdor shaxs tomonidan chaqirilishi mumkin.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarni chaqirish to'g'risidagi so'rov ushbu Kodeksning **592-moddasida** belgilangan tartibda yuboriladi. Shaxslarni chaqirishda protsessual majburlov choralarini qo'llash tahdidi bo'lmasligi kerak.

Chaqiruv bo'yicha kelgan, ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslar O'zbekiston Respublikasining Davlat chegarasini kesib o'tguniga qadar sodir etilgan qilmishlar uchun yoki chiqarilgan hukmlar asosida O'zbekiston Respublikasi hududida jinoiy javobgarlikka tortilishi, qamoqqa olinishi yoxud shaxsiy erkinlikning boshqacha cheklanishlariga duchor etilishi mumkin emas. Agar chaqiruv bo'yicha kelgan shaxs uning hozir bo'lishi chaqirtirgan mansabdor shaxsga boshqa kerak bo'lmay qolgan paytdan e'tiboran o'n besh sutkalik uzluksiz muddat o'tguniga qadar O'zbekiston Respublikasi hududini tark etish imkoniyatiga ega bo'la turib, shu hududda qolishda davom etsa yoki jo'nab ketganidan keyin O'zbekiston Respublikasiga qaytib kelsa, mazkur immunitetning amal qilishi tugaydi.

Xorijiy davlat hududida qamoqda saqlanayotgan shaxs, basharti bu shaxs ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarni chaqirish to'g'risidagi so'rovda nazarda tutilgan protsessual harakatlar bajarilishi uchun xorijiy davlatning vakolatli organi tomonidan O'zbekiston Respublikasi hududiga vaqtincha o'tkazilgan bo'lsa, ushbu moddada belgilangan tartibda chaqiriladi. Bunday shaxs O'zbekiston Respublikasi hududida bo'ladigan butun davrida qamoqda saqlanaveradi. Uni qamoqda saqlashga xorijiy davlat vakolatli organining tegishli qarori asos bo'ladi. Mazkur shaxs so'rovga berilgan javobda ko'rsatilgan muddatlarda tegishli xorijiy davlat hududiga qaytarilishi kerak.

Shaxsni o'tkazish yoki o'tkazishni rad etish tartibi va shartlari O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarida yoki o'zarolik prinsipi asosida belgilanadi.

597-modda. Jinoyat ishi materiallarini xorijiy davlatning vakolatli organiga yuborish

Chet el fuqarosi O'zbekiston Respublikasi hududida jinoyat sodir etgan, keyinchalik uning hududidan chiqib ketgan hamda protsessual harakatlarni O'zbekiston Respublikasi hududida uning ishtirokida bajarishning imkoni bo'lmagan taqdirda, tergov qilinayotgan jinoyat ishining barcha materiallari O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasiga topshiriladi. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi mazkur materiallarni xorijiy davlatning vakolatli organiga tergov qilish uchun yuborish to'g'risidagi masalani hal qiladi.

Jinoyat ishi materiallariga yetkazilgan zararining o'rmini qoplash to'g'risidagi ariza, shuningdek dalillar ilova qilinadi. Ishdagi har bir hujjat mazkur jinoyat ishini yuritayotgan organning gerbli muhri bilan tasdiqlangan va yuborilayotgan xorijiy davlatning rasmiy tiliga yoki O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida nazarda tutilgan boshqa tilga tarjima qilingan bo'lishi kerak.

598-modda. Jinoiy javobgarlikka tortish to'g'risidagi so'rovni O'zbekiston Respublikasi hududida ijro etish

Xorijiy davlat vakolatli organining xorijiy davlat hududida jinoyat sodir etgan va O'zbekiston Respublikasiga qaytib kelgan O'zbekiston Respublikasining fuqarosini jinoiy javobgarlikka tortish to'g'risidagi so'rovi O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi tomonidan ko'rib chiqiladi. Bunday hollarda jinoyat ishini yuritish ushbu Kodeksda belgilangan tartibda olib boriladi. Jinoyat ishi bo'yicha uzil-kesil qaror qabul qilgan organ qarorning ko'chirma nusxasini O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasiga yuboradi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi qabul qilingan qaror haqida xorijiy davlatning so'rovni yuborgan vakolatli organini yozma ravishda xabardor qiladi. Mazkur organning iltimosiga ko'ra jinoyat ishi bo'yicha uzil-kesil qarorning ko'chirma nusxasi ham yuborilishi mumkin.

65-bob. SHAXSNI JINOIY JAVOBGARLIKKA TORTISH YOKI HUKMNI IJRO ETISH UCHUN USHLAB BERISH

599-modda. Xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risida so'rov yuborish

O'zbekiston Respublikasining qonunchiligida va xalqaro shartnomalarida nazarda tutilgan hollarda hamda tartibda yoki o'zarolik prinsipi asosida O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi xorijiy davlatning vakolatli organiga xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni jinoiy javobgarlikka tortish yoki hukmni ijro etish uchun ushlab berish to'g'risida so'rov yuborishi mumkin.

(599-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risida o'zarolik prinsipi asosida so'rov yuborish, agar so'rov yuborilishiga sabab bo'lgan qilmish har ikkala davlat qonunchiligiga muvofiq jinoiy jazolanadigan qilmish bo'lsa va shaxs jinoiy javobgarlikka tortish uchun ushlab berilgan taqdirda — uni sodir etganlik uchun bir yildan kam bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazo yoki og'irroq jazo nazarda tutilganda yoxud shaxs hukmni ijro etish uchun ushlab berilgan taqdirda — u olti oydan kam bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoga yoki og'irroq jazoga hukm qilinganida amalga oshiriladi.

(599-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rovni yuborish zaruriyati yuzaga kelganda hamda buning uchun ushbu moddaning birinchi va ikkinchi qismlarida ko'rsatilgan asoslar va shartlar mavjud bo'lganda, barcha zarur materiallar mazkur so'rovni yuborish haqidagi masalani hal etish uchun O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasiga taqdim etiladi.

Xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rovda quyidagilar bo'lishi kerak:

- 1) so'rov yuborayotgan organning nomi;
- 2) o'ziga nisbatan so'rov yuborilayotgan shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi, uning tug'ilgan sanasi va joyi, fuqaroligi, yashash joyi yoki turgan joyi haqidagi ma'lumotlar va uning shaxsi haqidagi boshqa ma'lumotlar, shuningdek imkoni boricha tashqi qiyofasi tavsifi, fotosurati va shaxsni identifikatsiya qilish imkonini beradigan boshqa materiallar;

3) o'ziga nisbatan so'rov yuborilayotgan shaxs tomonidan sodir etilgan jinoyatning haqiqiy holatlari bayoni va tavsifi, shu jumladan u tomonidan yetkazilgan zararning miqdori haqidagi ma'lumotlar, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining qilmish jinoyat deb e'tirof etilishiga asos bo'ladigan tegishli moddasi matni;

4) shaxsni jinoyat ishida ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to'g'risidagi qaror yoxud hukm chiqarilgan joy va sana to'g'risidagi, shuningdek hukm qonuniy kuchga kirganligi haqidagi ma'lumotlar.

Xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni jinoiy javobgarlikka tortish uchun ushlab berish to'g'risidagi so'rovga shaxsni jinoyat ishida ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to'g'risidagi qarorning va qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi sud ajrimining tasdiqlangan ko'chirma nusxalari ilova qilinishi kerak. Xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni hukmni ijro etish uchun ushlab berish to'g'risidagi so'rovga qonuniy kuchga kirgan hukmning tasdiqlangan ko'chirma nusxasi va jazoning o'talmagan muddati to'g'risidagi ma'lumotnoma ilova qilinishi kerak.

600-modda. O'zbekiston Respublikasiga ushlab berilgan shaxsning jinoiy javobgarligi doirasi

O'zbekiston Respublikasiga xorijiy davlat tomonidan ushlab berilgan shaxs o'zi ushlab berilguniga qadar sodir etgan va ushlab berilishiga sabab bo'lmagan jinoyati uchun uni ushlab bergan davlatning rozilgisiz jinoiy javobgarlikka tortilishi, jazolanishi, shuningdek uchinchi bir davlatga topshirilishi mumkin emas. Quyidagi hollarda xorijiy davlatning roziligi talab qilinmaydi, agar:

u ushlab bergan shaxs jinoyat ishi tugatilgan kundan e'tiboran, hukm qilingan taqdirda esa jazo o'talgan yoki har qanday qonuniy asosga ko'ra jazodan ozod qilingan kundan e'tiboran bir oy ichida O'zbekiston Respublikasi hududini tark etmagan bo'lsa. Ushlab berilgan shaxs o'ziga bog'liq bo'lmagan holatlar bo'yicha O'zbekiston Respublikasi hududini tark etish imkoniyatiga ega bo'lmagan vaqt bu muddatga qo'shib hisoblanmaydi;

u ushlab bergan shaxs O'zbekiston Respublikasi hududini tark etgan, ammo keyin ixtiyoriy ravishda O'zbekiston Respublikasiga qaytib kelgan bo'lsa.

Xorijiy davlat tomonidan ushlab berilgan shaxsga nisbatan jinoyat ishi bo'yicha uzil-kesil qaror qabul qilgan organ uning ko'chirma nusxasini O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasiga yuboradi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi xorijiy davlatning vakolatli organini u tomonidan ushlab berilgan shaxsga nisbatan jinoyat ishini yuritish natijalari haqida yozma ravishda xabardor qiladi. Mazkur organing iltimosiga ko'ra jinoyat ishi bo'yicha uzil-kesil qarorning ko'chirma nusxasi ham yuborilishi mumkin.

601-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rovni ijro etish

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni jinoiy javobgarlikka tortish yoki hukmni ijro etish uchun ushlab berish to'g'risidagi so'rov O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq yoki o'zarolik prinsipi asosida O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi tomonidan ko'rib chiqiladi.

O'zarolik prinsipi O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rovni yuborgan xorijiy davlat vakolatli organining shunga o'xshash vaziyatda O'zbekiston Respublikasi vakolatli organining so'roviga binoan shaxsni ushlab berish amalga oshirilishi haqidagi yozma va'dasi bilan tasdiqlanadi.

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish quyidagi hollarda amalga oshirilishi mumkin:

agar shaxs jinoiy javobgarlikka tortish uchun ushlab berilayotganida sodir etilgan qilmish uchun O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi bir yildan kam bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoni yoki og'irroq jazoni nazarda tutsa;

agar o'ziga nisbatan ushlab berish to'g'risida so'rov yuborilgan shaxs olti oydan kam bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoga yoki og'irroq jazoga hukm qilingan bo'lsa;

so'rovni yuborgan xorijiy davlat o'ziga nisbatan so'rov yuborilgan shaxsning faqat so'rovda ko'rsatilgan jinoyati uchun jinoiy javobgarlikka tortilishini hamda sud muhokamasi tugaganidan va jazoni o'taganidan keyin mazkur davlat hududini erkin tark eta olishini, shuningdek O'zbekiston Respublikasining roziligisiz uchinchi davlatga chiqarib yuborilmasligini, topshirilmasligini yoxud ushlab berilmasligini, xuddi shuningdek qiynoqlarga, zo'ravonlikka, shafqatsiz yoki inson sha'ni va qadr-qimmatini kamsituvchi boshqa tarzdagi muomalaga duchor etilmasligini va unga nisbatan o'lim jazosi qo'llanilmasligini kafolatlasa.

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qaror O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosari tomonidan qabul qilinadi. Ayni bir shaxsni ushlab berish to'g'risida bir necha davlatning so'rovi mavjud bo'lganda, shaxsni qaysi davlatga ushlab berish kerakligi to'g'risidagi qarorni O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori qabul qiladi. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi qabul qilingan qaror to'g'risida o'ziga nisbatan qaror qabul qilingan shaxsni yigirma to'rt soat ichida yozma ravishda xabardor qiladi va unga mazkur qaror ustidan ushbu Kodeksning **602-moddasiga** muvofiq shikoyat qilish huquqini tushuntiradi.

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qaror o'ziga nisbatan qaror qabul qilingan shaxs yozma ravishda xabardor etilgan paytdan e'tiboran o'n sutka o'tishi bilan kuchga kiradi. Qabul qilingan qaror ustidan shikoyat qilingan taqdirda, shaxsni ushlab berish sudning ajrimi qonuniy kuchga kirguniga qadar amalga oshirilmaydi.

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qaror ustidan shikoyat qilish muddati o'tgach yoki sudning ajrimi qonuniy kuchga kirganidan keyin O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi qabul qilingan qarorni, sudning ajrimini ijro etish uchun O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligiga yuboradi.

602-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qaror ustidan shikoyat qilish

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining yoki uning o'rinbosarining O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qarori ustidan so'ralayotgan shaxs qamoqda saqlanayotgan joydagi Qoraqalpog'iston Respublikasi sudiga, viloyat, Toshkent shahar sudiga mazkur shaxs yoxud uning himoyachisi tomonidan xabarnoma olingan paytdan e'tiboran o'n sutka ichida shikoyat qilinishi mumkin.

(602-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

So'ralayotgan shaxs qamoqda saqlanayotgan joyning ma'muriyati shikoyatni olishi bilan uni darhol sudga yuboradi va bu haqda O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasini yozma ravishda xabardor qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi xabarnoma olingan kundan e'tiboran uch sutkadan kechiktirmay sudga O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qarorning qonuniyligi va asoslilikini tasdiqlovchi materiallarni yuboradi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining yoki uning o'rinbosarining O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qarori ustidan berilgan shikoyatni ko'rib chiqish shikoyat sud tomonidan olingan kundan e'tiboran o'n sutka ichida uch nafar sudyadan iborat tarkibda, ochiq sud majlisida prokuror, o'ziga nisbatan ushlab berish to'g'risidagi qaror qabul qilingan shaxs va, agar ishda ishtirok etayotgan bo'lsa, uning himoyachisi ishtirokida amalga oshiriladi.

Sud majlisi boshlanishida raislik qiluvchi qaysi shikoyat ko'rib chiqilishini e'lon qiladi, hozir bo'lgan protsess ishtirokchilariga ularning huquqlari va majburiyatlarini tushuntiradi. Arizachi va (yoki) uning himoyachisi shikoyatni asoslab beradi, shundan so'ng so'z prokurorga beriladi.

Sud muhokamasi davomida sud shikoyat bergan shaxsning aybliligi masalasini muhokama qilmay, ustidan shikoyat berilgan qarorning O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi va xalqaro shartnomalariga muvofiqiligini tekshirish bilan cheklanadi.

(602-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Shikoyatni ko'rib chiqish natijasida sud quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

shikoyatni qanoatlantirishsiz qoldirish to'g'risida;

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qarorni bekor qilish haqida.

Sudning ajrimi apellyatsiya shikoyati berish yoki protesti bildirish muddati tugashi bilan qonuniy kuchga kiradi.

Sudning ajrimi o'qib eshittirilganidan keyin darhol prokurorga, shuningdek o'ziga nisbatan ushlab berish to'g'risida qaror qabul qilingan shaxsga va, agar ishda ishtirok etgan bo'lsa, uning himoyachisiga yuboriladi.

Sudning ajrimi ustidan u chiqarilgan kundan e'tiboran yigirma sutka ichida apellyatsiya tartibida O'zbekiston Respublikasi Oliy sudiga shikoyat berilishi yoki protest bildirilishi mumkin.

(602-moddaning o'ninchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Apellyatsiya shikoyati, protesti ajrimni chiqargan sud orqali berilib, sud uni materiallar bilan birgalikda uch sutka ichida O'zbekiston Respublikasi Oliy sudiga yuborishi va bu haqda O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasini yozma ravishda xabardor qilishi shart.

(602-moddaning o'n birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Apellyatsiya shikoyati, protesti kelib tushgan kundan e'tiboran o'n sutkadan kechiktirmay O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi tomonidan ko'rib chiqiladi.

(602-moddaning o'n ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi apellyatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

(602-modda o'n uchinchi qismining birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

sud ajrimini o'zgarishsiz, apellyatsiya shikoyatini, protestini esa qanoatlantirishsiz qoldirish to'g'risida;

(602-modda o'n uchinchi qismining ikkinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

sudning ajrimini bekor qilish to'g'risida.

Apellyatsiya instansiyasi sudining ajrimi u o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran qonuniy kuchga kiradi va darhol ijro etilishi kerak. Apellyatsiya instansiyasi sudining ajrimi prokurorga ijroni tashkil etish uchun, o'ziga nisbatan ushlab berish to'g'risidagi qaror qabul qilingan shaxsga va, agar ishda ishtirok etgan bo'lsa, uning himoyachisiga ma'lumot uchun yuboriladi.

603-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni xorijiy davlatga ushlab berishni rad etish

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni xorijiy davlatga ushlab berishga quyidagi hollarda yo'l qo'yilmaydi, agar:

o'ziga nisbatan so'rov kelib tushgan shaxs O'zbekiston Respublikasining fuqarosi bo'lsa;

so'rov yuborilishiga sabab bo'lgan jinoyat O'zbekiston Respublikasi hududida yoki O'zbekiston Respublikasi manfaatlariga qarshi uning hududidan tashqarida sodir etilgan bo'lsa;

so'ralayotgan shaxsga nisbatan O'zbekiston Respublikasi hududida ayni o'sha qilmish uchun qonuniy kuchga kirgan hukm yoki sudning ajrimi (qarori) yoxud vakolatli mansabdor shaxsning jinoyat ishi qo'zg'atishni rad etish haqidagi yoki uni tugatish to'g'risidagi bekor qilinmagan qarori mavjud bo'lsa;

so'rov yuborilishiga asos bo'lgan qilmish O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga ko'ra jinoyat bo'lmasa;

(603-modda birinchi qismining beshinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga muvofiq jinoyat ishi qo'zg'atish mumkin bo'lmasa yoki tugatilishi lozim bo'lsa yoxud muddati o'tib ketganligi tufayli yoki boshqa qonuniy asosga ko'ra hukmni ijro etish mumkin bo'lmasa;

(603-modda birinchi qismining oltinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

so'ralayotgan shaxsga nisbatan O'zbekiston Respublikasida ayni o'sha qilmish uchun jinoyat ishi qo'zg'atilgan bo'lsa;

o'ziga nisbatan so'rov kelib tushgan shaxsga uni so'rayotgan davlatda irqi, diniy e'tiqodi, fuqaroligi, millati, muayyan ijtimoiy guruhga mansubligi yoki siyosiy e'tiqodiga ko'ra ta'qib etilishi mumkinligi sababli O'zbekiston Respublikasida boshpana berilgan bo'lsa.

So'ralayotgan shaxsga nisbatan uning yo'qligida chiqarilgan hukmni ijro etish uchun O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish, agar hukm qilingan shaxs o'zining himoyaga bo'lgan huquqini ta'minlash uchun yetarlicha imkoniyatga ega bo'lmagan deb hisoblashga asoslar bo'lsa, rad etilishi mumkin. Agar so'rovni yuborgan xorijiy davlat hukm qilingan shaxsga uning ishtirokida takroriy sud muhokamasi o'tkazilishiga bo'lgan huquqni kafolatlasa, ushlab berish amalga oshiriladi.

Agar O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish amalga oshirilmasa, bu haqda O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi xorijiy davlatning vakolatli organini rad etish asoslarini ko'rsatgan holda yozma ravishda xabardor qiladi.

604-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berishni kechiktirish va vaqtincha ushlab berish

O'ziga nisbatan ushlab berish to'g'risida so'rov kelib tushgan shaxs O'zbekiston Respublikasi hududida boshqa jinoyat uchun jinoiy javobgarlikka tortilayotgan yoki jazoni o'tayotgan bo'lsa, uni ushlab berish jinoyat ishi tugatilguniga, hukm ijro etilguniga yoki har qanday qonuniy asosga ko'ra jazodan ozod qilinguniga qadar kechiktirilishi mumkin.

Agar jazoni o'tayotgan shaxsni ushlab berishni kechiktirish jinoiy javobgarlikka tortish muddati o'tib ketishiga sabab bo'lishi yoki jinoyatni tergov qilishga zarar yetkazishi mumkin bo'lsa, so'ralayotgan shaxs, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosari tomonidan belgilangan shartlarga rioya etish majburiyati mavjud bo'lgan taqdirda, vaqtincha ushlab berilishi mumkin.

Vaqtincha ushlab berilgan shaxs jinoyat ishi bo'yicha qaysi protsessual harakatlar bajarilishi uchun ushlab berilgan bo'lsa, o'sha protsessual harakatlar bajarilganidan keyin, biroq shaxs topshirilgan kundan e'tiboran uch oydan kechiktirmay qaytarib berilishi kerak. Har ikkala davlat vakolatli organlarining o'zaro ahdlashuviga ko'ra bu muddat shaxs O'zbekiston Respublikasi hududida sodir etilgan jinoyat uchun hukm qilingan yoki qonunga muvofiq hukm qilinishi mumkin bo'lgan jazo muddatidan ortiq bo'lmagan muddatga uzaytirilishi mumkin.

605-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish uchun ushlab turish va qamoqqa olish

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risida xorijiy davlatning vakolatli organidan tegishli tarzda rasmiylashtirilgan so'rov olinganda va mazkur shaxsni ushlab berish uchun qonunda nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lganda, ushbu shaxs ushlab turilishi va unga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi qo'llanilishi mumkin.

Xorijiy davlat vakolatli organining iltimosnomasiga binoan shaxs O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rov olinguniga qadar ham ushlab turilishi mumkin. Iltimosnomada qamoqqa olish to'g'risidagi qarorga yoki qonuniy kuchga kirgan hukmga

havola va mazkur so'rov qo'shimcha ravishda taqdim etilishi ko'rsatilishi kerak. Shaxsni qamoqqa olish to'g'risidagi iltimosnoma ushbu so'rov yuborilguniga qadar pochta, telegraf, teleks, faks yoki boshqa aloqa vositalari orqali yetkazilishi mumkin.

Shaxs, agar u boshqa davlat hududida uni ushlab berishga sabab bo'ladigan jinoyat sodir etgan deb gumon qilish uchun qonunda nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lsa, ushbu moddaning **ikkinchi qismida** ko'rsatilgan iltimosnomasiz ham yetmish ikki soatgacha ushlab turilishi mumkin.

Shaxs ushlanganidan keyin ichki ishlar organlarining yoki boshqa surishtiruv organlarining xodimlari olingan materiallarni prokurorga taqdim etadi, u materiallarni o'rganib chiqadi va ushlab turilgan shaxsning qidiruv e'lon qilingan shaxs ekanligi to'g'risida yetarli asoslar mavjud bo'lgan, shuningdek ushbu Kodeksning **603-moddasida** bayon qilingan asoslar mavjud bo'lmagan taqdirda, qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida qaror chiqaradi va uni sudga yuboradi.

Prokurorning qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida iltimosnoma kiritishi, uning sudya tomonidan ko'rib chiqilishi, ajrim chiqarilishi, shuningdek sudyaning ajrimi ustidan shikoyat berish yoki protest bildirish ushbu Kodeksning **241** va **243-moddalarida** nazarda tutilgan tartibda amalga oshiriladi. Shaxs qamoqqa olinganligi to'g'risida prokuror O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni qamoqqa olish haqida iltimosnoma yoki ushlab berish to'g'risida so'rov yuborgan yoxud yuborishi mumkin bo'lgan xorijiy davlatning vakolatli organini darhol yozma ravishda xabardor qiladi.

O'ziga nisbatan ushlab berish to'g'risidagi masala ko'rilayotgan shaxsni qamoqda saqlab turish muddati ko'pi bilan uch oyni tashkil etadi. Mazkur muddat ushlab beriladigan shaxsning topshirilishini ta'minlash maqsadida, shuningdek xorijiy davlatning vakolatli organidan O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rov yuzasidan qo'shimcha ma'lumotlar talab qilingan hollarda ushbu Kodeksning 245-moddasi **ikkinchi qismida** va **247-moddasida** nazarda tutilgan tartibda uzaytirilishi mumkin.

Qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi yoki qamoqda saqlab turish muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda sud taqdim etilgan materiallarning asoslilikini, shuningdek O'zbekiston Respublikasining qonunchiligi va xalqaro shartnomalari talablariga rioya etilganligini hisobga oladi.

(605-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

606-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida ushlab turilgan yoki qamoqqa olingan shaxsni ozod qilish

Ushlab berishni ta'minlash uchun ushlab turilgan yoki qamoqqa olingan shaxs prokurorning qarori asosida darhol ozod qilinishi kerak, agar:

ushbu Kodeks 605-moddasining **uchinchi qismiga** muvofiq ushlab turilgan shaxsni qamoqqa olish to'g'risidagi iltimosnoma u ushlangan paytdan e'tiboran uch sutka ichida kelib tushmagan bo'lsa;

xorijiy davlat vakolatli organining uni ozod qilish zarurligi to'g'risidagi xabarnomasi kelib tushgan bo'lsa;

qamoqqa olingan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rov va unga ilova qilinadigan hujjatlar xorijiy davlatning vakolatli organi tomonidan qirq sutka ichida taqdim etilmagan bo'lsa;

xorijiy davlatning vakolatli organidan qamoqqa olingan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rovga qo'shimcha ravishda so'ralgan ma'lumotlar bir oy ichida, xorijiy davlat vakolatli organining iltimosi kelib tushgan taqdirda esa ikki oy ichida kelib tushmagan bo'lsa;

unga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash yoki qamoqda saqlash muddatini uzaytirish sud tomonidan rad etilgan bo'lsa;

uni ushlab berishni rad etish to'g'risida qaror qabul qilingan bo'lsa;

uni ushlab berish to'g'risidagi qaror sud tomonidan bekor qilingan bo'lsa;

o'ziga nisbatan ushlab berish to'g'risida qaror qabul qilingan shaxs uni topshirish uchun belgilangan kundan e'tiboran o'n besh sutka ichida xorijiy davlatning vakolatli organi tomonidan qabul qilib olinmagan bo'lsa, agar bunday topshirish sanasi ko'chirilmagan bo'lsa.

Prokuror qabul qilingan qaror haqida qamoqqa olish to'g'risida ajrim chiqargan sudni yozma ravishda xabardor qiladi.

Shaxsni ushlab berish maqsadida takroran ushlab turish va qamoqqa olishga O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risida yangi so'rov olinganidan keyin yo'l qo'yiladi, ushbu modda birinchi qismining yettinchi va sakkizinchi xatboshilarida nazarda tutilgan hollar bundan mustasno.

607-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan ushlab beriladigan shaxsni topshirish

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi ushlab beriladigan shaxsni topshirish joyi, sanasi va vaqti haqida xorijiy davlatning vakolatli organini yozma ravishda xabardor qiladi. Agar mazkur shaxs topshirish uchun belgilangan kundan e'tiboran o'n besh sutka ichida qabul qilib olinmasa, u qamoqdan ozod qilinadi.

Xorijiy davlatning vakolatli organi ushlab berilishi lozim bo'lgan shaxsni o'ziga bog'liq bo'lmagan holatlar tufayli qabul qilib olishi mumkin bo'lmay qolgan va bu haqda O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasini yozma ravishda xabardor qilgan taqdirda, topshirish sanasi ko'chirilishi mumkin. Agar O'zbekiston Respublikasining vakolatli organi ushlab berilishi lozim bo'lgan shaxsni o'ziga bog'liq bo'lmagan holatlar tufayli topshirishi mumkin bo'lmay qolsa, topshirish sanasi o'sha tartibda ko'chirilishi mumkin.

608-modda. Ushlab berilgan shaxsni tranzit tarzida o'tkazish

Xorijiy davlat vakolatli organining uchinchi davlat tomonidan mazkur organga ushlab berilgan shaxsni O'zbekiston Respublikasi hududi orqali tranzit tarzida o'tkazish to'g'risidagi iltimosnomasi ushbu Kodeksning 601 va 603-moddalari talablariga rioya etilgan holda ko'rib chiqiladi.

609-modda. Ashyolarni topshirish

Shaxsni xorijiy davlatning vakolatli organiga ushlab berishda jinoyat quroli bo'lgan ashyolar, shuningdek jinoyat izlarini o'zida aks ettirgan yoki jinoiy yo'l bilan topilgan ashyolar topshiriladi. Bu ashyolar shaxsni ushlab berish uning vafot etganligi yoki boshqa sabablar tufayli amalga oshirilishi mumkin bo'lmay qolgan taqdirda ham mazkur organning iltimosiga binoan topshiriladi.

Ushbu moddaning birinchi qismida ko'rsatilgan ashyolarni topshirish, agar mazkur ashyolar boshqa jinoyat ishini yuritish uchun zarur bo'lsa, vaqtincha kechiktirib turilishi mumkin.

Uchinchi shaxslarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini ta'minlash uchun ushbu moddaning birinchi qismida ko'rsatilgan ashyolarni topshirish xorijiy davlat vakolatli organining jinoyat ishini yuritish tamomlanishi bilan ashyolarni qaytarish to'g'risidagi kafolatlari mavjud bo'lgan taqdirdagina amalga oshiriladi.

(o'n to'rtinchi bo'lim O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 28-sentabrdagi O'RQ-262-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2010-y., 39-son, 340-modda)

66-bob. XORIJIY DAVLAT SUDINING QARORINI TAN OLIISH VA IJROGA QARATISH. OZODLIK DAN MAHRUM ETILGAN SHAXSNI JAZONI O'TASHNI DAVOM ETTIRISH UCHUN, SHUNINGDEK O'ZIGA NISBATAN TIBBIY YO'SINDAGI MAJBURLOV CHORASI QO'LLANILGAN SHAXSNI MAJBURIY DAVOLASHNI DAVOM ETTIRISH UCHUN QABUL QILIB OLIISH VA XORIJIY DAVLATGA BERISH

610-modda. O'zbekiston Respublikasi tomonidan xorijiy davlat sudining qarorini tan olish va ijroga qaratish

Xorijiy davlat sudining qarori ushbu Kodeksda belgilangan tartibda va O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq quyidagi hollarda O'zbekiston Respublikasida tan olinishi va ijroga qaratilishi mumkin:

1) xorijiy davlatda ozodlikdan mahrum etish tarzidagi jazoga hukm qilingan va jazoni o'tayotgan O'zbekiston Respublikasi fuqarosi — jazoni O'zbekiston Respublikasida o'tashni davom ettirish uchun qabul qilib olinganda;

2) xorijiy davlat hududida aqli norasolik holatida ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan yoki ushbu qilmishni sodir etganidan keyin ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan O'zbekiston Respublikasi fuqarosiga nisbatan xorijiy davlat sudining tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi qarori mavjud bo'lsa, — majburiy davolashni O'zbekiston Respublikasida davom ettirish uchun qabul qilib olinganda;

3) xorijiy davlat sudi tomonidan hukm qilinib, jazoni o'tamagan shaxs xorijiy davlat tomonidan O'zbekiston Respublikasiga ushlab berilganda;

4) xorijiy davlat sudi tomonidan hukm qilingan O'zbekiston Respublikasi fuqarosini xorijiy davlatga ushlab berish rad etilganda;

5) O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarida nazarda tutilgan boshqa hollarda.

611-modda. Ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni jazoni o'tashni davom ettirish uchun, shuningdek o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsni majburiy davolashni davom ettirish uchun berish va qabul qilib olish asoslari

Ushbu Kodeksda belgilangan tartibda va O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga asosan:

1) jazoni o'tashni davom ettirish uchun — O'zbekiston Respublikasi sudi tomonidan ozodlikdan mahrum etilgan chet el fuqarosi o'zi fuqaroligiga mansub bo'lgan davlatga berilishi yoki xorijiy davlat sudi tomonidan ozodlikdan mahrum etilgan O'zbekiston Respublikasi fuqarosi xorijiy davlatdan qabul qilib olinishi mumkin;

2) majburiy davolashni davom ettirish uchun — O'zbekiston Respublikasi hududida aqli norasolik holatida ijtimoiy xavfli qilmishni sodir etgan yoki ushbu qilmishni sodir etganidan keyin ruhiy holati buzilishi yuzaga kelgan va o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risida O'zbekiston Respublikasi sudining qarori mavjud bo'lgan chet el fuqarosi o'zi fuqaroligiga mansub bo'lgan davlatga berilishi yoki xorijiy davlat sudi tomonidan o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risida qaror qabul qilingan O'zbekiston Respublikasi fuqarosi xorijiy davlatdan qabul qilib olinishi mumkin.

612-modda. Ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni jazoni o'tashni davom ettirish uchun, shuningdek o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsni majburiy davolashni davom ettirish uchun qabul qilib olish shartlari

Ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslarni O'zbekiston Respublikasi tomonidan qabul qilib olishga ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoni o'tayotgan yoki majburiy davolanishda bo'lgan shaxsning yoxud uning qonuniy vakilining yoki yaqin qarindoshining arizasiga, shuningdek qabul qilinayotgan shaxsning yoki uning qonuniy vakilining roziligi bilan O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasining yoki xorijiy davlat vakolatli organining so'roviga ko'ra yo'l qo'yiladi.

613-modda. Ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni jazoni o'tashni davom ettirish uchun, shuningdek o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsni majburiy davolashni davom ettirish uchun qabul qilib olish to'g'risidagi masalani ko'rib chiqish

Ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslar va ularning qonuniy vakillari yoki yaqin qarindoshlari, shuningdek xorijiy davlatning vakolatli organlari O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasiga ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni jazoni o'tashni davom ettirish uchun yoxud o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsni majburiy davolashni davom ettirish uchun O'zbekiston Respublikasiga qabul qilib olish to'g'risida murojaat qilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasiga ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslarni qabul qilib olish to'g'risida murojaat qilinganidan va ushbu shaxslarning fuqaroligi tasdiqlanganidan keyin O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi xorijiy davlatning

vakolatli organiga masalani hal etish uchun zarur bo'lgan hujjatlarni taqdim etish to'g'risida so'rov yuboradi.

So'rov qanoatlanirilgan taqdirda, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosari ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslarni qabul qilish to'g'risida qaror qabul qiladi. Shundan keyin O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosari xorijiy davlat sudining qarorini tan olish va ijroga qaratish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi.

Iltimosnoma ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslarning doimiy yashash joyi bo'yicha, ularning doimiy yashash joyi mavjud bo'lmagan taqdirda O'zbekiston Respublikasi hududida oxirgi ro'yxatga olingan joyi bo'yicha, ushbu Kodeksning 542-moddasida nazarda tutilgan tartibda jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining sudyasi tomonidan ko'rib chiqiladi.

Mahkumning yoki o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsning yo'qligi xorijiy davlat sudining qarorini tan olish va ijroga qaratish to'g'risidagi iltimosnomaning sud tomonidan ko'rib chiqilishiga to'sqinlik qilmaydi.

614-modda. Ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni jazoni o'tashni davom ettirish uchun, shuningdek o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsni majburiy davolashni davom ettirish uchun qabul qilib olishda jazoni belgilash tartibi

Jazoni o'tash uchun xalqaro shartnomalarga muvofiq xorijiy davlat tomonidan topshirilgan mahkumga nisbatan jazo muddati xorijiy davlat sudining hukmi bilan tayinlangan muddatga mutanosib ravishda hisoblanadi.

Agar O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksiga muvofiq sodir etilgan jinoyat uchun ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoning eng ko'p muddati xorijiy davlat sudining hukmi bilan tayinlangan muddatdan kam bo'lsa, sud O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksida mazkur jinoyatni sodir etganlik uchun ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoning eng ko'p muddatini belgilaydi.

Agar xorijiy davlat sudi tomonidan shaxsga xorijiy davlat hududida sodir etgan jinoyati uchun ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazo tayinlangan bo'lsa, O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksida esa ushbu jinoyat uchun ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazo nazarda tutilmagan bo'lsa, sud mazkur jinoyat uchun O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi Maxsus qismining tegishli moddasida nazarda tutilgan og'irroq jazo turini tayinlaydi.

Shaxsning xorijiy davlat hududida sodir etgan jinoyati uchun tayinlangan jazo turi O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksida nazarda tutilmagan hollarda, sud xorijiy davlat sudi tomonidan tayinlangan jazo turiga mos keladigan, O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksida nazarda tutilgan boshqa jazo turini tayinlaydi.

Agar xorijiy davlat sudining hukmi bilan shaxsga bir necha qilmish uchun jazo tayinlangan bo'lib, ularning ayrimlari O'zbekiston Respublikasida jinoyat hisoblanmasa, sud xorijiy davlat sudining hukmi bo'yicha tayinlangan jazoning qaysi qismi O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga muvofiq jinoyat hisoblanadigan qilmishga nisbatan qo'llanilishini belgilaydi.

Xorijiy davlat sudining qarori bilan tayinlangan qo'shimcha jazoni tan olish va ijroga qaratish sud tomonidan ushbu jinoyatning xususiyatidan kelib chiqqan holda, O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksiga va ushbu Kodeksga muvofiq hal qilinadi.

Xorijiy davlat sudining qarori bilan tayinlangan jazoning mahkum tomonidan o'talgan qismi sud tomonidan ajrim chiqarishda jazo muddatiga qo'shib hisoblanadi.

615-modda. Sud ajrimi

Sud iltimosnomani ko'rib chiqib ajrim chiqaradi, unda quyidagilar ko'rsatiladi:

- 1) xorijiy davlat sudining nomi, qaror qabul qilingan vaqt va joy;
- 2) mahkumning yoki o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsning familiyasi, ismi va otasining ismi, O'zbekiston Respublikasidagi oxirgi yashash joyi, hukm qilinguniga yoki o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilguniga qadar ishlagan joyi va lavozimi, fuqaroligi to'g'risidagi ma'lumotlar;

3) sodir etilishida shaxs aybli deb topilgan jinoyatning tavsifi va shaxsning hukm qilinishiga yoxud o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilishiga asos bo'lgan xorijiy davlat jinoyat to'g'risidagi qonunining moddasi (qismi, bandi);

4) mahkum yoki o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxs sodir etgan jinoyat uchun javobgarlik nazarda tutilgan O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining moddasi (qismi, bandi);

5) mahkumning O'zbekiston Respublikasida o'tashi kerak bo'lgan jazo turi va muddati, tegishli tartibli koloniya turi, fuqarolik da'vosi bo'yicha keltirilgan zararning o'rmini qoplash yoki undirish tartibi, majburiy davolanayotgan shaxsga nisbatan qo'llanilishi lozim bo'lgan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasining turi;

6) ushbu Kodeksda nazarda tutilgan boshqa ma'lumotlar.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosari tomonidan xorijiy davlat sudining qarorini tan olish va ijroga qaratish to'g'risida kiritilgan iltimosnomani ko'rib chiqishda, agar sud:

1) xorijiy davlat sudining qarori bilan hukm qilingan yoxud o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsning qilmishi O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga muvofiq jinoyat hisoblanmasligi;

2) jazoni ijro etish muddati o'tib ketganligi tufayli yoxud O'zbekiston Respublikasining qonunchiligida yoki xalqaro shartnomalarida nazarda tutilgan boshqa asosga ko'ra xorijiy davlat sudining qarorini ijro etish mumkin emasligi;

3) xorijiy davlat sudining qarorini tan olish va ijroga qaratish O'zbekiston Respublikasining manfaatlariga, suverenitetiga yoki xavfsizligiga zarar yetkazishi mumkinligi haqida xulosaga kelsa, xorijiy davlat sudining qarorini tan olishni va ijroga qaratishni rad etish to'g'risida ajrim chiqaradi.

Sudning ajrimi o'qib eshittirilgan kundan e'tiboran kuchga kiradi hamda O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasiga uning ijrosini ta'minlash choralari ko'rish uchun, himoyachiga va boshqa manfaatdor shaxslarga esa ma'lumot uchun yuboriladi.

616-modda. Qabul qilib olingan shaxsga nisbatan ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoni ijro etishni yoki tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llashni tashkil etish

Xorijiy davlat sudining qarorini tan olish va ijroga qaratish to'g'risidagi sud ajrimi chiqarilganidan keyin O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligiga, zarur bo'lgan taqdirda esa O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligiga shaxsni xorijiy davlat hududida jazoni ijro etish muassasasidan yoki psixiatriya muassasasidan berish va qabul qilib olish joyini, vaqtini, tartibini va tashkil etilishini kelishish to'g'risida topshiriq beradi.

Ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslarga nisbatan jazoni ijro etish yoki majburiy davolash O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga muvofiq amalga oshiriladi.

Ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslarga nisbatan muddatidan ilgari shartli ozod qilish, jazoning o'talmay qolgan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish, afv etish, amnistiya aktini qo'llash, shuningdek tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llashni bekor qilish yoki o'zgartirish O'zbekiston Respublikasining qonunchiligida va xalqaro shartnomalarida nazarda tutilgan tartibda amalga oshiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi xorijiy davlatning vakolatli organini jazoni ijro etish yoki majburiy davolash holati va natijasi to'g'risida quyidagi hollarda xabardor qiladi:

1) jazoni ijro etish yoki majburiy davolash O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga muvofiq yakunlanganida;

2) ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslar vafot etganida yoki qochib ketganida.

617-modda. Xorijiy davlat sudining qarorini o'zgartirish yoki bekor qilish

Xorijiy davlat sudining qarorini qayta ko'rib chiqish bilan bog'liq har qanday masalalar mazkur davlatning sudi tomonidan hal qilinadi.

O'zbekiston Respublikasida jazo o'tayotgan yoki majburiy davolanayotgan shaxsga nisbatan chiqarilgan xorijiy davlat sudining qarori bekor qilingan yoki o'zgartirilgan yoxud xorijiy

davlat yoki O'zbekiston Respublikasi tomonidan amnistiya yoki afv etish akti qo'llanilgan taqdirda, xorijiy davlat sudining qayta ko'rib chiqilgan qarorini ijro etish, shuningdek amnistiya yoxud afv etish aktini qo'llash masalalari O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga muvofiq hal qilinadi.

Agar xorijiy davlat sudining qarori bekor qilingan va ish sud muhokamasida yangitdan ko'rish uchun tayinlangan bo'lsa, kelgusida jazoni o'tash to'g'risidagi masala O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi tomonidan ushbu Kodeksga muvofiq hal qilinadi.

618-modda. Ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni jazoni o'tashni davom ettirish uchun, shuningdek o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsni majburiy davolashni davom ettirish uchun berish shartlari

Ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslarni O'zbekiston Respublikasi tomonidan berish ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoni o'tayotgan yoki majburiy davolanishda bo'lgan shaxsning yoxud uning qonuniy vakilining yoki yaqin qarindoshining arizasiga ko'ra, shuningdek berilayotgan shaxsning yoki uning qonuniy vakilining roziligi bilan O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasining yoki xorijiy davlat vakolatli organining so'roviga ko'ra yo'l qo'yiladi.

Ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslarni O'zbekiston Respublikasi tomonidan berish O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining yoki uning o'rinbosarining qaroriga ko'ra amalga oshiriladi.

619-modda. Ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni jazoni o'tashni davom ettirish uchun, shuningdek o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsni majburiy davolashni davom ettirish uchun berish to'g'risidagi masalani hal qilish tartibi

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosari ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslarni berish to'g'risidagi materiallarni o'rganib va tekshirib chiqqanidan keyin, agar ular tegishli tarzda rasmiylashtirilgan bo'lsa hamda ushbu Kodeksda va O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lganda mazkur shaxslarni berish to'g'risida qaror qabul qiladi, bu haqda xorijiy davlatning vakolatli organiga va berish masalasini ko'rib chiqish to'g'risida murojaat qilgan shaxsga xabar qiladi.

Ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslarning berilishi ularni muddatidan ilgari shartli ravishda ozod qilish, jazoning o'talmay qolgan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish, afv etish, amnistiya aktini qo'llash, shuningdek tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llashni tugatish yoki o'zgartirish to'g'risida O'zbekiston Respublikasining qonunchiligida nazarda tutilgan tartibda iltimos qilish huquqidan mahrum etmaydi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxsni berish to'g'risida qabul qilingan qaror haqida, shuningdek xorijiy davlat sudining O'zbekiston Respublikasi sudining qarorini tan olish va ijroga qaratish to'g'risidagi qarori haqida hukmni yoki ajrimni chiqargan sudni xabardor qiladi.

O'zbekiston Respublikasida amnistiya akti e'lon qilingan taqdirda, prokurorning iltimosnomasiga binoan sud berilgan shaxsga nisbatan amnistiya aktini qo'llash to'g'risidagi masalani ko'rib chiqadi.

620-modda. Berilgan shaxsga nisbatan sud hukmini bekor qilish yoki o'zgartirish, shuningdek tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llashni tugatish yoki o'zgartirish to'g'risidagi xabarnoma

Xorijiy davlatga jazoni o'tashni davom ettirish uchun berilgan shaxsga nisbatan O'zbekiston Respublikasi sudining hukmini yoki majburiy davolashni davom ettirish uchun berilgan shaxsga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi sud ajrimi bekor qilingan yoki o'zgartirilgan taqdirda, shuningdek ularga nisbatan O'zbekiston Respublikasida amnistiya akti yoxud afv etish qo'llanilgan taqdirda, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi xorijiy davlatning vakolatli organiga tegishli qarorning ko'chirma nusxasini yuboradi.

621-modda. Ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni jazoni o'tashni davom ettirish uchun, shuningdek o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsni majburiy davolashni davom ettirish uchun xorijiy davlatga berishni rad etish

Ushbu Kodeksning 611-moddasida ko'rsatilgan shaxslarni berish quyidagi hollarda rad etilishi mumkin, agar:

1) shaxsning ozodlikdan mahrum qilish jazosiga hukm qilinishiga yoki unga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilishiga sabab bo'lgan qilmishlarning hech biri u fuqarosi bo'lgan davlatning yoki doimiy yashash joyidagi davlatning qonunchiligiga ko'ra jinoyat deb e'tirof etilmasa;

2) ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni yoki o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsni berish to'g'risida mazkur davlat bilan kelishuvga erishilmagan bo'lsa;

3) ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni yoki o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsni berish O'zbekiston Respublikasining manfaatlariga zarar yetkazishi mumkin bo'lsa;

4) ozodlikdan mahrum etilgan shaxs yoki o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxs hukmni ijro etuvchi davlatning fuqarosi bo'lmasa;

5) xorijiy davlatda jinoiy javobgarlikka tortish muddati o'tib ketganligi oqibatida yoki ushbu davlatning qonunchiligida nazarda tutilgan boshqa asoslarga ko'ra jazoni ijro etish mumkin bo'lmasa;

6) ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni berish to'g'risidagi so'rov olingan paytda ozodlikdan mahrum qilish jazosining o'talmay qolgan qismi olti oydan kam bo'lsa;

7) xorijiy davlatning qonunchiligida xuddi shunday tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi nazarda tutilmagan bo'lsa;

8) xorijiy davlatda zaruriy davolanishni va tegishli maxsus tibbiy choralarni ta'minlash imkoni mavjud bo'lmasa;

9) O'zbekiston Respublikasining tegishli xalqaro shartnomalarida nazarda tutilgan boshqa hollarda.

622-modda. Ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni jazoni o'tash uchun berishning huquqiy oqibatlari

Hukmni ijro etuvchi davlatga jazoni o'tash uchun berilgan ozodlikdan mahrum etilgan shaxsga nisbatan ushbu davlat hududida xuddi shu kabi jinoyat uchun hukm qilingan shaxslarga nisbatan ayni shunday huquqiy oqibatlar kelib chiqadi.

Boshqa davlat sudi tomonidan hukm qilingan va jazoni ijro etish uchun berilgan shaxs hukmni ijro etuvchi davlat hududida aynan shu qilmishi uchun takroran jinoiy javobgarlikka tortilishi mumkin emas.

623-modda. Ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni jazoni o'tashni davom ettirish uchun, shuningdek o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsni majburiy davolashni davom ettirish uchun berish va qabul qilib olish bilan bog'liq xarajatlar

Ozodlikdan mahrum etilgan shaxsni jazoni o'tashni davom ettirish uchun, shuningdek o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsni majburiy davolashni davom ettirish uchun berish va qabul qilib olish bilan bog'liq xarajatlar O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarida belgilangan tartibda amalga oshiriladi.

(66-bob O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 4-dekabrdagi O'RQ-1009-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 05.12.2024-y., 03/24/1009/1004-son)

(O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1995-y., 2-son; O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1995-y., 12-son, 269-modda; 1997-y., 2-son, 56-modda, 9-son, 241-modda; 1998-y., 5-6-son, 102-modda, 9-son, 181-modda; 1999-y., 1-son, 20-modda, 5-son, 124-modda, 9-son, 229-modda; 2000-y., 5-6-son, 153-modda, 7-8-son, 217-modda; 2001-y., 1-2-son, 11-modda, 23-modda, 9-10-son, 165-modda, 182-modda; 2002-y., 9-son, 165-modda; 2003-y., 5-son, 67-modda; 2004-y., 1-2-son, 18-modda; 2007-y., 6-son, 248-modda, 249-modda; 2012-y., 38-son, 433-modda, O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2004-y., 37-son, 408-modda; 2005-y., 52-son, 385-modda; 2006-y., 25-26-son, 226-modda; 2007-y., 17-18-son, 171-modda, 39-son, 401-modda, 50-51-son, 502-modda, 503-modda, 52-son, 532-modda; 2008-y., 14-15-son, 84-modda, 94-modda, 37-38-son, 363-modda, 365-modda, 39-son,

390-modda, 52-son, 509-modda, 514-modda; 2009-y., 3-son, 9-modda, 15-son, 179-modda, 38-son, 415-modda, 52-son, 552-modda, 553-modda; 2010-y., 22-son, 174-modda, 35-36-son, 300-modda, 37-son, 314, 315-moddalar, 39-son, 340-modda, 52-son, 509-modda; 2011-y., 16-son, 161, 162-moddalar; 2011-y., 40-son, 410-modda; 51-son, 542-modda; 2012-y., 1-son, 3-modda, 38-son, 433-modda; 2013-y., 1-son, 1-modda; 2014-y., 36-son, 452-modda; 2015-y., 32-son, 425-modda; 33-son, 439-modda, 52-son, 645-modda; 2016-y., 17-son, 173-modda, 39-son, 457-modda; 2017-y., 1-son, 1-modda, 13-son, 194-modda, 24-son, 487-modda, 36-son, 943-modda, 37-son, 978-modda; *Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi*, 05.01.2018-y., 03/18/456/0512-son, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son, 05.04.2018-y., 03/18/470/1005-son, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son, 21.07.2018-y., 03/18/485/1552-son, 24.07.2018-y., 03/18/486/1559-son, 23.10.2018-y., 03/18/503/2080-son; 10.01.2019-y., 03/19/514/2450-son, 16.01.2019-y., 03/19/516/2484-son, 2019-y., 2-son, 47-modda, 05.03.2019-y., 03/19/526/2701-son; 03.05.2019-y., 03/19/534/3046-son, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son, 09.07.2019-y., 03/19/548/3395-son, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son, 05.09.2019-y., 03/19/564/3690-son, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son, 23.10.2019-y., 03/19/572/3943-son; 06.11.2019-y., 03/19/579/3994-son; 13.11.2019-y., 03/19/583/4016-son; 04.12.2019-y., 03/19/586/4106-son; 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son; 25.12.2019-y., 03/19/597/4193-son; 26.03.2020-y., 03/20/613/0362-son, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son, 01.12.2020-y., 03/20/651/1577-son; 26.12.2020-y., 03/20/658/1670-son; 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son; 15.01.2021-y., 03/21/666/0032-son; 15.01.2021-y., 03/21/667/0035-son; 13.02.2021-y., 03/21/673/0112-son; 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son; *Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi*, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son, 17.08.2021-y., 03/21/708/0799-son, 26.08.2021-y., 03/21/711/0825-son; 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son, 30.10.2021-y., 03/21/726/1001-son, 07.12.2021-y., 03/21/735/1141-son; 16.02.2022-y., 03/22/754/0134-son; 14.03.2022-y., 03/22/759/0213-son, 12.04.2022-y., 03/22/762/0290-son, 24.06.2022-y., 03/22/780/0560-son; 14.03.2023-y., 03/23/822/0143-son; 15.03.2023-y., 03/23/823/0150-son; 12.04.2023-y., 03/23/829/0208-son; 27.04.2023-y., 03/23/833/0236-son; 11.05.2023-y., 03/23/841/0270-son; 27.09.2023-y., 03/23/869/0730-son; 19.01.2024-y., 03/24/899/0048-son; 28.02.2024-y., 03/24/915/0160-son; 21.09.2024-y., 03/24/963/0735-son; 05.10.2024-y., 03/24/971/0777-son; 10.10.2024-y., 03/24/974/0804-son; 22.10.2024-y., 03/24/978/0835-son; 28.10.2024-y., 03/24/984/0860-son; 15.11.2024-y., 03/24/997/0923-son; 21.11.2024-y., 03/24/1003/0943-son; 05.12.2024-y., 03/24/1009/1004-son; 29.01.2025-y., 03/25/1022/0083-son; 21.02.2025-y., 03/25/1033/0164-son; 26.02.2025-y., 03/25/1038/0188-son; 26.03.2025-y., 03/25/1050/0276-son; 10.06.2025-y., 03/25/1067/0498-son; 09.08.2025-y., 03/25/1080/0710-son; 15.08.2025-y., 03/25/1081/0738-son; 26.09.2025-y., 03/25/1084/0874-son; 16.01.2026-y., 03/26/1114/0047-son; 17.04.2026-y., 03/26/1130/0376-son; 18.04.2026-y., 03/26/1131/0377-son; 12.06.2026-y., 03/26/1151/0589-son; 23.06.2026-y., 03/26/1155/0616-son)